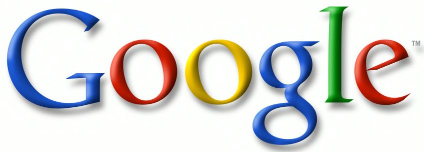

FRED WILLIAM HOPE.
132-A 12

(4)

AEGYPTIACA

SEV

VETERVM SCRIPTORVM DE REBVS AEGYPTI COMMENTARII ET FRAGMENTA.

COLLEGIT

FRIDERICVS ANDREAS STROTH

SER. SAX. DVCI A CONSILIIS ECCLES.

ET ILLVSTR. GYMN. GOTHANI

RECTOR.

PARS II.

Diodori Lib. I. cum reliquorum Librorum fragmentis.

GOTHAE

SVMTIBVS CAROLI GVILIELMI ETTINGERI

MDCCLXXXIV.

PRAEFATIO.

Vix huic ſecundae Aegyptiacorum parti praefatione opus eſſet, niſi in his edendis conſilium, quamuis ad primam partem luculenter expoſitum, a nonnullis male intellectum viderem. Alius enim, „laudandum, „inquit, foret, ſimile Stritteri in excerpen„dis Byzantinis conſilium, a quo vero remo„tus editor, ſuum iisdem rationibus excu„ſat, quibus vulgo Chreſtomathiarum col„lectiones excuſari ſolent.“ Alius, „quo„modo vero ferenda eſſet, aſſidua tot volu-

„minum

83/4

„minum de eadem aut ſimili re in Academi-„is aut Scholis lectio?“ fremit. Alius denique, plane inutilem rerum geſtarum Scriptori, iudicat eiusmodi collectionem, „quum „— — *Hiſtoricus ex indicibus optimarum „editionum omnia colligere poſſet, quae ſibi „vtilia viderentur!!* — —“ At vero huius vanitas nulla plane reſponſione, ne verbo quidem digna eſt. Illi autem teneant quaeſo, primum duplex eſſe in his Aegyptiacis colligendis conſilium; alterum vt rerum geſtarum vetuſtiſſimae gentis Studioſi, in vnum locum cuncta, quae eo ſpectant, congeſta accipiant, nec diuturna ac difficili eorum conquiſitione diſtineantur ac impediantur; alterum, ne iis qui auditoribus ſuis aliquam

alicuius

alicuius Hiſtorici graeci partem explanare cupiunt, deſit librorum copia; quod maxime hactenus impedimento fuit, quo minus rerum geſtarum Scriptores, quorum opera plerumque magnae molis voluminibus continentur, a ſtudioſa iuuentute legi, atque in doctorum lectionibus explicari poſſent: deinde, non id agi, vt vnum horum Aegyptiacorum volumen poſt alterum continua lectione explanetur, ſed vt docentibus inter plures Scriptores eligendi facultas et copia ſit; vt nunc Diodorum, nunc Herodotum, nunc Strabonem, nunc alium, prout commodum videatur illis, legant.

De hac parte monendum nihil admodum erit, nisi me textum Wesselingianum, tribus quatuorue locis exceptis, fere vbiuis seruasse. Scribebam Gothae Calendis Octobr. A. C. MDCCLXXXIII.

F. A. STROTH.

ΔΙΟ-

ΔΙΟΔΩΡΟΥ
ΤΟΥ ΣΙΚΕΛΙΩΤΟΥ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΚΗΣ
ΒΙΒΛΟΣ ΠΡΩΤΗ.

ΠΕΡΙ μὲν οὖν θεῶν τίνας ἐννοίας ἔσχον οἱ πρῶτοι καταδείξαντες τιμᾶν τὸ θεῖον καὶ περὶ τῶν μυθολογουμένων ἑκάστου τῶν ἀθανάτων, τὰ μὲν πολλὰ συντάξασθαι πειρασόμεθα κατ᾽ ἰδίαν, διὰ τὸ τὴν ὑπόθεσιν ταύτην πολλοῦ λόγου προσδεῖσθαι· ὅσα δ᾽ ἂν ταῖς προκειμέναις ἱστορίαις ἐοικότα δόξωμεν ὑπάρχειν, παραθήσομεν ἐν κεφαλαίοις, ἵνα μηδὲν τῶν ἀκοῆς ἀξίων ἐπιζητῆται. Περὶ δὲ τοῦ γένους τῶν ἁπάντων ἀνθρώπων, καὶ τῶν πραχθέντων ἐν τοῖς γνωριζομένοις μέρεσι τῆς οἰκουμένης, ὡς ἂν ἐνδέχηται περὶ τῶν οὕτω παλαιῶν, ἀκριβῶς ἀναγράψομεν, ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων ἀρξάμενοι. Περὶ τῆς πρώτης τοίνυν γενέσεως τῶν ἀνθρώπων διτταὶ γεγόνασιν ἀποφάσεις παρὰ τοῖς νομι-

6 *Eusebius Praep. Evang.* Lib. I. c. 7.

Duplex de prima hominum generatione sententia.

νομιμωτάτοις τῶν τε φυσιολόγων καὶ τῶν ἱστορικῶν. οἱ μὲν γὰρ αὐτῶν ἀγέννητον καὶ ἄφθαρτον ὑποστησάμενοι τὸν κόσμον, ἀπεφήναντο καὶ τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων ἐξ αἰῶνος ὑπάρχειν, μηδέποτε τῆς αὐτῶν τεκνώσεως ἀρχὴν ἐσχηκυίας. οἱ δὲ γεννητὸν καὶ φθαρτὸν εἶναι νομίσαντες, ἔφησαν ὁμοίως ἐκείνοις a) τοὺς ἀνθρώπους τυχεῖν τῆς πρώτης γενέσεως ὡρισμένοις χρόνοις.

7 Κατὰ γὰρ τὴν ἐξ ἀρχῆς τῶν ὅλων σύστασιν μίαν ἔχειν ἰδέαν οὐρανόν τε καὶ γῆν, μεμιγμένης αὐτῶν τῆς φύσεως· μετὰ δὲ ταῦτα, διαστάντων τῶν σωμάτων ἀπ' ἀλλήλων, τὸν μὲν κόσμον περιλαβεῖν ἅπασαν τὴν ὁρωμένην ἐν αὐτῷ σύνταξιν, τὸν δ' ἀέρα κινήσεως τυχεῖν συνεχοῦς. καὶ τὸ μὲν πυρῶδες αὐτοῦ πρὸς τοὺς μετεωροτάτους τόπους συνδραμεῖν, ἀνωφεροῦς οὔσης τῆς τοιαύτης φύσεως διὰ τὴν κουφότητα. ἀφ' ἧς αἰτίας τὸν

Chaos.

Separatio corporum.

Coelum cuncta complectens.

a) Ἐκείνῳ malunt Rhodom. et Viger. ad Eusebium. Sed est enallage numeri, nostro admodum familiaris, referturque pluralis ad τὸ σημαινόμενον, complexum nempe omnium rerum, quibus mundus constat. Simili enallage inf. cap. 84 vtitur: ταῦτα τὰ ζῶα ἐν ἱεροῖς περιβόλοις τρέφεται . . . ἐὰν δὲ τελευτήσῃ τι κ. τ. λ.

τὸν μὲν ἥλιον καὶ τὸ λοιπὸν b) πλῆθος τῶν ἄστρων ἐναποληφθῆναι τῇ πάσῃ c) δίνῃ. τὸ δὲ ἰλυῶδες καὶ θολερὸν μετὰ τῆς τῶν ὑγρῶν συγκρίσεως ἐπὶ ταυτὸ καταστῆναι, διὰ τὸ βάρος. εἱλέμενον δ᾽ ἐν ἑαυτῷ καὶ συστρεφόμενον συνεχῶς, ἐκ μὲν τῶν ὑγρῶν τὴν θάλατταν, ἐκ δὲ τῶν στερεμνιωτέρων ποιῆσαι τὴν γῆν πηλώδη καὶ παντελῶς ἁπαλήν. ταύτην δὲ τὸ μὲν πρῶτον τοῦ περὶ τὸν ἥλιον πυρὸς καταλάμψαντος πῆξιν λαβεῖν, ἔπειτα διὰ τὴν θερμασίαν ἀναζυμουμένης τῆς ἐπιφανείας, συνοιδῆσαί τινα τῶν ὑγρῶν κατὰ πολλοὺς τόπους, καὶ γενέσθαι περὶ αὐτὰ σηπεδόνας ὑμέσι λεπτοῖς περιεχομένας. (ὅπερ ἐν τοῖς ἕλεσι καὶ τοῖς λιμνάζουσι τῶν τόπων ἔτι καὶ νῦν ὁρᾶσθαι γινόμενον, ἐπειδὰν τῆς χώρας κατεψυγμένης ἄφνω διάπυρος ὁ ἀὴρ γένηται, μὴ λαβὼν τὴν μεταβολὴν ἐκ τοῦ κατ᾽ ὀλίγον.) ζωογονουμένων δὲ τῶν ὑγρῶν διὰ τῆς θερμασίας τὸν εἰρημένον τρόπον, τὰς μὲν νύκτας λαμβάνειν αὐτίκα

Mare et terra oritur.

Generatio animalium.

Ex humido a sole calefacto.

A 2 τὴν

b) Λοιπὸν deest in nonnullis. Sed et sol inter astra refertur. Cf. *Pindarus* Olymp. I. et inf. c. 13.

c) Vir quidam doctus mauult πάλαι. Sed significat ἡ πάσῃ δίνῃ *vniuersum motum* i. e. motum generalem vniuersi.

τὴν τροφὴν ἐκ τῆς πιπτούσης ἀπὸ τοῦ περιέχοντος ὁμίχλης, τὰς δ' ἡμέρας ὑπὸ τοῦ καύματος στερεοῦσθαι. τὸ δ' ἔσχατον, τῶν κυοφορουμένων τὴν τελείαν αὔξησιν λαβόντων, καὶ τῶν ὑμένων διακαυθέντων τε καὶ περιῤῥαγέντων, ἀναφυῆναι παντοδαποὺς τύπους ζώων. τούτων δὲ τὰ μὲν πλείστης θερμασίας κεκοινωνηκότα, πρὸς τοὺς μετεώρους τόπους ἀπελθεῖν, γενόμενα πτηνά. τὰ δὲ γεώδους ἀντεχόμενα συγκρίσεως ἐν τῇ τῶν ἑρπετῶν καὶ τῶν ἄλλων τῶν ἐπιγείων τάξει καταριθμηθῆναι. τὰ δὲ φύσεως ὑγρᾶς μάλιστα μετειληφότα, πρὸς τὸν ὁμογενῆ τόπον συνδραμεῖν, ὀνομασθέντα πλωτά. τὴν δὲ γῆν ἀεὶ μᾶλλον στερεουμένην ὑπό τε τοῦ περὶ τὸν ἥλιον πυρὸς καὶ τῶν πνευμάτων, τὸ τελευταῖον μηκέτι δύνασθαι μηδὲν τῶν μειζόνων ζῳογονεῖν, ἀλλ' ἐκ τῆς πρὸς ἄλληλα μίξεως ἕκαστα γεννᾶσθαι τῶν ἐμψύχων. ἔοικε δὲ περὶ τῆς τῶν ὅλων φύσεως οὐδ' Εὐριπίδης διαφωνεῖν τοῖς προειρημένοις, μαθητὴς ὢν Ἀναξαγόρου τοῦ Φυσικοῦ. ἐν γὰρ τῇ Μελανίππῃ τίθησιν οὕτως,

Aues. — Animalia. — Pisces. — Propagatio per femina.

Ὡς οὐρανός τε γαῖά τ' ἦν μορφὴ μία.

Ἐπεὶ δ' ἐχωρίσθησαν ἀλλήλων δίχα,

Τίκτουσι πάντα κἀνέδωκαν εἰς φάος,

Δένδρη

Δένδρη, πετεινὰ, θῆρας, οὓς θ᾽ ἅλμη
τρέφει.

Γένος τε θνητῶν.

Καὶ περὶ μὲν τῆς πρώτης d) τῶν ὅλων 8
γενέσεως τοιαῦτα παρειλήφαμεν. Τοὺς δὲ ἐξ ἀρχῆς γεννηθέντας τῶν ἀνθρώπων φασὶν ἐν ἀτάκτῳ καὶ θηριώδει βίῳ καθεστῶτας, σποράδην ἐπὶ τὰς νομὰς ἐξιέναι, καὶ προσφέρεσθαι τῆς τε βοτάνης τὴν προσηνεστάτην καὶ τοὺς αὐτομάτους ἀπὸ τῶν δένδρων καρπούς. καὶ πολεμουμένους μὲν ὑπὸ τῶν θηρίων, ἀλλήλοις βοηθεῖν ὑπὸ τοῦ συμφέροντος διδασκομένους, ἀθροιζομένους δὲ διὰ τὸν φόβον, ἐπιγινώσκειν ἐκ τοῦ κατὰ μικρὸν τοὺς ἀλλήλων τύπους. τῆς φωνῆς δ᾽ ἀσήμου καὶ συγκεχυμένης οὔσης, ἐκ τοῦ κατ᾽ ὀλίγον διαρθροῦν τὰς λέξεις, καὶ πρὸς ἀλλήλους τιθέντας σύμβολα περὶ ἑκάστου τῶν ὑποκειμένων, γνώριμον σφίσιν αὐτοῖς ποιῆσαι τὴν περὶ πάντων ἑρμηνείαν. τοιούτων δὲ συστημάτων γινομένων, καθ᾽ ἅπασαν τὴν οἰκουμένην, οὐχ ὁμόφωνον πάντας ἔχειν τὴν διάλεκτον, ἑκάστων ὡς ἔτυχε συνταξάντων τὰς λέξεις. διὸ καὶ παντοίους

Prisca hominum vitae et victus ratio.

Origo sermonis.

Eius diversitas.

d) Multa h. l. in codd. nonnullis et Edd. inferuntur ex cap. 10. perperam.

τοῖς τε ὑπάρξαι χαρακτῆρας διαλέκτων, καὶ τὰ πρῶτα συστήματα τῶν ἁπάντων ἐθνῶν ἀρχέγονα γενέσθαι. τοὺς οὖν πρώτους τῶν ἀνθρώπων, μηδενὸς τῶν πρὸς βίον χρησίμων εὑρημένου, ἐπιπόνως διάγειν, γυμνοὺς μὲν ἐσθῆτος ὄντας, οἰκήσεως δὲ καὶ πυρὸς ἀήθεις, τροφῆς δ' ἡμέρου παντελῶς ἀνεννοήτους. καὶ γὰρ τὴν συγκομιδὴν τῆς ἀγρίας τροφῆς ἀγνοοῦντας, μηδεμίαν τῶν καρπῶν εἰς τὰς ἐνδείας ποιεῖσθαι παράθεσιν. διὸ καὶ πολλοὺς αὐτῶν ἀπόλλυσθαι κατὰ τοὺς χειμῶνας, διά τε τὸ ψῦχος καὶ τὴν σπάνιν τῆς τροφῆς. ἐκ δὲ τούτου κατ' ὀλίγον ὑπὸ τῆς πείρας διδασκομένους, εἴς τε τὰ σπήλαια καταφεύγειν ἐν τῷ χειμῶνι, καὶ τῶν καρπῶν τοὺς φυλάττεσθαι δυναμένους ἀποτίθεσθαι. γνωσθέντος δὲ τοῦ πυρὸς καὶ τῶν ἄλλων τῶν χρησίμων, κατὰ μικρὸν καὶ τὰς τέχνας εὑρεθῆναι, καὶ τἄλλα τὰ δυνάμενα τὸν κοινὸν βίον ὠφελῆσαι. καθόλου γὰρ πάντων τὴν χρείαν αὐτὴν διδάσκαλον γενέσθαι τοὺς ἀνθρώπους, ὑφηγουμένην οἰκείως τὴν ἑκάστου μάθησιν εὐφυεῖ ζώῳ, καὶ συνεργοὺς ἔχοντι πρὸς ἅπαντα χεῖρας, καὶ λόγον καὶ ψυχῆς ἀγχίνοιαν. καὶ περὶ μὲν τῆς πρώτης γενέσεως τῶν ἀνθρώπων καὶ τοῦ παλαιοτάτου βίου τοῖς ῥηθεῖσιν ἀρκεσθησόμεθα, στοχαζόμενοι τῆς συμμετρίας.

Miseria et inopia priscorum hominum.

Vsus magister.

Περὶ

Περὶ δὲ τῶν πράξεων τῶν παραδεδο- 9 μένων μὲν εἰς μνήμην, γενομένων δὲ ἐν τοῖς γνωριζομένοις τόποις τῆς οἰκεμένης διεξιέναι πειρασόμεθα. Τὰς μὲν ἂν πρώτες ὑπάρξαντας βασιλεῖς ἔτ' αὐτοὶ λέγειν ἔχομεν, ἔτε τῶν ἱςορικῶν τοῖς ἐπαγγελλομένοις εἰδέναι συγκατατιθέμεθα. ἀδύνατον γὰρ τὴν εὕρεσιν τῶν γραμμάτων ἔτως εἶναι παλαιὰν, ὥςε τοῖς πρώτοις βασιλεῦσιν ἡλικιώτιδα γενέσθαι. εἰ δέ τις καὶ τῦτο συγχωρήσαι, τό γε τῶν ἱςοριογράφων γένος παντελῶς φαίνεται νεωςὶ τῷ κοινῷ βίῳ συνεςαμένον. Περὶ δὲ τῆς τῦ γένες ἀρχαιότητος ἐ μόνον ἀμφισβητῦσιν Ἕλληνες, ἀλλὰ καὶ πολλοὶ τῶν βαρβάρων, ἑαυτὲς αὐτόχθονας λέγοντες, καὶ πρώτες τῶν ἁπάντων ἀνθρώπων εὑρετὰς γενέσθαι τῶν ἐν τῷ βίῳ χρησίμων, καὶ τὰς γενομένας παρ' αὐτοῖς πράξεις ἐκ πλείςων χρόνων ἀναγραφῆς ἠξιῶσθαι. ἡμεῖς δὲ περὶ μὲν τῆς ἑκάςων παλαιότητος τἀκριβὲς, καὶ τίνων προτερεῖ τὰ ἔθνη τῶν ἄλλων τοῖς χρόνοις καὶ πόσοις ἔτεσιν, ἐκ ἂν διορισαίμεθα. τὰ δὲ λεγόμενα παρ' ἑκάςοις περὶ τῆς ἀρχαιότητος καὶ τῶν παλαιῶν πράξεων, ἐν κεφαλαίοις ἀναγράψομεν, ςοχαζόμενοι τῆς συμμετρίας. Περὶ πρώτων δὲ τῶν βαρβάρων διέξιμεν,

Primi reges ignoti.

Scribendi artis inventio non ad priscorum regum aetatem ascendit.

Quaelibet gens indigenam se esse contendit.

Herodot. II. 2.

ἐκ ἀρχαιοτέρες αὐτὲς ἡγέμενοι τῶν Ἑλλήνων, (καθάπερ Ἔφορος εἴρηκεν) ἀλλὰ προδιελθεῖν βελόμενοι τὰ πλεῖςα τῶν περὶ αὐτὲς, ὅπως ἀρξάμενοι τῶν παρὰ τοῖς Ἕλλησιν ἱςορεμένων, μηδεμίαν ἐν ταῖς ἀρχαιολογίαις ἑτερογενῆ πρᾶξιν παρεμβάλωμεν. ἐπεὶ δὲ κατὰ τὴν Αἴγυπτον θεῶν τε γενέσεις ὑπάρξαι μυθολογῦνται, αἵ τε τῶν ἄςρων ἀρχαιόταται παρατηρήσεις εὑρῆσθαι λέγονται, πρὸς δὲ τέτοις πράξεις ἀξιόλογοι καὶ πολλαὶ μεγάλων ἀνδρῶν ἱςορῦνται· ποιησόμεθα τῆς ἱςορίας τὴν ἀρχὴν διὰ τῶν κατ᾽ Αἴγυπτον πραχθέντων.

In Aegypto Deos natos esse fabulantur.

10 Φασὶ τοίνυν Αἰγύπτιοι κατὰ τὴν ἐξ ἀρχῆς τῶν ὅλων γένεσιν πρώτες ἀνθρώπες γενέσθαι κατὰ τὴν Αἴγυπτον, διά τε τὴν εὐκρασίαν τῆς χώρας, καὶ διὰ τὴν φύσιν τῦ Νείλε. τῦτον γὰρ πολύγονον ὄντα, καὶ τὰς τροφὰς αὐτοφυεῖς παρεχόμενον, ῥᾳδίως ἐκτρέφειν τὰ ζωογονηθέντα· τήν τε γὰρ τῦ καλάμε ῥίζαν, καὶ τὸν λωτὸν, ἔτι δὲ τὸν Αἰγύπτιον κύαμον, καὶ τὸ καλέμενον κόρσεον *), καὶ πολλὰ τοιαῦθ᾽

Eufeb. P. E. II, 1.

Aegyptii primos homines in Aegypto natos dicunt. *Herod.* II, 2.

Corfeum *Strabo,* XVII, 105.

*) Strabo l. c. γίνεται δὲ καὶ τὸ κόρσιον, καὶ ὅμοιον τῇ πέπερι τράγημα, μικρῷ αὐτῦ μεῖζον.

αὖϑ' ἕτερα τροφὴν ἑτοίμην παρέχεσθαι τῷ γένει τῶν ἀνθρώπων. τῆς δ' ἐξ ἀρχῆς παρ' αὐτοῖς ζωογονίας τεκμήριον πειρῶνται φέρειν, τὸ καὶ νῦν ἔτι ἐν τῇ Θηβαΐδι χώρᾳ κατά τινας καιροὺς τοσούτους καὶ τηλικούτους μῦς γεννᾶν, ὥστε τοὺς ἰδόντας τὸ γινόμενον e) ἐκπλήττεσθαι. ἐνίους γὰρ αὐτῶν ἕως μὲν τοῦ στήθους καὶ τῶν ἐμπροσθίων ποδῶν διατετυπῶσθαι, καὶ κίνησιν λαμβάνειν, τὸ δὲ λοιπὸν τοῦ σώματος ἔχειν ἀδιατύπωτον, μενούσης ἔτι κατὰ φύσιν τῆς βώλου. ἐκ τούτου δ' εἶναι φανερὸν ὅτι κατὰ τὴν ἐξ ἀρχῆς τοῦ κόσμου σύστασιν, τῆς γῆς εὐκράτου καθεστώσης, μάλιστ' ἂν ἔσχε τὴν γένεσιν τῶν ἀνθρώπων ἡ κατ' Αἴγυπτον χώρα. καὶ γὰρ νῦν οὐδαμοῦ τῆς ἄλλης γῆς φυούσης οὐδὲν τῶν τοιούτων, ἐν μόνῃ ταύτῃ θεωρεῖσθαι τινὰ τῶν ἐμψύχων παραδόξως ζωογονούμενα. καθόλου δὲ λέγουσιν, εἴτε κατὰ τὸν ἐπὶ Δευκαλίωνος γενόμενον κατακλυσμὸν ἐφθάρη τὰ πλεῖστα τῶν ζώων, εἰκὸς μάλιστα διασεσῶσθαι τοὺς κατὰ τὴν Αἴγυπτον ὑπὸ τὴν μεσημβρίαν κατοικοῦντας, ὡς ἂν τῆς χώρας αὐτῶν οὔσης ἀνόμβρου κατὰ τὸ πλεῖστον· εἴτε (καθάπερ τινές φασι) παντελῶς γενομένης τῶν

Quo argumento hoc confirment.

Mures in Thebaide e terra sponte nascuntur.

e) γινόμενον Wessel.

ἐμψύχων φθορᾶς, ἡ γῆ πάλιν ἐξ ἀρχῆς καινὰς ἤνεγκε τῶν ζώων φύσεις, ὅμως καὶ κατὰ τοῦτον τὸν λόγον πρέπειν τὴν ἀρχηγὸν τῶν ἐμψύχων γένεσιν προσάπτειν ταύτῃ τῇ χώρᾳ. τῆς γὰρ παρὰ τοῖς ἄλλοις ἐπομβρίας τῷ παρ' αὐτοὺς γινομένῳ καύματι μιγείσης, εἰκὸς εὐκρατότατον γενέσθαι τὸν ἀέρα πρὸς τὴν ἐξ ἀρχῆς τῶν πάντων ζωογονίαν. καὶ γὰρ ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς ἔτι χρόνοις κατὰ τὴν ἐπίκλυστον f) Αἴγυπτον, ἐν τοῖς ὀψίμοις τῶν ὑδάτων φανερῶς ὁρᾶσθαι γεννωμένας φύσεις ἐμψύχων. ὅταν γὰρ τοῦ ποταμοῦ τὴν ἀναχώρησιν ποιουμένου τὴν πρώτην τῆς ἰλύος ὁ ἥλιος διαξηράνῃ, φασὶ συνίστασθαι ζῶα, τινὰ μὲν εἰς τέλος ἀπηρτισμένα, τινὰ δὲ ἡμιτελῆ, καὶ πρὸς αὐτῇ συμφυῆ τῇ γῇ g).

11 *Euseb.* P. E. I. 9. Primi Aegyptiorum Dii, Osiris et Isis, i. e. sol et luna. Cf. *Plut. de Isid. et Osir.* c. 80.

Τοὺς δ' οὖν κατ' Αἴγυπτον ἀνθρώπους τὸ παλαιὸν γενομένους, ἀναβλέψαντας εἰς τὸν κόσμον, καὶ τὴν τῶν ὅλων φύσιν καταπλαγέντας καὶ θαυμάσαντας, ὑπολαβεῖν εἶναι δύο θεοὺς ἀϊδίους τε καὶ πρώτους, τόν τε ἥλιον καὶ τὴν σελήνην, ὧν τὸν μὲν, Ὄσιριν, τὴν δὲ, Ἶσιν ὀνομάσαι, ἀπό τινος ἐτύμου τεθείσης ἑκατέρας τῆς προσηγο-

f) ἐπίκαυστον Steph. Rhod.
g) πρὸς βώλῳ αὐτῇ συμφυῆ τῆς γῆς Steph. Rhod.

ηγορίας ταύτης. μεθερμηνευομένων γὰρ τούτων εἰς τὸν ἑλληνικὸν τῆς διαλέκτου τρόπον, εἶναι τὸν μὲν Ὄσιριν πολυόφθαλμον (εἰκότως· πάντῃ γὰρ ἐπιβάλλοντα τὰς ἀκτῖνας, ὥσπερ ὀφθαλμοῖς πολλοῖς βλέπειν ἅπασαν γῆν καὶ θάλασσαν. καὶ τὸν ποιητὴν δὲ λέγειν σύμφωνα τούτοις, — Osiris quid significat. Cf. *Plut.* c. 90.

Ἠέλιός θ᾽, ὃς πάντ᾽ ἐφορᾷ καὶ πάντ᾽ ἐπακούει. — *Homer. Odyss.* XII. 326.

Τῶν δὲ παρ᾽ Ἕλλησι παλαιῶν μυθολόγων τινὲς τὸν Ὄσιριν Διόνυσον ἐπονομάζουσι, καὶ Σείριον παρωνύμως. ὧν Εὔμολπος μὲν ἐν τοῖς βακχικοῖς ἔπεσί φησιν, — *Herod.* II. 144.

Ἀστροφαῆ Διόνυσον ἐν ἀκτίνεσσι πυρωπόν.

Ὀρφεὺς δὲ,

Τοὔνεκά μιν καλέουσι Φάνητά τε καὶ Διόνυσον.

Φασὶ δέ τινες καὶ τὸ ἔναμμα αὐτῷ τὸ τῆς νεβρίδος ἀπὸ τῆς τῶν ἄστρων ποικιλίας περιῆφθαι) τὴν δὲ Ἶσιν μεθερμηνευομένην, εἶναι παλαιάν, τεθειμένης τῆς προσηγορίας ἀπὸ τῆς αἰδίου καὶ παλαιᾶς γενέσεως. κέρατα δ᾽ αὐτῇ περιτιθέασιν, ἀπό τε τῆς ὄψεως ἣν ἔχουσα φαίνεται καθ᾽ ὃν ἂν χρόνον ὑπάρχῃ μηνοειδής, καὶ ἀπὸ τῆς καθιερωμένης αὐτῇ βοὸς παρ᾽ Αἰγυπτίοις. τούτους δὲ τοὺς θεοὺς ὑφίσανται τὸν σύμπαντα — Cf. *Plut. de Isid.* c. 2. *Herod.* L. II. c. 59. Cornua Isidi adiungunt.

κόσμον

κόσμον διοικεῖν, τρέφοντάς τε καὶ αὔξοντας πάντα, τριμερέσιν ὥραις, ἀοράτῳ κινήσει τὴν περίοδον ἀπαρτίζουσαις, τῇ τε ἐαρινῇ καὶ θερινῇ καὶ χειμερινῇ. ταύτας δ' ἐναντιωτάτην τὴν φύσιν ἀλλήλαις ἐχούσας ἀπαρτίζειν τὸν ἐνιαυτὸν ἀρίστῃ συμφωνίᾳ. φύσιν δὲ συμβάλλεσθαι πλείστην h) εἰς τὴν τῶν ἁπάντων ζωογονίαν τῶν θεῶν τούτων τὸν μὲν, πυρώδους καὶ πνεύματος, τὴν δὲ, ὑγροῦ καὶ ξηροῦ, κοινῇ δ' ἀμφοτέρους ἀέρος· καὶ διὰ τούτων πάντα γεννᾶσθαι καὶ τρέφεσθαι. διὸ καὶ τὸ μὲν ἅπαν σῶμα τῆς τῶν ὅλων φύσεως ἐξ ἡλίου καὶ σελήνης ἀπαρτίζεσθαι· τὰ δὲ τούτων μέρη πέντε τὰ προειρημένα, τό τε πνεῦμα καὶ τὸ πῦρ, καὶ τὸ ξηρὸν, ἔτι δὲ τὸ ὑγρὸν, καὶ τὸ τελευταῖον τὸ ἀερῶδες, ὥσπερ ἐπ' ἀνθρώπου κεφαλὴν, χεῖρας καὶ πόδας καὶ τἄλλα μέρη καταριθμοῦμεν, τὸν αὐτὸν τρόπον τὸ σῶμα τοῦ κόσμου συγκεῖσθαι πᾶν ἐκ τῶν προειρημένων.

Tres anni partes. Cf. mox p. 12. et 26.

Quid Dii illi conferant ad animalium generationem.

Partes naturae vniversae seu elementa.

Τούτων

h) Wesselingus ex Eusebii cod. MS. reponebat πλεῖστα. At vulgatum, quod exstat in omnibus codd. et edd. Diodori et Eusebii verum est. Construendum enim est: τῶν θεῶν τούτων τὸν μὲν συμβάλλεσθαι φύσιν πλείστην πυρώδους καὶ πνεύματος εἰς τὴν τῶν ἁπάντων ζωογονίαν κ. λ. quod mox sic repetit: διὸ καὶ τὸ μὲν ἅπαν σῶμα τῆς τῶν ὅλων φύσεως ἐξ ἡλίου καὶ σελήνης ἀπαρτίζεσθαι.

Τούτων δὲ ἕκαστον θεὸν νομίσαι, καὶ 12 προσηγορίαν ἰδίαν ἑκάστῳ θεῖναι κατὰ τὸ οἰκεῖον τοὺς πρώτους διαλέκτῳ χρησαμένους διηρθρωμένῃ τῶν κατ᾽ Αἴγυπτον ἀνθρώπων. τὸ μὲν οὖν πνεῦμα Δία προσαγορεῦσαι, μεθερμηνευομένης τῆς λέξεως, ὃν αἴτιον ὄντα τοῦ ψυχικοῦ τοῖς ζώοις, ἐνόμισαν ὑπάρχειν πάντων οἱονεί τινα πατέρα. συμφωνεῖν δὲ τούτοις φασὶ καὶ τὸν ἐπιφανέστατον τῶν παρ᾽ Ἕλλησι ποιητῶν, ἐπὶ τοῦ θεοῦ τούτου λέγοντα,

— πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε.

Τὸ δὲ πῦρ μεθερμηνευόμενον Ἥφαιστον ὀνομάσαι, νομίσαντας μέγαν εἶναι θεὸν, καὶ πολλὰ συμβάλλεσθαι πᾶσιν εἰς γένεσίν τε καὶ τελείαν αὔξησιν. τὴν δὲ γῆν ὥσπερ ἀγγεῖόν τι τῶν φυομένων ὑπολαμβάνοντας, μητέρα προσαγορεῦσαι. καὶ τοὺς Ἕλληνας δὲ ταύτην παραπλησίως Δήμητρα καλεῖν, βραχὺ μετατεθείσης διὰ τὸν χρόνον τῆς λέξεως. τὸ γὰρ παλαιὸν ὀνομάζεσθαι γῆν μητέρα· καθάπερ καὶ τὸν Ὀρφέα προσμαρτυρεῖν, λέγοντα,

Γῆ μήτηρ πάντων Δημήτηρ πλουτοδότειρα.

Τὸ δ᾽ ὑγρὸν ὀνομάσαι λέγουσι τοὺς παλαιοὺς Ὠκεανὴν, ὃ μεθερμηνευόμενον μὲν εἶναι τροφὴν

Homer. Spiritus seu Aether Iupiter. Vid. *Plut. de Isid.* Iliad. I. 544 etc.

Ignis Vulcanus. *Suidas* in Φθᾶς *Clem. Hom.* IX, 6.

Terra Ceres. *Plut. de Isid.*

Aqua Oceanus. *Plut. de Isid.* c. 52.

τροφὴν μητέρα, παρ' ἐνίοις δὲ τῶν Ἑλλήνων Ὠκεανὸν i) ὑπάρχειν ὑπειλῆφθαι. περὶ ὃ καὶ τὸν ποιητὴν λέγειν,

Homer. Il. XIV, 302.

Ὠκεανόν τε θεῶν γένεσιν καὶ μητέρα Τηθύν.

Aegyptii per Oceanum Nilum intelligunt. *inf.* c. 19. 96. *Herodot.* II, 23.

Vrbes a Diis conditae in Aegypto.

Aer Minerva.

Οἱ γὰρ Αἰγύπτιοι νομίζουσιν Ὠκεανὸν εἶναι τὸν παρ' αὐτοῖς ποταμὸν Νεῖλον, πρὸς ᾧ καὶ τὰς τῶν θεῶν γενέσεις ὑπάρξαι. τῆς γὰρ πάσης οἰκουμένης κατὰ μόνην τὴν Αἴγυπτον εἶναι πόλεις πολλὰς ὑπὸ τῶν ἀρχαίων θεῶν ἐκτισμένας, οἷον Διὸς, Ἡλίου, Ἑρμοῦ, Ἀπόλλωνος, Πανὸς, Εἰλειθυίας, ἄλλων πλειόνων. Τὸν δ' ἀέρα προσαγορεῦσαι φασὶν Ἀθηνᾶν, μεθερμηνευομένης τῆς λέξεως, καὶ Διὸς θυγατέρα νομίσαι ταύτην, καὶ παρθένον ὑποστήσασθαι διά τε τὸ ἄφθορον εἶναι φύσει τὸν ἀέρα, καὶ τὸν ἀκρότατον ἐπέχειν τόπον τοῦ σύμπαντος κόσμου. διόπερ ἐκ τῆς κορυφῆς τοῦ Διὸς μυθολογηθῆναι ταύτην γενέσθαι. ὠνομάσθαι δὲ αὐτὴν Τριτογένειαν ἀπὸ τοῦ τρὶς μεταβάλλειν αὐτῆς τὴν φύσιν κατ' ἐνιαυτὸν, ἔαρος, καὶ θέρους, καὶ χειμῶνος. λέγεσθαι δ' αὐτὴν καὶ Γλαυκῶπιν, οὐχ, ὥσπερ ἔνιοι τῶν Ἑλλήνων ὑπέλαβον, ἀπὸ τοῦ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἔχειν γλαυ-

Cur haec Tritogenia dicta sit; et Glaucopis.

i) Ὠκεανὸν deest in Rhodom.

γλαυκὸς (τοῦτο μὲν γὰρ σύνηθες ὑπάρχειν) ἀλλ' ἀπὸ τοῦ τὸν ἀέρα τὴν πρόσοψιν ἔχειν ἔγγλαυκον. Φασὶ δὲ τοὺς πάντας θεοὺς τοὺς προειρημένους πᾶσαν τὴν οἰκουμένην ἐπιπορεύεσθαι, φανταζομένους τοῖς ἀνθρώποις ἐν ἱερῶν ζώων μορφαῖς, ἔστι δ' ὅτε εἰς ἀνθρώπων ἰδέας ἤ τινων ἄλλων μεταβάλλοντας. καὶ τοῦτο μὴ μυθῶδες ὑπάρχειν, ἀλλὰ δυνατὸν, εἴπερ οὗτοι πρὸς ἀλήθειαν εἰσὶν οἱ πάντα γεννῶντες. καὶ τὸν ποιητὴν δὲ εἰς Αἴγυπτον παραβαλόντα, καὶ μετασχόντα παρὰ τῶν ἱερέων τῶν τοιούτων λόγων, θεῖναί που κατὰ τὴν ποίησιν τὸ προειρημένον ὡς γινόμενον.

Dii isti hominibus adparent.

Καί τε θεοὶ ξείνοισιν ἐοικότες ἀλλοδαποῖσι,
Παντοῖοι τελέθοντες ἐπιστρωφῶσι πόληας,
Ἀνθρώπων ὕβριν τε καὶ εὐνομίην ἐσορῶντες.

Homer. Odyss. XVII, 485. *sqq.*

Περὶ μὲν οὖν τῶν ἐν οὐρανῷ θεῶν καὶ γένεσιν ἀΐδιον ἐσχηκότων τοσαῦτα λέγουσιν Αἰγύπτιοι.

13 Ἄλλους δ' ἐκ τούτων ἐπιγείους γενέσθαι φασὶν, ὑπάρξαντας μὲν θνητοὺς, διὰ δὲ σύνεσιν καὶ κοινὴν ἀνθρώπων εὐεργεσίαν [τε]τυχηκότας τῆς ἀθανασίας. ὧν ἐνίους καὶ βασιλεῖς γεγονέναι κατὰ τὴν Αἴγυπτον. μεθερμηνευομένων δ' αὐτῶν,

Dii terrestres Aegyptiorum. *Euseb.* P.E. II, 1. *Herod.* II, 42.

τινὰς μὲν ὁμωνύμους ὑπάρχειν τοῖς οὐρανίοις, τινὰς δ' ἰδίαν ἐσχηκέναι προσηγορίαν, Ἥλιόν τε καὶ Κρόνον καὶ Ῥέαν, ἔτι δὲ Δία, τὸν ὑπό τινων Ἄμμωνα προσαγορευόμενον. πρὸς δὲ τούτοις Ἥραν καὶ Ἥφαιστον, ἔτι δ' Ἑστίαν, καὶ τελευταῖον Ἑρμῆν. καὶ πρῶτον μὲν Ἥλιον βασιλεῦσαι τῶν κατ' Αἴγυπτον, ὁμώνυμον ὄντα τῷ κατ' οὐρανὸν ἄστρῳ. ἔνιοι δὲ τῶν ἱερέων φασὶ πρῶτον Ἥφαιστον βασιλεῦσαι, πυρὸς εὑρετὴν γενόμενον, καὶ διὰ τὴν εὐχρηστίαν ταύτην τυχόντα τῆς ἡγεμονίας. γενομένου γὰρ ἐν τοῖς ὄρεσι κεραυνοβόλου δένδρου, καὶ τῆς πλησίον ὕλης καιομένης, προσελθόντα τὸν Ἥφαιστον κατὰ τὴν χειμέριον ὥραν, ἡσθῆναι διαφερόντως ἐπὶ τῇ θερμασίᾳ· λήγοντος δὲ τοῦ πυρὸς, ἀεὶ τῆς ὕλης ἐπιβάλλειν. καὶ τοῦτον τῷ τρόπῳ διατηροῦντα τὸ πῦρ προσκαλεῖσθαι τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους πρὸς τὴν ἐξ αὐτοῦ γινομένην εὐχρηστίαν. μετὰ δὲ ταῦτα τὸν Κρόνον ἄρξαι, καὶ γήμαντα τὴν ἀδελφὴν Ῥέαν, γεννῆσαι κατὰ μέν τινας τῶν μυθολόγων Ὄσιριν καὶ Ἶσιν, κατὰ δὲ τοὺς πλείστους Δία τε καὶ Ἥραν· οὓς δι' ἀρετὴν βασιλεῦσαι τοῦ σύμπαντος κόσμου. ἐκ δὲ τούτων γενέσθαι πέντε θεοὺς, καθ' ἑκάστην τῶν ἐπαγομένων παρ' Αἰγυπτίοις πένθ' ἡμερῶν

Vulcanus primus rex.

Ignis inventor.

Saturnus.

Quinque Dii.

ἡμερῶν

ἡμερῶν ἑνὸς γεννηθέντος. ὀνόματα δὲ ὑπάρξαι τοῖς τεκνωθεῖσιν Ὄσιριν καὶ Ἶσιν, ἔτι δὲ Τυφῶνα καὶ Ἀπόλλωνα καὶ Ἀφροδίτην. καὶ τὸν μὲν Ὄσιριν μεθερμηνευόμενον εἶναι Διόνυσον, τὴν δὲ Ἶσιν ἐγγιστά πως Δήμητραν. ταύτην δὲ γήμαντα τὸν Ὄσιριν καὶ τὴν βασιλείαν διαδεξάμενον, πολλὰ πρᾶξαι πρὸς εὐεργεσίαν τοῦ κοινοῦ βίου.

Plut. de Isid. c. 15-17. Cf. *Herod.* II, 4.

Osiris Bacchus. Isis Ceres. *Herod.* II, 42. 59. 156. *Plut.* c. 18. 52. 54. 57.

14 Πρῶτον μὲν γὰρ παῦσαι τῆς ἀλληλοφαγίας τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος, εὑρούσης μὲν Ἴσιδος τόν τε τοῦ πυροῦ καὶ τῆς κριθῆς καρπὸν, (φυόμενον μὲν ὡς ἔτυχε κατὰ τὴν χώραν μετὰ τῆς ἄλλης βοτάνης, ἀγνοούμενον δὲ ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων) τοῦ δὲ Ὀσίριδος ἐπινοησαμένου τὴν τούτων κατεργασίαν τῶν καρπῶν, ἡδέως μεταθέσθαι πάντας τὴν τροφὴν, διά τε τὴν ἡδονὴν τῆς φύσεως τῶν εὑρεθέντων, καὶ διὰ τὸ φαίνεσθαι συμφέρον ὑπάρχειν ἀπέχεσθαι τῆς κατ᾽ ἀλλήλων ὠμότητος. μαρτύριον δὲ φέρουσι τῆς εὑρέσεως τῶν εἰρημένων καρπῶν τὸ τηρούμενον παρ᾽ αὐτοῖς ἐξ ἀρχαίων νόμιμον. ἔτι γὰρ καὶ νῦν κατὰ τὸν θερισμὸν τοὺς πρώτους ἀμηθέντας στάχυς θέντας τοὺς ἀνθρώπους, κόπτεσθαι πλησίον τοῦ δράγματος, καὶ τὴν Ἶσιν ἀνακαλεῖσθαι. καὶ τοῦτο πράττειν ἀπονέμοντας τιμὴν τῇ θεῷ τῶν εὑρημένων κατὰ

Isis frugum inuentrix. Cf. *Plut.* c. 18.

τὸν ἐξ ἀρχῆς τῆς εὑρέσεως καιρόν. παρ' ἐνίαις δὲ τῶν πόλεων καὶ τοῖς Ἰσείοις ἐν τῇ πομπῇ μετὰ τῶν ἄλλων φέρεσθαι καὶ πυθμένας πυρῶν καὶ κριθῶν, ἀπομνημόνευμα τῶν ἐξ ἀρχῆς τῇ θεῷ φιλοτέχνως

Isis legum inuentrix.

εὑρεθέντων. Θεῖναι δέ φασι καὶ νόμους τὴν Ἶσιν καθ' οὓς ἀλλήλοις διδόναι τοὺς ἀνθρώπους τὸ δίκαιον, καὶ τῆς ἀθέσμου βίας καὶ ὕβρεως παύσασθαι, διὰ τὸν ἀπὸ τῆς τιμωρίας φόβον. διὸ καὶ τοὺς παλαιοὺς Ἕλληνας τὴν Δήμητραν θεσμοφόρον ὀνομάζειν, ὡς τῶν νόμων πρῶτον ὑπ' αὐτῆς τεθειμένων.

Osiris Diospolios seu Thebarum conditor.

15 Κτίσαι δέ φασι τοὺς περὶ τὸν Ὄσιριν πόλιν ἐν τῇ Θηβαΐδι τῇ κατ' Αἴγυπτον ἑκατόμπυλον. ἣν ἐκείνους μὲν ἐπώνυμον ποιῆσαι τῆς μητρὸς, τοὺς δὲ μεταγενεστέρους αὐτὴν ὀνομάζειν Διὸς πόλιν, ἐνίους δὲ Θήβας. ἀμφισβητεῖται δ' ἡ κτίσις τῆς πόλεως ταύτης, οὐ μόνον παρὰ τοῖς συγγραφεῦσιν, ἀλλὰ καὶ παρ' αὐτοῖς τοῖς κατ' Αἴγυπτον ἱερεῦσι. πολλοὶ γὰρ ἱστοροῦσιν οὐχ ὑπὸ τῶν περὶ τὸν Ὄσιριν κτισθῆναι τὰς Θήβας, ἀλλὰ πολλοῖς ὕστερον ἔτεσιν ὑπό τινος βασιλέως, περὶ οὗ τὰ

inf. c. 45.

κατὰ μέρος ἐν τοῖς οἰκείοις χρόνοις ἀναγράψομεν. ἱδρύσασθαι δὲ καὶ ἱερὸν τῶν

Templa extruit.

γονέων Διός τε καὶ Ἥρας ἀξιόλογον τῷ τε μεγέθει καὶ τῇ λοιπῇ πολυτελείᾳ, καὶ

ναοὺς

ναὺς χρυσᾶς δύο, Διὸς, τὸν μὲν μείζονα τοῦ οὐρανίου, τὸν δὲ ἐλαττόνα τοῦ βεβασιλευκότος καὶ πατρὸς αὐτῶν, ὅν τινες Ἄμμωνα καλοῦσι. κατασκευάσαι δὲ καὶ τῶν ἄλλων θεῶν τῶν προειρημένων ναοὺς χρυσοῦς, ὧν ἑκάστῳ τιμὰς ἀπονεῖμαι, καὶ καταστῆσαι τοὺς ἐπιμελουμένους ἱερεῖς. Προτιμᾶσθαι δὲ παρὰ τῷ Ὀσίριδι καὶ τῇ Ἴσιδι τοὺς τὰς τέχνας ἀνευρίσκοντας, ἢ μεθοδεύοντάς τι τῶν χρησίμων. διόπερ ἐν τῇ Θηβαΐδι χαλκουργείων εὑρεθέντων καὶ χρυσείων, ὅπλα τε κατασκευάσασθαι, δι' ὧν τὰ θηρία κτείνοντας καὶ τὴν γῆν ἐργαζομένους, φιλοτίμως ἐξημερῶσαι τὴν χώραν, ἀγάλματά τε καὶ χρυσοῦς ναοὺς κατασκευάσασθαι τῶν θεῶν διαπρεπεῖς. Γενέσθαι δὲ καὶ φιλογεωργὸν τὸν Ὄσιριν, καὶ τραφῆναι μὲν τῆς εὐδαίμονος Ἀραβίας ἐν Νύσῃ πλησίον Αἰγύπτου, Διὸς ὄντα παῖδα, καὶ τὴν προσηγορίαν ἔχειν παρὰ τοῖς Ἕλλησιν ἀπό τε τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ τόπου Διόνυσον μετονομασθέντα. μεμνῆσθαι δὲ τῆς Νύσης καὶ τὸν ποιητὴν ἐν τοῖς ὕμνοις; ὅτε περὶ τὴν Αἴγυπτον γέγονεν, ἐν οἷς λέγει.

Osiris et Isis artium inventores fovent.

Cf. Herod. II, 146.

Ἔστι δέ τις Νύση, ὕπατον ὄρος, ἀνθέον ὕλῃ,
Τηλοῦ Φοινίκης, σχεδὸν Αἰγύπτοιο ῥοάων.

Vid. Diodor. L. III. c. 66.

Osiris vini inuentor. εὑρετὴν δ' αὐτὸν γενέσθαι φασὶ τῆς ἀμπέλου περὶ τὴν Νύσαν, καὶ τὴν ἐργασίαν τοῦ ταύτης καρποῦ προσεπινοήσαντα, πρῶτον οἴνῳ χρήσασθαι, καὶ διδάξαι τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους τήν τε φυτείαν τῆς ἀμπέλου, καὶ τὴν χρῆσιν τοῦ οἴνου, καὶ τὴν συγκο-

Hermes seu Mercurius ab Osiride cultus. μιδὴν αὐτοῦ καὶ τήρησιν. τιμᾶσθαι δ' ὑπ' αὐτοῦ μάλιστα πάντων τὸν Ἑρμῆν, διαφόρῳ φύσει κεχορηγημένον πρὸς ἐπίνοιαν τῶν δυναμένων ὠφελῆσαι τὸν κοινὸν βίον.

16 Ὑπὸ γὰρ τούτου πρῶτον μὲν τήν τε κοινὴν

Eius inventa. Plut. Symp. Lib. IX. Qu. 3. διάλεκτον διαρθρωθῆναι, καὶ πολλὰ τῶν ἀνωνύμων τυχεῖν προσηγορίας, τήν τε εὕρεσιν τῶν γραμμάτων γενέσθαι, καὶ τὰ περὶ τὰς τῶν θεῶν τιμὰς καὶ θυσίας διαταχθῆναι. περί τε τῆς τῶν ἄστρων τάξεως καὶ περὶ τῆς τῶν φθόγγων ἁρμονίας καὶ φύσεως τοῦτον πρῶτον γενέσθαι παρατηρητήν. καὶ παλαίστρας εὑρετὴν ὑπάρξαι, καὶ τῆς εὐρυθμίας καὶ τῆς περὶ τὸ σῶμα πρεπούσης πλάσεως

Lyra. ἐπιμεληθῆναι. λύραν τε εὑρεῖν, ἣν ποιῆσαι τρίχορδον, μιμησάμενον τὰς κατ' ἐνιαυτὸν

Tres soni. ὥρας. τρεῖς γὰρ αὐτὸν ὑποστήσασθαι φθόγγους, ὀξὺν καὶ βαρὺν καὶ μέσον· ὀξὺν μὲν ἀπὸ τοῦ θέρους, βαρὺν δὲ ἀπὸ τοῦ χειμῶνος, μέσον δὲ ἀπὸ τοῦ ἔαρος. καὶ τοὺς Ἕλληνας διδάξαι τοῦτον τὰ περὶ τὴν ἑρμηνείαν, ὑπὲρ ὧν Ἑρμῆν αὐτὸν ὠνομάσθαι. καθόλου δὲ

τοὺς

τοὺς περὶ τὸν Ὄσιριν τοῦτον ἔχοντας ἱερογραμματέα, ἅπαντ' αὐτῷ προσανακοινοῦσθαι, καὶ μάλιστα χρῆσθαι τῇ τούτου συμβουλίᾳ. καὶ τῆς ἐλαίας δὲ τὸ φυτὸν αὐτὸν εὑρεῖν, ἀλλ' οὐκ Ἀθηνᾶν, ὥσπερ Ἕλληνές φασι. *Oleam invenisse dicitur Hermes.*

17 Τὸν δὲ Ὄσιριν λέγουσιν, ὥσπερ εὐεργετικὸν ὄντα καὶ φιλόδοξον, στρατόπεδον μέγα συστήσασθαι, διανοούμενον ἐπελθεῖν ἅπασαν τὴν οἰκουμένην, καὶ διδάξαι τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων τήν τε τῆς ἀμπέλου φυτείαν καὶ τὸν σπόρον τοῦ τε πυρίνου καὶ κριθίνου καρποῦ. ὑπολαμβάνειν γὰρ αὐτὸν ὅτι παύσας τῆς ἀγριότητος τοὺς ἀνθρώπους, καὶ διαίτης ἡμέρου μεταλαβεῖν ποιήσας, τιμῶν ἀθανάτων τεύξεται διὰ τὸ μέγεθος τῆς εὐεργεσίας. ὅπερ δὴ καὶ γενέσθαι. οὐ μόνον γὰρ τοὺς κατ' ἐκείνους χρόνους τυχόντας τῆς δωρεᾶς ταύτης, ἀλλὰ καὶ πάντας τοὺς μετὰ ταῦτα ἐπιγενομένους, διὰ τὴν ἐν ταῖς εὑρεθείσαις τροφαῖς χάριτα, τοὺς εἰσηγησαμένους ὡς ἐπιφανεστάτους θεοὺς τετιμηκέναι. τὸν δ' οὖν Ὄσιριν φασὶ τὰ κατὰ τὴν Αἴγυπτον καταστήσαντα, καὶ τὴν τῶν ὅλων ἡγεμονίαν Ἴσιδι τῇ γυναικὶ παραδόντα, ταύτῃ μὲν παρακαταστῆσαι σύμβουλον τὸν Ἑρμῆν διὰ τὸ φρονήσει τοῦτον διαφέρειν τῶν ἄλλων φίλων· καὶ στρατηγὸν μὲν ἀπολιπεῖν ἁπάσης τῆς ὑφ' αὐτὸν

Osiris expeditionem per terrarum orbem parat.

Plut. de Isid. c. 18. Euseb. P.E. II, 1.

Imperii gubernacula Isidi tradit, cui Hermen adiungit.

Hercules imperator.

αὐτὸν χώρας Ἡρακλέα, γένει τε προσήκοντα καὶ θαυμαζόμενον ἐπ' ἀνδρείᾳ τε καὶ σώματος ῥώμῃ. ἐπιμελητὰς δὲ τάξαι τῶν μὲν πρὸς Φοινίκην κεκλιμένων μερῶν

Busiris et Antaeus. καὶ τῶν ἐπὶ θαλάττῃ τόπων Βέσιριν, τῶν δὲ κατὰ τὴν Αἰθιοπίαν καὶ Λιβύην, Ἀνταῖον, αὐτὸν δ' ἐξ Αἰγύπτε μετὰ τῆς δυνάμεως ἀναζεῦξαι πρὸς τὴν ϛρατιὰν, ἔχοντα μεθ' ἑαυτῦ καὶ τὸν ἀδελφὸν, ὃν οἱ Ἕλ-

Apollo lauri inuentor. ληνες Ἀπόλλωνα καλῦσιν. εὑρετὴν δὲ καὶ τῦτον φασὶ γενέϑαι τῦ φυτῦ τῆς δάφνης, ἣν καὶ περιτιθέασι τέτῳ τῷ θεῷ μάλιϛα πάντες ἄνθρωποι. Τῦ δὲ κιττῦ τὴν εὕ-

Osiris hederae. *Plut. de Isid.* c. 56. ρεσιν ἀνατιθέασιν Ὀσίριδι, καὶ καθιερῦσιν αὐτὸν τέτῳ τῷ θεῷ, καθάπερ οἱ Ἕλληνες Διονύσῳ, καὶ κατὰ τὴν Αἰγυπτίων διάλεκτον ὀνομάζεϑαι φασὶ τὸν κιττὸν φυτὸν Ὀσίριδος. προκεκρίϑαι δὲ τῆς ἀμπέλε τῦτον πρὸς τὴν ἀφιέρωσιν, διὰ τὸ τὴν μὲν φυλλοῤῥοεῖν, τὸν δὲ πάντα χρόνον ἀειθαλῆ διαμένειν. ὅπερ τὲς παλαιὲς καὶ ἐφ' ἑτέρων φυτῶν ἀεὶ θαλλόντων πεποιηκέναι, τῇ μὲν Ἀφροδίτῃ τὴν μυρσίνην, τῷ δ' Ἀπόλλωνι τὴν δάφνην προσάψαντας, τῇ δ' Ἀθηνᾷ τὴν ἐλαίαν.

18 Osiridis filii Anubis et Macedo. Cf. *Plut. de Isid.* c. 20. Τῷ δ' ἦν Ὀσίριδι συνεϛρατεῦϑαι δύο λέγεσιν υἱὲς Ἄνεβίν τε καὶ Μακεδόνα, διαφέροντας ἀνδρείᾳ. ἀμφοτέρες δὲ χρήσαϑαι

τοῖς

τοῖς ἐπισημοτάτοις ὅπλοις ἀπό τινων ζώων οὐκ ἀνοικείων τῇ περὶ αὐτὰς εὐτολμίᾳ. τὸν μὲν γὰρ Ἄνουβιν περιθέσθαι κυνῆν, τὸν δὲ Μακεδόνα λύκου προτομήν. ἀφ' ἧς αἰτίας καὶ τὰ ζῶα ταῦτα τιμηθῆναι παρὰ τοῖς Αἰγυπτίοις. Παραλαβεῖν δ' ἐπὶ τὴν στρατείαν καὶ τὸν Πᾶνα, διαφερόντως ὑπὸ τῶν Αἰγυπτίων τιμώμενον. τοῦτῳ γὰρ τοὺς ἐγχωρίους οὐ μόνον ἀγάλματα πεποιηκέναι κατὰ πᾶν ἱερὸν, ἀλλὰ καὶ πόλιν ἐπώνυμον κατὰ τὴν Θηβαΐδα, καλουμένην μὲν ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων Χεμμώ, μεθερμηνευομένην δὲ Πανὸς πόλιν. Συνέπεσθαι δὲ καὶ τοὺς τῆς γεωργίας ἐμπειρίαν ἔχοντας, τῆς μὲν περὶ τὴν ἄμπελον φυτείας Μάρωνα, τοῦ δὲ κατὰ τὸν σῖτον σπόρου καὶ τῆς ὅλης συγκομιδῆς Τριπτόλεμον. πάντων δ' εὐτρεπῶν γενομένων, τὸν Ὄσιριν εὐξάμενον τοῖς θεοῖς θρέψειν τὴν κόμην μέχρις ἂν εἰς Αἴγυπτον ἀνακάμψῃ, τὴν πορείαν ποιεῖσθαι δι' Αἰθιοπίας. δι' ἣν αἰτίαν μέχρι τῶν νεωτέρων χρόνων ἐνισχῦσαι τὸ περὶ τῆς κόμης νόμιμον παρ' Αἰγυπτίοις, καὶ τοὺς ποιουμένους τὰς ἀποδημίας, μέχρι τῆς ἐς οἶκον ἀνακομιδῆς κομοτροφεῖν. Ὄντι δ' αὐτῷ περὶ τὴν Αἰθιοπίαν ἀχθῆναι λέγουσι πρὸς αὐτὸν τὸ τῶν Σατύρων γένος, οὓς φασιν ἐπὶ τῆς ὀσφύος

Horum arma.

Osiridis comes Pan.

Chemmis urbs. *Herodot.* II, 91. *Plut.* c. 19.

Maron.

Triptolemus.

Satyri.

 ἔχειν

ἔχειν κόμας. εἶναι γὰρ τὸν Ὄσιριν Φιλογέλωτα, καὶ χαίροντα μουσικῇ καὶ χοροῖς. διὸ καὶ περιάγεσθαι πλῆθος μουσουργῶν, ἐν οἷς παρθένους ἐννέα δυναμένας ᾄδειν, καὶ κατὰ τὰ ἄλλα πεπαιδευμένας, τὰς παρὰ
Musae. τοῖς Ἕλλησιν ὀνομαζομένας Μούσας. τούτων δ' ἡγεῖσθαι τὸν Ἀπόλλωνα λέγουσιν, ἀφ'
Apollo. οὗ καὶ Μουσηγέτην αὐτὸν ὠνομάσθαι. τούς τε Σατύρους πρὸς ὄρχησιν καὶ μελῳδίαν καὶ πᾶσαν ἄνεσιν καὶ παιδιὰν ὄντας εὐθέτους παραληφθῆναι πρὸς τὴν στρατείαν. οὐ
Plut. de Isid. c. 18. γὰρ πολεμικὸν εἶναι τὸν Ὄσιριν, οὐδὲ παρατάξεις συνίστασθαι καὶ κινδύνους, ἅτε παντὸς ἔθνους ὡς θεὸν ἀποδεχομένου αὐτὸν διὰ τὰς εὐεργεσίας. κατὰ δὲ τὴν Αἰθιοπίαν, διδάξαντα τοὺς ἀνθρώπους τὰ περὶ τὴν γεωργίαν, καὶ πόλεις ἀξιολόγους κτίσαντα, καταλιπεῖν τοὺς ἐπιμελησομένους τῆς χώρας καὶ τοὺς Φόρους εἰσπραξομένους.

19 Nili exundatio. Τούτων δ' ὄντων περὶ ταῦτα, τὸν Νεῖλον Φασὶ κατὰ τὴν τοῦ Σειρίου ἄστρου ἐπιτολὴν (ἐν ᾧ καιρῷ μάλιστα εἴωθε πληροῦσθαι) ῥαγέντα κατακλύσαι πολλὴν τῆς Αἰγύπτου. καὶ μάλιστα τοῦτο τὸ μέρος ἐπελθεῖν οὗ
Prometheus. Προμηθεὺς εἶχε τὴν ἐπιμέλειαν, διαφθαρέντων σχεδὸν ἁπάντων τῶν κατὰ ταύτην τὴν χώραν. τὸν δὲ Προμηθέα διὰ τὴν λύπην κινδυνεύειν ἐκλιπεῖν τὸν βίον ἑκουσίως.

διὰ

διὰ δὲ τὴν ὀξύτητα καὶ τὴν βίαν τῦ κατενεχθέντος ῥεύματος, τὸν μὲν ποταμὸν Ἀετὸν ὀνομασθῆναι. τὸν δ' Ἡρακλέα μεγαλεπήβολον ὄντα, καὶ τὴν ἀνδρείαν ἐζηλωκότα, τό, τε γενόμενον ἔκρηγμα ταχέως ἐμφράξαι, καὶ τὸν ποταμὸν ἐπὶ τὴν προϋπάρξασαν ῥύσιν ἀποςρέψαι. διὸ καὶ τῶν παρ' Ἕλλησι ποιητῶν τινὰς εἰς μῦθον ἀγαγεῖν τὸ πραχθὲν, ὡς Ἡρακλέυς τὸν αἐτὸν ἀνῃρηκότος τὸν τὸ τῦ Προμηθέως ἧπαρ ἐσθίοντα. τὸν δὲ ποταμὸν ἀρχαιότατον μὲν ὄνομα σχεῖν Ὠκεάνην, ὅς ἐςιν Ἑλληνιςὶ Ὠκεανός· ἔπειτα, διὰ τὸ γενόμενον ἔκρηγμα, φασὶν Ἀετὸν ὀνομασθῆναι, ὕςερον δ' Αἴγυπτον ἀπὸ τῦ βασιλεύσαντος τῆς χώρας προσαγορευθῆναι. μαρτυρεῖν δὲ καὶ τὸν ποιητὴν, λέγοντα,

Hercules Nilum aggeribus coercet.

Fabulae de Hercule Promethea ferunte origo. *Sup.* c. 12.

Nilus Aegyptus dictus.

Στῆσε δ' ἐν Αἰγύπτῳ ποταμῷ νέας ἀμφιελίσσας.

Hom. Od. XIV, 258.

Κατὰ γὰρ τὴν καλεμένην Θῶνιν ἐμβάλλοντος εἰς θάλασσαν τῦ ποταμῦ, τῦτον τὸν τόπον ἐμπόριον εἶναι τὸ παλαιὸν τῆς Αἰγύπτυ. τελευταίας δὲ τυχεῖν αὐτὸν ἧς νῦν ἔχει προσηγορίας ἀπὸ τῦ βασιλεύσαντος Νειλέως. τὸν δ' ὖν Ὄσιριν παραγενόμενον ἐπὶ τὺς τῆς Αἰθιοπίας ὅρυς, τὸν ποταμὸν ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν χώμασιν

Thonis emporium. Cf. *Strabo* XVII, 42 *sq.* *Herod.* II, 142. *Inf.* c. 63.

στιν ἀναλαβεῖν, ὥστε κατὰ τὴν πλήρωσιν αὐτοῦ τὴν χώραν μὴ λιμνάζειν παρὰ τὸ συμφέρον, ἀλλὰ διά τινων κατεσκευασμένων θυρῶν εἰσαφίεσθαι τὸ ῥεῦμα πράως, καθόσον ἂν ᾖ χρεία. ἔπειτα ποιήσασθαι τὴν πορείαν δι' Ἀραβίας παρὰ τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν, ἕως Ἰνδῶν καὶ τοῦ πέρατος τῆς οἰκουμένης. κτίσαι δὲ καὶ πόλεις οὐκ ὀλίγας ἐν Ἰνδοῖς, ἐν αἷς καὶ Νῦσαν ὀνομάσαι, βουλόμενον μνημεῖον ἀπολιπεῖν ἐκείνης, καθ' ἣν ἐτράφη κατ' Αἴγυπτον. φυτεῦσαι δὲ καὶ κιττὸν ἐν τῇ παρ' Ἰνδοῖς Νύσῃ, καὶ διαμένειν τοῦτο τὸ φυτὸν ἐν ἐκείνῳ μόνῳ τῷ τόπῳ τῶν τε κατὰ τὴν Ἰνδικὴν καὶ τὴν ὅμορον χώραν. πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα σημεῖα τῆς ἑαυτοῦ παρουσίας ἀπολελοιπέναι κατ' ἐκείνην τὴν χώραν, δι' ὧν προαχθέντας τοὺς μεταγενεστέρους τῶν Ἰνδῶν ἀμφισβητῆσαι περὶ τοῦ θεοῦ, λέγοντας Ἰνδὸν εἶναι τὸ γένος.

Profectio Osiridis per Arabiam ad Indos.

Nysam condit. *Arrianus de exp. Alex.* L. V. c. 1.

20 Γενέσθαι δὲ καὶ περὶ τὴν τῶν ἐλεφάντων θήραν, καὶ στήλας καταλιπεῖν πανταχοῦ τῆς ἰδίας στρατείας. ἐπελθεῖν δὲ καὶ τἄλλα τὰ κατὰ τὴν Ἀσίαν ἔθνη, καὶ περαιωθῆναι κατὰ τὸν Ἑλλήσποντον εἰς τὴν Εὐρώπην. καὶ κατὰ μὲν τὴν Θρᾴκην Λυκοῦργον τὸν βασιλέα τῶν βαρβάρων ἐναντιούμενον τοῖς ὑπ' αὐτοῦ πραττομένοις ἀποκτεῖναι. Μάρωνα δὲ

In Europam transit Lycurgum occidit. *Diodor.* L. III. c. 64.

γηραιὸν

γηραιὸν ἤδη καθεστῶτα καταλιπεῖν ἐπιμελητὴν τῶν ἐν ταύτῃ τῇ χώρᾳ φυτευομένων, καὶ κτίστην αὐτὸν ποιῆσαι τῆς ἐπωνύμου πόλεως, ἣν ὀνομάσαι Μαρώνειαν. καὶ Μακεδόνα μὲν τὸν υἱὸν ἀπολιπεῖν βασιλέα τῆς ἀπ' ἐκείνου προσαγορευθείσης Μακεδονίας, Τριπτολέμῳ δ' ἐπιτρέψαι τὰς κατὰ τὴν Ἀττικὴν γεωργίας. τέλος δὲ τὸν Ὄσιριν πᾶσαν τὴν οἰκουμένην ἐπελθόντα, τὸν κοινὸν βίον τοῖς ἡμερωτάτοις καρποῖς εὐεργετῆσαι. εἰ δέ τις χώρα τὸ φυτὸν τῆς ἀμπέλου μὴ προσδέχοιτο, διδάξαι τὸ ἐκ τῆς κριθῆς κατασκευαζόμενον πόμα, λειπόμενον οὐ πολὺ τῆς περὶ τὸ οἶνον εὐωδίας τε καὶ δυνάμεως. ἐπανελθόντα δ' εἰς τὴν Αἴγυπτον, συναποκομίσαι δῶρά τε πανταχόθεν τὰ κράτιστα, καὶ διὰ τὸ μέγεθος τῶν εὐεργεσιῶν συμπεφωνημένην λαβεῖν παρὰ πᾶσι τὴν ἀθανασίαν, καὶ τὴν ἴσην τοῖς οὐρανίοις τιμήν. μετὰ δὲ ταῦτα ἐξ ἀνθρώπων εἰς θεοὺς μεταστάντα, τυχεῖν ὑπὸ Ἴσιδος καὶ Ἑρμοῦ θυσιῶν, καὶ τῶν ἄλλων τῶν ἐπιφανεστάτων θεῶν τιμῶν. τούτου k) δὲ καὶ τελετὰς καταδεῖξαι,

καὶ

Maroneam vrbem condit.

Macedo, rex Macedoniae.

Triptolemus agriculturae in Attica praefectus.

Vinum hordeaceum s. cereuisia.

Inf. c. 34. L. IV. c. 2. *Herod.* II, 77. *Strabo* XVII, 1002. 1008.

Honores diuini Osiridi tributi. *Plut.* de Iside c. 42.

k) τούτοις Stephan. Rhodom. paullo ante vocem θεῶν eliminant MSS. nonnulli. Sed θεοὶ ἐπιφανέστατοι Dii sunt, qui ἐναργῶς

καὶ πολλὰ μυςικῶς εἰσηγήσασθαι, μεγαλύνοντας τῦ θεῦ τὴν δύναμιν.

21 Τῶν δ' ἱερέων περὶ τῆς Ὀσίριδος τελευτῆς ἐξ ἀρχαίων ἐν ἀποῤῥήτοις παρειληφότων, τῷ χρόνῳ ποτὲ συνέβη διά τινων εἰς τὰς πολλὰς ἐξενεχθῆναι τὸ σιωπώμενον. φασὶ γὰρ νομίμως βασιλεύοντα τῆς Αἰγύπτε τὸν Ὄσιριν ὑπὸ Τυφῶνος ἀναιρεθῆναι τῦ ἀδελφῦ, βιαίε καὶ ἀσεβῦς ὄντος. ὃν διελόντα τὸ σῶμα τῦ φονευθέντος εἰς ἓξ καὶ εἴκοσι μέρη, δῦναι τῶν συνεπιθεμένων ἑκάςῳ μερίδα, βυλόμενον πάντας μετασχεῖν τῦ μύσυς, καὶ διὰ τῦτο νομίζοντα συναγωνιςὰς ἕξειν καὶ φύλακας τῆς βασιλείας βεβαίυς. τὴν δὲ Ἶσιν ἀδελφὴν ὖσαν Ὀσίριδος καὶ γυναῖκα, μετελθεῖν τὸν φόνον, συναγωνιζομένυ τῦ παιδὸς αὐτῆς Ὥρυ. ἀνελῦσαν δὲ τὸν Τυφῶνα καὶ τὺς συμπράξαντας, βασιλεῦσαι τῆς Αἰγύπτε. γενέσθαι δὲ τὴν μάχην παρὰ τὸν ποταμὸν, πλησίον τῆς νῦν Ἀνταίυ l) κώμης καλυμένης· ἣν κεῖσθαι μὲν λέγυσιν ἐν τῷ κατὰ τὴν Ἀραβίαν μέρει, τὴν προσ-

Osiris a Typhone interfectus. *Plut. de Isid.* c. 18. 24 *sqq.* c. 66.

Isis plus caedis vitrix.

Antaei vicus.

ται seu praesentes se hominibus exhibentes vim suam in terris manifestant. Hinc Caligula se Διὰ ἐπιφανῆ appellabat. vid. cap. 23 fin. et c. 25. not. b.

l) Ἀνταίυ Steph. Rhod.

προσηγορίαν δ' ἔχειν ἀπὸ τῦ κολασθέντος ὑφ' Ἡρακλέυς Ἀνταίυ, τῦ κατὰ τὴν Ὀσίριδος ἡλικίαν γενομένυ. τὴν δ' ἦν Ἶσιν πάντα τὰ μέρη τῦ σώματος πλὴν τῶν αἰδοίων εὑρεῖν. βυλομένην δὲ τὴν τἀνδρὸς ταφὴν ἄδηλον ποιῆσαι, καὶ τιμωμένην παρὰ πᾶσι τοῖς τὴν Αἴγυπτον κατοικῦσι, συντελέσαι τὸ δόξαν τοιύτῳ τινὶ τρόπῳ. ἑκάστῳ τῶν μερῶν περιπλάσαι λέγυσιν αὐτὴν τύπον ἀνθρωποειδῆ, παραπλήσιον Ὀσίριδι τὸ μέγεθος, ἐξ ἀρωμάτων καὶ κηρῦ· εἰσκαλεσαμένην δὲ κατὰ γένη τῶν ἱερέων, ἐξορκίσαι πάντας μηδενὶ δηλώσειν τὴν δοθησομένην αὐτοῖς πίστιν· κατ' ἰδίαν δὲ ἑκάστοις εἰπεῖν ὅτι μόνοις ἐκείνοις παρατίθεται τὴν τῦ σώματος ταφὴν, καὶ τῶν εὐεργεσιῶν ὑπομνήσασαν, παρακαλέσαι θάψαντας ἐν τοῖς ἰδίοις τόποις τὸ σῶμα, τιμᾷν ὡς θεὸν τὸν Ὄσιριν· καθιερῶσαι δὲ καὶ τῶν γενομένων παρ' αὐτοῖς ζώων ἓν, ὁποῖον ἂν βυληθῶσι· καὶ τῦτο ἐν μὲν τῷ ζῆν τιμᾷν, καθάπερ καὶ πρότερον τὸν Ὄσιριν, μετὰ δὲ τὴν τελευτὴν τῆς ὁμοίας ἐκείνῳ m) κηδείας ἀξιῦν.

Isidis consilium in sepeliendo Osiride. *Plut.* c. 25. *sqq.* 30. *sqq.* c. 61. *sqq.*

Inf. p. 83. *Herod.* II, 65.

βυλο-

m) ἐκείνυ Rhod. Sed de Datiui in huiusmodi sententia vsu copiosius egimus ad *Livii* Lib. V. c. 23. inf. c. 70. βίον ἔχειν ἐχ ὅμοιον τοῖς ἄλλοις.

βυλομένην δὲ τὴν Ἶσιν καὶ τῷ λυσιτελεῖ προτρέψασθαι τὺς ἱερεῖς ἐπὶ τὰς προειρημένας τιμὰς, τὸ τρίτον μέρος τῆς χώρας αὐτοῖς n) δῦναι πρὸς τὰς τῶν θεῶν θεραπείας τε καὶ λειτυργίας. τὺς δὲ ἱερεῖς λέγεται μνημονεύοντας τῶν Ὀσίριδος εὐεργεσιῶν, καὶ τῇ παρακαλέσῃ βυλομένυς χαρίζεσθαι, πρὸς δὲ τύτοις τῷ λυσιτελεῖ προκληθέντας, πάντα πρᾶξαι κατὰ τὴν Ἴσιδος ὑποθήκην. διὸ καὶ μέχρι τῦ νῦν ἑκάσυς τῶν ἱερέων ὑπολαμβάνειν παρ᾽ ἑαυτοῖς τεθάφθαι τὸν Ὄσιριν, καὶ τά τε ἐξ ἀρχῆς ἀφιερωθέντα ζῶα τιμᾶν, καὶ τελευτησάντων αὐτῶν ἐν ταῖς ταφαῖς ἀνανεῦσθαι τὸ τῦ Ὀσίριδος πένθος. τὺς δὲ ταύρυς τὺς ἱερὺς, τόν τε ὀνομαζόμενον Ἆπιν καὶ τὸν Μνεῦιν Ὀσίριδι καθιερωθῆναι, καὶ τύτυς σέβεσθαι καθάπερ θεὺς κοινῇ καταδειχθῆναι πᾶσιν Αἰγυπτίοις. ταῦτα γὰρ τὰ ζῶα τοῖς εὑρῦσι τὸν τῦ σίτυ καρπὸν συνεργῆσαι μάλιστα πρός τε τὸν σπόρον καὶ τὰς κοινὰς ἁπάντων ἐκ τῆς γεωργίας ὠφελείας.

Multa Osiridis sepulcra.

Plut. de *Isid.* c. 24. *s.*
Strabo Lib. XVII. c. 51.

Apis et Mneuis.

Strabo L. XVII. c. 50. 56.
Plut. de *Isid.* c. 44. *sq.* 51.

22 Τὴν δὲ Ἶσιν φασὶ μετὰ τὴν Ὀσίριδος τελευτὴν ὀμόσαι μηδενὸς ἀνδρὸς ἔτι συνυσίαν προσδέξασθαι, διατελέσαι

Inf. c. 27.

n) εἰς προσόδυς addunt MSS. et Edd. nonnulli.

λέσαι δὲ τὸν λοιπὸν τȣ̃ βίȣ χρόνον βασιλεύȣσαν νομιμώτατα, καὶ ταῖς εἰς τȣ̀ς ἀρχομένȣς εὐεργεσίαις ἅπαντας ὑπερβαλλομένην. ὁμοίως δὲ καὶ ταύτην μεταστᾶσαν ἐξ ἀνθρώπων, τυχεῖν ἀθανάτων τιμῶν, καὶ ταφῆναι κατὰ τὴν Μέμφιν· ὅπȣ δείκνυται μέχρι τȣ̃ νῦν αὐτῆς ὁ σηκὸς, ὑπάρχων ἐν τῷ τεμένει τȣ̃ Ἡφαίςȣ. ἔνιοι δέ φασιν ȣ̓κ ἐν Μέμφει κεῖσθαι τὰ σώματα τȣ́των τῶν θεῶν, ἀλλ' ἐπὶ τῶν ὅρων τῆς Αἰθιοπίας καὶ τῆς Αἰγύπτȣ, κατὰ τὴν ἐν τῷ Νείλȣ νῆσον, κειμένην μὲν πρὸς ταῖς καλȣμέναις Φίλαις, ἐχȣ̃σαν δὲ προσηγορίαν ἀπὸ τȣ̃ συμβεβηκότος ἱερȣ̃ πεδίȣ o). σημεῖα δὲ τȣ́τȣ δεικνύȣσιν ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ διαμένοντα, τόν τε τάφον τὸν κατεσκευασμένον Ὀσίριδι, κοινῇ τιμώμενον ὑπὸ τῶν κατ' Αἴγυπτον ἱερέων, καὶ τὰς περὶ τȣ́τον κειμένας ἑξήκοντα καὶ τριακοσίας χοάς. ταύτας γὰρ καθ' ἑκάστην ἡμέραν γάλακτος πληρȣ̃ν τȣ̀ς πρὸς τȣ́τοις ταχθέντας ἱερεῖς, καὶ θρηνεῖν, ἀνακαλȣμένȣς τὰ τῶν θεῶν ὀνόματα. διὰ ταύτην δὲ τὴν αἰτίαν καὶ τὴν νῆσον ταύτην ἄβατον εἶναι πλὴν τοῖς ἱερεῦσι· καὶ πάντας τȣ̀ς τὴν Θηβαΐδα κατοικȣ̃ντας

Isidis diuini honores.

Philae.

Servius ad Virg. Aeneid. VI, 154.

Strabo Lib. XVII. c. 92.

Steph. Byz. in h. V.

o) ἱερὸν πεδίον Steph. Rhodom.

κεῖνται (ἥπερ ἐστὶν ἀρχαιοτάτη τῆς Αἰγύπτου) μέγιστον ὅρκον κρίνειν, ὅταν τις τὸν Ὄσιριν τὸν ἐν Φίλαις κείμενον ὀμόσῃ. τὰ μὲν οὖν ἀνευρεθέντα τοῦ Ὀσίριδος μέρη ταφῆς ἀξιωθῆναι φασὶ τὸν εἰρημένον τρόπον· τὸ δὲ αἰδοῖον ὑπὸ μὲν Τυφῶνος εἰς ποταμὸν ῥιφῆναι λέγουσι, διὰ τὸ μηδένα τῶν συνεργησάντων αὐτὸ λαβεῖν βουληθῆναι. ὑπὸ δὲ τῆς Ἴσιδος οὐδὲν ἧττον τῶν ἄλλων ἀξιωθῆναι τιμῶν ἰσοθέων. ἔν τε γὰρ τοῖς ἱεροῖς εἴδωλον αὐτοῦ κατασκευάσασαν, τιμᾶν καταδεῖξαι, καὶ κατὰ τὰς τελετὰς καὶ τὰς θυσίας τῷ θεῷ τούτῳ γινομένας ἐντιμότατον ποιῆσαι, καὶ πλείστου σεβασμοῦ τυγχάνειν. διὸ καὶ τοὺς Ἕλληνας, ἐξ Αἰγύπτου παρειληφότας τὰ περὶ τοὺς ὀργιασμοὺς καὶ τὰς διονυσιακὰς ἑορτὰς p) τιμᾶν τοῦτο τὸ μόριον ἔν τε τοῖς μυστηρίοις καὶ ταῖς τοῦ θεοῦ τούτου τελεταῖς τε καὶ θυσίαις, ὀνομάζοντας αὐτὸ φαλλόν.

Phalli honos in mysteriis et orgiis.
Eusebius Praep. Ev. II, 1.
Herod. II, 48.
Plut. c. 25.

23 Εἶναι δ᾽ ἔτη φασὶν ἀπὸ Ὀσίριδος καὶ Ἴσιδος ἕως τῆς Ἀλεξάνδρου βασιλείας, τοῦ

Aetas Osiridis.

p) Vulgo: ὀργιασμοὺς καὶ τὰ περὶ τὰς διονυσιακὰς τελετὰς καὶ τὰ ὄργια τιμᾶν. Codd. in varias partes abeunt, quorum alii hanc, alii illam vocem omittunt, quorum diuersitatem vid. ap. Wesselingum.

τȣ͂ κτίσαντος ἐν Αἰγύπτῳ τὴν ἐπώνυμον αὐτȣ͂ πόλιν, πλείω τῶν μυρίων. ὡς δ' ἔνιοι γράφȣσι, βραχὺ λείποντα τῶν δισμυρίων καὶ τρισχιλίων. τȣ̀ς δὲ λέγοντας ἐν Θήβαις τῆς Βοιωτίας γεγονέναι τὸν θεὸν ἐκ Σεμέλης καὶ Διός, φασὶ σχεδιάζειν. Ὀρφέα γὰρ εἰς Αἴγυπτον παραβαλόντα, καὶ μετασχόντα τῆς τελετῆς, καὶ τῶν διονυσιακῶν μυστηρίων μεταλαβόντα q), τοῖς τε Καδμείοις φίλον ὄντα καὶ τιμώμενον ὑπ' αὐτῶν, μεταθεῖναι τȣ͂ θεȣ͂ τὴν γένεσιν, ἐκείνοις χαριζόμενον. τȣ̀ς δ' ὄχλȣς τὰ μὲν διὰ τὴν ἄγνοιαν, τὰ δὲ διὰ τὸ βȣ́λεσθαι τὸν θεὸν Ἕλληνα νομίζεσθαι, προσδέξασθαι προσηνῶς τὰς τελετὰς καὶ r) τὰ μυστήρια. ἀφορμὰς δ' ἔχειν τὸν Ὀρφέα πρὸς τὴν μετάθεσιν τῆς τȣ͂ θεȣ͂ γενέσεώς τε καὶ τελευτῆς τοιαύτας. Κάδμον ἐκ Θηβῶν ὄντα τῶν Αἰγυπτίων, γεννῆσαι σὺν ἄλλοις τέκνοις καὶ Σεμέλην. ταύτην δὲ ὑπό τȣ δήποτε φθαρεῖσαν, ἔγκυον γενέσθαι, καὶ τεκεῖν ἑπτὰ μηνῶν διελθόντων βρέφος τὴν ὄψιν, οἷόν περ οἱ κατ' Αἰγυ-

Temporum ratio Aegyptiorum. Cf. inf. c. 24. 26. 44. Herod. Lib. II. c. 100.

Orpheus Bacchi ortum ad Thebanos et Semelen retulit

Semele corrupta.

q) Μεταλαβεῖν τοῖς δὲ Steph. Rhod.
r) τὰς τελετὰς καὶ μυστήρια Wessel. forsan typogr. errore. τὰς τελετὰς δὲ τὰ μυσ. Rhod. vitiose.

Αἴγυπτον τὸν Ὄσιριν γεγονέναι νομίζουσι. ζωογονεῖσθαι δ' ἐκ εἰωθέναι τὸ τοιοῦτον, εἴτε τῶν θεῶν μὴ βουλομένων, εἴτε τῆς φύσεως μὴ συγχωρούσης. Κάδμον δὲ αἰσθόμενον τὸ γεγονὸς, καὶ χρησμὸν ἔχοντα, διατηρεῖν τὰ τῶν πατέρων νόμιμα, χρυσῶσαί τε τὸ βρέφος καὶ τὰς καθηκούσας αὐτῷ ποιήσασθαι θυσίας, ὡς ἐπιφανείας τινὸς κατ' ἀνθρώπους Ὀσίριδος γεγενημένης. ἀνάψαι δὲ καὶ τὴν γένεσιν εἰς Δία, σεμνύνοντα τὸν Ὄσιριν s) καὶ τῆς φθαρείσης τὴν διαβολὴν ἀφαιρούμενον. διὸ καὶ παρὰ τοῖς Ἕλλησιν ἐκδοθῆναι λόγον ὡς ἡ Κάδμου Σεμέλη τέτοκεν ἐκ Διὸς τὸν Ὄσιριν. ἐν δὲ τοῖς ὕστερον χρόνοις Ὀρφέα, μεγάλην ἔχοντα δόξαν παρὰ τοῖς Ἕλλησιν ἐπὶ μελῳδίᾳ καὶ τελεταῖς καὶ θεολογίαις, ἐπιξενωθῆναι τοῖς Καδμείοις, καὶ διαφερόντως ἐν ταῖς Θήβαις τιμηθῆναι. μετεσχηκότα δὲ τῶν παρ' Αἰγυπτίοις θεολογουμένων, μετενεγκεῖν τὴν Ὀσίριδος τοῦ παλαιοῦ γένεσιν ἐπὶ τοὺς νεωτέρους χρόνους. χαριζόμενον δὲ τοῖς Καδμείοις, ἐνστήσασθαι καινὴν τελετὴν, καθ' ἣν παραδοῦναι τοῖς μυουμένοις, ἐκ Σεμέλης καὶ Διὸς γεγεννῆσθαι τὸν Διόνυσον. τοὺς δὲ ἀνθρώπους

Bacchi nativitas quomodo contigerit. *Cf. Herod.* II, 146.

Orpheus illustris ob doctrinam. *Diod.* Lib. IV. c. 25.

Mysteriorum institutio.

s) τε καὶ τὸ γεγονὸς addunt MSS. et Edd. nonnulli.

θρώπυς τὰ μὲν διὰ τὴν ἄγνοιαν ἐξαπατωμένυς, τὰ δὲ διὰ τὴν Ὀρφέως ἀξιοπιςίαν καὶ δόξαν ἐν τοῖς τοιέτοις t) προσέχοντας, τὸ δὲ μέγιςον, ἡδέως προσδεχομένυς τὸν θεὸν Ἕλληνα νομιζόμενον, καθάπερ προείρηται, χρήσασθαι ταῖς τελεταῖς. ἔπειτα παραλαβόντων τῶν μυθογράφων καὶ ποιητῶν τὸ γένος, ἐμπεπλῆσθαι τὰ θέατρα, καὶ τοῖς ἐπιγινομένοις ἰσχυρὰν πίςιν καὶ ἀμετάθετον γενέσθαι. καθόλυ δὲ φασὶ τὺς Ἕλληνας ἐξιδιάζεσθαι τὺς ἐπιφανεςάτυς ἥρωάς τε καὶ θεὺς, ἔτι δὲ ἀποικίας τὰς παρ' αὐτῶν. Graecorum Dii ab Aegyptiis. *Herod.* II, 50 sqq.

Καὶ γὰρ Ἡρακλέα τὸ γένος Αἰγύπτιον 24 ὄντα δι' ἀνδρείαν ἐπελθεῖν πολλὴν τῆς οἰκυμένης, καὶ τὴν ἐπὶ τῆς Λιβύης θέσθαι ςήλην. ὑπερ ὗ πειρῶνται τὰς ἀποδείξεις παρὰ τῶν Ἑλλήνων λαμβάνειν. ὁμολογυμένυ γὰρ ὄντος παρὰ πᾶσιν ὅτι τοῖς Ὀλυμπίοις θεοῖς Ἡρακλῆς συνηγωνίσατο τὸν πρὸς τὺς γίγαντας πόλεμον, φασὶ τῇ γῇ μηδαμῶς ἁρμόττειν γεγενηκέναι τὺς γίγαντας κατὰ τὴν ἡλικίαν, ἣν οἱ Ἕλληνες φασὶν Ἡρακλέα γενέσθαι, γενεᾷ πρότερον τῶν Τρωϊκῶν· ἀλλὰ μᾶλλον, ὡς αὐτοὶ λέγυσι, κατὰ

Hercules maxime Aegyptius. *Herod.* II, 43. *Plut. de Herod. malign.* p. m. 857. Eius facta longe antiquiora Graeci Herculis aetate. *Herod.* II, 145.

t) τοιύτοις καιροῖς ἔχοντας Steph. Rhod.

κατὰ τὴν ἐξ ἀρχῆς γένεσιν τῶν ἀνθρώπων. καὶ γὰρ μὲν γὰρ παρ᾽ Αἰγυπτίοις ἔτη καταριθμεῖσθαι πλείω τῶν μυρίων, ἀπὸ δὲ τῶν Τρωικῶν ἐλάττω τῶν χιλίων καὶ διακοσίων. ὁμοίως δὲ τό τε ῥόπαλον καὶ τὴν λεοντὴν τῷ παλαιῷ πρέπειν Ἡρακλεῖ, διὰ τὸ κατ᾽ ἐκείνους τοὺς χρόνους μήπω τῶν ὅπλων εὑρημένων, τοὺς ἀνθρώπους τοῖς μὲν ξύλοις ἀμύνεσθαι τοὺς ἀντιταττομένους, ταῖς δὲ δοραῖς τῶν θηρίων σκεπαστηρίοις χρῆσθαι. καὶ Διὸς μὲν υἱὸν αὐτὸν ἀναγορεύουσι, μητρὸς δὲ ἧς ἐςιν οὔ φασι γινώσκειν. τὸν δὲ ἐξ Ἀλκμήνης γενόμενον ὕςερον πλείοσιν ἔτεσιν ἢ μυρίοις Ἀλκαῖον ἐκ γενετῆς καλούμενον, ὕςερον Ἡρακλέα μετονομασθῆναι, οὐχ ὅτι δι᾽ Ἥραν ἔσχε κλέος, ὥς φησὶ Μάτρις, ἀλλ᾽ ὅτι τὴν αὐτὴν ἐζηλωκὼς προαίρεσιν Ἡρακλεῖ τῷ παλαιῷ, τὴν ἐκείνου δόξαν ἅμα καὶ προσηγορίαν ἐκληρονόμησε, συμφωνεῖν δὲ τοῖς ὑπ᾽ αὐτῶν u) λεγομένοις καὶ τὴν παρὰ τοῖς Ἕλλησιν ἐκ πολλῶν χρόνων παραδεδομένην φήμην, ὅτι καθαρὰν τὴν γῆν τῶν θηρίων ἐποίησεν Ἡρακλῆς. ὅπερ

Sicut et armorum habitus.

Hercules Graecus primum Alcaeus dictus. Athen. X, 1.

u) ὑφ᾽ ἑαυτῶν Wessel. ex MSS. nonnullis; quod ab interprete ambigui ὑπ᾽ αὐτῶν esse videtur.

ὅπερ μηδαμῶς ἁρμόττειν τῷ γεγονότι σχεδὸν κατὰ τοὺς Τρωϊκοὺς χρόνους, ὅτε τὰ πλεῖστα μέρη τῆς οἰκουμένης ἐξημέρωτο γεωργίαις καὶ πόλεσι, καὶ πλήθει τῶν κατοικούντων τὴν χώραν πανταχοῦ. μᾶλλον οὖν πρέπειν τῷ γεγονότι κατὰ τοὺς ἀρχαιοτάτους x) χρόνους τὴν ἡμέρωσιν τῆς χώρας, κατισχυομένων ἔτι τῶν ἀνθρώπων ὑπὸ τοῦ πλήθους τῶν θηρίων, καὶ μάλιστα κατὰ τὴν Αἴγυπτον, εἰς τὴν ὑπερκειμένην χώραν μέχρι τοῦ νῦν ἔρημον οὖσαν καὶ θηριώδη. εἰκὸς γὰρ ταύτης ὡς πατρίδος προνοηθέντα τὸν Ἡρακλέα, καὶ καθαρὰν τὴν γῆν τῶν θηρίων ποιήσαντα, παραδοῦναι τοῖς γεωργοῖς τὴν χώραν, καὶ διὰ τὴν εὐεργεσίαν τυχεῖν ἰσοθέου τιμῆς. Φασὶ δὲ καὶ τὸν Περσέα γεγονέναι κατ' Αἴγυπτον, καὶ τῆς Ἴσιδος τὴν γένεσιν ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων εἰς Ἄργος μεταφέρεσθαι, μυθολογούντων τὴν Ἰὼ τὴν y) εἰς βοὸς τύπον μεταποιηθεῖσαν.

Troianis temporibus jam cultae terrae.

Euseb. I. K. II, 1. Cf. Herod. I, 1.

Καθόλου δὲ πολλή τις ἐστὶ δια- 25
φωνία περὶ τούτων τῶν θεῶν. τὴν

x) ἀρχαίας Steph. Rhod.
y) Abest posterior artic. in Steph. et Rhod. porro in nonnullis MSS. et Eusebio est μεταμορφωθεῖσαν pro μεταποιηθεῖσαν.

αὐτὴν γὰρ οἱ μὲν Ἶσιν, οἱ δὲ Δήμητραν, οἱ δὲ Θεσμοφόρον, οἱ δὲ Σελήνην, οἱ δὲ Ἥραν, οἱ δὲ πάσαις ταῖς προσηγορίαις ὀνομάζουσι. τὸν δὲ Ὄσιριν οἱ μὲν Σάραπιν, οἱ δὲ Διόνυσον, οἱ δὲ Πλούτωνα, οἱ δὲ Ἄμμωνα, τινὲς δὲ Δία, πολλοὶ δὲ Πᾶνα, νενομίκασι. λέγουσι δέ τινες Σάραπιν εἶναι τὸν παρὰ τοῖς Ἕλλησι Πλούτωνα νομιζόμενον z). Φασὶ δ' Αἰγύπτιοι τὴν Ἶσιν φαρμάκων τε πολλῶν πρὸς ὑγιείαν εὑρέτιν γεγονέναι, καὶ τῆς ἰατρικῆς ἐπιστήμης μεγάλην ἔχειν ἐμπειρίαν a)· διὸ καὶ τυχοῦσαν ἀθανασίας, ἐπὶ ταῖς θεραπείαις τῶν ἀνθρώπων μάλιστα χαίρειν, καὶ κατὰ τοὺς ὕπνους τοῖς ἀξιοῦσι διδόναι βοηθήματα, φανερῶς ἐπιδεικνυμένην τήν τε ἰδίαν ἐπιφάνειαν b), καὶ τὸ πρὸς τοὺς δεομένους τῶν ἀνθρώπων εὐεργετικόν. ἀποδείξεις δὲ τούτων φασὶ φέρειν ἑαυτοὺς οὐ μυθολογίας, ὁμοίως τοῖς Ἕλλησιν, ἀλλὰ πράξεις ἐναργεῖς. πᾶσαν γὰρ σχεδὸν τὴν οἰκουμένην μαρτυρεῖν ἑαυτοῖς,

Isis et Osiris variis Graecorum Deorum nominibus appellantur.

Isis pharmacorum et medicinae inuentrix.

Vim suam manifestat in curandis morbis.

z) ὀνομαζόμενον Wessel. ex vno codice.

a) ἐμπειρίαν καὶ τὸ σύνολον πολλὰ μηχανήσασθαι, διὸ καὶ νῦν τυχοῦσαν Codd. nonnulli, et Edd. ante Wessel.

b) Sup. cap. 20. not. k.

τοῖς, εἰς τὰς ταύτης τιμὰς φιλοτιμεμένην, διὰ τὴν ἐν ταῖς θεραπείαις ἐπιφάνειαν· κατὰ γὰρ τὲς ὕπνες ἐφιςαμένην διδόναι τοῖς κάμνεσι βοηθήματα πρὸς τὰς νόσες, καὶ τὲς ὑπακέσαντας αὐτῇ, παραδόξως ὑγιάζεσθαι. καὶ πολλὲς μὲν ὑπὸ τῶν ἰατρῶν διὰ τὴν δυσκολίαν τε νοσήματος ἀπελπισθέντας, ὑπὸ ταύτης σώζεσθαι, συχνὲς δὲ παντελῶς πηρωθέντας τὰς ὁράσεις ἤ τινα τῶν ἄλλων μερῶν τε σώματος, ὅταν πρὸς ταύτην τὴν θεὸν καταφεύγωσιν, εἰς τὴν προϋπάρξασαν ἀποκαθίςασθαι τάξιν. εὑρεῖν δ' αὐτὴν καὶ τὸ τῆς ἀθανασίας φάρμακον, δι' ὃ τὸν υἱὸν Ὧρον, ὑπὸ τῶν Τιτάνων ἐπιβελευθέντα καὶ νεκρὸν εὑρεθέντα καθ' ὕδατος, μὴ μόνον ἀναςῆσαι δεσαν τὴν ψυχὴν, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀθανασίας ποιῆσαι μεταλαβεῖν. δοκεῖ δὲ ὕςατος τῶν θεῶν ἔτος βασιλεῦσαι μετὰ τὴν τε πατρὸς Ὀσίριδος ἐξ ἀνθρώπων μετάςασιν. τὸν δὲ Ὧρον μεθερμηνευόμενον φασὶν Ἀπόλλωνα ὑπάρχειν, καὶ τήν τε ἰατρικὴν καὶ τὴν μαντικὴν ὑπὸ τῆς μητρὸς Ἴσιδος διδαχθέντα, διὰ τῶν χρησμῶν καὶ τῶν θεραπειῶν εὐεργετεῖν τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος.

Per fomnium morborum grauiſſimorum medicamina tradit.

Immortalitatis remedium inuenit.

Horus idem qui Apollo.
Plut. de Iſid. c. 91.
Herod. II, 144. 155.

26 Οἱ δ' ἱερεῖς τῶν Αἰγυπτίων τὸν χρόνον ἀπὸ τῆς Ἡλίȣ βασιλείας συλλογιζόμενοι, μέχρι τῆς Ἀλεξάνδρȣ διαβάσεως εἰς τὴν Ἀσίαν, φασὶν ὑπάρχειν ἐτῶν μάλιςά πως δισμυρίων καὶ τρισχιλίων. μυθολογȣ̃σι δὲ καὶ τῶν θεῶν τȣ̀ς μὲν ἀρχαιοτάτȣς βασιλεῦσαι πλείω τῶν χιλίων καὶ διακοσίων ἐτῶν, τȣ̀ς μεταγενεςέρȣς ȣ̓κ ἐλάττω τῶν τριακοσίων. ἀπίςȣ δ' ὄντος τȣ̃ πλήθȣς τῶν ἐτῶν, ἐπιχειρȣ̃σι τινὲς λέγειν, ὅτι τὸ παλαιὸν ȣ̓́πω τῆς περὶ τὸν ἥλιον κινήσεως ἐπεγνωσμένης, συνέβαινε κατὰ τὴν τῆς σελήνης περίοδον ἄγεσθαι τὸν ἐνιαυτόν. διόπερ τῶν ἐτῶν τριακονθημέρων ὄντων, ȣ̓κ ἀδύνατον εἶναι βεβιωκέναι τινὰς ἔτη χίλια καὶ διακόσια. καὶ γὰρ νῦν δυοκαίδεκα μηνῶν ὄντων τῶν ἐνιαυτῶν, ȣ̓κ ὀλίγȣς ὑπὲρ ἑκατὸν ἔτη ζῆν. παραπλήσια δὲ λέγȣσι καὶ περὶ τῶν τριακόσια ἔτη δοκȣ́ντων ἄρξαι. κατ' ἐκείνȣς γὰρ τȣ̀ς χρόνȣς τὸν ἐνιαυτὸν ἀπαρτίζεσθαι τέτταρσι μησὶ, τοῖς γινομένοις κατὰ τὰς ἑκάςων τῶν χρόνων ὥρας, οἷον ἔαρος, θέρȣς, χειμῶνος. ἀφ' ἧς αἰτίας καὶ παρ' ἐνίοις τῶν Ἑλλήνων τȣ̀ς ἐνιαυτȣ̀ς ὥρȣς καλεῖσθαι, καὶ τὰς κατ' ἔτος ἀναγραφὰς ὡρογραφίας προσαγορεύ-

Chronologia Aegyptiorum sacerdotum. *Sup.* c. 23. init. *Herod.* II, 142.

Anni lunares 30 dierum.

Sup. c. 11, 12. Anni a nonnullis Graecorum Hori dicti.

αγορεύεσθαι. οὓς δ᾽ οὖν Αἰγύπτιοι μυθολογοῦσι κατὰ τὴν Ἴσιδος ἡλικίαν γεγονέναι τινὰς πολυσωμάτους, τοὺς ὑπὸ μὲν τῶν Ἑλλήνων ὀνομαζομένους Γίγαντας, ὑφ᾽ ἑαυτῶν δὲ διακοσμουμένους τερατωδῶς ἐπὶ τῶν ἱερῶν, καὶ τυπτομένους ὑπὸ τῶν περὶ τὸν Ὄσιριν. ἔνιοι μὲν οὖν αὐτοὺς γηγενεῖς φασὶν ὑπάρξαι, προσφάτου τῆς τῶν ζώων γενέσεως ἐκ τῆς γῆς ὑπαρχούσης. ἔνιοι δὲ λέγουσι, σώματος ῥώμῃ διενεγκόντας, καὶ πολλὰς πράξεις ἐπιτελεσαμένους, ἀπὸ τοῦ συμβεβηκότος μυθολογηθῆναι πολυσωμάτους. συμφωνεῖσθαι c) δὲ παρὰ τοῖς πλείστοις, ὅτι τοῖς περὶ τὸν Δία καὶ τὸν Ὄσιριν θεοῖς πόλεμον ἐνστησάμενοι πάντες ἀνῃρέθησαν. Gigantes ab Osiride verberati. Cf. *Herod.* II, 137.

27 Νομοθετῆσαι δέ φασι τοὺς Αἰγυπτίους παρὰ τὸ κοινὸν ἔθος τῶν ἄλλων d) ἀνθρώπων γαμεῖν ἀδελφὰς, διὰ τὸ γεγονὸς ἐν τούτοις τῆς Ἴσιδος ἐπίτευγμα. ταύτην γὰρ συνοικήσασαν Ὀσίριδι τῷ ἀδελφῷ καὶ ἀποθανόντος, ὀμόσασαν οὐδενὸς ἔτι συνουσίαν ἀνδρὸς προσδέξασθαι, μετελθεῖν τόν τε Aegyptiorum lex de matrimonio cum vxore. Cf. *Plut. de Is.* c. 17.

c) συμφωνεῖται Rhodom.
d) vocabulum ἄλλων delet Wesselingus, duorum aut trium codd. auctoritate.

φόνον τἀνδρὸς, καὶ διατελέσαι βασιλεύσασαν νομιμώτατα, καὶ τὸ σύνολον, πλείστων καὶ μεγίστων ἀγαθῶν αἰτίαν γενέσθαι πᾶσιν ἀνθρώποις, διὰ δὴ ταύτας τὰς αἰτίας καταδειχθῆναι e) μείζονος ἐξουσίας καὶ τιμῆς τυγχάνειν τὴν βασίλισσαν τοῦ βασιλέως, καὶ παρὰ τοῖς ἰδιώταις κυριεύειν τὴν γυναῖκα τἀνδρὸς ἐν τῇ τῆς προικὸς συγγραφῇ. προσομολογούντων τῶν γαμούντων ἅπαντα πειθαρχήσειν τῇ γαμουμένῃ f). Οὐκ ἀγνοῶ δὲ διότι τινὲς τῶν συγγραφέων ἀποφαίνονται τοὺς τάφους τῶν θεῶν τούτων ὑπάρχειν ἐν Νύσῃ τῆς Ἀραβίας, ἀφ' ἧς καὶ Νυσαῖον τὸν Διόνυσον ὠνομάσθαι. εἶναι δὲ καὶ στήλην ἑκατέρου τῶν θεῶν, ἐπιγεγραμμένην τοῖς ἱεροῖς γράμμασιν. ἐπὶ μὲν τῆς Ἴσιδος ἐπιγεγράφθαι·

Mulieres imperium in viros exercent. Cf. *Herod.* II, 35.

Sepulcra Isidis et Osiridis in Nysa.

Inscriptio columnae Isidis.

ἘΓΩ ἼΣΙΣ ΕἸΜΙ Ἡ ΒΑΣΊΛΙΣΣΑ ΠΆΣΗΣ g) ΧΏΡΑΣ, Ἡ ΠΑΙΔΕΥΘΕῖΣΑ ὙΠῸ ἙΡΜΟΥ͂, ΚΑῚ ὍΣΑ ἘΓῺ ἘΝΟΜΟΘΈΤΗΣΑ h) ΟΥ̓ΔΕῚΣ ΔΎΝΑΤΑΙ ΛΥ͂ΣΑΙ. ἘΓΏ ΕἸΜΙ

e) κατεδείχθῆναι Edd. ante Wess.

f) multa h. l. in Codd. et Edd. inferuntur ex cap. 22.

g) pro πάσης in nonnullis MSS. est τῆς.

h) ὅσα ἐγὼ ἐδεῖ Edd. ante Wess.

ΕἸΜΙ Ἡ ΤΟΥ͂ ΝΕΩΤΆΤΟΥ ΚΡΌΝΟΥ ΘΕΟΥ͂ ΘΥΓΆΤΗΡ ΠΡΕΣΒΥΤΆΤΗ. ἘΓΏ ΕἸΜΙ ΓΥΝῊ ΚΑῚ ἈΔΕΛΦῊ ὈΣΊΡΙΔΟΣ ΒΑΣΙΛΈΩΣ. ἘΓΏ ΕἸΜΙ Ἡ ΠΡΏΤΗ ΚΑΡΠῸΝ ἈΝΘΡΏΠΟΙΣ ΕὙΡΟΥ͂ΣΑ. ἘΓΏ ΕἸΜΙ ΜΉΤΗΡ ὭΡΟΥ ΤΟΥ͂ ΒΑΣΙΛΈΩΣ. ἘΓΏ ΕἸΜΙ Ἡ ἘΝ ΤΩ͂Ι ἌΣΤΡΩΙ, ΤΩ͂Ι ΚΥΝῚ ἘΠΙΤΈΛΛΟΥΣΑ. ἘΜΟῚ ΒΟΎΒΑΣΤΟΣ Ἡ ΠΌΛΙΣ ὨΙΚΟΔΟΜΉΘΗ. ΧΑΙ͂ΡΕ, ΧΑΙ͂ΡΕ ΑἼΓΥΠΤΕ Ἡ ΘΡΈΨΑΣΆ ΜΕ. Cf. *Herod.* II, 137 fin. sq. *Strab.* XVII. 56.

Ἐπὶ δὲ τοῦ Ὀσίριδος ἐπιγεγράφθαι λέγεται· Inscriptio columnae Osiridis. Cf. *Strabo* XVII, 87.

ΠΑΤῊΡ ΜῈΝ ἘΣΤΙ ΜΟΙ ΚΡΌΝΟΣ ΝΕΏΤΑΤΟΣ ΘΕΩ͂Ν ἉΠΆΝΤΩΝ, ΕἸΜῚ ΔῈ ὌΣΙΡΙΣ Ὁ ΒΑΣΙΛΕΥ͂Σ, Ὁ ΣΤΡΑΤΕΎΣΑΣ ἘΠῚ ΠΑ͂ΣΑΝ ΧΏΡΑΝ, ἝΩΣ ΕἸΣ ΤΟῪΣ ἈΟΙΚΉΤΟΥΣ ΤΌΠΟΥΣ ΤΩ͂Ν ἸΝΔΩ͂Ν, ΚΑῚ ΤΟῪΣ ΠΡῸΣ ἌΡΚΤΟΝ ΚΕΚΛΙΜΈΝΟΥΣ, ΜΈΧΡΙΣ ΤΩ͂Ν ΤΟΥ͂ ἼΣΤΡΟΥ ΠΟΤΑΜΟΥ͂ ΠΗΓΩ͂Ν, ΚΑῚ ΠΆΛΙΝ ἘΠῚ ΤᾺ ἌΛΛΑ ΜΈΡΗ ἝΩΣ ὨΚΕΑΝΟΥ͂. ΕἸΜῚ ΔῈ ΥἹῸΣ ΚΡΌΝΟΥ ΠΡΕΣΒΎΤΑΤΟΣ ΚΑῚ ἘΒΛΑΣΤΟΝ ἘΚ ΚΑΛΟΥ͂ ΤΕ ΚΑῚ ΕΥ̓ΓΕΝΟΥ͂Σ ὨΟΥ͂ i), ΣΠΈΡΜΑ ΣΥΓΓΕΝῈΣ ἘΓΕΝ-

i) Vulgo in Edd. ante Wess. legebatur: *καὶ βλαστὸς ἐκ καλοῦ τε καὶ εὐγενοῦς σὐκ σπέρματος συγγενὴς ἐγ.* ac in MSS. nonnullis *κ. β. ἐ. κ. τ. κ. εὐγενοῦς ᾧ ἐ σπέρμα συγγενές.*

ΓΕΝΝΗΘΗΝ ΗΜΕΡΑΣ. ΚΑΙ ΟΥΚ ΕΣΤΙ ΤΟΠΟΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΥΜΕΝΗΣ ΕΙΣ ΟΝ ΕΓΩ ΟΥΚ ΑΦΙΓΜΑΙ, ΔΙΑΔΟΥΣ ΠΑΣΙΝ ΩΝ ΕΓΩ ΕΥΕΡΓΕΤΗΣ ΕΓΕΝΟΜΗΝ.

Τοσαῦτα τῶν γεγραμμένων ἐν ταῖς στήλαις φασὶ δύνασθαι ἀναγνῶναι, τὰ δ' ἄλλα ὄντα πλείω κατεφθάρθαι διὰ τὸν χρόνον. Τὰ μὲν οὖν περὶ τῆς ταφῆς τῶν θεῶν τούτων διαφωνεῖται παρὰ τοῖς πλείστοις, διὰ τὸ τοὺς ἱερεῖς, ἐν ἀπορρήτοις παρειληφότας τὴν περὶ τούτων ἀκρίβειαν, μὴ βούλεσθαι τἀληθὲς ἐκφέρειν εἰς τοὺς πολλούς, ὡς ἂν καὶ κινδύνων ἐπικειμένων τοῖς τἀπόρρητα περὶ τῶν θεῶν τούτων μηνύσασιν εἰς τοὺς ὄχλους.

Sacerdotes Aegyptiorum mysteria cum nemine communicant. *Strabo* XVII, 61. *Sup.* c. 21.

28 Οἱ δὲ οὖν Αἰγύπτιοι φασὶ καὶ μετὰ ταῦτα ἀποικίας πλείστας ἐξ Αἰγύπτου κατὰ πᾶσαν διασπαρῆναι τὴν οἰκουμένην. εἰς Βαβυλῶνα μὲν γὰρ ἀγαγεῖν ἀποίκους Βῆλον τὸν νομιζόμενον Ποσειδῶνος εἶναι καὶ Λιβύης. ὃν παρὰ τὸν Εὐφράτην ποταμὸν καθιδρυνθέντα; τούς τε ἱερεῖς καταστήσασθαι παραπλησίως τοῖς κατ' Αἴγυπτον ἀτελεῖς, καὶ πάσης λειτουργίας ἀπολελυμένους, οὓς Βαβυλώνιοι καλοῦσι Χαλδαίους. τάς τε παρατηρήσεις τῶν

Coloni ex Aegypto in varias terras missi. Babylonii.

Babyloniorum Sacerdotes Chaldaei. *Inf.* c. 83.

ἄστρων

ἀστέρων τηρήσεις ποιῆσαι, μιμουμένους τοὺς παρ' Αἰγυπτίοις ἱερεῖς, καὶ φυσικοὺς, ἔτι δὲ ἀστρολόγους. λέγουσι δὲ καὶ τοὺς περὶ τὸν Δαναὸν ὁρμηθέντας ὁμοίως ἐκεῖθεν, συνοικίσαι τὴν ἀρχαιοτάτην σχεδὸν τῶν παρ' Ἕλλησι πόλεων Ἄργος, τό, τε τῶν Κόλχων ἔθνος ἐν τῷ Πόντῳ, καὶ τὸ τῶν Ἰουδαίων ἀνὰ μέσον Ἀραβίας καὶ Συρίας οἰκίσαι τινὰς ὁρμηθέντας παρ' ἑαυτῶν. διὸ καὶ παρὰ τοῖς γένεσι τούτοις ἐκ παλαιοῦ παραδεδόσθαι τὸ περιτέμνειν τοὺς γεννωμένους παῖδας, ἐξ Αἰγύπτου μετενηνεγμένου τοῦ νομίμου. Καὶ τοὺς Ἀθηναίους δέ φασιν ἀποίκους εἶναι Σαϊτῶν τῶν ἐξ Αἰγύπτου, καὶ πειρῶνται τῆς οἰκειότητος ταύτης φέρειν ἀποδείξεις. παρὰ μόνοις γὰρ τῶν Ἑλλήνων τὴν πόλιν Ἄστυ καλεῖσθαι, μετενηνεγμένης τῆς προσηγορίας ἀπὸ τοῦ παρ' αὐτοῖς Ἄστεος. ἔτι τε τὴν πολιτείαν τὴν αὐτὴν ἐσχηκέναι τάξιν καὶ διαίρεσιν τῇ παρ' Αἰγυπτίοις, εἰς τρία μέρη διανεμηθεῖσαν. καὶ πρώτην μὲν ὑπάρξαι μερίδα τοὺς εὐπατρίδας καλουμένους, οἵτινες ὑπῆρχον ἐν παιδείᾳ μάλιστα διατετριφότες, καὶ τῆς μεγίστης ἠξιωμένοι τιμῆς, παραπλησίως τοῖς κατ' Αἴγυπτον ἱερεῦσι. δευτέραν δὲ τάξιν γενέσθαι τὴν τῶν γεωμόρων, τῶν ὀφειλόντων ὅπλα κεκτῆσθαι καὶ πολεμεῖν

ὑπὲρ

Argos colonia Aegyptiorum.

Colchi et Iudaei. Inf. c. 55. Herodot. II, 104. Circumcisio.

Athenienses Saitarum Coloni.

Athenienfium respublica aeque ac Aegyptiorum trifariam partita. Inf. c. 73 sq. Cf. Herod. II, 164. Isocrat. Laud. Busir. p. 328 sq.

Sacrorum ritus Aegyptiis et Atheniensibus iidem.

Eumolpidae.

Suidas. in Εὐμολπίδαι.

Eudocia p. 167.

Ceryces victimarii Atheniensium similes Aegyptiorum Pastophoris.

Porphyr. de ab st. L. IV. 8. fin.

Horapollo I. 40.

Plurimae Aegyptiorum coloniae.

καὶ τὰ μυστήρια ταύτης τῆς θεοῦ τότε καταδειχθῆναι ἐν Ἐλευσῖνι, τά τε περὶ τὰς θυσίας καὶ ἀρχαιότητας ὡσαύτως ἔχειν Ἀθηναίους καὶ τοὺς Αἰγυπτίους. τοὺς μὲν γὰρ Εὐμολπίδας ἀπὸ τῶν κατ᾽ Αἴγυπτον ἱερέων μετενηνέχθαι, τοὺς δὲ Κήρυκας ἀπὸ τῶν παστοφόρων. τήν τε Ἶσιν μόνους τῶν Ἑλλήνων ὀμνύειν, καὶ ταῖς ἰδέαις καὶ τοῖς ἤθεσιν ὁμοιοτάτους εἶναι τοῖς Αἰγυπτίοις. πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα τούτοις παραπλήσια λέγοντες, φιλοτιμότερον ἤπερ ἀληθινώτερον (ὥς γέ μοι φαίνεται) τῆς ἀποικίας ταύτης ἀμφισβητοῦσι διὰ τὴν δόξαν τῆς πόλεως. καθόλου δὲ πλείστας ἀποικίας Αἰγύπτιοί φασιν ἐκπέμψαι τοὺς ἑαυτῶν προγόνους ἐπὶ πολλὰ μέρη τῆς οἰκουμένης, διά τε τὴν ὑπεροχὴν τῶν βασιλευσάντων παρ᾽ αὐτοῖς, καὶ διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῆς πολυανθρωπίας. ὑπὲρ ὧν μήτε ἀποδείξεως φερομένης μηδεμιᾶς ἀξιολόγου, μήτε συγγραφέων νομίμων μαρτυρούντων, οὐκ ἐκρίναμεν ὑπάρχειν τὰ λεγόμενα γραφῆς ἄξια. καὶ περὶ μὲν τῶν θεολογουμένων παρ᾽ Αἰγυπτίοις τοσαῦτ᾽ εἰπεῖν ἔχομεν. Περὶ δὲ τῆς χώρας καὶ τοῦ Νείλου καὶ τῶν ἄλλων τῶν ἀκοῆς ἀξίων ἐν κεφαλαίοις ἕκαστα διεξιέναι πειρασόμεθα.

30 Ἡ γὰρ

Ἡ γὰρ Αἴγυπτος κεῖται μὲν μάλιςά πως κατὰ μεσημβρίαν, ὀχυρότητι δὲ φυσικῇ καὶ κάλλει χώρας ἐκ ὀλίγῳ δοκεῖ προέχειν τῶν εἰς βασιλείαν ἀφωρισμένων τόπων. ἀπὸ μὲν γὰρ τῆς δύσεως ὠχύρωκεν αὐτὴν ἥ ἔρημος καὶ θηριώδης τῆς Λιβύης, ἐπὶ πολὺ μὲν παρεκτείνεσα, διὰ δὲ τὴν ἀνυδρίαν καὶ τὴν σπάνιν τῆς ἁπάσης τροφῆς ἔχεσα τὴν διέξοδον ἐ μόνον ἐπίπονον, ἀλλὰ καὶ παντελῶς ἐπικίνδυνον. ἐκ δὲ τῶν πρὸς νότον μερῶν οἵ τε καταράκται τῦ Νείλε καὶ τῶν ὀρῶν τὰ συνορίζοντα τέτοις. ἀπὸ γὰρ τῆς Τρωγλοδύτιδος καὶ τῶν ἐσχάτων τῆς Αἰθιοπίας μερῶν ἐντὸς ςαδίων πεντακισχιλίων καὶ πεντακοσίων, ὔτε πλεῦσαι διὰ τῦ ποταμῦ ῥᾴδιον, ὔτε πεζῇ πορευθῆναι, μὴ τυχόντα βασιλικῆς ἢ παντελῶς μεγάλης τινὸς χορηγίας. τῶν δὲ πρὸς τὴν ἀνατολὴν νευόντων μερῶν τὰ μὲν ὁ ποταμὸς ὠχύρωκε, τὰ δ' ἔρημος περιέχει, καὶ πεδία τελματώδη, τὰ προσαγορευόμενα βάραθρα. ἔςι γὰρ ἀνὰ μέσον τῆς τε Κοίλης Συρίας καὶ τῆς Αἰγύπτε λίμνη, τῷ μὲν πλάτει ςενὴ παντελῶς, τῷ δὲ βάθει θαυμάσιος, τῷ δὲ μήκει ἐπὶ διακοσίες παρήκεσα ςαδίες· ἣ προσαγορεύεται μὲν Σέρβωνις, τοῖς δ' ἀπείροις τῶν προσπελαζόντων ἀνελ-

30 **Aegyptus natura munita.** *Herodot.* L.II. c.8 *sq.* *Strabo* XVII, 95. Cf. c. 2 *sq.* 47 *sq.*

Cataractae Nili. *Strabo* L. XVII, 91. *Inf.* c. 32.

Barathra *Strabo* Lib. XVII, 48. *Inf.* Lib. XVI c. 46. *Polyb.* L. V. c. 80. **Serbonis lacus.**

Strabo L. I. p. [illegible] XVII, 70. XVI, p. 724. Herod. III, 5.

πίστεις ἐπιφέρει κινδύνους. στενοῦ γὰρ τοῦ ῥεύματος ὄντος καὶ ταινίᾳ παραπλησίᾳ, θινῶν τε μεγάλων πάντη περικεχυμένων, ἐπειδὰν νότοι συνεχεῖς πνεύσωσιν, ἐπισείεται πλῆθος ἄμμου. αὕτη δὲ τὸ μὲν ὕδωρ κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν ἄσημον ποιεῖ, τὸν δὲ τῆς λίμνης τύπον m) συμφυῆ τῇ χέρσῳ καὶ κατὰ πᾶν ἀδιάγνωστον. διὸ καὶ πολλοὶ τῶν ἀγνοούντων τὴν ἰδιότητα τοῦ τόπου, μετὰ στρατευμάτων ὅλων ἠφανίσθησαν, τῆς ὑποκειμένης ὁδοῦ διαμαρτόντες. ἡ μὲν γὰρ ἄμμος ἐκ τοῦ κατ' ὀλίγον πατουμένη τὴν ἔνδοσιν λαμβάνει, καὶ τοὺς ἐπιβάλλοντας ὥσπερ προνοίᾳ τινὶ πονηρᾷ παρα-

Periculosus proficiscentibus.

κρούεται. μέχρις ἂν ὅτου λαβόντες ὑπόνοιαν τοῦ συμβησομένου, βοηθήσωσιν ἑαυτοῖς, οὐκ οὔσης ἔτι φυγῆς, οὐδὲ σωτηρίας. ὁ γὰρ ὑπὸ τοῦ τέλματος καταπινόμενος, οὔτε νήχεσθαι δύναται, παραιρουμένης τῆς ἰλύος τὴν τοῦ σώματος κίνησιν· οὔτ' ἐκβῆναι κατισχύει, μηδὲν ἔχων στερέμνιον εἰς ἐπίβασιν. μεμιγμένης γὰρ τῆς ἄμμου τοῖς ὑγροῖς, καὶ διὰ τοῦτο τῆς ἑκατέρων φύσεως ἠλλοιωμένης, συμβαίνει τὸν τόπον μήτε πορευτὸν εἶναι, μήτε πλωτόν. διόπερ οἱ

m) τόπον Steph. Rhod. paullo ante in iisdem erat πνέωσιν pro πνεύσωσιν.

αἱ τοῖς μέρεσι τούτοις ἐπιβάλλοντες n) Φερόμενοι πρὸς τὸν βυθὸν, οὐδεμίαν ἀντίληψιν βοηθείας ἔχουσι, συγκατολισθανούσης τῆς ἄμμου τῆς παρὰ τὰ χείλη. τὰ μὲν οὖν προειρημένα πεδία τοιαύτην ἔχοντα τὴν Φύσιν, οἰκείας ἔτυχε προσηγορίας, ὀνομασθέντα Βάραθρα.

31 Ἡμεῖς δ' ἐπεὶ τὰ περὶ τῶν ἀπὸ τῆς χέρσου τριῶν μερῶν τῶν ὀχυρούντων τὴν Αἴγυπτον διήλθομεν, προσθήσομεν τοῖς εἰρημένοις τὸ λειπόμενον. Ἡ τετάρτη τοίνυν πλευρὰ πᾶσα σχεδὸν ἀλιμένῳ θαλάττῃ προσκλυζομένη, προβέβληται τὸ Αἰγύπτιον πέλαγος, ὃ τὸν μὲν παράπλουν ἔχει μακρότατον, τὴν δ' ἀπόβασιν τὴν ἐπὶ τὴν χώραν δυσπροσόρμιστον. ἀπὸ γὰρ Παραιτονίου τῆς Λιβύης ἕως Ἰόππης τῆς ἐν τῇ Κοίλῃ Συρίᾳ, ὄντος τοῦ παράπλου σταδίων σχεδὸν πεντακισχιλίων, οὐκ ἔστιν εὑρεῖν ἀσφαλῆ λιμένα πλὴν τοῦ Φάρου. χωρὶς δὲ τούτων, ταινία παρ' ὅλην σχεδὸν τὴν Αἴγυπτον παρήκει, τοῖς ἀπείροις τῶν προσπλεόντων ἀθεώρητος. διόπερ οἱ τὸν ἐκ πελάγους κίνδυνον ἐκπεφευγέναι νομίζοντες, καὶ διὰ τὴν ἄγνοιαν ἄσμενοι πρὸς

Quartum Aegypti latus, ad mare spectans importuosum, Strabo XVII, 47. Cf. Strabo XVII, 56.

n) καὶ πελάζοντες add. Steph.

τὴν γῆν καταπλέοντες, ἐξαίφνης ἐποκελλόντων τῶν σκαφῶν ἀνελπίςως ναυαγᾶσιν. ἔνιοι δὲ διὰ τὴν ταπεινότητα τῆς χώρας ἐ δυνάμενοι προϊδέσθαι τὴν γῆν, λανθάνεσιν ἑαυτὲς ἐκπίπτοντες οἱ μὲν εἰς ἑλώδεις καὶ λιμνάζοντας τόπες, οἱ δ᾽ εἰς χώραν ἔρημον. ἡ μὲν ἐν Αἴγυπτος πανταχόθεν φυσικῶς ὠχύρωται τὸν εἰρημένον τρόπον.

Eius longitudo. *Herodot.* II. 6. *Strabo* XVII, 15. Τῷ δὲ σχήματι παραμήκης ἔσα, δισχιλίων μὲν ςαδίων ἔχει τὴν παραθαλάττιον πλευρὰν, ἐς μεσόγειον δ᾽ ἀνήκει σχεδὸν ἐπὶ ςαδίες ἑξακισχιλίες.

Hominum numerus. πολυανθρωπίᾳ δὲ τὸ μὲν παλαιὸν πολὺ προέσχε πάντων τῶν γνωριζομένων τόπων κατὰ τὴν οἰκεμένην, καὶ καθ᾽ ἡμᾶς δὲ ἐθενὸς τῶν ἄλλων δοκεῖ λείπεσθαι.

Vrbes olim 18000. Cf. *Herod.* II, 177. ἐπὶ μὲν γὰρ τῶν ἀρχαίων χρόνων ἔσχε κώμας ἀξιολόγες καὶ πόλεις πλείες τῶν μυρίων καὶ ὀκτακισχιλίων, ὡς ἐν ταῖς ἱεραῖς o) ἀναγραφαῖς ὁρᾷν ἐςι κατακεχωρισμένον· ἐπὶ δὲ Πτολεμαίε τῦ Λάγε πλείες τῶν τρισμυρίων p) ἠριθμήθησαν, ὧν τὸ πλῆθος διαμεμένηκεν ἕως τῶν καθ᾽ ἡμᾶς χρόνων. τῦ δὲ σύμπαντος λαῦ τὸ μὲν παλαιὸν φασὶ γεγο-

o) ἱεραῖς operarum errore desideratur in Wess.

p) τρισχιλίων Steph. Rhod.

γεγονέναι περὶ ἑπτακοσίας μυριάδας, καὶ καθ' ἡμᾶς δὲ οὐκ ἐλάττους εἶναι τριακοσίων q). διὸ καὶ τοὺς ἀρχαίους βασιλεῖς ἱστοροῦσι κατὰ τὴν Αἴγυπτον ἔργα μεγάλα καὶ θαυμαστὰ διὰ τῆς πολυχειρίας κατασκευάσαντας, ἀθάνατα τῆς ἑαυτῶν δόξης ἀπολιπεῖν ὑπομνήματα. ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων τὰ κατὰ μέρος μικρὸν ὕστερον ἀναγράψομεν. Περὶ δὲ τῆς τοῦ ποταμοῦ φύσεως καὶ τῶν κατὰ τὴν χώραν ἰδιωμάτων νῦν διέξιμεν.

Postea 30000. Cf. *Theocrit.* Id. XVII, 82.

32 Ὁ γὰρ Νεῖλος φέρεται μὲν ἀπὸ μεσημβρίας ἐπὶ τὴν ἄρκτον, τὰς πηγὰς ἔχων ἐκ τόπων ἀοράτων, οἳ κεῖνται ἐπὶ τῆς ἐσχάτης Αἰθιοπίας κατὰ τὴν ἔρημον, ἀπροσίτου τῆς χώρας οὔσης διὰ τὴν τοῦ καύματος ὑπερβολήν· μέγιστος δ' ὢν τῶν ἁπάντων ποταμῶν καὶ πλείστην γῆν διεξιὼν, καμπὰς ποιεῖται μεγάλας, ποτὲ μὲν ἐπὶ τὴν ἀνατολὴν καὶ τὴν Ἀραβίαν ἐπιστρέφων, ποτὲ δ' ἐπὶ τὴν δύσιν καὶ τὴν Λιβύην ἐκκλίνων. Φέρεται γὰρ ἀπὸ τῶν Αἰθιοπικῶν ὀρῶν μέχρι τῆς εἰς θάλατταν ἐκβολῆς στάδια μάλιστά πως μύρια καὶ δισχίλια, σὺν ταῖς

Nili fontes incogniti in Aethiopia. *Herod.* II, 28. 31. Cf. *Strabo* XVII, 94.

Eius cursus.

Longitudo *Strabo* L. XVII, c. 1. *sq.*

q) Suspectum est hoc vocabulum, quod tamen neque omittere, neque aliud substituere audeo. Desideratur tamen in nonnullis MSS.

ποιεῖται καμπάς r). κατὰ δὲ τοὺς ὑποκάτω τόπους συστέλλεται τοῖς ὄγκοις, ἀλλὰ μᾶλλον ἀποσπωμένου τοῦ ῥεύματος ἐπ' ἀμφοτέρας τὰς παρακειμένας s) ἠπείρους. τῶν δ' ἀποσχιζομένων μερῶν, τὸ μὲν εἰς τὴν Λιβύην ἐκκλῖνον ὑπ' ἄμμου καταπίνεται, τὸ βάθος ἐχούσης ἄπιστον· τὸ δ' εἰς τὴν Ἀραβίαν ἐναντίως ἐκχεόμενον t), εἰς τέλματα παμμεγέθη καὶ λίμνας ἐκτρέπεται μεγάλας καὶ περιοικουμένας γένεσι πολλοῖς. εἰς δὲ τὴν Αἴγυπτον ἐμβάλλει τῇ μὲν δέκα σταδίων, τῇ δ' ἔλαττον τούτων, οὐκ ἐπ' εὐθείας φερόμενος, ἀλλὰ καμπὰς παντοίας ποιούμενος. ποτὲ μὲν γὰρ ἑλίσσεται πρὸς τὴν ἠῶ, ποτὲ δὲ πρὸς τὴν ἑσπέραν. ἔστι δ' ὅτε πρὸς τὴν μεσημβρίαν, εἰς τοὐπίσω λαμβάνων τὴν παλίρροιαν. ὄρη γὰρ

[illegible] rit.
Strabo l. c.

r) Steph. et Rhod. h. l. inserunt: περιείληφε δὲ καὶ νήσους ἐν αὐτῷ [illegible] μὲν τὰς Αἰθιοπίαν ἄλλας τε πλείους, καὶ μίαν εὐμεγέθη τὴν ὀνομαζομένην Μερόην, ἡ [illegible] καὶ δυοῖν σταδίων ἐστὶ τὸ πλάτος. ex cap. sequ.

s) Vocem ἠπείρους deleuit Wesselingus vnius codicis auctoritate. Iam Rhodomannus eam tollere cupiebat.

t) Vulgo ἀναχεόμενον, quod defendi quidem potest, librariis tamen potius debetur, verbum hoc ad geminam praepositionem [illegible] accommodantibus, quam lectio a nobis recepta.

γὰρ ἐξ ἑκατέρου μέρους τοῦ ποταμοῦ παρήκει, πολλὴν μὲν τῆς παραποταμίας ἐπέχοντα, διειλημμένα δὲ φάραγξι καὶ κρημνοῖς στενοπόροις, εἰς ἃς ἐμπίπτον τὸ ῥεῦμα, παλιρρυτεῖ διὰ τῆς πεδιάδος, καὶ πρὸς τὴν μεσημβρίαν ἐφ' ἱκανὸν τόπον ἐνεχθὲν, πάλιν ἐπὶ τὴν κατὰ φύσιν φορὰν ἀποκαθίσταται. τηλικαύτην δ' ἔχων ὑπεροχὴν ἐν πᾶσιν ὁ ποταμὸς οὗτος, μόνος τῶν ἄλλων ἄνευ βίας καὶ κυματώδους ὁρμῆς τὴν ῥύσιν ποιεῖται, πλὴν ἐν τοῖς καλουμένοις καταράκταις. τόπος γάρ τις ἐστὶ μήκει μὲν ὡς δέκα σταδίων, κατάντης δὲ καὶ κρημνοῖς συγκλειόμενος εἰς στενὴν ἐντομὴν, ἅπας δὲ τραχὺς καὶ φαραγγώδης, ἔτι δὲ πρώνας u) ἔχων πυκνοὺς καὶ μεγάλοις ἐοικότας σκοπέλοις· τοῦ δὲ ῥεύματος περὶ τούτους σχιζομένου βιαιότερον καὶ πολλάκις διὰ τὰς ἐγκοπὰς ἀνακλωμένου πρὸς ἐναντίαν τὴν καταφορὰν συνίστανται δῖναι θαυμασταί. πᾶς δ' ὁ μεσάζων τόπος ὑπὸ τῆς παλιρροίας ἀφροῦ τε πληροῦται, καὶ τοῖς προσιοῦσι μεγάλην παρέχεται κατάπληξιν. καὶ γὰρ ἡ καταφορὰ τοῦ ποταμοῦ κατὰ τοῦτο τὸ μέρος οὕτως ἐστὶν ὀξεῖα καὶ βίαιος,

Cataractarum descriptio.

Herod. II. 89.

Strabo XVII, 91.

u) Vulgo πέτρας, quod ut tritius glossa τοῦ πρώνας videtur.

ὥστε δοκεῖν μηδὲν βέλους διαφέρειν. κατὰ δὲ τὴν πλήρωσιν τοῦ Νείλου, τῶν σκοπέλων κατακλυζομένων καὶ παντὸς τοῦ τραχύνοντος τόπου τῷ πλήθει τοῦ ῥεύματος καλυπτομένου, καταπλέουσι μέν τινες κατὰ τοῦ καταράκτου, λαμβάνοντες ἐναντίους τοὺς ἀνέμους, ἀναπλεῦσαι δὲ οὐδεὶς δύναται, νικώσης τῆς τοῦ ποταμοῦ βίας πᾶσαν ἐπίνοιαν ἀνθρωπίνην. καταράκται μὲν οὖν εἰσὶ τοιοῦτοι πλείους, μέγιστος δ' ὁ πρὸς τοῖς μεθορίοις τῆς Αἰθιοπίας τε καὶ τῆς Αἰγύπτου.

Nauigatio in Cataractis, secundo flumine, aduerso vento. *Herod.* II. 29.

33 Περιείληφε δ' ὁ ποταμὸς καὶ νήσους ἐν αὐτῷ, κατὰ μὲν τὴν Αἰθιοπίαν ἄλλας τε πλείους καὶ μίαν x) εὐμεγέθη, τὴν ὀνομαζομένην Μερόην, ἐν ᾗ καὶ πόλις ἐστὶν ἀξιόλογος ὁμώνυμος τῇ νήσῳ, κτίσαντος αὐτὴν Καμβύσου, καὶ θεμένου τὴν προσηγορίαν ἀπὸ τῆς μητρὸς αὐτοῦ Μερόης. ταύτην δὲ τῷ μὲν σχήματι φασὶν ὑπάρχειν θυρεῷ παραπλησίαν, τῷ δὲ μεγέθει πολὺ προέχειν τῶν ἄλλων νήσων τῶν ἐν τούτοις τοῖς τόποις. τὸ μὲν γὰρ μῆκος αὐτῆς εἶναι λέγουσι

Insulae in Nilo.

Meroë Insula et vrbs *Herod.* II, 29. *Strabo* XVII, 12.

Insulae figura et magnitudo. *Strabo* XVII, 100 *sq.* (qui h. l. vel ipsum Diodorum legisse videtur.)

x) ὡς ἔφημεν add. Steph. Rhod. quae verba ab alio interpolatore addita sunt, postquam illa cap. praec. not. h. iam inserta essent. paullo ante perperam in Wess. legitur νήσους ἐν αὐτῷ.

λέγουσι σταδίων τρισχιλίων, τὸ δὲ πλάτος χιλίων. ἔχειν δ' αὐτὴν καὶ πόλεις οὐκ ὀλίγας, ὧν ἐπιφανεστάτην ὑπάρχειν τὴν Μερόην. παρήκειν δὲ τῆς νήσου τὸν περικλυζόμενον πάντα τόπον ἀπὸ μὲν τῆς Λιβύης θῖνας ἔχοντας ἄμμου μέγεθος ἀέριον y), ἀπὸ δὲ τῆς Ἀραβίας κρημνοὺς κατερρωγότας. ὑπάρχειν δ' ἐν αὐτῇ καὶ μέταλλα χρυσοῦ τε καὶ ἀργύρου καὶ σιδήρου καὶ χαλκοῦ. πρὸς δὲ τούτοις ἔχειν πλῆθος ἐβένου, λίθων τε πολυτελῶν γένη παντοδαπά. καθόλου δὲ τοσαύτας νήσους ποιεῖν τὸν ποταμὸν, ὥστε τοὺς ἀκούοντας μὴ ῥᾳδίως πιστεῦσαι. χωρὶς γὰρ τῶν περικλυζομένων τόπων ἐν τῷ καλουμένῳ Δέλτα τὰς ἄλλας εἶναι νήσους πλείους τῶν ἑπτακοσίων. ὧν τὰς μὲν ὑπὸ Αἰθιόπων ἐπαντλουμένας γεωργεῖσθαι κέγχρον, τὰς δὲ πλήρεις ὑπάρχειν ὄφεων καὶ z) κυνοκεφάλων, καὶ ἄλλων θηρίων παντοδαπῶν, καὶ διὰ τοῦτο ἀπροσίτους εἶναι τοῖς ἀνθρώποις. Ὁ δ' οὖν Νεῖλος κατὰ τὴν Αἴγυπτον εἰς πλείω μέρη σχιζόμενος, ποιεῖ τὸ καλούμενον ἀπὸ τοῦ σχήματος Δέλτα. τούτου δὲ τὰς μὲν πλευ-

Aliarum in Nilo insularum ingens multitudo. *Strabo* XVII, 961. Millium. *Strabo* XVII, 1009. Kynokephali. *Diod.* III, 35. Delta. *Herod.* II, 15. *Strabo* XVII, 8.

y) ἄπειρον Codex vnus et marg. Steph. quod est glossa τῷ ἀέριον.

z) καὶ abest a Steph. et Rhod. male.

πλευρὰς καταγράφει τὰ τελευταῖα τῶν ῥευμάτων, τὴν δὲ βάσιν ἀναπληροῖ τὸ δεχόμενον πέλαγος τὰς ἐκβολὰς τοῦ ποταμοῦ. ἐξίησι δ' εἰς τὴν θάλασσαν ἑπτὰ στόμασιν, ὧν τὸ μὲν πρὸς ἕω κεκλιμένον καὶ πρῶτον καλεῖται Πηλουσιακόν, τὸ δὲ δεύτερον Τανιτικόν, εἶτα Μενδήσιον, καὶ Φατμιτικὸν a), καὶ Σεβεννυτικόν, ἔτι δὲ Βολβίτινον, καὶ τελευταῖον Κανωβικόν, ὅ τινες Ἡρακλεωτικὸν ὀνομάζουσι. ἔστι δὲ καὶ ἕτερα στόματα χειροποίητα, περὶ ὧν οὐδὲν κατεπείγει γράφειν. ἐφ' ἑκάστῳ δὲ πόλις τετείχισται, διαιρουμένη τῷ ποταμῷ, καὶ καθ' ἑκάτερον μέρος τῆς ἐκβολῆς ζεύγμασι καὶ φυλακαῖς εὐκαίροις διειλημμένη. ἀπὸ δὲ τοῦ Πηλουσιακοῦ στόματος διώρυξ ἐστὶ χειροποίητος εἰς τὸν Ἀράβιον κόλπον καὶ τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν. ταύτην δ' ἐπεβάλετο πρῶτος κατασκευάζειν Νεκῶς ὁ Ψαμμητίχου. μετὰ δὲ τοῦτον Δαρεῖος ὁ Πέρσης καὶ προκόψας τοῖς ἔργοις ἕως τινὸς, τὸ τελευταῖον εἴασεν αὐτὴν ἀσυντέλεστον. ἐδιδάχθη γὰρ ὑπὸ τινῶν, ὅτι διορύξας τὸν ἰσθμὸν, αἴτιος ἔσεται τοῦ κατακλυσθῆναι τὴν Αἴγυπτον

μετεω-

Septem Nili ostia. *Herod.* II, 17. *Strabo* XVII, 44. et loc. modo cit.

Canalis in mare rubrum. *Strabo* XVII, 54. (qui eth. l. Diodorum respexisse videtur.) *Herod.* II, 158. IV, 39.

a) Vulgo Φατμικόν. in codd. est Φατμιτικόν, ut quum ab aliis scriptoribus *phatmiticum* ab aliis *phatniticum* dicatur, alterutram litterarum μ ν in codd. a correctore intrusam puto.

μετεωροτέραν γὰρ ἀπεδείκνυον ὑπάρχειν τῆς Αἰγύπτου τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν. ὕστερον δὲ ὁ δεύτερος Πτολεμαῖος συνετέλεσεν αὐτήν, καὶ κατὰ τὸν ἐπικαιρότατον τόπον ἐμηχανήσατό τι φιλότεχνον b) διάφραγμα. τοῦτο δ' ἐξήνοιγεν ὁπότε βούλοιτο διαπλεῦσαι, καὶ ταχέως πάλιν συνέκλειεν, εὐστόχως ἐκλαμβανομένης τῆς χρείας. ὁ δὲ διὰ τῆς διώρυγος ταύτης ῥέων ποταμὸς, ὀνομάζεται μὲν ἀπὸ τοῦ κατασκευάσαντος Πτολεμαῖος, ἐπὶ δὲ τῆς ἐκβολῆς πόλιν ἔχει τὴν προσαγορευομένην Ἀρσινόην.

A Ptolemaeo absolutus. *Strabo* l. c.

Τὸ δ' ἐν Δέλτα τῇ Σικελίᾳ τῷ σχήματι παραπλήσιον ὑπάρχον, τῶν μὲν πλευρῶν ἑκατέραν ἔχει σταδίων ἑπτακοσίων καὶ πεντήκοντα, τὴν δὲ βάσιν θαλάττῃ προσκλυζομένην, σταδίων χιλίων καὶ τριακοσίων. ἡ δὲ νῆσος αὕτη πολλαῖς διώρυξι χειροποιήτοις διειλημμένη καὶ χώραν περιέχει καλλίστην τῆς Αἰγύπτου. ποταμόχωστος γὰρ οὖσα καὶ κατάρρυτος πολλοὺς καὶ παντοδαποὺς ἐκφέρει καρπούς, τοῦ μὲν ποταμοῦ διὰ τὴν κατ' ἔτος ἀνάβασιν νεαρὰν ἰλὺν ἀεὶ καταχέοντος, τῶν δ' ἀνθρώπων ῥᾳδίως ἅπασαν ἀρδευόντων διά 34

Delta, ejusque magnitudo et fertilitas.

A flumine aggesta. *Herod.* II, 15. Cf. *Perizon.* de situ. II, §. X

τινος

b) φιλοτέχνως Steph. Rhodom.

Machina Archimedis, cochlias dictus. Strabo XVII, 64. Inf. L. V c. 37.

τινος μηχανῆς, ἣν ἐπενόησε μὲν Ἀρχιμήδης ὁ Συρακούσιος, ὀνομάζεται δὲ ἀπὸ τῦ σχήματος κοχλίας. Πρᾳεῖαν δὲ τῦ Νείλυ τὴν ῥύσιν ποιυμένυ, καὶ γῆν πολλὴν καὶ παντοδαπὴν καταφέροντος, ἔτι δὲ κατὰ τὺς κοίλυς τόπυς λιμνάζοντος, ἕλη γίνεται

Fructus in Aegypti paludibus nascentes.

παμφόρα. ῥίζαι γὰρ ἐν αὐτοῖς φύονται παντοδαπαὶ τῇ γεύσει, καὶ καρποὶ καὶ καυλοὶ ἰδιάζουσαι φύσεις, πολλὰ συμβαλλόμεναι τοῖς ἀπόροις τῶν ἀνθρώπων καὶ τοῖς ἀσθενῦσι πρὸς αὐτάρκειαν. ὐ γὰρ μόνον τροφὰς παρέχονται ποικίλας καὶ πᾶσι τοῖς δεομένοις ἑτοίμας καὶ δαψιλεῖς, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων τῶν εἰς τὸ ζῆν ἀναγκαίων ὐκ ὀλίγα φέρυσι βοηθήματα.

Lotus. Herod. II, 92.

λωτός τε γὰρ φύεται πολὺς, ἐξ ὗ καὶ κατασκευάζυσιν ἄρτυς οἱ κατ' Αἴγυπτον, δυναμένυς ἐκπληρῦν τὴν φυσικὴν τῦ σώματος ἔνδειαν·

Kiborium. Strabo XVII, 105.

τό, τε κιβώριον δαψιλέστατον ὑπάρχον, φέρει τὸν καλύμενον Αἰγύπτιον κύαμον. Εἰσὶ c) δὲ καὶ δένδρων γένη πλείω καὶ τύτων αἱ μὲν ὀνομαζόμεναι

Persicae arbores. Strabo XVII, 105. Plut. de Iside 98. init.

Περσίαι καρπὸν διάφορον ἔχυσι τῇ γλυκύτητι, μετενεχθέντος ἐξ Αἰθιοπίας ὑπὸ

c) ἔτι Wess: quod tritius est, et hinc correctorem sapere videtur. Mox post πλείω Steph. add. καὶ φύσεις πλείυς.

ὑπὸ Περσῶν τοῦ φυτοῦ, καθ' ὃν καιρὸν Καμβύσης ἐκράτησεν ἐκείνων τῶν τόπων. τῶν δὲ συκαμίνων αἱ μὲν τὸν τῶν μόρων καρπὸν φέρουσιν, αἱ δὲ τὸν τοῖς σύκοις ἐμφερῆ· καὶ παρ' ὅλον σχεδὸν τὸν ἐνιαυτὸν αὐτοῦ φυομένου, συμβαίνει τοὺς ἀπόρους καταφυγὴν ἑτοίμην ἔχειν τῆς ἐνδείας. τὰ δὲ βάτα καλούμενα, μυξάρια συνάγεται μὲν κατὰ τὴν ἀποχώρησιν τοῦ ποταμοῦ, διὰ δὲ τὴν γλυκύτητα τῆς φύσεως αὐτῶν τραγήματος μέρει καταναλίσκεται. κατασκευάζουσι δὲ καὶ ἐκ τῶν κριθῶν Αἰγύπτιοι πόμα, λειπόμενον οὐ πολὺ τῆς περὶ τὸν οἶνον εὐωδίας, ὃ καλοῦσι ζῦθος d). χρῶνται δὲ καὶ πρὸς τὴν τῶν λύχνων καῦσιν, ἐπιχέοντες ἀντ' ἐλαίου τὸ ἀποθλιβόμενον ἔκ τινος φυτοῦ, προσαγορευόμενον δὲ Κίκι. πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα τὰ δυνάμενα τὰς ἀναγκαίας χρείας παρέχεσθαι τοῖς ἀνθρώποις δαψιλῆ φύεται κατὰ τὴν Αἴγυπτον, ὑπὲρ ὧν μακρὸν ἂν εἴη γράφειν.

Sycaminus. Repertorium f. bibl. u. morgenl. Litt. T. XI. XII.

Myxaria bellariorum loco. Herod. II, 92.

Cereuisia, Zythus dicta. Strabo XVII, 100. 108.

Herod. II, 77. Oleum ex Kiki. Herod. II, 94. Strabo XVII, 107.

35 Θηρία δὲ ὁ Νεῖλος τρέφει πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα ταῖς ἰδέαις ἐξηλλαγμένα, δύο δὲ διάφορα, τόν τε κροκόδειλον καὶ τὸν καλούμενον ἵππον. τούτων δ' ὁ μὲν κροκό-

δειλος

Animalia in Nilo. Crocodilus. Herod. II, 68 sq.

d) ζῦθον Steph. Rhod. Paullo post ap. Rhod. legitur καὶ Κίκι pro δὲ Κίκι.

δειλος ἐξ ἐλαχίστου γίνεται μέγιστος, ὡς ἂν ὠὰ μὲν τοῦ ζώου τούτου τίκτοντος τοῖς χηνείοις παραπλήσια, τοῦ δὲ γεννηθέντος αὐξομένου μέχρι πηχῶν ἑκκαίδεκα. καὶ μακρόβιον μέν ἐστιν ὡς κατ' ἄνθρωπον, γλῶτταν δὲ οὐκ ἔχει. τὸ δὲ σῶμα θαυμαστῶς ὑπὸ τῆς φύσεως ὠχύρωται. τὸ μὲν γὰρ δέρμα αὐτοῦ πᾶν φολιδωτόν ἐστιν καὶ τῇ σκληρότητι διαφέρον, ὀδόντες δ' ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν ὑπάρχουσι πολλοί, δύο δὲ οἱ χαυλιόδοντες, πολὺ τῷ μεγέθει τῶν ἄλλων διαλλάττοντες. σαρκοφαγεῖ δὲ οὐ μόνον ἀνθρώπους, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων τῶν ἐπὶ τῆς γῆς ζώων τὰ προσπελάζοντα τῷ ποταμῷ. καὶ τὰ μὲν δήγματα ποιεῖ ἁδρὰ καὶ χαλεπά, τοῖς δ' ὄνυξι δεινῶς σπαράττει, καὶ τὸ διαιρεθὲν τῆς σαρκὸς παντελῶς ἀπεργάζεται δυσίατον. ἐθηρεύετο δὲ ταῦτα τὰ ζῶα τὸ μὲν παλαιὸν ὑπὸ τῶν Αἰγυπτίων ἀγκίστροις, ἔχουσιν ἐπιδεδελεασμένας ὑείας σάρκας, ὕστερον δέ, ποτὲ μὲν δικτύοις παχέσιν, ὥσπερεί τινες ἰχθῦς, ποτὲ δὲ ἐμβολίοις σιδηροῖς ἐκ τῶν ἀκάτων τυπτόμενα συνεχῶς εἰς τὴν κεφαλήν. πλῆθος δ' αὐτῶν ἀμύθητόν ἐστι κατά τε τὸν ποταμὸν καὶ τὰς παρακειμένας λίμνας, ὡς ἂν πολυγόνων τε ὄντων καὶ σπανίως ὑπὸ

(lectus h. l. a nostro) *Arist.* Hist. An. V, 32. et II, 10. *Plut. de Iside et Osir.* c. 107. De solert. anim. p. 982.

Quomodo capiatur. *Herod.* II, 70.

ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων ἀναιρουμένων· τῶν μὲν γὰρ ἐγχωρίων τοῖς πλείστοις νόμιμόν ἐστιν ὡς θεὸν σέβεσθαι τὸν κροκόδειλον. τοῖς δ' ἀλλοφύλοις ἀλυσιτελής ἐστιν ἡ θήρα παντελῶς, οὐκ οὔσης ἐδωδίμου τῆς σαρκός· ἀλλ' ὅμως τοῦ πλήθους τούτου φυομένου κατὰ τῶν ἀνθρώπων, ἡ φύσις κατεσκεύασε μέγα βοήθημα. ὁ γὰρ καλούμενος ἰχνεύμων παραπλήσιος ὢν μικρῷ κυνὶ, περιέρχεται τὰ τῶν κροκοδείλων ᾠὰ συντρίβων, τίκτοντος τοῦ ζῴου παρὰ τὸν ποταμὸν, καὶ τὸ θαυμασιώτατον, οὔτε κατεσθίων οὔτε ὠφελούμενος οὐδὲν, διατελεῖ φυσικήν τινα χρείαν καὶ κατηναγκασμένην ἐνεργῶν εἰς ἀνθρώπων εὐεργεσίαν. Ὁ δὲ καλούμενος ἵππος τῷ μεγέθει μέν ἐστιν οὐκ ἐλάττων πηχῶν πέντε, τετράπους δ' ὢν καὶ δίχηλος παραπλησίως τοῖς βουσὶ, τοὺς χαυλιόδοντας ἔχει μείζους τῶν ἀγρίων ὑῶν, τρεῖς ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν· ὦτα δὲ καὶ κέρκον καὶ φωνὴν ἵππῳ παρεμφερῆ, τὸ δ' ὅλον κύτος τοῦ σώματος οὐκ ἀνόμοιον ἐλέφαντι, καὶ δέρμα πάντων σχεδὸν τῶν θηρίων ἰσχυρότατον. ποτάμιον γὰρ ὑπάρχον καὶ χερσαῖον, τὰς μὲν ἡμέρας ἐν τοῖς ὕδασι διατρίβει γυμναζόμενον κατὰ βάθους, τὰς δὲ νύκτας ἐπὶ χώρας κατανέμεται τόν τε σῖτον καὶ τὸν χόρτον. ὥστε εἰ πολύ-

Strabo XVII, 76. Cf. c. 82.

Ichneumon. Strabo XVII, 76. Plut. de Sol. an. p. 966.

Hippopotamus. Herod. II 71.

τεκνον

τέκνον ἦν τοῦτο τὸ ζῶον καὶ κατ' ἐνιαυτὸν ἔτικτεν, ἐλυμαίνετο ἂν ὁλοσχερῶς τὰς γεωργίας τὰς κατ' Αἴγυπτον. ἁλίσκεται δὲ καὶ τοῦτο τὸ ζῶον πολυχειρίᾳ τῶν τυπτόντων τοῖς σιδηροῖς ἐμβολίοις. ὅπου γὰρ ἂν φανῇ, συνάγουσιν ἐπ' αὐτὸ πλοῖα, καὶ περιστάντες κατατραυματίζουσιν ὥσπερ τισὶ κοπεῦσιν ἐπὶ σιδηροῖς ἀγκίστροις, εἶθ' ἑνὶ τῶν ἐμπαγέντων ἐνάπτοντες ἀρχὰς στυππίνας, ἀφιᾶσι μέχρις ἂν ὅτου παραλυθῇ, γενόμενον ἔξαιμον. τὴν μὲν οὖν σάρκα σκληρὰν ἔχει καὶ δύσπεπτον. τῶν δ' ἐντοσθεν οὐδὲν ἐδώδιμον, οὔτε σπλάγχνον, οὔτ' ἐγκοίλιον.

Quomodo capiatur.

36 Χωρὶς δὲ τῶν εἰρημένων θηρίων, ὁ Νεῖλος ἔχει παντοῖα γένη ἰχθύων, καὶ κατὰ τὸ πλῆθος ἄπιστα. τοῖς γὰρ ἐγχωρίοις οὐ μόνον ἐκ τῶν προσφάτως ἁλισκομένων παρέχεται δαψιλῆ τὴν ἀπόλαυσιν, ἀλλὰ καὶ πλῆθος εἰς ταριχείαν ἀνίησιν ἀνέκλειπτον. καθόλου δὲ ταῖς εἰς ἀνθρώπους εὐεργεσίαις ὑπερβάλλει πάντας τοὺς κατὰ τὴν οἰκουμένην ποταμούς. τῆς γὰρ πληρώσεως τὴν ἀρχὴν ἀπὸ θερινῶν τροπῶν ποιούμενος, αὔξεται μὲν μέχρι τῆς ἰσημερίας τῆς μετοπωρινῆς· ἐπάγων δ' ἀεὶ νέαν ἰλὺν, βρέχει τὴν γῆν ὁμοίως

Piscium copia in Nilo. *Herod.* II, 93.

Nili commoda. *Herod.* II, 19.

τήν τε ἀργὴν καὶ σπόριμον καὶ φυτεύσιμον, τοσοῦτον χρόνον, ὅσον ἂν οἱ γεωργοῦντες τὴν χώραν ἐθελήσωσι. τοῦ γὰρ ὕδατος πραέως φερομένου, ῥαδίως ἀποτρέπουσιν αὐτὸν μικροῖς χώμασι, καὶ πάλιν ἐπάγουσιν εὐχερῶς, ταῦτα διαιροῦντες ὅταν δόξῃ συμφέρειν. καθόλου δὲ τοσαύτην τοῖς μὲν ἔργοις εὐκοπίαν παρέχεται, τοῖς δ' ἀνθρώποις λυσιτέλειαν, ὥστε τοὺς μὲν πλείστους τῶν γεωργῶν τοῖς ἀναξηραινομένοις τῆς γῆς τόποις ἐφισαμένους, καὶ τὸ σπέρμα βάλλοντας, ἐπάγειν τὰ βοσκήματα, καὶ τούτοις συμπατήσαντας, μετὰ τέτταρας ἢ πέντε μῆνας ἀπαντᾷν ἐπὶ τὸν θερισμόν. ἐνίους δὲ κούφοις ἀρότροις ἐπαγαγόντας βραχέως τὴν ἐπιφάνειαν τῆς βεβρεγμένης χώρας, σωροὺς ἀναιρεῖσθαι τῶν καρπῶν, χωρὶς δαπάνης πολλῆς καὶ κακοπαθείας. ὅλως γὰρ πᾶσα γεωργία παρὰ μὲν τοῖς ἄλλοις ἔθνεσι μετὰ μεγάλων ἀναλωμάτων καὶ ταλαιπωριῶν διοικεῖται, παρὰ δ' Αἰγυπτίοις μόνοις, ἐλαχίστοις δαπανήμασι καὶ πόνοις συγκομίζεται. ἥ τε ἀμπελόφυτος ὁμοίως ἀρδευομένη, δαψιλείαν οἴνου τοῖς ἐγχωρίοις παρασκευάζει. οἱ δὲ χέρσευειν ἐάσαντες τὴν ἐπικεκλυσμένην χώραν καὶ τοῖς ποιμνίοις ἀνέντες μηλόβοτον, διὰ τὸ πλῆθος τῆς νομῆς, δὶς τεκόντα καὶ δὶς

Terras irrigat.

Compendiariam efficit agriculturam. *Herod.* II, 14. *Aelian.* Hist. An. X, 16.

Vini copia ex irrigatione. Cf. *Herod.* II, 77.

 ἀπο-

ἀποκαρέντα τὰ πρόβατα καρπᾶνται. Τὸ δὲ γινόμενον περὶ τὴν ἀνάβασιν τᾶ Νείλε, τοῖς μὲν ἰδᾶσι θαυμαςὸν φαίνεται, τοῖς δ' ἀκέσασι, παντελῶς ἄπιςον. τῶν γὰρ ἄλλων ποταμῶν ἁπάντων περὶ τὰς θερινὰς τροπὰς ἐλαττεμένων, καὶ κατὰ τὸν ἑξῆς χρόνον τᾶ θέρες ἀεὶ μᾶλλον ταπεινεμένων, ἕτος μόνος τότε ἀρχὴν λαβὼν τῆς πληρώσεως, ἐπὶ τοσᾶτον αὔξεται καθ' ἡμέραν, ὥςε τὸ τελευταῖον πᾶσαν σχεδὸν ἐπικλύζειν τὴν Αἴγυπτον. ὡσαύτως δὲ πάλιν εἰς τἐναντίον μεταβάλλων τὸν ἴσον χρόνον καθ' ἡμέραν ἐκ τᾶ κατ' ὀλίγον ταπεινᾶται, μέχρις ἂν εἰς τὴν προϋπάρξασαν ἀφίκηται τάξιν. καὶ τῆς μὲν χώρας ἔσης πεδιάδος, τῶν δὲ πόλεων καὶ τῶν κωμῶν, ἔτι δὲ τῶν ἀγροικικῶν κειμένων ἐπὶ χειροποιήτων χωμάτων, ἡ πρόσοψις ὁμοία γίνεται ταῖς Κυκλάσι νήσοις. τῶν δὲ χερσαίων θηρίων τὰ πολλὰ μὲν ὑπὸ τᾶ ποταμᾶ περιληφθέντα διαφθείρεται βαπτιζόμενα, τινὰ δ' εἰς τὰς μετεώρες ἐκφεύγοντα τόπες διασώζεται. τὰ δὲ βοσκήματα κατὰ τὸν τῆς ἀναβάσεως χρόνον ἐν ταῖς κώμαις καὶ ταῖς ἀγροικίαις διατρέφεται, προπαρασκευαζομένης αὐτοῖς τῆς τροφῆς. οἱ δ' ὄχλοι πάντα τὸν τῆς πληρώσεως χρόνον ἀπολελυμένοι τῶν ἔργων, εἰς ἄνεσιν τρέ-

Miranda Nili exundatio.

Quando crescat et decrescat Nilus. Herod. II, 19.

Aegyptus, Nilo inundante, Cycladibus insulis similis. Herod. II, 97. Strab. XVII, 9.

τρέπονται, συνεχῶς ἑστιώμενοι, καὶ πάντων τῶν πρὸς ἡδονὴν ἀνηκόντων ἀνεμποδίστως ἀπολαύοντες. διὰ δὲ τὴν ἀγωνίαν τὴν ἐκ τῆς ἀναβάσεως τοῦ ποταμοῦ γινομένην, κατεσκεύασαν Νειλοσκοπεῖον ὑπὸ τῶν βασιλέων ἐν τῇ Μέμφει. ἐν τούτῳ δὲ τὴν ἀνάβασιν ἀκριβῶς ἐκμετροῦντες οἱ τὴν τούτου διοίκησιν ἔχοντες, ἐξαποστέλλουσιν εἰς τὰς πόλεις ἐπιστολάς, διασαφοῦντες πόσους πήχεις ἢ δακτύλους ἀναβέβηκεν ὁ ποταμός, καὶ πότε τὴν ἀρχὴν πεποίηται τῆς ἐλαττώσεως. διὰ δὲ τοῦ τοιούτου τρόπου, τῆς μὲν ἀγωνίας ἀπολύεται πᾶς ὁ λαός, πυθόμενος τὴν τῆς αὐξήσεως εἰς τοὐναντίον μεταβολήν· τὸ δὲ πλῆθος τῶν ἐσομένων καρπῶν εὐθὺς ἅπαντες προεγνώκασιν, ἐκ πολλῶν χρόνων τῆς παρατηρήσεως ταύτης παρὰ τοῖς Αἰγυπτίοις ἀκριβῶς ἀναγεγραμμένης.

Nilofcopeum f. Nilometrium.

Strabo. XVII, 89.

37 Μεγάλης δ' οὔσης ἀπορίας περὶ τῆς τοῦ ποταμοῦ πληρώσεως, ἐπικεχειρήκασι πολλοὶ τῶν τε φιλοσόφων καὶ τῶν ἱστορικῶν ἀποδοῦναι τὰς ταύτης αἰτίας· περὶ ὧν ἐν κεφαλαίοις ἐροῦμεν, ἵνα μήτε μακρὰς ποιώμεθα τὰς παρεκβάσεις, μήτε ἄγραφον τὸ παρὰ πᾶσιν ἐπιζητούμενον ἀπολείπωμεν. ὅλως γὰρ ὑπὲρ τῆς ἀναβάσεως τοῦ Νείλου καὶ τῶν πηγῶν, ἔτι δὲ τῆς εἰς θάλατταν ἐκβολῆς καὶ τῶν ἄλλων ὧν ἔχει δια-

De caufis incrementi Nili difficulter dicendum.

Herod. II, 20.

Cf. *Strabo* L. I. p. 33. *Theophylactus Simocata.* Hift. Lib. VII. c. 17.

διαφορῶν παρὰ τοὺς ἄλλους ποταμούς, μέγιστος *) ὢν τῶν κατὰ τὴν οἰκουμένην, τινὲς μὲν τῶν συγγραφέων ἁπλῶς οὐκ ἐτόλμησαν οὐθὲν εἰπεῖν, καίπερ εἰωθότες μηκύνειν ἐνίοτε περὶ χειμάῤῥου τοῦ τυχόντος· τινὲς δ' ἐπιβαλλόμενοι λέγειν περὶ τῶν ἐπιζητουμένων, πολὺ τῆς ἀληθείας διήμαρτον. οἱ μὲν γὰρ περὶ τὸν Ἑλλάνικον καὶ Κάδμον, ἔτι δ' Ἑκαταῖον, καὶ πάντες οἱ τοιοῦτοι, παλαιοὶ παντάπασιν ὄντες, εἰς τὰς μυθώδεις ἀποφάσεις ἀπέκλιναν. Ἡρόδοτος δὲ, ὁ πολυπράγμων, εἰ καί τις ἄλλος, γεγονὼς, καὶ πολλῆς ἱστορίας ἔμπειρος, ἐπικεχείρηκε μὲν περὶ τούτων ἀποδιδόναι λόγον, ἠκολουθηκὼς δὲ ἀντιλεγομέναις ὑπονοίαις εὑρίσκεται. Ξενοφῶν δὲ καὶ Θουκυδίδης ἐπαινούμενοι κατὰ τὴν ἀλήθειαν τῶν ἱστοριῶν, ἀπέσχοντο τελέως κατὰ τὴν γραφὴν τῶν τόπων τῶν κατ' Αἴγυπτον. οἱ δὲ περὶ τὸν Ἔφορον καὶ Θεόπομπον μάλιστα πάντων εἰς ταῦτα ἐπιταθέντες, ἥκιστα τῆς ἀληθείας ἐπέτυχον. καὶ διεσφάλησαν οὗτοι πάντες οὐ διὰ τὴν ἀμέλειαν, ἀλλὰ διὰ τὴν τῆς χώρας ἰδιότητα. ἀπὸ γὰρ τῶν

Cf. *Strabo* XVII, 12. f.

*) Exinde omnia vsque ad finem fere huius sectionis exscripsit Theophylactus, eiusque locum calci editionis Herodoti adiecit Henricus Stephanus.

τῶν ἀρχαίων χρόνων ἄχρι Πτολεμαίου τοῦ Φιλαδέλφου προσαγορευθέντος, οὐχ ὅπως τινὲς τῶν Ἑλλήνων ὑπερέβαλον εἰς Αἰθιοπίαν, ἀλλ' οὐδὲ μέχρι τῶν ὅρων τῆς Αἰγύπτου προσανέβησαν. οὕτως ἄξενα πάντα ἦν τὰ περὶ τοὺς τόπους τούτους, καὶ παντελῶς ἐπικίνδυνα. τοῦ δὲ προειρημένου βασιλέως μεθ' Ἑλληνικῆς δυνάμεως εἰς Αἰθιοπίαν πρώτου στρατεύσαντος, ἐπεγνώσθη τὰ κατὰ τὴν χώραν ταύτην ἀκριβέστερον ἀπὸ τούτων τῶν χρόνων. τῆς μὲν οὖν τῶν προτέρων συγγραφέων ἀγνοίας τοιαύτας τὰς αἰτίας συνέβη γενέσθαι. Τὰς δὲ πηγὰς τοῦ Νείλου καὶ τὸν τόπον ἐξ οὗ λαμβάνει τὴν ἀρχὴν τοῦ ῥεύματος, ἑωρακέναι μὲν μέχρι τῶνδε τῶν ἱστοριῶν γραφομένων e) οὐδεὶς εἴρηκεν, οὐδ' ἀκοὴν ἀπεφήνατο παρὰ τῶν ἑωρακέναι διαβεβαιουμένων. διὸ καὶ τοῦ πράγματος εἰς ὑπόνοιαν καὶ καταστοχασμὸν πιθανὸν καταντῶντος, οἱ μὲν κατ' Αἴγυπτον ἱερεῖς ἀπὸ τοῦ περιῤῥέοντος τὴν οἰκουμένην Ὠκεανοῦ φασὶν αὐτὸν τὴν σύστασιν λαμβάνειν· ὑγιὲς μὲν οὐδὲν λέγοντες, ἀπορίᾳ δὲ τὴν ἀπορίαν λύοντες, καὶ λόγον φέροντες εἰς πίστιν αὐτῶν πολλῆς πίστεως προσδεόμενον. τῶν δὲ Τρωγλοδυτῶν οἱ μεταναστάντες ἐκ τῶν ἄνω τόπων διὰ καῦ-

Fontes Nili haud cogniti. Herod. II, 28.

De fontibus Nili opinio Sacerdotum Aegyptiorum. Herod. II, 21.

Troglodytarum seu Molgiorum.

e) ἱστοριογράφων Steph. Rhod.

μα, προσαγορευόμενοι δὲ Μόλγιοι, λέγουσιν ἐμφάσεις τινὰς εἶναι περὶ τοὺς τόπους ἐκείνους, ἐξ ὧν ἄν τις συλλογίσαιτο, διότι πολλῶν πηγῶν εἰς ἕνα τόπον ἀθροιζομένων συνίσταται τὸ ῥεῦμα τοῦ Νείλου. διὸ καὶ πολυγονώτατον αὐτὸν ὑπάρχειν πάντων τῶν γνωριζομένων ποταμῶν. Οἱ δὲ περιοικοῦντες τὴν νῆσον τὴν ὀνομαζομένην Μερόην (οἷς καὶ μάλιστα τις συγκατάθοιτο) τῆς μὲν κατὰ τὸ πιθανὸν εὑρεσιλογίας πολὺ κεχωρισμένοι, τῶν δὲ τόπων τῶν ζητουμένων ἔγγιστα κείμενοι, τοσοῦτον ἀπέχουσι τοῦ λέγειν τι περὶ τούτων ἀκριβῶς, ὥστε καὶ τὸν ποταμὸν Ἀστάπουν προσηγορεύκασιν, ὅπερ ἐστὶ μεθερμηνευόμενον εἰς τὴν Ἑλλήνων διάλεκτον, ἐκ τοῦ σκότους ὕδωρ. οὗτοι μὲν οὖν τῷ Νείλῳ τῆς ἐν τοῖς τόποις ἀθεωρησίας καὶ τῆς ἰδίας ἀγνοίας οἰκείαν ἔταξαν προσηγορίαν· ἡμῖν δ' ἀληθέστατος εἶναι δοκεῖ λόγος ὁ πλεῖστον ἀπέχων τοῦ προσποιήματος. οὐκ ἀγνοῶ δὲ ὅτι τὴν πρὸς τὴν ἕω τοῦ ποταμοῦ τούτου καὶ τὴν πρὸς ἑσπέραν Λιβύην ἀφορίζων Ἡρόδοτος, ἀνατίθησι Λίβυσι τοῖς ὀνομαζομένοις Νασαμῶσι τὴν ἀκριβῆ θεωρίαν τοῦ ῥείθρου· καί φησιν ἔκ τινος λίμνης λαμβάνοντα τὴν ἀρχὴν τὸν Νεῖλον φέρεσθαι διὰ χώρας Αἰθιοπικῆς ἀμυθήτου. οὐ μὴν αὐτόθεν οὔτε

Insulae Meroës accolae Nilum vocant Astapum, quod est aqua ex tenebris. *Plin.* Hist. N. V, 9.

Apud Herodotum Nasamonum de fontibus Nili traditio. *Herod.* II, 32.

τοῖς

τοῖς ἅπασι Λίβυσιν (εἴπερ καὶ πρὸς ἀλήθειαν εἰρήκασιν) οὔτε τῷ συγγραφεῖ προσεκτέον ἀναπόδεικτα λέγοντι.

Ἐπειδὴ δὲ περὶ τῶν πηγῶν καὶ τῆς ῥύσεως αὐτοῦ διεληλύθαμεν, πειρασόμεθα τὰς αἰτίας ἀποδιδόναι τῆς πληρώσεως. Θαλῆς μὲν οὖν, εἷς τῶν ἑπτὰ σοφῶν ὀνομαζόμενος, φησὶ τοὺς ἐτησίας ἀντιπνέοντας ταῖς ἐκβολαῖς τοῦ ποταμοῦ, κωλύειν εἰς θάλασσαν προχεῖσθαι τὸ ῥεῦμα, καὶ διὰ τοῦτ' αὐτὸν πληρούμενον ἐπικλύζειν ταπεινὴν οὖσαν καὶ πεδιάδα τὴν Αἴγυπτον. τοῦ δὲ λόγου τούτου, καίπερ εἶναι δοκοῦντος πιθανοῦ, ῥᾴδιον ἐξελέγξαι τὸ ψεῦδος. εἰ γὰρ ἦν ἀληθὲς τὸ προειρημένον, οἱ ποταμοὶ πάντες ἂν οἱ τοῖς ἐτησίαις ἐναντίας τὰς ἐκβολὰς ἔχοντες, ἐποιοῦντο τὴν ὁμοίαν ἀνάβασιν. οὐ μηδαμοῦ τῆς οἰκουμένης συμβαίνοντος, ζητητέον αἰτίαν ἑτέραν ἀληθινὴν τῆς πληρώσεως. Ἀναξαγόρας δ' ὁ φυσικὸς ἀπεφήνατο τῆς ἀναβάσεως αἰτίαν εἶναι τὴν τηκομένην χιόνα κατὰ τὴν Αἰθιοπίαν. ᾧ καὶ ὁ ποιητὴς Εὐριπίδης μαθητὴς ὢν ἠκολούθηκε. λέγει γοῦν·

Νείλου λιπὼν κάλλιστον ἐκ γαίης ὕδωρ,
Ὃς ἐκ μελαμβρότοιο πληροῦται ῥοὰς
Αἰθιοπίδος γῆς, ἡνίκ' ἂν τακῇ χιών.

38 Variae de caufis inmenti Nili opiniones. 1. Thaletis Milefii. *Herod.* II, 20.

2. Anaxagorae. *Herod.* II, 22. *Plut.* de Plac.Phil. IV, 1. Cui et Euripides fauet. *Anonymus* de Nilo in calce edd. Herod.

Καὶ ταύτην δὲ τὴν ἀπόφασιν οὐ πολλῆς ἀντιῤῥήσεως προσδεῖσθαι συμβέβηκε· φανεροῦ πᾶσιν ὄντος ὅτι διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῶν καυμάτων ἀδύνατον χιόνα πίπτειν περὶ τὴν Αἰθιοπίαν. καθόλου γὰρ περὶ τοὺς τόπους τούτους οὔτε πάγος οὔτε ψύχος, οὐδ' ὅλως χειμῶνος ἔμφασις γίνεται, καὶ μάλιστα περὶ τὴν ἀνάβασιν τοῦ Νείλου. εἰ δέ τις καὶ συγχωρῆσαι χιόνος εἶναι πλῆθος ἐν τοῖς ὑπὲρ Αἰθιοπίαν τόποις, ὁμοίως ἐλέγχεται τὸ ψεῦδος τῆς ἀποφάσεως. πᾶς γὰρ ποταμὸς ἀπὸ χιόνος ῥέων ὁμολογουμένως αὔρας ἀναδίδωσι ψυχρὰς, καὶ τὸν ἀέρα παχύνει. περὶ δὲ τὸν Νεῖλον μόνον τῶν ποταμῶν οὔτε νέφους ὑποστάσεις ὑπάρχουσιν, οὔτ' αὖραι ψυχραὶ γίνονται, οὔτε ἀὴρ παχύνεται.

9. Herodoti *Herod.* II, 24 *sq.* *Aristides* in orat. de Nilo.

Ἡρόδοτος δέ φησι τὸν Νεῖλον εἶναι μὲν φύσει τηλικοῦτον ἡλίκος γίνεται κατὰ τὴν πλήρωσιν, ἐν δὲ τῷ χειμῶνι τὸν ἥλιον κατὰ τὴν Λιβύην φερόμενον, ἐπισπᾶσθαι πρὸς ἑαυτὸν πολλὴν ὑγρασίαν ἐκ τοῦ Νείλου, καὶ διὰ τοῦτο περὶ τοὺς καιροὺς τούτους παρὰ φύσιν ἐλάττονα γίνεσθαι τὸν ποταμόν. τοῦ δὲ θέρους ἐπιστάντος, ἀποχωροῦντα τῇ φορᾷ τὸν ἥλιον πρὸς τὰς ἄρκτους, ἀναξηραίνειν καὶ ταπεινοῦν τούς τε περὶ τὴν Ἑλλάδα ποταμοὺς καὶ τοὺς κατὰ τὴν ἄλλην χώραν, τὴν ὁμοίως ἐκείνῃ κειμένην.

μένην. ἐκ ἐτ' ἂν εἶναι παράδοξον τὸ γινόμενον περὶ τὸν Νεῖλον. ἐ γὰρ ἐν τοῖς καύμασιν αὔξεσθαι, κατὰ τὸν χειμῶνα δὲ ταπεινᾶσθαι, διὰ τὴν προειρημένην αἰτίαν. ῥητέον ἂν καὶ πρὸς τᾶτον, ὅτι καθῆκον ἦν ὥσπερ ἀπὸ τᾶ Νείλε τὴν ὑγρασίαν ὁ ἥλιος ἐφ' ἑαυτὸν ἐπισπᾶται κατὰ τὰς τᾶ χειμῶνος καιρὰς, ὅτω καὶ ἀπὸ τῶν ἄλλων τῶν κατὰ τὴν Λιβύην ὄντων ποταμῶν ἀναλαμβάνειν τὶ τῶν ὑγρῶν, καὶ ταπεινᾶν τὰ φερόμενα ῥεύματα. ἐπεὶ δ' ἐδαμᾶ τῆς Λιβύης ἐδὲν τοιᾶτον γινόμενον θεωρεῖται, περιφανῶς ὁ συγγραφεὺς σχεδιάζων εὑρίσκεται. καὶ γὰρ οἱ περὶ τὴν Ἑλλάδα ποταμοὶ τὴν αὔξησιν ἐν τῷ χειμῶνι λαμβάνεσιν, ἐ διὰ τὸ μακρότερον ἀφίςασθαι τὸν ἥλιον, ἀλλὰ διὰ τὸ πλῆθος τῶν γενομένων ὄμβρων.

Δημόκριτος δὲ ὁ Ἀβδηρίτης φησὶν ἐ 39 τὸν περὶ τὴν μεσημβρίαν τόπον χιονίζεσθαι (καθάπερ εἴρηκεν Εὐριπίδης καὶ Ἀναξαγόρας) ἀλλὰ τὸν περὶ τὰς ἄρκτες καὶ τᾶτο ἐμφανὲς εἶναι πᾶσι. τὸ δὲ πλῆθος τῆς σωρευομένης χιόνος ἐν τοῖς βορείοις μέρεσι, περὶ μὲν τὰς τροπὰς μένειν πεπηγὸς, ἐν δὲ τῷ θέρει διαλυομένων ὑπὸ τῆς θερμασίας τῶν πάγων, πολλὴν τηκεδόνα

4. Democriti. Plut. l. c.

δόντα γίνεσθαι, καὶ διὰ τοῦτο πολλὰ γεννᾶσθαι καὶ παχέα νέφη περὶ τοὺς μετεωροτέρους τῶν τόπων, δαψιλοῦς τῆς ἀναθυμιάσεως πρὸς τὸ ὕψος αἰρομένης. ταῦτα δ' ὑπὸ τῶν ἐτησίων ἐλαύνεσθαι, μέχρις ἂν ὅτου προσπέσῃ τοῖς μεγίστοις ὄρεσι τῶν κατὰ τὴν οἰκουμένην, ἅ φησιν εἶναι περὶ τὴν Αἰθιοπίαν. ἔπειτα πρὸς τούτοις οὖσιν ὑψηλοῖς βιαίως θραυόμενα παμμεγέθεις ὄμβρους γεννᾶν, ἐξ ὧν πληροῦσθαι τὸν ποταμὸν μάλιστα κατὰ τὴν τῶν ἐτησίων ὥραν. ῥᾴδιον δὲ καὶ τοῦτον ἐξελέγξαι, τοὺς χρόνους τῆς αὐξήσεως ἀκριβῶς ἐξετάζοντα. ὁ γὰρ Νεῖλος ἄρχεται μὲν πληροῦσθαι κατὰ τὰς θερινὰς τροπάς, οὔπω τῶν ἐτησίων πνεόντων, λήγει δ' ὕστερον ἰσημερίας φθινοπωρινῆς, πάλαι προπεπαυμένων τῶν εἰρημένων ἀνέμων. ὅταν οὖν ἡ τῆς πείρας ἀκρίβεια κατισχύῃ τὴν τῶν λόγων πιθανότητα, τὴν μὲν ἐπίνοιαν τἀνδρὸς ἀποδεκτέον, τὴν δὲ πίστιν τοῖς ὑπ' αὐτοῦ λεγομένοις οὐ δοτέον. παρίημι γὰρ καὶ διότι τοὺς ἐτησίας ἰδεῖν ἔστιν οὐδέν τι μᾶλλον ἀπὸ τῆς ἄρκτου πνέοντας ἤπερ τῆς δύσεως. οὐ βορέαι γὰρ οὐδ' ἀπαρκτίαι μόνοι, ἀλλὰ καὶ οἱ πνέοντες ἀπὸ θερινῆς δύσεως ἀργέσται κοινωνοῦσι τῆς τῶν ἐτησίων προσηγορίας. τό, τε λέγειν ὡς μέγιστα συμβαίνει τῶν

ὀρῶν

ἐρῶν ὑπάρχειν τὰ περὶ τὴν Αἰθιοπίαν, οὐ μόνον ἀναπόδεικτόν ἐστιν, ἀλλ' οὐδὲ τὴν πίστιν ἔχει διὰ τῆς ἐνεργείας f) συγκεχωρημένην. Ἔφορος δὲ καινοτάτην αἰτίαν εἰσφέρων, πιθανολογεῖν μὲν πειρᾶται, τῆς δ' ἀληθείας οὐδαμῶς ἐπιτυγχάνων θεωρεῖται. Φησὶ γὰρ ἅπασαν τὴν Αἴγυπτον ποταμόχωστον οὖσαν καὶ χαύνην, ἔτι δὲ κισσηρώδη τὴν φύσιν, ῥαγάδας τε μεγάλας καὶ διηνεκεῖς ἔχειν· διὰ δὲ τούτων εἰς ἑαυτὴν ἀναλαμβάνειν ὑγροῦ πλῆθος. καὶ κατὰ μὲν τὴν χειμερινὴν ὥραν συνέχειν ἐν ἑαυτῇ τοῦτο, κατὰ δὲ τὴν θερινὴν, ὥσπερ ἱδρῶτας τινὰς ἐξ αὐτῆς πανταχόθεν ἀνιέναι, καὶ διὰ τούτων πληροῦν τὸν ποταμόν. ὁ δὲ συγγραφεὺς οὗτος οὐ μόνον ἡμῖν φαίνεται μὴ τεθεαμένος τὴν φύσιν τῶν κατὰ τὴν Αἴγυπτον τόπων, ἀλλὰ μηδὲ παρὰ τῶν εἰδότων τὰ κατὰ τὴν χώραν ταύτην ἐπιμελῶς πεπυσμένος. πρῶτον μὲν γὰρ, εἴπερ ἐξ αὐτῆς τῆς Αἰγύπτου ὁ Νεῖλος τὴν αὔξησιν ἐλάμβανεν, οὐκ ἂν ἐν τοῖς ἀνωτέροις μέρεσιν ἐπληροῦτο, διά τε πετρώδους καὶ στερεᾶς χώρας φερόμενος· νυνὶ δὲ πλείω τῶν ἑξακισχιλίων σταδίων διὰ τῆς Αἰθιοπίας ῥέων, τὴν πλήρωσιν ἔχει πρὶν ἢ ψαυ-

5. Ephori.

f) Wesselingus mauult ἐναργείας.

ψαῦσαι τῆς Αἰγύπτε. ἔπειτ' εἰ μὲν τὸ ῥεῦμα τῦ Νείλε ταπεινότερον ἦν τῶν κατὰ τὴν ποταμόχωςον γῆν ἀραιωμάτων, ἐπιπολαίως ἂν εἶναι τὰς ῥαγάδας συνέβαινε, καθ' ἃς ἀδύνατον ἦν διαμένειν τοσῦτο πλῆθος ὕδατος. εἰ δ' ὑψηλότερον τόπον ἐπεῖχεν ὁ ποταμὸς τῶν ἀραιωμάτων, ἀδύνατον ἦν ἐκ τῶν ταπεινοτέρων κοιλωμάτων εἰς τὴν ὑψηλοτέραν ἐπιφάνειαν τὴν τῶν ὑγρῶν σύῤῥυσιν γίνεσθαι. καθόλε δὲ τίς ἂν δυνατὸν ἡγήσαιτο τὰς ἐκ τῶν κατὰ τὴν γῆν ἀραιωμάτων ἱδρῶτας τοσαύτην αὔξησιν τῦ ποταμῦ ποιεῖν, ὥςε ὑπ' αὐτῦ πᾶσαν σχεδὸν τὴν Αἴγυπτον ἐπικλύζεσθαι; ἀφίημι γὰρ καὶ τὸ ψεῦδος τῆς τε ποταμοχώςε γῆς, καὶ τῶν ἐν τοῖς ἀραιώμασι τηρεμένων ὑδάτων, ἐμφανῶν ὄντων τῶν ἐν τέτοις ἐλέγχων. ὁ μὲν γὰρ Μαίανδρος ποταμὸς κατὰ τὴν Ἀσίαν πολλὴν χώραν πεποίηκε ποταμόχωςον, ἐν ᾗ τῶν συμβαινόντων περὶ τὴν ἀναπλήρωσιν τῦ Νείλε τὸ σύνολον ἐδὲν θεωρεῖται γινόμενον. ὁμοίως δὲ τέτῳ περὶ μὲν τὴν Ἀκαρνανίαν ὁ καλέμενος Ἀχελῶος ποταμὸς, περὶ δὲ τὴν Βοιωτίαν ὁ Κηφισὸς, φερόμενος ἐκ τῶν Φωκέων, προσκέχωκεν ἐκ ὀλίγην χώραν. ἐφ' ὧν ἀμφοτέρων ἐλέγχεται φανερῶς τὸ ψεῦδος τῦ συγγραφέως. ἀλλὰ γὰρ ἐκ ἄν τις

Herod. II. 10.

παρ

παρ' Ἐφόρῳ ζητήσειεν ἐκ παντὸς τρόπου τἀκριβὲς, ὁρῶν αὐτὸν ἐν πολλοῖς ὠλιγωρηκότα τῆς ἀληθείας.

Τῶν δ' ἐν Μέμφει τινὲς φιλοσόφων 40 6. Philosophorum Memphitarum.
ἐπεχείρησαν αἰτίαν φέρειν τῆς πληρώσεως ἀνεξέλεγκτον μᾶλλον ἢ πιθανὴν, ᾗ πολλοὶ συγκατατέθεινται. διαιρούμενοι γὰρ τὴν γῆν εἰς τρία μέρη, φασὶν ὑπάρχειν ἓν μὲν τὸ κατὰ τὴν ἡμετέραν οἰκουμένην, ἕτερον δὲ τὸ τούτοις τοῖς τόποις ἀντιπεπονθὸς ταῖς ὥραις, τὸ δὲ τρίτον μεταξὺ μὲν κεῖσθαι τούτων, ὑπάρχειν δὲ διὰ καῦμα ἀοίκητον. Εἰ μὲν οὖν ὁ Νεῖλος ἀνέβαινε κατὰ τὸν τοῦ χειμῶνος καιρὸν, δῆλον ὑπῆρχεν, ὡς ἐκ τῆς καθ' ἡμᾶς ζώνης λαμβάνει τὴν ἐπίρρυσιν, διὰ τὸ περὶ τούτους τοὺς καιροὺς μάλιστα γίνεσθαι παρ' ἡμῖν τὰς ἐπομβρίας. ἐπεὶ δὲ τοὐναντίον περὶ τὸ θέρος πληροῦται, πιθανὸν εἶναι κατὰ τοὺς ἀντικειμένους τόπους γεννᾶσθαι τοὺς χειμῶνας, καὶ τὸ πλεονάζον τῶν κατ' ἐκείνους τοὺς τόπους ὑδάτων εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς οἰκουμένην φέρεσθαι. διὸ καὶ πρὸς τὰς πηγὰς τοῦ Νείλου μηδένα δύνασθαι παρελθεῖν, ὡς ἂν ἐκ τῆς ἐναντίας ζώνης διὰ τῆς ἀοικήτου φερομένου τοῦ ποταμοῦ. μαρτυρεῖν δὲ τούτοις καὶ τὴν ὑπερβολὴν τῆς γλυκύτητος τοῦ κατὰ τὸν Νεῖλον ὕδατος. διὰ γὰρ τῆς

κατα-

κατακεκαυμένης αὐτὸν ῥέοντα καθέψεσθαι, καὶ διὰ τοῦτο γλυκύτατον εἶναι πάντων τῶν ποταμῶν, ἅτε φύσει τοῦ πυρώδους πᾶν τὸ ὑγρὸν ἀπογλυκαίνοντος. οὗτος δ' ὁ λόγος ἔχει μέν τινα φανερὰν καὶ πρόχειρον ἀντίρρησιν, ὅτι παντελῶς ἀδύνατον εἶναι δοκεῖ ποταμὸν ἐκ τῆς ἀντικειμένης οἰκουμένης εἰς τὴν ἡμετέραν ἀναφέρεσθαι, καὶ μάλιστα εἴ τις ὑπόθοιτο σφαιροειδῆ τὴν γῆν ὑπάρχειν. καὶ γὰρ ἐάν τις τοῖς λόγοις κατατολμήσας βιάζηται τὴν ἐνέργειαν g), ἥ γε φύσις τῶν πραγμάτων οὐδαμῶς συγχωρήσει. καθόλου μὲν γὰρ ἀνεξέλεγκτον ἀπόφασιν εἰσηγούμενοι, καὶ τὴν ἀοίκητον χώραν μεταξὺ τιθέμενοι, ταύτῃ διαφεύξεσθαι τοὺς ἀκριβεῖς ἐλέγχους νομίζουσι. δίκαιον δὲ τοὺς περί τινων διαβεβαιουμένους, ἢ τὴν ἐνέργειαν παρέχεσθαι μαρτυροῦσαν, ἢ τὰς ἀποδείξεις λαμβάνειν ἐξ ἀρχῆς συγκεχωρημένας. πῶς δὲ μόνος ὁ Νεῖλος ἐξ ἐκείνης τῆς οἰκουμένης φέρεται πρὸς τοὺς καθ' ἡμᾶς τόπους; εἰκὸς γὰρ εἶναι καὶ ἑτέρους ποταμοὺς καθάπερ καὶ παρ' ἡμῖν. ἥ τε τῆς περὶ τὸ ὕδωρ γλυκύτητος αἰτία παντελῶς ἄλογος. εἰ γὰρ καθεψόμενος ὑπὸ

g) ἐνάργειαν h. l. ex vno et mox e duobus codd. posuit Wesselingus.

ὑπὸ τῶν καυμάτων ὁ ποταμὸς ἐγλυκαίνετο, πολύγονος οὐκ ἂν ἦν, οὐδὲ ποικίλας ἰχθύων καὶ θηρίων ἰδέας εἶχε. πᾶν γὰρ ὕδωρ ὑπὸ τῆς πυρώδους φύσεως ἀλλοιωθὲν, ἀλλοτριώτατόν ἐστι ζωογονίας. διόπερ τῇ παρεισαγομένῃ καθεψήσει τῆς φύσεως τοῦ Νείλου παντάπασιν ἐναντιουμένης, ψευδεῖς τὰς εἰρημένας αἰτίας τῆς πληρώσεως ἡγητέον.

Οἰνοπίδης δὲ ὁ Χῖος φησὶ κατὰ μὲν τὴν θερινὴν ὥραν τὰ ὕδατα κατὰ τὴν γῆν εἶναι ψυχρὰ, τοῦ δὲ χειμῶνος τοὐναντίον θερμά. καὶ τοῦτο εὔδηλον ἐπὶ τῶν βαθέων φρεάτων γίνεσθαι. κατὰ μὲν γὰρ τὴν ἀκμὴν τοῦ χειμῶνος ἥκιστα τὸ ὕδωρ ἐν αὐτοῖς ὑπάρχειν ψυχρὸν, κατὰ δὲ τὰ μέγιστα καύματα ψυχρότατον ἐξ αὐτῶν ὑγρὸν ἀναφέρεσθαι. διὸ καὶ τὸν Νεῖλον εὐλόγως κατὰ μὲν τὸν χειμῶνα μικρὸν εἶναι καὶ συστέλλεσθαι, διὰ τὸ τὴν μὲν κατὰ γῆν θερμασίαν τὸ πολὺ τῆς ὑγρᾶς οὐσίας ἀναλίσκειν, ὄμβρους δὲ κατὰ τὴν Αἴγυπτον μὴ γίνεσθαι. κατὰ δὲ τὸ θέρος μηκέτι τῆς κατὰ γῆν ἀναλώσεως γινομένης ἐν τοῖς κατὰ βάθος τόποις, πληροῦσθαι τὴν κατὰ φύσιν αὐτοῦ ῥύσιν ἀνεμποδίστως. ῥητέον δὲ καὶ πρὸς τοῦτον, ὅτι πολλοὶ ποταμοὶ τῶν

41 7. Oenopidae Chii. IVX

κατὰ

κατὰ τὴν Λιβύην ὁμοίως μὲν κείμενοι τοῖς στόμασι, παραπλησίας δὲ τὰς ῥεύσεις ποιόμενοι, τὴν ἀνάβασιν ἐκ ἔχουσιν ἀνάλογον τῷ Νείλῳ. τὐναντίον γὰρ ἐν μὲν τῷ χειμῶνι πληρόμενοι, κατὰ δὲ τὸ θέρος λήγοντες ἐλέγχουσι τὸ ψεῦδος τῶ πειρωμένω τοῖς πιθανοῖς καταμάχεσθαι τὴν ἀλήθειαν. Ἔγγιστα δὲ τῇ ἀληθείᾳ προσελήλυθεν Ἀγαθαρχίδης ὁ Κνίδιος. Φησὶ γὰρ κατ' ἐνιαυτὸν ἐν τοῖς κατὰ τὴν Αἰθιοπίαν ὄρεσι γίνεσθαι συνεχεῖς ὄμβρους ἀπὸ θερινῶν τροπῶν μέχρι τῆς μετοπωρινῆς ἰσημερίας. εὐλόγως ἂν τὸν Νεῖλον ἐν μὲν τῷ χειμῶνι συστέλλεσθαι, τὴν κατὰ φύσιν ἔχοντα ῥύσιν ἀπὸ μόνων τῶν πηγῶν· κατὰ δὲ τὸ θέρος, διὰ τὰς ἐκχεομένας ὄμβρους λαμβάνειν τὴν αὔξησιν. εἰ δὲ τὰς αἰτίας μηδεὶς ἀποδοῦναι δύναται μέχρι τῶ νῦν τῆς τῶν ὑδάτων γενέσεως, ὠ προσήκειν ἀθετεῖσθαι τὴν ἰδίαν ἀπόφασιν. πολλὰ γὰρ τὴν φύσιν ἐναντίως φέρειν, ὧν τὰς αἰτίας ἐκ ἐφικτὸν ἀνθρώποις ἀκριβῶς ἐξευρεῖν. μαρτυρεῖν δὲ τοῖς ὑφ' ἑαυτῶ λεγομένοις καὶ τὸ γινόμενον περί τινας τόπους τῆς Ἀσίας. πρὸς μὲν γὰρ τοῖς ὅροις τῆς Σκυθίας τοῖς πρὸς τὸ Καυκάσιον ὄρος συνάπτουσι, παρεληλυθότος ἤδη τῶ χειμῶνος καθ' ἕκαστον ἔτος νιφετοὺς ἐξαισίους γίνεσθαι

g. Agatharchidis Cnidii.
Strabo XVII, 11. f.

συνε-

συνεχῶς ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας. ἐν δὲ τοῖς πρὸς βορρᾶν ἐστραμμένοις μέρεσι τῆς Ἰνδικῆς ὡρισμένοις καιροῖς καὶ χάλαζαν ἄπιστον τὸ μέγεθος καὶ τὸ πλῆθος καταράττειν. καὶ περὶ μὲν τὸν Ὑδάσπην ποταμὸν ἀρχομένου θέρους συνεχεῖς ὄμβρους γίνεσθαι, κατὰ δὲ τὴν Αἰθιοπίαν μεθ᾽ ἡμέρας τινὰς ταὐτὸ συμβαίνειν· καὶ ταύτην τὴν περίστασιν κυκλουμένην ἀεὶ τοὺς συνεχεῖς τόπους χειμάζειν. οὐδὲν οὖν εἶναι παράδοξον εἰ καὶ κατὰ τὴν Αἰθιοπίαν τὴν κειμένην ὑπὲρ Αἰγύπτου συνεχεῖς ἐν τοῖς ὄρεσιν ὄμβροι καταράττοντες, ἐν τῷ θέρει πληροῦσι τὸν ποταμόν, ἄλλως τε καὶ τῆς ἐναργείας αὐτῆς μαρτυρουμένης ὑπὸ τῶν περὶ τοὺς τόπους οἰκούντων βαρβάρων. εἰ δὲ τοῖς παρ᾽ ἡμῖν γινομένοις ἐναντίαν ἔχει τὰ λεγόμενα φύσιν, οὐ διὰ τοῦτ᾽ ἀπιστητέον. καὶ γὰρ τὸν νότον παρ᾽ ἡμῖν μὲν εἶναι χειμέριον, περὶ δὲ τὴν Αἰθιοπίαν αἴθριον ὑπάρχειν· καὶ τὰς βορέου πνοὰς περὶ μὲν τὴν Εὐρώπην εὐτόνους εἶναι, κατ᾽ ἐκείνην δὲ τὴν χώραν βληχρὰς καὶ ἀτόνους καὶ παντελῶς ἀσθενεῖς. καὶ περὶ μὲν τῆς πληρώσεως τοῦ Νείλου δυνάμενοι ποικιλώτερον ἀντειπεῖν πρὸς ἅπαντας ἀρκεσθησόμεθα τοῖς εἰρημένοις, ἵνα μὴ τὴν ἐξ ἀρχῆς ἡμῖν προκειμένην συντομίαν

ὑπερβαίνωμεν. Ἐπεὶ δὲ τὴν βίβλον ταύτην διὰ τὸ μέγεθος εἰς δύο διῃρήκαμεν μέρη, στοχαζόμενοι τῆς συμμετρίας, τὴν πρώτην μερίδα τῶν ἱστορουμένων αὐτοῦ περιγράψομεν· τὰ δὲ συνεχῆ τῶν κατὰ τὴν Αἴγυπτον ἱστορουμένων ἐν τῇ δευτέρᾳ κατατάξομεν, ἀρχὴν ποιησάμενοι τὴν ἀπαγγελίαν τῶν γενομένων βασιλέων τῆς Αἰγύπτου, καὶ τοῦ παλαιοτάτου βίου παρ' Αἰγυπτίοις.

ΤΜΗΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΤΗΣ ΠΡΩΤΗΣ ΤΩΝ ΔΙΟΔΩΡΟΥ ΒΙΒΛΩΝ.

42 ΤΗΣ πρώτης τῶν Διοδώρε βίβλου διὰ τὸ μέγεθος εἰς δύο βίβλες διῃρημένης, ἡ πρώτη μὲν περιέχει προοίμιον περὶ ὅλης τῆς πραγματείας, καὶ τὰ λεγόμενα παρ' Αἰγυπτίοις περὶ τῆς τοῦ κόσμε γενέσεως καὶ τῆς τῶν ὅλων ἐξ ἀρχῆς συστάσεως· πρὸς δὲ τούτοις περὶ τῶν θεῶν, ὅσοι πόλεις ἔκτισαν κατ' Αἴγυπτον, ἐπωνύμους ἑαυτῶν ποιήσαντες· περί τε τῶν πρώτων γενομένων ἀνθρώπων, καὶ τοῦ παλαιοτάτου

βίε

βίου, τῆς τε τῶν ἀθανάτων τιμῆς καὶ τῆς τῶν ναῶν κατασκευῆς· ἑξῆς δὲ περὶ τῆς τοποθεσίας τῆς κατ' Αἴγυπτον χώρας, καὶ τῶν περὶ τὸν Νεῖλον ποταμὸν παραδοξολογουμένων, τῆς τε τούτου πληρώσεως τὰς αἰτίας, καὶ τῶν ἱστορικῶν καὶ φιλοσόφων ἀποφάσεις, ἔτι δὲ τὰς [illegible]ς ἑκάστου τῶν συγγραφέων ἀντιῤῥήσεις. Ἐν ταύτῃ δὲ τῇ βίβλῳ τὰ συνεχῆ τοῖς προειρημένοις διέξιμεν· ἀρξόμεθα δὲ ἀπὸ τῶν πρώτων κατ' Αἴγυπτον γενομένων βασιλέων, καὶ τὰς κατὰ μέρος αὐτῶν πράξεις ἐκθησόμεθα μέχρι Ἀμάσιδος τοῦ βασιλέως, προεκθέμενοι κεφαλαιωδῶς τὴν ἀρχαιοτάτην ἀγωγὴν τῶν κατ' Αἴγυπτον.

Βίῳ γὰρ τὸν παλαιὸν Αἰγυπτίους φασὶ χρήσασθαι τὸ μὲν ἀρχαιότατον πόαν ἐσθίοντας, καὶ τῶν ἐν τοῖς ἕλεσι γινομένων τοὺς καυλοὺς καὶ τὰς ῥίζας, πεῖραν διὰ τῆς γεύσεως ἑκάστου λαμβάνοντας. πρώτην δὲ καὶ μάλιστα προσενέγκασθαι τὴν ὀνομαζομένην Ἄγρωστιν, διὰ τὸ καὶ γλυκύτητι διάφορον εἶναι, καὶ τὴν τροφὴν ἀρκοῦσαν παρέχεσθαι τοῖς σώμασι τῶν ἀνθρώπων. καὶ γὰρ τοῖς κτήνεσι ταύτην θεωρεῖσθαι προσηνῆ, καὶ ταχὺ τοὺς ὄγκους αὐτῶν προσανατρέ- 43

43 Antiquissimus victus Aegyptiorum herbae agrestes. *Sup.* c. 8. Agrostis.

Eam tenentes Aegyptii diis vota faciebant.

φειν. διὸ καὶ τῆς εὐχρηστίας τῆς περὶ τὴν βοτάνην ταύτην μνημονεύοντας τοὺς ἀνθρώπους, μέχρι τοῦ νῦν, ὅταν πρὸς θεοὺς βαδίζωσι, τῇ χειρὶ ταύτης λαμβάνοντας προσεύχεσθαι. οἴονται γὰρ τὸν ἄνθρωπον ἑλεῖον καὶ λιμνῶδες εἶναι ζῶον, ἀπό τε τῆς λειότητος τεκμαιρόμενοι καὶ τῆς φυσικῆς ποιότητος, ἔτι δὲ τοῦ προσδεῖσθαι τροφῆς τῆς ὑγρᾶς μᾶλλον ἢ τῆς ξηρᾶς.

Altera victus ratio comestio piscium

δευτέραν δὲ λέγουσιν ἔχειν διαγωγὴν τοὺς Αἰγυπτίους τὴν τῶν ἰχθύων βρῶσιν, πολλὴν δαψίλειαν παρεχομένου τοῦ ποταμοῦ, καὶ μάλιστα ὅτε μετὰ τὴν ἀνάβασιν ταπεινούμενος ἀναξηραίνοιτο. ὁμοίως δὲ καὶ τῶν

et carnis.

βοσκημάτων ἔνια σαρκοφαγεῖν, καὶ ταῖς δοραῖς τῶν κατεσθιομένων ἐσθῆσι χρῆσθαι. καὶ τὰς οἰκήσεις ἐκ τῶν καλάμων κατασκευάζεσθαι. ἴχνη δὲ τούτων διαμένειν παρὰ τοῖς νομεῦσι τοῖς κατ' Αἴγυπτον, οὓς ἅπαντας φασὶ μέχρι τοῦ νῦν μηδεμίαν ἄλλην οἴκησιν ἢ τὴν ἐκ τῶν καλάμων ἔχειν, δοκιμάζοντας ἀρκεῖσθαι ταύτῃ.

[illegible]

Πολλοὺς δὲ χρόνους τούτῳ τῷ βίῳ διεξάγοντας, τὸ τελευταῖον ἐπὶ τοὺς ἐδωδίμους μεταβῆναι

Denique fructuum vsus.

Panis ex loto.

καρπούς, ὧν εἶναι καὶ τὸν ἐκ τοῦ λωτοῦ γινόμενον ἄρτον. καὶ τούτων τὴν εὕρεσιν οἱ μὲν εἰς τὴν Ἶσιν ἀναφέρουσιν, οἱ δὲ εἴς τινα τῶν παλαιῶν βασιλέων τὸν ὀνομαζό-

μενον

μενον Μηνᾶν. οἱ δὲ ἱερεῖς εὑρετὴν μὲν τῶν παιδειῶν καὶ τῶν τεχνῶν μυθολογοῦσι τὸν Ἑρμῆν γεγονέναι, τῶν δ' εἰς τὸν βίον ἀναγκαίων τοὺς βασιλεῖς. διὸ καὶ τὸ παλαιὸν παραδίδοσθαι τὰς βασιλείας μὴ τοῖς ἐκγόνοις τῶν ἀρξάντων, ἀλλὰ τοῖς πλεῖστα καὶ μέγιστα τὸ πλῆθος εὐεργετοῦσιν, εἴτε προσκαλουμένων τῶν ἀνθρώπων τοὺς ἐφ' ἑαυτῶν βασιλεῖς ἐπὶ τὴν κοινὴν εὐεργεσίαν, εἴτε καὶ κατ' ἀλήθειαν ἐν ταῖς ἱεραῖς ἀναγραφαῖς οὕτω παρειληφότων. Inuentores artium Mercurius.

Μυθολογοῦσι δ' αὐτῶν τινὲς τὸ μὲν πρῶτον ἄρξαι τῆς Αἰγύπτου θεούς τε καὶ ἥρωας ἔτη βραχὺ λείποντα τῶν μυρίων καὶ ὀκτακισχιλίων, καὶ θεῶν ἔσχατον βασιλεῦσαι τὸν Ἴσιδος Ὧρον· ὑπ' ἀνθρώπων δὲ τὴν χώραν βεβασιλεῦσθαι φασὶν h), 44

Dii et Heroës regnarunt per 18000 annos fere. Cf. *Sup.* c. 23. 26. *Herod.* II, 144.

h) Lacunam exhibere malui, quam lectionem aperte falsam, vel coniecturam quae non vna est. Vulgo legitur φασὶν ἀπὸ μυριάδος ἔτη κ. λ. in vno codice est ἀπὸ Μοίριδος, in alio ἀπο Μύριδος, quod nihil melius. Legi posset ἀπ' Ὀσίριδος, si hic vltimus Deum fuisset, vel quod nunc aptius est, ἀπὸ τοῦ Ἴσιδος, vel ἀπ' Ὥρου τοῦ Ἴσιδος. Vero simile certe est, ex Ἴσιδος factum Ἰάδος atque sic porro μυριάδος. Namque Μοίριδος locum habere non potest, quum hic 2000 annis primo rege posterior fuerit: ἀπὸ Μηνᾶ vero longius a litteris abest.

Cf. *Herod.* II, 142. ἔτη βραχὺ λείποντα τῶν πεντακισχιλίων, μέχρι τῆς ἑκατοςῆς καὶ ὀγδοηκοςῆς Ὀλυμπιάδος. καθ' ἣν ἡμεῖς μὲν παρεβάλομεν εἰς Αἴγυπτον, ἐβασίλευε δὲ Πτολεμαῖος, ὁ νέος Διόνυσος χρηματίζων. τέτων δὲ τὰ μὲν πλεῖςα κατασχεῖν τὴν ἀρχὴν ἐγχωρίες βασιλεῖς, ὀλίγα δὲ Αἰθίοπας καὶ Πέρσας καὶ Μακεδόνας. Αἰθίοπας μὲν ἒν ἄρξαι τέσσαρας, ἐ κατὰ τὸ ἑξῆς, ἀλλ' ἐκ διαςήματος, ἔτη τὰ πάντα βραχὺ λείποντα τῶν ἓξ καὶ τριάκοντα. Πέρσας δ' ἡγήσασθαι, Καμβύσε τε βασιλέως τοῖς ὅπλοις καταςρεψαμένε τὸ ἔθνος, πέντε πρὸς τοῖς ἑκατὸν καὶ τριάκοντα ἔτεσι. σὺν ταῖς τῶν Αἰγυπτίων ἀποςάσεσιν, ἃς ἐποιήσαντο, φέρειν ἐ δυνάμενοι τὴν τραχύτητα τῆς ἐπιςασίας, καὶ τὴν εἰς τὲς ἐγχωρίες θεὲς ἀσέβειαν. ἐσχάτες δὲ Μακεδόνας ἄρξαι καὶ τὲς ἀπὸ Μακεδόνων ἓξ ἔτη πρὸς τοῖς διακοσίοις καὶ

Cf. *Herod.* II, 100. ἑβδομήκοντα. τὲς δὲ λοιπὲς χρόνες ἅπαντας διατελέσαι βασιλεύοντας τῆς χώρας ἐγχωρίες, ἄνδρας μὲν ἑβδομήκοντα πρὸς τοῖς τετρακοσίοις, γυναῖκας δὲ πέντε.

Sacerdotum Aegyptiorum libri de regibus. περὶ ὧν ἁπάντων οἱ μὲν ἱερεῖς εἶχον ἀναγραφὰς ἐν ταῖς ἱεραῖς βίβλοις ἐκ παλαιῶν χρόνων ἀεὶ τοῖς διαδόχοις παραδεδομένας, ὁ πήλικος ἕκαςος τῶν βασιλευσάντων ἐγέ-

νεσι τῷ μεγέθει, καὶ ἀκολούθως τῇ φύσει καὶ τὰ κατὰ τοὺς ἰδίους χρόνους ἑκάστῳ πραχθέντα· ἡμῖν δὲ περὶ ἑκάστου τὰ κατὰ μέρος μακρὸν ἂν εἴη καὶ περίεργον γράφειν, ὡς ἂν τῶν πλείστων ἀχρήστων περιειλημμένων. διόπερ τῶν ἀξίων ἱστορίας τὰ κυριώτατα συντόμως διεξιέναι πειρασόμεθα.

45 Μετὰ τοὺς θεοὺς τοίνυν πρῶτόν φασι βασιλεῦσαι τῆς Αἰγύπτου Μηνᾶν, καὶ καταδεῖξαι τοῖς λαοῖς θεούς τε σέβεσθαι καὶ θυσίας ἐπιτελεῖν. πρὸς δὲ τούτοις παρατίθεσθαι τραπέζας καὶ κλίνας, καὶ στρωμνῇ πολυτελεῖ χρῆσθαι, καὶ τὸ σύνολον τρυφὴν καὶ πολυτελῆ βίον εἰσηγήσασθαι. διὸ καὶ πολλαῖς ὕστερον γενεαῖς βασιλεύσαντα Τνέφαχθον τὸν Βοκχόριδος τοῦ σοφοῦ πατέρα λέγουσιν, εἰς τὴν Ἀραβίαν στρατεύσαντα, τῶν ἐπιτηδείων αὐτὸν διά τε τὴν ἐρημίαν καὶ τὰς δυσχωρίας ἐκλιπόντων, ἀναγκασθῆναι, μίαν ἡμέραν ἐνδεῆ γενόμενον, χρήσασθαι διαίτῃ παντελῶς εὐτελεῖ παρά τισι τῶν τυχόντων ἰδιωτῶν. ἡσθέντα δὲ καθ' ὑπερβολὴν, καταγνῶναι τῆς τρυφῆς, καὶ τῷ καταδείξαντι τὴν πολυτέλειαν ἐξ ἀρχῆς βασιλεῖ καταράσασθαι. οὕτω δ' ἐγκάρδιον αὐτῷ τὴν μεταβολὴν γενέσθαι, τὴν περὶ τὴν βρῶσιν καὶ πό-

Menas primus Aegypti rex. *Herod.* II, 99.

Luxuriae inuentor. *Plut. de Isid.* c. 9.

Tnephachthus.

Luxuriam damnat, inuentorem que eius exsecratur. *Plut. de Isid.* 10 s. c. 10.

ἐν καὶ κοίτην, ὥστε τὴν κατάραν ἀναγράψαι τοῖς ἱεροῖς γράμμασιν εἰς τὸν τοῦ Διὸς ναὸν ἐν Θήβαις. ὃ i) δὴ δοκεῖ μάλιστα αἴτιον γενέσθαι τοῦ μὴ διαμεῖναι τὴν δόξαν τοῦ Μηνᾶ καὶ τὰς τιμὰς ἐς τοὺς ὕστερον χρόνους. Ἑξῆς δὲ ἄρξαι λέγεται τοῦ προειρημένου βασιλέως τοὺς ἀπογόνους δύο πρὸς τοῖς πεντήκοντα τοὺς ἅπαντας, ἔτη πλείω τῶν χιλίων καὶ τετταράκοντα k). ἐφ' ὧν μηδὲν ἄξιον ἀναγραφῆς γενέσθαι. μετὰ δὲ

Busiris. Cf. inf. c. 88

ταῦτα κατασταθέντος βασιλέως Βουσίριδος, καὶ τῶν τούτου πάλιν ἐκγόνων ὀκτὼ, τὸν τελευταῖον ὁμώνυμον ὄντα τῷ πρώτῳ φασὶ κτίσαι τὴν ὑπὸ μὲν Αἰγυπτίων καλουμένην Διὸς πόλιν τὴν μεγάλην, ὑπὸ δὲ τῶν Ἑλλήνων Θήβας.

Busiris condit Diospolin, quam Graeci Thebas nominant. Cf. Sup. c. 15. Strabo XVII, 47.

τὸν μὲν οὖν περίβολον αὐτοῦ ὑποστήσασθαι σταδίων ἑκατὸν καὶ τεσσαράκοντα, οἰκοδομήμασι δὲ μεγάλοις καὶ ναοῖς εὐπρεπέσι καὶ τοῖς ἄλλοις ἀναθήμασι κοσμῆσαι θαυμαστῶς. ὁμοίως δὲ καὶ τὰς

Eius magnitudo et splendor. Strabo XVII, 85.

i) ὃ Rhod. siue e coniectura, siue operarum errore. Namque Steph. habet ὁ.

k) Vulgo in omnibus edd. est τετρακοσίων, at nostrum in plurimis, iisque optimis codd. Venet. Clar. I. Mutin. et Vat. ac in Poggii versione exstat, conuenitque rationi τῶν 52 βασιλέων ita vt singulis 20 anni tribuantur.

τὰς τῶν ἰδιωτῶν οἰκίας, ἃς μὲν τετρωρόφους, ἃς δὲ πεντωρόφους κατασκευάσαι· καὶ καθόλε τὴν πόλιν εὐδαιμονεςάτην ἐ μόνον τῶν κατ' Αἴγυπτον, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων πασῶν ποιῆσαι. διὰ δὲ τὴν ὑπερβολὴν τῆς περὶ αὐτὴν εὐπορίας τε καὶ δυνάμεως εἰς πάντα τόπον τῆς φήμης διαδεδομένης, ἐπιμεμνῆσθαι καὶ τὸν ποιητὴν αὐτῆς φασιν, ἐν οἷς λέγει·

— ἐδ' ὅσα Θήβας
Αἰγυπτίας, ὅθι πλεῖςα δόμοις ἔνι κτήματα κεῖται·
Αἵθ' ἑκατόμπυλοι εἰσὶ, διηκόσιοι δ' ἀν' ἑκάςην 1)
Ἀνέρες ἐξοιχνεῦσι σὺν ἵπποισι δὲ ὄχεσφιν.

Homer. Il. IX, 381.

Ἔνιοι δέ φασιν ἐ πύλας ἑκατὸν ἐσχηκέναι τὴν πόλιν, ἀλλὰ πολλὰ καὶ μεγάλα προπύλαια τῶν ἱερῶν, ἀφ' ὧν ἑκατόμπυλον ὠνομάσθαι, καθαπερεὶ πολύπυλον. δισμύρια δ' ἅρματα πρὸς ἀλήθειαν ἐξ αὐτῆς εἰς τὲς πολέμες ἐκπορεύεσθαι. τὲς γὰρ ἱππῶνας ἑκατὸν

Magnae Thebarum opes.

1) Apud Strabonem bis legitur ἐν ἑκάςῃ Lib. I. p. 8 et XVII, 85 quemadmodum et in nonnullis nostri MSS.

ἑκατὸν γεγονέναι κατὰ τὴν παραποταμίαν τὴν ἀπὸ Μέμφεως ἄχρι Θηβῶν τῶν κατὰ Λιβύην, ἑκάστη δεχομένη ἀνὰ διακοσίους ἵππους, ὧν ἔτι νῦν τὰ θεμέλια δείκνυσθαι.

46 Οὐ μόνον δὲ τοῦτον τὸν βασιλέα παρειλήφαμεν, ἀλλὰ καὶ τῶν ὕστερον ἀρξάντων πολλοὺς εἰς τὴν αὔξησιν τῆς πόλεως πεφιλοτιμῆσθαι. ἀναθήμασί τε γὰρ πολλοῖς καὶ μεγάλοις, ἀργυροῖς καὶ χρυσοῖς, ἔτι δ' ἐλεφαντίνοις, καὶ κολοσσικῶν ἀνδριάντων πλήθει, πρὸς δὲ τούτοις κατασκευαῖς μονολίθων ὀβελίσκων μηδεμίαν τῶν ὑπὸ τὸν ἥλιον οὕτω κεκοσμῆσθαι. τεττάρων γὰρ ἱερῶν κατασκευασθέντων, τό, τε κάλλος καὶ τὸ μέγεθος θαυμαστῶν, ἓν εἶναι τὸ παλαιότατον, τρισκαίδεκα μὲν σταδίων τὴν περίμετρον, πέντε δὲ καὶ τετταράκοντα πηχῶν τὸ ὕψος, εἴκοσι δὲ καὶ τεττάρων ποδῶν τὸ πλάτος τῶν τοίχων. ἀκόλουθον δὲ τῇ μεγαλοπρεπείᾳ ταύτῃ καὶ τὸν ἐν αὐτῷ κόσμον τῶν ἀναθημάτων γενέσθαι, τῇ τε δαπάνῃ θαυμαστὸν καὶ τῇ χειρουργίᾳ περιττότερον m) εἰργασμένον. τὰς μὲν οὖν οἰκοδομὰς διαμεμενηκέναι μέχρι τῶν νεωτέρων χρόνων. τὸν δ' ἄργυρον

Et ornamenta.

m) περιττῶς Steph. Rhod.

ρου καὶ χρυσὸν καὶ τὴν δι' ἐλέφαντος καὶ λιθείας n). πολυτέλειαν ὑπὸ Περσῶν σεσυλῆσθαι, καθ' ὃς καιρὸς ἐνέπρησε τὰ κατ' Αἴγυπτον ἱερὰ Καμβύσης. ὅτε δὴ φασὶ τὸς Πέρσας μετενεγκόντας τὴν εὐπορίαν ταύτην εἰς τὴν Ἀσίαν, καὶ τεχνίτας ἐξ Αἰγύπτε παραλαβόντας κατασκευάσαι τὰ περιβόητα βασίλεια, τά τε ἐν Περσεπόλει καὶ τὰ ἐν Σέσοις καὶ τὰ ἐν Μηδίᾳ. τοσῦτον δὲ πλῆθος χρημάτων ἀποφαίνεσι γεγονέναι τότε κατ' Αἴγυπτον, ὥστε τῶν κατὰ τὴν σύλησιν ἀπολειμμάτων τῶν κατακαυθέντων τὰ συναχθέντα κατὰ μικρὸν εὑρεθῆναι χρυσίε μὲν πλείω τῶν τριακοσίων ταλάντων, ἀργύρε δ' ἐλάττω τῶν δισχιλίων καὶ τριακοσίων ταλάντων. εἶναι δέ φασι καὶ τάφες ἐνταῦθα τῶν ἀρχαίων βασιλέων θαυμασὸς, καὶ τῶν μεταγενεστέρων τοῖς εἰς τὰ παραπλήσια φιλοτιμεμένοις ὑπερβολὴν ἐκ ἀπολείποντας. οἱ μὲν ἓν ἱερεῖς ἐκ τῶν ἀναγραφῶν ἔφασαν εὑρίσκειν ἑπτὰ πρὸς τοῖς τετταράκοντα τάφες βασιλικὸς, εἰς δὲ Πτολεμαῖον τὸν Λάγε διαμεῖναι φασὶν ἑπτακαίδεκα μόνον, ὧν τὰ πολλὰ κατέφθαρτο καθ' ὃς χρόνες παρεβάλομεν ἡμεῖς

Quae a Persis Cambyse duce rapta, Susas et Persepolim transferuntur. *Strabo* XVII, 85.

Sepulcra veterum regum Thebis. *Strabo* XVII, 87.

n) λίθων Steph. Rhod.

ἡμᾶς εἰς ἐκείνους τοὺς τόπους, ἐπὶ τῆς ἑκατοστῆς καὶ ὀγδοηκοστῆς Ὀλυμπιάδος. οὐ μόνον δ' οἱ κατ' Αἴγυπτον ἱερεῖς ἐκ τῶν ἀναγραφῶν ἱστοροῦσιν, ἀλλὰ καὶ πολλοὶ τῶν Ἑλλήνων τῶν παραβαλόντων μὲν εἰς τὰς Θήβας ἐπὶ Πτολεμαίου τοῦ Λάγου, συνταξαμένων δὲ τὰς Αἰγυπτιακὰς ἱστορίας (ὧν ἐστι καὶ Ἑκαταῖος) συμφωνοῦσι τοῖς ὑφ' ἡμῶν εἰρημένοις.

47 Ἀπὸ γὰρ τῶν πρώτων τάφων, ἐν οἷς παραδέδοται τὰς παλλακίδας τοῦ Διὸς τεθάφθαι, δέκα σταδίων φασὶν ὑπάρξαι βασιλέως μνῆμα τοῦ προσαγορευθέντος Ὀσυμανδύου. τούτου δὲ κατὰ μὲν τὴν εἴσοδον ὑπάρχειν πυλῶνα λίθου ποικίλου, τὸ μὲν μῆκος δίπλεθρον, τὸ δ' ὕψος τετταράκοντα καὶ πέντε πηχῶν. διελθόντι δὲ αὐτὸν εἶναι λίθινον περίστυλον τετράγωνον, ἑκάστης πλευρᾶς οὔσης τεττάρων πλέθρων. ὑπηρεῖσθαι δὲ ἀντὶ τῶν κιόνων ζώδια πηχῶν ἑκκαίδεκα μονόλιθα, τὸν τύπον τὸν ἀρχαῖον τρόπον εἰργασμένα. τὴν ὀροφήν τε πᾶσαν ἐπὶ πλάτος δυεῖν ὀργυιῶν ὑπάρχειν μονόλιθον, ἀστέρας ἐν κυανῷ καταπεποικιλμένην. ἑξῆς δὲ τοῦ περιστύλου τούτου πάλιν ἑτέραν εἴσοδον, καὶ πυλῶνα, τὰ μὲν ἄλλα παραπλήσιον τῷ προειρημένῳ,

Cf. *Strabo* XVII, 88.

Monumentum regis Osymandyae.

Strabo XVII, 74 et 79.

γλυ-

γλυφαῖς δὲ ποικιλίαις περιττότερον εἰργασμένον. παρὰ δὲ τὴν εἴσοδον ἀνδριάντας εἶναι τρεῖς ἐξ ἑνὸς τοὺς πάντας λίθου Μέμνονος τοῦ Συηνίτου. καὶ τούτων ἕνα μὲν καθήμενον ὑπάρχειν μέγιστον πάντων τῶν κατ' Αἴγυπτον, οὗ τὸν πόδα μετρούμενον ὑπερβάλλειν τοὺς ἑπτὰ πήχεις. ἑτέρους καὶ δύο πρὸς τοῖς γόνασι, τὸν μὲν ἐκ δεξιῶν, τὸν δὲ ἐξ εὐωνύμων, θυγατρὸς καὶ μητρὸς, τῷ μεγέθει λειπομένους τοῦ προειρημένου. τὸ δ' ἔργον τοῦτο μὴ μόνον εἶναι κατὰ τὸ μέγεθος ἀποδοχῆς ἄξιον, ἀλλὰ καὶ τῇ τέχνῃ θαυμαστὸν, καὶ τῇ τοῦ λίθου φύσει διαφέρον, ὡς ἂν ἐν τηλικούτῳ μεγέθει μήτε διαφυάδος μήτε κηλῖδος μηδεμιᾶς θεωρουμένης. ἐπιγεγράφθαι δ' ἐπ' αὐτοῦ. ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΒΑΣΙΛΕΩΝ ΟΣΥΜΑΝΔΥΑΣ ΕΙΜΙ. ΕΙ ΔΕ ΤΙΣ ΕΙΔΕΝΑΙ ΒΟΥΛΕΤΑΙ ΠΗΛΙΚΟΣ ΕΙΜΙ ΚΑΙ ΠΟΥ ΚΕΙΜΑΙ, ΝΙΚΑΤΩ ΤΙ ΤΩΝ ΕΜΩΝ ΕΡΓΩΝ. εἶναι δὲ καὶ ἄλλην εἰκόνα τῆς μητρὸς αὐτοῦ καθ' αὑτὴν, εἴκοσι πηχῶν, μονόλιθον, ἔχουσαν δὲ τρεῖς βασιλείας ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, ἃς διασημαίνειν, ὅτι καὶ θυγάτηρ καὶ γυνὴ καὶ μήτηρ βασιλέως ὑπῆρξε. μετὰ δὲ τὸν πυλῶνα, περίστυλον εἶναι τοῦ προτέρου ἀξιολογώτερον, ἐν ᾧ γλυφὰς ὑπάρχειν παντοίας, δηλούσας τὸν πόλεμον τὸν γενόμενον αὐτῷ

Statuae in eo tres. Cf. *Strabo* XVII, 86.

Inscriptio in vna harum. Cf. *Strabo* XVII, 87.

Statua matris eius, cuius capiti impositae tres coronae.

Monumentum sculptile bellum Ismandis cum Bactrianis referens. *Strabo* l. c.

αὐτῷ πρὸς τοὺς ἐν τοῖς Βάκτροις ἀποστάντας. ἐφ' οὓς ἐστρατεῦσθαι πεζῶν μὲν τετταράκοντα μυριάσιν, ἱππεῦσι δὲ δισμυρίοις, εἰς τέτταρα μέρη διῃρημένης τῆς πάσης στρατιᾶς, ὧν ἁπάντων υἱοὺς τοῦ βασιλέως ἐσχηκέναι τὴν ἡγεμονίαν.

48 Καὶ κατὰ μὲν τὸν πρῶτον τῶν τοίχων τὸν βασιλέα κατεσκευάσθαι πολιορκοῦντα τεῖχος ὑπὸ ποταμοῦ περίρρυτον, καὶ προκινδυνεύοντα πρός τινας ἀντιτεταγμένους, μετὰ λέοντος, συναγωνιζομένου τοῦ θηρίου καταπληκτικῶς. ὑπὲρ οὗ τῶν ἐξηγουμένων οἱ μὲν ἔφασαν, πρὸς ἀλήθειαν χειροήθη λέοντα, τρεφόμενον ὑπὸ τοῦ βασιλέως, συγκινδυνεύειν αὐτῷ κατὰ τὰς μάχας, καὶ τροπὴν ποιεῖν τῶν ἐναντίων διὰ τὴν ἀλκήν. τινὲς δ' ἱστόρουν, ὅτι καθ' ὑπερβολὴν ἀνδρεῖος ὢν καὶ φορτικῶς, ἑαυτὸν ἐγκωμιάζειν βουλόμενος, διὰ τῆς τοῦ λέοντος εἰκόνος τὴν διάθεσιν ἑαυτοῦ τῆς ψυχῆς ἐσήμαινεν. Ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ τοίχῳ τοὺς αἰχμαλώτους ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἀγομένους, εἰργάσθαι τά τε αἰδοῖα καὶ τὰς χεῖρας οὐκ ἔχοντας. δι' ὧν δοκεῖ δηλοῦσθαι διότι τὰς ψυχὰς ἄνανδροι καὶ κατὰ τὰς ἐν τοῖς δεινοῖς ἐνεργείας ἄχειρες ἦσαν. Τὸν δὲ τρίτον ἔχειν γλυφὰς παντοίας, καὶ διαπρεπεῖς

Sculptura captiuos sine manibus et pudendis exhibens.

πεῖς

τὰς γραφὰς, δι' ὧν δηλοῦσθαι βουθυσίας τοῦ βασιλέως, καὶ θρίαμβον ἀπὸ τοῦ πολέμου κατηγμένον. Κατὰ δὲ μέσον τὸν περίστυλον ὑπαίθριον βωμὸν κατεσκευάσθαι τοῦ [illegible]ου λίθου, τῇ τε χειρουργίᾳ διάφορον καὶ τῷ μεγέθει θαυμαστόν. Κατὰ δὲ τὸν τελευταῖον τοῖχον ὑπάρχειν ἀνδριάντας καθημένους δύο μονολίθους, ἑπτὰ καὶ εἴκοσι πηχῶν, παρ' οἷς εἰσόδους τρεῖς ἐκ τοῦ περιστύλου κατεσκευάσθαι, καθ' ἃς οἶκον ὑπάρχειν ὑπόστυλον, ᾠδείου τρόπον κατεσκευασμένον, ἑκάστην πλευρὰν ἔχοντα δίπλεθρον. ἐν τούτῳ δ' εἶναι πλῆθος ἀνδριάντων ξυλίνων, διασημαινόντων τοὺς τὰς ἀμφισβητήσεις ἔχοντας καὶ προσβλέποντας τοῖς τὰς δίκας κρίνουσι. τούτους δ' ἐφ' ἑνὸς τῶν τοίχων ἐγγεγλύφθαι τριάκοντα τὸν ἀριθμὸν, καὶ κατὰ τὸ μέσον τὸν ἀρχιδικαστὴν, ἔχοντα τὴν ἀλήθειαν ἐξηρτημένην ἐκ τοῦ τραχήλου, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐπιμύοντα, καὶ βιβλίων αὐτῷ παρακείμενον πλῆθος. ταύτας δὲ τὰς εἰκόνας ἐνδείκνυσθαι διὰ τοῦ σχήματος, ὅτι τοὺς μὲν δικαστὰς οὐδὲν δεῖ λαμβάνειν, τὸν δ' ἀρχιδικαστὴν πρὸς μόνην βλέπειν τὴν ἀλήθειαν.

Sculptura iudicii formam exhibens. Cf. Inf. c. 75.

49. Ἑξῆς

49 Ἑξῆς δ' ὑπάρχειν περίπατον οἴκων παντοδαπῶν πλήρη, καθ' οὓς παντοῖα γένη βρωτῶν κατεσκευάσθαι τῶν πρὸς ἀπόλαυσιν ἡδίστων. καθ' ὃν δὴ γλυφαῖς ἐντοιχαῖς a) εἶναι καὶ χρώμασιν ἐπηνθισμένον τὸν βασιλέα, φέροντα τῷ θεῷ χρυσὸν καὶ ἄργυρον, ὃν ἐξ ἁπάσης ἐλάμβανε τῆς Αἰγύπτου κατ' ἐνιαυτὸν, ἐκ τῶν ἀργυρείων καὶ χρυσείων μετάλλων. ὑπογεγράφθαι δὲ καὶ τὸ πλῆθος, ὃ συγκεφαλαιούμενον εἰς ἀργυρίου λόγον, εἶναι μνῶν τρισχιλίας καὶ διακοσίας μυριάδας. Ἑξῆς δ' ὑπάρχειν τὴν ἱερὰν βιβλιοθήκην, ἐφ' ἧς ἐπιγεγράφθαι, ΨΥΧΗΣ ΙΑΤΡΕΙΟΝ. συνεχεῖς δὲ ταύτῃ τῶν κατ' Αἴγυπτον θεῶν ἁπάντων εἰκόνας, τοῦ βασιλέως ὁμοίως [illegible] δωρο-

[illegible]

Regum Aegyptiorum ex Metallis immensi reditus.

Bibliotheca eiusque inscriptio.

a) Beneficio librariis Codd. Clarom. et Venet. qui nobis seruauerunt vestigia verae lectionis, ex quibus eam facili coniectura eruere potui. Vulgo in omnibus editis et plerisque MSS. legebatur: ἐν τοίχοις, in his duobus codd. vero ἐντυχοῦσι, in qua corrupta voce manifesto latet ἐντοιχαῖς. quod vocabulum pariter ac ὁμότοιχος quod mox sequitur, in Lexicis desideratur. vid. inf. c. 51. not. h. ἐπηνθισμένον accommodate ad χρώμασιν adhibetur, vt ap. Xenoph. Cyrop. VI, 4. ἤστραπτε μὲν χαλκῷ, ἤνθει δὲ φοινικίσι πᾶσα ἡ στρατιά.

δωροφορῦντες, ἃ προσῆκον ἦν ἑκάςοις· καθάπερ ἐνδεικνυμένυ πρός τε τὸν Ὄσιριν καὶ τὺς κάτω παρέδρυς, ὅτι τὸν βίον ἐξετέλεσεν εὐσεβῶν καὶ δικαιοπραγῶν πρός τε ἀνθρώπυς καὶ θεύς. Ὁμότοιχον δὲ τῇ βιβλιοθήκῃ κατεσκευάσθαι περιττῶς οἶκον εἰκοσίκλινον, ἔχοντα τῦ τε Διὸς καὶ της Ἥρας ἔτι δὲ τῦ βασιλέως εἰκόνας· ἐν ᾧ δοκεῖν καὶ τὸ σῶμα τῦ βασιλέως ἐντετάφθαι. κύκλῳ δὲ τύτυ πλῆθος οἰκημάτων κατεσκευάσθαι, γραφὴν ἐχόντων εὐπρεπῆ πάντων τῶν καθιερωμένων ἐν Αἰγύπτῳ ζώων. ἀνάβασίν τε ἀπ' αὐτῶν εἶναι πρὸς ὅλον τὸν τάφον. ἣν διελθῦσιν ὑπάρχειν ἐπὶ τῦ μνήματος κύκλον χρυσῦν, τριακοσίων καὶ ἑξήκοντα καὶ πέντε πηχῶν τὴν περίμετρον, τὸ δὲ πάχος πηχυαῖον. ἐπιγεγράφθαι δὲ καὶ διῃρῆσθαι καθ' ἕκαςον πῆχυν τὰς ἡμέρας τῦ ἐνιαυτῦ, παραγεγραμμένων τῶν κατὰ φύσιν γινομένων ταῖς ἄςροις ἀνατολῶν τε καὶ δύσεων, καὶ τῶν διὰ ταύτας ἐπιτελυμένων ἐπισημασιῶν κατὰ τὺς Αἰγυπτίυς ἀςρολόγυς. τῦτον δὲ τὸν κύκλον ὑπὸ Καμβύσυ καὶ Περσῶν ἔφασαν σεσυλῆσθαι καθ' ὓς χρόνυς ἐκράτησεν Αἰγύπτυ. τῦ μὲν ὖν Ὀσυμανδύυ τῦ βασιλέως τάφον τοιῦτον γενέσθαι φασὶν, ὃς ὐ μόνον δοκεῖ τῇ κατὰ τὴν

Circulus astronomicus 365 cubitorum, ad numerum dierum anni diuisus.

δαπάνην χορηγίᾳ πολὺ τῶν ἄλλων διενεγκεῖν, ἀλλὰ καὶ τῇ τῶν τεχνιτῶν ἐπινοίᾳ.

Thebani antiquissimi mortalium.

Optimi Astronomi. *Strabo* XVII, 88.

Annum non ad lunae sed ad solis cursum per $365\frac{1}{4}$ dies describunt. *Strabo* XVII, 62. 88.

Eclipses accurate notant.

50 Οἱ δὲ Θηβαῖοί φασιν ἑαυτοὺς ἀρχαιοτάτους εἶναι πάντων ἀνθρώπων, καὶ παρ' ἑαυτοῖς πρώτοις φιλοσοφίαν τε εὑρῆσθαι καὶ τὴν ἐπ' ἀκριβὲς ἀστρολογίαν· ἅμα καὶ τῆς χώρας αὐτοῖς συνεργούσης πρὸς τὸ τηλαυγέστερον ὁρᾶν τὰς ἐπιτολάς τε καὶ δύσεις τῶν ἄστρων. ἰδίως δὲ καὶ τὰ περὶ τοὺς μῆνας αὐτοῖς καὶ τοὺς ἐνιαυτοὺς διατετάχθαι. τὰς γὰρ ἡμέρας οὐκ ἄγουσι κατὰ σελήνην, ἀλλὰ κατὰ τὸν ἥλιον, τριακονθημέρους μὲν τιθέμενοι τοὺς μῆνας, πέντε δ' ἡμέρας καὶ τέταρτον τοῖς δώδεκα μησὶν ἐπάγουσι, καὶ τούτῳ τῷ τρόπῳ τὸν ἐνιαύσιον κύκλον ἀναπληροῦσιν. ἐμβολίμους δὲ μῆνας οὐκ ἄγουσιν, οὐδ' ἡμέρας ὑφαιροῦσι, καθάπερ οἱ πλεῖστοι τῶν Ἑλλήνων. περὶ δὲ τῶν ἐκλείψεων ἡλίου τε καὶ σελήνης ἀκριβῶς ἐπεσκέφθαι δοκοῦσι, καὶ προῤῥήσεις περὶ τούτων ποιοῦνται, πάντα τὰ κατὰ μέρος γινόμενα προλέγοντες ἀδιαπτώτως.

Ouchoreus Aegypti rex Memphin condit. Cf. *Herod.* II, 99.

Τὸν δὲ τούτου τοῦ βασιλέως ἀπογόνων ὄγδοος ὁ ἀπὸ τοῦ πατρὸς προσαγορευθεὶς Οὐχορεὺς ἔκτισε πόλιν Μέμφιν, ἐπιφανεστάτην τῶν κατ' Αἴγυπτον. ἐξελέξατο μὲν γὰρ τόπον ἐπικαιρότατον ἁπάσης τῆς χώρας,

ὅπου

ὅπε σχιζόμενος ὁ Νεῖλος εἰς πλείονα μέρη, ποιεῖ τὸ καλέμενον ἀπὸ τῦ σχήματος Δέλτα. διὸ καὶ συνέβη τὴν πόλιν εὐκαίρως κειμένην ἐπὶ τῶν κλείθρων, εἶναι κυριεύεσαν τῶν εἰς τὴν ἄνω χώραν ἀναπλεόντων. τὸν μὲν ἔν περίβολον τῆς πόλεως ἐποίησε σαδίων ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα, τὴν δὲ ὀχυρότητα καὶ τὴν εὐχρησίαν θαυμασὴν τοιῷ δέ τινι τρόπῳ κατασκευάσας· ῥέοντος γὰρ τῦ Νείλε περὶ τὴν πόλιν καὶ κατὰ τὰς ἀναβάσεις ἐπικλύζοντος, ἀπὸ μὲν τῦ νότε προσεβάλετο χῶμα παμμέγεθες, πρὸς μὲν τὴν πλήρωσιν τῦ ποταμῦ, προβλήματος, πρὸς δὲ τὰς ἀπὸ τῆς γῆς πολεμίες, ἀκροπόλεως ἔχον τάξιν. ἐκ δὲ τῶν ἄλλων μερῶν πανταχόθεν ὤρυξε λίμνην μεγάλην καὶ βαθεῖαν, ἣ τὸ σφοδρὸν τῦ ποταμῦ δεχομένη, καὶ πάντα τὸν περὶ τὴν πόλιν τόπον πληρῦσα, πλὴν ἧ p) τὸ χῶμα κατεσκεύασο, θαυμασὴν ἐποίει τὴν ὀχυρότητα. ὕτω δὲ καλῶς ὁ κτίσας αὐτὴν ἐσοχάσατο τῆς τῶν τόπων εὐκαιρίας, ὥσε τὲς ἑξῆς βασιλεῖς σχεδὸν ἅπαντας, καταλιπόντας τὰς Θήβας, τά τε βασίλεια καὶ τὴν οἴκησιν ἐν ταύτῃ ποιεῖσθαι. διόπερ ἀπὸ τύ-

Strabo XVII, 64. 66.

Reges relictis Thebis regiam Memphin transferunt.

 των

p) πληρῦσα ὅπε τὸ χῶμα Steph. Rhod.

των τῶν χρόνων ἤρξατο ταπεινοῦσθαι μὲν τὰ περὶ τὰς Θήβας, αὔξεσθαι δὲ τὰ περὶ τὴν Μέμφιν, ἕως Ἀλεξάνδρου τοῦ βασιλέως. q) τότε γὰρ ἐπὶ θαλάττῃ τὴν ἐπώνυμον αὐτῷ πόλιν οἰκίσαντος, οἱ κατὰ τὸ ἑξῆς βασιλεύσαντες τῆς Αἰγύπτου πάντες ἐφιλοτιμήθησαν εἰς τὴν ταύτης αὔξησιν. οἱ μὲν γὰρ βασιλείοις μεγαλοπρεπέσιν, οἱ δὲ νεωρίοις καὶ λιμέσιν, οἱ δ' ἑτέροις ἀναθήμασι καὶ κατασκευάσμασιν ἀξιολόγοις ἐπὶ τοσοῦτον ἐκόσμησαν αὐτὴν, ὥστε παρὰ τοῖς πλείστοις πρώτην ἢ δευτέραν ἀριθμεῖσθαι τῶν κατὰ τὴν οἰκουμένην πόλεων. ἀλλὰ περὶ μὲν ταύτης τὰ κατὰ μέρος ἐν τοῖς ἰδίοις χρόνοις ἀναγράψομεν.

Alexandria prima orbis vrbs. Cf. *Strabo* XVII, 19. *sqq*.

51 Ὁ δὲ τὴν Μέμφιν κτίσας, μετὰ τὴν τοῦ χώματος καὶ τῆς λίμνης κατασκευὴν, ᾠκοδόμησε βασίλεια τῶν μὲν παρὰ τοῖς ἄλλοις οὐ λειπόμενα, τῆς δὲ τῶν προβασιλευσάντων μεγαλοψυχίας καὶ φιλοκαλίας οὐκ ἄξια· οἱ γὰρ ἐγχώριοι τὸν μὲν ἐν τῷ ζῆν χρόνον εὐτελῆ παντελῶς εἶναι νομίζουσι,

Aegyptii vitae tempus parui, illud quod post mortem est, magni faciunt. Cf. *Sallust*. Cat. I.

q) Non est, quod damnem hanc lectionem, pro qua Wesselingus e codd. nonnullis recepit τοῦ Μακεδόνος, quod vt tritissimum potius librariis debetur, quam recepta lectio.

μάζουσι, τὸν δὲ μετὰ τὴν τελευτὴν δι' ἀρετὴν μνημονευθησόμενον, περὶ πλείστου ποιοῦνται. καὶ τὰς μὲν τῶν ζώντων οἰκήσεις καταλύσεις ὀνομάζουσιν, ὡς ὀλίγον χρόνον ἐν ταύταις οἰκούντων ἡμῶν, τοὺς δὲ τῶν τετελευτηκότων τάφους, αἰδίους οἴκους προσαγορεύουσιν, ὡς ἐν ᾅδου διατελούντων τὸν ἄπειρον αἰῶνα. διόπερ τῶν μὲν κατὰ τὰς οἰκίας κατασκευῶν ἧττον φροντίζουσι, περὶ δὲ τὰς ταφὰς ὑπερβολὴν οὐκ ἀπολείπουσι φιλοτιμίας. Τὴν δὲ προειρημένην πόλιν ὀνομασθῆναί τινές φασιν ἀπὸ τῆς θυγατρὸς τοῦ κτίσαντος αὐτὴν βασιλέως. ταύτης δὲ μυθολογοῦσί τινες ἐρασθῆναι τὸν ποταμὸν Νεῖλον ὁμοιωθέντα ταύρῳ, καὶ γεννῆσαι τὸν ἐπ' ἀρετῇ θαυμασθέντα παρὰ τοῖς ἐγχωρίοις Αἴγυπτον· ἀφ' οὗ καὶ τὴν σύμπασαν χώραν τυχεῖν τῆς προσηγορίας. διαδεξάμενον γὰρ τοῦτον τὴν ἡγεμονίαν, γενέσθαι βασιλέα φιλάνθρωπον καὶ δίκαιον καὶ καθόλου σπουδαῖον ἐν πᾶσι. διὸ καὶ μεγάλης ἀποδοχῆς ἀξιούμενον ὑπὸ πάντων, διὰ τὴν εὔνοιαν τυχεῖν τῆς προειρημένης τιμῆς. Μετὰ δὲ τὸν προειρημένον βασιλέα, δώδεκα γενεαῖς ὕστερον, διαδεξάμενος τὴν κατ' Αἴγυπτον ἡγεμονίαν Μοῖρις, ἐν τῇ μὲν Μέμφει κατεσκεύασε τὰ βόρεια προπύλαια,

Domicilia viuorum diuersoria, sepulcra aeternae habitationes.

Nilus sub tauri forma Aegyptum regem gignit.

Moeris rex. Herod. II, 101.

λαια, τῇ μεγαλοπρεπείᾳ πολὺ τῶν ἄλλων, ὑπερέχοντα ἐπάνω δὲ τῆς πόλεως ἀπὸ δέκα σχοίνων r) λίμνην ὤρυξε τῇ μὲν εὐχρηςίᾳ θαυμαςὴν, τῷ δὲ μεγέθει τῶν ἔργων ἄπιςον. τὴν μὲν γὰρ περίμετρον αὐτῆς φασὶν ὑπάρχειν ςαδίων τρισχιλίων καὶ ἑξακοσίων, τὸ δὲ βάθος ἐν τοῖς πλείςοις μέρεσιν ὀργυιῶν πεντήκοντα. ὥςε τίς οὐκ ἂν, ἀναλογιζόμενος τὸ μέγεθος τοῦ κατασκευάσματος, εἰκότως ζητήσαι, πόσαι μυριάδες ἀνδρῶν ἐν πόσοις ἔτεσι τοῦτο συνετέλεσαν; τὴν δὲ χρείαν τὴν ἐκ ταύτης καὶ κοινωφέλειαν τοῖς τὴν Αἴγυπτον οἰκοῦσιν, ἔτι δὲ τὴν τοῦ βασιλέως ἐπίνοιαν οὐκ ἄν τις ἐπαινέσειε τῆς ἀληθείας ἀξίως.

Moeridem locum fodere curat. *Herod.* II, 149. *sq.* *Strabo* XVII, 73.

52 Ἐπειδὴ γὰρ ὁ μὲν Νεῖλος οὐχ ὡρισμένας ἐποιεῖτο τὰς ἀναβάσεις, ἡ δὲ χώρα τὴν εὐκαρπίαν παρεσκεύαζεν ἀπὸ τῆς ἐκείνου συμμετρίας, εἰς ὑποδοχὴν τοῦ πλεονάζοντος ὕδατος ὤρυξε τὴν λίμνην· ὅπως μήτε διὰ τὸ πλῆθος τῆς ῥύσεως ἐπικλύζων ἀκαίρως τὴν χώραν, ἕλη καὶ λίμνας κατα-

Vsus eius.

r) De Schoenis vid. *Strabo* XVII, 52. *Herodot.* II, 6. pro Μοίρις et h. l. et in *sqq.* in Steph. et Rhod. femper legitur Μύρις, fimili errore ac fup. c. 49. ἐντυχεῖς pro ἐντοιχεῖς.

κατασκευάζῃ, μήτ' ἐλάττω τῦ συμφέροντος τὴν πλήρωσιν ποιέμενος, τῇ λειψυδρίᾳ τὰς καρπὰς λυμαίνηται. καὶ διώρυγα μὲν ἐκ τῦ ποταμῦ κατεσκεύασεν εἰς τὴν λίμνην, ὀγδοήκοντα μὲν σαδίων τὸ μῆκος, τρίπλεθρον δὲ τὸ πλάτος· διὰ δὲ ταύτης ποτὲ μὲν δεχόμενος τὸν ποταμὸν, ποτὲ δ' ἀποσρέφων, παρείχετο τοῖς γεωργοῖς τὴν τῶν ὑδάτων εὐκαιρίαν, ἀνοιγομένε τῦ σόματος καὶ πάλιν κλειομένε φιλοτέχνως καὶ πολυδαπάνως. ὐκ ἔλαττω γὰρ τῶν πεντήκοντα ταλάντων δαπανᾷν ἦν ἀνάγκη τὸν ἀνοῖξαι βυλόμενον ἢ κλεῖσαι τὸ τοιῦτον κατασκεύασμα. Διαμεμένηκε δ' ἡ λίμνη τὴν εὐχρησίαν παρεχομένη τοῖς κατ' Αἴγυπτον ἕως τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων, καὶ τὴν προσηγορίαν ἀπὸ τῦ κατασκευάσαντος ἔχει, καλεμένη μέχρι τῦ νῦν Μοίριδος λίμνη. ὁ δ' ὖν βασιλεὺς ὀρύττων ταύτην, κατέλιπεν ἐν μέσῃ τόπον, ἐν ᾧ τάφον ᾠκοδόμησε καὶ δύο πυραμίδας, τὴν μὲν ἑαυτῦ, τὴν δὲ τῆς γυναικὸς, σαδιαίας τὸ ὕψος. ἐφ' ὧν ἐπέστησεν εἰκόνας λιθίνας, καθημένας ἐπὶ θρόνε. νομίζων διὰ τύτων τῶν ἔργων ἀθάνατον ἑαυτῷ καταλείψειν τὴν ἐπ' ἀγαθῷ μνήμην. τὴν δ' ἐκ τῆς λίμνης ἀπὸ τῶν ἰχθύων γινομένην πρόσοδον ἔδωκε τῇ γυναικὶ πρὸς μύρα καὶ

Canalis e fluuio in lacum.

Claustris aperitur vel clauditur. Cf. *Strab.* l. c. At magnis impensis.

Insulam in lacu efficit Moeris, ac in ea duas Pyramides exstruxit.

Reditus ex lacus piscatura vxori concedit. *Herod.* II, 149 fin.

καὶ τὸν ἄλλον καλλωπισμὸν, Φερούσης τῆς θήρας ἀργυρίου τάλαντον ἑκάστης ἡμέρας. εἴκοσι γὰρ καὶ δύο γένη τῶν κατ' αὐτὴν Φασὶν ἰχθύων εἶναι, καὶ τοσοῦτον αὐτῶν ἁλίσκεσθαι πλῆθος, ὥστε τοὺς προσκαρτεροῦντας ταῖς ταριχείαις, ὄντας παμπληθεῖς, δυσχερῶς περιγίνεσθαι τῶν ἔργων. περὶ μὲν οὖν Μοίριδος τοιαῦτα ἱστοροῦσιν Αἰγύπτιοι.

53 Σεσόωσιν δὲ Φασὶν ὕστερον ἑπτὰ γενεαῖς βασιλέα γενόμενον, ἐπιφανεστάτας καὶ μεγίστας τῶν πρὸ αὐτοῦ ἐπιτελέσασθαι πράξεις. ἐπεὶ δὲ περὶ τούτου τοῦ βασιλέως οὐ μόνον οἱ συγγραφεῖς οἱ παρὰ τοῖς Ἕλλησι διαπεφωνήκασι, πρὸς ἀλλήλους, ἀλλὰ [καὶ] τῶν, κατ' Αἴγυπτον οἵ τε ἱερεῖς καὶ οἱ διὰ τῆς ᾠδῆς αὐτὸν ἐγκωμιάζοντες, οὐχ ὁμολογούμενα λέγουσιν, ἡμεῖς πειρασόμεθα τὰ πιθανώτατα καὶ τοῖς ὑπάρχουσιν ἔτι κατὰ τὴν χώραν σημείοις τὰ μάλιστα συμφωνοῦντα διελθεῖν. γεννηθέντος γὰρ τοῦ Σεσόωσιος, ὁ πατὴρ αὐτοῦ μεγαλοπρεπές τι καὶ βασιλικὸν ἔπραξε. τοὺς γὰρ κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν γεννηθέντας παῖδας ἐξ ὅλης τῆς Αἰγύπτου συναγαγὼν, καὶ τροφοὺς καὶ τοὺς ἐπιμελησομένους ἐπιστήσας, τὴν αὐτὴν ἀγωγὴν καὶ παιδείαν ὥρισε τοῖς πᾶσιν, ὑπολαμβάνων τοὺς μάλιστα συντρα-

Sesostris rex. Herod. II. 102 sqq.

Educatio eius.

Φέν-

φέντας καὶ τῆς αὐτῆς παρρησίας κεκοινωνηκότας, εὐνουστάτους καὶ συναγωνιστὰς ἐν τοῖς πολέμοις ἀρίστους ἔσεσθαι. πάντα δὲ δαψιλῶς χορηγήσας, διεπόνησε τοὺς παῖδας ἐν γυμνασίοις συνεχέσι καὶ κακοπαθείαις. s) οὐδενὶ γὰρ αὐτῶν ἐξῆν προσενέγκασθαι τροφὴν, εἰ μὴ πρότερον δράμοι σταδίους ἑκατὸν καὶ ὀγδοήκοντα. διὸ καὶ πάντες ἀνδρωθέντες ὑπῆρξαν ἀθληταὶ μὲν τοῖς σώμασιν εὔρωστοι, ἡγεμονικοὶ δὲ καὶ καρτερικοὶ ταῖς ψυχαῖς, διὰ τὴν τῶν ἀρίστων ἐπιτηδευμάτων ἀγωγήν. τὸ μὲν οὖν πρῶτον ὁ Σεσόωσις ἀποσταλεὶς ὑπὸ τοῦ πατρὸς μετὰ δυνάμεως εἰς τὴν Ἀραβίαν, συστρατευομένων καὶ τῶν συντρόφων, περί τε τὰς θήρας διεπονήθη, καὶ ταῖς ἀνυδρίαις καὶ σπανοσιτίαις ἐγκαρτερήσας, κατεστρέψατο τὸ γένος ἅπαν τὸ τῶν βαρβάρων, t) ἀδούλωτον τὸν πρὸ τοῦ χρόνον γεγονός. ἔπειτα εἰς τοὺς πρὸς τὴν ἑσπέραν τόπους ἀποσταλεὶς, τὴν πλείστην τῆς Λιβύης ὑπήκοον ἐποιήσατο, παντελῶς νέος ὢν τὴν ἡλικίαν. τοῦ δὲ πατρὸς τελευτήσαντος, διαδεξάμενος τὴν βασιλείαν, καὶ ταῖς

In Arabiam a patre missus Arabas deuincit.

Neque minus maximam Africae partem.

s) κενοῖς Steph. Rhod.

t) Placet Wesselingi coniectura τὸ τῶν Ἀράβων legentis.

προκατεργασθείσαις πράξεσι μετεωρισθεὶς, ἐπεβάλετο τὴν οἰκουμένην καταχτήσασθαι.

A filia ad orbis terrarum imperium sibi comparandum excitatur.

ἔνιοι δὲ λέγουσιν αὐτὸν ὑπὸ τῆς ἰδίας θυγατρὸς Ἀθύρτιος παρακληθῆναι πρὸς τὴν τῶν ὅλων δυναστείαν. ἣν οἱ μὲν συνέσει πολὺ τῶν ἄλλων διαφέρουσαν φασὶ διδάξαι τὸν πατέρα ῥαδίως ἂν ἐσομένην τὴν στρατείαν. οἱ δὲ μαντικῇ χρωμένην, καὶ τὸ μέλλον ἔσεσθαι προγινώσκουσαν ἔκ τε τῆς θυτικῆς καὶ τῆς ἐγκοιμήσεως τῆς ἐν τοῖς ἱεροῖς, ἔτι δὲ τῶν κατὰ τὸν οὐρανὸν γινομένων σημείων. γεγράφασι δέ τινες καὶ διότι κατὰ τὴν γένεσιν τοῦ Σεσοώσιος ὁ πατὴρ αὐτοῦ καθ᾽ ὕπνον δόξαι τὸν Ἥφαιστον αὐτῷ λέγειν ὅτι πάσης τῆς οἰκουμένης ὁ γεννηθεὶς παῖς κρατήσει. διὰ ταύτην οὖν τὴν αἰτίαν τὸν μὲν πατέρα τοὺς συνήλικας τοῦ προειρημένου ἀθροῖσαι καὶ βασιλικῆς ἀγωγῆς ἀξιῶσαι, προκατασκευαζόμενον εἰς τὴν τῶν ὅλων ἐπίθεσιν. αὐτὸν δ᾽ ἀνδρωθέντα καὶ τῇ τοῦ θεοῦ προρρήσει πιστεύσαντα, καταντῆσαι πρὸς τὴν προειρημένην στρατείαν.

54 Πρὸς δὲ ταύτην τὴν ἐπιβολὴν πρῶτον μὲν τὴν πρὸς αὐτὸν εὔνοιαν κατεσκεύασε πᾶσι τοῖς κατ᾽ Αἴγυπτον, ἡγούμενος δεῖν τοὺς μὲν συστρατεύοντας ἑτοίμως ὑπὲρ τῶν ἡγουμένων ἀποθνήσκειν, τοὺς δὲ ἀπολειπο-

μένους

μένας ἐπὶ τῶν πατρίδων, μηδὲν νεωτερίζειν, εἰ μέλλει τὴν προαίρ[redacted] ἐπὶ τέλος ἄξειν. διὸ καὶ πάντας ἐ[redacted] ἐνδεχομένων εὐηργέτει, τοὺς μὲν χρημάτων δωρεαῖς ἐκθεραπεύων, τοὺς δὲ χώρας δόσει, τινὰς δὲ τιμωρίας ἀπολύσει, πάντας δὲ ταῖς ὁμιλίαις καὶ τῇ τῶν τρόπων ἐπιεικείᾳ προσήγετο. τῶν τε γὰρ βασιλικῶν ἐγκλημάτων ἅπαντας ἀθώους ἀφῆκε, καὶ τοὺς πρὸς ἀργύριον συγκεκλεισμένους ἀπέλυσε τοῦ χρέους, ὄντος πολλοῦ πλήθους ἐν ταῖς φυλακαῖς. τὴν δὲ χώραν ἅπασαν εἰς ἓξ καὶ τριάκοντα μέρη διελὼν, ἃ καλοῦσιν Αἰγύπτιοι νομοὺς, ἐπέστησεν ἅπασι νομάρχας, τοὺς ἐπιμελησομένους τῶν τε προσόδων τῶν βασιλικῶν, καὶ διοικήσοντας ἅπαντα τὰ κατὰ τὰς ἰδίας μερίδας. ἐπελέξατο δὲ καὶ τούτων τῶν ἀνδρῶν τοὺς ταῖς ῥώμαις διαφέροντας, καὶ συνεστήσατο στρατόπεδον ἄξιον τοῦ μεγέθους τῆς ἐπιβολῆς. κατέγραψε γὰρ πεζῶν μὲν ἑξήκοντα μυριάδας, ἱππεῖς δὲ δισμυρίους καὶ τετρακισχιλίους, ζεύγη δὲ πολεμιστήρια δισμύρια καὶ ἑπτακισχίλια. ἐπὶ δὲ τὰς κατὰ μέρος ἡγεμονίας ἔταξε τῶν στρατιωτῶν τοὺς συντρόφους, ἐνηθληκότας μὲν ἤδη τοῖς πολεμικοῖς, ἀρετὴν δ᾽ ἐζηλωκότας ἐκ παίδων, εὔνοιαν δὲ ἀδελφικὴν ἔχοντας πρός τε τὸν βασιλέα

Eius erga omnes liberalitas.

Aegyptum in XXXVI. Nomos distribuit.

Strabo. XVII, 5.

Eius exercitus quantus.

λέων καὶ πρὸς ἀλλήλους, ζεύγη τὸν ἀριθμὸν πλείους τῶν χιλίων καὶ ἑπτακοσίων. πᾶσι δὲ τοῖς προειρημένοις κατεκληρούχησε τὴν ἀρίστην τῆς χώρας, ὅπως ἔχοντες ἱκανὰς προσόδους, καὶ μηδενὸς ἐνδεεῖς ὄντες, ἀσκῶσι τὰ περὶ τοὺς πολέμους.

a Herod. II, 109.

55. Κατασκευάσας δὲ τὴν δύναμιν, ἐστράτευσεν ἐπὶ πρώτους Αἰθίοπας τοὺς πρὸς τὴν μεσημβρίαν κατοικοῦντας, καὶ καταπολεμήσας ἠνάγκασε τὸ ἔθνος φόρους τελεῖν ἔβενον καὶ χρυσὸν, καὶ τοὺς τῶν ἐλεφάντων ὀδόντας. ἔπειτ' εἰς μὲν τὴν ἐρυθρὰν θάλατταν ἀπέστειλε στόλον νεῶν τετρακοσίων, πρῶτος τῶν ἐγχωρίων μακρὰ σκάφη ναυπηγησάμενος· καὶ τάς τε νήσους τὰς ἐν τοῖς τόποις κατεκτήσατο, καὶ τῆς ἠπείρου τὰ παρὰ θάλατταν μέρη κατεστρέψατο, μέχρι τῆς Ἰνδικῆς· αὐτὸς δὲ μετὰ τῆς δυνάμεως πεζῇ τὴν πορείαν ποιησάμενος κατεστρέψατο πᾶσαν τὴν Ἀσίαν. οὐ μόνον γὰρ τὴν ὕστερον ὑπ' Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνος κατακτηθεῖσαν χώραν ἐπῆλθεν, ἀλλὰ καί τινα τῶν ἐθνῶν ὧν ἐκεῖνος οὐ παρέβαλεν εἰς τὴν χώραν. καὶ γὰρ τὸν Γάγγην ποταμὸν διέβη, καὶ τὴν Ἰνδικὴν ἐπῆλθε πᾶσαν ἕως ὠκεανοῦ, καὶ τὰ τῶν Σκυθῶν ἔθνη μέχρι Τανάιδος ποταμοῦ, τοῦ διορίζοντος τὴν Εὐρώπην ἀπὸ

Expeditio in Aethiopas. *Strabo* L. XVI. p. 729. XVII, 11. fin.

Classis in mari rubro. *Herod.* II, 102.

Omnem Asiam vsque ad Gangem et Tanaim devincit.

τῆς

τῆς Ἀσίας. ὅτε δή φασι τῶν Αἰγυπτίων τινὰς καταλειφθέντας περὶ τὴν Μαιῶτιν λίμνην συστήσασθαι τὸ τῶν Κόλχων ἔθνος. ὅτι δὲ τοῦτο τὸ γένος Αἰγυπτιακόν ἐστι, σημεῖον εἶναι τὸ περιτέμνεσθαι τοὺς ἀνθρώπους παραπλησίως τοῖς κατ' Αἴγυπτον. διαμένοντος τοῦ νομίμου παρὰ τοῖς ἀποίκοις, καθάπερ καὶ παρὰ τοῖς Ἰουδαίοις. ὁμοίως δὲ καὶ τὴν λοιπὴν Ἀσίαν ἅπασαν ὑπήκοον ἐποιήσατο, καὶ τῶν Κυκλάδων νήσων τὰς πλείστας. Διαβὰς δ' εἰς τὴν Εὐρώπην, καὶ διεξιὼν ἅπασαν τὴν Θρᾴκην, ἐκινδύνευσεν ἀποβαλεῖν τὴν δύναμιν, διὰ σπάνιν τροφῆς καὶ τόπων δυσχωρίας. διόπερ ὅρια τῆς στρατιᾶς ποιησάμενος ἐν τῇ Θρᾴκῃ, στήλας κατεσκεύασεν ἐν πολλοῖς τόποις τῶν ὑπ' αὐτοῦ κατακτηθέντων· αὗται δὲ τὴν ἐπιγραφὴν εἶχον Αἰγυπτίοις γράμμασι, τοῖς ἱεροῖς λεγομένοις, ΤΗΝΔΕ ΤΗΝ ΧΩΡΑΝ ὍΠΛΟΙΣ ΚΑΤΕΣΤΡΕΨΑΤΟ ΤΟΙ͂Σ ἙΑΥΤΟΥ͂ ΒΑΣΙΛΕΥ͂Σ ΒΑΣΙΛΕΩΝ ΚΑῚ ΔΕΣΠΟΤΗΣ ΔΕΣΠΟΤΩ͂Ν ΣΕΣΟΩΣΙΣ. τὴν δὲ στήλην κατεσκεύασεν ἔχουσαν αἰδοῖον, ἐν μὲν τοῖς μαχίμοις ἔθνεσιν, ἀνδρὸς, ἐν δὲ τοῖς ἀγεννέσι καὶ δειλοῖς, γυναικός· ἀπὸ τοῦ κυριωτέρου u) μέρους τὴν διάθεσιν τῆς ἑκά-

Colchorum gentem condit, quae perinde ac Iudaei circumcisione originis ab Aegyptiis vestigia exhibet.

Herod. II, 104 *sq.*

In Europam transit.

Herod. II, 103.

Termini expeditionis eius in Thracia.

Herod. l. c. *Tacit.* Ann. II, 60.

Cippi eius cum inscriptione.

Herod. II, 102. Cf. 106. *Strabo* XVII, 11. fin.

u) κυριωτάτου Steph. Rhod.

ἑκάστων ψυχῆς φανερωτάτην τοῖς ἐπιγινωσκομένοις ἔσεσθαι νομίζων. ἐν ἐνίοις δὲ τόποις καὶ τὴν ἑαυτοῦ κατεσκεύασεν εἰκόνα λιθίνην, τόξα καὶ λόγχην ἔχουσαν, τῷ μεγέθει τέτταρσι παλαισταῖς μείζονα τῶν τεττάρων πηχῶν, ἡλίκος ὢν καὶ αὐτὸς ἐτύγχανεν. ἐπιεικῶς δὲ προσενεχθεὶς ἅπασι τοῖς ὑποτεταγμένοις, καὶ συντελέσας τὴν στρατείαν ἐν ἔτεσιν ἐννέα, τοῖς μὲν ἔθνεσι κατὰ δύναμιν προσέταξε δωροφορεῖν, κατ᾽ ἐνιαυτὸν εἰς Αἴγυπτον· αὐτὸς δὲ ἀθροίσας αἰχμαλώτων τε καὶ τῶν ἄλλων λαφύρων πλῆθος ἀνυπέρβλητον, ἐπανῆλθεν εἰς τὴν πατρίδα, μεγίστας πράξεις τῶν πρὸ αὐτοῦ x) κατειργασμένος. καὶ τὰ μὲν ἱερὰ πάντα τὰ κατ᾽ Αἴγυπτον ἀναθήμασιν ἀξιολόγοις καὶ σκύλοις ἐκόσμησε· τῶν δὲ στρατιωτῶν τοὺς ἀνδραγαθήσαντας δωρεαῖς κατὰ τὴν ἀξίαν ἐτίμησε. καθόλου δὲ ἀπὸ ταύτης τῆς στρατείας οὐ μόνον ἡ συνανδραγαθήσασα δύναμις μεγάλην εὐπορίαν κτησαμένη, τὴν ἐπάνοδον ἐποιήσατο λαμπρὰν, ἀλλὰ καὶ τὴν Αἴγυπτον ἅπασαν συνέβη παντοίας ὠφελείας ἐμπλησθῆναι.

Statuae eius. *Herod.* II, 106.

In Aegyptum revertitur.

Magnas opes suis distribuit.

Ὁ

x) *βασιλέων* add. Steph. Rhod.

Ὁ δὲ Σεσόωσις ἀποςήσας τὰ πλήθη 56 ἀπὸ τῶν πολεμικῶν ἔργων, τοῖς μὲν συνανδραγαθήσασι συνεχώρησε τὴν ῥαςώνην καὶ τὴν ἀπόλαυσιν τῶν κατακτηθέντων ἀγαθῶν· αὐτὸς δὲ, Φιλόδοξος ὢν καὶ τῆς εἰς τὸν αἰῶνα μνήμης ὀρεγόμενος, κατεσκεύασεν ἔργα τε μεγάλα καὶ θαυμαςὰ ταῖς ἐπινοίαις καὶ ταῖς χορηγίαις, ἑαυτῷ μὲν ἀθάνατον περιποιῦντα δόξαν, τοῖς δ' Αἰγυπτίοις τὴν εἰς ἅπαντα τὸν χρόνον y) ἀσφάλειαν μετὰ ῥαςώνης. πρῶτον μὲν γὰρ, ἀπὸ θεῶν ἀρξάμενος, ᾠκοδόμησεν ἐν πάσαις ταῖς κατ' Αἴγυπτον πόλεσιν ἱερὸν θεῦ z) τῦ μάλιςα παρ' ἑκάςοις τιμωμένυ. πρὸς δὲ τὰς ἐργασίας τῶν μὲν Αἰγυπτίων ὐδένα παρέλαβε, δι' αὐτῶν δὲ τῶν αἰχμαλώτων ἅπαντα κατεσκεύασε. διόπερ ἐπὶ πᾶσι τοῖς ἱεροῖς ἐπέγραψεν ὡς ΟΥΔΕΙΣ ΕΓΧΩΡΙΟΣ ΕΙΣ ΑΥΤΑ ΜΕΜΟΧΘΗΚΕ. λέγεται δὲ, τῶν αἰχμαλώτων τὺς ἐκ τῆς Βαβυλωνίας a) ἁλόντας ἀποςῆναι τῦ βασιλέως, μὴ δυναμένυς φέρειν τὰς ἐν τοῖς ἔργοις ταλαιπωρίας· ὓς καταλαβο-

Templa Deum aedificat.

Captiuorum opera. *Herod.* II, 108.

Babylonii captiui Babylonem in Aegypto condunt.

y) ἀσφάλειαν καὶ add. Steph. Rhod.

z) θεῦ abest a Wess. operarum vitio.

a) Βαβυλῶνος Steph. Rhod.

λαβομένους παρὰ τὸν ποταμὸν χωρίον καρτερὸν, διαπολεμεῖν τοῖς Αἰγυπτίοις καὶ τὴν σύνεγγυς χώραν καταφθείρειν. τέλος δὲ, δοθείσης ἀδείας αὐτοῖς, κατοικῆσαι τόπον ὃν καὶ ἀπὸ τῆς πατρίδος Βαβυλῶνα προσαγορεῦσαι, δι' αἰτίας δὲ παραπλησίους φασὶν ὠνομάσθαι καὶ τὴν Τροίαν τὴν ἔτι νῦν οὖσαν παρὰ τὸν Νεῖλον. τὸν μὲν γὰρ Μενέλαον ἐξ Ἰλίου πλέοντα μετὰ πολλῶν αἰχμαλώτων παραβαλεῖν εἰς Αἴγυπτον, τοὺς δὲ Τρῶας ἀποστάντας αὐτοῦ καταλαβέσθαι b) τινὰ τόπον καὶ διαπολεμῆσαι μέχρις ὅτου, συγχωρηθείσης αὐτοῖς τῆς ἀσφαλείας, ἔκτισαν πόλιν ἣν ὁμώνυμον αὐτοὺς λέγουσι ποιῆσαι τῇ πατρίδι. οὐκ ἀγνοῶ δ' ὅτι περὶ τῶν εἰρημένων πόλεων Κτησίας ὁ Κνίδιος διαφόρως ἱστόρησε, φήσας τῶν μετὰ Σεμιράμιδος παραβαλόντων εἰς Αἴγυπτον τινὰς ἐκτικέναι ταύτας, ἀπὸ τῶν ἰδίων πατρίδων θεμένους τὴν προσηγορίαν. περὶ δὲ τούτων τὸ μὲν ἀληθὲς ἐκθέσθαι μετὰ ἀκριβείας οὐ ῥᾴδιον, τὸ δ' ἀναγραφῆς ἀξιῶσαι τὰ διαφωνούμενα παρὰ τοῖς συγγραφεῦσιν ἀναγκαῖον, ὅπως ἀκέραιος

Troiani, captiui Menelai, Troiam in Aegypto condunt. Cf. *Herod.* II, 119. *Strabo* XVII, 68. fin.

b) καταλαβεῖν iidem.

ἀκέραιος ἡ περὶ τῆς ἀκριβείας σύνεσις c) ἀπολέλειπται τοῖς ἀναγινώσκουσιν.

Ὁ δ᾽ οὖν Σεσόωσις χώματα πολλὰ 57 καὶ μεγάλα κατασκευάσας, τὰς πόλεις εἰς ταῦτα d) μετῴκισεν, ὅσαι μὴ φυσικῶς τὸ ἔδαφος ἐτύγχανον ἐπηρμένον ἔχουσαι. ὅπως κατὰ τὰς πληρώσεις τοῦ ποταμοῦ καταφυγὰς ἔχωσιν ἀκινδύνους οἵ τε ἄνθρωποι καὶ τὰ κτήνη. κατὰ πᾶσαν δὲ τὴν χώραν τὴν ἀπὸ Μέμφεως ἐπὶ θάλασσαν ὤρυξε πυκνὰς ἐκ τοῦ ποταμοῦ διώρυγας, ἵνα τὰς μὲν συγκομιδὰς τῶν καρπῶν ποιῶνται συντόμως καὶ ῥᾳδίως, τὰς δὲ πρὸς ἀλλήλους τῶν λαῶν ἐπιμιξίας καὶ πᾶσι τοῖς τόποις e) ὑπάρχῃ ῥᾳστώνη καὶ πάντων τῶν πρὸς ἀπόλαυσιν πολλὴ δαψίλεια. τὸ δὲ μέγιστον, πρὸς τὰς τῶν πολεμίων ἐφόδους ὀχυ-

Sesostris aggeres exstruit, et in eos vrbes transponit.

Aegyptum fossis secat. *Herod.* II, 108. Cf. *Strabo* XVII, 54. init.

c) Hanc lectionem ex Codd. Reg. Coisl. Mutin. et Steph. marg. recepi, vulgo in omnibus Codd. est ἡ περὶ τῆς ἀληθείας κρίσις, quod vt planius manifesta nostrae lectionis, certe a nemine librariorum excogitatae, glossa est.

d) Ipsa ratio hanc coniecturam requirit. τὰς πόλεις εἰς ταύτας μετῴκισεν Reg. Clar. Mutin. Ed. Steph. Rhod. τ. π. εἰς ταύτας μετῴκισεν sine εἰς Val. Ed. Wess.

e) τρόποις Steph. Rhod.

ὀχυρὰν καὶ δυσέμβολον ἐποίησε τὴν χώραν. τὸν γὰρ πρὸ τοῦ χρόνον ἡ κρατίστη τῆς Αἰγύπτου πᾶσα σχεδὸν ἱππάσιμος οὖσα καὶ ταῖς συνωρίσιν ἔμβατος, ἀπ' ἐκείνου τοῦ χρόνου, διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἐκ τοῦ ποταμοῦ διωρύγων, δυσεφοδωτάτη f.) γέγονεν. ἐτείχισε δὲ καὶ τὴν πρὸς ἀνατολὰς νεύουσαν πλευρὰν τῆς Αἰγύπτου πρὸς τὰς ἀπὸ τῆς Συρίας καὶ τῆς Ἀραβίας ἐμβολάς, ἀπὸ Πηλουσίου μέχρις Ἡλιουπόλεως, διὰ τῆς ἐρήμου, τὸ μῆκος ἐπὶ σταδίους χιλίους καὶ πεντακοσίους. ἐναυπηγήσατο δὲ καὶ πλοῖον κέδρινον, τὸ μὲν μῆκος πηχῶν διακοσίων καὶ ὀγδοήκοντα, τὴν δ' ἐπιφάνειαν ἔχον τὴν μὲν ἔξωθεν ἐπίχρυσον, τὴν δ' ἔνδοθεν κατηργυρωμένην καὶ τοῦτο μὲν ἀνέθηκε τῷ θεῷ τῷ μάλιστα ἐν Θήβαις τιμωμένῳ, δύο τε λιθίνους ὀβελίσκους g) ἐκ τοῦ σκληροῦ λίθου, πηχῶν τὸ ὕψος εἴκοσι πρὸς τοῖς ἑκατόν, ἐφ' ὧν ἐπέγραψε τό τε μέγεθος τῆς δυνάμεως καὶ τὸ πλῆθος τῶν προσόδων, καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν καταπολεμη-

Difficilemque aggressu efficit. Aegyptum muro adversus Arabiam firmat. Nauigium Ioui Thebano donat. Duos obeliscos facere curat, quibus numerum exercitus, vectigalium, et deuictorum populorum inscribit. Cf. *Strabo* XVII, 86. 56.

f) [illegible] iidem.

g) ad hos accusatiuos, sicut mox ad μονολίθους ἀχόνας intelligendum est ἀπὸ τοῦ κοινοῦ ἀνέθηκε. Pro δύο τε vulgo legebatur δύο δέ.

λεηθέντων ἐθνῶν. ἐν Μέμφει δ' ἐν τῷ τοῦ Ἡφαίστου ἱερῷ μονολίθους εἰκόνας ἑαυτοῦ τε καὶ τῆς γυναικὸς, τὸ ὕψος τριάκοντα πηχῶν, τῶν δ' υἱῶν εἴκοσι πηχῶν, διὰ σύμπτωμα τοιόνδε. ἐκ τῆς μεγάλης στρατείας ἀνακάμψαντος εἰς Αἴγυπτον τοῦ Σεσοώσιος, καὶ διατρίβοντος περὶ τὸ Πηλούσιον, ἑστιῶν αὐτὸν ὁ ἀδελφὸς μετὰ τῆς γυναικὸς καὶ τῶν τέκνων, ἐπιβουλὴν συνεστήσατο. ἀναπαυομένων γὰρ αὐτῶν ἀπὸ τῆς μέθης, ἔχων καλάμου ξηροῦ πλῆθος ἐκ χρόνου παρεσκευασμένον, καὶ τοῦτο νυκτὸς τῇ σκηνῇ περιθεὶς ἐνέπρησεν. ἄφνω δὲ τοῦ πυρὸς ἐκλάμψαντος, οἱ μὲν ἐπὶ τῆς θεραπείας τοῦ βασιλέως τεταγμένοι, παρεβοήθουν ἀγεννῶς ὡς ἂν οἰνωμένοι. ὁ δὲ Σεσόωσις ἀμφοτέρας τὰς χεῖρας ἀνατείνας καὶ ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τῶν παίδων καὶ τῆς γυναικὸς τοῖς θεοῖς εὐξάμενος, διεξέπεσε διὰ τῆς φλογός. σωθεὶς δὲ παραδόξως, τούς τε ἄλλους θεοὺς ἐτίμησεν ἀναθήμασι, καθάπερ προείρηται, πάντων δὲ μάλιστα τὸν Ἥφαιστον, ὡς ὑπὸ τούτου τετευχὼς τῆς σωτηρίας.

Statua eius ac liberorum, in templo Vulcani. *Herod.* II, 110.

Insidiae ipsi a fratre structae. *Herod.* II, 107.

Πολλῶν δὲ καὶ μεγάλων περὶ τὸν Σε- 58
σόωσιν ὑπαρξάντων, δοκεῖ μεγαλοπρεπέστατον αὐτῷ γεγονέναι τὸ συντελούμενον ἐν ταῖς ἐξόδοις περὶ τοὺς ἡγεμόνας. τῶν γὰρ

καταπεπολεμημένων ἐθνῶν οἵ τε τὰς συγκεχωρημένας βασιλείας ἔχοντες, καὶ τῶν ἄλλων οἱ τὰς μεγίστας ἡγεμονίας παρειληφότες, ἀπήντων εἰς Αἴγυπτον ἐν τακτοῖς χρόνοις, φέροντες δῶρα· οὓς ὁ βασιλεὺς ἐκδεχόμενος, ἐν μὲν τοῖς ἄλλοις ἐτίμα, καὶ διαφερόντως προῆγεν. ὁπότε δὲ πρὸς ἱερὸν ἢ πόλιν προσιέναι μέλλοι, τοὺς ἵππους ἀπὸ τοῦ τεθρίππου λύων, ὑπεζεύγνυεν ἀντὶ τούτων κατὰ τέτταρας τούς τε βασιλεῖς καὶ τοὺς ἄλλους ἡγεμόνας· ἐνδεικνύμενος, ὡς ᾤετο, πᾶσιν, ὅτι τὰς τῶν ἄλλων κρατίστας καὶ δι᾽ ἀρετὴν h) ἐπιφανεστάτας καταπολεμήσας, ὡς ἅμιλλαν ἀρετῆς οὐκ ἔχει τὸν δυνάμενον συγκριθῆναι. δοκεῖ δ᾽ οὗτος ὁ βασιλεὺς πάντας τοὺς πώποτε γενομένους ἐν ἐξουσίαις ὑπερβεβηκέναι ταῖς τε πολεμικαῖς πράξεσι, καὶ τῷ μεγέθει καὶ τῷ πλήθει τῶν τε ἀναθημάτων καὶ τῶν ἔργων τῶν κατεσκευασμένων κατ᾽ Αἴγυπτον. ἔτη δὲ τρία πρὸς τοῖς τριάκοντα βασιλεύσας, ἐκ προαιρέσεως ἐξέλιπε τὸν βίον, ὑπολιπόντων αὐτὸν τῶν ὀμμάτων. καὶ τοῦτο πράξας, οὐ μόνον παρὰ τοῖς ἱερεῦσιν ἀλλὰ καὶ παρὰ τοῖς ἄλλοις Αἰγυπτίοις ἐθαυμάσθη, δόξας τῇ μεγα-

Reges currum Sesostris trahunt.

Oculis captus ipse sibi vitam adimit.

h) δι᾽ ἀνάγκης γῆς ἐπιφ. Steph. Rhod.

μεγαλοψυχίᾳ τῶν πεπραγμένων· ἀκόλουθον πεποιῆσθαι τὴν τοῦ βίου καταστροφήν. ἐπὶ τοσοῦτο δὲ ἴσχυσε καὶ διέτεινε τοῖς χρόνοις ἡ δόξα τούτου τοῦ βασιλέως, ὥστε τῆς Αἰγύπτου πολλαῖς γενεαῖς ὕστερον πεσούσης ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῶν Περσῶν, καὶ Δαρείου τοῦ Ξέρξου πατρὸς σπουδάσαντος ἐν Μέμφει τὴν ἰδίαν εἰκόνα στῆσαι πρὸ τῆς τοῦ Σεσοώσιος, ὁ μὲν ἀρχιερεὺς ἀντεῖπε, λόγου προτεθέντος ἐν ἐκκλησίᾳ τῶν ἱερέων, ἀποφηνάμενος ὡς οὔπω Δαρεῖος ὑπερτέθειται τὰς Σεσοώσιος πράξεις. ὁ δὲ βασιλεὺς οὐχ ὅπως i) ἠγανάκτησεν, ἀλλὰ καὶ τοὐναντίον ἡσθεὶς ἐπὶ τῇ παρρησίᾳ, σπουδάσειν ἔφησεν ὅπως κατὰ μηδὲν ἐκείνου λειφθείη, βιώσας τὸν ἴσον χρόνον. καὶ παρεκάλει συγκρίνειν τὰς ἡλικιώτιδας πράξεις, τοῦτον γὰρ δικαιότατον ἔλεγχον εἶναι τῆς ἀρετῆς. περὶ μὲν οὖν Σεσοώσιος ἀρκεσθησόμεθα τοῖς εἰρημένοις λόγοις.

Sacerdotis Aegyptii aduersus Darium libertas.
Herod. II, 110.

i) οὐχ οὕτως Steph. Rhod. perperam. Porro multa inepta glossemata in Steph. et Rhod. edd. in hoc et seqq. capp. addita leguntur, quae coniunctim hoc loco indicabo. Nempe post ἡσθεὶς· καὶ εὐφρανθεὶς, post λειφθείη· καὶ ἐναπομείνῃ, c. 59. post κοινωνίαν· ἐτυφλώθη γὰρ καὶ ἐκεῖνος, post νίζεσθαι· καὶ πλύνεσθαι, post τὸν χρησμὸν· καὶ τὴν μαντείαν, c. 60. post ὑπερογκτικῶς· καὶ ἀλαζονικῶς.

59

Sesostris successor filius, Sesostris II. *Herod.* II, 111.

Ὁ δ' υἱὸς αὐτοῦ διαδεξάμενος τὴν βασιλείαν καὶ τὴν τοῦ πατρὸς προσηγορίαν ἑαυτῷ περιθέμενος πρᾶξιν μὲν πολεμικὴν ἢ μνήμης ἀξίαν οὐδ' ἡντιναοῦν συνετελέσατο, συμπτώματι δὲ περιέπεσεν ἰδιάζοντι. ἐςερήθη μὲν γὰρ τῆς ὁράσεως, εἴτε διὰ τὴν πρὸς τὸν πατέρα τῆς φύσεως κοινωνίαν. εἴθ', ὥς τινες μυθολογοῦσι, διὰ τὴν εἰς τὸν ποταμὸν ἀσέβειαν. τὸ γὰρ ῥεῦμα κατηκόντιζε. διὰ δὲ τὴν ἀτυχίαν ἀναγκασθεὶς καταφυγεῖν ἐπὶ τὴν τῶν θεῶν βοήθειαν, ἐπὶ χρόνους ἱκανοὺς πλείςαις θυσίαις καὶ τιμαῖς τὸ θεῖον ἐξιλασκόμενος, οὐδεμιᾶς ἐτύγχανε πολυωρίας. τῷ δεκάτῳ δ' ἔτει μαντείας αὐτῷ γενομένης, τιμῆσαί τε τὸν θεὸν τὸν ἐν Ἡλιουπόλει, καὶ γυναικὸς οὔρῳ νίζεσθαι τὸ πρόσωπον, ἥτις πεῖραν ἀνδρὸς οὐκ εἴληφεν ἑτέρου. τῶν μὲν γυναικῶν, ἀπὸ τῆς ἰδίας ἀρξάμενος καὶ πολλὰς ἐξετάσας, οὐδεμίαν εὗρεν ἀδιάφθορον, πλὴν κηπωροῦ τινὸς, ἣν ὑγιὴς γενόμενος ἔγημε. τὰς δ' ἄλλας ζώσας ἐν κώμῃ τινὶ κατέκαυσεν, ἣν Αἰγύπτιοι, διὰ τὸ σύμπτωμα τοῦτο, προσηγόρευσαν ἱερὰν βῶλον. k) τῷ δ' ἐν Ἡλιουπόλει θεῷ τὰς χάριτας ἀπονέμων τῆς εὐεργεσίας, κατὰ τὸν

Ob impietatem in Nilum caecus. *Herod.* l. c.

Quomodo visum recuperauerit. *Herod.* l. c.

k) Herodoto ἐρυθρὰ βῶλος.

τὸν χρησμὸν ὀβελίσκους ἀνέθηκε δύο μονολίθους, τὸ μὲν πλάτος ὀκτώ, τὸ δὲ μῆκος πηχῶν ἑκατόν.

Μετὰ δὲ τοῦτον τὸν βασιλέα, συχνοὶ 60
τῶν διαδεξαμένων τὴν ἀρχήν τινες οὐδὲν ἔπραξαν ἀναγραφῆς ἄξιον. Πολλαῖς δ' ὕστερον γενεαῖς Ἄμασις γενόμενος βασιλεὺς ἦρχε τῶν ὄχλων βιαιότερον. πολλοὺς μὲν γὰρ παρὰ τὸ δίκαιον ἐτιμωρεῖτο, συχνοὺς δὲ τῶν οὐσιῶν ἐστέρισκε, πᾶσι δ' ὑπεροπτικῶς καὶ κατὰ πᾶν ὑπερηφάνως προσεφέρετο. μέχρι μὲν οὖν τινὸς οἱ πάσχοντες ἐκαρτέρουν, οὐ δυνάμενοι κατ' οὐδένα τρόπον ἀμύνασθαι τοὺς πλεῖον ἰσχύοντας. ἐπεὶ δὲ Ἀκτισάνης ὁ τῶν Αἰθιόπων βασιλεὺς ἐστράτευσεν ἐπ' αὐτόν, τότε τοῦ μίσους καιρὸν λαβόντες *) ἀπέστησαν οἱ πλεῖστοι. διόπερ ῥᾳδίως αὐτοῦ χειρωθέντος, ἡ μὲν Αἴγυπτος ἔπεσεν ὑπὸ τὴν τῶν Αἰθιόπων βασιλείαν· ὁ δ' Ἀκτισάνης ἀνθρωπίνως ἐνέγκας τὴν εὐτυχίαν, ἐπιεικῶς προσεφέρετο τοῖς ὑποτεταγμένοις.

Amasis rex, violentia in imperio vsus.

Actisanes Aethiops eum superat, et Aegypto potitur.

*) Haud vituperandum quidem hoc, tu tamen vide, numne melius legatur λαβόντος, ita vt in μίσους abstractum, vt aiunt, pro concreto positum sit?

Latrones omnes abscissis nasibus ad Syriae fines in vnum locum habitandum mittit, dictum Rhinocolura. Cf. *Strabo* L. XVI. p. 704. *Polyb.* V, 80.

Asperitas et inopia huius loci.

ὅτε δὴ καὶ συνετέλεσεν ἴδιόν τι περὶ τοὺς λῃςάς, οὔτε θανατώσας τοὺς ἐνόχους οὔτε ὁλοσχερῶς ἀφεὶς ἀτιμωρήτους. συναγαγὼν γὰρ ἐξ ἁπάσης τῆς χώρας τοὺς ἐν ἐγκλήμασιν ὄντας, καὶ τὴν διάγνωσιν αὐτῶν δικαιοτάτην ποιησάμενος, ἤθροισεν ἅπαντας τοὺς καταδεδικασμένους. ἀποτεμὼν δ' αὐτῶν τοὺς μυκτῆρας, κατῴκισεν ἐν τοῖς ἐσχάτοις τῆς ἐρήμου χώρας, κτίσας πόλιν τὴν ἀπὸ τοῦ συμπτώματος τῶν οἰκητόρων Ῥινοκολούραν 1) προσαγορευθεῖσαν. αὕτη δὲ κειμένη πρὸς τοῖς μεθορίοις τῆς Αἰγύπτου καὶ Συρίας, οὐ μακρὰν τοῦ παρήκοντος αἰγιαλοῦ, πάντων σχεδὸν τῶν πρὸς ἀνθρωπίνην δίαιταν ἀνηκόντων ἐςέρηται. περιέχει μὲν γὰρ αὐτὴν χώρα πλήρης ἁλμυρίδος, ἐντὸς δὲ τοῦ τείχους ὀλίγον ἐςὶν ὕδωρ ἐν φρέασι, καὶ τοῦτο διεφθαρμένον, καὶ παντελῶς τῇ γεύσει πικρόν. κατῴκισε δ' αὐτοὺς εἰς ταύτην τὴν χώραν, ὅπως μήτε τοὺς ἐξ ἀρχῆς ἐπιτηδευθέντας βίους διατηροῦντες, λυμαίνωνται τοὺς μηδὲν ἀδικοῦντας, μήτε κατὰ τὰς πρὸς τοὺς ἄλλους ἐπιμιξίας ἀγνοούμενοι λανθάνωσιν. ἀλλ' ὅμως ἐκριφέντες εἰς χώραν ἔρημον καὶ πάντων σχεδὸν τῶν χρησίμων ἄπορον, ἐπε-

1) Ῥινοκερούραν Steph. Rhod.

ἐπινόησιν βίον οἰκεῖον τῆς περὶ αὐτοὺς ἐνδείας· ἀναγκαζούσης τῆς φύσεως πρὸς τὴν ἀπορίαν πάντα μηχανᾶσθαι. καλάμην μὲν γὰρ κείροντες ἐκ τῆς ὁμόρου χώρας, καὶ ταύτην σχίζοντες, λίνα παραμήκη κατεσκεύαζον, ταῦτα δὲ παρὰ τὸν αἰγιαλὸν ἐπὶ πολλοὺς σταδίους ἱστάντες, τὰς θήρας τῶν ὀρτύγων ἐποιοῦντο (φέρονται γὰρ οὗτοι κατ' ἀγέλας μείζους ἐκ τοῦ πελάγους) οὓς θηρεύοντες, ἤθροιζον πλῆθος ἱκανὸν εἰς διατροφὴν ἑαυτοῖς.

Retibus coturnices in littore capiunt, quibus vitam sustinent.

Τοῦ δὲ βασιλέως τούτου τελευτήσαντος, 61
ἀνεκτήσαντο τὴν ἀρχὴν Αἰγύπτιοι, καὶ κατέστησαν ἐγχώριον βασιλέα Μένδην, ὃν τινὲς Μάρρον προσονομάζουσιν. οὗτος δὲ πολεμικὴν μὲν πρᾶξιν οὐδ' ἡντιναοῦν ἐπετελέσατο, τάφον δὲ αὑτῷ κατεσκεύασε τὸν ὀνομαζόμενον λαβύρινθον, οὐχ οὕτω κατὰ τὸ μέγεθος τῶν ἔργων θαυμαστὸν, ὡς πρὸς τὴν φιλοτεχνίαν δυσμίμητον. ὁ γὰρ εἰσελθὼν εἰς αὐτὸν, οὐ δύναται ῥᾳδίως τὴν ἔξοδον εὑρεῖν, ἐὰν μὴ τύχῃ τινὸς ὁδηγοῦ παντελῶς ἐμπείρου. φασὶ δέ τινες καὶ τὸν Δαίδαλον εἰς Αἴγυπτον παραβαλόντα, καὶ θαυμάσαντα τὴν ἐν τοῖς ἔργοις τέχνην, κατασκευάσαι τῷ βασιλεύοντι τῆς Κρήτης Μίνωϊ λαβύρινθον ὅμοιον τῷ κατ' Αἴγυ-

Mendes Aegypti rex.

Labyrinthum exstruit. Cf. *inf.* c. 89. 97. *Herod.* II, 148. *Strabo* XVII, 74.

Daedalus in Aegypto fuisse dicitur.

πτου. ἐν ᾧ διατρίψαι μυθολογεῖ τὸν λεγόμενον Μινώταυρον. ἀλλ' ὁ μὲν κατὰ τὴν Κρήτην, ἠφανίσθη τελέως, εἴτε δυνάστου τινὸς κατασκάψαντος, εἴτε τοῦ χρόνου τὸ ἔργον λυμηναμένου· ὁ δὲ κατ' Αἴγυπτον, ἀκέραιον τὴν ὅλην κατασκευὴν τετήρηκε μέχρι τοῦ καθ' ἡμᾶς βίου.

Labyrinthus Cretensis destructus.

62 Μετὰ δὲ τὴν τοῦ βασιλέως τούτου τελευτὴν ἐπὶ γενεὰς πέντε γενομένης ἀναρχίας, τῶν ἀδόξων m) τὶς ᾑρέθη βασιλεὺς, ὃν Αἰγύπτιοι μὲν ὀνομάζουσι Κέτην, παρὰ δὲ τοῖς Ἕλλησιν εἶναι δοκεῖ Πρωτεὺς, ὁ κατὰ τὸν Ἰλιακὸν γενόμενος πόλεμον. τούτου δὲ παραδεδομένου τῶν τε πνευμάτων ἔχειν ἐμπειρίαν, καὶ τὴν μορφὴν μεταβάλλειν ὁτὲ μὲν εἰς ζώων τύπους, ὁτὲ δὲ εἰς δένδρων, ἢ πῦρ, ἤ τι τῶν ἄλλων· ὁμολογούμενα συμβαίνει καὶ τοὺς ἱερεῖς λέγειν περὶ αὐτοῦ. ἐκ μὲν γὰρ τῆς μετὰ τῶν ἀστρολόγων συμβιώσεως, ἣν ἐποιεῖτο συνεχῶς, ἐμπειρίαν ἐσχηκέναι τὸν βασιλέα τῶν τοιούτων. ἐκ δὲ τοῦ μεμύθου τοῦ παραδεδομένου τοῖς βασιλεῦσι τὸ περὶ τὰς μεταβολὰς τῆς ἰδέας μυθολογηθῆναι

Interregnum.

Ketes Graecis Proteus Aegypti rex. *Herod.* II, 112 *sq.* *Homer.* Odyss. IV, 418 *sq.*

Fabula de transformatione eius explicatur.

m) ἀναξίων Steph. Rhod. in iisdem mox Κέτνα pro Κέτην legitur.

θῆναι παρὰ τοῖς Ἕλλησιν. ἐν ἔθει γὰρ εἶναι τοῖς κατ' Αἴγυπτον δυνάσταις περιτίθεσθαι περὶ τὴν κεφαλὴν λεόντων καὶ ταύρων καὶ δρακόντων προτομὰς, σημεῖα τῆς ἀρχῆς· καὶ ποτὲ μὲν δένδρα, ποτὲ δὲ πῦρ, ἔστι δ' ὅτε καὶ θυμιαμάτων εὐωδῶν ἔχειν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς οὐκ ὀλίγα. καὶ διὰ τούτων ἅμα μὲν ἑαυτοὺς εἰς εὐπρέπειαν κοσμεῖν, ἅμα δὲ τοὺς ἄλλους εἰς κατάπληξιν ἄγειν καὶ δεισιδαίμονα διάθεσιν. Μετὰ δὲ τὴν Πρωτέως τελευτὴν διαδεξάμενος τὴν βασιλείαν ὁ υἱὸς Ῥέμφις, διετέλεσε πάντα τὸν τοῦ ζῆν χρόνον ἐπιμελόμενος τῶν προσόδων, καὶ σωρεύων πανταχόθεν τὸν πλοῦτον. διὰ δὲ μικροψυχίαν καὶ φιλαργυρίαν ἤθους, οὔτε εἰς ἀναθήματα θεῶν, οὔτε εἰς εὐεργεσίαν ἀνθρώπων οὐδὲν ἀνήλωσε. διὸ καὶ γενόμενος οὐ βασιλεὺς, ἀλλ' οἰκονόμος ἀγαθὸς, ἀντὶ τῆς ἐπ' ἀρετῇ δόξης ἀπέλιπε πλεῖστα χρήματα τῶν πρὸ αὐτοῦ βασιλευσάντων. ἀργύρου γὰρ καὶ χρυσοῦ παραδέδοται συναγαγεῖν αὐτὸν εἰς τετταράκοντα μυριάδας ταλάντων.

Filius eius Remphis Aegypti rex auarus. *Herod.* II, 121.

Immensae eius diuitiae.

Τούτου δὲ τελευτήσαντος, ἐπὶ γενεὰς 63
ἑπτὰ διεδέξαντο τὴν ἀρχὴν βασιλεῖς ἀργοὶ παντελῶς καὶ πρὸς ἄνεσιν καὶ τρυφὴν ἅπαντα πράττοντες, διόπερ ἐν ταῖς ἱε-

Reges ignaui.

ραῖς

ρᾶις ἀνεγραφαῖς ὅδεν αὐτῶν ἔργον πανπελὲς ὅδὲ πρᾶξις ἱςορίας ἀξία παραδέδοται, πλὴν ἑνὸς Νειλέως. ἀφ' ὅ συμβαίνει τὸν ποταμὸν ὠνομάσθαι Νεῖλον τὸ προτϐ καλέμενον Αἴγυπτον. ὅτος δὲ πλείςας εὐκαίρες διώρυγας n) κατασκευάσας, καὶ πολλὰ περὶ τὴν εὐχρηςίαν τϐ Νείλϐ φιλοτιμηθεὶς, αἴτιος κατέςη τῷ ποταμῷ ταύτης τῆς προσηγορίας. Ὄγδοος δὲ βασιλεὺς γενόμενος Χέμμις o) ὁ Μεμφίτης, ἦρξε μὲν ἔτη πεντήκοντα, κατεσκεύασε δὲ τὴν μεγίςην τῶν τριῶν πυραμίδων, τῶν ἐν τοῖς ἑπτὰ τοῖς ἐπιφανεςάτοις ἔργοις ἀριθμυμένων. αὗται δὲ κείμεναι κατὰ τὴν Λιβύην, τῆς Μέμφεως ἀπέχουσι ςαδίας ἑκατὸν καὶ εἴκοσι, τϐ δὲ Νείλϐ πέντε πρὸς τοῖς τετταράκοντα. τῷ δὲ μεγέθει τῶν ἔργων καὶ τῇ κατὰ τὴν τέχνην χειρυργίᾳ θαυμαςήν τινα κατάπληξιν παρέχονται τοῖς θεωμένοις. ἡ μὲν γὰρ μεγίςη, τετράπλευρος ὅσα τῷ σχήματι, τὴν ἐπὶ τῆς βάσεως πλευρὰν ἑκάςην ἔχει πλέθρων

Nileus a quo Nilus appellatus.

Chemmis Aegypti rex, maximam pyramidem exstruit.

Huius descriptio. *Herod.* l. c. *Strabo* XVII, 67.

n) καὶ τάφρας add. Steph. Rhod.

o) Vulgo in edd. omnibus Χέμβης. Altera forma quae est in multis bonis MSS. conuenit cum nomine insulae cuiusdam apud Herodotum Lib. II, 156.

θρων ἑπτά, τὸ δ' ὕψος p) πλεῖον τῶν ἓξ πλέθρων. συναγωγὴν δ' ἐκ τοῦ κατ' ὀλίγον λαμβάνουσα μέχρι τῆς κορυφῆς, ἑκάστην πλευρὰν ποιεῖ πηχῶν ἕξ. πᾶσα δὲ στερεοῦ λίθου κατεσκεύασται, τὴν μὲν ἐργασίαν ἔχοντος δυσχερῆ, τὴν δὲ διαμονὴν αἰώνιον. οὐκ ἐλαττόνων γὰρ ἢ χιλίων ἐτῶν, ὥς φασι, διεληλυθότων εἰς τὸν καθ' ἡμᾶς βίον (ὡς δὲ ἔνιοι γράφουσι, πλειόνων ἢ τρισχιλίων καὶ τετρακοσίων) διαμένουσι μέχρι τοῦ νῦν οἱ λίθοι τὴν ἐξ ἀρχῆς σύνθεσιν καὶ τὴν ὅλην κατασκευὴν ἄσηπτον διαφυλάττοντες. λέγεται δὲ τὸν μὲν λίθον ἐκ τῆς Ἀραβίας ἀπὸ πολλοῦ διαστήματος κομισθῆναι, τὴν δὲ κατασκευὴν διὰ χωμάτων γενέσθαι, μήπω τῶν μηχανῶν εὑρημένων κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους. καὶ τὸ θαυμασιώτατον, τὸ τηλικοῦτον ἔργον κατεσκευασμένον, καὶ τοῦ περιέχοντος τόπου παντὸς ἀμμώδους ὄντος, οὐδὲν ἴχνος οὔτε τοῦ χώματος, οὔτε τῆς τῶν λίθων ξεσεργίας ἀπολείπεται. ὥστε δοκεῖν μὴ κατ' ὀλίγον ὑπ' ἀνθρώπων ἐργασίας, ἀλλὰ συλλήβδην ὥσπερ ὑπὸ θεοῦ τινος τὸ κατα-

Lapides ex Arabia advecti. *Herod.* l. c. et c. 125. *Plin.* H. N. XXXVI, 12. Cf. *Strabo* XVII, 68.

σκευασμα

p) ἔχει add. Steph. Rhod. de aliis infinitis paene glossematibus harum add. in hoc capite nihil dicam.

σκευάσμασι τεθῆναί φασιν εἰς τὴν περιέχουσαν ἄμμον. ἐπιχειροῦσι δέ τινες τῶν Αἰγυπτίων τερατολογεῖν ὑπὲρ τούτων, ὡς ἐξ *Plin. l. c.* ἁλῶν q) καὶ νίτρου τῶν χωμάτων γεγονότων, ἀναφεθεὶς ὁ ποταμὸς ἔτηξεν αὐτὰ καὶ παντελῶς ἠφάνισεν, ἄνευ τῆς χειροποιήτου πραγματείας. οὐ μὴν καὶ τἀληθὲς οὕτως ἔχει· διὰ δὲ τῆς πολυχειρίας τῆς τὰ χώματα βαλούσης πάλιν τὸ πᾶν ἔργον εἰς τὴν προϋπάρχουσαν ἀποκατεστάθη τάξιν. τριάκοντα μὲν γὰρ καὶ ἓξ μυριάδες ἀνδρῶν, ὥς φασι, ταῖς τῶν ἔργων λειτουργίαις προσήδρευσαν, τὸ δὲ πᾶν κατασκεύασμα τέλος ἔσχε μόγις ἐτῶν εἴκοσι διελθόντων.

64 Τελευτήσαντος δὲ τοῦ βασιλέως τούτου διεδέξατο τὴν ἀρχὴν ὁ ἀδελφὸς Κεφρήν, καὶ ἦρξεν ἔτη ἓξ πρὸς τοῖς πεντήκοντα. ἔνιοι δέ φασιν οὐκ ἀδελφὸν ἀλλ' υἱὸν παραλαβεῖν τὴν ἀρχήν, ὀνομαζόμενον Χάβρυιν. συμφωνεῖται δὲ παρὰ πᾶσιν ὅτι ζηλώσας ὁ διαδεξάμενος τὴν τοῦ προβασιλεύσαντος προαίρεσιν, κατεσκεύασε τὴν δευτέραν πυραμίδα, τῇ μὲν κατὰ τὴν τέχνην χειρουργίᾳ παραπλησίαν τῇ προειρημένῃ, τῷ δὲ

Kephren frater illius secundam pyramidem exstruit. *Herod.* II, 127. *Strabo* XVII, 67.

q) ἅλατος Steph. Rhod.

δὲ μεγέθει πολὺ λειπομένην, ὡς ἂν τῆς ἐν τῇ βάσει πλευρᾶς ἑκάστης οὔσης σαδιαίας. ἐπιγέγραπται δ' ἐπὶ τῆς μείζονος τὸ πλῆθος τῶν ἀναλωθέντων χρημάτων ὡς εἰς r) λάχανα καὶ συρμαίαν τοῖς ἐργάταις. καὶ μηνύεται διὰ τῆς γραφῆς δεδαπανῆσθαι τάλαντα πλείω τῶν χιλίων καὶ ἑξακοσίων. ἡ δ' ἐλάττων, ἀνεπίγραφος μέν ἐστιν, ἀνάβασιν δ' ἔχει διὰ μιᾶς τῶν πλευρῶν ἐγκεκολαμμένην. τῶν δὲ βασιλέων τῶν κατασκευασάντων αὐτὰς ἑαυτοῖς τάφους, συνέβη μηδέτερον αὐτῶν ταῖς πυραμίσιν ἐνταφῆναι. τὰ γὰρ πλήθη διά τε ταλαιπωρίαν τὴν ἐν τοῖς ἔργοις καὶ διὰ τὸ τούτους τοὺς βασιλεῖς ὠμὰ καὶ βίαια πολλὰ πρᾶξαι, δι' ὀργῆς εἶχε τοὺς αἰτίους, καὶ τὰ σώματα ἠπείλει διασπάσειν, καὶ μεθ' ὕβρεως ἐκρίψειν ἐκ τῶν τάφων. διὸ καὶ τελευτῶν ἑκάτερος ἐνετείλατο τοῖς προσήκουσιν ἐν ἀσήμῳ τόπῳ καὶ λάθρα θάψαι τὸ σῶμα. Μετὰ δὲ τούτους ἐγένετο βασιλεὺς Μυκερῖνος (ὃν τινὲς Μεχερῖνον s) ὀνομάζουσιν) υἱὸς ὢν τοῦ ποιήσαντος τὴν προτέραν πυραμίδα. οὗτος

Impensae, verbi causa, in olera et raphanes ad alendos operarios Pyramidum. *Plin.* XXXVI, 12. *Herod.* II, 125.

Reges pyramidum conditores in iis non sepulti.

Mycerinus Aegypti rex, tertiam pyramidem exstruit. *Herod.* II, 129. 134. *Strab.* XVII, 67.

r) ὡς abest a Steph. Rhod.

s) μὲν Χερῖνον Steph. Rhod.

δ' ἐπιβαλόμενος τρίτην κατασκευάζειν, πρότερον ἐτελεύτησεν, ὥσπερ τὸ ἔργον ἔλαβε συντέλειαν. τῆς μὲν γὰρ βάσεως ἑκάστην πλευρὰν ὑπεστήσατο πλέθρων τριῶν, τοὺς δὲ τοίχους ἐπὶ μὲν πεντεκαίδεκα δόμους κατεσκεύασεν ἐκ μέλανος λίθου τῷ Θηβαϊκῷ παραπλησίου, τὸ δὲ λοιπὸν ἀνεπλήρωσεν ἐκ λίθων ὁμοίων ταῖς ἄλλαις πυραμίσιν. τῷ δὲ μεγέθει λειπόμενον τοῦτο τὸ ἔργον τῶν προειρημένων, τῇ κατὰ τὴν χειρουργίαν τέχνῃ πολὺ διαλλάττει, καὶ τῇ τοῦ λίθου πολυτελείᾳ. ἐπιγέγραπται δὲ κατὰ τὴν βόρειον αὐτῆς πλευρὰν ὁ κατασκευάσας αὐτὴν Μυκερῖνος. τοῦτον δὲ φασὶ μισήσαντα τὴν τῶν προβασιλευσάντων ὠμότητα ζηλῶσαι βίον ἐπιεικῆ καὶ πρὸς τοὺς ἀρχομένους εὐεργετικόν. καὶ ποιεῖν t) αὐτὴν συνεχῶς ἄλλα τε πλεῖω, δι' ὧν ἦν μάλιστα δυνατὸν ἐκκαλεῖσθαι τὴν τοῦ πλήθους πρὸς αὐτὴν εὔνοιαν, κατὰ δὲ τοὺς χρηματισμοὺς ἀναλίσκειν χρημάτων πλῆθος, διδόντα δωρεὰς τῶν ἐπιεικῶν τοῖς δοκοῦσιν ἐν ταῖς κρίσεσι μὴ κατὰ τρόπον ἀπαλλάττειν. Εἰσὶ δὲ καὶ ἄλλαι τρεῖς πυραμίδες, ὧν ἑκάστη μὲν πλευρὰ δίπλεθρος ὑπάρχει, τὸ

Benignum se ciuibus praebet. *Herod.* l. c.

Tres aliae pyramides minores.

t) Legendum puto: καὶ ποιεῖν μὲν αὐτόν.

τὸ δ' ὅλον ἔργον παραπλήσιον τῇ κατασκευῇ ταῖς ἄλλαις, πλὴν τῦ μεγέθυς. ταύτας δέ Φασι τὺς προειρημένυς τρεῖς βασιλεῖς ταῖς ἰδίαις κατασκευάσαι γυναιξίν. ὁμολογεῖται δὲ ταῦτα τὰ ἔργα πολὺ προέχειν τῶν κατ' Αἴγυπτον, ὐ μόνον τῷ βάρει τῶν κατασκευασμάτων καὶ ταῖς δαπάναις, ἀλλὰ καὶ τῇ Φιλοτεχνίᾳ u) τῶν ἐργασαμένων. καὶ Φασὶ δεῖν θαυμάζειν μᾶλλον τὺς ἀρχιτέκτονας τῶν ἔργων ἢ τὺς βασιλεῖς τὺς παρασχομένυς τὰς εἰς ταῦτα χορηγίας. τὺς μὲν γὰρ ταῖς ἰδίαις ψυχαῖς καὶ ταῖς Φιλοτιμίαις, τὺς δὲ τῷ κληρονομηθέντι πλύτῳ καὶ ταῖς ἀλλοτρίαις κακυχίαις ἐπὶ τέλος ἀγαγεῖν τὴν προαίρεσιν. περὶ δὲ τῶν πυραμίδων ὐδὲν ὅλως ὐδὲ παρὰ τοῖς ἐγχωρίοις ὔτε παρὰ τοῖς συγγραΦεῦσι συμΦωνεῖται. οἱ μὲν γὰρ τὺς προειρημένυς βασιλεῖς κατασκευάσαι Φασὶν αὐτὰς, οἱ δὲ ἑτέρυς τινάς. οἷον, τὴν μεγίστην ποιῆσαι λέγυσιν Ἀρμαῖον, τὴν δὲ δευτέραν Ἄμωσιν x), τὴν δὲ τρίτην Μά-

u) πολυτεχνίᾳ Steph. Rhod.

x) Vulgo in omnibus Edd. Ἄμασιν et mox Ἰνάρωνα. Nos plurimis iisque bonis MSS. obtemperauimus.

Rhodopis meretrix. *Strabo* XVII, 67. *Herod.* II. 134. *sq.* *Athenaeus* XIII, 596.

Μάρωνα. ταύτην δ' ἔνιοι λέγουσι Ῥοδώπιδος τάφον εἶναι τῆς ἑταίρας, ἧς φασὶ τῶν νομαρχῶν τινὰς ἐραστὰς γενομένους, διὰ φιλοσοργίαν οἰκοδομήσαντας ἐπιτελέσαι κοινῇ τὸ κατασκεύασμα.

Bocchoris rex.

65 Μετὰ δὲ τοὺς προειρημένους βασιλεῖς διεδέξατο τὴν ἀρχὴν Βόκχορις, τῷ μὲν σώματι παντελῶς εὐκαταφρόνητος, ἀγχινοίᾳ δὲ y) πολὺ διαφέρων τῶν προβασιλευσάντων. Πολλοῖς δ' ὕστερον χρόνοις

Sabaco Aethiops Aegypti rex pius.

ἐβασίλευσε τῆς Αἰγύπτου Σαβάκων, τὸ μὲν γένος ὢν Αἰθίοψ, εὐσεβείᾳ δὲ καὶ χρηστότητι πολὺ διαφέρων τῶν πρὸ αὐτοῦ. τῆς μὲν οὖν ἐπιεικείας αὐτοῦ λάβοι τις ἂν τεκμήριον τὸ τῶν νομίμων προστίμων ἆραι τὸ μέγιστον, λέγω δὲ τὴν τοῦ ζῆν στέρησιν.

Mortis supplicium tollit, fontesque ad publica opera ablegat. *Herod.* II, 137.

ἀντὶ γὰρ τοῦ θανάτου τοὺς καταδικασθέντας ἠνάγκαζε λειτουργεῖν ταῖς πόλεσι δεδεμένους. διὰ δὲ τούτων πολλὰ μὲν χώματα κατεσκεύαζεν, οὐκ ὀλίγας δὲ διώρυγας ὤρυττεν εὐκαίρους. ὑπελάμβανε γὰρ τοῖς μὲν κολαζομένοις τὸ τῆς τιμωρίας ἀπότομον

y) Vulgo in omnibus Edd. ἀγχινοίᾳ δὲ καὶ φρονήσει. Sed posterius aeque ac innumera alia glossemata a bonis MSS. reiicitur.

μον ἠλαττωκέναι, ταῖς δὲ πόλεσιν ἀντὶ προστίμων ἀνωφελῶν μεγάλην εὐχρηςίαν πεποιηκέναι. τὴν δὲ τῆς εὐσεβείας ὑπερβολὴν συλλογίσαιτ' ἄν τις ἐκ τῆς κατὰ τὸν ὄνειρον φαντασίας, καὶ τῆς κατὰ τὴν ἀρχὴν ἀποθέσεως. ἔδοξε μὲν γὰρ κατὰ τὸν ὕπνον λέγειν αὐτῷ τὸν ἐν Θήβαις θεόν, ὅτι βασιλεύειν ἐ δυνήσεται τῆς Αἰγύπτε μακαρίως ἐδὲ πολὺν χρόνον, ἐὰν μὴ τὲς ἱερεῖς ἅπαντας διατεμὼν, διὰ μέσων αὐτῶν διέλθῃ μετὰ τῆς θεραπείας. πλεονάκις δὲ τέτε γενομένε μεταπεμψάμενος πανταχόθεν τὲς ἱερεῖς, ἔφη λυπεῖν τὸν θεὸν ἐν τῇ χώρᾳ μένων. ἐ γὰρ ἂν αὐτῷ τοιαῦτα προστετάχθαι κατὰ τὸν ὕπνον. ἀπελθὼν ἐν βέλεσθαι καθαρὸς παντὸς μύσες ἀποδῦναι τὸ ζῆν τῇ πεπρωμένῃ, μᾶλλον ἢ λυπῶν τὸν κύριον, καὶ μιάνας ἀσεβεῖ φόνῳ τὸν ἴδιον βίον, ἄρχειν τῆς Αἰγύπτε. καὶ πέρας τοῖς ἐγχωρίοις ἀποδὲς τὴν βασιλείαν, ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Αἰθιοπίαν.

Somnium eius de dissecandis Sacerdotibus. *Herod.* II, 139.

Regno se abdicat. *Herod.* l. c.

66 Ἀναρχίας δὲ γεγομένης κατὰ τὴν Αἴγυπτον ἐπ' ἔτη δύο, καὶ τῶν ὄχλων εἰς ταραχὰς καὶ φόνες ἐμφυλίες τρεπομένων, ἐποιήσαντο συνωμοσίαν οἱ μέγιςοι τῶν ἡγεμόνων δώδεκα. συνεδρεύσαντες

Anarchia.

XII Reges. *Herod.* II, 147.

δὲ ἐν Μέμφει καὶ συνθήκας γραψάμενοι περὶ τῆς πρὸς ἀλλήλους ὁμονοίας καὶ πίστεως, ἀνέδειξαν ἑαυτοὺς βασιλεῖς. ἐπ' ἔτη δὲ πεντεκαίδεκα κατὰ τοὺς ὅρκους καὶ τὰς ὁμολογίας z) ἄρξαντες, καὶ τὴν πρὸς ἀλλήλους ὁμόνοιαν διατηρήσαντες, ἐπεβάλοντο κατασκευάσαι κοινὸν ἁπάντων τάφον· ἵνα καθάπερ ἐν τῷ ζῇν εὐνοοῦντες ἀλλήλοις τῶν ἴσων ἐτύγχανον τιμῶν, οὕτω καὶ μετὰ τὴν τελευτὴν ἐν ἑνὶ τόπῳ τῶν σωμάτων κειμένων, τὸ κατασκευασθὲν μνημεῖον κοινῇ περισχῇ τὴν τῶν ἐνταφέντων a) δόξαν. ἔσπευσαν οὖν ὑπερβάλλεσθαι τῷ μεγέθει τῶν ἔργων ἅπαντας τοὺς πρὸ αὐτῶν. ἐκλεξάμενοι γὰρ τόπον παρὰ τὸν εἴσπλουν τὸν εἰς τὴν Μοίριδος λίμνην ἐν τῇ Λιβύῃ, κατεσκεύαζον τὸν τάφον ἐκ τῶν

Labyrinthum exstruunt. *Herod.* II, 148. *Strabo* XVII, 74.

καλλίστων λίθων. καὶ τῷ μὲν σχήματι τετράγωνον ὑπεστήσαντο, τῷ δὲ μεγέθει σταδιαίαν ἑκάστην πλευράν. ταῖς δὲ γλυφαῖς καὶ ταῖς ἄλλαις χειρουργίαις ὑπερβολὴν οὐκ ἀπέλιπον τοῖς ἐπιγιγνομένοις. εἰσελθόντι μὲν γὰρ τὸν περίβολον οἶκος ἦν

z) Et haec verba καὶ τὰς ὁμολογίας nonnihil fuſpecta mihi ſunt, vtpote admodum ſimilia reliquis gloſſematibus.

a) ταφέντων Steph. Rhod.

ἦν περίστυλος, ἑκάστης πλευρᾶς ἐκ τετταράκοντα κιόνων ἀναπληρουμένης. καὶ τοῦτο μονόλιθος ἦν ὀροφὴ, φάτναις b) τισὶ διαγεγλυμμένη, καὶ γραφαῖς διαφόροις πεποικιλμένη. εἶχε δὲ τῆς πατρίδος τῆς ἑκάστου τῶν βασιλέων ὑπομνήματα, καὶ τῶν ἱερῶν καὶ θυσιῶν τῶν ἐν αὐτῇ, ταῖς καλλίσταις γραφαῖς φιλοτέχνως δεδημιουργημένα. καθόλου δὲ τοιαύτην τῇ πολυτελείᾳ καὶ τηλικαύτην τῷ μεγέθει τὴν ὑπόστασιν τοῦ τάφου λέγεται ποιήσασθαι τοὺς βασιλεῖς, ὥστ᾽ εἰ μὴ πρὸ τοῦ συντελέσαι τὴν ἐπιβολὴν, κατελύθησαν, μηδεμίαν ἂν ὑπερβολὴν ἑτέροις πρὸς κατασκευὴν ἔργων ἀπολιπεῖν. Ἀρξάντων δὲ τούτων τῆς Αἰγύπτου πεντεκαίδεκα ἔτη, συνέβη τὴν βασιλείαν περιστῆναι εἰς ἕνα διὰ τοιαύτης αἰτίας. Ψαμμήτιχος ὁ Σαΐτης, εἷς ὢν τῶν δώδεκα βασιλέων, καὶ τῶν παρὰ θάλατταν μερῶν κυριεύων, παρείχετο φορτία πᾶσι τοῖς ἐμπόροις, μάλιστα δὲ τοῖς Φοίνιξι καὶ Ἕλλησι. διὰ δὲ τοιούτου τρόπου τά τε ἐκ τῆς ἰδίας χώρας λυσιτελῶς διατιθέμενος, καὶ τῶν παρὰ τοῖς Ἕλλησι φυομένων μεταλαμβάνων, οὐ μόνον εὐπορίαν

Herod. I. c. T. I. p. 127. fin.

Psammetichi cum peregrinis mercatoribus commercium.

b) φάτναις καὶ ξόαναις Steph. Rhod.

εἶχε μεγάλην, ἀλλὰ καὶ φιλίαν πρὸς ἔθνη καὶ δυνάστας. διὰ δὲ ταῦτα φασὶ φθονήσαντας αὐτῷ τοὺς ἄλλους βασιλεῖς, πόλεμον ἐξενεγκεῖν. ἔνιοι δὲ τῶν ἀρχαίων

Oraculum XII regibus datum. *Herod.* II, 147. fin. 151.

συγγραφέων μυθολογοῦσι χρησμὸν γενέσθαι τοῖς ἡγεμόσιν, ὃς ἂν αὐτῶν ἐκ χαλκῆς φιάλης πρῶτος ἐν Μέμφει σπείσῃ τῷ θεῷ, κρατήσειν αὐτὸν πάσης Αἰγύπτου. τὸν δὲ Ψαμμήτιχον, ἐξενέγκαντος ἐκ τοῦ ἱεροῦ τῶν ἱερέων τινὸς φιάλας δώδεκα χρυσᾶς, περιελόμενον τὴν περικεφαλαίαν, σπεῖσαι. ὑπειδομένους οὖν τοὺς συνάρχοντας τὸ πραχθὲν, ἀποκτεῖναι μὲν αὐτὸν μὴ βουληθῆναι, φυγαδεῦσαι δὲ, καὶ προστάξαι διατρίβειν ἐν τοῖς ἕλεσι τοῖς παρὰ θάλατταν. εἴτε δὴ διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν, εἴτε διὰ τὸν φθόνον, καθότι προείρηται, γενομένης

Psammetichus mercenariis vsus reliquos reges vincit, solusque rex euadit. *Herod.* II, 152.

τῆς διαφορᾶς. ὁ μὲν γὰρ Ψαμμήτιχος ἔκ τε c) τῆς Καρίας καὶ τῆς Ἰωνίας μισθοφόρους μεταπεμψάμενος, ἐνίκησε παρατάξει περὶ πόλιν τὴν ὀνομαζομένην Μώμεμφιν. τῶν δ᾽ ἀντιταξαμένων βασιλέων

c) Vulgo in omnibus Edd. ἔκ τε τῆς Ἀραβίας καὶ τῆς Καρίας καὶ τῆς Ἰωνίας, at Ἀραβίας vocem ex Καρίας natam puto, quam nonnulla bona MSS. haud agnoscunt; neque apud Herodotum Arabiae mentio fit.

ων οἱ μὲν κατὰ τὴν μάχην ἀνῃρέθησαν, οἱ δ' εἰς Λιβύην ἐκδιωχθέντες, οὐκέτι περὶ τῆς ἀρχῆς ἴσχυσαν ἀμφισβητῆσαι.

Τῆς δὲ ὅλης βασιλείας κυριεύσας d) 67 ὁ Ψαμμήτιχος, τῷ μὲν ἐν Μέμφει θεῷ τὸ πρὸς ἕω προπύλαιον κατεσκεύασε, καὶ τῷ ναῷ τὸν περίβολον, κολοττοὺς ὑποστήσας ἀντὶ τῶν κιόνων δωδεκαπήχεις. τοῖς δὲ μισθοφόροις χωρὶς τῶν ὁμολογουμένων συντάξεων δωρεάς τε ἀξιολόγους ἀπένειμε, καὶ τὰ καλούμενα στρατόπεδα e) τόπον οἰκεῖν ἔδωκε, καὶ χώραν πολλὴν κατεκληρούχησε, μικρὸν ἐπάνω τοῦ Πηλουσιακοῦ στόματος. οὓς ἐντεῦθεν Ἄμασις ὕστερον πολλοῖς ἔτεσι βασιλεύσας ἀνέστησε, καὶ κατῴκισεν εἰς Μέμφιν. διὰ δὲ τῶν μισθοφόρων κατορθωκὼς τὴν βασιλείαν ὁ Ψαμμήτιχος, τούτοις τὸ λοιπὸν μάλιστ' ἐνεπίστευσε τὰ κατὰ τὴν ἀρχὴν, καὶ διετέλεσε ξενοτροφῶν μεγάλας δυνάμεις. στρατεύσαντος δ' εἰς τὴν Συρίαν αὐτοῦ, καὶ κατὰ τὰς παρατάξεις τοὺς μὲν μισθοφόρους προτιμῶντος, καὶ τάττοντος εἰς τὰ δεξιὰ μέρη, τοὺς δ' ἐγχω-

Herod. II. 153.

Cf. *Herod.* II, 154. mercenariis nimium tribuit.

d) κρατήσας Steph. Rhod.

e) καὶ τοῖς καλουμένοις στρατοπέδοις τόποι Steph. Rhod.

ἐγχωρίους ἀτιμότερον ἄγοντος, καὶ τὸν εὐώνυμον τόπον ἀπονέμοντος τῆς Φάλαγγος. οἱ μὲν Αἰγύπτιοι διὰ τὴν ὕβριν παροξυνθέντες, καὶ γενόμενοι τὸ πλῆθος πλείους τῶν εἴκοσι μυριάδων, ἀπέστησαν, καὶ προῆγον ἐπ' Αἰθιοπίας, κεκρικότες ἰδίαν χώραν ἑαυτοῖς κατακτᾶσθαι. ὁ δὲ βασιλεὺς τὸ μὲν πρῶτον ἔπεμψε τινὰς τῶν ἡγεμόνων, τοὺς ἀπολογησομένους ὑπὲρ τῆς ἀτιμίας· ὡς δ' οὐ προσεῖχον αὐτοῖς, αὐτὸς μετὰ τῶν φίλων ἐδίωξε πλοίοις. προϊόντων δ' αὐτῶν παρὰ τὸν Νεῖλον, καὶ τοὺς ὅρους ὑπερβαλλόντων τῆς Αἰγύπτου, ἐδεῖτο μετανοῆσαι, καὶ τῶν τε ἱερῶν καὶ τῶν πατρίδων, ἔτι δὲ γυναικῶν καὶ τέκνων ὑπεμίμνησκεν. οἱ δ' ἅμα πάντες ἀναβοήσαντες, καὶ τοῖς κοντοῖς τὰς ἀσπίδας πατάξαντες, ἔφασαν, ἕως ἂν κυριεύωσι τῶν ὅπλων, ῥᾳδίως εὑρήσειν πατρίδας. ἀναστειλάμενοι δὲ τοὺς χιτῶνας καὶ τὰ γεννητικὰ μόρια τοῦ σώματος δείξαντες, οὔτε γυναικῶν οὔτε τέκνων ἀπορήσειν ἔφασαν ταῦτ' ἔχοντες. τοιαύτῃ δὲ μεγαλοψυχίᾳ χρησάμενοι, καὶ καταφρονήσαντες τῶν παρὰ τοῖς ἄλλοις μεγίστων εἶναι δοκούντων, κατελάβοντο μὲν τῆς Αἰθιοπίας τὴν κρατίστην, κατακληρουχήσαντες δὲ πολλὴν χώραν, ἐν ταύτῃ κατῴκησαν. ὁ δὲ Ψαμμήτιχος ἐπὶ μὲν

Quare irritatis Aegyptiis, magna eorum vis ab eo deficit, ac in Aethiopiam concedit.
Herod. II, 30.
Strabo XVII, 2.

Eorum responsum regi datum.
Herod. l. c.

τού-

τέτοις ἐ μετρίως ἐλυπήθη· τὰ δὲ κατὰ τὴν Αἴγυπτον διατάξας, καὶ τῶν προσόδων ἐπιμελόμενος, πρός τε Ἀθηναίες καὶ τινας τῶν ἄλλων Ἑλλήνων συμμαχίαν ἐποιήσατο. εὐεργέτει δὲ καὶ τῶν ξένων τὲς ἐθελεσίως εἰς τὴν Αἴγυπτον ἀποδημεῦντας. f) καὶ φιλέλλην ὢν διαφερόντως, τὲς υἱὲς τὴν Ἑλληνικὴν ἐδίδαξε παιδείαν. καθόλε δὲ πρῶτος τῶν κατ' Αἴγυπτον βασιλέων, ἀνέῳξε τοῖς ἄλλοις ἔθνεσι τὰ κατὰ τὴν ἄλλην χώραν ἐμπόρια· καὶ πολλὴν ἀσφάλειαν τοῖς καταπλέεσι ξένοις παρείχετο. οἱ μὲν γὰρ πρὸ τέτε δυναςεύσαντες, ἀνεπίβατον τοῖς ξένοις ἐποίεν τὴν Αἴγυπτον, τὲς μὲν φονεύοντες, τὲς δὲ καταδελέμενοι τῶν καταπλεόντων. καὶ γὰρ ἡ περὶ τὸν Βέσιριν ἀσέβεια, διὰ τὴν τῶν ἐγχωρίων ἀξενίαν διεβοήθη παρὰ τοῖς Ἕλλησιν, ἐκ ἔσα μὲν πρὸς ἀλήθειαν, διὰ δὲ τὴν ὑπερβολὴν τῆς ἀνομίας, εἰς μύθε πλάσμα καταχωρισθεῖσα.

Peregrinis etiam reliquam terram, praeter Naucratim, solum olim emporium, aperit. Cf. *Herod.* II, 179. *Strabo* XVII, 18.

68 Μετὰ δὲ Ψαμμήτιχον ὕςερον τέτταρσι γενεαῖς Ἀπρίης ἐβασίλευσεν ἔτη δυσὶ πλείω τῶν εἴκοσι. ςρατεύσας δὲ δυνάμεσιν

Apries Aegypti rex. Cf. *Herod.* II, 158. *sq.*

I 5

f) ἐπιδημεῦντας Steph. Rhod.

σι, ἀθρόως πεζικαῖς τε καὶ ναυτικαῖς ἐπὶ
Phoeniciam et Cyprum subigit. *Herod.* II, 161. Κύπρον καὶ Φοινίκην, Σιδῶνα μὲν κατὰ
κράτος εἷλε, τὰς δ' ἄλλας τῆς Φοινίκης
πόλεις καταπληξάμενος προσηγάγετο. ἐνί-
κησε δὲ καὶ ναυμαχίᾳ μεγάλῃ Φοίνικάς τε
καὶ Κυπρίους. καὶ λαφύρων ἀθροίσας πλῆ-
θος ἐπανῆλθεν εἰς Αἴγυπτον. μετὰ δὲ
Expeditionem suscipit aduersus Cyrenen et Barcean. ταῦτα δύναμιν πέμψας ἀδρὰν τῶν ὁμοεθ-
νῶν ἐπὶ Κυρήνην καὶ Βάρκην, καὶ τὸ
πλεῖον αὐτῆς ἀποβαλὼν, ἀλλοτρίους ἔσχε
τοὺς διασωθέντας. ὑπολαβόντες γὰρ αὐ-
τὸν ἐπ' ἀπωλείᾳ συστήσασθαι τὴν στρατείαν,
ὅπως ἀσφαλέστερον ἄρχῃ τῶν λοιπῶν Αἰ-
Seditiosus exercitus, ad quem Amasis a rege missus, eundem magis incitat. *Herod.* II, 162. γυπτίων, ἀπέστησαν. Ἀποσταλεὶς δὲ πρὸς
τούτους ὑπὸ τοῦ βασιλέως Ἄμασις, ἀνὴρ ἐμ-
φανὴς Αἰγύπτιος, τῶν μὲν ῥηθέντων ὑπ'
αὐτοῦ πρὸς ὁμόνοιαν ἐντολῶν ἠμέλησε.
τοὐναντίον δ' αὐτοὺς προτρεψάμενος εἰς ἀλ-
λοτριότητα, συναπέστη, καὶ βασιλεὺς αὐ-
τὸς ᾑρέθη. μετ' οὐ πολὺν δὲ χρόνον καὶ
Amasis Aegypti rex creatur. τῶν ἄλλων ἐγχωρίων ἁπάντων συνεπιθε-
μένων, ὁ βασιλεὺς διαπορούμενος, ἠναγκά-
σθη καταφυγεῖν ἐπὶ τοὺς μισθοφόρους, ὄν-
τας ὡς τρισμυρίους. γενομένης οὖν παρα-
τάξεως περὶ τὴν Μαρίαν κώμην, καὶ τῶν
Αἰγυπτίων τῇ μάχῃ κρατησάντων, ὁ μὲν
Apries strangulatus. *Herod.* II, 169. Ἀπρίης ζωγρηθεὶς ἀνήχθη, καὶ στραγγα-
ληθεὶς ἐτελεύτησεν· Ἄμασις δὲ διατάξας
τὰ

τὰ κατὰ τὴν βασιλείαν ὥς ποτ' ἔδοξεν αὐτῷ συμφέρειν, ἦρχε νομίμως τῶν Αἰγυπτίων, καὶ μεγάλης ἐτύγχανεν ἀποδοχῆς. κατεστρέψατο δὲ καὶ τὰς ἐν Κύπρῳ πόλεις, καὶ πολλὰ τῶν ἱερῶν ἐκόσμησεν ἀναθήμασιν ἀξιολόγοις. βασιλεύσας δ' ἔτη πέντε πρὸς τοῖς πεντήκοντα, κατέστρεψε τὸν βίον, καθ' ὃν χρόνον Καμβύσης ὁ τῶν Περσῶν βασιλεὺς ἐστράτευσεν ἐπὶ τὴν Αἴγυπτον, κατὰ τὸ τρίτον ἔτος τῆς ἑξηκοστῆς καὶ τρίτης Ὀλυμπιάδος g) ἣν ἐνίκα στάδιον Παρμενίδης Καμαριναῖος.

Herod. II, 182.

Herod. III, 10.

Cambysis expeditio aduersus Aegyptum.

Herod. III, 1.

69 Ἐπεὶ δὲ τὰς τῶν ἐν Αἰγύπτῳ βασιλέων πράξεις ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων διεληλύθαμεν ἀρκέντων μέχρι τῆς Ἀμάσιος τελευτῆς, τὰς λοιπὰς ἀναγράψομεν ἐν τοῖς οἰκείοις χρόνοις. Περὶ δὲ τῶν νομίμων τῶν κατ' Αἴγυπτον νῦν διέξιμεν ἐν κεφαλαίοις τά τε παραδοξότατα, καὶ τὰ μάλιστα ὠφελῆσαι δυνάμενα τοὺς ἀναγινώσκοντας. πολλὰ γὰρ τῶν παλαιῶν ἐθῶν τῶν γενομένων παρ' Αἰγυπτίοις, οὐ μόνον παρὰ

Iam de institutis et moribus Aegyptiorum summatim agere instituit Diodorus.

g) ἡ δ' Ὀλυμπιὰς πληροῦται κατὰ τέτταρας χρόνους, ἔτι δὲ ὅπερ οἱ Ῥωμαῖοι καλοῦσι βίσσεξτον additur in Steph. et Rhod. ab vtroque tamen pro glossa habitum.

παρὰ τοῖς ἐγχωρίοις ἀποδοχῆς ἔτυχεν, ἀλλὰ καὶ παρὰ τοῖς Ἕλλησιν οὐ μετρίως ἐθαυμάσθη. διόπερ οἱ μέγιστοι τῶν ἐν παιδείᾳ δοξασθέντων, ἐφιλοτιμήθησαν εἰς Αἴγυπτον παραβαλεῖν, h) ἵνα μετάσχωσι τῶν τε νόμων καὶ τῶν ἐπιτηδευμάτων, ὡς ἀξιολόγων ὄντων. καίπερ γὰρ τῆς χώρας τὸ παλαιὸν τοῖς ξένοις δυσεπιβάτου i) οὔσης διὰ τὰς προειρημένας αἰτίας, ὅμως ἔσπευσαν εἰς αὐτὴν παραβαλεῖν, τῶν μὲν ἀρχαιοτάτων Ὀρφεὺς, καὶ ὁ ποιητὴς Ὅμηρος· τῶν δὲ μεταγενεστέρων ἄλλοι τε πλείους καὶ Πυθαγόρας ὁ Σάμιος, ἔτι δὲ καὶ Σόλων ὁ νομοθέτης. λέγουσι τοίνυν Αἰγύπτιοι παρ' αὐτοῖς τήν τε τῶν γραμμάτων εὕρεσιν γενέσθαι, καὶ τῶν ἄστρων παρατήρησιν. πρὸς δὲ τούτοις, τά τε περὶ τὴν γεωμετρίαν θεωρήματα καὶ τῶν τεχνῶν τὰς πλείστας εὑρεθῆναι. νόμους τε τοὺς ἀρίστους τεθῆναι. καὶ τούτων μεγίστην ἀπόδειξιν φασὶν εἶναι τὸ τῆς Αἰγύπτου πλείω τῶν ἑπτακοσίων καὶ τετρακισχιλίων ἐτῶν βασιλεῦσαι τοὺς πλείους ἐγγενεῖς, καὶ τὴν χώραν εὐδαιμονεστάτην ὑπάρξαι τῆς ἁπά-

σης

Orpheus, Homerus, Pythagoras et Solon in Aegyptum profecti. Cf. *Sup.* c. 12. 23. inf. c. 97. *Iust. Mart.* coh. ad Graec. p. 15.

Inuenta Aegyptiorum litterae, Astrologia, Geometria. Cf. *Sup.* c. 16. 50. *Quaest. et Respon.* ad Orthodox. *Iustino Mart.* tributae, p. 406.

h) παραγενέσθαι Steph. Rhod.

i) ἀνεπιβάτου Steph. Rhod.

σης οἰκουμένης. ταῦτα γὰρ οὐκ ἄν ποτε γενέσθαι, μὴ οὐ τῶν ἀνθρώπων χρωμένων κρατίστοις ἔθεσι καὶ νόμοις, καὶ τοῖς κατὰ πᾶσαν παιδείαν ἐπιτηδεύμασιν. ὅσα μὲν οὖν Ἡρόδοτος καί τινες τῶν τὰς Αἰγυπτίων πράξεις συνταξαμένων ἐσχεδιάκασιν k) ἑκουσίως προκρίναντες τῆς ἀληθείας τὸ παραδοξολογεῖν, καὶ μύθους πλάττειν ψυχαγωγίας ἕνεκα, παρήσομεν· αὐτὰ δὲ τὰ παρὰ τοῖς ἱερεῦσι τοῖς κατ' Αἴγυπτον ἐν ταῖς ἀναγραφαῖς γεγραμμένα, φιλοτίμως ἐξητακότες ἐκθησόμεθα.

Πρῶτον μὲν τοίνυν οἱ βασιλεῖς αὐτῶν 70
βίον εἶχον οὐχ ὅμοιον τοῖς ἄλλοις τοῖς ἐν μοναρχικαῖς ἐξουσίαις οὖσι, καὶ πάντα πράττουσι κατὰ τὴν ἑαυτῶν προαίρεσιν ἀνυπευθύνως l) ἀλλ' ἦν ἅπαντα τεταγμένα νόμων ἐπιταγαῖς, οὐ μόνον τὰ περὶ τοὺς χρηματισμοὺς, ἀλλὰ καὶ τὰ περὶ τὴν καθ' ἡμέραν διαγωγὴν καὶ δίαιταν. περὶ μὲν γὰρ τὴν θεραπείαν αὐτῶν οὐδεὶς ἦν οὔτ' ἀργυ-

Regum Aegyptiorum viuendi ratio.

Omnia illis lege constituta sunt, non modo publica negotia, sed etiam vitae communis ratio.

k) In Steph. et Rhod. perperam glossa additur καὶ συνεγράψαντο, **quae ne explicat quidem** τὸ σχεδιάζειν, **quod est:** ***vana proferre, nugari.***

l) καὶ ἀνεξετάστως **add. Steph. Rhod.**

ἀργυρώνητος οὔτε οἰκογενὴς δοῦλος, ἀλλὰ τῶν ἐπιφανεστάτων ἱερέων υἱοὶ πάντες, ὑπὲρ εἴκοσι μὲν ἔτη γεγονότες, πεπαιδευμένοι δὲ κάλλιστα τῶν ὁμοεθνῶν· ἵνα τοὺς ἐπιμελησομένους τοῦ σώματος καὶ πᾶσαν ἡμέραν καὶ νύκτα προσεδρεύοντας ὁ βασιλεὺς ἔχων ἀρίστους, μηδὲν ἐπιτηδεύῃ φαῦλον. m) οὐδεὶς γὰρ ἐπὶ πλεῖον κακίας προβαίνει δυνάστης, ἐὰν μὴ τοὺς ὑπηρετήσοντας ἔχῃ ταῖς ἐπιθυμίαις. διατεταγμέναι δ᾽ ἦσαν αἵ τε τῆς ἡμέρας καὶ τῆς νυκτὸς ὧραι, καθ᾽ ἃς ἐκ παντὸς τρόπου καθῆκε τὸν βασιλέα πράττειν τὸ συντεταγμένον ἐκ τῶν νόμων, οὐ τὸ δεδογμένον ἑαυτῷ. ἕωθεν μὲν γὰρ ἐγερθέντα λαβεῖν αὐτὸν ἔδει πρῶτον τὰς πανταχόθεν ἀπεσταλμένας ἐπιστολάς, ἵνα δύνηται πάντα κατὰ τρόπον χρηματίζειν n), εἰδὼς ἀκριβῶς ἕκαστα τῶν κατὰ τὴν βασιλείαν συντελουμένων. ἔπειτα λουσάμενον, καὶ τοῖς τῆς ἀρχῆς συσσήμοις μετ᾽ ἐσθῆτος λαμπρᾶς κοσμή-

Mane litteras legunt et sacrificium faciunt.

m) καὶ ἐκλόγον add. Steph. Rhod.

n) καὶ πράττειν add. Steph. Rhod. etiam Wesselingo retinente, sed improbante. Abest a cod. Reg. et est manifesta τοῦ χρηματίζειν glossa; quod proprie est *decernere*.

μήσαντα τὸ σῶμα, θῦσαι τοῖς θεοῖς. τῷ τε βωμῷ προσαχθέντων τῶν θυμάτων, ἔθος ἦν τὸν ἀρχιερέα ϛάντα πλησίον τῦ βασιλέως, o) εὔχεσθαι μεγάλῃ τῇ φωνῇ, περιεϛῶτος τῦ πλήθυς τῶν Αἰγυπτίων, δῦναι τήν τε ὑγίειαν καὶ τἄλλα ἀγαθὰ πάντα τῷ βασιλεῖ, διατηρῦντι τὰ πρὸς τὺς ὑποτεταγμένυς δίκαια. ἀνθομολογεῖσθαι δ' ἦν ἀναγκαῖον καὶ τὰς κατὰ μέρος ἀρετὰς αὐτῦ, λέγοντα διότι πρός τε τὺς θεὺς εὐσεβῶς καὶ πρὸς τὺς ἀνθρώπυς ἡμερώτατα διάκειται. ἐγκρατής τε γάρ ἐϛι καὶ δίκαιος, καὶ μεγαλόψυχος· ἔτι δὲ ἀψευδὴς, καὶ μεταδοτικὸς τῶν ἀγαθῶν, καὶ καθόλυ πάσης ἐπιθυμίας κρείττων. καὶ τὰς μὲν τιμωρίας ἐλάττυς τῆς ἀξίας ἐπιτιθεὶς τοῖς ἁμαρτήμασι, τὰς δὲ χάριτας μείζυς τῆς εὐεργεσίας ἀποδιδὺς τοῖς εὐεργετήσασι. πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα παραπλήσια τύτοις διελθὼν ὁ κατευχόμενος, τὸ τελευταῖον ὑπὲρ τῶν ἀγνουμένων ἀρὰν ἐποιεῖτο, τὸν μὲν βασιλέα τῶν ἐγκλημάτων ἐξαιρύμενος, εἰς δὲ τὺς ὑπηρετῦντας καὶ διδάξαντας τὰ φαῦλα καὶ τὴν βλάβην καὶ

Preces publicae quotidianae pro rege.

o) πλησίον τῦ ἱερέως Steph. Rhod. In MSS. nonnullis est: τῦ ἱερέως, in all. τῦ ἡγεμόνος.

Quo consilio institutae. καὶ τὴν τιμωρίαν ἀποσκήπτων. ταῦτα δ' ἔπραττεν, ἅμα μὲν εἰς δεισιδαιμονίαν καὶ θεοφιλῆ βίον τὸν βασιλέα προτρεπόμενος, ἅμα δὲ καὶ κατὰ τρόπον ζῆν ἐθίζων, ȣ̓ διὰ πικρᾶς νȣθετήσεως, ἀλλὰ δι' ἐπαίνων κεχαρισμένων, καὶ πρὸς ἀρετὴν μάλιϛ' ἀνηκόντων. Μετὰ δὲ ταῦτα τȣ̃ βασιλέως

Sacrorum librorum lectio. ἱεροσκοπησαμένȣ p) καὶ καλλιερήσαντος, ὁ μὲν ἱερογραμματεὺς παρανεγίνωσκε τινὰς συμβȣλίας καὶ πράξεις συμφερȣ́σας ἐκ τῶν ἱερῶν βίβλων, τῶν ἐπιφανεϛάτων ἀνδρῶν· ὅπως ὁ τῶν ὅλων τὴν ἡγεμονίαν ἔχων, τὰς καλλίϛας προαιρέσεις τῇ διανοίᾳ θεωρήσας, ȣ̈τω πρὸς τὴν τεταγμένην

Etiam communes regum actiones tempore definitae. τῶν κατὰ μέρος τρέπηται διοίκησιν. ȣ̓ γὰρ μόνον τȣ̃ χρηματίζειν ἢ κρίνειν ἦν καιρὸς ὡρισμένος, ἀλλὰ καὶ τȣ̃ περιπατῆσαι καὶ λȣ́σασθαι καὶ κοιμηθῆναι μετὰ τῆς γυναικὸς, καὶ καθόλȣ τῶν κατὰ τὸν βίον πραττομένων ἁπάντων.

Eorum victus. τροφαῖς δ' ἔθος ἦν αὐτοῖς ἁπλαῖς χρῆσθαι, κρέα μόσχεια καὶ χηνῶν μόνον προσφερομένȣς, οἶνȣ δὲ τακτόν τι μέτρον πίνοντας, μὴ δυνάμενον πλησμονὴν ἄκαιρον ἢ μέθην περιποιῆσαι. καθό-

p) μόσχῳ add. Steph. Rhod. Wess. sed abest a cod. Reg.

καθόλου δὲ τὰ περὶ τὴν δίαιταν οὕτως ὑπῆρχε συμμέτρως συντεταγμένα, ὥστε δοκεῖν μὴ νομοθέτην, ἀλλὰ τὸν ἄριστον τῶν ἰατρῶν συντεταχέναι, τῆς ὑγιείας στοχαζόμενον.

71 Παραδόξου δ' εἶναι δοκοῦντος τοῦ μὴ πᾶσαν ἔχειν ἐξουσίαν τὸν βασιλέα τῆς καθ' ἡμέραν τροφῆς, πολλῷ θαυμασιώτερον ἦν τὸ μήτε δικάζειν μήτε χρηματίζειν τὸ τυχὸν αὐτοῖς q) ἐξεῖναι, μηδὲ τιμωρήσασθαι μηδένα δι' ὕβριν, ἢ διὰ θυμὸν, ἤ τινα ἄλλην αἰτίαν ἄδικον, ἀλλὰ καθάπερ οἱ περὶ ἑκάστων κείμενοι νόμοι προσέταττον. ταῦτα δὲ κατὰ τὸ ἔθος πράττοντες, οὐχ ὅπως ἠγανάκτουν ἢ προσέκοπτον ταῖς ψυχαῖς, ἀλλὰ τοὐναντίον ἡγοῦντο ἑαυτοὺς ζῆν βίον μακαριώτατον. τοὺς μὲν γὰρ ἄλλους ἀνθρώπους ἐνόμιζον, ἀλογίστως τοῖς φυσικοῖς πάθεσι χαριζομένους, πολλὰ πράττειν τῶν φερόντων βλάβας ἢ κινδύνους·

Iudicia et decreta eorum lege constituta.

καὶ

q) Transitus a singulari ad pluralem non infrequens, cum non de uno, sed de genere agitur. Sic noster Lib. II. c. 40. οὐδεὶς ἂν πολέμιος περιτυχὼν γεωργῷ, ἀδικήσαιεν, ἀλλ' ὡς κοινοὺς εὐεργέτας ἡγούμενοι, πάσης ἀδικίας ἀπέχονται.

καὶ πολλάκις ἐνίους εἰδότας ὅτι μέλλουσιν ἁμαρτάνειν, μηδὲν ἧττον πράττειν τὰ φαῦλα κατισχυομένους ὑπ' ἔρωτος, ἢ μίσους ἤ τινος ἄλλου πάθους, ἑαυτοὺς δ' ἐζηλωκότας βίον τὸν ὑπὸ τῶν φρονιμωτάτων ἀνδρῶν προκεκριμένον, ἐλαχίστοις περιπίπτειν ἀγνοήμασι. τοιαύτῃ δὲ χρωμένων τῶν βασιλέων δικαιοσύνῃ πρὸς τοὺς ὑποτεταγμένους, τὰ πλήθη ταῖς εἰς τοὺς ἡγουμένους εὐνοίαις πᾶσαν συγγενικὴν φιλοστοργίαν ὑπερεβάλλετο. οὐ γὰρ μόνον τὸ σύστημα τῶν ἱερέων, ἀλλὰ καὶ συλλήβδην ἅπαντες οἱ κατ' Αἴγυπτον, οὐχ οὕτως γυναικῶν καὶ τέκνων καὶ τῶν ἄλλων τῶν ὑπαρχόντων αὐτοῖς ἀγαθῶν ἐφρόντιζον, ὡς τῆς τῶν βασιλέων ἀσφαλείας. τοιγαροῦν πλεῖστον μὲν χρόνον τῶν μνημονευομένων βασιλέων πολιτικὴν κατάστασιν ἐτήρησαν, εὐδαιμονέστατον δὲ βίον ἔχοντες διετέλεσαν, ἕως ἔμεινεν ἡ προειρημένη τῶν νόμων σύνταξις. Πρὸς δὲ τούτοις ἔθνη τε πλεῖστα ἐπεκράτησαν, καὶ μεγίστους πλούτους ἔσχον, καὶ τὰς μὲν χώρας ἔργοις καὶ κατασκευάσμασιν ἀνυπερβλήτοις, τὰς δὲ πόλεις ἀναθήμασι πολυτελέσι καὶ παντοίοις ἐκόσμησαν.

Ciuium in reges suos beneuolentia.

Cf. *Herod.* II, 124.

K 72. Καὶ

Καὶ τὰ μετὰ τὴν τελευτὴν δὲ γινόμενα τῶν βασιλέων παρ᾽ Αἰγυπτίοις, οὐ μικρὰν ἀπόδειξιν εἶχε τῆς τοῦ πλήθους εὐνοίας εἰς τοὺς ἡγουμένους. εἰς ἀνεπαίσθητον γὰρ χάριν ἡ τιμὴ τιθεμένη, μαρτυρίαν ἀνερίθευτον r) περιεῖχε τῆς ἀληθείας. ὁπότε γὰρ ἐκλείποι τὶς τὸν βίον τῶν βασιλέων, πάντες οἱ κατὰ τὴν Αἴγυπτον κοινὸν ἀνῃροῦντο πένθος καὶ τὰς μὲν ἐσθῆτας κατερρήττοντο, τὰ δ᾽ ἱερὰ συνέκλειον, καὶ τὰς θυσίας s) ἐπεῖχον, καὶ τὰς ἑορτὰς οὐκ ἦγον, ἐφ᾽ ἡμέρας ἑβδομήκοντα καὶ δύο. καταπεπασμένοι δὲ τὰς κεφαλὰς πηλῷ, καὶ περιεζωσμένοι σινδόνας ὑποκάτω τῶν μαστῶν, ὁμοίως ἄνδρες καὶ γυναῖκες, περιῄεσαν ἀθροισθέντες κατὰ διακοσίους ἢ τριακοσίους· καὶ τὸν μὲν θρῆνον ἐν ῥυθμῷ t) μετ᾽ ᾠδῆς ποιούμενοι δὶς τῆς ἡμέρας, ἐτίμων ἐγκωμίοις, ἀνακαλούμενοι τὴν 72 Honores mortuis regibus delati. Aegyptiorum luctus. *Herod.* II, 85 *sq.*

 ἀρε-

r) Edd. omnes cum MSS. nonnullis ἀπερίγραπτον, all. MSS. ἀνόθευτον vtrumque errore enatum est ex ἀνερίθευτον, quod vocabulum rarius occurrens, *nulli controuersiae obnoxium* (nos *unstreitig*) notat.

s) τὰς ἀγορὰς MSS. nonnulla.

t) Edd. omnes εὐρύθμως, nostrum est in MSS. fere omnibus, etiam optimis.

ἀρετὴν τȣ͂ τετελευτηκότος. τροφὴν δ᾽ ὔτε τὴν ἀπὸ τῶν ἐμψύχων, ὔτε τὴν ἀπὸ τȣ͂ πυρȣ͂ προσεφέροντο, τȣ͂ τε οἴνȣ καὶ πάσης πολυτελείας ἀπείχοντο. ὐδεὶς δ᾽ ἂν ὔτε ἀλείμμασιν, ὔτε λȣτροῖς, ὔτε στρωμναῖς προείλετο χρῆσθαι, ὐ μὴν ὐδὲ πρὸς τὰ ἀφροδίσια προσελθεῖν ἂν ἐτόλμησεν, ἀλλὰ, καθάπερ ἀγαπητȣ͂ τέκνȣ τελευτήσαντος, ἕκαστος περιώδυνος γινόμενος, ἐπένθει τὰς εἰρημένας ἡμέρας. ἐν δὲ τȣ́τῳ τῷ χρόνῳ τὰ πρὸς τὴν ταφὴν λαμπρῶς ἡτοιμασμένοι καὶ τῇ τελευταίᾳ τῶν ἡμερῶν θέντες τὴν τὸ σῶμα ἔχȣσαν λάρνακα πρὸ τῆς εἰς τὸν τάφον εἰσόδȣ προετίθεσαν κατὰ νόμον τῷ τετελευτηκότι κριτήριον u) τῶν ἐν τῷ βίῳ πραχθέντων. δοθείσης δ᾽ ἐξȣσίας τῷ βȣλομένῳ κατηγορεῖν, οἱ μὲν ἱερεῖς ἐνεγκωμίαζον, ἕκαστα τῶν καλῶς αὐτῷ πραχθέντων διεξιόντες, αἱ δὲ πρὸς τὴν ἐκφορὰν συνηγμέναι μυριάδες τῶν ὄχλων, ἀκȣ́ȣσαι συνεπευφήμȣν, εἰ τύχοι καλῶς βεβιωκώς. εἰ δὲ μὴ, τὐναντίον ἐθορύβȣν. καὶ πολλοὶ τῶν βασιλέων διὰ τὴν τȣ͂ πλήθȣς ἐναντίωσιν ἀπεστερήθησαν τῆς ἐμφανȣ͂ς καὶ νομίμȣ ταφῆς. διὸ καὶ συνέβαινε τȣ̀ς τὴν

Iudicium populi de rege mortuo.

Cf. *Sup.* c. 64.

u) κριτήριον Steph. Vulgo ἀκροατήριον.

τὴν βασιλείαν διαδεχομένυς, ἐ μόνον διὰ τὰς ἄρτι ῥηθείσας αἰτίας, δικαιοπραγεῖν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸν φόβον τῆς μετὰ τὴν τελευτὴν ἐσομένης ὕβρεώς τε τε σώματος καὶ βλασφημίας εἰς ἅπαντα τὸν αἰῶνα. τῶν μὲν ἐν περὶ τὰς ἀρχαίας βασιλεῖς νομίμων τὰ μέγιστα ταῦτ᾽ ἐστι.

Τῆς Αἰγύπτε δὲ πάσης εἰς πλείω μέρη διῃρημένης (ὧν ἕκαστον κατὰ τὴν Ἑλληνικὴν διάλεκτον ὀνομάζεται νομὸς) ἐφ᾽ ἑκάστῳ τέτακται νομάρχης, ὁ τὴν ἁπάντων ἔχων ἐπιμέλειάν τε καὶ φροντίδα. τῆς δὲ χώρας ἁπάσης εἰς τρία μέρη διῃρημένης, τὴν μὲν πρώτην ἔχει μερίδα τὸ σύστημα τῶν ἱερέων, μεγίστης ἐντροπῆς τυγχάνον παρὰ τοῖς ἐγχωρίοις, διά τε τὴν εἰς τὰς θεὰς εὐσέβειαν, καὶ διὰ τὸ πλείστην σύνεσιν τὰς ἄνδρας τάτας ἐκ παιδείας εἰσφέρεσθαι. ἐκ δὲ τέτων τῶν προσόδων τάς τε θυσίας ἁπάσας τὰς κατ᾽ Αἴγυπτον συντελεῦσι, καὶ τὰς ὑπηρέτας τρέφεσι καὶ ταῖς ἰδίαις χρείαις χορηγεῦσιν. ὔτε γὰρ τὰς τῶν θεῶν τιμὰς ᾤοντο δεῖν ἀλλάττειν, ἀλλὰ ὑπὸ τῶν αὐτῶν ἀεὶ καὶ παραπλησίως συντελεῖσθαι. ὔτε τὰς πάντων προβυλευομένυς, ἐνδεεῖς εἶναι τῶν ἀναγκαίων. καθόλυ γὰρ περὶ τῶν μεγίστων ὄντοι προβυλευό-

73 Aegyptus in varios nomos distributa. *Sup.* c. 54. *Strabo.* I XVII, p. [illegible] Alia omnis agri divides partes distributio; quarum I prima est sacerdotum. Cf. *Herod.* II, 164 *sqq.* *Plato* in Timaeo non longe ab init. p. m. 525.

Herod. II, 37. Sacerdotum dignitas, officia et scientia.

Porph. de Abstin. L. IV. §. 6. 8.

λεγόμενοι συνδιατρίβουσι τῷ βασιλεῖ, τῶν μὲν συνεργοὶ, τῶν δὲ εἰσηγηταὶ καὶ διδάσκαλοι γινόμενοι. καὶ διὰ μὲν τῆς ἀστρολογίας καὶ τῆς ἱεροσκοπίας τὰ μέλλοντα προσημαίνοντες, ἐκ δὲ τῶν ἐν ταῖς ἱεραῖς βίβλοις ἀναγεγραμμένων πράξεων τὰς ὠφελῆσαι δυναμένας παραναγινώσκοντες. οὐ γὰρ, ὥσπερ παρὰ τοῖς Ἕλλησιν, εἷς ἀνὴρ ἢ μία γυνὴ τὴν ἱεροσύνην παρείληφεν, ἀλλὰ πολλοὶ περὶ τὰς τῶν θεῶν

Herod. l. c.

θυσίας καὶ τιμὰς διατρίβουσι, καὶ τοῖς ἐγγόνοις τὴν ὁμοίαν τοῦ βίου προαίρεσιν παραδιδόασιν.

Eorum immunitates.

εἰσὶ δὲ οὗτοι πάντων τε ἀτελεῖς, καὶ δευτερεύοντες μετὰ τὸν βασιλέα ταῖς τε δόξαις καὶ ταῖς ἐξουσίαις.

Secunda agri pars regum propria.

τὴν δὲ δευτέραν μοῖραν οἱ βασιλεῖς παρειλήφασιν εἰς προσόδους, ἀφ᾽ ὧν εἴς τε τοὺς πολέμους χορηγοῦσι, καὶ τὴν περὶ αὐτοὺς λαμπρότητα διαφυλάττουσι. καὶ τοὺς μὲν ἀνδραγαθήσαντας δωρεαῖς κατὰ τὴν ἀξίαν τιμῶσι, τοὺς δὲ ἰδιώτας διὰ τὴν ἐκ τούτων εὐπορίαν, οὐ βαπτίζουσι ταῖς εἰσφοραῖς.

Tertia pars agri militum.

Herod. II, 164. 168.

τὴν δὲ μερίδα τὴν τελευταίαν ἔχουσιν οἱ μάχιμοι καλούμενοι, καὶ πρὸς τὰς λειτουργίας τὰς εἰς τὴν στρατείαν ὑπακούοντες. ἵν᾽ οἱ κινδυνεύοντες εὐνούστατοι τῇ χώρᾳ διὰ τὴν κληρουχίαν ὄντες πάνυ γε προθύμως ἐπιδέχωνται τὰ συμβαίνοντα κατὰ τοὺς πολέ-

πολέμους δεινάς· ἄτοπον γὰρ ἦν τὴν μὲν τῶν ἁπάντων σωτηρίαν τούτοις ἐπιτρέπειν, ὑπὲρ ὧν δὲ ἀγωνιοῦνται μηδὲν αὐτοῖς ὑπάρχειν κατὰ τὴν χώραν σπουδῆς ἄξιον. τὸ δὲ μέγιστον, εὐπορουμένους αὐτοὺς ῥαδίως τεκνοποιήσειν, καὶ διὰ τοῦτο τὴν πολυανθρωπίαν κατασκευάζειν, ὥστε μὴ προσδεῖσθαι ξενικῆς δυνάμεως τὴν χώραν. ὁμοίως x) δὲ οὗτοι τὴν τάξιν ταύτην ἐκ τῶν προγόνων διαδεχόμενοι, ταῖς μὲν τῶν πατέρων ἀνδραγαθίαις προτρέπονται πρὸς τὴν ἀνδρείαν, ἐκ παίδων δὲ ζηλωταὶ γινόμενοι τῶν πολεμικῶν ἔργων, ἀνίκητοι ταῖς τόλμαις καὶ ταῖς ἐμπειρίαις ἀποβαίνουσιν.

Ἔστι δ' ἕτερα συντάγματα τῆς πολιτείας τρία, τό, τε τῶν νομέων, καὶ τὸ τῶν γεωργῶν, ἔτι δὲ τὸ τῶν τεχνιτῶν. οἱ μὲν οὖν γεωργοὶ μικροῦ τινος τὴν καρποφόρον χώραν τὴν παρὰ τοῦ βασιλέως καὶ τῶν ἱερέων καὶ τῶν μαχίμων μισθούμενοι, διατελοῦσι τὸν ἅπαντα χρόνον περὶ τὴν ἐργασίαν ὄντες τῆς χώρας. ἐκ νηπίου δὲ συντρεφόμενοι ταῖς γεωργικαῖς ἐπιμελείαις, πολυ- 74 Distinctio reliquorum hominum in tres classes. Cf. Herod. II, 164. et Plato in Timaeo. p. m. 225. I. Agricolae.

x) ὅμως Steph. Rhod. et MSS. nonnulla.

πολὺ προέχουσι τῶν παρὰ τοῖς ἄλλοις ἔθνεσι γεωργῶν ταῖς ἐμπειρίαις. καὶ γὰρ τὴν τῆς γῆς φύσιν καὶ τὴν τῶν ὑδάτων ἐπίῤῥυσιν, ἔτι δὲ τοὺς καιροὺς τοῦ τε σπόρου καὶ τοῦ θερισμοῦ καὶ τῆς ἄλλης τῶν καρπῶν συγκομιδῆς ἀκριβέστατα πάντων γινώσκουσι, τὰ μὲν ἐκ τῆς τῶν προγόνων παρατηρήσεως μαθόντες, τὰ δ' ἐκ τῆς ἰδίας πείρας διδαχθέντες.

2. Pastores.

ὁ δ' αὐτὸς λόγος ἐστὶ καὶ περὶ τῶν νομέων, οἱ τὴν τῶν θρεμμάτων ἐπιμέλειαν ἐκ πατέρων ὥσπερ κληρονομίας νόμῳ παραλαμβάνοντες, ἐν βίῳ κτηνοτρόφῳ διατελοῦσι πάντα τὸν τοῦ ζῆν χρόνον. καὶ πολλὰ μὲν παρὰ τῶν προγόνων πρὸς θεραπείαν καὶ διατροφὴν ἀρίστην τῶν βοσκομένων παρειλήφασιν, οὐκ ὀλίγα

74 δ' αὐτοὶ διὰ τὸν εἰς ταῦτα ζῆλον προσευρίσκουσι· καὶ, τὸ θαυμασιώτατον, διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῆς εἰς ταῦτα σπουδῆς, οἵ τε ὀρνιθοτρόφοι καὶ οἱ χηνοβοσκοὶ, χωρὶς τῆς παρὰ τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις ἐκ φύσεως συντελουμένης γενέσεως τῶν εἰρημένων ζώων, αὐτοὶ διὰ τῆς ἰδίας φιλοτεχνίας

Solertia in excludendis pullis gallinaceis.

ἀμύθητον πλῆθος ὀρνέων ἀθροίζουσιν. οὐ γὰρ ἐπωάζουσι διὰ τῶν ὀρνίθων, ἀλλ' αὐτοὶ παραδόξως χειρουργοῦντες τῇ συνέσει καὶ φιλοτεχνίᾳ τῆς φυσικῆς ἐνεργείας οὐκ ἀπολείπονται.

3. Artifices.

Ἀλλὰ μὴν καὶ τὰς τέχνας

ἰδεῖν

ἰδεῖν ἐςὶ παρὰ τοῖς Αἰγυπτίοις μάλιςα διαπεπονημένας, καὶ πρὸς τὸ καθῆκον τέλος διηκριβωμένας. παρὰ μόνοις γὰρ τούτοις οἱ δημιουργοὶ y) πάντες οὔτ' ἐργασίας ἄλλης οὔτε πολιτικῆς τάξεως μεταλαμβάνειν ἐῶνται, πλὴν τῆς ἐκ τῶν νόμων ὡρισμένης καὶ παρὰ τῶν γονέων παραδεδομένης. ὥςε μήτε διδασκάλου φθόνον, μήτε πολιτικοὺς περισπασμοὺς, μήτ' ἄλλο μηδὲν ἐμποδίζειν αὐτῶν τὴν εἰς ταῦτα σπουδήν. παρὰ μὲν γὰρ τοῖς ἄλλοις ἰδεῖν ἐςι τοὺς τεχνίτας περὶ πολλὰ τῇ διανοίᾳ περισπωμένους, καὶ διὰ τὴν πλεονεξίαν μὴ μένοντας τὸ παράπαν ἐπὶ τῆς ἰδίας ἐργασίας. οἱ μὲν γὰρ ἐφάπτονται γεωργίας, οἱ δ' ἐμπορίας κοινωνοῦσιν, οἱ δὲ δυεῖν ἢ τριῶν τεχνῶν ἀντέχονται. πλεῖστοι δ' ἐν ταῖς δημοκρατουμέναις πόλεσιν εἰς τὰς ἐκκλησίας συντρέχοντες, τὴν μὲν πολιτείαν λυμαίνονται, τὸ δὲ λυσιτελὲς περιποιοῦνται παρὰ τῶν μισθοδοτούντων. παρὰ δὲ τοῖς Αἰγυπτίοις, εἴ τις τῶν τεχνιτῶν μετάσχοι τῆς πολιτείας, ἢ τέχνας πλείας ἐργάζοιτο, μεγάλαις περιπίπτει ζημίαις. τὴν μὲν οὖν διαίρεσιν τῆς πολιτείας, καὶ τὴν τῆς ἰδίας τάξεως ἐπι-

Horum quisque suae arti modo operam dat, nihilque praeterea curat.

y) καὶ τεχνῖται add. Steph. Rhod. ex interpretatione.

ἐπιμέλειαν διὰ προγόνων τοιαύτην ἔσχον οἱ τὸ παλαιὸν τὴν Αἴγυπτον κατοικοῦντες.

75 Judicia apud Aegyptios. Περὶ δὲ τὰς κρίσεις καὶ τὴν τυχοῦσαν ἐποιοῦντο σπουδήν, ἡγούμενοι τὰς ἐν τοῖς δικαστηρίοις ἀποφάσεις μεγίστην ῥοπὴν τῷ κοινῷ βίῳ φέρειν πρὸς ἀμφότερα. δῆλον γὰρ ἦν ὅτι τῶν μὲν παρανομούντων κολαζομένων, τῶν δ' ἀδικουμένων βοηθείας τυγχανόντων, ἀρίστη διόρθωσις ἔσται τῶν ἁμαρτημάτων. εἰ δ' ὁ φόβος ὁ γινόμενος ἐκ τῶν κρίσεων τοῖς παρανομοῦσιν, ἀνατρέποιτο χρήμασιν ἢ χάρισιν, ἑωρῶν ἐσομένην ἐκ τῶν κοινῷ βίῳ σύγχυσιν. διόπερ ἐκ τῶν ἐπιφανεστάτων πόλεων τοὺς ἀρίστους ἄνδρας ἀποδεικνῦντες δικαστὰς κοινοὺς, οὐκ ἀπετύγχανον τῆς προαιρέσεως. ἐξ Ἡλιουπόλεως γὰρ καὶ Θηβῶν καὶ Μέμφεως δέκα z) δικαστὰς ἐξ ἑκάστης προέκρινον. καὶ Iudicum numerus. τοῦτο τὸ συνέδριον οὐκ ἐδόκει λείπεσθαι τῶν Ἀθήνησιν Ἀρεοπαγιτῶν, ἢ τῶν παρὰ Λακεδαιμονίοις γερόντων. ἐπεὶ δὲ συνέλθοιεν οἱ τριάκοντα ἐπέκρινον ἐξ ἑαυτῶν ἕνα τὸν ἄριστον, καὶ τοῦτον μὲν ἀρχιδικαστὴν καθίσταντο, εἰς δὲ τὸν τούτου τόπον ἀπέστελ-

z) δέκα abest a Steph. Rhod. et nonnullis MSS. quia mox sequebatur δικαστάς.

ἐξέλεξεν ἡ πόλις ἕτερον δικαστήν. συντάξεις δὲ τῶν ἀναγκαίων παρὰ τοῦ βασιλέως τοῖς μὲν δικασταῖς ἱκαναὶ πρὸς διατροφὴν ἐχορηγοῦντο, τῷ δὲ ἀρχιδικαστῇ πολλαπλάσιοι. ἐφόρει δ᾽ οὗτος περὶ τὸν τράχηλον ἐκ χρυσῆς ἁλύσεως ἠρτημένον ζῴδιον τῶν πολυτελῶν λίθων, ὃ προσηγόρευον ἀλήθειαν. τῶν δ᾽ ἀμφισβητήσεων ἤρχοντο ἐπειδὰν τὴν τῆς ἀληθείας εἰκόνα ὁ ἀρχιδικαστὴς προσθεῖτο. τῶν δὲ πάντων νόμων ἐν βιβλίοις ὀκτὼ γεγραμμένων, καὶ τούτων παρακειμένων τοῖς δικασταῖς, ἔθος ἦν τὸν μὲν κατήγορον γράψαι καθ᾽ ἓν ὧν ἐνεκάλει, καὶ πῶς γέγονε, καὶ τὴν ἀξίαν τοῦ ἀδικήματος, ἢ τῆς βλάβης· τὸν ἀπολογούμενον δὲ, λαβόντα τὰ χρηματισθέντα ὑπὸ τῶν ἀντιδίκων, ἀντιγράψαι πρὸς ἕκαστον, ὡς οὐκ ἔπραξεν, ἢ πράξας οὐκ ἠδίκησεν, ἢ ἀδικήσας, ἐλάττονος ζημίας ἄξιός ἐστι τυχεῖν. ἔπειτα νόμιμον ἦν, τὸν κατήγορον ἀντιγράψαι, καὶ πάλιν τὸν ἀπολογούμενον ἀντιθεῖναι· ἀμφοτέρων δὲ τῶν ἀντιδίκων τὰ γεγραμμένα δὶς τοῖς δικασταῖς δόντων, τὸ τηνικαῦτα ἔδει τοὺς μὲν τριάκοντα τὰς γνώμας ἐν ἀλλήλοις ἀποφαίνεσθαι, τὸν ἀρχιδικαστὴν δὲ τὸ ζῴδιον τῆς ἀληθείας προστίθεσθαι τῇ ἑτέρᾳ τῶν ἀμφισβητήσεων.

Cf. *Aelian.* Var. Hist. XIV, 34.

Praesidis iudiciorum insigne. Cf. *Sup.* c. 48.

Tam accusatio quam defensio non oratione dicta sed scripta institui debebat.

76 Τοῦτον δὲ τὸν τρόπον τὰς κρίσεις πάσας συντελεῖν τοὺς Αἰγυπτίους, νομίζοντας ἐκ μὲν τοῦ λέγειν τοὺς συνηγόρους, πολλὰ ταῖς δικαίαις ἐπισκοτήσειν· (καὶ γὰρ τὰς τέχνας τῶν ῥητόρων καὶ τὴν τῆς ὑποκρίσεως γοητείαν, καὶ τὰ τῶν κινδυνευόντων δάκρυα πολλοὺς προτρέπεσθαι παρορᾶν τὸ τῶν νόμων ἀπότομον καὶ τὴν τῆς ἀληθείας ἀκρίβειαν. θεωρεῖσθαι γοῦν τοὺς ἀγωνιζομένους ἐν τῷ κρίνειν, πολλάκις ἢ δι' ἀπάτην, ἢ διὰ ψυχαγωγίαν, ἢ διὰ τὸ πρὸς τὸν ἔλεον πάθος, συνεκφερομένους τῇ δυνάμει τῶν λεγόντων.) ἐκ δὲ τοῦ γράφειν τὰ δίκαια τοὺς ἀντιδίκους, ᾤοντο τὰς κρίσεις ἀκριβεῖς ἔσεσθαι, γυμνῶν τῶν πραγμάτων θεωρουμένων. οὕτω γὰρ ἂν μάλιστα μήτε τοὺς εὐφυεῖς τῶν βραδυτέρων πλεονεκτήσειν, μήτε τοὺς ἐνηθληκότας τῶν ἀπείρων, μήτε τοὺς ψεύστας καὶ τολμηροὺς, τῶν φιλαλήθων καὶ κατεσταλμένων τοῖς ἤθεσι. πάντας δ' ἐπίσης τεύξεσθαι τῶν δικαίων. ἱκανὸν χρόνον ἐκ τῶν νόμων λαμβανόντων, τῶν μὲν ἀντιδίκων, ἐξετάσαι τὰ παρ' ἀλλήλων, τῶν δὲ δικαστῶν, συγκρῖναι τὰ παρ' ἀμφοτέρων.

Oratorum artes ius peruertunt.

Scriptae actionis et defensionis commoda.

77 Ἐπεὶ δὲ τῆς νομοθεσίας ἐμνήσθημεν, οὐκ ἀνοίκειον εἶναι τῆς ὑποκειμένης ἱστορίας νομί-

Leges Aegyptiorum.

νομίζομεν ἐκθέσθαι τῶν νόμων ὅσοι παρὰ τοῖς Αἰγυπτίοις παλαιότητι διήνεγκαν, ἢ παρηλλαγμένην τάξιν ἔσχον, ἢ τὸ σύνολον ὠφέλειαν τοῖς φιλαναγνωστοῦσι δύνανται παρασχέσθαι. Πρῶτον μὲν οὖν κατὰ τῶν ἐπιόρκων θάνατος ἦν παρ᾽ αὐτοῖς τὸ πρόστιμον, ὡς δύο τὰ μέγιστα ποιούντων ἀνομήματα, θεούς τε ἀσεβούντων καὶ τὴν μεγίστην τῶν παρ᾽ ἀνθρώποις πίστιν ἀνατρεπόντων.

1. In periuros.

Ἐὰν δέ τις ἐν ὁδῷ κατὰ τὴν χώραν ἰδὼν φονευόμενον ἄνθρωπον, ἢ τὸ καθόλου βίαιόν τι πάσχοντα, μὴ ῥύσαιτο δυνατὸς ὤν, θανάτῳ περιπεσεῖν ὤφειλεν· εἰ δὲ πρὸς ἀλήθειαν διὰ τὸ ἀδύνατον μὴ κατισχύσαι βοηθῆσαι, μηνῦσαί γε πάντως ὤφειλε τοὺς λῃστάς, καὶ ἐπεξιέναι τὴν παρανομίαν. τὸν δὲ ταῦτα μὴ πράξαντα, κατὰ τὸν νόμον ἔδει μαστιγοῦσθαι τεταγμένας πληγάς, καὶ πάσης εἴργεσθαι τροφῆς ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας.

2. In vim iniustam ab aliis non propulsantes.

οἱ δὲ ψευδῶς τινῶν κατηγορήσαντες ὤφειλον τοῦτο παθεῖν, ὃ τοῖς συκοφαντηθεῖσιν ἐτέτακτο πρόστιμον, εἴπερ ἔτυχον καταδικασθέντες.

3. In calumniatores.

προσετέτακτο δὲ καὶ πᾶσι τοῖς Αἰγυπτίοις ἀπογράφεσθαι πρὸς τοὺς ἄρχοντας, ἀπὸ τίνων a) ἕκαστος πορίζεται τὸν βίον. καὶ τὸν

a) πόρων καὶ τρόπων add. Steph. Rhod.

4. In eos qui censum falsum detulerunt. *Herod.* II, 177.

τὸν ἐν τούτοις ψευσάμενον, ἢ πόρον ἄδικον ἐπιτελοῦντα, θανάτῳ περιπίπτειν ἦν ἀναγκαῖον. λέγεται δὲ τοῦτον τὸν νόμον ὑπὸ Σόλωνος παραβαλόντος εἰς Αἴγυπτον εἰς τὰς Ἀθήνας μετενεχθῆναι.

5. In homicidas.

Εἰ δέ τις ἑκουσίως ἀποκτείναι τὸν ἐλεύθερον, ἢ τὸν δοῦλον, ἀποθνήσκειν τοῦτον οἱ νόμοι προσέταττον· ἅμα μὲν βουλόμενοι μὴ ταῖς διαφοραῖς τῆς τύχης, ἀλλὰ ταῖς τῶν πράξεων ἐπιβολαῖς εἴργεσθαι πάντας ἀπὸ τῶν φαύλων, ἅμα δὲ διὰ τῆς τῶν δούλων φροντίδος ἐθίζοντες τοὺς ἀνθρώπους πολὺ μᾶλλον εἰς τοὺς ἐλευθέρους μηδὲν b) ὅλως ἐξαμαρτάνειν.

6. In interfectores liberorum.

καὶ κατὰ μὲν τῶν γονέων τῶν ἀποκτεινάντων τὰ τέκνα θάνατον μὲν οὐχ ὥρισαν, ἡμέρας δὲ τρεῖς καὶ νύκτας ἴσας συνεχῶς ἦν ἀναγκαῖον, περιειληφότας τὸν νεκρὸν, ὑπομένειν, φυλακῆς παρεδρευούσης δημοσίας. οὐ γὰρ δίκαιον ὑπελήφθη τὸ τοῦ βίου στερίσκειν τοὺς τὸν βίον τοῖς παισὶ δεδωκότας, νουθετήσει δὲ μᾶλλον λύπην ἐχούσῃ καὶ μεταμελείᾳ ἀποτρέπειν τῶν τοιούτων ἐγχειρημάτων.

7. In parricidas.

κατὰ δὲ τῶν τέκνων τῶν γονεῖς φονευσάντων τιμωρίαν ἐξηλλαγμένην ἔθηκαν· (ἔδει γὰρ

τὰς

b) καὶ δεῖν Steph. Rhod. perperam.

τοὺς καταδικασθέντας ἐπὶ τούτοις, καλάμοις ὀξέσι δακτυλιαῖα μέρη τοῦ σώματος κατατμηθέντας, ἐπ' ἀκάνθαις κατακαίεσθαι ζῶντας) μέγιστον τῶν ἐν ἀνθρώποις ἀδικημάτων κρίνοντες, τὸ βιαίως τὸ ζῆν ἀφαιρεῖσθαι τῶν τὴν ζωὴν αὐτοῖς δεδωκότων. τῶν δὲ γυναικῶν τῶν καταδικασθεισῶν θανάτῳ τὰς ἐγκύους μὴ θανατοῦσθαι πρὶν ἂν τέκωσι. καὶ τοῦτο τὸ νόμιμον πολλοὶ καὶ τῶν Ἑλλήνων κατεδέξαντο, ἡγούμενοι παντελῶς ἄδικον εἶναι τὸ μηδὲν ἀδικῆσαν τῷ ἀδικήσαντι τῆς αὐτῆς μετέχειν τιμωρίας, καὶ παρανομήματος ἑνὸς γενομένου παρὰ δυοῖν λαμβάνειν τὸ πρόστιμον, πρὸς δὲ τούτοις κατὰ προαίρεσιν πονηρὰν ἐντελεσθέντος τοῦ ἀδικήματος, τὸ μηδεμίαν πως σύνεσιν ἔχον ὑπὸ τὴν ὁμοίαν ἄγειν κόλασιν· τὸ δὲ πάντων μέγιστον, ὅτι ταῖς κυούσαις ἰδίᾳ τῆς αἰτίας ἐπενηνεγμένης, οὐδαμῶς προσήκει τὸ κοινὸν πατρὸς καὶ μητρὸς τέκνον ἀναιρεῖσθαι· ἐπ' ἴσης γὰρ ἄν τις φαύλους διαλάβοι κριτὰς τούς τε τὸν ἔνοχον τῷ φόνῳ σώζοντας, καὶ τοὺς μηδὲν ὅλως ἀδικήσαντας ἀναιροῦντας. Τῶν μὲν οὖν φονικῶν c) νόμων

9. Lex in [illegible] eos, qui [illegible]

8. De poena praegnantium condemnatarum. *Plut. de his qui sera num. pun.* p. 552.

10. In proditores.

11. In adulterantes nummorum, mensuras, pondera, [illegible] quae lauti[illegible]se

c) φονικῶν add. Steph. Rhod. inepte. Paullo ante pro διαλάβοι forsan quis legendum putet διαβάλοι, sed vulgatum bonum est.

μων οἱ μάλιϛα δοκȣ̃ντες ἐπιτετευχϑαι, τοιȣ̃τοί τινες ἦσαν.

78 Τῶν δ᾽ ἄλλων ὁ μὲν περὶ τῶν πολέμων κείμενος, κατὰ τῶν τὴν τάξιν λιπόντων, ἢ τὸ παραγγελϑὲν ὑπὸ τῶν ἡγεμόνων μὴ ποιȣ́ντων, ἔταττε πρόϛιμον, ȣ̓ ϑάνατον, ἀλλὰ τὴν ἐσχάτην ἀτιμίαν· εἰ δ᾽ ὕϛερον ταῖς ἀνδραγαϑίαις ὑπερβάλλοιντο τὰς ἀτιμίας, εἰς τὴν προϋπάρξασαν παῤῥησίαν ἀποκαϑίϛα. ἅμα μὲν τȣ̃ νομοϑέτȣ δεινοτέραν τιμωρίαν ποιȣ̃ντος τὴν ἀτιμίαν ἢ τὸν ϑάνατον, ἵνα τὸ μέγιϛον τῶν κακῶν ἐϑίσῃ πάντας κρίνειν τὴν αἰσχύνην· ἅμα δὲ τȣ̀ς μὲν ϑανατωϑέντας ἡγεῖτο μηδὲν ὠφελήσειν τὸν κοινὸν βίον, τȣ̀ς δὲ ἀτιμωϑέντας, ἀγαϑῶν πολλῶν αἰτίȣς ἔσεσϑαι διὰ τὴν ἐπιϑυμίαν τῆς παῤῥησίας. καὶ τῶν μὲν τὰ ἀπόῤῥητα τοῖς πολεμίοις ἀπαγγειλάντων ἐπέταττεν ὁ νόμος ἐκτέμνεσϑαι τὴν γλῶτταν· τῶν δὲ νόμισμα παραχαραττόντων, ἢ μέτρα d) καὶ ςαϑμὰ παραποιȣ́ντων, ἢ τῶν παραγλυφόντων τὰς σφραγῖδας, ἔτι δὲ τῶν γραμματέων

9. Lex militaris in eos, qui signa deserunt, aut contumaces.

10. In proditores.

11. In adulterantes nummorum, mensurae, ponderis, aliosque falsarios.

d) ἢ ἕτερα κοινὰ ςαϑμὰ παρασ. ἢ τῶν παραγραφόντων Steph. Rhod. ἢ ἕτερα καὶ ϛαϑμὰ MSS. nonn.

ματέων τῶν ψευδεῖς χρηματισμοὺς γραφόντων, ἢ ἀφαιρούντων τι τῶν ἐγγεγραμμένων, καὶ τῶν τὰς ψευδεῖς συγγραφὰς ἐπιφερόντων, ἀμφοτέρας ἐκέλευσεν ἀποκόπτεσθαι τὰς χεῖρας, ὅπως ἕκαστος οἷς μέρεσι τοῦ σώματος παρηνόμησεν, εἰς ταῦτα κολαζόμενος, αὐτὸς μὲν μέχρι τελευτῆς ἀνίατον ἔχῃ τὴν συμφορὰν, τοὺς δ' ἄλλους διὰ τῆς ἰδίας τιμωρίας νουθετῶν, ἀποτρέπῃ τῶν ὁμοίων τι πράττειν. Πικροὶ δὲ καὶ περὶ τῶν γυναικῶν νόμοι παρ' αὐτοῖς ὑπῆρχον. τοῦ μὲν γὰρ βιασαμένου γυναῖκα ἐλευθέραν προσέταξαν ἀποκόπτεσθαι τὰ αἰδοῖα, νομίσαντες τὸν τοιοῦτον μιᾷ πράξει παρανόμῳ τρία τὰ μέγιστα τῶν κακῶν ἐνηργηκέναι, τὴν ὕβριν, καὶ τὴν φθορὰν, καὶ τὴν τῶν τέκνων σύγχυσιν. εἰ δέ τις πείσας μοιχεύσαι, τὸν μὲν ἄνδρα ῥάβδοις χιλίας πληγὰς λαμβάνειν ἐκέλευον, τῆς δὲ γυναικὸς τὴν ῥῖνα κολοβοῦσθαι. ὑπολαμβάνοντες δεῖν τῆς πρὸς ἀσυγχώρητον ἀκρασίαν καλλωπιζομένης ἀφαιρεθῆναι τὰ μάλιστα κοσμοῦντα τὴν εὐπρέπειαν.

12. In stupratores violentos. Cf. *Sext. Emp.* Pyrrh. Hyp. III, 24.

13. In alios adulteros.

Τοὺς δὲ περὶ τῶν συμβολαίων νόμους 79
Βοκχόριδος εἶναί φασι. προστάττουσι δὲ τοὺς μὲν ἀσύγγραφα δανεισαμένους, ἂν μὴ φάσκωσιν ὀφείλειν, ὀμόσαντας ἀπολύε-

14. Leges commerciorum, et pactiones de debitori-

bus debitum negantibus. θαι τȣ͂ δανείȣ. πρῶτον μὲν, ὅπως ἐν μεγάλῳ τιθέμενοι τȣ̀ς ὅρκȣς, δεισιδαιμονῶσι. προδήλȣ γὰρ ὄντος, ὅτι τῷ πολλάκις ὀμόσαντι συμβήσεται τὴν πίςιν ἀποβαλεῖν, ἵνα τῆς εὐχρηςίας μὴ ςερηθῇ, περὶ πλείςȣ πᾶς τις ἕξει τὸ μὴ καταντᾷν ἐπὶ τὸν ὅρκον. ἔπειθ' ὑπελάμβανεν ὁ νομοθέτης, τὴν ὅλην πίςιν ἐν τῇ καλοκαγαθίᾳ ποιήσας, προτρέψεσθαι πάντας σπȣδαίȣς εἶναι τοῖς ἤθεσιν, ἵνα μὴ πίςεως ἀνάξιοι διαβληθῶσι. πρὸς δὲ τȣ́τοις, ἄδικον ἔκρινεν εἶναι τȣ̀ς χωρὶς ὅρκȣ πιςευθέντας, περὶ τῶν αὐτῶν συμβολαίων ὀμόσαντας μὴ τυγχάνειν πίςεως. τȣ̀ς δὲ μετὰ συγγραφῆς δανείσαντας ἐκώλυε διὰ τȣ͂ τόκȣ τὸ κεφάλαιον πλεῖον ποιεῖν ἢ διπλάσιον. τῶν δὲ ὀφειλόντων τὴν ἔκπραξιν τῶν δανείων ἐκ τῆς ȣ̓σίας μόνον ἐποιήσατο, τὸ δὲ σῶμα κατ' ȣ̓δένα τρόπον εἴασεν ὑπάρχειν ἀγώγιμον. ἡγȣ́μενος δεῖν εἶναι τὰς μὲν κτήσεις τῶν ἐργασαμένων, ἢ παρὰ κυρίȣ e) ἐν δωρεαῖς λαβόντων, τὰ δὲ σώματα, τῶν πόλεων,

Iuramenti vis.

Vſurae modus.

Nexus vetitus.

e) τινὸς add. Edd. omnes. Sed abeſt a cod. Reg. Additum puto a librario Chriſtiano, qui ſolemnem ſignificatum vocis κυρίȣ in libris ſacris reſpiciens, indicare volebat, non eſſe Deum aut I. C. intelligendum, ſed poſſeſſorem aliquem rei.

πόλεων, ἵνα τὰς καθηκούσας λειτουργίας ἔχωσιν αἱ πόλεις καὶ κατὰ πόλεμον καὶ κατ᾽ εἰρήνην. ἄτοπον γὰρ, στρατιώτην εἰς τὸν ὑπὲρ τῆς πατρίδος προϊόντα κίνδυνον, εἰ τύχοι, πρὸς δάνειον ὑπὸ τοῦ πιστεύσαντος ἀπάγεσθαι, καὶ τῆς τῶν ἰδιωτῶν πλεονεξίας ἕνεκα κινδυνεύειν τὴν κοινὴν ἁπάντων σωτηρίαν. δοκεῖ δὲ καὶ τοῦτον τὸν νόμον ὁ Σόλων εἰς τὰς Ἀθήνας μετενεγκεῖν, ὃν ὠνόμασε Σεισάχθειαν, ἀπολύσας τοὺς πολίτας ἅπαντας τῶν ἐπὶ τοῖς σώμασι πεπιστευμένων δανείων. μέμφονται δέ τινες οὐκ ἀλόγως τοῖς πλείστοις τῶν παρὰ τοῖς Ἕλλησι νομοθετῶν, οἵτινες ὅπλα μὲν καὶ ἄροτρον καὶ ἄλλα τῶν ἀναγκαιοτάτων ἐκώλυσαν ἐνέχυρα λαμβάνεσθαι πρὸς δάνειον, τοὺς δὲ τούτοις χρησομένους συνεχώρησαν ἀγωγίμους εἶναι.

Quam legem Solon ad Athenienses transferens, Sisachtheam, seu exonerariam vocauit. Plutarch. Solon. p. 86.

Ὑπῆρχε δὲ καὶ περὶ τῶν κλεπτῶν νόμος παρ᾽ Αἰγυπτίοις ἰδιώτατος. ἐκέλευε γὰρ τοὺς βουλομένους ἔχειν ταύτην τὴν ἐργασίαν, ἀπογράφεσθαι πρὸς τὸν ἀρχιφῶρα, καὶ τὸ κλαπὲν ὁμολόγως ἀναφέρειν παραχρῆμα πρὸς ἐκεῖνον. τοὺς δὲ ἀπολέσαντας, παραπλησίως ἀπογράφειν αὐτῷ καθ᾽ ἕκαστον τῶν ἀπολωλότων, προστιθέντας τόν τε τόπον καὶ τὴν ἡμέραν καὶ τὴν 80

80 Lex de furibus.

Furum princeps.

ὥραν καθ' ἣν ἀπέβαλε. τούτῳ δὲ τῷ τρόπῳ πάντων ἑτοίμως εὑρισκομένων, ἔδει τὸν ἀπολέσαντα, τὸ τέταρτον μέρος τῆς ἀξίας δόντα, κτήσασθαι τὰ ἑαυτοῦ μόνα. ἀδυνάτου γὰρ ὄντος τοῦ πάντας ἀποστῆσαι τῆς κλοπῆς, εὗρε πόρον ὁ νομοθέτης, δι' οὗ πᾶν τὸ ἀπολόμενον σωθήσεται, μικρῶν διδομένων λύτρων. Γαμοῦσι δὲ παρ' Αἰγυπτίοις οἱ μὲν ἱερεῖς μίαν, τῶν δ' ἄλλων ὅσας ἂν ἕκαστος προαιρῆται· καὶ τὰ γενόμενα πάντα τρέφουσιν ἐξ ἀνάγκης, ἕνεκα τῆς πολυανθρωπίας, ὡς ταύτης μέγιστα συμβαλλομένης πρὸς εὐδαιμονίαν χώρας τε καὶ πόλεων. Νόθον δ' οὐδένα τῶν γεννηθέντων νομίζουσιν, οὐδ' ἂν ἐξ ἀργυρωνήτου μητρὸς γεννηθῇ. καθόλου γὰρ ὑπειλήφασι τὸν πατέρα μόνον αἴτιον εἶναι τῆς γενέσεως, τὴν δὲ μητέρα τροφὴν καὶ χώραν παρέχεσθαι τῷ βρέφει. καὶ τῶν δένδρων ἄῤῥενα μὲν καλοῦσι τὰ καρποφόρα, θήλεα δὲ τὰ μὴ φέροντα τοὺς καρποὺς, ἐναντίως τοῖς Ἕλλησι. Τρέφουσι δὲ τὰ παιδία μετά τινος εὐχερείας ἀδαπάνου, καὶ παντελῶς ἀπίστου. ἑψήματα γὰρ αὐτοῖς χορηγοῦσιν ἔκ τινος εὐτελείας ἑτοίμης γινόμενα, καὶ τῶν ἐκ τῆς βίβλου πυθμένων τοὺς δυναμένους εἰς τὸ πῦρ ἐγκρύβεσθαι, καὶ τῶν ῥιζῶν καὶ τῶν καυλῶν τῶν ἑλείων τὰ μὲν

Coniugium Aegyptiorum. Cf. *Herod.* II, 92. init.

Liberi omnes tolluntur apud Aegyptios.

Puerorum educatio frugalis et vili sumtu. Cf. *Herod.* II, 92.

μὲν ὠμὰ, τὰ δ' ἑψῦντες, τὰ δ' ὀπτῶντες, διδόασιν. ἀνυποδέτων δὲ τῶν πλείςων καὶ γυμνῶν τρεφομένων διὰ τὴν εὐκρασίαν τῶν τόπων, τὴν πᾶσαν δαπάνην οἱ γονεῖς, ἄχρις ἂν εἰς ἡλικίαν ἔλθῃ τὸ τέκνον, ἢ πλείω ποιῦσι δραχμῶν εἴκοσι. δι' ἃς αἰτίας μάλιςα τὴν Αἴγυπτον συμβαίνει πολυανθρωπίᾳ διαφέρειν, καὶ διὰ τῦτο πλείςας ἔχειν μεγάλων ἔργων κατασκευάς.

81 Παιδεύῦσι δὲ τὺς υἱὺς οἱ μὲν ἱερεῖς γράμματα διττὰ, τά τε ἱερὰ καλέμενα καὶ τὰ κοινοτέραν ἔχοντα τὴν μάθησιν. γεωμετρίαν δὲ καὶ τὴν ἀριθμητικὴν ἐπὶ πλεῖον ἐκπονῦσιν. ὁ μὲν γὰρ ποταμὸς κατ' ἐνιαυτὸν ποικίλως μετασχηματίζων τὴν χώραν, πολλὰς καὶ παντοίας ἀμφισβητήσεις ποιεῖ περὶ τῶν ὅρων τοῖς γειτνιῶσι. ταύτας δ' ὐ ῥᾴδιον ἀκριβῶς ἐξελέγξαι, μὴ γεωμέτρυ τὴν ἀλήθειαν ἐκ τῆς ἐμπειρίας μεθοδεύσαντος. ἡ δ' ἀριθμητικὴ πρός τε τὰς κατὰ τὸν βίον οἰκονομίας αὐτοῖς χρησιμεύει, καὶ πρὸς τὰ γεωμετρίας θεωρήματα. πρὸς δὲ τύτοις, ὐκ ὀλίγα συμβάλλεται καὶ τοῖς τὰ περὶ τὴν ἀςρολογίαν ἐκπονῦσιν. ἐπιμελῶς γὰρ, εἰ καὶ παρά τισιν ἄλλοις, καὶ παρ' Αἰγυπτίοις

Duo litterarum genera. Inf. Lib. III. c. 3. 4.

Geometriae studium, Aegyptiis maxime necessarium.

Arithmeticae vtilitas.

Astrologiae studium summum apud Aegyptios.

κτίοις παρατηρήσεως τυγχάνουσιν· αἱ τῶν ἄστρων τάξεις τε καὶ κινήσεις. καὶ τὰς περὶ ἑκάστων ἀναγραφὰς ἐξ ἐτῶν ἀπίστων τῷ πλήθει φυλάττουσιν, ἐκ παλαιῶν χρόνων ἐζηλωμένης παρ' αὐτοῖς τῆς περὶ ταῦτα σπουδῆς. τάς τε τῶν πλανήτων ἀστέρων κινήσεις καὶ περιόδους καὶ στηριγμοὺς, ἔτι δὲ τὰς ἑκάστου δυνάμεις πρὸς τὰς τῶν ζώων

Herod. II, 82. γενέσεις, τίνων εἰσὶν ἀγαθῶν ἢ κακῶν ἀπεργαστικαὶ, φιλοτιμώτατα παρατετηρήκασι.

Futura ex ea praedicunt. καὶ πολλάκις μὲν τοῖς ἀνθρώποις περὶ τῶν μελλόντων ἀπαντήσεσθαι κατὰ τὸν βίον προλέγοντες ἐπιτυγχάνουσιν, οὐκ ὀλιγάκις δὲ καρπῶν φθορὰς ἢ τοὐναντίον πολυκαρπίας, ἔτι δὲ νόσους κοινὰς ἀνθρώποις ἢ βοσκήμασιν ἐσομένας προσημαίνουσι· σεισμούς τε καὶ κατακλυσμοὺς, καὶ κομητῶν ἀστέρων ἐπιτολὰς, καὶ πάντα τὰ τοῖς πολλοῖς ἀδύνατον ἔχειν δοκοῦντα τὴν ἐπίγνωσιν, ἐκ πολλοῦ χρόνου παρατηρήσεως

Chaldaei Astrologiam ab Aegyptiis acceperunt. γεγενημένης, προγινώσκουσι. Φασὶ δὲ καὶ τοὺς ἐν Βαβυλῶνι Χαλδαίους, ἀποίκους Αἰγυπτίων ὄντας, τὴν δόξαν ἔχειν τὴν περὶ τῆς ἀστρολογίας, παρὰ τῶν ἱερέων μαθόντας τῶν Αἰγυπτίων. τὸ δ' ἄλλο πλῆθος τῶν Αἰγυπτίων ἐκ παίδων μανθάνει f) παρὰ

f) μανθάνων Steph. Rhod. et MSS. praeter vnum omnia.

παρὰ τῶν πατέρων ἢ συγγενῶν τὰς περὶ ἕκαστον βίον ἐπιτηδεύσεις, καθάπερ προειρήκαμεν. γράμματα δ' ἐπ' ὀλίγον διδάσκονται g), οὐχ ἅπαντες, ἀλλ' οἱ τὰς τέχνας μεταχειριζόμενοι μάλιστα. παλαίστραν δὲ καὶ μουσικὴν οὐ νόμιμόν ἐστι παρ' αὐτοῖς μανθάνειν. ὑπολαμβάνουσι γὰρ ἐκ μὲν τῶν καθ' ἡμέραν ἐν τῇ παλαίστρᾳ γυμνασίων τοὺς νέους οὐχ ὑγίειαν ἕξειν, ἀλλὰ ῥώμην ὀλιγοχρόνιον καὶ παντελῶς ἐπικίνδυνον. τὴν δὲ μουσικὴν νομίζουσιν οὐ μόνον ἄχρηστον ὑπάρχειν, ἀλλὰ καὶ βλαβερὰν, ὡς ἂν ἐκθηλύνουσαν τὰς τῶν ἀνδρῶν ψυχάς.

Litterae paullum docentur. Palaestrae et Musicae operam non dant. Cf. *Herod.* II, 79.

82 Τὰς δὲ νόσους προκαταλαμβανόμενοι θεραπεύουσι τὰ σώματα κλυσμοῖς h), καὶ νηστείαις καὶ ἐμέτοις, ἐνίοτε μὲν καθ' ἑκάστην

Morborum curatio optima, remouendis caufis. *Herod.* II, 77.

g) audacter mutaui vulgatam lectionem, aperte falfam; vulgo enim in omnibus MSS. et Edd. legitur διδάσκουσι. Vitium animaduertit librarius, qui cod. Clarom. fcripfit; dedit enim ἅπαντας pro ἅπαντες. Sed quum mox fequatur porro nominandi cafus, vitium hac medicina non penitus fublatum eft.

h) καὶ ποτίμοις τισὶ καθαρτηρίοις add. Steph. Rhod. quam gloffam librarii nimium medici refpuunt fere omnia MSS,

τὴν ἡμέραν, ἐνίοτε δὲ τρεῖς ἢ τέτταρας ἡμέρας διαλείποντες. Φασὶ γὰρ, πάσης τροφῆς ἀναδοθείσης, τὸ πλέον εἶναι περιττὸν, ἀφ' οὗ γεννᾶσθαι τὰς νόσους. ὥστε τὴν προειρημένην θεραπείαν ἀναιροῦσαν τὰς ἀρχὰς τῆς νόσου, μάλιστ' ἂν παρασκευάσαι τὴν ὑγίειαν. Κατὰ δὲ τὰς στρατείας καὶ τὰς i) τῆς χώρας ἐκδημίας θεραπεύονται πάντες, οὐδένα μισθὸν ἰδίᾳ διδόντες. οἱ γὰρ ἰατροὶ τὰς μὲν τροφὰς ἐκ τοῦ κοινοῦ λαμβάνουσι, τὰς δὲ θεραπείας προσάγουσι κατὰ νόμον ἔγγραφον, ἀπὸ πολλῶν καὶ δεδοξασμένων ἰατρῶν ἀρχαίων συγγεγραμμένον. κἂν τοῖς ἐκ τῆς ἱερᾶς βίβλου νόμοις ἀναγινωσκομένοις ἀκολουθήσαντες ἀδυνατήσωσι σῶσαι τὸν κάμνοντα, ἀθῷοι παντὸς ἐγκλήματος ἀπολύονται. ἐὰν δὲ παρὰ τὰ γεγραμμένα ποιήσωσι, θανάτου κρίσιν ὑπομένουσιν. ἡγουμένου τοῦ νομοθέτου τῆς ἐκ πολλῶν χρόνων παρατετηρημένης θεραπείας καὶ συντεταγμένης ὑπὸ τῶν ἀρίστων τεχνιτῶν ὀλίγους ἂν γενέσθαι συνετωτέρους.

Medici aegrotos sine horum privato sumtu curant, accepto publice stipendio.
Curationis ratio legibus praescripta.
Cf. *Herod.* II, 84.

83 Περὶ δὲ τῶν ἀφιερωμένων ζώων κατὰ Αἴγυπτον εἰκότως φαίνεται πολλοῖς παράδοξον

i) ἐπὶ add. Steph. Rhod.

δοξον τὸ γινόμενον, καὶ ζητήσεως ἄξιον. σέβονται γὰρ ἔνια τῶν ζώων Αἰγύπτιοι καθ' ὑπερβολὴν, ὀ ζῶντα μόνον, ἀλλὰ καὶ τελευτήσαντα. οἷον τὲς τε αἰλέρες, καὶ τὲς ἰχνεύμονας k), καὶ κύνας. ἔτι δὲ ἱέρακας, καὶ τὰς καλεμένας παρ' αὐτοῖς ἴβεις· πρὸς δὲ τέτοις τές τε λύκες, καὶ τὲς κροκοδείλες, καὶ ἕτερα τοιαῦτα πλείω. περὶ ὧν τὰς αἰτίας ἀποδιδόναι πειρασόμεθα, βραχέα πρότερον ὑπὲρ αὐτῶν διαλεχθέντες. πρῶτον μὲν γὰρ ἑκάστῳ γένει τῶν σεβασμὲ τυγχανόντων ζώων ἀφιέρωται χώρα πρόσοδον φέρεσα ἀρκεσαν εἰς ἐπιμέλειαν καὶ τροφὴν αὐτῶν. ποιεῦνται δὲ καὶ θεοῖς τισὶν εὐχὰς ὑπὲρ τῶν παιδίων οἱ κατ' Αἴγυπτον τῶν ἐκ τῆς νόσε σωθέντων. ξυρήσαντες γὰρ τὰς τρίχας, καὶ πρὸς ἀργύριον ἢ χρυσίον στήσαντες, διδόασι τὸ νόμισμα τοῖς ἐπιμελεμένοις τῶν προειρημένων ζώων. οἱ δὲ τοῖς μὲν ἱέραξι κρέα κατατέμνοντες καὶ προσκαλέμενοι μεγάλῃ τῇ φωνῇ, πετομένοις ἀναῤῥίπτεσι, μέχρις ἂν δέξωνται. τοῖς δὲ αἰλέροις καὶ τοῖς ἰχνεύμοσι καταθρύπτοντες τὲς ἄρτες

Animalia religiose culta. *Herod.* II, 65. *Aelian.* Hist. An. X, 14. XII, 5. *Strabo* XVII, 77. *Athenag.* Legat. p. 2.

Vota Aegyptiorum pro liberis, capillis soluta. *Herod.* l. c.

Animalia sacra quemodo alantur. *Aelian.* Hist. Anim. VII, 9. *Arist.* Hist. An. IX, 1.

L 5

k) καὶ νυφίνζας add. Steph. Rhod. quae serioris aeui vox, explicatio τε ἰχνεύμονος est.

ἄρτες εἰς γάλα, καὶ ποπκύζοντες l), παρατιθέασιν, ἢ τῶν ἰχθύων τῶν ἐκ τῦ Νείλε κατατέμνοντες σιτίζεσι. ὡσαύτως δὲ καὶ τῶν ἄλλων ζώων ἑκάςῳ γένει τὴν ἁρμόζεσαν τροφὴν χορηγῦσι. τὰς δὲ γινομένας περὶ ταῦτα λειτεργίας ἐχ οἷον ἐκκλίνεσιν, ἢ τοῖς ὄχλοις γενέϑαι καταφανεῖς ἐπαισχύνονται m), τἐναντίον δ' ὥσπερ εἰς τὰς μεγίςας τῶν ϑεῶν γινόμενοι τιμὰς σεμνύνονται, καὶ μετὰ σημείων ἰδίων περιέρχονται τὰς πόλεις καὶ τὴν χώραν. πόῤῥωϑεν δ' ὄντες φανεροὶ τίνων ζώων ἔχεσι τὴν ἐπιμέλειαν, ὑπὸ τῶν ἀπαντώντων n) προσκυνῦνται καὶ τιμῶνται.

Eorum veneratio.

Sepultura. Herod. II, 67.

ὅταν δ' ἀποϑάνῃ τὶ τῶν εἰρημένων σινδόνι κατακαλύψαντες, καὶ μετ' οἰμωγῆς τὰ ςήϑη καταπληξάμενοι, φέρεσιν εἰς τὰς ταριχείας. ἔπειτα ϑεραπευϑέντων αὐτῶν κεδρίᾳ καὶ τοῖς δυναμένοις εὐωδίαν παρέχεσϑαι καὶ πολυχρόνιον τῦ σώματος τήρησιν;

l) Librarius cod. Reg. hoc scholio explicat: διὰ κολακείας τινὸς προσκαλέμενοι.

m) αἰσχύνονται et mox γινομένας Steph. Rhod.

n) Coniecturam Wesselingi sine dubitatione recepi, vt optimam et accommodatissimam. Vulgo in omnibus MSS. et Edd. legitur ἁπάντων.

σιν, θάπτουσιν ἐν ἱεραῖς θήκαις. ὃς δ' ἂν τούτων τι τῶν ζώων ἑκὼν διαφθείρῃ, θανάτῳ περιπίπτει. πλὴν ἐὰν αἴλουρον ἢ τὴν ἶβιν ἀποκτείνῃ. ταῦτα δὲ ἐάν τε ἑκὼν o) ἐάν τε ἄκων ἀποκτείνῃ, πάντως θανάτῳ περιπίπτει τῶν ὄχλων συντρεχόντων καὶ τὸν πράξαντα δεινότατα διατιθέντων. καὶ τοῦτ' ἐνίοτε πραττόντων ἄνευ κρίσεως. διὰ δὲ τὸν ἐπὶ τούτοις φόβον, οἱ θεασάμενοι τεθνηκός τι τῶν ζώων τούτων, ἀποστάντες μακρὰν βοῶσιν, ὀδυρόμενοί τε καὶ μαρτυρόμενοι κατειλῆφθαι τὸ τετελευτηκός. οὕτω δ' ἐν ταῖς τῶν ἀνθρώπων ψυχαῖς ἐντέτηκεν ἡ πρὸς τὰ ζῶα ταῦτα δεισιδαιμονία, καὶ τοῖς πάθεσιν ἀμεταθέτως ἕκαστος διάκειται πρὸς τὴν τούτων τιμὴν, ὥστε καὶ καθ' ὃν χρόνον Πτολεμαῖος μὲν ὁ βασιλεὺς ὑπὸ Ῥωμαίων οὔπω προσηγορεύετο φίλος, οἱ δ' ὄχλοι πᾶσαν εἰσεφέροντο σπουδὴν ἐκθεραπεύοντες τοὺς παρεπιδημοῦντας τῶν ἀπὸ τῆς Ἰταλίας, καὶ σπεύδοντες μηδεμίαν ἀφορμὴν ἐγκλήματος, ἢ πολέμου δοῦναι, διὰ τὸν φόβον. ἀποκτείναντος Ῥωμαίου τινὸς αἴλουρον, καὶ τοῦ πλήθους συνδραμόντος ἐπὶ τὴν οἰκίαν

Poena eorum, qui haec animalia interficiunt. *Herod.* II. 65.

Romanus quidam ob felem necatam in Aegypto supplicio afficitur.

o) ἐάν τε ἑκὼν non exstat in Wess. operarum errore.

οἰκίαν τῦ πράξαντος, ὔτε οἱ πεμφθέντες ὑπὸ τῦ βασιλέως ἄρχοντες ἐπὶ τὴν παραίτησιν. ὔτε ὁ κοινὸς ἀπὸ τῆς Ῥώμης φόβος ἴσχυσεν ἐξελέσθαι τῆς τιμωρίας τὸν ἄνθρωπον, καίπερ ἀκουσίως τῦτο πεπραχότα. καὶ τῦτο ὐκ ἐξ ἀκοῆς ἡμεῖς ἱστορῦμεν, ἀλλ' αὐτοὶ κατὰ τὴν γεγενημένην ἡμῖν ἐπιδημίαν κατ' Αἴγυπτον ἑωρακότες.

84 Ἀπίστων δὲ φαινομένων πολλοῖς τῶν εἰρημένων καὶ μύθοις παραπλησίων, πολλῷ παραδοξότερα φανήσεται τὰ μετὰ ταῦτα ῥηθησόμενα. λιμῷ γάρ ποτε πιεζομένων τῶν κατ' Αἴγυπτον, φασὶ πολλὰς ἀλλήλων μὲν ἅψασθαι, διὰ τὴν ἔνδειαν, τῶν δ' ἀφιερωμένων ζώων τὸ παράπαν μὴ δ' αἰτίαν σχεῖν μηδένα προσενηνέχθαι. ἀλλὰ μήν γε καὶ καθ' ἣν ἂν οἰκίαν εὑρεθῇ κύων τετελευτηκὼς, ξυρῶνται, πάντες οἱ κατ' οἶκον ὄντες ὅλον τὸ σῶμα, καὶ ποιῦνται πένθος· καὶ τὸ τῦτο θαυμασιώτερον, ἐὰν οἶνος ἢ σῖτος, ἤ τι τῶν πρὸς τὸν βίον ἀναγκαίων τυγχάνῃ κείμενον ἐν τοῖς οἰκήμασιν, ὖ τὸ ζῆν ἐξέλιπέ τι τῶν θηρίων, ὐκ ἂν ἔτι χρήσασθαι πρὸς ὐδὲν αὐτοῖς ὑπομείνειαν. κἂν ἐν ἄλλῃ χώρᾳ πυ στρατευόμενοι τύχωσι, λυπύμενοι τὺς αἰλύρυς καὶ τὺς ἱέρακας ἀπάγυσιν εἰς Αἴγυ-

Summa in colendis animalibus superstitio. *Herod.* II, 66 fin.

Αἴγυπτον. καὶ τῦτο πράττυσιν ἐνίοτε τῶν ἐφοδίων αὐτὺς ἀπολιπόντων. Τὰ δὲ γινόμενα περὶ τὸν Ἆπιν τὸν ἐν Μέμφει, καὶ τὸν Μνεῦϊν τὸν ἐν Ἡλίυ πόλει, καὶ τὰ περὶ τὸν Τράγον τὸν ἐν Μένδητι, πρὸς δὲ τύτοις τὸν Κροκόδειλον τὸν ἐν τῇ Μοίριδος λίμνῃ, καὶ τὸν Λέοντα τὸν τρεφόμενον ἐν τῇ Λεόντων πόλει p), καὶ πολλὰ τοιαῦθ᾽ ἕτερα διηγήσαϑαι μὲν εὐχερὲς, ἀπαγγείλαντα δὲ, πιςευθῆναι παρὰ τοῖς μὴ τεθεαμένοις, δύσκολον. ταῦτα γὰρ ἐν ἱεροῖς μὲν περιβόλοις τρέφεται, ϑεραπεύυσι δ᾽ αὐτὰ πολλοὶ τῶν ἀξιολόγων ἀνδρῶν, τροφὰς διδόντες τὰς πολυτελεςάτας. σεμίδαλιν γὰρ ἢ χόνδρον ἕψωντες ἐν γάλακτι, καὶ πέμματα παντοδαπὰ μέλιτι φύροντες, καὶ κρέα χήνεια τὰ μὲν ἕψωντες, τὰ δ᾽ ὀπτῶντες, ἀνεκλείπτως χορηγῦσι. τοῖς δ᾽ ὠμοφάγοις πολλὰ τῶν ὀρνέων ϑηρεύοντες παραβάλλυσι· καὶ τὸ καθόλυ μεγάλην εἰσφέρονται σπυδὴν εἰς τὴν πολυτέλειαν τῆς τροφῆς, λυτροῖς τε χλιαροῖς χρώμενοι, καὶ μύροις τοῖς κρατίςοις ἀλείφοντες, καὶ παντοδαπὰς εὐωδίας ϑυμιῶντες ὐ διαλείπυσι. ςρωμνάς τε

Euseb. Praep. euang. II, 1.

Apis, Mnevis.

Strabo XVII, 56.

Plut. de *Isid.* c. 51.

Hircus Mendesius, Crocodilus. Leo.

Sup. c. 18.

Herod. II, 42. 46.

Strabo XVII, 46.

Euseb. Praep. Euang. L. III. c. 4.

Cibus animalibus subministratus.

Herod. II, 65.

Reliqua corporis eorum cura.

p) Λεοντοπόλει Steph. Rhod.

τε τὰς πολυτελεστάτας καὶ κόσμον εὐπρεπῆ χορηγῦσι, καὶ τῶν συνεσιῶν ὅπως τυγχάνῃ κατὰ φύσιν φροντίδα ποιῦνται τὴν μεγίστην. πρὸς δὲ τύτοις, ὁμοφύλυς θηλείας ἑκάστῳ τῶν ζώων τὰς εὐειδεστάτας συντρέφυσιν, ἃς παλλακίδας προσαγορεύυσι, καὶ θεραπεύυσι ταῖς μεγίσαις δαπάναις καὶ λειτυργίαις. ἐὰν δὲ τελευτήσῃ τὶς, ποιῦσι μὲν ἴσα τοῖς ἀγαπητῶν τέκνων στερυμένοις, θάπτυσι δὲ ὐ κατὰ τὴν ἑαυτῶν δύναμιν, ἀλλὰ πολὺ τὴν ἀξίαν τῆς ἑαυτῶν ὐσίας ὑπερβάλλοντες. μετὰ γὰρ τὴν Ἀλεξάνδρυ τελευτὴν, Πτολεμαίυ τῦ Λάγυ παρειληφότος ἄρτι τὴν Αἴγυπτον, ἔτυχεν ἐν Μέμφει τελευτήσας ὁ Ἆπις γήρᾳ· ὁ δὲ τὴν ἐπιμέλειαν ἔχων αὐτῦ, τήν τε ἡτοιμασμένην χορηγίαν, ὖσαν πάνυ πολλὴν, εἰς ταφὴν ἅπασαν ἐδαπάνησε, καὶ παρὰ τῦ Πτολεμαίυ πεντήκοντα ἀργυρίυ τάλαντα προσεδανείσατο. καὶ καθ' ἡμᾶς δέ τινες τῶν τὰ ζῶα ταῦτα τρεφόντων, εἰς τὰς ταφὰς q) αὐτῶν ὐκ ἔλαττον τῶν ἑκατὸν ταλάντων δεδαπανήκασι.

Aelian. Hist. Anim. XI, 10.

Sumtuosa sepultura. *Herod.* II, 67.

85. Προσ-

q) τροφὰς Steph. Rhod. et pleraque MSS. perperam.

Προσθετέον δὲ τοῖς εἰρημένοις τὰ λειπόμενα τῶν γινομένων περὶ τὸν ἱερὸν ταῦρον τὸν ὀνομαζόμενον Ἆπιν. ὅταν γὰρ τελευτήσας ταφῇ μεγαλοπρεπῶς, ζητοῦσιν οἱ περὶ ταῦτ' ὄντες ἱερεῖς μόσχον ἔχοντα κατὰ τὸ σῶμα παράσημα τὰ παραπλήσια τῷ προϋπάρξαντι. ὅταν δ' εὑρεθῇ, τὰ μὲν πλήθη τοῦ πένθους ἀπολύεται, τῶν δ' ἱερέων οἷς ἐστιν ἐπιμελὲς, ἄγουσι τὸν μόσχον τὸ μὲν πρῶτον εἰς Νείλου πόλιν, ἐν ᾗ τρέφουσιν αὐτὸν ἐφ' ἡμέρας τετταράκοντα. ἔπειτα θαλαμηγὸν ναῦν οἴκημα κεχρυσωμένον ἔχουσαν ἐμβιβάσαντες, ὡς θεὸν ἀνάγουσιν εἰς Μέμφιν, εἰς τὸ τοῦ Ἡφαίστου τέμενος. ἐν δὲ ταῖς προειρημέναις τετταράκονθ' ἡμέραις μόνον ὁρῶσιν αὐτὸν αἱ γυναῖκες, κατὰ πρόσωπον ἱστάμεναι, καὶ δεικνύουσιν ἀνασυράμεναι τὰ ἑαυτῶν γεννητικὰ μόρια. τὸν δ' ἄλλον χρόνον ἅπαντα κεκωλυμένον ἐστὶν εἰς ὄψιν αὐτὰς ἔρχεσθαι τούτῳ τῷ θεῷ. τῆς δὲ τοῦ βοὸς τούτου τιμῆς αἰτίαν ἔνιοι φέρουσι, λέγοντες ὅτι τελευτήσαντος Ὀσίριδος εἰς τοῦτον ἡ ψυχὴ αὐτοῦ μετέστη, καὶ διὰ ταῦτα διατελεῖ μέχρι τοῦ νῦν ἀεὶ κατὰ τὰς ἀναδείξεις αὐτοῦ μεθισταμένη πρὸς τοὺς μεταγενεστέρους. ἔνιοι δὲ λέγουσι, τελευτήσαντος 85.

Apis quum moritur, novus, qui ei succedat, certis signis exquiritur. *Aelian.* Hist. Anim. XI, 10. *Strabo* XVII, 64.

Hunc videre mulieribus per XL modo dies licet.

Osiridis anima in Apim transmigrans. Cf. *Plut. de Isid.* c. 105. 44. *Herod.* II, 69.

Ὀσί-

Strab. XVII, 47. Ὀσίριδος ὑπὸ Τυφῶνος, τὰ μέλη συναγαγοῦσαν τὴν Ἶσιν, εἰς βοῦν ξυλίνην ἐμβαλεῖν, βύσσινα περιβεβλημένην, καὶ διὰ τοῦτο καὶ τὴν πόλιν ὀνομασθῆναι Βούσιριν. πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα μυθολογοῦσι περὶ τοῦ Ἄπιδος, ὑπὲρ ὧν μακρὸν ἡγούμεθα τὸ καθ' ἕκαστον διεξιέναι.

86 Πάντα δὲ θαυμάσια καὶ μείζω πίστεως ἐπιτελοῦντες οἱ κατ' Αἴγυπτον εἰς τὰ τιμώμενα ζῶα, πολλὴν ἀπορίαν παρέχονται τοῖς τὰς αἰτίας τούτων ζητοῦσιν. οἱ μὲν οὖν ἱερεῖς αὐτῶν ἀπόῤῥητόν τι δόγμα περὶ τούτων ἔχουσιν, ὃ προειρήκαμεν ἐν τοῖς θεολογουμένοις. οἱ δὲ πολλοὶ τῶν Αἰγυπτίων τρεῖς αἰτίας ταύτας ἀποδιδόασιν· ὧν τὴν μὲν πρώτην, μυθώδη παντελῶς καὶ τῆς ἀρχαϊκῆς ἁπλότητος οἰκείαν. Φασὶ γὰρ τοὺς ἐξ ἀρχῆς γενομένους θεοὺς, ὀλίγους ὄντας καὶ κατισχυομένους ὑπὸ τοῦ πλήθους καὶ τῆς ἀνομίας τῶν γηγενῶν ἀνθρώπων, ὁμοιωθῆναι τισὶ τῶν ζώων, καὶ διὰ τοῦ τοιούτου τρόπου διαφυγεῖν τὴν ὠμότητα καὶ βίαν αὐτῶν· ὕστερον δὲ τῶν κατὰ τὸν κόσμον πάντων κρατήσαντας καὶ τοῖς αἰτίοις τῆς ἐξ ἀρχῆς σωτηρίας χάριν ἀποδιδόντας, ἀφιερῶσαι τὰς φύσεις αὐτῶν οἷς ἀφω-

Causae consecrationis animalium variae afferuntur.
Sup. c. 21.

1. Fabulosa de Diis in animalium formas mutatis.
Ouid. Metam. V, 327.
Plut. de Isid. et Osir. c. 102.

ἀφωμοιώθησαν, καὶ καταδεῖξαι τοῖς ἀνθρώποις τὸ τρέφειν μὲν πολυτελῶς r) ζῶντα, θάπτειν δὲ τελευτήσαντα. δευτέραν δὲ λέγουσιν αἰτίαν, ὅτι τὸ παλαιὸν οἱ κατ᾽ Αἴγυπτον, διὰ τὴν ἀταξίαν τὴν ἐν τῷ στρατοπέδῳ, πολλαῖς μάχαις ὑπὸ τῶν πλησιοχώρων ἡττηθέντες, ἐπενόησαν σύνθημα φορεῖν ἐπὶ τῶν ταγμάτων. φασὶν οὖν κατασκευάσαντας εἰκόνας τῶν ζώων ὧν νῦν τιμῶσι, καὶ πήξαντας ἐπὶ σαυνίων φορεῖν τοὺς ἡγεμόνας, καὶ διὰ τούτου τοῦ τρόπου γνωρίζειν ἕκαστον ἧς εἴη συντάξεως. μεγάλα δὲ συμβαλλομένης αὐτοῖς τῆς διὰ τούτων εὐταξίας πρὸς τὴν νίκην, δόξαι τῆς σωτηρίας αἴτια γεγονέναι τὰ ζῶα. χάριν οὖν αὐτοῖς τοὺς ἀνθρώπους ἀποδοῦναι βουλομένους, εἰς ἔθος κατατάξαι τῶν εἰκασθέντων τότε μηδὲν κτείνειν, ἀλλὰ σεβομένους ἀπονέμειν τὴν προειρημένην ἐπιμέλειαν καὶ τιμήν.

2. De animalium figuris, olim signorum militarium loco adhibitis.

Plut. de Is. et Os. c. 103.

87 Τρίτην δ᾽ αἰτίαν φέρουσι τῆς ἀμφισβητήσεως τῶν ζώων τὴν χρείαν ἣν ἕκαστον αὐτῶν προσφέρεται πρὸς τὴν ὠφέλειαν τοῦ κοινοῦ βίου καὶ τῶν ἀνθρώπων. τὴν μὲν

3. De vtilitate animalium.

Plut. de Is. c. 106.

r) ἐπιμελῶς Steph. Rhod.

τὴν ἡμέραν, ἐνίοτε δὲ τρεῖς ἢ τέτταρας ἡμέρας διαλείποντες. Φασὶ γὰρ, πάσης τροφῆς ἀναδοθείσης, τὸ πλέον εἶναι περιττὸν, ἀφ᾽ ȣ̃ γεννᾶσθαι τὰς νόσȣς. ὥστε τὴν προειρημένην θεραπείαν ἀναιρȣ̃σαν τὰς ἀρχὰς τῆς νόσȣ, μάλιστ᾽ ἂν παρασκευάσαι τὴν ὑγίειαν. Κατὰ δὲ τὰς στρατείας καὶ τὰς i) τῆς χώρας ἐκδημίας θεραπεύονται πάντες, ȣ̓δένα μισθὸν ἰδίᾳ διδόντες. οἱ γὰρ ἰατροὶ τὰς μὲν τροφὰς ἐκ τȣ̃ κοινȣ̃ λαμβάνȣσι, τὰς δὲ θεραπείας προσάγȣσι κατὰ νόμον ἔγγραφον, ἀπὸ πολλῶν καὶ δεδοξασμένων ἰατρῶν ἀρχαίων συγγεγραμμένον. κἂν τοῖς ἐκ τῆς ἱερᾶς βίβλȣ νόμοις ἀναγινωσκομένοις ἀκολȣθήσαντες ἀδυνατήσωσι σῶσαι τὸν κάμνοντα, ἀθῷοι παντὸς ἐγκλήματος ἀπολύονται. ἐὰν δὲ παρὰ τὰ γεγραμμένα ποιήσωσι, θανάτȣ κρίσιν ὑπομένȣσιν. ἡγȣμένȣ τȣ̃ νομοθέτȣ τῆς ἐκ πολλῶν χρόνων παρατετηρημένης θεραπείας καὶ συντεταγμένης ὑπὸ τῶν ἀρίστων τεχνιτῶν ὀλίγȣς ἂν γενέσθαι συνετωτέρȣς.

Medici aegrotos sine horum privato sumtu curant, accepto publice stipendio. Curationis ratio legibus praescripta. Cf. *Herod.* II, 84.

83 Περὶ δὲ τῶν ἀφιερωμένων ζώων κατὰ Αἴγυπτον εἰκότως φαίνεται πολλοῖς παράδοξον

i) ἐπὶ add. Steph. Rhod.

δοξον τὸ γινόμενον, καὶ ζητήσεως ἄξιον. σέβονται γὰρ ἔνια τῶν ζώων Αἰγύπτιοι καθ' ὑπερβολὴν, ἐ ζῶντα μόνον, ἀλλὰ καὶ τελευτήσαντα. οἷον τές τε αἰλέρες, καὶ τὲς ἰχνεύμονας k), καὶ κύνας. ἔτι δὲ ἱέρακας, καὶ τὰς καλεμένας παρ' αὐτοῖς ἴβεις· πρὸς δὲ τέτοις τές τε λύκες, καὶ τὲς κροκοδείλες, καὶ ἕτερα τοιαῦτα πλείω. περὶ ὧν τὰς αἰτίας ἀποδιδόναι πειρασόμεθα, βραχέα πρότερον ὑπὲρ αὐτῶν διαλεχθέντες. πρῶτον μὲν γὰρ ἑκάςῳ γένει τῶν σεβασμε τυγχανόντων ζώων ἀφιέρωται χώρα πρόσοδον φέρεσα ἀρκεσαν εἰς ἐπιμέλειαν καὶ τροφὴν αὐτῶν. ποιενται δὲ καὶ θεοῖς τισὶν εὐχὰς ὑπὲρ τῶν παιδίων οἱ κατ' Αἴγυπτον τῶν ἐκ τῆς νόσε σωθέντων. ξυρήσαντες γὰρ τὰς τρίχας, καὶ πρὸς ἀργύριον ἢ χρυσίον σήσαντες, διδόασι τὸ νόμισμα τοῖς ἐπιμελεμένοις τῶν προειρημένων ζώων. οἱ δὲ τοῖς μὲν ἱέραξι κρέα κατατέμνοντες καὶ προσκαλέμενοι μεγάλῃ τῇ φωνῇ, πετομένοις ἀναῤῥίπτεσι, μέχρις ἂν δέξωνται. τοῖς δὲ αἰλέροις καὶ τοῖς ἰχνεύμοσι καταθρύπτοντες τὲς ἄρτες

Animalia religiose culta. *Herod.* II, 65. *Aelian.* Hist. An. X, 14. XII, 5. *Strabo* XVII, 77. *Athenag.* Legat. p. 2.

Vota Aegyptiorum pro liberis, capillis soluta. *Herod.* l. c.

Animalia sacra quomodo alantur. *Aelian.* Hist. Anim. VII, 9. *Arist.* Hist. An. IX, 1.

k) καὶ νυφίτζας add. Steph. Rhod. quae serioris aeui vox, explicatio τε ἰχνεύμονος est.

ἄρτες εἰς γάλα, καὶ ποππύζοντες l), παρατιθέασιν, ἢ τῶν ἰχθύων τῶν ἐκ τῦ Νείλυ κατατέμνοντες σιτίζυσι. ὡσαύτως δὲ καὶ τῶν ἄλλων ζώων ἑκάστῳ γένει τὴν

Eorum veneratio.

ἁρμόζυσαν τροφὴν χορηγῦσι. τὰς δὲ γιγνομένας περὶ ταῦτα λειτυργίας ὐχ οἷον ἐκκλίνυσιν, ἢ τοῖς ὄχλοις γενέσθαι καταφανεῖς ἐπαισχύνονται m), τὐναντίον δ' ὥσπερ εἰς τὰς μεγίστας τῶν θεῶν γινόμενοι τιμὰς σεμνύνονται, καὶ μετὰ σημείων ἰδίων περιέρχονται τὰς πόλεις καὶ τὴν χώραν. πόρρωθεν δ' ὄντες φανεροὶ τίνων ζώων ἔχυσι τὴν ἐπιμέλειαν, ὑπὸ τῶν ἀπαντώντων n) προσκυνῦνται καὶ τιμῶνται.

Sepultura. Herod. II, 67.

ὅταν δ' ἀποθάνῃ τι τῶν εἰρημένων σινδόνι κατακαλύψαντες, καὶ μετ' οἰμωγῆς τὰ στήθη καταπληξάμενοι, φέρυσιν εἰς τὰς ταριχείας. ἔπειτα θεραπευθέντων αὐτῶν κεδρίᾳ καὶ τοῖς δυναμένοις εὐωδίαν παρέχεσθαι καὶ πολυχρόνιον τῦ σώματος τήρησιν;

l) Librarius cod. Reg. hoc scholio explicat: διὰ κολακείας τινὸς προσκαλύμενοι.

m) αἰσχύνονται et mox γινομένας Steph. Rhod.

n) Coniecturam Wesselingi sine dubitatione recepi, vt optimam et accommodatissimam. Vulgo in omnibus MSS. et Edd. legitur ἁπάντων.

σιν, θάπτουσιν ἐν ἱεραῖς θήκαις. ὃς δ' ἂν τούτων τι τῶν ζώων ἑκὼν διαφθείρῃ, θανάτῳ περιπίπτει. πλὴν ἐὰν αἴλουρον ἢ τὴν ἶβιν ἀποκτείνῃ. ταῦτα δὲ ἐάν τε ἑκὼν o) ἐάν τε ἄκων ἀποκτείνῃ, πάντως θανάτῳ περιπίπτει τῶν ὄχλων συντρεχόντων καὶ τὸν πράξαντα δεινότατα διατιθέντων, καὶ τοῦτ' ἐνίοτε πραττόντων ἄνευ κρίσεως. διὰ δὲ τὸν ἐπὶ τούτοις φόβον, οἱ θεασάμενοι τεθνηκός τι τῶν ζώων τούτων, ἀποστάντες μακρὰν βοῶσιν, ὀδυρόμενοί τε καὶ μαρτυρόμενοι κατειλῆφθαι τὸ τετελευτηκός. οὕτω δ' ἐν ταῖς τῶν ἀνθρώπων ψυχαῖς ἐντέτηκεν ἡ πρὸς τὰ ζῶα ταῦτα δεισιδαιμονία, καὶ τοῖς πάθεσιν ἀμεταθέτως ἕκαστος διάκειται πρὸς τὴν τούτων τιμήν, ὥστε καὶ καθ' ὃν χρόνον Πτολεμαῖος μὲν ὁ βασιλεὺς ὑπὸ Ῥωμαίων οὔπω προσηγορεύετο φίλος, οἱ δ' ὄχλοι πᾶσαν εἰσεφέροντο σπουδὴν ἐκθεραπεύοντες τοὺς παρεπιδημοῦντας τῶν ἀπὸ τῆς Ἰταλίας, καὶ σπεύδοντες μηδεμίαν ἀφορμὴν ἐγκλήματος, ἢ πολέμου δοῦναι, διὰ τὸν φόβον. ἀποκτείναντος Ῥωμαίου τινὸς αἴλουρον, καὶ τοῦ πλήθους συνδραμόντος ἐπὶ τὴν οἰκίαν

Poena eorum, qui haec animalia interficiunt. *Herod.* II. 65.

Romanus quidam ob felem necatam in Aegypto supplicio afficitur.

o) ἐάν τε ἑκὼν non exstat in Wess. operarum errore.

οἰκίαν τοῦ πράξαντος, οὔτε οἱ πεμφθέντες ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἄρχοντες ἐπὶ τὴν παραίτησιν, οὔτε ὁ κοινὸς ἀπὸ τῆς Ῥώμης φόβος ἴσχυσεν ἐξελέσθαι τῆς τιμωρίας τὸν ἄνθρωπον, καίπερ ἀκουσίως τοῦτο πεπραχότα. καὶ τοῦτο οὐκ ἐξ ἀκοῆς ἡμεῖς ἱστοροῦμεν, ἀλλ᾽ αὐτοὶ κατὰ τὴν γεγενημένην ἡμῖν ἐπιδημίαν κατ᾽ Αἴγυπτον ἑωρακότες.

84 Ἀπίστων δὲ φαινομένων πολλοῖς τῶν εἰρημένων καὶ μύθοις παραπλησίων, πολλῷ παραδοξότερα φανήσεται τὰ μετὰ ταῦτα ῥηθησόμενα. λιμῷ γάρ ποτε πιεζομένων τῶν κατ᾽ Αἴγυπτον, φασὶ πολλοὺς ἀλλήλων μὲν ἅψασθαι, διὰ τὴν ἔνδειαν, τῶν δ᾽ ἀφιερωμένων ζώων τὸ παράπαν μὴ δ᾽ αἰτίαν σχεῖν μηδένα προσενηνέχθαι. ἀλλὰ μήν γε καὶ καθ᾽ ἣν ἂν οἰκίαν εὑρεθῇ κύων τετελευτηκώς, ξυρῶνται, πάντες οἱ κατ᾽ οἶκον ὄντες ὅλον τὸ σῶμα, καὶ ποιοῦνται πένθος· καὶ τὸ τούτου θαυμασιώτερον, ἐὰν οἶνος ἢ σῖτος, ἤ τι τῶν πρὸς τὸν βίον ἀναγκαίων τυγχάνῃ κείμενον ἐν τοῖς οἰκήμασιν, οὗ τὸ ζῆν ἐξέλιπέ τι τῶν θηρίων, οὐκ ἂν ἔτι χρήσασθαι πρὸς οὐδὲν αὐτοῖς ὑπομείνειαν. κἂν ἐν ἄλλῃ χώρᾳ που στρατευόμενοι τύχωσι, λυπούμενοι τοὺς αἰλούρους καὶ τοὺς ἱέρακας ἀπάγουσιν εἰς Αἰγυ-

Summa in colendis animalibus superstitio.

Herod. II, 66 fin.

Αἴγυπτον. καὶ τȣ̃το πράττȣσιν ἐνίοτε τῶν ἐφοδίων αὐτȣ̀ς ἀπολιπόντων. Τὰ δὲ γινόμενα περὶ τὸν Ἆπιν τὸν ἐν Μέμφει, καὶ τὸν Μνεῦϊν τὸν ἐν Ἡλίȣ πόλει, καὶ τὰ περὶ τὸν Τράγον τὸν ἐν Μένδητι, πρὸς δὲ τȣ́τοις τὸν Κροκόδειλον τὸν ἐν τῇ Μοίριδος λίμνῃ, καὶ τὸν Λέοντα τὸν τρεφόμενον ἐν τῇ Λεόντων πόλει p), καὶ πολλὰ τοιαῦθ᾽ ἕτερα διηγήσασθαι μὲν εὔχερὲς, ἀπαγγείλαντα δὲ, πιςευθῆναι παρὰ τοῖς μὴ τεθεαμένοις, δύσκολον. ταῦτα γὰρ ἐν ἱεροῖς μὲν περιβόλοις τρέφεται, θεραπεύȣσι δ᾽ αὐτὰ πολλοὶ τῶν ἀξιολόγων ἀνδρῶν, τροφὰς διδόντες τὰς πολυτελεςάτας. σεμίδαλιν γὰρ ἢ χόνδρον ἑψῶντες ἐν γάλακτι, καὶ πέμματα παντοδαπὰ μέλιτι φύροντες, καὶ κρέα χήνεια τὰ μὲν ἑψῶντες, τὰ δ᾽ ὀπτῶντες, ἀνεκλείπτως χορηγȣ̃σι. τοῖς δ᾽ ὠμοφάγοις πολλὰ τῶν ὀρνέων θηρεύοντες παραβάλλȣσι· καὶ τὸ καθόλȣ μεγάλην εἰσφέρονται σπȣδὴν εἰς τὴν πολυτέλειαν τῆς τροφῆς, λȣτροῖς τε χλιαροῖς χρώμενοι, καὶ μύροις τοῖς κρατίςοις ἀλείφοντες, καὶ παντοδαπὰς εὐωδίας θυμιῶντες ȣ̓ διαλείπȣσι. ςρωμνάς τε

Euseb. Praep. euang. II, 1.
Apis, Mnevis.
Strabo XVII, 56.
Plut. de *Isid.* c. 51.
Hircus Mendesius, Crocodilus. Leo.
Sup. c. 18.
Herod. II, 42. 46.
Strabo XVII, 46.
Euseb. Praep. Euang. L. III, c. 4.
Cibus animalibus subministratus.
Herod. II, 65.
Reliqua corporis eorum cura.

p) Λεοντόπολις Steph. Rhod.

τε τὰς πολυτελεστάτας καὶ κόσμον εὐπρεπῆ χορηγᾶσι, καὶ τῶν συνεσιῶν ὅπως τυγχάνῃ κατὰ φύσιν φροντίδα ποιᾶνται τὴν μεγίστην. πρὸς δὲ τέτοις, ὁμοφύλας θηλείας ἑκάστῳ τῶν ζώων τὰς εὐειδεστάτας συντρέφεσιν, ἃς παλλακίδας προσαγορεύεσι, καὶ θεραπεύεσι ταῖς μεγίσαις δαπάναις καὶ λειτεργίαις. ἐὰν δὲ τελευτήσῃ τὶς, ποιᾶσι μὲν ἴσα τοῖς ἀγαπητῶν τέκνων στερεμένοις, θάπτεσι δὲ ἐ κατὰ τὴν ἑαυτῶν δύναμιν, ἀλλὰ πολὺ τὴν ἀξίαν τῆς ἑαυτῶν ἐσίας ὑπερβάλλοντες. μετὰ γὰρ τὴν Ἀλεξάνδρε τελευτὴν, Πτολεμαίε τᾶ Λάγε παρειληφότος ἄρτι τὴν Αἴγυπτον, ἔτυχεν ἐν Μέμφει τελευτήσας ὁ Ἄπις γήρᾳ· ὁ δὲ τὴν ἐπιμέλειαν ἔχων αὐτᾶ, τήν τε ἡτοιμασμένην χορηγίαν, ἐσαν πάνυ πολλὴν, εἰς ταφὴν ἅπασαν ἐδαπάνησε, καὶ παρὰ τᾶ Πτολεμαίε πεντήκοντα ἀργυρίε τάλαντα προσεδανείσατο. καὶ καθ' ἡμᾶς δέ τινες τῶν τὰ ζῶα ταῦτα τρεφόντων, εἰς τὰς ταφὰς q) αὐτῶν ἐκ ἔλαττον τῶν ἑκατὸν ταλάντων δεδαπανήκασι.

Aelian. Hist. Anim. XI, 10.

Sumtuosa sepultura. *Herod.* II, 67.

85. Προσ-

q) τροφὰς Steph. Rhod. et pleraque MSS. perperam.

Προσθετέον δὲ τοῖς εἰρημένοις τὰ λειπόμενα τῶν γινομένων περὶ τὸν ἱερὸν ταῦρον τὸν ὀνομαζόμενον Ἆπιν. ὅταν γὰρ τελευτήσας ταφῇ μεγαλοπρεπῶς, ζητοῦσιν οἱ περὶ ταῦτ᾽ ὄντες ἱερεῖς μόσχον ἔχοντα κατὰ τὸ σῶμα παράσημα τὰ παραπλήσια τῷ προϋπάρξαντι. ὅταν δ᾽ εὑρεθῇ, τὰ μὲν πλήθη τοῦ πένθους ἀπολύεται, τῶν δ᾽ ἱερέων οἷς ἐστιν ἐπιμελές, ἄγουσι τὸν μόσχον τὸ μὲν πρῶτον εἰς Νείλου πόλιν, ἐν ᾗ τρέφουσιν αὐτὸν ἐφ᾽ ἡμέρας τετταράκοντα. ἔπειτα θαλαμηγὸν ναῦν οἴκημα κεχρυσωμένον ἔχουσαν ἐμβιβάσαντες, ὡς θεὸν ἀνάγουσιν εἰς Μέμφιν, εἰς τὸ τοῦ Ἡφαίστου τέμενος. ἐν δὲ ταῖς προειρημέναις τετταράκονθ᾽ ἡμέραις μόνον ὁρῶσιν αὐτὸν αἱ γυναῖκες, κατὰ πρόσωπον ἱστάμεναι, καὶ δεικνύουσιν ἀνασυράμεναι τὰ ἑαυτῶν γεννητικὰ μόρια. τὸν δ᾽ ἄλλον χρόνον ἅπαντα κεκωλυμένον ἐστὶν εἰς ὄψιν αὐτὰς ἔρχεσθαι τούτῳ τῷ θεῷ. τῆς δὲ τοῦ βοὸς τούτου τιμῆς αἰτίαν ἔνιοι φέρουσι, λέγοντες ὅτι τελευτήσαντος Ὀσίριδος, εἰς τοῦτον ἡ ψυχὴ αὐτοῦ μετέστη, καὶ διὰ ταῦτα διατελεῖ μέχρι τοῦ νῦν ἀεὶ κατὰ τὰς ἀναδείξεις αὐτοῦ μεθισταμένη πρὸς τοὺς μεταγενεστέρους. ἔνιοι δὲ λέγουσι, τελευτήσαντος Ὀσί-

85 LXXXV. Apis quum moritur, novus, qui ei succedat, certis signis exquiritur. *Aelian.* Hist. Anim. XI, 10. *Strabo* XVII, 64.

Hunc videre mulieribus per XL modo dies licet.

Osiridis anima in Apim transmigrans. Cf. *Plut. de Isid.* c. 105. 44. *Herod.* II, 69.

Strab. XVII, 47. Ὀσίριδος ὑπὸ Τυφῶνος, τὰ μέλη συναγαγοῦσαν τὴν Ἶσιν, εἰς βοῦν ξυλίνην ἐμβαλεῖν, βύσσινα περιβεβλημένην, καὶ διὰ τοῦτο καὶ τὴν πόλιν ὀνομασθῆναι Βούσιριν. πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα μυθολογοῦσι περὶ τοῦ Ἄπιδος, ὑπὲρ ὧν μακρὸν ἡγούμεθα τὸ καθ' ἕκαστον διεξιέναι.

86 Πάντα δὲ θαυμάσια καὶ μείζω πίστεως ἐπιτελοῦντες οἱ κατ' Αἴγυπτον εἰς τὰ τιμώμενα ζῶα, πολλὴν ἀπορίαν παρέχονται τοῖς τὰς αἰτίας τούτων ζητοῦσιν. οἱ μὲν οὖν ἱερεῖς αὐτῶν ἀπόρρητόν τι δόγμα περὶ τούτων ἔχουσιν, ὃ προειρήκαμεν ἐν τοῖς θεολογουμένοις. οἱ δὲ πολλοὶ τῶν Αἰγυπτίων τρεῖς αἰτίας ταύτας ἀποδιδόασιν· ὧν τὴν μὲν πρώτην, μυθώδη παντελῶς καὶ τῆς ἀρχαϊκῆς ἁπλότητος οἰκείαν. Φασὶ γὰρ τοὺς ἐξ ἀρχῆς γενομένους θεούς, ὀλίγους ὄντας καὶ κατισχυομένους ὑπὸ τοῦ πλήθους καὶ τῆς ἀνομίας τῶν γηγενῶν ἀνθρώπων, ὁμοιωθῆναι τισὶ τῶν ζώων, καὶ διὰ τοῦ τοιούτου τρόπου διαφυγεῖν τὴν ὠμότητα καὶ βίαν αὐτῶν· ὕστερον δὲ τῶν κατὰ τὸν κόσμον πάντων κρατήσαντας καὶ τοῖς αἰτίοις τῆς ἐξ ἀρχῆς σωτηρίας χάριν ἀποδιδόντας, ἀφιερῶσαι τὰς φύσεις αὐτῶν οἷς ἀφω-

Causae consecrationis animalium variae afferuntur. Sup. c. 21.

1. Fabulosa de Diis in animalium formas mutatis. Ouid. Metam. V, 327. Plut. de Isid. et Osir. c. 102.

ἀφωμοιώθησαν, καὶ καταδεῖξαι τοῖς ἀνθρώποις τὸ τρέφειν μὲν πολυτελῶς r) ζῶντα, θάπτειν δὲ τελευτήσαντα. δευτέραν δὲ λέγουσιν αἰτίαν, ὅτι τὸ παλαιὸν οἱ κατ' Αἴγυπτον, διὰ τὴν ἀταξίαν τὴν ἐν τῷ στρατοπέδῳ, πολλαῖς μάχαις ὑπὸ τῶν πλησιοχώρων ἡττηθέντες, ἐπενόησαν σύνθημα φορεῖν ἐπὶ τῶν ταγμάτων. φασὶν οὖν κατασκευάσαντας εἰκόνας τῶν ζώων ὧν νῦν τιμῶσι, καὶ πήξαντας ἐπὶ σαυνίων φορεῖν τοὺς ἡγεμόνας, καὶ διὰ τούτου τοῦ τρόπου γνωρίζειν ἕκαστον ἧς εἴη συντάξεως. μεγάλα δὲ συμβαλλομένης αὐτοῖς τῆς διὰ τούτων εὐταξίας πρὸς τὴν νίκην, δόξαι τῆς σωτηρίας αἴτια γεγονέναι τὰ ζῶα. χάριν οὖν αὐτοῖς τοὺς ἀνθρώπους ἀποδοῦναι βουλομένους, εἰς ἔθος κατατάξαι τῶν εἰκασθέντων τότε μηδὲν κτείνειν, ἀλλὰ σεβομένους ἀπονέμειν τὴν προειρημένην ἐπιμέλειαν καὶ τιμήν.

2. De animalium figuris, olim signorum militarium loco adhibitis. *Plut. de Is. et Os.* c.103.

87 Τρίτην δ' αἰτίαν φέρουσι τῆς ἀμφισβητήσεως τῶν ζώων τὴν χρείαν ἣν ἕκαστον αὐτῶν προσφέρεται πρὸς τὴν ὠφέλειαν τοῦ κοινοῦ βίου καὶ τῶν ἀνθρώπων. τὴν μὲν

3. De vtilitate animalium. *Plut. de Is.* c. 106.

r) ἐπιμελῶς Steph. Rhod.

μὲν γὰρ θήλειαν βȣ̃ν ἐργάτας τίκτειν, καὶ τὴν ἐλαφρὰν τῆς γῆς ἀρȣ̃ν. τὰ δὲ πρόβατα δὶς μὲν τίκτειν, καὶ τοῖς ἐρίοις τὴν σκέπην ἅμα καὶ τὴν εὐσχημοσύνην περιποιεῖν, τῷ δὲ γάλακτι καὶ τῷ τυρῷ τροφὰς παρέχεσθαι προσηνεῖς ἅμα καὶ δαψιλεῖς. τὸν δὲ κύνα πρός τε τὰς θήρας εἶναι χρήσιμον, καὶ πρὸς τὴν φυλακήν. διόπερ τὸν θεὸν τὸν παρ' αὐτοῖς καλȣ́μενον Ἄνȣβιν παρεισάγȣσι κυνὸς ἔχοντα κεφαλὴν, ἐμφαίνοντες ὅτι σωματοφύλαξ ἦν τῶν περὶ τὸν Ὄσιριν καὶ τὴν Ἶσιν. ἔνιοι δὲ φασὶ τῆς Ἴσιδος προηγȣμένȣς τȣ̀ς κύνας καθ' ὃν καιρὸν ἐζήτει τὸν Ὄσιριν, τά τε θηρία καὶ τȣ̀ς ἀπαντῶντας ἀπείργειν. ἔτι δ' εὐνοïκῶς διακειμένȣς συζητεῖν ὠρυομένȣς. διὸ καὶ τοῖς Ἰσείοις προπορεύεσθαι τȣ̀ς κύνας κατὰ τὴν πομπήν. τῶν καταδειξάντων τȣ̃το τὸ νόμιμον, σημαινόντων τὴν παλαιὰν τȣ̃ ζώȣ χάριν. Καὶ τὸν μὲν αἴλερον πρός τε τὰς ἀσπίδας θανάσιμα δακνȣ́σας εὔθετον ὑπάρχειν, καὶ τἆλλα δάκετα τῶν ἑρπετῶν. τὸν δὲ ἰχνεύμονα, τῶν κροκοδείλων παρατηρȣ̃ντα τȣ̀ς γόνȣς, τὰ καταλειφθέντα s) τῶν ᾠῶν

Plut. de Is. c. 67. *Strabo* XVII, 77. *Euseb.* Praep. Ev. II, 1. *Aelian.* Hist. Anim. X, 45. *Plut.* de Is. c. 20.

Ichneumon Crocodili foetus obseruans, oua eius conterit.

s) καταληφθέντα Wessel. e cod. Reg.

ῳῶν συντρίβειν, καὶ ταῦτ' ἐπιμελῶς καὶ φιλοτίμως ἐνεργεῖν, μηδὲν ὠφελέμενον. τῦτο δὲ εἰ μὴ συνέβαινε γίνεσθαι, διὰ τὸ πλῆθος τῶν γεννωμένων θηρίων, ἄβατον ἂν γενέσθαι τὸν ποταμόν. ἀπόλλυσθαι δὲ καὶ τὰς κροκοδείλας αὐτὰς ὑπὸ τῦ προειρημένε ζώε, παραδόξως καὶ παντελῶς ἀπιςεμένῃ μεθόδῳ. τὰς γὰρ ἰχνεύμονας κυλιομένας ἐν τῷ πηλῷ, χασκόντων αὐτῶν, καθ' ὃν ἂν χρόνον ἐπὶ τῆς χέρσε καθεύδωσιν, εἰσπηδᾶν διὰ τῦ ςόματος εἰς μέσον τὸ σῶμα. ἔπειτα συντόμως τὴν κοιλίαν διαφαγόντας, αὐτὰς μὲν ἀκινδύνας ἐξιέναι, τὰς δὲ τῦτο παθόντας, νεκρὰς ποιεῖν παραχρῆμα. Τῶν δ' ὀρνέων τὴν μὲν ἴβιν χρησίμην ὑπάρχειν πρός τε τὰς ὄφεις καὶ τὰς ἀκρίδας, καὶ τὰς καμπάς. τὸν δ' ἱέρακα, πρός τε τὰς σκορπίας καὶ τὰς κεράςας καὶ τὰ μικρὰ τῶν δακέτων θηρίων, τὰ μάλιςα τὰς ἀνθρώπας ἀναιρῦντα. ἔνιοι δὲ λέγεσι τιμᾶσθαι τὸ ζῶον τῦτο διὰ τὸ τὰς μάντεις οἰωνοῖς τοῖς ἱέραξι χρωμένας, προλέγειν τὰ μέλλοντα τοῖς Αἰγυπτίοις. τινὲς δὲ φασὶν, ἐν τοῖς ἀρχαίοις χρόνοις ἱέρακα βιβλίον ἐνεγκεῖν εἰς Θήβας τοῖς ἱερεῦσι, φοινικῷ ῥάμματι περιδεδεμένον, ἔχον γεγραμμένας τὰς τῶν θεῶν θεραπείας τε καὶ τιμάς. διόπερ

Strabo XVII, 76. & *Sup.* c. 35.

Ipſumque Crocodilum necat.

Plut. de ſolert. animal. p. 966.

Strabo l. c.

Ibis.

Herod. II, 75.

Strabo XVII, 107.

Accipiter.

Aelian. Hiſt. Anim. X, 14.

Liber filo purpureo circumligatus, ab accipitre Thebas delatus.

καὶ τοὺς ἱερογραμματεῖς φορεῖν φοινικοῦν ῥάμμα. καὶ πτερὸν ἱέρακος ἐπὶ τῆς κεφαλῆς. τὸν δ' ἀετὸν Θηβαῖοι τιμῶσι, διὰ τὸ βασιλικὸν εἶναι δοκεῖν τοῦτο τὸ ζῶον καὶ τοῦ Διὸς ἄξιον.

88 Hircus eandem ob caufam ac Priapus colitur.

Τὸν δὲ τράγον ἀπεθέωσαν, καθάπερ καὶ παρὰ τοῖς Ἕλλησι τετιμῆσθαι λέγουσι τὸν Πρίαπον, διὰ τὸ γεννητικὸν μόριον. τὸ μὲν γὰρ ζῶον εἶναι τοῦτο καταφερέστατον πρὸς τὰς συνουσίας. τὸ δὲ μόριον τοῦ σώματος τὸ τῆς γενέσεως αἴτιον τιμᾶσθαι προσηκόντως, ὡς ἂν ὑπάρχον ἀρχέγονον τῆς τῶν ζώων φύσεως. Καθόλου δὲ τὸ αἰδοῖον οὐκ Αἰγυπτίους μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων οὐκ ὀλίγους καθιερωκέναι κατὰ τὰς τελετὰς, ὡς αἴτιον τῆς τῶν ζώων γενέσεως. τούς τε ἱερεῖς τοὺς παραλαβόντας πατρικὰς ἱερωσύνας κατ' Αἴγυπτον, τούτῳ τῷ θεῷ πρῶτον μυεῖσθαι. καὶ τοὺς Πᾶνας δὲ καὶ τοὺς Σατύρους φασὶν ἕνεκα τῆς αὐτῆς αἰτίας τιμᾶσθαι παρ' ἀνθρώποις. διὸ καὶ τὰς εἰκόνας αὐτῶν ἀνατιθέναι τοὺς πλείστους ἐν τοῖς ἱεροῖς ἐντεταμένας, καὶ τῇ τοῦ τράγου φύσει παραπλησίας. t)

τὸ

t) παραπλησίως Steph. Rhod.

τὸ γὰρ ζῶον τῦτο παραδεδόσθαι πρὸς τὰς συνυσίας ὑπάρχειν ἐνεργέςατον. ἐκείνυς ὖν διὰ ταύτης τῆς ἐμφάσεως χάριν ἀποδιδόναι περὶ τῆς πολυτεκνίας τῆς ἑαυτῶν. Τὺς δὲ ταύρυς τὺς ἱερὺς, λέγω δὲ τόν τε Ἆπιν καὶ Μνεῦϊν, τιμᾶσθαι παραπλησίως τοῖς θεοῖς, Ὀσίριδος καταδείξαντος· ἅμα μὲν διὰ τὴν τῆς γεωργίας χρείαν, ἅμα δὲ καὶ διὰ τὸ τῶν ευρόντων τὺς καρπὺς τὴν δόξαν ταῖς τύτων εὐεργεσίαις παραδόσιμον γεγονέναι τοῖς μεταγενεςέροις εἰς ἅπαντα τὸν αἰῶνα. τὺς δὲ πυῤῥὺς βῦς συγχωρηθῆναι θύειν, διὰ τὸ δοκεῖν τοιῦτον τῷ χρώματι γεγονέναι Τυφῶνα, τὸν ἐπιβυλεύσαντα μὲν Ὀσίριδι, τυχόντα δὲ τιμωρίας ὑπὸ τῆς Ἴσιδος διὰ τὸν τἀνδρὸς φόνον. καὶ τῶν ἀνθρώπων δὲ τὺς ὁμωχρωμάτυς τῷ Τυφῶνι τὸ παλαιὸν ὑπὸ τῶν βασιλέων φασὶ θύεσθαι πρὸς τῷ τάφῳ τῦ u) Ὀσίριδος. τῶν μὲν ὖν Αἰγυπτίων ὀλίγυς τινὰς εὑρίσκεσθαι πυῤῥὺς, τῶν δὲ ξένων τὺς πλείυς. διὸ καὶ περὶ τῆς Βυσίριδος ξενοκτονίας παρὰ τοῖς Ἕλλησιν ἐνισχῦσαι τὸν μῦθον, ὐ τῦ βασιλέως ὀνομαζομένυ Βυσίριδος, ἀλλὰ τῦ Ὀσίριδος τάφυ

Tauri cur colantur.

Rufi boues mactantur, ob similitudinem cum Typhone. *Plut.* de If. c. 47. 51. 104.

Busiris. Cf. *Isocrat.* Buf. init. *Strabo* XVII, 47.

u) τῷ Steph. Rhod.

τάφε ταύτην ἔχοντος τὴν προσηγορίαν κατὰ τὴν τῶν ἐγχωρίων διάλεκτον. Τὲς δὲ λύκες τιμᾶσθαι λέγεσι διὰ τὴν πρὸς τὲς κύνας τῆς φύσεως ὁμοιότητα. βραχὺ γὰρ διαλλάττοντας αὐτὲς ταῖς φύσεσι, ταῖς ἐπιμιξίαις ζωογονεῖν ἐξ ἀλλήλων. Φέρεσι δὲ καὶ ἄλλην αἰτίαν Αἰγύπτιοι τῆς τε ζώε τέτε τιμῆς μυθικωτέραν. τὸ γὰρ παλαιὸν φασὶ τῆς Ἴσιδος μετὰ τε παιδὸς Ὥρε μελλέσης διαγωνίζεσθαι πρὸς Τυφῶνα, παραγενέσθαι βοηθὸν ἐξ ᾅδε τὸν Ὄσιριν τῷ τέκνῳ καὶ τῇ γυναικὶ, λύκῳ τὴν ὄψιν ὁμοιωθέντα. ἀναιρεθέντος ἒν τε Τυφῶνος, τὲς κρατήσαντας καταδεῖξαι τιμᾷν τὸ ζῶον, ἒ τῆς ὄψεως ἐπιφανείσης, τὸ νικᾷν ἐπηκολέθησεν. ἔνιοι δὲ λέγεσι, τῶν Αἰθιόπων στρατευσάντων ἐπὶ τὴν Αἴγυπτον, ἀθροισθείσας παμπληθεῖς ἀγέλας λύκων ἐκδιῶξαι τὲς ἐπελθόντας ἐκ τῆς χώρας, ὑπὲρ πόλιν τὴν ὀνομαζομένην Ἐλεφαντίνην· διὸ καὶ τόν τε νομὸν ἐκεῖνον Λυκοπολίτην ὀνομασθῆναι, καὶ τὰ ζῶα τὰ προειρημένα τυχεῖν τῆς τιμῆς.

Lupi cur colantur.

Plut. de Is. c. 26.

89 Λείπεται δ' ἡμῖν εἰπεῖν περὶ τῆς τῶν κροκοδείλων ἀποθεώσεως. ὑπὲρ ἧς οἱ πλεῖστοι διαπορῦσι, πῶς, τῶν θηρίων τέτων σαρκοφαγέντων τὲς ἀνθρώπες, ἐνομοθε-

Crocodilus cur consecratus.

Cf. *Plut.* de Isid. c. 107.

Cf. c. 77.

μοθετήθη τιμᾶν ἴσα θεοῖς τὰς τὰ δεινότατα διατιθέντας. Φασὶν ἐν τῆς χώρας τὴν ὀχυρότητα παρέχεσθαι μὴ μόνον τὸν ποταμὸν, ἀλλὰ καὶ πολὺ μᾶλλον τὰς ἐν αὐτῷ κροκοδείλας. διὸ καὶ τὰς λῃςὰς τὰς τε ἀπὸ τῆς Ἀραβίας καὶ Λιβύης μὴ τολμᾶν διανήχεσθαι τὸν Νεῖλον, φοβεμένες τὸ πλῆθος τῶν θηρίων. τἔτο δ' ἐκ ἄν ποτε γενέσθαι πολεμεμένων τῶν ζώων, καὶ διὰ τῶν σαγηνευόντων ἄρδην ἀναιρεθέντων. ἔςι δὲ καὶ ἄλλος λόγος ἱςορέμενος περὶ τῶν θηρίων τέτων. Φασὶ γάρ τινες, τῶν ἀρχαίων τινὰ βασιλέων τὸν προσαγορευόμενον Μηνᾶν, διωκόμενον ὑπὸ τῶν ἰδίων κυνῶν, καταφυγεῖν εἰς τὴν Μοίριδος καλεμένην λίμνην, ἔπειθ' ὑπὸ κροκοδείλε παραδόξως ἀναληφθέντα, εἰς τὸ πέραν ἀπενεχθῆναι. τῆς δὲ σωτηρίας χάριν ἀποδιδόναι βελόμενον τῷ ζώῳ, πόλιν κτίσαι πλησίον, ὀνομάσαντα Κροκοδείλων. x) καταδεῖξαι δὲ καὶ τοῖς ἐγχωρίοις ὡς θεὲς τιμᾶν ταῦτα τὰ ζῶα, καὶ τὴν λίμνην αὐτοῖς εἰς τροφὴν ἀναθεῖναι. ἐνταῦθα δὲ καὶ τὸν τάφον ἑαυτῷ κατασκευάσαι, πυραμίδα τετράπλευρον ἐπιςήσαν-

Herod. II, 69. *Sup.* c. 35. Cf. *Strabo* XVII, 82.

Menas a Crocodilo seruatus.

Herod. II, 148. *Strabo* XVII, 75.

x) Κροκόδειλον Steph. Rhod.

Sup. c. 61. σαντα. καὶ τὸν θαυμαζόμενον παρὰ πολλοῖς λαβύρινθον οἰκοδομῆσαι. παραπλήσια δὲ καὶ περὶ τῶν ἄλλων λέγουσιν, ὑπὲρ ὧν τὰ καθ' ἕκαστον μακρὸν ἂν εἴη γράφειν. ὅτι γὰρ τῆς ὠφελείας ἕνεκα τῆς εἰς τὸν βίον οὕτως ἑαυτοὺς εἰθίκασι, y) φανερὸν εἶναι φασὶν ἐκ τοῦ πολλὰ τῶν ἐδωδίμων παρ' αὐτοῖς ἐνίους μὴ προσφέρεσθαι. τινὰς μὲν γὰρ φακῶν, τινὰς δὲ κυάμων, ἐνίους δὲ τυρῶν ἢ κρομμύων, ἤ τινων ἄλλων βρωμάτων τὸ παράπαν μὴ γεύεσθαι, πολλῶν ὑπαρχόντων κατὰ τὴν Αἴγυπτον. δῆλον ποιοῦντας διότι διδακτέον ἐστὶν αὐτοὺς τῶν χρησίμων ἀπέχεσθαι, καὶ ὅτι πάντων πάντα ἐσθιόντων, οὐδὲν ἂν ἐξήρκεσε τῶν ἀναλισκομένων. καὶ ἑτέρας δ' αἰτίας φέροντες τινὲς φασὶν, ἐπὶ τῶν παλαιῶν βασιλέων, πολλάκις ἀφισταμένου τοῦ πλήθους καὶ συμφρονοῦντος κατὰ τῶν ἡγουμένων, τῶν βασιλέων τινὰ συνέσει διαφέροντα z) διελέσθαι μὲν τὴν χώραν εἰς πλείω μέρη, καθ' ἕκαστον δ' αὐτῶν καταδεῖξαι τοῖς ἐγχωρίοις σέβεσθαί τι ζῶον, ἢ τροφῆς τινὸς μὴ γεύσασθαι, ὅπως ἑκάστων τὸ μὲν

Aegyptii a multis esculentis abstinent. *Plut.* de Is. c. 8. *sq.* *Herod.* II, 37.

Ciuilis quaedam tam huius rei, quam consecrationis animalium causa. *Plut.* de Is. c. 103.

y) αὐτοὺς τεθέακασι Steph. Rhod.

z) τινὰς σ. διαφέροντας Steph. Rhod.

μὲν παρ' αὐτοῖς τιμώμενον σεβομένων, τῶν δὲ παρὰ τοῖς ἄλλοις ἀφιερωμένων καταφρονούντων, μηδέποτε ὁμονοῆσαι δύνωνται πάντες οἱ κατ' Αἴγυπτον. καὶ τοῦτο ἐκ τῶν ἀποτελεσμάτων φανερὸν εἶναι. πάντες γὰρ τοὺς πλησιοχώρους πρὸς ἀλλήλους διαφέρεσθαι, προσκόπτοντας ταῖς εἰς τὰ προειρημένα παρανομίαις.

Φέρουσι δέ τινες καὶ τοιαύτην αἰτίαν 90
τῆς τῶν ζώων ἀφιερώσεως. συναγομένων γὰρ ἐν ἀρχῇ τῶν ἀνθρώπων ἐκ τοῦ θηριώδους βίου, τὸ μὲν πρῶτον ἀλλήλους κατεσθίειν, καὶ πολεμεῖν ἀεὶ, τοῦ πλεῖον δυναμένου τὸν ἀσθενέστερον κατισχύοντος. μετὰ δὲ ταῦτα τοὺς τῇ ῥώμῃ λειπομένους, ὑπὸ τοῦ συμφέροντος διδαχθέντας, ἀθροίζεσθαι καὶ ποιῆσαι σημεῖον ἑαυτοῖς ἐκ τῶν ὕστερον καθιερωθέντων ζώων. πρὸς δὲ τοῦτο τὸ σημεῖον τῶν ἀεὶ δεδιότων συντρεχόντων, οὐκ εὐκαταφρόνητον τοῖς ἐπιτιθεμένοις γίνεσθαι τὸ σύστημα. τὸ δ' αὐτὸ καὶ τῶν ἄλλων ποιούντων, διαστῆναι μὲν τὰ πλήθη κατὰ συστήματα, τὸ δὲ ζῶον τὸ τῆς ἀσφαλείας ἑκάστοις γενόμενον αἴτιον, τιμῶν τυχεῖν ἰσοθέων, ὡς τὰ μέγιστα εὐεργετηκός· διόπερ ἄχρι τῶν νῦν χρόνων τὰ τῶν Αἰγυπτίων ἔθνη διεστηκότα τιμᾷν

τὰ παρ' ἑαυτοῖς ἐξ ἀρχῆς τῶν ζώων καθιερωθέντα· καθόλε δὲ φασὶ τὲς Αἰγυπτίες ὑπὲρ τὲς ἄλλες ἀνθρώπες εὐχαρίςως διακεῖσθαι πρὸς πᾶν τὸ εὐεργετῦν, νομίζοντας μεγίςην ἐπικερίαν εἶναι τῷ βίῳ τὴν ἀμοιβὴν τῆς πρὸς τὲς εὐεργέτας χάριτος. δῆλον γὰρ εἶναι διότι πάντες πρὸς εὐεργεσίαν ὁρμήσεσι τέτων μάλιςα παρ' οἷς ἂν ὁρῶσι θησαυριζομένας τὰς χάριτας κάλλιςα. διὰ δὲ τὰς αὐτὰς αἰτίας δοκῦσιν Αἰγύπτιοι τὲς ἑαυτῶν βασιλεῖς προσκυνεῖν τε καὶ τιμᾶν, ὡς πρὸς ἀλήθειαν ὄντας θεές. ἅμα μὲν ἐκ ἄνευ δαιμονίε τινὸς προνοίας νομίζοντες αὐτὲς τετευχέναι τῆς τῶν ὅλων ἐξεσίας, ἅμα δὲ τὲς βελομένες τε καὶ δυναμένες τὰ μέγιςα εὐεργετεῖν, ἡγέμενοι θείας μετέχειν φύσεως. περὶ μὲν ἒν τῶν ἀφιερωμένων ζώων, εἰ καὶ πεπλεονάκαμεν, ἀλλ' ἒν γε τὰ μάλιςα θαυμαζόμενα τῶν παρ' Αἰγυπτίοις νόμιμα διευκρινήκαμεν.

91 Οὐχ ἥκιςα δ' ἄν τις, πυθόμενος τὰ περὶ τὲς τετελευτηκότας νόμιμα τῶν Αἰγυπτίων θαυμάσαι τὴν ἰδιότητα τῶν ἐθῶν. ὅταν γάρ τις ἀποθάνῃ παρ' αὐτοῖς, οἱ μὲν συγγενεῖς καὶ φίλοι πάντες καταπασάμενοι πηλῷ τὰς κεφαλὰς, περιέρχονται τὴν πόλιν

Ritus Aegyptiorum funebres. *Herod.* II, 85.

πόλιν θρηνοῦντες, ἕως ἂν ταφῆς τύχῃ τὸ σῶμα. οὐ μὴν οὔτε λουτρῶν, οὔτε οἴνου, οὔτε τῆς ἄλλης τροφῆς ἀξιολόγου μεταλαμβάνουσιν, οὔτε ἐσθῆτας λαμπρὰς περιβάλλονται. τῶν δὲ ταφῶν τρεῖς ὑπάρχουσι τάξεις, ἥτε πολυτελεστάτη, καὶ μέση, a) καὶ ταπεινοτάτη. κατὰ μὲν οὖν τὴν πρώτην ἀναλίσκεσθαι φασὶν ἀργυρίου τάλαντον, κατὰ δὲ τὴν δευτέραν μνᾶς εἴκοσι, κατὰ δὲ τὴν ἐσχάτην παντελῶς ὀλίγον τι δαπάνημα γίνεσθαι λέγουσιν. οἱ μὲν οὖν τὰ σώματα θεραπεύοντες, εἰσὶ τεχνῖται τὴν ἐπιστήμην ταύτην ἐκ γένους παρειληφότες. οὗτοι δὲ γραφὴν ἑκάστου τῶν εἰς τὰς ταφὰς δαπανωμένων τοῖς οἰκείοις τῶν τελευτησάντων προσενέγκαντες, ἐπερωτῶσι τίνα τρόπον βούλονται τὴν θεραπείαν γενέσθαι τοῦ σώματος. διομολογησάμενοι δὲ περὶ πάντων, καὶ τὸν νεκρὸν παραλαβόντες, τοῖς τεταγμένοις ἐπὶ τὴν κατειθισμένην ἐπιμέλειαν τὸ σῶμα παραδιδόασι. καὶ πρῶτος μὲν ὁ γραμματεὺς λεγόμενος, τεθέντος χαμαὶ τοῦ σώματος, ἐπὶ τὴν λαγόνα περιγράφει τὴν εὐώνυμον ὅσον δεῖ τεμεῖν.

Triplex sepultura. *Herod.* II, 86.

Cadauerum tractatio. *Herod.* l. c.

a) Duo vocabula καὶ μέση absunt a Rhod. operarum vitio.

Paraschistes f. incisor. Herod. II, 86. Plut. VII Sap. conu. p. 159.

τεμεῖν. ἐπειθ᾽ ὁ λεγόμενος Παρασχίστης, λίθον ἔχων Αἰθιοπικὸν, καὶ διατεμὼν ὅσα νόμος κελεύει τὴν σάρκα. παραχρῆμα φεύγει δρόμῳ, διωκόντων τῶν συμπαρόντων καὶ λίθοις b) βαλλόντων, ἔτι δὲ καταρωμένων, καὶ καθαπερεὶ τὸ μῦσος εἰς ἐκεῖνον τρεπόντων. ὑπολαμβάνουσι γὰρ μισητὸν εἶναι πάντα τὸν ὁμοφύλῳ σώματι βίαν προσφέροντα, καὶ τραύματα ποιοῦντα, καὶ καθόλου τὶ κακὸν ἀπεργαζόμενον.

Taricheutae f. conditores.

οἱ Ταριχευταὶ δὲ καλούμενοι πάσης μὲν τιμῆς καὶ πολυωρίας ἀξιοῦνται, τοῖς τε ἱερεῦσι συνόντες καὶ τὰς εἰς ἱερὸν εἰσόδους ἀκωλύτως ὡς ἱεροὶ ποιοῦνται. πρὸς δὲ τὴν θεραπείαν τοῦ παρεσχισμένου σώματος ἀθροισθέντων αὐτῶν, εἷς καθίησι τὴν χεῖρα διὰ τῆς τοῦ νεκροῦ τομῆς εἰς τὸν θώρακα, καὶ πάντα ἐξαίρει, χωρὶς νεφρῶν καὶ καρδίας. ἕτερος δὲ καθαίρει τῶν ἐγκοιλίων ἕκαστον, ἐγκλύζων οἴνῳ φοινικείῳ καὶ θυμιάμασι.

Condiendi ratio. Herod. l. c.

καθόλου δὲ πᾶν τὸ σῶμα τὸ μὲν πρῶτον κεδρίᾳ καί τισιν ἄλλοις ἐπιμελείας ἀξιοῦσιν ἐφ᾽ ἡμέρας πλείους τῶν τριάκοντα, ἔπειτα σμύρνῃ καὶ κινναμώμῳ, καὶ τοῖς δυναμένοις μὴ μόνον πολυ-

b) λίθοις Steph. Rhod.

λυχρόνιον τήρησιν c) ἀλλὰ καὶ τὴν εὐωδίαν παρέχεσθαι, θεραπεύσαντες. d) παραδιδόασι τοῖς συγγενέσι τοῦ τετελευτηκότος οὕτως ἕκαστον τῶν τοῦ σώματος μελῶν ἀκέραιον τετηρημένον, ὥστε καὶ τὰς ἐπὶ τοῖς βλεφάροις καὶ ταῖς ὀφρύσι τρίχας διαμένειν, καὶ τὴν ὅλην πρόσοψιν τοῦ σώματος ἀπαράλλακτον εἶναι, καὶ τὸν τῆς μορφῆς τύπον γνωρίζεσθαι. διὸ καὶ πολλοὶ τῶν Αἰγυπτίων ἐν οἰκήμασι πολυτελέσι φυλάττοντες τὰ σώματα τῶν προγόνων, κατ' ὄψιν ὁρῶσι τοὺς γενεαῖς πολλαῖς τῆς ἑαυτῶν γενέσεως προτετελευτηκότας. ὥστε ἑκάστων τά τε μεγέθη καὶ τὰς περιοχὰς τῶν σωμάτων, ἔτι δὲ τοὺς τῆς ὄψεως χαρακτῆρας ὁρωμένους, παράδοξον ψυχαγωγίαν παρέχεσθαι, καθάπερ συμβεβιωκότας τοῖς θεωρουμένοις.

Cadavera integra servantur. *Herod.* II, 86. fin. *Strabo* XVII, 104. *Sext. Emp. Pyrrh. Hyp.* III, 24. 226.

92 Τοῦ δὲ μέλλοντος θάπτεσθαι σώματος οἱ συγγενεῖς προλέγουσι τὴν ἡμέραν τῆς ταφῆς τοῖς τε δικασταῖς καὶ τοῖς συγγενέσιν, ἔτι δὲ φίλοις τοῦ τετελευτηκότος, καὶ δια-

Sepeliendi modus.

βε-

c) πολὺν χρόνον τηρεῖν Steph. Rhod. paullo ante in MSS. nonnullis est τεσσαράκοντα.

d) θεραπεύοντες Steph. Rhod.

βεβαιοῦνται, λέγοντες· ὍΤΙ ΔΙΑΒΑΊΝΕΙΝ ΜΈΛΛΕΙ ΤῊΝ ΛΊΜΝΗΝ ΤΟΥ̓́ΝΟΜΑ e) ΤΟΥ͂ ΤΕΤΕΛΕΥΤΗΚΌΤΟΣ. ἔπειτα παραγενομένων δικαςῶν πλείω τῶν τετταράκοντα, καὶ καθισάντων ἐπί τινος ἡμικυκλίου, κατεσκευασμένου πέραν τῆς λίμνης, ἡ μὲν βάρις καθέλκεται κατεσκευασμένη πρότερον ὑπὸ τῶν ταύτην ἐχόντων τὴν ἐπιμέλειαν. ἐφέςηκε δὲ ταύτῃ πρωρεὺς, ὃν Αἰγύπτιοι κατὰ τὴν ἰδίαν διάλεκτον ὀνομάζουσι Χάρωνα. διὸ καί φασιν Ὀρφέα τὸ παλαιὸν εἰς Αἴγυπτον παραβαλόντα καὶ θεασάμενον τοῦτο τὸ νόμιμον, μυθοποιῆσαι τὰ καθ᾽ ᾅδου, τὰ μὲν μιμησάμενον, τὰ δ᾽ αὐτὸν ἰδίᾳ πλασάμενον. περὶ οὗ τὰ κατὰ μέρος μικρὸν ὕςερον ἀναγράψομεν.

Cadauerum portitor Aegyptiis Charon dictus.

Inf. c. 96.

e) τοῦ νόμου Wessel. e cod. Reg. At vulgatum, quod non intellexerunt interpretes, verum est. Traditur enim ipsa sollemnis in hac re formula, quod patet ex addito λέγοντες. Dicebant nempe: *transire vult lacum* N. N. (addito nomine mortui) τοὔνομα τοῦ τετελ. hoc loco igitur vniuersim dicitur, pro nominatim appellato mortuo. Egregie hoc illustratur Liuii loco Lib. I. c. 32. *Audi Iupiter, audite fines; (cuiuscumque gentis sunt, nominat) audiat Fas.* Et mox: *Ego vos testor, populum illum, (quicumque est, nominat) iniustum esse.*

ὐ μὴν ἀλλὰ τῆς βάρεως εἰς τὴν λίμνην καθελκυσθείσης, πρὶν ἢ τὴν λάρνακα τὴν τὸν νεκρὸν ἔχουσαν εἰς αὐτὴν τίθεσθαι, τῷ βουλομένῳ κατηγορεῖν ὁ νόμος ἐξουσίαν δίδωσιν. ἐὰν μὲν οὖν τις παρελθὼν ἐγκαλέσῃ καὶ δείξῃ βεβιωκότα κακῶς, οἱ μὲν κριταὶ γνώμας ἀποφαίνονται, τὸ δὲ σῶμα εἴργεται τῆς εἰθισμένης ταφῆς· ἐὰν δὲ ὁ ἐγκαλέσας δόξῃ μὴ δικαίως ἐγκαλεῖν, μεγάλοις περιπίπτει f) προστίμοις. ὅταν δὲ μηδεὶς ὑπακούσῃ κατήγορος, ἢ παρελθὼν γνωσθῇ συκοφάντης ὑπάρχειν, οἱ μὲν συγγενεῖς ἀποθέμενοι τὸ πένθος, ἐγκωμιάζουσι τὸν τετελευτηκότα, καὶ περὶ μὲν τοῦ γένους οὐδὲν λέγουσιν, ὥσπερ παρὰ τοῖς Ἕλλησιν, ὑπολαμβάνοντες ἅπαντας ὁμοίως εὐγενεῖς εἶναι τοὺς κατ' Αἴγυπτον· τὴν δ' ἐκ παιδὸς ἀγωγὴν καὶ παιδείαν διελθόντες, πάλιν ἀνδρὸς γεγονότος τὴν εὐσέβειαν καὶ δικαιοσύνην, ἔτι δὲ τὴν ἐγκράτειαν καὶ τὰς ἄλλας ἀρετὰς αὐτοῦ διεξέρχονται, καὶ παρακαλοῦσι τοὺς κάτω θεοὺς σύνοικον δέξασθαι τοῖς εὐσεβέσι. τὸ δὲ πλῆθος ἐπευφημεῖ, καὶ συναποσεμνύνει τὴν δόξαν τοῦ τετελευτηκότος, ὡς τὸν αἰῶνα

Accusatio mortuorum.

Aegyptiorum mortuorum non genus, sed virtus laudatur.

Porphyr. de Abst. IV, 10.

f) ὑποπίπτει Steph. Rhod.

ῶνα διατρίβειν μέλλοντος καθ' ᾅδε μετὰ τῶν εὐσεβῶν. τὸ δὲ σῶμα τιθέασιν, οἱ μὲν ἰδίες ἔχοντες τάφες, ἐν ταῖς ἀποδεδειγμέναις θήκαις. οἷς δ' ἐχ ὑπάρχεσι τάφων κτήσεις, g) καινὸν οἴκημα ποιεσι κατὰ τὴν ἰδίαν οἰκίαν, καὶ πρὸς τὸν ἀσφαλέςατον τῶν τοίχων ὀρθὴν ἱςᾶσι τὴν λάρνακα· καὶ τὲς κωλυομένες δὲ διὰ τὰς κατηγορίας, ἢ πρὸς δανείων ὑποθήκας, θάπτεσθαι, τιθέασι κατὰ τὴν ἰδίαν οἰκίαν· ἒς ὕςερον ἐνίοτε παίδων παῖδες εὐπορήσαντες, καὶ τῶν τε συμβολαίων καὶ τῶν ἐγκλημάτων ἀπολύσαντες, μεγαλοπρεπὲς ταφῆς ἀξιεσιν.

Vid. *Sup.* ad c. 91. fin.

93 Σεμνότατα δὲ διείληπται παρ' Αἰγυπτίοις τὸ τὲς γονεῖς ἢ τὲς προγόνες φανῆναι περιττότερον τετιμηκότας εἰς τὴν αἰώνιον οἴκησιν μεταςάντας. νόμιμον δ' ἐςὶ παρ' αὐτοῖς καὶ τὸ διδόναι τὰ σώματα τῶν τετελευτηκότων γονέων εἰς ὑποθήκην δανείε. τοῖς δὲ μὴ λυσαμένοις ὄνειδός τε μέγιςον ἀκολεθεῖ καὶ μετὰ τὴν τελευτὴν ςέρησις ταφῆς. θαυμάσαι δ' ἄν τις καθηκόντως τὲς ταῦτα διηυκρινημένως διατάξαν-

Cadauera pro debitis oppignorantur. *Herod.* II, 136.

g) κτίσαι Steph. Rhod.

ἑαυτοὺς, ὅτι τὴν ἐπιείκειαν καὶ σπουδαιότητα τῶν ἠθῶν οὐκ ἐκ τῆς τῶν ζώντων ὁμιλίας μόνον, ἀλλὰ καὶ τῆς τῶν τετελευτηκότων ταφῆς καὶ θεραπείας, ἐφ' ὅσον ἦν ἐνδεχόμενον, τοῖς ἀνθρώποις ἐνοικειοῦν ἐφιλοτιμήθησαν. οἱ μὲν γὰρ Ἕλληνες μύθοις πεπλασμένοις καὶ ποιηταῖς διαβεβοημένοις h) τὴν περὶ τούτων πίστιν παρέδωκαν, τήν τε τῶν εὐσεβῶν τιμὴν, καὶ τὴν τῶν πονηρῶν τιμωρίαν. τοιγαροῦν οὐχ οἷον ἰσχῦσαι δύναται ταῦτα προτρέψασθαι ἐπὶ τὸν ἄριστον βίον τοὺς ἀνθρώπους, ἀλλὰ τοὐναντίον ὑπὸ τῶν φαύλων χλευαζόμενοι, πολλῆς καταφρονήσεως τυγχάνουσι. παρὰ δὲ τοῖς Αἰγυπτίοις οὐ μυθώδους ἀλλ' ὁρατῆς τοῖς μὲν πονηροῖς τῆς κολάσεως, τοῖς δ' ἀγαθοῖς τῆς τιμῆς οὔσης, καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἀμφότεροι τῶν ἑαυτοῖς προσηκόντων ὑπομιμνήσκονται, καὶ διὰ τούτου τοῦ τρόπου μεγίστη καὶ συμφορωτάτη διόρθωσις γίνεται

Fabulae Graecorum de inferis irridentur.

h) Sic ex coniectura dedi, pro vulgato *διαβεβλημένοις*, quod est in omnibus MSS. et Edd. Similiter in Herodiano peccatum, in quo Lib. VII. c. 1. legitur: *ἐθρύλλητο γὰρ παρὰ πᾶσι καὶ διεβέβλητο*; vbi Sylburgius quoque animaduertit, legendum esse *διαβεβόητο*. Esse debet hoc loco *poëtae famosi*, *celebres*.

τῶν ἠθῶν. κρατίςας δ' εἶναι τῶν νόμων ἡγητέον, οὐκ ἐξ ὧν εὐπορωτάτες, ἀλλ' ἐξ ὧν ἐπιεικεςάτες τοῖς ἤθεσι καὶ πολιτικωτάτες συμβήσεται γενέσθαι τὲς ἀνθρώπες.

94 Ῥητέον δ' ἡμῖν καὶ περὶ τῶν γενομένων νομοθετῶν κατ' Αἴγυπτον τῶν ἕτως ἐξηλλαγμένα καὶ παράδοξα νόμιμα καταδειξάντων. μετὰ γὰρ τὴν παλαιὰν τε κατ' Αἴγυπτον βίε κατάςασιν, τὴν μυθολογεμένην γεγονέναι ἐπί τε τῶν θεῶν καὶ τῶν ἡρώων, πεῖσαι φασὶ πρῶτον ἐγγράπτοις i) νόμοις χρήσασθαι τὰ πλήθη καὶ βιῶν τὸν Μνεύην, ἄνδρα καὶ τῇ ψυχῇ μέγαν καὶ τῷ βίῳ κοινότατον τῶν μνημονευ-

Legumlatores Aegyptiorum.
Iustin. Mart. coh. ad Graec. p. 10. coll. p. 24.
Cyrill. c. Iulian. I. p. 15.
1. Mneues.

i) ἐγγράπτοις Steph. Rhod. In iisdem mox καὶ ante βιῶν abest, sicut in MSS. quod Wesselingus ex Iustino restituit. Porro in Iustino pro Μνεύην legitur Μωσῆν. Malis artibus autem vsum Iustinum, (forsan et in affingendo hoc nomine) ex eo perspici potest, quod p. 24 iam ex Diodori verbis elicere vult, Mosen non solum primum Aegyptiorum, sed primum omnium legislatorum fuisse. Deinde, quod consulto ea quae sunt a προσαγορευθῆναι vsque ad Ἑρμῆν omittit, quippe consilio suo aduersa. Denique quod etiam eliminata voce Ἰαῶ posuit Μωσῆν τὸν ἐπικαλέμενον Θεόν.

μουσουμένων. προσποιηθῆναι δὲ αὐτῷ τὸν Ἑρμῆν δεδωκέναι τούτους, ὡς μεγάλων ἀγαθῶν αἰτίους ἐσομένους. καθάπερ παρ' Ἕλλησι ποιῆσαι φασὶν ἐν μὲν τῇ Κρήτῃ Μίνωα, παρὰ δὲ Λακεδαιμονίοις Λυκοῦργον· τὸν μὲν παρὰ Διὸς, τὸν δὲ παρ' Ἀπόλλωνος φήσαντα τούτους εἰληφέναι. καὶ παρ' ἑτέροις δὲ πλείοσιν ἔθνεσι παραδέδοται τοῦτο τὸ γένος τῆς ἐπινοίας ὑπάρξαι, καὶ πολλῶν ἀγαθῶν αἴτιον γενέσθαι τοῖς πεισθεῖσι. παρὰ μὲν γὰρ τοῖς Ἀριμασποῖς Ζαθραύστην ἱστοροῦσι τὸν ἀγαθὸν δαίμονα προσποιήσασθαι τοὺς νόμους αὐτῷ διδόναι, παρὰ δὲ τοῖς ὀνομαζομένοις Γέταις τοῖς ἀπαθανατίζουσι, Ζάμολξιν ὡσαύτως τὴν κοινὴν Ἑστίαν, παρὰ δὲ τοῖς Ἰουδαίοις Μωσῆν τὸν Ἰαὼ ἐπικαλούμενον θεόν. εἴτε θαυμαστὴν καὶ θείαν ὅλως ἔννοιαν εἶναι κρίναντας τὴν μέλλουσαν ὠφελήσειν ἀνθρώπων πλῆθος, εἴτε καὶ πρὸς τὴν ὑπεροχὴν καὶ δύναμιν τῶν εὑρεῖν λεγομένων τοὺς νόμους ἀποβλέψαντα τὸν ὄχλον, μᾶλλον ὑπακούσεσθαι διαλαβόντας. δεύτερον δὲ νομοθέτην Αἰγύπτου φασὶ γενέσθαι Σάσυχιν, k) ἄνδρα συνέσει διαφέροντα. τοῦ-

Simulat sibi leges a Mercurio traditas.
Commune hoc legumlatorum commentum, vt a Diis se accepisse suas leges, dicant. Quod dixerunt Minos, Lycurgus.
Strabo LXVI. p. 723.
Zathraustes.
Cf. *Herod.* IV, 94.
Zamolxis.
Moses Iudaeus, leges suas Iao Deo tribuens.
Strabo l. c.
8. Sasychis.

k) Σασύχιν Edd. omnes. [illegible] Iustin.

τὸν δὲ πρὸς τοῖς ὑπάρχουσι νόμοις ἄλλα τε προσθεῖναι, καὶ τὰ περὶ τὴν τῶν θεῶν τιμὴν ἐπιμελέστατα διατάξαι. εὑρετὴν δὲ καὶ γεωμετρίας γενέσθαι, καὶ τὴν περὶ τῶν ἄστρων θεωρίαν τε καὶ παρατήρησιν διδάξαι τοὺς ἐπιχωρίους. — τρίτον δὲ λέγουσι

3. Sesoosis. Σεσόωσιν 1) τὸν βασιλέα μὴ μόνον τὰς πολεμικὰς πράξεις ἐπιφανεστάτας κατεργάσασθαι τῶν κατ' Αἴγυπτον, ἀλλὰ καὶ περὶ τὸ μάχιμον ἔθνος νομοθεσίαν συστήσασθαι, καὶ τὰ ἀκόλουθα τὰ περὶ τὴν στρατείαν πάντα διακοσμῆσαι. τέταρτον δὲ

4. Bocchoris. Sup. c. 45. 65. 79. φασὶ γενέσθαι νομοθέτην Βόκχοριν τὸν βασιλέα, σοφόν τινα καὶ πανουργίᾳ διαφέροντα. τοῦτον οὖν διατάξαι τὰ περὶ τοὺς βασιλεῖς πάντα, καὶ τὰ περὶ τῶν συμβολαίων ἐξακριβῶσαι. γενέσθαι δ' αὐτὸν καὶ περὶ τὰς κρίσεις οὕτω συνετὸν, ὥστε πολλὰ τῶν ὑπ' αὐτοῦ διαγνωσθέντων διὰ τὴν περιττότητα μνημονεύεσθαι μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων. λέγουσι δ' αὐτὸν ὑπάρξαι τῷ μὲν σώματι παντελῶς ἀσθενῆ, τῷ δὲ τρόπῳ πάντων φιλοχρηματώτατον.

95 Μετὰ δὲ τοῦτον προσελθεῖν λέγεται

5. Amasis. τοῖς νόμοις Ἄμασιν τὸν βασιλέα· ὃν ἱστοροῦσι

1) Σεσόγχωσιν Iussin.

ρουσι τά τε περὶ τὰς νομαρχίας διατάξαι,
καὶ τὰ περὶ τὴν σύμπασαν οἰκονομίαν τῆς
Αἰγύπτου. παραδέδοται δὲ συνετός τε γε-
γονέναι καθ' ὑπερβολὴν, καὶ τὸν τρόπον
ἐπιεικὴς καὶ δίκαιος. ὧν ἕνεκα καὶ τοὺς
Αἰγυπτίους αὐτῷ περιτεθεικέναι τὴν ἀρ-
χὴν, οὐκ ὄντι γένους βασιλικοῦ. Φασὶ δὲ
καὶ τοὺς Ἠλείους, σπουδάζοντας περὶ τὸν *Herod.* II,
Ὀλυμπικὸν ἀγῶνα, πρεσβευτὰς ἀποστεῖ- 172.
λαι πρὸς αὐτὸν, ἐρωτήσοντας πῶς ἂν γέ- *Sup.* c. 68.
νοιτο δικαιότατος; τὸν δ' εἰπεῖν, ἐὰν μη- Eleorum legatio ad Amasin, de
δεὶς Ἠλεῖος ἀγωνίζηται. Πολυκράτους δὲ constituendis ludis Olympicis.
Σαμίων τοῦ δυνάστου συντεθειμένου πρὸς αὐ-
τὸν φιλίαν, καὶ βιαίως προσφερομένου *Cf. Herod.*
τοῖς τε πολίταις καὶ τοῖς εἰς Σάμον κα- II, 160.
ταπλέουσι ξένοις, τὸ μὲν πρῶτον λέγεται, Eius cum Polycrate
πρεσβευτὰς ἀποστείλαντα, παρακαλεῖν αὐ- Samio amicitia.
τὸν ἐπὶ τὴν μετριότητα· οὐ προσέχοντος
δ' αὐτοῦ τοῖς λόγοις, εἰς ἐπιστολὴν γράψαι *Herod.* III, 43.
τὴν φιλίαν καὶ τὴν ξενίαν τὴν πρὸς αὐτὸν *Strabo*
διαλυόμενον. οὐ γὰρ βούλεσθαι λυπηθῆναι XIV. p. m. 607.
συντόμως, ἀκριβῶς εἰδότα ὅτι πλησίον
ἐστὶν αὐτῷ τὸ κακῶς παθεῖν, οὕτω προεστη-
κότι τῆς τυραννίδος. θαυμασθῆναι δ' αὐ-
τὸν φασὶ παρὰ τοῖς Ἕλλησι διά τε τὴν
ἐπιείκειαν, καὶ διὰ τὸ Πολυκράτει ταχέ-
ως ἀποβῆναι τὰ ῥηθέντα. Ἕκτον δὲ λέγε- 6. Darius
ται τὸν Ξέρξου πατέρα Δαρεῖον τοῖς νόμοις Persa.

ἐπιστῆναι τοῖς τῶν Αἰγυπτίων. μισήσαντα γὰρ τὴν παρανομίαν τὴν εἰς τὰ κατ' Αἴγυπτον ἱερὰ γενομένην ὑπὸ Καμβύσου τοῦ προβασιλεύσαντος, ζηλῶσαι βίον ἐπιεικῆ καὶ φιλόθεον. ὁμιλῆσαι μὲν γὰρ αὐτὸν τοῖς ἱερεῦσι τοῖς ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ μεταλαβεῖν τῆς τε θεολογίας αὐτῶν καὶ τῶν ἐν ταῖς ἱεραῖς βίβλοις ἀναγεγραμμένων πράξεων. ἐκ δὲ τούτων ἱστορήσαντα τήν τε μεγαλοψυχίαν τῶν ἀρχαίων βασιλέων καὶ τὴν εἰς τοὺς ἀρχομένους εὔνοιαν, μιμήσασθαι τὸν ἐκείνων βίον· καὶ διὰ τοῦτο τηλικαύτης τυχεῖν τιμῆς ὥσθ' ὑπὸ τῶν Αἰγυπτίων ζῶντα μὲν, θεὸν προσαγορευθῆναι μόνον τῶν ἄλλων βασιλέων, τελευτήσαντα δὲ τιμῶν τυχεῖν ἴσων τοῖς τὸ παλαιὸν νομιμώτατα βασιλεύσασι κατ' Αἴγυπτον. τὴν μὲν οὖν κοινὴν νομοθεσίαν συντελεσθῆναι φασὶν ὑπὸ τῶν εἰρημένων ἀνδρῶν, καὶ δόξης τυχεῖν τῆς διαδεδομένης παρὰ τοῖς ἄλλοις. ἐν δὲ τοῖς ὕστερον χρόνοις πολλὰ τῶν καλῶς ἔχειν δοκούντων νομίμων φασὶ κινηθῆναι, Μακεδόνων ἐπικρατησάντων καὶ καταλυσάντων εἰς τέλος τὴν βασιλείαν τῶν ἐγχωρίων.

Ab Aegyptiis diuinos consequitur honores.

96 Τούτων δ' ἡμῖν διευκρινημένων, ῥητέον ὅσοι τῶν παρ' Ἕλλησι δεδοξασμένων ἐπὶ συν-

Eusebius Praep. Ev. X, 8.

συνέσει καὶ παιδείᾳ παρέβαλον εἰς Αἴγυπτον ἐν τοῖς ἀρχαίοις χρόνοις, ἵνα τῶν ἐνταῦθα νομίμων καὶ παιδείας μετάσχωσιν. οἱ γὰρ ἱερεῖς τῶν Αἰγυπτίων ἱστορῦσιν ἐκ τῶν ἀναγραφῶν τῶν ἐν ταῖς ἱεραῖς βίβλοις, παραβαλεῖν πρὸς αὐτὰς Ὀρφέα τε καὶ Μυσαῖον, καὶ Μελάμποδα καὶ Δαίδαλον· πρὸς δὲ τύτοις Ὅμηρόν τε τὸν ποιητὴν καὶ Λυκῦργον τὸν Σπαρτιάτην· ἔτι δὲ Σόλωνα τὸν Ἀθηναῖον, καὶ Πλάτωνα τὸν φιλόσοφον. ἐλθεῖν δὲ καὶ Πυθαγόραν τὸν Σάμιον, καὶ τὸν μαθηματικὸν Εὔδοξον. ἔτι δὲ Δημόκριτον τὸν Ἀβδηρίτην, καὶ Οἰνοπίδην τὸν Χῖον. πάντων δὲ τύτων σημεῖα δεικνύυσι, τῶν μὲν εἰκόνας, τῶν δὲ, τόπων ἢ κατασκευασμάτων ὁμωνύμυς προσηγορίας. ἔκ τε τῆς ἑκάστῳ ζηλωθείσης παιδείας ἀποδείξεις φέρυσι, συνιστάντες ἐξ Αἰγύπτυ μετενηνοχέναι πάντα δι᾽ ὧν παρὰ τοῖς Ἕλλησιν ἐθαυμάσθησαν. Ὀρφέα μὲν γὰρ τῶν μυστικῶν τελετῶν τὰ πλεῖστα καὶ τὰ περὶ τὴν ἑαυτῦ m) πλάνην ὀργιαζόμενα, καὶ τὴν

Graecorum sapientes in Aegyptum profecti.

Iustinus Mart. coh. ad Graec. p. 15.

Sup. c. 69.

Strabo XVII, 61.

Orpheus mysteria et omnem de inferis mythicam doctrinam ex Aegypto hausit.

N 4 τῶν

m) Debebat Ἀιδῦ, seu Ἀιδωνέως. Vitium satis antiquum est, quippe in Eusebio iam legitur.

τὴν ἐν ᾅδου μυθοποιΐαν n) ἀπενέγκασθαι. τὴν μὲν γὰρ Ὀσίριδος τελετὴν τῇ Διονύσου τὴν αὐτὴν εἶναι, τὴν δὲ τῆς Ἴσιδος τῇ τῆς Δήμητρος ὁμοιοτάτην ὑπάρχειν, τῶν ὀνομάτων μόνον ἐνηλλαγμένων. τὰς καὶ τῶν ἀσεβῶν ἐν ᾅδου τιμωρίας, καὶ τὰς τῶν εὐσεβῶν λειμῶνας καὶ τὰς παρὰ τοῖς πολλοῖς εἰδωλοποιΐας o) ἀναπεπλασμένας παρεισαγαγεῖν, μιμησάμενον τὰ περὶ τὰς ταφὰς τὰς κατ' Αἴγυπτον. τὸν μὲν γὰρ ψυχοπομπὸν Ἑρμῆν κατὰ τὸ παλαιὸν νόμιμον παρ' Αἰγυπτίοις, ἀναγαγόντα τοῦ Ἄπιδος τὸ σῶμα μέχρι τινὸς, παραδιδόναι τῷ περικειμένῳ τὴν τοῦ Κερβέρου προτομήν. τοῦ δ' Ὀρφέως τοῦτο καταδείξαντος παρὰ τοῖς Ἕλλησι, τὸν Ὅμηρον ἀκολούθως τούτῳ θεῖναι κατὰ τὴν ποίησιν,

Homer. Odyss. XXIV, 1 sq.

Ἑρμῆς δὲ ψυχὰς Κυλλήνιος ἐξεκαλεῖτο
Ἀνδρῶν ἡρώων p): ἔχε δὲ ῥάβδον μετὰ χερσίν.

Εἶτα

n) μυθολογίαν Steph. Rhod.

o) Forf. εἰδωλοπόμπους.

p) μνηστήρων Wessel. e cod. Coisl. et Edd. Hom. ἡρώων in omnibus reliquis MSS. et Edd. ac in Eusebio est.

Εἶτα πάλιν προβάντα λέγειν,

Πὰρ δ' ἴσαν ὠκεανοῦ τε ῥοὰς καὶ λευ-
κάδα πέτρην,
Ἠδὲ παρ' ἠελίοιο πύλας καὶ δῆμον ὀνει-
ρων
Ἤϊσαν. αἶψα δ' ἵκοντο κατ' ἀσφοδελὸν
λειμῶνα,
Ἔνθα τε ναίουσι ψυχαὶ, εἴδωλα κα-
μόντων.

Ὠκεανὸν μὲν οὖν καλεῖν τὸν ποταμὸν, διὰ τὸ τοὺς Αἰγυπτίους κατὰ τὴν ἰδίαν διάλεκτον ὠκεανὸν λέγειν τὸν Νεῖλον. ἡλίου δὲ πύλας, τὴν πόλιν τῶν Ἡλιοπολιτῶν. λειμῶνα δὲ νομίζειν καὶ τὴν μυθολογουμένην οἴκησιν τῶν μετηλλαχότων, τὸν παρὰ τὴν λίμνην τόπον τὴν καλουμένην μὲν Ἀχερουσίαν, πλησίον δὲ οὖσαν τῆς Μέμφεως, ὄντων περὶ αὐτὴν λειμώνων καλλίστων, ἕλους, καὶ λωτοῦ καὶ καλάμου. ἀκολούθως δ' εἰρῆσθαι καὶ τὸ κατοικεῖν τοὺς τελευτήσαντας ἐν τούτοις τοῖς τόποις. διὰ τὸ τὰς τῶν Αἰγυπτίων ταφὰς τὰς πλείστας καὶ μεγίστας ἐνταῦθα γίνεσθαι, διαπορθμευομένων μὲν τῶν νεκρῶν διά τε τοῦ ποταμοῦ καὶ τῆς Ἀχερουσίας λίμνης, τιθεμένων δὲ τῶν σωμάτων εἰς τὰς ἐνταῦθα κειμένας θή-

Multa alia in Mythologia et poëtis graecis originem ducunt ab Aegypto.

κας. συμφωνεῖν δὲ καὶ τἄλλα τὰ περὶ τοῖς Ἕλλησι καθ' ᾅδου μυθολογούμενα τοῖς ἔτι νῦν γινομένοις κατ' Αἴγυπτον. τὸ μὲν

Baris. γὰρ διακομίζον τὰ σώματα πλοῖον Βᾶριν

Herod. II, 96. καλεῖσθαι, τὸ δ' ἐπίβαθρον νόμισμα τὸν ὀβολὸν τῷ πορθμεῖ δίδοσθαι, καλουμένῳ

Charon. κατὰ τὴν ἐγχώριον διάλεκτον Χάρωνι. εἶναι δὲ λέγουσι πλησίον τῶν τόπων τούτων

Scotia Hecate. καὶ σκοτίας Ἑκάτης ἱερὸν, καὶ πύλας Κωκυτοῦ καὶ Λήθης, διειλημμένας χαλκέοις ὀχεῦσιν. ὑπάρχειν δὲ καὶ ἄλλας πύλας ἀληθείας, καὶ πλησίον τούτων εἴδωλον ἀκέφαλον ἑστάναι δίκης.

97. Πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα τῶν μυθολογουμένων διαμένειν παρ' Αἰγυπτίοις, τηρουμένης ἔτι τῆς προσηγορίας ἐν τῷ πράττειν ἐνεργείας. ἐν μὲν γὰρ Ἀκανθῶν πόλει, πέραν τοῦ Νείλου κατὰ τὴν Λιβύην ἀπὸ σταδίων ἑκατὸν καὶ εἴκοσι τῆς

Dolium perforatum. Μέμφεως, πίθον εἶναι τετρημένον, εἰς ὃν τῶν ἱερέων ἑξήκοντα καὶ τριακοσίους καθ' ἑκάστην ἡμέραν ὕδωρ φέρειν εἰς αὐτὸν

Ocnus funem torquens. *Pausan.* X, 29. ἐκ τοῦ Νείλου· τὴν δὲ περὶ τὸν Ὄκνον q) μυθο-

q) Vulgo in omnibus MSS. ... quod ex Pausania defendi posse videtur, at in Diodoro non verum esse ex sequentibus

μυθοποιΐαν δείκνυσθαι πλησίον κατά τινα πανήγυριν συντελȣμένην, πλέκοντος μὲν ἑνὸς ἀνδρὸς ἀρχὴν σχοινίȣ μακρὰν, πολλῶν δ' ἐκ τῶν ὄπισθεν λυόντων τὸν πλεκόμενον. Μελάμποδα δὲ φασὶ μετενεγκεῖν ἐξ Αἰγύπτȣ τὰ Διονύσῳ νομιζόμενα τελεῖσθαι παρὰ τοῖς Ἕλλησι, καὶ τὰ περὶ Κρόνȣ μυθολογȣ́μενα, καὶ τὰ περὶ τῆς Τιτανομαχίας, καὶ τὸ σύνολον τὴν περὶ τὰ πάθη τῶν θεῶν ἱστορίαν. τὸν δὲ Δαίδαλον λέγȣσιν ἀπομιμήσασθαι τὴν τȣ̃ λαβυρίνθȣ πλοκὴν, τȣ̃ διαμένοντος μὲν μέχρι τȣ̃ νῦν καιρȣ̃, οἰκοδομηθέντος δὲ, ὡς μέν τινές φασιν, ὑπὸ Μένδητος, ὡς δ' ἔνιοι λέγȣσιν, ὑπὸ Μάρȣ βασιλέως, πολλοῖς ἔτεσι πρότερον τῆς Μίνωος βασιλείας. τόν τε ῥυθμὸν τῶν ἀρχαίων κατ' Αἴγυπτον ἀνδριάντων τὸν αὐτὸν εἶναι τοῖς ὑπὸ Δαιδάλȣ κατασκευασθεῖσι παρὰ τοῖς Ἕλλησι. τὸ δὲ κάλλιστον πρόπυλον ἐν Μέμφει τȣ̃ Ἡφαίστȣ Δαίδαλον ἀρχιτεκτονῆσαι,

Melampus. *Herod.* II, 29.

Daedalus.

tibus patet, nisi forte legendum sit περὶ τὸν Ὄκνον καὶ τὴν ὄνον, ita vt tria vocabula exciderint. Verba Pausaniae sunt: ἀνήρ ἐστι καθήμενος, ἐπίγραμμα δὲ Ὄκνον εἶναι λέγει τὸν ἄνθρωπον· πεποίηται μὲν πλέκων σχοινίον, παρέστηκε δὲ θήλεια ὄνος, ἐπεσθίουσα τὸ πεπλεγμένον ἀεὶ τοῦ σχοινίου.

σαι καὶ θαυμασθέντα, τυχεῖν εἰκόνος ξυλίνης κατὰ τὸ προειρημένον ἱερὸν, ταῖς ἰδίαις χερσὶ δεδημιουργημένης. πέρας δὲ, διὰ τὴν εὐφυΐαν, ἀξιωθέντα μεγάλης δόξης καὶ πολλὰ προσεξευρόντα, τυχεῖν ἰσοθέων τιμῶν. κατὰ γὰρ μίαν τῶν πρὸς τῇ Μέμφει νήσων ἔτι καὶ νῦν ἱερὸν εἶναι Δαιδάλου τιμώμενον ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων.

Cf. Eudociae Ionia. p. 320. Heroid. II, 116.

τῆς δ' Ὁμήρου παρουσίας ἄλλα τε σημεῖα φέρουσι, καὶ μάλιστα τὴν τῆς Ἑλένης γενομένην παρὰ Μενελάῳ Τηλεμάχου φαρμακείαν, καὶ λήθην τῶν συμβεβηκότων κακῶν.

Nepenthes. Iustinus Mart. coh. ad Gr. p. 26.

τὸ γὰρ Νηπενθὲς φάρμακον, ὃ λαβεῖν φησὶν ὁ ποιητὴς τὴν Ἑλένην ἐκ τῶν Αἰγυπτίων Θηβῶν παρὰ τῆς Πολυδάμνης r) τῆς Θῶνος γυναικὸς, ἀκριβῶς ἐξητακὼς φαίνεται. ἔτι γὰρ καὶ νῦν τὰς ἐν ταύτῃ γυναῖκας χρῆσθαι τῇ προειρημένῃ δυνάμει λέγουσι, καὶ παρὰ μόναις ταῖς

Irae et tristitiae medicina.

Διοσπολίτισιν ἐκ παλαιῶν χρόνων ὀργῆς καὶ λύπης φάρμακον εὑρῆσθαι φασί. τὰς δὲ Θήβας καὶ Διόσπολιν τὴν αὐτὴν ὑπάρχειν.

Venus aurea.

τήν τε Ἀφροδίτην ὀνομάζεσθαι παρὰ τοῖς ἐγχωρίοις χρυσῆν ἐκ παλαιᾶς παραδόσεως, καὶ πεδίον εἶναι καλούμενον χρυ-

r) Πολυμνήστης Steph. Rhod.

χρύσης Ἀφροδίτης περὶ τὴν ὀνομαζομένην Μώμεμφιν. s) τά τε περὶ τὸν Δία καὶ τὴν Ἥραν μυθολογέμενα περὶ τῆς συνεσίας, καὶ τὴν εἰς Αἰθιοπίαν ἐκδημίαν ἐκεῖθεν αὐτὸν μετενεγκεῖν. κατ' ἐνιαυτὸν γὰρ παρὰ τοῖς Αἰγυπτίοις τὸν νεὼν τῦ Διὸς περαιῦσθαι τὸν ποταμὸν εἰς τὴν Λιβύην, καὶ μεθ' ἡμέρας τινὰς πάλιν ἐπισρέφειν, ὡς ἐξ Αἰθιοπίας τῦ θεῦ παρόντος. τήν τε συνεσίαν τῶν θεῶν τέτων ἐν ταῖς πανηγύρεσι, τῶν ναῶν ἀνακομιζομένων ἀμφοτέρων εἰς ὄρος ἄνθεσι παντοίοις ὑπὸ τῶν ἱερέων κατεσρωμένον.

Iouis et Iunonis profectio in Aethiopiam, vnde conficta. *Homer.* Iliad. I, 124. XIV, 346. *sqq.*

98 Καὶ Λυκῦργον δὲ καὶ Πλάτωνα καὶ Σόλωνα πολλὰ τῶν ἐξ Αἰγύπτε νομίμων εἰς τὰς ἑαυτῶν κατατάξαι νομοθεσίας. Πυθαγόραν τε τὰ κατὰ τὸν ἱερὸν λόγον καὶ τὰ κατὰ γεωμετρίαν θεωρήματα, καὶ τὰ περὶ τὰς ἀριθμὰς, ἔτι δὲ τὴν εἰς πᾶν ζῶον τῆς ψυχῆς μεταβολὴν μαθεῖν παρ' Αἰγυπτίων. ὑπολαμβάνεσι δὲ καὶ Δημόκριτον παρ' αὐτοῖς ἔτη διατρίψαι πέντε, καὶ πολλὰ διδαχθῆναι τῶν κατ' ἀσρολογίαν. τόν τε Οἰνοπίδην ὁμοίως συνδιατρίψαντα

Lycurgus, Plato, Solon et Pythagoras multa ex Aegypto hauserunt. *Diog. Laërt.* Lib. III. c. 6. Democritus. Oenopides solis cursum obliquum ab Aegyptiis didicit.

s) Μέμφιν Steph. Rhod. MSS. omnes.

ἐμφανίσαντα τοῖς ἱερεῦσι καὶ ἀστρολόγοις, μαθεῖν ἄλλα τε καὶ μάλιστα τὸν ἡλιακὸν κύκλον, ὡς λοξὴν μὲν ἔχει τὴν πορείαν, ἐναντίαν δὲ τοῖς ἄλλοις ἄστροις τὴν φορὰν ποιεῖται. παραπλησίως δὲ καὶ τὸν Εὔδοξον ἀστρολογήσαντα παρ' αὐτοῖς, καὶ πολλὰ τῶν χρησίμων εἰς τοὺς Ἕλληνας ἐκδόντα, τυχεῖν ἀξιολόγου δόξης. τῶν τε ἀγαλματοποιῶν παλαιῶν τοὺς μάλιστα διωνομασμένους διατετριφέναι παρ' αὐτοῖς, Τηλεκλέα καὶ Θεόδωρον, τοὺς Ῥοίκου μὲν υἱοὺς, κατασκευάσαντας δὲ τοῖς Σαμίοις τὸ τοῦ Ἀπόλλωνος τοῦ Πυθίου ξόανον. τοῦ γὰρ ἀγάλματος ἐν Σάμῳ μὲν ὑπὸ Τηλεκλέους ἱστορεῖσθαι τὸ ἥμισυ δημιουργηθῆναι, κατὰ δὲ τὴν Ἔφεσον ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ Θεοδώρου τὸ ἕτερον μέρος συντελεσθῆναι. συντεθέντα δὲ πρὸς ἄλληλα τὰ μέρη συμφωνεῖν οὕτως, ὥστε δοκεῖν ὑφ' ἑνὸς τὸ πᾶν σῶμα κατεσκευάσθαι. τοῦτο δὲ τὸ γένος τῆς ἐργασίας παρὰ μὲν τοῖς Ἕλλησι μηδαμῶς ἐπιτηδεύεσθαι, παρὰ δὲ τοῖς Αἰγυπτίοις μάλιστα συντελεῖσθαι. παρ' ἐκείνοις γὰρ οὐκ ἀπὸ τῆς κατὰ τὴν ὅρασιν φαντασίας τὴν συμμετρίαν τῶν ἀγαλμάτων κρίνεσθαι, καθάπερ παρὰ τοῖς Ἕλλησιν, ἀλλ' ἐπειδὰν τοὺς λίθους κατακλίνωσι καὶ μερίσαντες κατεργάσωνται, τὸ τηνικαῦτα τὸ ἀνάλογον ἀπὸ τῶν

Eudoxus.

Telecles et Theodorus statuarii.

Diog. Laërt. II, 130.

τῶν

τῶν ἐλαχίστων ἐπὶ τὰ μέγιστα λαμβάνεσθαι. τοῦ γὰρ παντὸς σώματος τὴν κατασκευὴν εἰς ἓν καὶ εἴκοσι μέρη καὶ προσέτι τέταρτον διαιρουμένους, τὴν ὅλην ἀποδιδόναι συμμετρίαν. διόπερ ὅταν περὶ τοῦ μεγέθους οἱ τεχνῖται πρὸς ἀλλήλους συνθῶνται, χωρισθέντας ἀπ' ἀλλήλων, σύμφωνα κατασκευάζειν τὰ μεγέθη τῶν ἔργων, οὕτως ἀκριβῶς, ὥστε ἔκπληξιν παρέχειν τὴν ἰδιότητα τῆς πραγματείας αὐτῶν. τὸ δ' ἐν τῇ Σάμῳ ξόανον, συμφώνως τῇ τῶν Αἰγυπτίων φιλοτεχνίᾳ, κατὰ τὴν ὀσφὺν t) διχο-

Corporis structura in 21¼ partes diuisa.

Statuae vnius partes a variis artificibus elaboratae.

t) Sic ex coniectura dare ausus sum. Vulgo in MSS. omnibus et Edd. Steph. ac Rhod. ὀροφὴν, manifesto errore. Hinc Rhodomannus coniecerat κορυφὴν, quam eius coniecturam Cl. Wesselingus in contextum recepit. At quis vnquam in eo artem esse putauerit, quod hominis statura a vertice ad pudenda dissecta, duas aequales praebeat partes, quod vel infantulo trium annorum patebit? Deinde fieri tamen non poterat, quum varii sint vultus, facieique lineamenta, vt eiusmodi duae partes a duobus artificibus fabricatae, statuam sibi conuenientem efficerent. Sed loquitur de alia dissectione, secundum quam alter artifex caput corpusque ad infimum vsque ventrem, alter lumbos cum natibus, pedesque efficiebat. Hinc res ipsa requirit ὀσφὺν, quod nec a litteris τοῦ ὀροφὴν valde discrepat.

διχοτομέμενον, διορίζειν τῦ ζώυ τὸ μέσον μέχρι τῶν αἰδοίων, ἰσάζον ὁμοίως ἑαυτῷ πάντοθεν. εἶναι δ' αὐτὸ λέγυσι κατὰ τὸ πλεῖςον παρεμφερὲς τοῖς Αἰγυπτίοις, ὡς ἂν τὰς μὲν χεῖρας ἔχον παρατεταμένας, τὰ δὲ σκέλη διαβεβηκότα. περὶ μὲν ὖν τῶν κατ' Αἴγυπτον ἱςορυμένων καὶ μνήμης ἀξίων ἀρκεῖ τὰ ῥηθέντα. ἡμεῖς δὲ, κατὰ τὴν ἐν ἀρχῇ τῆς βίβλυ πρόθεσιν, τὰς ἑξῆς πράξεις καὶ μυθολογίας ἐν τῇ μετὰ ταύτην διέξιμεν, ἀρχὴν ποιησάμενοι τὰ κατὰ τὴν Ἀσίαν τοῖς Ἀσσυρίοις πραχθέντα.

Palaephat. c. 22.

FRAGMENTA

ex reliquis libris Diodori, quae Aegyptum spectant.

Succincta repetitio eorum, quae in superioribus tractaverat Diodorus.

Lib. II. c. 1. Ἡ μὲν ὖν πρὸ ταύτης βίβλος τῆς ὅλης συντάξεως ὖσα πρώτη, περιέχει τὰς κατ' Αἴγυπτον πράξεις· ἐν αἷς ὑπάρχει τά τε περὶ τῶν θεῶν παρ' Αἰγυπτίοις μυθολογέμενα καὶ περὶ τῆς τῦ Νείλυ φύσεως, καὶ τἄλλα τὰ περὶ τῦ ποταμῦ τέτυ παραδοξολογέμενα. πρὸς δὲ

δὲ τούτοις περί τε τῆς κατ' Αἴγυπτον χώρας, καὶ τῶν ἀρχαίων βασιλέων, τὰ ὑφ' ἑκάστου πραχθέντα. ἑξῆς δὲ κατετάχθησαν αἱ κατασκευαὶ τῶν πυραμίδων, τῶν ἀναγραφομένων ἐν τοῖς ἑπτὰ θαυμαζομένοις ἔργοις. ἔπειτα διήλθομεν περὶ τῶν νόμων καὶ τῶν δικαστηρίων, ἔτι δὲ τῶν ἀφιερωμένων παρ' Αἰγυπτίοις ζώων τὰ θαυμαζόμενα. πρὸς δὲ τούτοις τὰ περὶ τῶν τετελευτηκότων νόμιμα, καὶ τῶν Ἑλλήνων ὅσοι τῶν ἐπὶ παιδείᾳ θαυμαζομένων παραβαλόντες εἰς Αἴγυπτον, καὶ πολλὰ τῶν χρησίμων μαθόντες, μετήνεγκαν εἰς τὴν Ἑλλάδα.

c. 2. Κατεστρέψατο μὲν γὰρ [ὁ Νῖνος] τῆς παραθαλαττίου καὶ τῆς συνεχοῦς χώρας τήν τε Αἴγυπτον καὶ Φοινίκην. κ. λ. Ninus Aegyptum subigit.

c. 14. Μετὰ δὲ ταῦτα [ἡ Σεμίραμις] τήν τε Αἴγυπτον πᾶσαν ἐπῆλθε, καὶ τῆς Λιβύης τὰ πλεῖστα καταστρεψαμένη, παρῆλθεν εἰς Ἄμμωνα, χρησομένη τῷ θεῷ περὶ τῆς ἰδίας τελευτῆς. Semiramis Aegyptum inuadit.

c. 16. Ἡ δὲ Σεμίραμις καταστήσασα τά τε κατὰ τὴν Αἰθιοπίαν καὶ τὴν Αἴγυπτον, ἐπανῆλθε μετὰ τῆς δυνάμεως εἰς Βάκτρα τῆς Ἀσίας. Rebusque ibi constitutis reuertitur.

c. 22. Τευτάμε βασιλεύοντος τῆς Ἀσίας, Φασὶ—τὸν μὲν Πρίαμον βαρυνόμενον τῷ πολέμῳ καὶ βασιλεύοντα τῆς Τρῳάδος, ὑπήκοον δ' ὄντα τῷ βασιλεῖ τῶν Ἀσσυρίων, πέμψαι πρὸς αὐτὸν πρεσβευτὰς περὶ βοηθείας. τὸν δὲ Τεύταμον μυρίες μὲν Αἰθίοπας, ἄλλες δὲ τοσέτες Σεσιανὲς σὺν ἅρμασι διακοσίοις ἐξαποςεῖλαι, ςρατηγὸν καταςήσαντα Μέμνονα τὸν Τιθωνε. — τὸν δὲ Μέμνονα τὴν ἡλικίαν ἀκμάζοντα διαφέρειν ἀνδρείᾳ τε καὶ ψυχῆς λαμπρότητι. οἰκοδομῆσαι δ' αὐτὸν ἐπὶ τῆς ἄκρας τὰ ἐν Σέσοις βασίλεια, τὰ διαμείναντα μέχρι τῆς Περσῶν ἡγεμονίας, κληθέντα δ' ἀπ' ἐκείνε Μεμνόνεια. κατασκευάσαι δὲ καὶ διὰ τῆς χώρας λεωφόρον ὁδὸν, τὴν μέχρι τε νῦν ὀνομαζομένην Μεμνόνειον. ἀμφισβητεσι δὲ καὶ οἱ περὶ τὴν Αἴγυπτον Αἰθίοπες, λέγοντες ἐν ἐκείνοις τοῖς τόποις γεγονέναι τὸν ἄνδρα τετον, καὶ βασίλεια παλαιὰ δεικνύεσιν, ἃ μέχρι τε νῦν ὀνομάζεσθαί Φασι Μεμνόνεια.

Memnon Aethiops vel Aegyptius Troianis opem fert.

Strabo XVII, 79. Cf. *Sup.* I, 47.

c. 29. Χαλδαῖοι τοίνυν τῶν ἀρχαιοτάτων ὄντες Βαβυλωνίων, τῇ μὲν διαιρέσει τῆς πολιτείας παραπλησίαν ἔχεσι τάξιν τοῖς κατ' Αἴγυπτον ἱερεῦσι. πρὸς γὰρ τῇ θεραπείᾳ τῶν θεῶν τεταγμένοι, πάν-

Chaldaeorum ordo sacerdotibus Aegyptiis similis.

τα τὸν τῦ ζῆν χρόνον φιλοσοφῦσι, μεγίστην δόξαν ἔχοντες ἐν ἀστρολογίᾳ.

c. 48. Ἡ Ἀραβία κεῖται μὲν μεταξὺ Συρίας καὶ τῆς Αἰγύπτυ.

c. 51. Δοκεῖ ἡ συνεγγίζυσα χώρα τῇ μεσημβρίᾳ τὴν ἀφ' ἡλίυ δύναμιν ζωτικωτάτην ὖσαν πολλὴν ἐμπνεῖσθαι, καὶ διὰ τῦτο πολλῶν καὶ ποικίλων, ἔτι δὲ καλῶν ζώων φύσεις γεννᾶν. διὰ δὲ τὰς αὐτὰς αἰτίας κατὰ μὲν τὴν Αἴγυπτον τύς τε κροκοδείλυς φύεσθαι, καὶ τὺς ποταμίυς ἵππυς, κατὰ δὲ τὴν Αἰθιοπίαν καὶ τὴν τῆς Λιβύης ἔρημον ἐλεφάντων τε πλῆθος, καὶ παντοδαπῶν ὄφεων. Crocodilorum generatio in Aegypto.

Lib. III. c. 1. Τῶν πρὸ ταύτης βίβλων δυεῖν υσῶν ἡ μὲν πρώτη περιέχει τὰς κατὰ τὴν Αἴγυπτον πράξεις τῶν ἀρχαίων βασιλέων, καὶ τὰ μυθολογύμενα περὶ τῶν παρ' Αἰγυπτίοις θεῶν, πρὸς δὲ τύτοις περὶ τῦ Νείλυ, καὶ τῶν ἐν αὐτῷ φυομένων καρπῶν τε καὶ παντοδαπῶν ζώων· περί τε τῆς τοποθεσίας τῆς ὔσης Αἰγύπτυ, καὶ τῶν νομίμων τῶν παρὰ τοῖς ἐγχωρίοις καὶ τῶν δικαστηρίων.

c. 3. [Φασὶ δὲ οἱ Αἰθίοπες] τὺς περὶ Ἡρακλέα καὶ Διόνυσον ἐπιόντας ἅπα-

σαν τὴν οἰκȣμένην, μόνȣς τȣ̀ς Αἰθίοπας τȣ̀ς ὑπὲρ u) Αἰγύπτȣ μὴ καταπολεμῆσαι, διά τε τὴν εὐσέβειαν τῶν ἀνδρῶν καὶ τὸ δυσκράτητον τῆς ἐπιβολῆς. Φασὶ δὲ καὶ τȣ̀ς Αἰγυπτίȣς ἀποίκȣς ἑαυτῶν ὑπάρχειν, Ὀσίριδος ἡγησαμένȣ τῆς ἀποικίας. καθόλȣ γὰρ τὴν νῦν ȣ̓͂σαν Αἴγυπτον λέγȣσιν ȣ̓ χώραν, ἀλλὰ θάλατταν γεγονέναι κατὰ τὴν ἐξ ἀρχῆς τȣ͂ κόσμȣ σύςασιν. ὕςερον μέντοι τȣ͂ Νείλȣ κατὰ τὰς ἀναβάσεις τὴν ἐκ τῆς Αἰθιοπίας ἰλὺν καταφέροντος, ἐκ τȣ͂ κατ᾽ ὀλίγον προσχωθῆναι. ὅτι δ᾽ ἐςὶν αὐτῶν ἡ χώρα πᾶσα ποταμόχωςος ἐναργεςάτην ἔχειν ἀπόδειξιν τὴν γενομένην κατὰ τὰς ἐκβολὰς τȣ͂ Νείλȣ. καθ᾽ ἕκαςον γὰρ ἔτος ἀεὶ νέας ἰλύος ἀθροιζομένης πρὸς τὰ ςόματα τȣ͂ ποταμȣ͂, καθορᾶται τὸ μὲν πέλαγος ἐξωθȣ́μενον τοῖς προσχώμασιν, ἡ δὲ χώρα τὴν αὔξησιν λαμβάνȣσα. τὰ δὲ πλεῖςα τῶν νομίμων τοῖς Αἰγυπτίοις ὑπάρχειν Αἰθιοπικὰ, τηρȣμένης τῆς παλαιᾶς συνηθείας παρὰ τοῖς ἀποικιθεῖσι. τό τε γὰρ τȣ̀ς βασιλεῖς θεȣ̀ς νομίζειν, καὶ τὸ περὶ τὰς ταφὰς μάλιςα σπȣδάζειν, καὶ πολλὰ τοιαῦθ᾽ ἕτερα πράττειν, Αἰθιόπων ὑπάρχειν ἐπι-

Aegyptii Aethiopum coloni duce Osiride dicuntur.

Aegyptus olim mare. *Sup.* Lib. I. c. 34. *Herod.* II, 10. *Heliod.* Aeth. IX. p. 444. A flumine aggesta.

Aegyptiorum instituta pleraque Aethiopica.

u) ἐπ᾽ Αἰγύπτȣ Steph. Rhod.

ἐπιτηδεύματα· τάς τε τῶν ἀγαλμάτων ἰδέας καὶ τὰς τῶν γραμμάτων τύπυς Αἰθιοπικὰς ὑπάρχειν. διττῶν x) γὰρ Αἰγυπτίοις ὄντων γραμμάτων, τὰ μὲν δημώδη προσαγορευόμενα πάντας μανθάνειν, τὰ δ' ἱερὰ καλύμενα παρὰ μὲν τοῖς Αἰγυπτίοις μόνυς γινώσκειν τὰς ἱερεῖς, παρὰ τῶν πατέρων ἐν ἀποῤῥήτοις μανθάνοντας, παρὰ δὲ τοῖς Αἰθίοψιν ἅπαντας τύτοις χρῆσθαι τοῖς τύποις· τά τε συςήματα τῶν ἱερέων παραπλησίαν ἔχειν τάξιν παρ' ἀμφοτέροις τοῖς ἔθνεσι. καθαρεύειν y) γὰρ ἅπαντας τὰς περὶ τὴν τῶν θεῶν θεραπείαν ὄντας, ὁμοίως ἐξυρημένυς, καὶ τὰς ςολὰς τὰς αὐτὰς ἔχοντας, καὶ τὸν τῦ σκήπτρυ τύπον ἀροτροειδῆ καθεςῶτα· ὃν ἔχοντας τὰς βασιλεῖς χρῆσθαι πίλοις μακροῖς ἐπὶ τῦ πέρατος ὄμφαλον ἔχυσι, καὶ περιεσπειραμένοις ὄφεσιν, ὓς καλῦσιν ἀσπί-

Duo litterarum Aegyptiarum genera. *Sup.* Lib. I, c. 81.

Sacrae Aegyptiorum litterae apud Aethiopas communes.

Apud vtrosque facerdotum eadem instituta ac vestitus. Cf. *Herod.* II, 36.

Item regum. *Aelian.* Hist. Anim. Lib. VI. c. 38.

x) Sic ex coniectura dedi pro vulgato ἰδίων, quum et res ipsa hoc requirat, et ipse Diodorus *Sup.* Lib. I. c. 81. scripserit παιδεύυσι δὲ τὰς υἱὰς οἱ μὲν ἱερεῖς γράμματα διττά, τά τε ἱερὰ καλύμενα καὶ τὰ κοινοτέραν ἔχοντα τὴν μάθησιν. Quae nostro loco plane gemina sunt.

y) Pro καθαρεύειν legendum puto καθορῦσθαι.

σπίδας. τοῦτο δὲ τὸ παράσημον ἔοικε συνεμφαίνειν ὅτι τοὺς ἐπιθέσθαι τολμήσοντας τῷ βασιλεῖ συμβήσεται θανατηφόροις περιπεσεῖν δήγμασι. πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα λέγουσι περὶ τῆς αὐτῶν ἀρχαιότητος, καὶ τῆς τῶν Αἰγυπτίων ἀποικίας, περὶ ὧν οὐδὲν κατεπείγει γράφειν.

Hieroglyphicarum litterarum figurae.

c. 4. Περὶ δὲ τῶν Αἰθιοπικῶν γραμμάτων, τῶν παρ᾽ Αἰγυπτίοις καλουμένων ἱερογλυφικῶν, ῥητέον, ἵνα μηδὲν παραλείπωμεν τῶν ἀρχαιολογουμένων. συμβέβηκε τοίνυν τοὺς μὲν τύπους ὑπάρχειν αὐτῶν ὁμοίους ζώοις παντοδαποῖς καὶ ἀκρωτηρίοις ἀνθρώπων, ἔτι δ᾽ ὀργάνοις, καὶ μάλιστα τεκτονικοῖς. οὐ γὰρ ἐκ τῆς τῶν συλλαβῶν συνθέσεως ἡ γραμματικὴ παρ᾽ αὐτοῖς τὸν ὑποκείμενον λόγον ἀποδίδωσιν, ἀλλ᾽ ἐξ ἐμφάσεως τῶν μεταγραφομένων καὶ μεταφορᾶς μνήμῃ συνηθλημένης. γράφουσι γὰρ ἱέρακα καὶ κροκόδειλον, ἔτι δ᾽ ὄφιν, καὶ τὸν ἐκ τοῦ σώματος τῶν ἀνθρώπων ὀφθαλμὸν, καὶ χεῖρα, καὶ πρόσωπον, καὶ ἕτερα τοιαῦτα. ὁ μὲν οὖν ἱέραξ αὐτοῖς σημαίνει πάντα ὀξέως γινόμενα, διὰ τὸ ζῶον τοῦτο τῶν πτηνῶν σχεδὸν ὑπάρχειν ὀξύτατον. μεταφέρεταί τε ὁ λόγος ταῖς οἰκείαις μεταφοραῖς εἰς πάντα τὰ ὀξέα,

Nonnullarum significatio explicatur.

Horapoll. Hierogl. I, 6.

ὀξέα, καὶ τὰ τούτοις οἰκεῖα, παραπλησίως τοῖς εἰρημένοις. ὁ δὲ κροκόδειλος σημαντικός ἐστι πάσης κακίας. ὁ δὲ ὀφθαλμὸς, δίκης τηρητὴς καὶ παντὸς τοῦ σώματος φύλαξ. τῶν δ' ἀκρωτηρίων ἡ μὲν δεξιὰ τοὺς δακτύλους ἐκτεταμένους ἔχουσα σημαίνει βίου πορισμὸν, ἡ δ' εὐώνυμος συνηγμένη τήρησιν καὶ φυλακὴν χρημάτων. ὁ δ' αὐτὸς λόγος καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων τύπων τῶν ἐκ τοῦ σώματος, καὶ τῶν ὀργανικῶν καὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων. ταῖς γὰρ ἐν ἑκάστοις ἐνούσαις ἐμφάσεσι συνακολουθοῦντες, καὶ μελέτῃ πολυχρονίῳ καὶ μνήμῃ γυμνάζοντες τὰς ψυχὰς, ἐκτικῶς ἕκαστα τῶν γεγραμμένων ἀναγινώσκουσι. *Idem* I, 67.

c. 6. Κατὰ τὴν Μερόην οἱ περὶ τὰς τῶν θεῶν θεραπείας τε καὶ τιμὰς διατρίβοντες ἱερεῖς, μεγίστην καὶ κυριωτάτην τάξιν ἔχοντες, ἐπειδὰν ἐπὶ νοῦν αὐτοῖς ἔλθῃ, πέμπουσιν ἄγγελον πρὸς τὸν βασιλέα, κελεύοντες ἀποθνήσκειν. τοὺς γὰρ θεοὺς αὐτοῖς ταῦτα κεχρηματικέναι, καὶ δεῖν τὸ πρόσταγμα τῶν ἀθανάτων ὑπὸ θνητῆς φύσεως μηδαμῶς παροραθῆναι. — κατὰ δὲ τὸν δεύτερον Πτολεμαῖον ὁ βασιλεὺς τῶν Αἰθιόπων Ἐργαμένης, μετεσχηκὼς Ἑλληνικῆς ἀγωγῆς, καὶ φιλοσοφήσας, πρῶτος ἐθάῤ-

Singularis mos sacerdotum in Meroë, interficiendorum regum.

Strabo L. XVII. c. 104.

ἐθάῤῥησε καταφρονῆσαι τῦ προστάγματος. z)

Scriptores de Aegypto et Aethiopia.

c. 11. Περὶ δὲ τῶν συγγραφέων ἡμῖν διοριστέον, ὅτι πολλοὶ συγγεγράφασι περὶ τῆς Αἰγύπτε καὶ τῆς Αἰθιοπίας, ὧν οἱ μὲν ψευδεῖ φήμῃ πεπιστευκότες, οἱ δὲ παρ' ἑαυτῶν πολλὰ τῆς ψυχαγωγίας ἕνεκα πεπλακότες, δικαίως ἂν ἀπιστοῖντο. Ἀγαθαρχίδης μὲν γὰρ ὁ Κνίδιος ἐν τῇ δευτέρᾳ βίβλῳ τῶν περὶ τὴν Ἀσίαν, καὶ ὁ τὰς γεωγραφίας συνταξάμενος Ἀρτεμίδωρος ὁ Ἐφέσιος, κατὰ τὴν ὀγδόην βίβλον, καί τινες ἕτεροι τῶν ἐν Αἰγύπτῳ κατοικέντων, ἱστορηκότες τὰ πλεῖστα τῶν προειρημένων, ἐν πᾶσι σχεδὸν ἐπιτυγχάνεσι. καὶ γὰρ ἡμεῖς καθ' ὃν καιρὸν παρεβάλομεν εἰς Αἴγυπτον, πολλοῖς μὲν τῶν ἱερέων ἐνετύχομεν, ἐκ ὀλίγοις δὲ καὶ πρεσβευταῖς ἀπὸ τῆς Αἰθιοπίας παρῦσιν εἰς λόγες ἀφικόμεθα. παρ' ὧν ἀκριβῶς ἕκαστα πυθόμενοι, καὶ τὲς λόγες τῶν ἱστορικῶν ἐξελέγξαντες, τοῖς μάλιστα συμφωνῦσιν ἀκόλουθον τὴν ἀναγραφὴν πεποιήμεθα.

C. 12.

z) Sic ex coniectura pro vulgato πράγματος dedi, potissimum quum viderem iam Wesselingum eandem proposuisse; et paullo ante legi τὸ πρόσταγμα τῶν ἀθανάτων.

c. 12. Περὶ τὰς ἐσχατιὰς τῆς Αἰγύπτε καὶ τῆς ὁμορέσης Ἀραβίας τε καὶ Αἰθιοπίας, τόπος ἐςὶν ἔχων μέταλλα πολλὰ καὶ μεγάλα χρυσῦ, συναγομένε πολλῦ πολλῇ κακοπαθείᾳ τε καὶ δαπάνῃ. τῆς γὰρ γῆς μελαίνης ἔσης τῇ φύσει, καὶ διαφυὰς καὶ φλέβας ἐχέσης μαρμάρυ τῇ λευκότητι διαφερέσας, καὶ πάσας τὰς περιλαμπομένας φύσεις ὑπερβαλλέσας τῇ λαμπρότητι, οἱ προσεδρεύοντες τοῖς μεταλλικοῖς ἔργοις τῷ πλήθει τῶν ἐργαζομένων κατασκευάζεσι τὸν χρυσόν. οἱ γὰρ βασιλεῖς τῆς Αἰγύπτε τὲς ἐπὶ κακεργίᾳ καταδικασθέντας, καὶ τὲς κατὰ πόλεμον αἰχμαλωτισθέντας, ἔτι δὲ τὲς ἀδίκοις διαβολαῖς περιπεσόντας, καὶ διὰ θυμὸν εἰς φυλακὰς παραδεδομένες, ποτὲ μὲν αὐτὲς, ποτὲ δὲ καὶ μετὰ πάσης συγγενείας ἀθροίσαντες, παραδιδόασι πρὸς τὴν τῦ χρυσῦ μεταλλείαν, ἅμα μὲν τιμωρίαν λαμβάνοντες παρὰ τῶν καταγνωσθέντων, ἅμα δὲ διὰ τῶν ἐργαζομένων μεγάλας προσόδες λαμβάνοντες. οἱ δὲ παραδοθέντες, πολλοὶ μὲν τὸ πλῆθος ὄντες, πάντες δὲ πέδαις δεδεμένοι, προσκαρτερῦσι τοῖς ἔργοις συνεχῶς καὶ μεθ' ἡμέραν καὶ δι' ὅλης τῆς νυκτὸς, ἀνάπαυσιν μὲν ἐδεμίαν λαμβάνοντες, δρασμῦ δὲ παντὸς φιλοτίμως εἰργόμε-

In confinis Aegypti et Aethiopiae aurifodinae. *Agatharchides ap. Photium cod. 250, c. 11.*

Damnati ad metalla.

Eorum miseria.

γόμενοι. Φυλακαὶ γὰρ ἐκ στρατιωτῶν βαρβάρων καὶ ταῖς διαλέκτοις διαφόρως χρωμένων ἐφεστήκασιν. ὥστε μηδένα δύνασθαι δι' ὁμιλίας ἢ φιλανθρώπου τινὸς ἐντεύξεως φθεῖραι τινὰ τῶν ἐπισταθέντων. τῆς δὲ τὸν χρυσὸν ἐχούσης γῆς τὴν μὲν σκληροτάτην πυρὶ πολλῷ καύσαντες καὶ ποιήσαντες χαύνην, προσάγουσι τὴν διὰ τῶν χειρῶν κατεργασίαν. τὴν δὲ ἀνειμένην πέτραν καὶ μετρίῳ πόνῳ δυναμένην ὑπείκειν λατομικῷ σιδήρῳ καταπονοῦσι μυριάδες ἀκληρούντων ἀνθρώπων. καὶ τῆς μὲν ὅλης πραγματείας ὁ τὸν λίθον διακρίνων τεχνίτης καθηγεῖται, καὶ τοῖς ἐργαζομένοις ὑποδείκνυσι· τῶν δὲ πρὸς τὴν ἀτυχίαν ταύτην ἀποδειχθέντων, οἱ μὲν σώματος ῥώμῃ διαφέροντες τυκίσι σιδηραῖς τὴν μαρμαρίζουσαν πέτραν κόπτουσιν, οὐ τέχνην τοῖς ἔργοις, ἀλλὰ βίαν προσάγοντες. ὑπονόμους δὲ διακόπτοντες, οὐκ ἐπ' εὐθείας, ἀλλ' ὡς ἂν ἡ διάφυσις τῆς ἀποστιλβούσης πέτρας ὑπάρχῃ. οὗτοι μὲν οὖν διὰ τὰς ἐν ταῖς διώρυξι καμπὰς καὶ σκολιότητας ἐν σκότει διατρίβοντες, λύχνους ἐπὶ τῶν μετώπων πεπραγματευμένους περιφέρουσι. πολλαχῶς δὲ πρὸς τὰς τῆς πέτρας ἰδιότητας μετασχηματίζοντες τὰ σώματα, καταβάλλουσιν εἰς ἔδαφος τὰ λατομούμενα θραύ-

Quomodo aurum effodiatur atque tractetur.

θραύσματα· καὶ τοῦτο ἀδιαλείπτως ἐνεργοῦσι, πρὸς ἐπιστάτου βαρύτητα καὶ πληγάς.

c. 13. Οἱ δὲ ἄνηβοι παῖδες εἰσδυόμενοι διὰ τῶν ὑπονόμων εἰς τὰ κεκοιλωμένα τῆς πέτρας, ἀναβάλλουσιν ἐπιπόνως τὴν ῥιπτουμένην κατὰ μικρὸν πέτραν, καὶ πρὸς τὸν ἐκτὸς τοῦ στομίου τόπον εἰς ὕπαιθρον ἀποκομίζουσιν. οἱ δ' ὑπὲρ ἔτη τριάκοντα παρὰ τούτων λαμβάνοντες ὡρισμένον μέτρον τοῦ λατομήματος, ἐν ὅλμοις λιθίνοις τύπτουσι σιδηροῖς ὑπέροις, ἄχρις ἂν ὀρόβου τὸ μέγεθος κατεργάσωνται. παρὰ δὲ τούτων τὸν ὀροβίτην λίθον αἱ γυναῖκες καὶ οἱ πρεσβύτεροι τῶν ἀνδρῶν ἐκδέχονται καὶ μύλων ἑξῆς πλειόνων ὄντων, ἐπὶ τούτοις ἐπιβάλλουσι, καὶ παραστάντες ἀνὰ τρεῖς ἢ δύο πρὸς τὴν κώπην ἀλήθουσιν, ἐς σεμιδάλεως τρόπον τὸ δοθὲν μέτρον κατεργαζόμενοι. προσούσης δ' ἅπασιν ἀθεραπευσίας σώματος, καὶ τῆς τὴν αἰδῶ περιστελλούσης ἐσθῆτος μὴ προσούσης, οὐκ ἔστιν ὃς ἰδὼν οὐκ ἂν ἐλεήσειε τοὺς ἀκληροῦντας διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῆς ταλαιπωρίας. οὐ γὰρ τυγχάνει συγγνώμης οὐδ' ἀνέσεως ἁπλῶς οὐκ ἄῤῥωστος, οὐ πεπηρωμένος, οὐ γεγηρακὼς, οὐ γυναικὸς ἀσθένεια· πάντες δὲ πληγαῖς ἀναγκάζονται προσκαρτερεῖν τοῖς ἔργοις,

Varia variae aetatis hominum opera.

ἔργοις, μέχρις ἂν κακουχέμενοι τελευτήσωσιν ἐν ταῖς ἀνάγκαις. διόπερ οἱ δυστυχεῖς φοβερώτερον ἀεὶ τὸ μέλλον τοῦ παρόντος ἡγοῦνται, διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῆς τιμωρίας· ποθεινότερον δὲ τοῦ ζῆν τὸν θάνατον προσδέχονται.

c. 14. Τὸ δὲ τελευταῖον οἱ τεχνῖται παραλαβόντες τὸν ἀληλεσμένον λίθον, πρὸς τὴν ὅλην ἄγουσι συντέλειαν. ἐπὶ γὰρ

Auri lauatio. πλατείας σανίδος μικρὸν ἐγκεκλιμένης τρίβουσι τὴν κατειργασμένην μάρμαρον, ὕδωρ ἐπιχέοντες. εἶτα τὸ μὲν γεῶδες αὐτῆς ἐκτηκόμενον διὰ τῶν ὑγρῶν καταῤῥεῖ κατὰ τὴν τῆς σανίδος ἔγκλισιν, τὸ δὲ χρυσίον ἔχον ἐπὶ τοῦ ξύλου παραμένει διὰ τὸ βάρος. πολλάκις δὲ τοῦτο ποιοῦντες, τὸ μὲν πρῶτον ταῖς χερσὶν ἐλαφρῶς τρίβουσι, μετὰ δὲ ταῦτα σπόγγοις ἀραιοῖς κούφως ἐπιθλίβοντες, τὸ χαῦνον καὶ γεῶδες διὰ τούτων ἀναλαμβάνουσι, μέχρις ἂν ὅτου καθαρὸν γένηται τὸ ψῆγμα τοῦ χρυσοῦ. τὸ

Confectio in fornace. δὲ τελευταῖον ἄλλοι τεχνῖται παραλαμβάνοντες μέτρῳ καὶ σταθμῷ τὸ συνηγμένον, εἰς κεραμέους χύτρους ἐμβάλλουσι. μίξαντες δὲ κατὰ τὸ πλῆθος ἀνάλογον μολίβδου βῶλον a) καὶ χόνδρους ἁλῶν, ἔτι δὲ βραχὺ

a) βωλίον Steph. Rhod.

χὺ κασσιτέρε, καὶ b) κρίθινον πίτυρον προσεμβάλλεσιν. ἁρμοσὸν δ' ἐπίθεμα ποιήσαντες, καὶ πηλῷ φιλοπόνως περιχρίσαντες, ὀπτῶσιν ἐν καμίνῳ πέντε ἡμέρας καὶ νύκτας ἴσας ἀδιαλείπτως. ἔπειτα ἐάσαντες ψυχῆναι, τῶν μὲν ἄλλων ἐδὲν εὑρίσκεσιν ἐν τοῖς ἀγγείοις, τὸν δὲ χρυσὸν καθαρὸν λαμβάνεσιν, ὀλίγης ἀπεσίας γεγενημένης. ἡ μὲν ἒν ἐργασία τε χρυσε περὶ τὰς ἐσχατιὰς τῆς Αἰγύπτε γινομένη, μετὰ τοσέτων καὶ τηλικέτων πόνων συντελεῖται. αὐτὴ γὰρ ἡ φύσις, οἶομαι, ποιεῖ πρόδηλον ὡς ὁ μὲν χρυσὸς γένεσιν μὲν ἐπίπονον ἔχει, φυλακὴν δὲ χαλεπὴν, σπεδὴν δὲ μεγίσην, χρῆσιν δὲ ἀνὰ μέσον ἡδονῆς τε καὶ λύπης. ἡ μὲν ἒν τῶν μετάλλων τέτων εὕρεσις, ἀρχαία παντελῶς ἐσὶν, ὡς ἂν ὑπὸ τῶν παλαιῶν βασιλέων καταδειχθεῖσα.

c. 23. Κατὰ τὴν Αἰθιοπίαν τὴν ὑπὲρ Αἰγύπτε παρὰ τὸν Ἄσαν καλέμενον ποταμὸν παροικεῖ τὸ τῶν ῥιζοφάγων ἔθνος. **Rhizophagi supra Aegyptum.**

c. 32. Τὰ αἰδοῖα πάντες οἱ Τρωγλοδύται παραπλησίως τοῖς Αἰγυπτίοις περιτέμνονται. **Troglodytae circumciduntur.**

c. 34.

b) καὶ deest Steph. Rhod.

In confiniis Aegypti et Troglodyarum regionis immanis ardor solis.

c. 54. Περὶ τὰς ἐσχατιὰς τῆς Αἰγύπτε καὶ Τρωγλοδυτικῆς, διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῆς ἀφ᾽ ἡλίε θερμασίας, κατὰ τὸν τῆς μεσημβρίας καιρὸν, ἐδὲ συνορᾷν ἀλλήλες οἱ παρεςῶτες δύνανται, διὰ τὴν παχύτητα τῆς περὶ τὸν ἀέρα πυκνώσεως. χωρὶς δὲ ὑποδέσεως πάντες ἀδυνατἔσι βαδίζειν, ὡς ἂν τοῖς ἀνυποδέτοις παραχρῆμα φλυκτίδων γινομένων. κατὰ δὲ τὸ ποτὸν, ἐὰν μὴ τὴν ἔνδειαν ἑτοίμως ἀφαιρῆται, ταχέως τελευτῶσιν· ὡς ἂν τῆς θερμασίας τὴν τῶν ὑγρῶν ἐν τῷ σώματι φύσιν ὀξέως ἀναλισκέσης. πρὸς δὲ τέτοις, ὅταν τὶς εἰς χαλκἒν ἀγγεῖον ἐμβαλὼν τῶν ἐδωδίμων ὁδηποτἒν, μεθ᾽ ὕδατος εἰς τὸν ἥλιον θῇ, ταχέως ἕψεται, χωρὶς πυρὸς καὶ ξύλων. ἀλλ᾽ ὅμως οἱ κατοικἒντες ἀμφοτέρας τὰς εἰρημένας χώρας, ἐχ οἷον φεύγειν βέλονται τὴν ὑπερβολὴν τῶν συμβαινόντων αὐτοῖς κακῶν, ἀλλὰ καὶ τἐναντίον ἑκεσίως προϊέναι τὸ ζῆν, ἕνεκα τἒ μὴ βιασθῆναι διαίτης ἑτέρας καὶ βίε πειραθῆναι. —

Interuallum inter frigidissimam ac calidissimam regionem.

ἀπὸ τῆς Μαιώτιδος λίμνης, ἣ προσοικἒσι τινὲς τῶν Σκυθῶν ἐν πάγοις καὶ ψύχεσιν ὑπερβάλλεσι καθιδρυμένοι, πολλοὶ τῶν πλοϊζομένων ἐριοδρομἒσαις ναυσὶ φορτίσιν, εἰς μὲν Ῥόδον δεκαταῖοι καταπεπλεύκασιν, ἐξ ἧς εἰς μὲν Ἀλεξάνδρειαν

δρειαν τεταρταῖοι καταντῶσιν, ἐκ δὲ ταύτης, κατὰ τὸν Νεῖλον πλέοντες, πολλοὶ δεκαταῖοι κατηντήκασιν εἰς Αἰθιοπίαν.

c. 36. Περὶ δὲ τῶν μεγίστων θηρίων ὄφεων τῶν εἰς ὄψιν ἐληλυθότων, καὶ κομισθέντων ἔν τισιν ἀγγείοις εὐθέτοις εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν, ποιησόμεθα τὴν ἀναγραφὴν, προστιθέντες καὶ τῆς κατὰ μέρος θήρας τὴν κατὰ μέρος οἰκονομίαν. ὁ γὰρ δεύτερος Πτολεμαῖος, περί τε τὴν τῶν ἐλεφάντων θήραν φιλοτιμηθεὶς, καὶ τοῖς τὰς παραδόξους θήρας τῶν ἀλκιμωτάτων ζώων ποιουμένοις μεγάλας ἀπονέμων δωρεὰς, πολλὰ δὲ πάνυ χρήματα δαπανήσας εἰς ταύτην τὴν ἐπιθυμίαν, ἐλέφαντάς τε συχνοὺς πολεμιστὰς περιεποιήσατο, καὶ τῶν ἄλλων ζώων ἀθεωρήτους καὶ παραδόξους φύσεις ἐποίησεν εἰς γνῶσιν ἐλθεῖν τοῖς Ἕλλησι. διὸ καί τινες τῶν κυνηγῶν, ὁρῶντες τήν τε βασιλέως μεγαλοψυχίαν ἐν ταῖς δωρεαῖς, συστραφέντες εἰς ἱκανὸν πλῆθος, ἔκριναν παραβαλέσθαι ταῖς ψυχαῖς, καὶ τῶν μεγάλων ὄφεων ἕνα θηρεύσαντες, ἀνακομίσαι ζῶντα εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν πρὸς τὸν Πτολεμαῖον. μεγάλης δὲ οὔσης καὶ παραδόξου τῆς ἐπιβολῆς, ἡ τύχη συνεργήσασα ταῖς ἐπινοίαις αὐτῶν, καὶ τὸ τέλος

Ptolemaeus II. multam impensam in venationem elephantum, et aliarum bestiarum facit.

Serpens ingentis vastitatis.

λος οἰκεῖον περιεποίησε τῆς πράξεως. σκοπεύσαντες γὰρ ἕνα τῶν ὄφεων τριακοντάπηχων διατρίβοντα περὶ τὰς συςάσεις τῶν ὑδάτων, τὸν μὲν ἄλλον χρόνον ἀκίνητον τῦ σώματος τὸ κύκλωμα τηρῦντα, κατὰ δὲ τὰς ἐπιφανείας τῶν διὰ τὴν δίψαν ζώων φοιτώντων ἐπὶ τὸν τόπον, ἄφνω διανιςάμενον, καὶ τῷ μὲν ςόματι διαρπάζοντα, τῷ δὲ σπειράματι καταπλέκοντα τὸν ὄγκον τῶν φανέντων ζώων, ὥςε μηδενὶ τρόπῳ δύνασθαι τὸ παραπεσὸν ἐκφυγεῖν. προμήκυς ὄντος τῦ ζώυ καὶ νωθρῦ τὴν φύσιν, ἐλπίσαντες βρόχοις καὶ σειραῖς κυριεύσειν, τὸ μὲν πρῶτον παρῆσαν ἐπ' αὐτὸ τεθαῤῥηκότες, ἔχοντες ἐξηρτυμένα c) πάντα τὰ πρὸς τὴν χρείαν. ὡς δ' ἐπλησσίαζον, ἀεὶ μᾶλλον ἐξεπλήττοντο τῷ δέει, θεωρῦντες ὄμμα πυρωπὸν, καὶ λιχμωμένην πάντη τὴν γλῶτταν, ἔτι δὲ τῇ τραχύτητι τῶν φολίδων, ἐν τῇ διὰ τῆς ὕλης πορείᾳ καὶ παρατρίψει, ψόφον ἐξαίσιον κατασκευάζοντα, τὸ μέγεθός τε τῶν ὀδόντων ὑπερφυὲς, καὶ ςόματος ἀγριαν πρόσοψιν, καὶ κυκλώματος ἀνάςημα παράδοξον. διόπερ τῷ φόβῳ τὰ χρώματα

c) ἐξηρτημένα Steph. Rhod.

τα τῶν προσώπων ἀποβεβληκότες, δειλῶς ἐπέβαλλον τοὺς βρόχους ἐπὶ d) τῆς οὐρᾶς, τὸ δὲ θηρίον, ἅμα τῷ προσάψασθαι τοῦ σώματος τὸν κάλων, ἐπεστράφη μετὰ πολλοῦ φυσήματος καταπληκτικῶς, καὶ τὸν μὲν πρῶτον ἁρπάζει τῷ στόματι, μετεωρισθὲν ὑπὲρ τῆς κεφαλῆς, καὶ τὰς σάρκας ἔτι ζῶντος κατεσιτεῖτο. τὸν δὲ δεύτερον φεύγοντα τῇ σπείρᾳ πόῤῥωθεν ἐπεσπάσατο, καὶ περιειληθὲν ἔσφιγγε τὴν κοιλίαν τῷ δεσμῷ. οἱ δὲ λοιποὶ πάντες ἐκπλαγέντες, διὰ τῆς φυγῆς τὴν σωτηρίαν ἐπορίσαντο.

Quem capere nonnulli student infelici conatu.

c. 37. Οὐ μὴν ἀπέγνωσαν τὴν θήραν ὑπερβαλούσης τῆς ἀπὸ τοῦ βασιλέως χάριτος καὶ δωρεᾶς τοὺς ἀπὸ τῆς πείρας ἐγνωσμένους κινδύνους· φιλοτεχνίᾳ τε καὶ δόλῳ τὸ τῇ βίᾳ δυσκαταγώνιστον ἐχειρώσαντο, τοιάνδε τινὰ μηχανὴν πορισάμενοι. κατεσκεύασαν ἀπὸ σχοίνου πυκνῆς περιφερὲς πλόκαμον, τῷ μὲν τύπῳ τοῖς κύρτοις ἐμφερὲς, τῷ δὲ μεγέθει καὶ τῇ διαλήψει τῆς χώρας δυνάμενον δέξασθαι τὸν ὄγκον τοῦ

Iterum dolo illi insidias struunt.

d) Ita Wessel. e coniectura dedit. Reliqui Edd. cum MSS. omnibus ἀπό.

τοῦ θηρίου. κατοπτεύσαντες οὖν τὸν φωλεὸν αὐτοῦ καὶ τὴν ὥραν τῆς τε ἐπὶ τὴν νομὴν ἐξόδου καὶ πάλιν τῆς ἐπανόδου, ὡς τάχισθ' ὥρμησεν ἐπὶ τὴν ἄγραν τὴν συνήθη τῶν ἑτερογενῶν ζῴων, τὸ μὲν προϋπάρχον τοῦ φωλεοῦ στόμα λίθοις εὐμεγέθεσι καὶ γῇ συνῳκοδόμησαν, τὸν δὲ πλησίον τῆς λόχμης τόπον ὑπόνομον ποιήσαντες, καὶ τὸν πλόκαμον εἰς αὐτὸν ἐνθέντες, ἐναντίον ἐποίησαν τὸ στόμιον, ὥστε ἐξ ἑτοίμου τῷ θηρίῳ τὴν εἴσοδον ὑπάρχειν. κατὰ δὲ τὴν ἐπάνοδον τοῦ ζῴου παρεσκευασμένοι τοξότας καὶ σφενδονήτας, ἔτι δὲ ἱππεῖς πολλούς, πρὸς δὲ τούτοις σαλπιγκτὰς, καὶ τὴν ἄλλην ἅπασαν χορηγίαν. ἅμα δὲ τῷ προσπελάζειν, τὸ μὲν θηρίον μετεωρότερον τῶν ἱππέων ἐξῆρε τὸν αὐχένα, οἱ δ' ἐπὶ θήραν ἠθροισμένοι, προσεγγίσαι μὲν οὐκ ἐτόλμων, νενουθετημένοι ταῖς προγεγενημέναις συμφοραῖς, πόρρωθεν δὲ πολλαῖς χερσὶν ἐφ' ἕνα καὶ μέγαν σκοπὸν βάλλοντες ἐτύγχανον, καὶ τῇ τε τῶν ἱππέων ἐπιφανείᾳ καὶ πλήθει κυνῶν ἀλκίμων e), ἔτι δὲ τῷ διὰ τῶν σαλπίγγων ἤχῳ κατέπληττον f), τὸ ζῷον.

e) ἀλκίμων abest a Wessel. operarum vitio.

f) κατεπλήττοντο Steph. Rhod. MSS. pleraque.

ζῶον. διόπερ ὑποχωρῦντας αὐτῦ πρὸς τὴν οἰκείαν αὐτῦ λόχμην, τοσῦτον ἐπεδίωκον ὥςε μὴ παροξύνειν ἐπὶ πλεῖον. ὡς δὲ τῆς ἐνῳκοδομημένης Φάραγγος ἤγγισεν, ἀθρόως ψόφον μὲν πολὺν διὰ τῶν ὅπλων ἐποιήσαντο, ταραχὴν δὲ καὶ Φόβον διὰ τῆς τῶν ὄχλων ἐπιΦανείας καὶ σαλπίγγων. τὸ δὲ θηρίον τὴν μὲν εἴσοδον ἐχ' εὕρισκε, τὴν δὲ τῶν κυνηγῶν ὁρμὴν καταπληττόμενον, κατέΦυγεν εἰς τὸ πλησίον κατεσκευασμένον ςόμιον. πιμπλαμένε δὲ τῦ πλοκάμε τῇ διαλύσει τῆς σπείρας, ἔΦθασαν τῶν κυνηγῶν τινὲς προσιππασάμενοι, καὶ πρὸ τῦ ςραΦῆναι τὸν ὄΦιν ἐπὶ τὴν ἔξοδον, κατελάβοντο δεσμοῖς τὸ ςόμιον πρόμηκες ὂν, καὶ πεΦιλοτεχνημένον πρὸς ταύτην τὴν ὀξύτητα· ἐξελκύσαντες δὲ τὸ g) πλόκαμον καὶ Φάλαγγας ὑποθέντες, μετέωρον h) ἐξῆραν. τὸ δὲ θηρίον ἀπειλημμένον ἐν ἀπεςενωμένῳ τόπῳ, παρὰ Φύσιν συριγμὸν ἐξαίσιον ἠΦίει, καὶ τοῖς ὀδῦσι τὴν περιέχυσαν σχοῖνον κατέσπα. πάντη δὲ διασειόμενον προσδοκίαν ἐποίησε τοῖς Serpentem capiunt.

 Φέρυ-

g) τὸν Steph. Rhod. MSS. omnes praeter vnum.

h) μετεωρότερον Steph. Rhod.

φέρουσιν ὡς ἐκπηδήσον αὐτὸ ἐκ τοῦ περιέχοντος φιλοτεχνήματος. διὸ καὶ καταπλαγέντες ἔθεσαν ἐπὶ τὴν γῆν τὸν ὄφιν, καὶ τοὺς περὶ τὴν οὐρὰν τόπους κατακεντοῦντες, ἀντιπεριέσπων τοῦ θηρίου τὸν ἀπὸ τῶν ὀδόντων σπαραγμὸν ἐπὶ τὴν αἴσθησιν τῶν ἀλγούντων μερῶν· ἀπενέγκαντες δ' εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν, ἐδωρήσαντο τῷ βασιλεῖ, παράδοξον θέαμα καὶ τοῖς ἀκούσασιν ἀπιστούμενον. τῇ δ' ἐνδείᾳ τῆς τροφῆς καταπονήσαντες τὴν ἀλκὴν τοῦ θηρίου i), τιθασσὸν ἐκ τοῦ κατ' ὀλίγον ἐποίησαν· ὥστε θαυμαστὴν αὐτοῦ γενέσθαι τὴν ἐξημέρωσιν. ὁ δὲ Πτολεμαῖος τοῖς μὲν κυνηγοῖς τὰς ἀξίας ἀπένειμε δωρεάς, τὸν δ' ὄφιν ἔτρεφε τετιθασσευμένον, καὶ τοῖς εἰς τὴν βασιλείαν παραβάλλουσι ξένοις μέγιστον παρεχόμενον καὶ παραδοξότατον θέαμα. διόπερ τηλικούτου μεγέθους ὄφεως εἰς ὄψιν κοινὴν κατηντηκότος, οὐκ ἄξιον ἀπιστεῖν τοῖς Αἰθίοψιν, οὐδὲ μῦθον ὑπολαμβάνειν τὸ θρυλλούμενον ὑπ' αὐτῶν. ἀποφαίνονται γὰρ ὁρᾶσθαι κατὰ τὴν χώραν αὐτῶν ὄφεις τηλικούτους τὸ μέγεθος, ὥστε μὴ μόνον βοῦς τε καὶ ταύρους καὶ τῶν ἄλλων ζώων τὰ τηλικαῦ-

Agatharchides cap. 41. ap. *Photium* cod. 250.

i) τὸν ἀπὸ τῶν ὀδόντων add. Steph. Rhod.

λιμαῦτα τοῖς ἄγκαις ἀναλίσκειν, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐλέφασιν εἰς ἀλκὴν συνίςασθαι· καὶ διὰ μὲν τῆς σπείρας ἐμπλεκομένας τοῖς σκέλεσιν, ἐμποδίζειν τὴν κατὰ φύσιν κίνησιν, τὸν δ᾽ αὐχένα μετεωρίσαντας ὑπὸ τὴν προβοσκίδα, τὴν κεφαλὴν ἐναντίαν ποιεῖν ταῖς τῶν ἐλεφάντων ὄμμασι· διὰ δὲ τȣ͂ πυρωπȣ͂ τῶν ὀφθαλμῶν ἀςραπῇ παραπλησίως τὰς λαμπηδόνας προσβάλλοντας ἀποτυφλȣ͂ν τὴν ὅρασιν, καὶ σφήλαντας ἐπὶ τὴν γῆν, σαρκοφαγεῖν τὰ χειρωθέντα τῶν ζώων.

c. 38. Περὶ τȣ͂ καταλελειμμένȣ μέρȣς, λέγω δὴ τȣ͂ Ἀραβίȣ κόλπȣ, ποιησόμεθα τὴν ἀναγραφὴν, τὰ μὲν ἐκ τῶν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ βασιλικῶν ὑπομνημάτων ἐξειληφότες, τὰ δὲ παρὰ τῶν αὐτοπτῶν πεπυσμένοι. — Ὁ δὲ προσαγορευόμενος Ἀράβιος κόλπος ἀνεςόμωται μὲν εἰς τὸν κατὰ μεσημβρίαν κείμενον ὠκεανὸν, τῷ μήκει δ᾽ ἐπὶ πολλȣ̀ς πάνυ παρήκων ςαδίȣς, τὸν μυχὸν ἔχει περιοριζόμενον ταῖς ἐσχατιαῖς τῆς Ἀραβίας καὶ Τρωγλοδυτικῆς· εὖρος δὲ κατὰ μὲν τὸ ςόμα καὶ τὸν μυχὸν ὑπάρχει περὶ ἑκκαίδεκα ςαδίȣς, ἀπὸ δὲ Πανόρμȣ λιμένος πρὸς τὴν ἀντιπέραν ἤπειρον μακρᾶς νεὼς διωγμὸν ἡμερήσιον. τὸ δὲ μέγιςόν

Commentarii regii Alexandriae.

Sinus Arabicus.

γιστόν ἐστι διάστημα κατὰ τὸ Τύρκαιον ὄρος καὶ Μακαρίαν νῆσον k) πελαγίαν, ὡς ἂν τῶν ἠπείρων ἐκ ὁρωμένων ἀπ᾽ ἀλλήλων. ἀπὸ δὲ τούτου τὸ πλάτος ἀεὶ μᾶλλον συγκλείεται, καὶ τὴν συναγωγὴν ἔχει μέχρι τοῦ στόματος. ὁ δὲ παράπλους αὐτοῦ κατὰ πολλοὺς τόπους ἔχει νήσους μακράς, στενοὺς μὲν διαδρόμους ἐχούσας, ῥοῦν δὲ πολὺν καὶ σφοδρόν. ἡ μὲν οὖν κεφαλαιώδης τοῦ κόλπου τούτου θέσις ὑπάρχει τοιαύτη. ἡμεῖς δ᾽ ἀπὸ τῶν ἐσχάτων τούτου τοῦ μυχοῦ τόπων ἀρξάμενοι, τὸν ἐφ᾽ ἑκάτερα τὰ μέρη παράπλουν τῶν ἠπείρων καὶ τὰς ἀξιολογωτάτας κατ᾽ αὐτὰς ἰδιότητας διέξιμεν· πρῶτον δὲ ληψόμεθα τὸ δεξιὸν μέρος l) οὗ τὴν παραλίαν τῶν Τρωγλοδυτῶν ἔθνη νέμεται μέχρι τῆς ἐρήμου.

C. 39.

k) Sic e coniectura dedimus. Μαρίαν διαπελαγίαν Steph. Rhod. MSS. pleraque. Μακαρίαν διαπελάγιον Marg. Steph. Clarom. 2. Schedae Vrsini. Μακαρίαν διαπελαγίαν Wessel. Μαριάνδης πελάγιον Reg. quae lectio coniecturam nostram firmat. Facillimam fuisse τοῦ Δ et N permutationem patet. Quae mox adduntur, de insula πελαγίᾳ seu in medio mari sita sermonem esse declarant. *Cap. sequ.* νῆσος πελαγία μὲν τῷ διαστήματι.

l) μέρος τῶν Τρωγλοδυτῶν. τὴν παραλίαν τῶν Τρωγλ. Steph. Rhod.

c. 39. Ἀπὸ πόλεως τοίνυν Ἀρσινόης κομιζομένοις παρὰ τὴν δεξιὰν ἤπειρον ἐκπίπτει κατὰ πολλὰς τόπους ἐκ πέτρας εἰς θάλατταν ὕδατα πολλὰ, πικρᾶς ἁλμυρίδος ἔχοντα γεῦσιν. παραδραμόντι δὲ τὰς πηγὰς αὐτὰς ὑπέρκειται μεγάλυ πεδίυ μιλτώδη χρόαν ἔχον ὄρος, καὶ τὴν ὅρασιν τῶν ἐπὶ πλεῖον ἀτενιζόντων εἰς αὐτὸ λυμαινόμενον. ὑπὸ δὲ τὰς ἐσχατιὰς τῆς ὑπωρείας κεῖται λιμὴν, σκολιὸν ἔχων τὸν εἴσπλουν, ἐπώνυμος Ἀφροδίτης. ὑπέρκεινται δὲ τύτυ νῆσοι τρεῖς, ὧν δύο μὲν πλήρεις εἰσὶν ἐλαιῶν καὶ σύκων, μία δὲ λειπομένη τῷ πλήθει τῶν προειρημένων δένδρων, πλῆθος δ' ἔχυσα τῶν ὀνομαζομένων μελεαγρίδων. μετὰ δὲ ταῦτα κόλπος ἐςὶν εὐμεγέθης, ὁ καλέμενος ἀκάθαρτος· καὶ πρὸς αὐτῷ βαθεῖα καθ' ὑπερβολὴν χεῤῥόνησος, ἧς m) κατὰ τὸν αὐχένα ςενὸν ὄντα διακομίζεσι τὰ σκάφη πρὸς τὴν ἀντιπέραν θάλατταν. παρακομισθέντι δὲ τὰς τόπας τύτυς κεῖται νῆσος πελαγία μὲν τῷ διαςήματι, τὸ δὲ μῆκος εἰς ὀγδοήκοντα ςαδίυς παρεκτείνυσα, καλυμένη δὲ ὀφιώδης. ἣ τὸ μὲν παλαιὸν ὑπῆρχε πλήρης παν- Insula serpentaria.

m) ἧς abest Steph. Rhud. in quibus mox legitur διακομίζυσι.

παντοδαπῶν καὶ φοβερῶν ἑρπετῶν, ἀφ' ὧν καὶ ταύτης ἔτυχε τῆς προσηγορίας· ἐν δὲ τοῖς μεταγενεστέροις χρόνοις ὑπὸ τῶν κατὰ τὴν Ἀλεξάνδρειαν βασιλέων οὕτως ἐξημερώθη φιλοτίμως, ὡς μηδὲν ἔτι κατ' αὐτὴν ὁρᾶσθαι τῶν προϋπαρξάντων ζώων. οὐ παραλειπτέον δ' ἡμῖν οὐδὲ τὴν αἰτίαν τῆς περὶ τὴν ἡμέρωσιν φιλοτιμίας. εὑρίσκεται γὰρ ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ τὸ καλούμενον

Topazium.

τοπάζιον, ὅπερ ἐστὶ λίθος διαφαινόμενος, ἐπιτερπής, ὑάλῳ παρεμφερὴς, καὶ θαυμαστὴν ἔγχρυσον πρόσοψιν παρεχόμενος. διόπερ ἀνεπίβατος τοῖς ἄλλοις τηρεῖται, θανατουμένου παντὸς τοῦ προσπλεύσαντος ὑπὸ τῶν καθεσταμένων ἐπ' αὐτῶν φυλάκων.

Miseria eorum qui hunc lapidem effodiunt.

οὗτοι δὲ τὸν ἀριθμὸν ὄντες ὀλίγοι βίον ἔχουσιν ἀτυχῆ. ἵνα μὲν γὰρ μηδεὶς λίθος διακλαπῇ, πλοῖον οὐκ ἀπολείπεται τὸ παράπαν ἐν τῇ νήσῳ· οἱ δὲ παραπλέοντες αὐτὴν, διὰ τὸν ἀπὸ τοῦ βασιλέως φόβον πόῤῥωθεν παραθέουσι. τροφαὶ δὲ, αἱ μὲν παρακομιζόμεναι, ταχέως ἐκλείπουσι, ἕτεραι δ' ἐγχώριοι τὸ σύνολον οὐχ ὑπάρχουσι. διόπερ ὅταν τῶν σιτίων ὀλίγα καταλείπηται, κάθηνται πάντες οἱ κατὰ τὴν κώμην, προσδεχόμενοι τὸν τῶν κομιζόντων τὰς τροφὰς κατάπλουν. ὧν βραδυνόντων, εἰς τὰς ἐσχάτας ἐλπίδας συ-

νελ-

τέλλονται. ὁ δὲ προειρημένος λίθος, φυόμενος ἐν ταῖς πέτραις, τὴν μὲν ἡμέραν διὰ τὸ πνῖγος οὐχ ὁρᾶται, κρατούμενος ὑπὸ τοῦ περὶ τὸν ἥλιον φέγγους. τῆς δὲ νυκτὸς ἐπιγινομένης, ἐν σκότει διαλάμπει, καὶ πόῤῥωθεν δῆλός ἐστιν, ἐν ᾧ ποτ' ἂν ᾖ τόπῳ. οἱ δὲ νησοφύλακες κλήρῳ διῃρημένοι τοὺς τόπους ἐφεδρεύουσι, καὶ τῷ φανέντι λίθῳ περιτιθέασι g) σημείου χάριν ἄγγος τηλικοῦτον, ἡλίκον ἂν ᾖ τὸ μέγεθος τοῦ στίλβοντος λίθου. τῆς δ' ἡμέρας περιιόντες περιτέμνουσι τὸν σημειωθέντα τόπον τῆς πέτρας, καὶ παραδιδόασι τοῖς διὰ τῆς τέχνης δυναμένοις ἐκλεαίνειν τὸ παραδοθὲν οἰκείως.

Quomodo naſcatur et inueniatur lapis.

c. 42. Τὸ δ' ἄλλο μέρος τῆς ἀντιπέραν παραλίου, τὸ προσκεκλιμένον Ἀραβίᾳ, πάλιν ἀναλαβόντες ἀπὸ τοῦ μυχοῦ, διέξιμεν. οὗτος γὰρ ὀνομάζεται Ποσείδειον, ἱδρυσαμένου Ποσειδῶνι πελαγίῳ βωμὸν Ἀρίστωνος, τοῦ πεμφθέντος ὑπὸ Πτολεμαίου πρὸς κατασκοπὴν τῆς ἕως ὠκεανοῦ παρηκούσης Ἀραβίας.

Ariſton a Ptolemaeo miſſus ad explorandam Arabiam.

g) ἐπιτιθέασι Steph. Rhod.

Ἶσιν τὸν φόνον τῦ ἀνδρὸς ἀναζητήσασαν, καὶ τὺς μὲν Τιτᾶνας ἀνελῦσαν, τὰ δὲ τῦ σώματος μέρη περιπλάσασαν εἰς ἀνθρώπυ τύπον, ταῦτα μὲν δῦναι θάψαι τοῖς ἱερεῦσι, καὶ τιμᾶν προςάξαι ὡς θεὸν τὸν Ὄσιριν· τὸ δὲ αἰδοῖον μόνον ὐ δυναμένην ἀνευρεῖν, καταδεῖξαι τιμᾶν ὡς θεὸν, καὶ ἀναθεῖναι κατὰ τὸ ἱερὸν ἐντεταμένον. περὶ μὲν ὖν τῆς γενέσεως τῦ Πριάπυ καὶ τῆς τιμῆς τοιαῦτα μυθολογεῖται παρὰ τοῖς παλαιοῖς τῶν Αἰγυπτίων.

Hercules Busirim interficit. Cf. *Sup.* L. I. c. 88.

c. 18. Μετὰ τὸν Ἀνταίυ θάνατον (ὁ Ἡρακλῆς) παρελθὼν εἰς Αἴγυπτον, ἀνεῖλε Βύσιριν τὸν βασιλέα, ξενοκτονῦντα τὺς παρεπιδημῦντας.

Orpheus in Aegyptum profectus. *Sup.* Lib. I. c. 23.

c. 25. Ὀρφεὺς ἦν υἱὸς μὲν Οἰάγρυ, Θρᾷξ δὲ τὸ γένος. — περὶ δὲ παιδείαν ἐσχοληθεὶς, καὶ τὰ περὶ τῆς θεολογίας μυθολογύμενα μαθὼν, ἀπεδήμησε μὲν εἰς Αἴγυπτον. κἀκεῖ πολλὰ προσεπιμαθὼν, μέγιςος ἐγένετο τῶν Ἑλλήνων ἔν τε ταῖς τελεταῖς καὶ ταῖς θεολογίαις, καὶ ποιήμασι καὶ μελῳδίαις.

Atlantidas rapere conatur Busiris rex Aegyptiorum.

c. 27. Τῶν Ἀτλαντίδων κάλλει καὶ σωφροσύνῃ διαφερυσῶν, λέγυσι Βύσιριν τὸν βασιλέα τῶν Αἰγυπτίων ἐπιθυμήσαντα

τῶν παρθένων ἐγκρατῆ γενέσθαι· διὸ καὶ λῃστὰς ἐπ' αὐτὰς κατὰ θάλατταν ἀποστείλαντα, διακελεύσασθαι τὰς κόρας ἁρπάσαι καὶ διακομίσαι πρὸς ἑαυτόν. κατὰ δὲ τοῦτον τὸν καιρὸν Ἡρακλέα τελοῦντα τὸν ὕστερον ἆθλον, Ἀνταῖον μὲν ἀνελεῖν ἐν τῇ Λιβύῃ, συναναγκάζοντα τοὺς ξένους διαπαλαίειν· Βούσιριν δὲ κατὰ τὴν Αἴγυπτον τῷ Διῒ καλλιερεῖν, σφαγιάζοντα τοὺς παρεπιδημοῦντας ξένους, τῆς προσηκούσης τιμωρίας ἀξιῶσαι. μετὰ δὲ ταῦτα ἀνὰ τὸν Νεῖλον πλεύσαντα εἰς τὴν Αἰθιοπίαν. Ab Hercule fupplicio afficitur.

Lib. V. c. 37. Ἀπαρύττουσι τὰς ῥύσεις τῶν ὑδάτων τοῖς Αἰγυπτιακοῖς λεγομένοις κοχλίαις, οὓς Ἀρχιμήδης ὁ Συρακούσιος εὗρεν, ὅτε παρέβαλεν εἰς Αἴγυπτον. Cochlia Archimedis. *Sup.* L. I, c. 34.

c. 41. Ἡ δὲ φύσις τοῦ λιβανωτοῦ καὶ ἡ κατασκευή ἐστι τοιάδε· δένδρον ἐστὶ τῷ μὲν μεγέθει μικρὸν, τῇ δὲ προσόψει τῇ ἀκάνθῃ τῇ Αἰγυπτίᾳ τῇ λευκῇ παρεμφερές. Arboris thuriferae fimilitudo cum fpina alba Aegyptiorum. *Diofcorides* I, 77.

c. 42. Οἱ καλούμενοι Παγχαῖοι τόν τε λιβανωτὸν καὶ τὴν σμύρναν κομίζουσιν εἰς τὸ πέραν, καὶ πωλοῦσι τοῖς τῶν Ἀράβων ἐμπόροις, παρ' ὧν ἄλλοι τὰ τοιαῦτα φορτία

τία ὠνέμενοι, διακομίζουσιν εἰς τὴν Φοινίκην καὶ κοίλην Συρίαν, ἔτι δὲ Αἴγυπτον· τὸ δὲ τελευταῖον ἐκ τούτων τῶν τόπων ἔμποροι διακομίζουσιν εἰς πᾶσαν τὴν οἰκουμένην.

Commercia Aegyptiorum.

Actis Solis filius Heliopolim condit, et Aegyptios Astrologiam docet. Cf. *Sup.* L. I. c. 50.

c. 57. Ἀκτὶς εἰς Αἴγυπτον ἀπάρας ἔκτισε τὴν Ἡλιούπολιν ὀνομαζομένην, ἀπὸ τοῦ πατρὸς θέμενος τὴν προσηγορίαν. οἱ δ' Αἰγύπτιοι ἔμαθον παρ' αὐτοῦ τὰ περὶ τὴν ἀστρολογίαν θεωρήματα. ὕστερον δὲ παρὰ τοῖς Ἕλλησι γενομένου κατακλυσμοῦ, καὶ διὰ τὴν ἐπομβρίαν τῶν πλείστων ἀνθρώπων ἀπολομένων, ὁμοίως τούτοις καὶ τὰ διὰ τῶν γραμμάτων ὑπομνήματα συνέβη φθαρῆναι. δι' ἣν αἰτίαν οἱ Αἰγύπτιοι καιρὸν εὔθετον λαβόντες, ἐξιδιοποιήσαντο τὰ περὶ τὴν ἀστρολογίαν, καὶ τῶν Ἑλλήνων διὰ τὴν ἄγνοιαν μηκέτι τῶν γραμμάτων ἀντιποιουμένων, ἐνίσχυσαν ὡς αὐτοὶ πρῶτοι τὴν τῶν ἄστρων εὕρεσιν ἐποιήσαντο. ὁμοίως δὲ καὶ Ἀθηναῖοι, κτίσαντες ἐν Αἰγύπτῳ πόλιν, τὴν ὀνομαζομένην Σάϊν, τῆς ὁμοίας ἔτυχον ἀγνοίας διὰ τὸν κατακλυσμόν.

Diluuium in Graecia.

Aegyptii astrologiae inuentionem sibi vindicant.

Athenienses Saïn condunt.

Danaus ex Aegypto profugus in Rhodum deuenit.

c. 58. Δαναὸς ἔφυγεν ἐξ Αἰγύπτου μετὰ θυγατέρων. καταπλεύσας δὲ τῆς Ῥοδίας εἰς Λίνδον, καὶ προσδεχθεὶς ὑπὸ

τῶν

τῶν ἐγχωρίων, ἱδρύσατο τῆς Ἀθηνᾶς ἱερὸν, καὶ τὸ ἄγαλμα τῆς θεᾶ καθιέρωσεν. τῶν δὲ τᾶ Δαναᾶ θυγατέρων τρεῖς ἐτελεύτησαν κατὰ τὴν ἐπιδημίαν τὴν ἐν τῇ Λίνδῳ. αἱ δ' ἄλλαι μετὰ τᾶ πατρὸς Δαναᾶ εἰς Ἄργος ἐξέπλευσαν.

c. 69. Αἰγύπτιοι λέγουσι τήν τε Δήμητραν καὶ τὴν Ἴσιν τὴν αὐτὴν εἶναι, καὶ εἰς Αἴγυπτον ἐνεγκεῖν πρώτην τὸ σπέρμα, ἀρδεύοντος μὲν εὐκαίρως τὰ πεδία τᾶ Νείλα ποταμᾶ, ταῖς δ' ὥραις ἄριστα τῆς χώρας ταύτης κεκραμένης. Aegyptii Cererem eandem cum Iside dicunt. *Sup.* Lib. I. c. 14.

c. 76. Ὁμολογᾶσι δὲ τᾶ παλαιοτέρα θεᾶ, (Ἡρακλέας) κατὰ τὴν Αἴγυπτον πράξεις τὲ καὶ τιμὰς ἐπιφανεστάτας διαμένειν, καὶ πόλιν ὑπ' ἐκείνα κτισθεῖσαν. Vetuſtioris Herculis in Aegypto monumenta.

c. 77. Δήμητραν (φασὶν οἱ Κρῆτες) περαιωθεῖσαν εἰς τὴν Ἀττικὴν, ἐκεῖθεν εἰς Σικελίαν ἀπᾶραι, καὶ μετὰ ταῦτ' εἰς Αἴγυπτον· ἐν δὲ τάτοις τοῖς τόποις μάλιστα τὸν τᾶ σίτα καρπὸν παραδᾶσαν, καὶ τὰ περὶ τὸν σπόρον διδάξασαν, μεγάλων τιμῶν τυχεῖν παρὰ τοῖς εὐπαθᾶσιν. Ceres in Aegyptum deuenit.

Lib. XI. c. 2. Ὁ Ξέρξης ἤρξατο ναυπηγεῖσθαι κατὰ πᾶσαν τὴν παραθαλάττιον, Naues Aegyptiorum in claſſe Xerxis.

Herod. L. VII. c. 89. τίον, τὴν ὑπ' αὐτὸν ταττομένην, Αἴγυπτόν τε καὶ Φοινίκην, καὶ Κύπρον. κ. λ.

c. 3. Νῆες δὲ σύμπασαι μακραὶ πλείες τῶν χιλίων καὶ διακοσίων· — καὶ τέτων Αἰγύπτιοι μὲν διακοσίας παρέσχοντο, Φοίνικες δὲ τριακοσίας. κ. λ.

Aegyptii post Xerxis mortem a Persis deficiunt. c. 71. Οἱ δὲ τὴν Αἴγυπτον κατοικῦντες, πυθόμενοι τὴν Ξέρξε τελευτὴν, καὶ τὴν ὅλην ἐπίθεσιν καὶ ταραχὴν ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν Περσῶν, ἔκριναν ἀντέχεσθαι τῆς ἐλευθερίας. εὐθὺς ὖν ἀθροίσαντες δύναμιν, ἀπέστησαν τῶν Περσῶν, καὶ τὲς φορολογῦντας τὴν Αἴγυπτον τῶν Περσῶν ἐκβαλόντες, κατέστησαν βασιλέα, τὸν ὀνομαζόμενον Ἰναρώ. ἔτος δὲ τὸ μὲν πρῶτον ἐκ τῶν ἐγχωρίων κατέλεγε στρατιώτας· μετὰ δὲ ταῦτα καὶ μισθοφόρες ἐκ τῶν ἀλλοεθνῶν ἀθροίζων, κατεσκεύαζε δύναμιν ἀξιόχρεων. ἔπεμψε δὲ καὶ πρὸς Ἀθηναίες πρέσβεις περὶ συμμαχίας, ὑπισχνέμενος αὐτοῖς, ἐὰν ἐλευθερώσωσι τὲς Αἰγυπτίες, κοινὴν αὐτοῖς παρέξεσθαι τὴν βασιλείαν, καὶ πολλαπλασίες τῆς εὐεργεσίας ἀποδώσειν χάριτας. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι κρίναντες συμφέρον αὐτοῖς, τὲς μὲν Πέρσας εἰς τὸ δυνατὸν ταπεινὖν, τὲς δὲ Αἰγυπτίες ἰδίες ἑαυτοῖς παρασκευάσαι

Inaros rex illorum.

Eius cum Atheniensibus foederis societas.

πρὸς

πρὸς τὰ παράλογα τῆς τύχης, ἐψηφίσαντο τριακοσίαις τριήρεσι βοηθεῖν τοῖς Αἰγυπτίοις. οἱ μὲν οὖν Ἀθηναῖοι μετὰ πολλῆς προθυμίας o) περὶ τὴν τοῦ στόλου παρασκευὴν ἐγίνοντο. Ἀρταξέρξης δὲ πυθόμενος τὴν ἀπόστασιν τῶν Αἰγυπτίων καὶ τὰς εἰς τὸν πόλεμον παρασκευὰς, ἔκρινε δεῖν τῷ μεγέθει τῶν δυνάμεων ὑπεράραι τοὺς Αἰγυπτίους. εὐθὺς οὖν ἐξ ἁπασῶν τῶν σατραπειῶν κατέλεγε στρατιώτας, καὶ ναῦς κατεσκεύαζε, καὶ τῆς ἄλλης ἁπάσης παρασκευῆς ἐπιμέλειαν ἐποιεῖτο.

c. 74. Ἀρταξέρξης μὲν ὁ βασιλεὺς τῶν Περσῶν κατέστησε στρατηγὸν ἐπὶ τὸν πρὸς Αἰγυπτίους πόλεμον Ἀχαιμένην τὸν Δαρείου μὲν υἱὸν, ἑαυτοῦ δὲ θεῖον, τούτῳ δὲ παραδοὺς στρατιωτῶν ἱππέων τε καὶ πεζῶν ὑπὲρ τὰς τριάκοντα μυριάδας, προσέταξε καταπολεμῆσαι τοὺς Αἰγυπτίους. οὗτος μὲν οὖν ἐπειδὴ κατήντησεν εἰς Αἴγυπτον, κατεστρατοπέδευσε πλησίον τοῦ Νείλου,

Achaemenes Persarum dux contra Aegyptios.

o) Sic iam ex coniectura emendaueram, antequam viderem Wesselingum eandem proposuisse. Vulgo in omnibus MSS. et Edd. peruerse legitur μετὰ πολλῆς παρασκευῆς περὶ τὴν τοῦ στόλου προθυμίαν ἐγίνοντο.

λε, καὶ τὴν δύναμιν ἐκ τῆς ὁδοιπορίας ἀναλαβὼν, παρεσκευάζετο τὰ πρὸς τὴν μάχην. οἱ δὲ Αἰγύπτιοι συνηθροικότες ἐκ τῆς Λιβύης καὶ τῆς Αἰγύπτε τὴν δύναμιν, ἀνέμενον τὴν παρὰ τῶν Ἀθηναίων συμμαχίαν. καταπλευσάντων δὲ τῶν Ἀθηναίων εἰς τὴν Αἴγυπτον μετὰ διακοσίων νεῶν, καὶ μετὰ τῶν Αἰγυπτίων παραταξαμένων πρὸς τὰς Πέρσας, ἐγένετο μάχη καρτερά. καὶ μέχρι μέν τινος οἱ Πέρσαι τοῖς πλήθεσι προέχοντες ἐπλεονέκτεν. μετὰ δὲ ταῦτα τῶν Ἀθηναίων βιασαμένων, καὶ τὰς καθ᾽ ἑαυτὰς τεταγμένας τρεψαμένων, καὶ πολλὰς ἀναιρέντων, τὸ λοιπὸν πλῆθος τῶν βαρβάρων πρὸς φυγὴν ὥρμησε. πολλὰ δὲ κατὰ τὴν φυγὴν γενομένα φόνα, τὸ τελευταῖον οἱ μὲν Πέρσαι τὸ πλεῖον μέρος τῆς δυνάμεως ἀποβαλόντες, κατέφυγον ἐπὶ τὸ καλέμενον Λευκὸν τεῖχος· οἱ δ᾽ Ἀθηναῖοι ταῖς ἰδίαις ἀνδραγαθίαις νίκημα περιπεποιημένοι, συνεδίωξαν τὰς βαρβάρας εἰς τὸ προκείμενον χωρίον, καὶ ἐκ ἀφίσαντο τῆς πολιορκίας. Ἀρταξέρξης δὲ πυθόμενος τὴν τῶν ἰδίων ἧτταν, τὸ μὲν πρῶτον ἀπέστειλε τινὰς τῶν φίλων μετὰ πολλῶν χρημάτων εἰς τὴν Λακεδαίμονα, καὶ τὰς Λακεδαιμονίας ἠξία πόλεμον ἐξενεγκεῖν τοῖς

Ab Atheniensibus vincitur.

Thucyd. I, 104.

τοῖς Ἀθηναίοις, νομίζων ὕτω τὺς ἐν Αἰγύπτῳ νικῶντας Ἀθηναίυς ἀποπλεύσειν εἰς τὰς Ἀθήνας, βοηθήσοντας τῇ πατρίδι. τῶν δὲ Λακεδαιμονίων ὕτε χρήματα δεξαμένων, ὕτε ἄλλως προσεχόντων τοῖς ὑπὸ Περσῶν ἀξιυμένοις, ἀπογνὺς τὴν ἀπὸ τῶν Λακεδαιμονίων βοήθειαν ὁ Ἀρταξέρξης, ἄλλας δυνάμεις παρεσκευάζετο. ἐπιςήσας δὲ αὐτοῖς ἡγεμόνας Ἀρτάβαζον καὶ Μεγάβυζον, ἄνδρας ἀρετῇ διαφέροντας, ἐξέπεμψε πολεμήσοντας τοῖς Αἰγυπτίοις.

c. 75. Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθήνησιν Εὐΐππυ, Ῥωμαῖοι κατέςησαν ὑπάτυς Κόϊντον Σερυΐλιον καὶ Σπύριον Ποςύμιον Ἀλβῖνον· ἐπὶ δὲ τύτων κατὰ τὴν Ἀσίαν Ἀρτάβαζος καὶ Μεγάβυζος ἐκπεμφθέντες ἐπὶ τὸν πρὸς Αἰγυπτίυς πόλεμον, ἀνέζευξαν ἐκ τῆς Περσίδος p), ἔχοντες ςρατιώτας ἱππεῖς καὶ πεζὺς, πλείυς τῶν τριάκοντα μυριάδων. ὡς δ' ἦλθον εἰς τὴν Κιλικίαν καὶ Φοινίκην, τὰς μὲν πεζικὰς δυνάμεις ἀνελάμβανον ἐκ τῆς ὁδοιπορίας, ναῦς δὲ προσέταξαν κατασκευάζειν, τοῖς τε Κυπρίοις καὶ Φοίνιξι, καὶ τοῖς τὴν Κιλικίαν οἰκῦσι. καταρτιθέντων δὲ τριηρῶν

Artabazus et Megabyzus contra Aegyptios missi.

p) πατρίδος Steph. Rhod.

ρῶν τριακοσίων, ταύτας ἐκόσμησαν ἐπιβάταις τε τοῖς κρατίστοις, καὶ ὅπλοις καὶ βέλεσι, καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς πρὸς ναυμαχίαν χρησίμοις. ἦτοι μὲν ἦν περὶ q) τὰς παρασκευὰς ἐγίνοντο, καὶ τὰς γυμνασίας τῶν στρατιωτῶν ἐποιοῦντο, καὶ συνείθιζον ἅπαντας ταῖς πολεμικαῖς ἐμπειρίαις, καὶ περὶ ταῦτα διέτριψαν σχεδόν τι τὸν ὑποκείμενον ἐνιαυτόν. οἱ δὲ κατὰ τὴν Αἴγυπτον Ἀθηναῖοι τοὺς περὶ τὴν Μέμφιν καταφεύγοντας εἰς τὸ Λευκὸν τεῖχος, ἐπολιόρκουν. ἀμυνομένων δὲ τῶν Περσῶν εὐρώστως, οὐ δυνάμενοι τὸ χωρίον ἑλεῖν, ἔμειναν ἐπὶ τῆς πολιορκίας τὸν ἐνιαυτόν.

c. 77. Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθήνησι Φρασικλείδου Ὀλυμπιὰς μὲν ἤχθη ὀγδοηκοστή, καθ' ἣν ἐνίκα στάδιον Τορύλλας Θετταλός· Ῥωμαῖοι δὲ ὑπάτους κατέστησαν Κόϊντον Φάβιον καὶ Τίτον Κόϊντον Καπιτωλῖνον. ἐπὶ δὲ τούτων κατὰ μὲν τὴν Ἀσίαν οἱ τῶν Περσῶν στρατηγοὶ διαβάντες περὶ τὴν Κιλικίαν, ναῦς μὲν κατεσκεύασαν τριακοσίας, κεκοσμημένας καλῶς πρὸς τὴν πολεμικὴν χρείαν· τὸ δὲ πεζὸν στρατόπεδον λαβόντες, προῆγον πεζῇ διὰ Συρίας

q) παρὰ Steph. Rhod.

Συρίας καὶ Φοινίκης. συμπαραπλέοντος δὲ καὶ τοῦ στόλου τῇ πεζῇ στρατιᾷ, κατήντησαν εἰς Μέμφιν τῆς Αἰγύπτου, καὶ τὸ μὲν πρῶτον τὴν πολιορκίαν τοῦ Λευκοῦ τείχους ἔλυσαν, καταπληξάμενοι τοὺς Αἰγυπτίους καὶ τοὺς Ἀθηναίους. μετὰ δὲ ταῦτα ἐμφρόνως βουλευσάμενοι, κατὰ στόμα μὲν παρατάττεσθαι διέκλινον, στρατηγήμασί δὲ ἐφιλοτιμοῦντο καταλῦσαι τὸν πόλεμον. διόπερ καὶ τῶν Ἀττικῶν, νεῶν ὁρμουσῶν ἐν τῇ Προσωπίτιδι r) λεγομένῃ νήσῳ, τὸν περιῤῥέοντα ποταμὸν διώρυξι διαλαβόντες, ἤπειρον ἐποίησαν τὴν νῆσον. τῶν δὲ νεῶν ἄφνω καθιζουσῶν ἐπὶ ξηρὰν τὴν γῆν, οἱ μὲν Αἰγύπτιοι καταπλαγέντες, ἐγκατέλιπον τοὺς Ἀθηναίους, καὶ πρὸς τοὺς Πέρσας διελύσαντο. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι, συμμάχων ὄντες ἔρημοι, καὶ τὰς ναῦς ὁρῶντες ἀχρήστους γεγενημένας, ταύτας μὲν ἐνέπρησαν, ὅπως μὴ τοῖς πολεμίοις ὑποχείριοι γενηθῶσιν· αὐτοὶ δὲ οὐ καταπλαγέντες τὴν δεινότητα τῆς περιστάσεως, παρεκάλουν ἀλλήλους μηδὲν ἀνάξιον πρᾶξαι τῶν προκατειργασμένων ἀγώνων. διόπερ ταῖς ἀρεταῖς ὑπερβαλόμενοι τοὺς ἐν Θερμοπύλαις

Athenienſium nauibus aquam ſubducunt.

r) Προσωπίδι Steph. Rhod.

ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος ἀποθανόντας, ἑτοίμως εἶχον διαγωνίζεσθαι πρὸς τὰς πολεμίας. οἱ δὲ στρατηγοὶ τῶν Περσῶν Ἀρτάβαζος καὶ Μεγάβυζος, ὁρῶντες τὴν ὑπερβολὴν τῆς εὐτολμίας τῶν πολεμίων, καὶ λογισάμενοι τὰ πολλὰς μυριάδας ἀποβαλεῖν τῶν ἰδίων, σπονδὰς ἔθεντο πρὸς τὰς Ἀθηναίας, καθ' ἃς ἔδει χωρὶς κινδύνου ἀνελθεῖν αὐτὰς ἐκ τῆς Αἰγύπτου. οἱ μὲν οὖν Ἀθηναῖοι διὰ τὴν ἰδίαν ἀρετὴν τυχόντες τῆς σωτηρίας, ἀπῆλθον ἐκ τῆς Αἰγύπτου, καὶ διὰ τῆς Λιβύης εἰς Κυρήνην ἀπελθόντες, ἐσώθησαν παραδόξως εἰς τὴν πατρίδα.

Foedere icto eos ex Aegypto dimittunt. *Thucydides* I, 110.

Lib. XIII. c. 46. Ὁ Φαρνάβαζος — περὶ τῶν εἰς Φοινίκην ἀποσταλεισῶν νεῶν τριακοσίων ἐδίδαξεν (τὰς Λακεδαιμονίας) ὡς τοῦτο ἔπραξε, πυνθανόμενος τόν τε τῶν Ἀράβων βασιλέα καὶ τὸν Αἰγυπτίων ἐπιβουλεύειν τοῖς περὶ Φοινίκην πράγμασι.

Lib. XIV. c. 19. Ἀφηγεῖτο τοῦ βαρβαρικοῦ στόλου παντὸς Ταμώς, ἔχων τριήρεις πεντήκοντα πολυτελῶς ἐξηρτισμένας. — Κῦρος δὲ — Λυδίας μὲν καὶ Φρυγίας κατέστησεν ἐπιμελητὰς Πέρσας ἑαυτοῦ συγγενεῖς, Ἰωνίας δὲ καὶ τῆς Αἰολίδος, ἔτι δὲ τῶν σύνεγγυς τόπων, Ταμώ, φίλον

Tamos Aegyptius Cyri iunioris classi praefectus. *Xenoph.* de exped. Cyri Lib. I, c. 4.

λου μὲν ὄντα πιςὸν, τὸ δὲ γένος ὑπάρχοντα Μεμφίτην.

c. 35. Ταμὼς, μέγιςος ὢν αὐτῶν (τῶν τȣ̃ Κύρȣ σατράπων) καὶ τῆς Ἰωνίας ἀφηγȣ́μενος, εἰς τὰς τριήρεις ἐνέθετο τὰ χρήματα καὶ τȣ̀ς υἱȣ̀ς ἅπαντας, πλὴν ἑνὸς τȣ̃ καλȣμένȣ μὲν Γάȣ, μετὰ δέ τινας χρόνȣς ἀφηγησαμένȣ τῶν βασιλικῶν δυνάμεων. εὐλαβηθεὶς ȣ̃ν ὁ Ταμὼς τὸν Τισσαφέρνην, ἀπῆρεν εἰς Αἴγυπτον μετὰ τȣ̃ ςόλȣ, καὶ κατέφυγε πρὸς Ψαμμήτιχον τὸν βασιλέα τῶν Αἰγυπτίων, ἀπόγονον ὄντα τȣ̃ Ψαμμητίχȣ. ȣ̓́σης δ' αὐτῷ προγεγενημένης εὐεργεσίας εἰς τὸν βασιλέα, διελάμβανε τȣ̃τον ἕξειν οἱονεί τινα λιμένα τῶν ἀπὸ τȣ̃ βασιλέως κινδύνων. ὁ δὲ Ψαμμήτιχος τήν τε εὐεργεσίαν καὶ τὸ πρὸς τȣ̀ς ἱκέτας ὅσιον παρ' ȣ̓δὲν ἡγησάμενος, ἀπέσφαξε τὸν ἱκέτην καὶ φίλον μετὰ τῶν τέκνων, ὅπως τῶν τε χρημάτων καὶ τȣ̃ ςόλȣ γένηται κύριος.

In Aegyptum confugit.

A rege Psammeticho interficitur.

c. 79. Λακεδαιμόνιοι πρέσβεις ἀπέςειλαν πρὸς Νεφερέα s) τὸν Αἰγύπτȣ βασιλέα περὶ συμμαχίας· ὃς ἀντὶ τῆς βοηθείας

Nephereus Aegypti rex Lacedaemonios adiuvat.

s) Νιφρέα Steph. Rhod.

θείας ἐδωρήσατο σκευὴν τοῖς Σπαρτιάταις ἑκατὸν τριήρεσι, σίτε δὲ μυριάδας πεντήκοντα.

Euagorae Cypri regis cum Acoride Aegypti rege foedus.

Lib. XV. c. 2. Ὁ Εὐαγόρας πρὸς μὲν τὸν Ἄκοριν, τὸν Αἰγυπτίων βασιλέα, πολέμιον ὄντα Περσῶν, συμμαχίαν ἐποιήσατο, καὶ δύναμιν ἀξιόλογον παρ᾽ αὐτῦ προσελάβετο.

Acoris Euagoram frumenta nauibus et reliquo apparatu adiuuat.

c. 3. Τῷ δ᾽ Εὐαγόρᾳ πλῆθος σίτε ἱκανὸν ὁ βασιλεὺς Ἄκορις ἐκ τῆς Αἰγύπτε παρεκόμισε, καὶ χρήματα καὶ τὴν ἄλλην παρασκευὴν ἱκανὴν ἐξέπεμψεν. ὁ δ᾽ Εὐαγόρας ὁρῶν ἑαυτὸν πολὺ λειπόμενον τῇ ναυτικῇ δυνάμει, ἑξήκοντα μὲν ναῦς ἄλλας προσεπλήρωσε, πεντήκοντα δὲ παρὰ Ἀκόριδος ἐξ Αἰγύπτε μετεπέμψατο, ὥστε τὰς πάσας τριήρεις ἔχειν διακοσίας.

c. 4. Εὐαγόρας δὲ τῇ ναυμαχίᾳ πταίσας, καὶ συγκλεισθεὶς εἰς πολιορκίαν, ἀθύμως εἶχεν. ὅμως δὲ κρίνας ἔχεσθαι τῦ πολέμε, Πυθαγόραν μὲν τὸν υἱὸν ἀπέλιπεν, ἡγεμόνα τῶν ὅλων ποιήσας ἐν τῇ Κύπρῳ· αὐτὸς δ᾽ ἀναλαβὼν δέκα τριήρεις, νυκτὸς ἔλαθε τὲς πολεμίες ἐκπλεύσας ἐκ τῆς Σαλαμῖνος. κομισθεὶς δ᾽ εἰς τὴν Αἴγυπτον, καὶ συντυχὼν τῷ βασιλεῖ, παρ-

Euagoras nauali proelio vi-

παρεκάλεσεν αὐτὸν ἐῤῥωμένως ἀντέχεσθαι τȣ͂ πολέμȣ, καὶ κοινὸν ἡγεῖσθαι τὸν πρὸς τȣ̀ς Πέρσας πόλεμον. ctus, ad Aegypti regem confugit.

c. 8. Εὐαγόρας μὲν ὁ τῶν Σαλαμινίων βασιλεὺς ἧκεν εἰς Κύπρον ἐξ Αἰγύπτȣ, κομίζων χρήματα παρὰ Ἀκόριδος τȣ͂ βασιλέως Αἰγύπτȣ, ἐλάττονα τῶν προσδοκηθέντων. Inde Cyprum cum pecunia reuertitur.

c. 9. Ὁ δὲ τȣ͂ ϛόλȣ τὴν ναυαρχίαν ἔχων Γαὼς, γεγαμηκὼς τȣ͂ Τηριβάζȣ τὴν θυγατέρα, περίφοβος ἦν μή ποτε συνεργεῖν δόξας τῷ Τηριβάζῳ περὶ τῆς ὑποθέσεως, τύχῃ τιμωρίας ὑπὸ τȣ͂ βασιλέως, ἔγνω καινῇ πραγμάτων ἐπιβολῇ τὰ καθ᾽ ἑαυτὸν ἀσφαλίζεσθαι. εὐπορῶν δὲ χρημάτων καὶ ϛρατιωτῶν, ἐπεὶ τȣ̀ς τριηράρχȣς ταῖς εὐνοίαις ἰδίȣς πεποιημένος, διέγνω τȣ͂ βασιλέως ἀφίϛασθαι. εὐθὺς ȣ͂ν πρὸς Ἄκοριν τὸν βασιλέα τῶν Αἰγυπτίων διαπρεσβευσάμενος, συμμαχίαν συνέθετο κατὰ τȣ͂ βασιλέως. Gaos classis Persarum praefectus, timens ne cum Teribazo infidias regi fecisse videretur, noua molitur, et cum Aegypti rege foedus init.

c. 18. Κατὰ δὲ τὴν Ἀσίαν Γαὼς, ὁ ναυαρχήσας τῶν Περσῶν ἐν τῷ Κυπριακῷ πολέμῳ, ἀποϛάτης ὢν τȣ͂ βασιλέως, καὶ τȣ́ς τε Λακεδαιμονίȣς καὶ τὸν Αἰγυπτίων βασιλέα παρακεκληκὼς εἰς τὸν πρὸς Per insidias interficitur.

Πέρσας πόλεμον, δολοφονηθεὶς ὑπό τινων, ἐ συνετέλεσε τὴν προαίρεσιν.

Acoris Aegyptii rex bellum contra Persas parat.

c. 29. Ἄκορις δ᾽ τῶν Αἰγυπτίων βασιλεὺς, ἀλλοτρίως διακείμενος πρὸς τὸν Περσῶν βασιλέα, δυνάμεις ξενικὰς ἀξιολόγες ἤθροισε. μεγάλες γὰρ μισθὲς τοῖς ὑπακέεσι προστιθεὶς, συχνὲς εὐεργετῶν, ταχὺ πολλὲς ἔσχε τῶν Ἑλλήνων ὑπακέοντας πρὸς τὴν ςρατείαν. ἐκ ἐχόντων δὲ ςρατηγὸν ἀξιόχρεων, μετεπέμψατο Χαβρίαν τὸν Ἀθηναῖον, ἄνδρα καὶ συνέσει ςρατηγικῇ διάφορον, καὶ δόξαν ἐπ᾽ ἀρετῇ μεγάλην πεποιημένον.

Chabriae imperium militare obfert.

ἐτος μὲν ἐν ἄνευ τῆς τε δήμε γνώμης προσδεξάμενος τὴν ςρατηγίαν, ἀφηγεῖτο τῶν κατ᾽ Αἴγυπτον δυνάμεων, καὶ μετὰ πολλῆς σπεδῆς παρεσκευάζετο πολεμεῖν πρὸς τὲς Πέρσας. Φαρνάβαζος δ᾽ ὑπὸ τε βασιλέως ἀναδεδειγμένος ςρατηγὸς, ἀπὸ τῆς Περσικῆς δυνάμεως παρασκευὰς μεγάλας ἐποιήσατο τῶν πρὸς τὸν πόλεμον χρησίμων. ἐξέπεμψε δὲ καὶ πρός Ἀθηναίες πρέσβεις, κατηγορῶν μὲν Χαβρίε, ὅτι τῶν Αἰγυπτίων ἡγέμενος, ἀπαλλοτριοῖ τὴν τε βασιλέως εὔνοιαν ἀπὸ τε δήμε, παρακαλῶν δὲ ςρατηγὸν Ἰφικράτην αὐτῷ δῆναι. οἱ δ᾽ Ἀθηναῖοι, σπεύδοντες τὸν βασιλέα τῶν

Περ-

Περσῶν εἰς εὔνοιαν προσαγαγέσθαι, καὶ τὸν Φαρνάβαζον ἰδιοποιήσασθαι, ταχέως τόν τε Χαβρίαν ἐξ Αἰγύπτου μετεπέμψαντο, καὶ τὸν Ἰφικράτην στρατηγὸν ἐξαπέστειλαν συμμαχήσοντα τοῖς Πέρσαις. Chabriam Athenienses ab Aegyptiis auocant.

c. 38. Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθήνησιν Ἱπποδάμου, Ῥωμαῖοι χιλιάρχους ἀντὶ τῶν ὑπάτων κατέστησαν τέτταρας, Λεύκιον Οὐαλέριον, Κρίσπον Μάλλιον, Φάβιον Σερούΐλιον, Σουλπίκιον Λουκρήτιον. ἐπὶ δὲ τούτων Ἀρταξέρξης ὁ τῶν Περσῶν βασιλεὺς, μέλλων πολεμεῖν πρὸς Αἰγυπτίους, καὶ σπεύδων ξενικὴν δύναμιν ἀξιόλογον συστήσασθαι, διέγνω συλλύσασθαι τοὺς κατὰ τὴν Ἑλλάδα πολέμους. Artaxerxes bellum contra Aegyptios parat.

c. 41. Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθήνησι Σωκρατίδου, Ῥωμαῖοι ἀντὶ τῶν ὑπάτων χιλιάρχους κατέστησαν τέτταρας, Κόϊντον Κράσσον, Σερούΐλιον Κορνήλιον, ἔτι δὲ Σπόριον Παπύριον, καὶ Φάβιον Ἄλβον. ἐπὶ δὲ τούτων Ἀρταξέρξης ὁ βασιλεὺς ἐστράτευσεν ἐπ' Αἰγυπτίους, ἀφεστηκότας ἀπὸ Περσῶν. ἡγοῦντο δὲ τῶν δυνάμεων, Φαρνάβαζος μὲν τῶν βαρβαρικῶν, Ἰφικράτης δ' ὁ Ἀθηναῖος τῶν μισθοφόρων, ὄντων δισμυρίων. ὁ δ' ἀνὴρ ἔτος μετάπεμπτος ἐπὶ τὴν στρατηγίαν ὑπὸ τοῦ βασιλέως

Artaxerxes Aegyptiis bellum infert.

Pharnabazus et Iphicrates duces.

Nepos in Iphicr. c. 2.

λέως ἐτάχθη διὰ τὴν ἐν τῷ ϛρατηγεῖν ἀρετήν. ἔτη δὲ πλείω τῦ Φαρναβάζυ κατανηλωκότος περὶ τὰς παρασκευὰς, ὁ μὲν Ἰφικράτης ὁρῶν αὐτὸν ἐν μὲν τῷ λέγειν ὄντα δεινὸν, ἐν δὲ τοῖς πραττομένοις νωχελῆ, παῤῥησίᾳ πρὸς αὐτὸν ἐχρήσατο, φήσας θαυμάζειν πῶς ἐν μὲν τοῖς λόγοις ἐϛιν ὀξὺς, ἐν δὲ τοῖς ἔργοις βραδύς. ὁ δὲ Φαρνάβαζος ἀπεκρίθη, διότι τῶν μὲν t) λόγων αὐτός ἐϛι κύριος, τῶν δ' ἔργων ὁ βασιλεύς. τῆς δὲ τῶν Περσῶν δυνάμεως ἀθροισθείσης εἰς πόλιν Ἄκην, ἠριθμήθησαν τῶν μὲν βαρβάρων εἴκοσι μυριάδες, ὧν ἦρχεν Φαρνάβαζος· u) τῶν δὲ μισθοφόρων Ἑλλήνων Ἰφικράτης ἡγεῖτο δισμυρίων. καὶ ναῦς ἠριθμήθησαν, τριήρεις μὲν τριακόσιαι, τριακόντοροι δὲ διακόσιαι· τῶν δὲ τὴν ἀγορὰν καὶ τὴν ἄλλην παρασκευὴν κομιζυσῶν πολὺς ἦν ἀριθμός. Ἀρχομένυ δὲ τῦ θέρυς, ἀνέζευξαν οἱ τῦ βασιλέως ϛρατηγοὶ μετὰ πάσης τῆς δυνάμεως, καὶ τῦ ϛόλυ συμπαρόντος προῆγον ἐπὶ τὴν Αἴγυπτον. ὡς δ' ἧκον πλησίον τῦ

Numerus Persici exercitus.

t) μὲν abest a Steph. Rhod.

u) Vulgo in omnibus MSS. et Edd. Ἀρτάβαζος vitiose.

τȣ̃ Νείλȣ, κατέλαβον τȣ̀ς Αἰγυπτίȣς φανερῶς παρεσκευασμένȣς τὰ πρὸς τὸν πόλεμον. ὁ γὰρ Φαρνάβαζος βραδεῖαν τὴν ϛρατείαν ἐποιεῖτο, καὶ πολὺν χρόνον ἐδεδώκει τοῖς πολεμίοις εἰς τὴν παρασκευήν. ὡς ἐπίπαν γὰρ οἱ τῶν Περσῶν ϛρατηγοὶ, τῶν ὅλων ȣ̓κ ὄντες αὐτοκράτορες, περὶ πάντων ἀναφέρȣσι τῷ βασιλεῖ, καὶ προσαναμένȣσι τὰς περὶ ἑκάϛον ἀποκρίσεις.

c. 42. Ὁ δὲ τῶν Αἰγυπτίων βασιλεὺς Νεκτάνεβις ἐπυνθάνετο μὲν τὸ μέγεθος τῶν Περσικῶν δυνάμεων, ἐθάῤῥει δὲ μάλιϛα μὲν τῇ τῆς χώρας ὀχυρότητι, δυσπροσίτȣ παντελῶς ȣ̓́σης τῆς x) Αἰγύπτȣ· ἔπειτα δὲ τῷ πεφράχθαι καλῶς πάσας εἰσβολὰς τάς τε ἀπὸ γῆς καὶ τὰς ἀπὸ θαλάττης ἑπτὰ ϛόμασι. τȣ̃ γὰρ Νείλȣ τὰς εἰς τὸ Αἰγύπτιον πέλαγος ἐκβολὰς ποιȣμένȣ, καθ᾽ ἕκαϛον τῶν ϛομάτων πόλις κατεσκεύαϛο, πύργȣς μεγάλȣς ἔχȣσα καθ᾽ ἑκάτερον τȣ̃ ῥείθρȣ, καὶ ξυλίνην γέφυραν τȣ̃ εἴσπλȣ κυριεύȣσαν. μάλιϛα δὲ y) τὸ Πηλȣσιακὸν ϛόμα κατεσκεύασαν, διὰ

Nectanebis rex Aegyptiorum bene ad bellum paratus.

Pelusiacum ostium praecipue munit.

x) τῆς omittunt Steph. Rhod.

y) δὲ abest ab iisdem. Mox legendum videtur κατεσκεύασεν. Sin minus Enallage durior

διὰ τὸ κεῖσθαι μὲν αὐτὸ πρῶτον πρὸς τὰς ἀπὸ Συρίας πορευομένας, καὶ δοκεῖν διὰ τάτε μάλιςα ποιεῖσθαι τὴν ἔφοδον τὰς πολεμίας. τᾶτο γὰρ ἀπετάφρευσε, καὶ διετείχισε τὰς εἴσπλας κατὰ τὰς εὐκαιροτάτας τόπας, καὶ τῶν προσόδων τὰς μὲν κατὰ γῆν πορείας ἐποίησε λιμνάζειν, τὰς δὲ πλωτὰς χώμασιν ἐνέφραττε. διόπερ ἀκ ἦν ῥᾳδίως ἄτε ταῖς ναυσὶν εἰσπλέειν, ἄτε τοῖς ἱππεῦσι προσπελάσαι, ἄτε τοῖς πεζοῖς προσελθεῖν. Οἱ δὲ περὶ τὸν Φαρνάβαζον ςρατηγοὶ, καταλαβόντες τὸ Πηλασιακὸν ςόμα θαυμαςῶς ὠχυρωμένον καὶ ςρατιωτῶν πλήθει φυλαττόμενον, τὸ μὲν διὰ τάτα βιάζεσθαι, παντελῶς ἀπεδοκίμασαν, δι᾽ ἑτέρα δὲ ςόματος ἔγνωσαν ποιεῖσθαι τὸν εἴσπλαν. διὸ πλεύσαντες πελάγιοι, πρὸς τὸ μὴ καθορᾶσθαι τὰς ναῦς ὑπὸ τῶν πολεμίων, κατέπλευσαν πρὸς τὸ ςόμα τὸ καλάμενον Μενδήσιον, ἔχον ἠϊόνα παρήκασαν ἐφ᾽ ἱκανὸν τόπον. εἰς ταύτην ἀπο-

Persarum in Mendesio ostio descensus.

durior erit: cuius tamen geminam inuenies apud Liuium Lib. XXII. c. 4. *Hannibal quod agri est inter Cortonam Trasimenumque lacum peruastat. — Et iam peruenerunt ad loca insidiis nata. — Ibi castra locat.*

ἀποβάντες μετὰ ϛρατιωτῶν τρισχιλίων ὅ, τε Φαρνάβαζος καὶ ὁ Ἰφικράτης, προῆγον ἐπὶ τὸ τετειχισμένον ἐπὶ τοῦ ϛόματος πολισμάτιον. ἐκβοηθησάντων δὲ τῶν Αἰγυπτίων ἱππεῦσί τε καὶ πεζοῖς τρισχιλίοις, γενομένης τε μάχης ἰσχυρᾶς καὶ τοῖς Πέρσαις πολλῶν ἐκ τῶν νεῶν προσγεγενημένων κυκλωθέντες οἱ Αἰγύπτιοι, πολλοὶ μὲν ἀπέθανον, οὐκ ὀλίγοι δ' ἐζωγρήθησαν. οἱ δὲ περιλειφθέντες, εἰς τὴν πόλιν συνεδιώχθησαν. οἱ δὲ περὶ τὸν Ἰφικράτην, συνεισπεσόντες τοῖς φρουροῖσιν ἐντὸς τῶν τειχῶν, καὶ κρατήσαντες τοῦ φρουρίου, τοῦτο μὲν κατέσκαψαν, τοὺς δ' ἐνοικοῦντας ἐξηνδραποδίσαντο.

Pugna ad Mendesium ostium. Aegyptii caesi.

c. 43. Μετὰ δὲ ταῦτα τοῖς ϛρατηγοῖς ἐνέπεσε ϛάσις, δι' ἣν τῆς ἐπιβολῆς ἐσφάλησαν. ὁ μὲν γὰρ Ἰφικράτης παρὰ τῶν αἰχμαλώτων πυθόμενος ἔρημον εἶναι τὴν Μέμφιν, ἐπικαιροτάτην οὖσαν πόλιν τῶν κατ' Αἴγυπτον, συνεβούλευεν ἐξ αὐτῆς ἀναπλεῖν ἐπὶ τὴν Μέμφιν, πρὸ τοῦ παραγενέσθαι τὰς τῶν Αἰγυπτίων δυνάμεις· οἱ δὲ περὶ τὸν Φαρνάβαζον ᾤοντο δεῖν ἀναμένειν τὴν ὅλην δύναμιν τῶν Περσῶν. ἀσφαλεϛέραν γὰρ ἔσεσθαι τὴν ἐπὶ τὴν Μέμφιν ϛρατείαν. τοῦ δ' Ἰφικράτους ἀξιοῦντος,

Iphicrates Memphim occupare studet: non concedente Pharnabazo.

αὐτῷ

αὐτῷ δοθῆναι τὰς παρόντας μισθοφόρας καὶ μετ' ἐκείνων ἐπαγγελλομένε κρατήσειν τῆς πόλεως, τό, τε θράσος αὐτῦ καὶ τὴν ἀρετὴν ὑπώπτευσεν, μὴ κατ' ἰδίαν κατάσχῃ τὴν Αἴγυπτον. διόπερ ὐ συγχωρῦντος τῦ Φαρναβάζε, ὁ Ἰφικράτης διεμαρτύρατο, λέγων ὡς ἐὰν παρῶσι τὴν ὀξύτητα τῶν καιρῶν, ἄπρακτον ποιήσεσι τὸν πολλὴν ϛρατιάν· [οἱ z) μὲν ὖν περὶ τὸν Φαρνάβαζον] ἐφθόνεν αὐτῷ, καὶ διαβολὰς ἀδίκες προσῆπτον· οἱ δ' Αἰγύπτιοι πολλὴν ἀναϛροφὴν λαβόντες, εἰς μὲν τὴν Μέμφιν ἐξέπεμψαν τὴν ἱκανὴν φυλακὴν, ἐπὶ δὲ τὸ πεπορθημένον πολισμάτιον πάσαις ταῖς δυνάμεσι παραγενόμενοι, καὶ πολλὰ πλεονεκτῦντες, διὰ τὴν τῶν ὅπλων ὀχυρότητα, συμπλοκὰς ἐποιῦντο τοῖς πολεμίοις συνεχεῖς. ἀεὶ δὲ μᾶλλον ἐπισχύοντες, πολλὰς ἀνῄρεν τῶν Περσῶν, καὶ κατεθάῤῥεν τῶν πολεμίων. χρονιζύσης δὲ τῆς περὶ τὸ πολισμάτιον τῦτο ϛρατείας καὶ τῶν ἐτησίων ἤδη γενομένων, ὁ Νεῖλος πληρέμενος, καὶ πάντα τόπον ἐπέχων τῷ πλήθει τῦ ῥεύματος, ἀεὶ μᾶλλον ὠχύρε τὴν Αἴγυπτον. οἱ δὲ τῶν Περσῶν ἡγεμόνες,

Ducum diffidium.

Aegyptii Persis obsistunt.

z) Lacunam quae, h. l. in MSS. et Edd. est, vt potui, expleui.

νες, ἀντιπραττούσης αὐτοῖς ἀεὶ τῆς περιστάσεως, ἔγνωκαν ἐκ τῆς Αἰγύπτου τὴν ἀπαλλαγὴν ποιήσασθαι. διόπερ ἐπανιόντων αὐτῶν εἰς τὴν Ἀσίαν, καὶ γενομένης διαφορᾶς τῷ Φαρναβάζῳ πρὸς τὸν Ἰφικράτην, ὑποπτεύσας ὁ Ἰφικράτης μὴ συλληφθῇ, καὶ τιμωρίας τύχῃ (καθάπερ Κόνων ἔπαθεν ὁ Ἀθηναῖος) ἔκρινε λάθρα φεύγειν ἐκ τοῦ στρατοπέδου. διὸ καὶ παρασκευασάμενος πλοῖον, ἔλαθε νυκτὸς ἀπαλλαγεὶς, καὶ καταπλεύσας εἰς τὰς Ἀθήνας. ὁ δὲ Φαρνάβαζος πρέσβεις ἐκπέμψας, κατηγόρησε τοῦ Ἰφικράτους ὡς αἰτίου γεγονότος τοῦ μὴ ληφθῆναι τὴν Αἴγυπτον. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι τοῖς μὲν Πέρσαις ἀπόκρισιν ἔδωκαν, ὅτι ἐὰν εὕρωσιν αὐτὸν ἠδικηκότα, κολάσουσι κατὰ τὴν ἀξίαν· αὐτοὶ δὲ μετ' ὀλίγον χρόνον στρατηγὸν κατεστήσαντο Ἰφικράτην ἐπὶ τὸ ναυτικόν. — ἡ μὲν οὖν ἐπ' Αἴγυπτον στρατεία τῶν Περσῶν, μεγάλης τυχοῦσα παρασκευῆς, παρ' ἐλπίδας ἄπρακτον ἔσχε τὸ τέλος.

Persarum ex Aegypto discessus.

Pharnabazus rei infectae caussam in Iphicratem confert.

c. 90. Ταχὼς ὁ βασιλεὺς τῶν Αἰγυπτίων, κρίνας πολεμεῖν τοῖς Πέρσαις, ναῦς τε κατεσκεύασε καὶ πεζικὰς δυνάμεις ἤθροισε. πολλοὺς δὲ ξενολογήσας ἐκ τῶν Ἑλληνίδων πόλεων, ἔπεισε καὶ Λακεδαι-

Tachos Aegypti rex bellum contra Persas mouet.

μονίους συμμαχεῖν. τηλικαύτης δὲ συνδρομῆς κατὰ τῶν Περσῶν γενομένης, καὶ ὁ βασιλεὺς παρεσκευάζετο τὰ πρὸς τὸν πόλεμον. ὑπὸ γὰρ τὸν αὐτὸν καιρὸν ἔδει πρός τε τὸν τῶν Αἰγυπτίων βασιλέα πολεμεῖν, καὶ πρὸς τὰς κατὰ τὴν Ἀσίαν Ἑλληνίδας πόλεις, καὶ Λακεδαιμονίους, καὶ τοὺς τούτων συμμάχους σατράπας καὶ στρατηγούς, τοὺς ἄρχοντας μὲν τῶν παραθαλαττίων τόπων, συντεθειμένους δὲ κοινοπραγίαν.

c. 92. Ἅμα δὲ τούτοις πραττομένοις, Ῥεωμίθρης ὑπὸ τῶν ἀποστατῶν πεμφθεὶς εἰς Αἴγυπτον πρὸς Ταχὼ τὸν βασιλέα, καὶ λαβὼν ἀργυρίου μὲν τάλαντα πεντακόσια, ναῦς δὲ μακρὰς πεντήκοντα, κατέπλευσε τῆς Ἀσίας εἰς τὰς ὀνομαζομένας Λεύκας. εἰς δὲ ταύτην τὴν πόλιν μεταπεμψάμενος πολλοὺς τῶν ἀφεστηκότων ἡγεμόνας, τούτους μὲν συλλαβὼν καὶ δήσας ἀνέπεμψε πρὸς Ἀρταξέρξην, αὐτὸς δὲ ἀποστάτης γενόμενος, ταῖς ἐκ τῆς προδοσίας δωρεαῖς διελύσατο τὰ πρὸς τὸν βασιλέα. κατὰ δὲ τὴν Αἴγυπτον Ταχὼς ὁ βασιλεύς, κατασκευασάμενος a) τὰ πρὸς τὸν πόλεμον, διακοσίας

a) μὲν add. Steph. Rhod.

σίας μὲν τριήρεις· εἶχε πολυτελῶς κεκοσμημένας, μισθοφόρους δ᾽ ἐπιλέκτους ἐκ τῆς Ἑλλάδος μυρίους· χωρὶς δὲ τούτων πεζοὺς στρατιώτας Αἰγυπτίους ὀκτακισμυρίους. καὶ τῶν μὲν μισθοφόρων τὴν ἡγεμονίαν παρέδωκεν Ἀγησιλάῳ τῷ Σπαρτιάτῃ, ἀπεσταλμένῳ μὲν ὑπὸ Λακεδαιμονίων ἐπὶ συμμαχίαν μεθ᾽ ὁπλιτῶν χιλίων, δυναμένῳ δ᾽ ἡγεῖσθαι στρατιωτῶν, καὶ διὰ ἀνδρείαν καὶ στρατηγικὴν σύνεσιν τεθαυμασμένῳ. τοῦ δὲ ναυτικοῦ τὴν στρατηγίαν ἐνεχείρισε Χαβρίᾳ τῷ Ἀθηναίῳ, δημοσίᾳ μὲν ὑπὸ τῆς πατρίδος οὐκ ἀπεσταλμένῳ, ἰδίᾳ δὲ ὑπὸ τοῦ βασιλέως συστρατεύειν πεπεισμένῳ. αὐτὸς δὲ τῶν Αἰγυπτίων ἔχων ἅπασαν τὴν ἡγεμονίαν, καὶ στρατηγὸς ὢν ἁπάσης τῆς ἡγεμονίας, Ἀγησιλάῳ μὲν, συμβουλεύσαντι μένειν ἐπὶ τῆς Αἰγύπτου, καὶ διὰ τῶν στρατηγῶν τὸν πόλεμον διοικεῖν, οὐ προσέσχε, καλῶς συμβουλεύοντι. τῆς γὰρ δυνάμεως προελθούσης πορρωτέρω, καὶ περὶ Φοινίκην καταστρατοπεδευούσης, ὁ καθεσταμένος ἐπὶ τῆς Αἰγύπτου στρατηγὸς ἀπέστη ἀπὸ τοῦ βασιλέως. διαπεμψάμενος δὲ πρὸς τὸν υἱὸν Νεκτανεβῶ, καὶ πείσας ἀντέχεσθαι τῆς ἐν Αἰγύπτῳ βασιλείας, μέγαν πόλεμον ἐξέκαυσεν. ὁ γὰρ Νεκτανεβὼς ὑπὸ τοῦ βασιλέως τεταγμένος ἡγεμὼν

Numerus exercitus Tachi.

Agesilai prudens consilium.

Aegypti praefectus a rege defectio.

Nectanebus huius praefecti fi-

lius, in patris consilia conspirat.

μῶν τῶν ἐξ Αἰγύπτου στρατιωτῶν, καὶ πεμφθεὶς ἀπὸ τῆς Φοινίκης πολιορκεῖν τὰς ἐν τῇ Συρίᾳ πόλεις, συγκάταινος γενόμενος ταῖς τοῦ πατρὸς ἐπιβολαῖς, τοὺς μὲν ἡγεμόνας δωρεαῖς, τοὺς δὲ στρατιώτας ἐπαγγελίαις προτρεψάμενος, ἔπεισε συναγωνιστὰς γενέσθαι. τέλος δὲ καταληφθείσης ὑπὸ τῶν ἀποστατῶν τῆς Αἰγύπτου, ὁ μὲν Ταχὼς καταπλαγεὶς ἐτόλμησε διὰ τῆς Ἀραβίας ἀναβῆναι πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ συγγνώμην ἠξίου δοῦναι περὶ τῶν ἡμαρτημένων· ὁ δὲ Ἀρταξέρξης οὐ μόνον αὐτὸν ἀπέλυσε τῶν ἐγκλημάτων, ἀλλὰ καὶ στρατηγὸν ἀπέδειξε τοῦ πρὸς Αἰγυπτίους πολέμου.

Tachi cum Artaxerxe reconciliatio.

c. 93. Μετ᾽ ὀλίγον δὲ ὁ μὲν βασιλεὺς τῶν Περσῶν ἐτελεύτησεν, ἄρξας ἔτη τρία πρὸς b) τοῖς τετταράκοντα· τὴν δὲ βασιλείαν διεδέξατο Ὦχος, ὁ μετονομασθεὶς Ἀρταξέρξης, καὶ ἐβασίλευσεν ἔτη τρία πρὸς τοῖς εἴκοσι. τοῦ γὰρ Ἀρταξέρξου καλῶς βεβασιλευκότος, καὶ γενομένου παντελῶς εἰρηνικοῦ καὶ ἐπιτυχοῦς, τοὺς μετὰ τοῦτον βασιλεύοντας μετωνόμαζον, καὶ τὴν

b) σὺν Steph. Rhod.

τὴν τούτου προσηγορίαν ἔχειν προσέταττον.

Τοῦ δὲ βασιλέως Ταχὼ ἐπανελθόντος πρὸς τοὺς περὶ τὸν Ἀγησίλαον, Νεκτανεβὼς ἠθροικὼς στρατιώτας πλείους τῶν δέκα μυριάδων, ἧκεν ἐπὶ τὸν Ταχὼ, καὶ προεκαλεῖτο περὶ τῆς βασιλείας διαγωνίσασθαι. Ὁ μὲν οὖν Ἀγησίλαος, ὁρῶν τὸν βασιλέα καταπεπληγμένον, καὶ μὴ τολμῶντα διακινδυνεύειν, παρεκάλει θαῤῥεῖν. τῆς γὰρ νίκης τυγχάνειν οὐ τοὺς κατὰ τὸ πλῆθος προέχοντας, ἀλλὰ τοὺς κατὰ τὰς ἀνδραγαθίας πρωτεύοντας. οὐ προσέχοντος δ' αὐτοῦ, συνηναγκάσθη, μετ' αὐτοῦ ποιήσασθαι τὴν ἀναχώρησιν εἰς τινα πόλιν εὐμεγέθη. οἱ δ' Αἰγύπτιοι τὸ πρῶτον ἐπολιόρκουν τοὺς συγκεκλεισμένους· ἐπεὶ δὲ πολλοὺς ἐν ταῖς τειχομαχίαις ἀπέβαλον, τείχει, καὶ τάφρῳ περιελάμβανον, τὴν πόλιν. ταχὺ δὲ τῶν ἔργων συντελουμένων διὰ τὴν πολυχειρίαν, καὶ τῶν ἐπιτηδείων ἐξαναλωθέντων, ὁ μὲν Ταχὼς ἀπέγνω τὴν σωτηρίαν· ὁ δὲ Ἀγησίλαος, παρακαλέσας τοὺς στρατιώτας καὶ νυκτὸς ἐπιθέμενος τοῖς πολεμίοις, διέσωσεν ἅπαντας τοὺς στρατιώτας ἀνελπίστως. ἐπιδιωξάντων δὲ τῶν Αἰγυπτίων, καὶ τῶν τόπων ὄντων πεδινῶν, οἱ μὲν Αἰγύπτιοι διέλαβον τῷ πλήθει κεκυκλῶσθαι τοὺς πολεμίους, καὶ πάν-

Nectanebus Tachum ad certamen de regno prouocat.

Agesilaus regem trepidantem confirmat.

Tachos a Nectanebo obsidetur.

πάντας ἄρδην ἀναιρήσειν· ὁ δὲ Ἀγησίλαος, καταλαβόμενος τόπον ὃς εἶχεν ἐξ ἑκατέρȣ μέρȣς διώρυγα ποταμȣ̃ χειροποίητον, ὑπέμενε τὴν τῶν πολεμίων ἔφοδον. ἐκτάξας δὲ τὴν δύναμιν οἰκείως τοῖς τόποις, καὶ τοῖς τȣ̃ ποταμȣ̃ ῥείθροις ὀχυρώσας τὴν στρατιὰν, συνῆψε μάχην. τȣ̃ δὲ πλήθȣς τοῖς Αἰγυπτίοις ἀχρήσȣ γενομένȣ, ταῖς ἀρεταῖς προέχοντες οἱ Ἕλληνες, πολλȣ̀ς μὲν ἀπέκτειναν τῶν Αἰγυπτίων, τȣ̀ς δὲ λοιπȣ̀ς φεύγειν ἠνάγκασαν. Μετὰ δὲ ταῦτα ὁ μὲν Ταχὼς ῥᾳδίως ἀνεκτήσατο τὴν κατ᾽ Αἴγυπτον βασιλείαν, ὁ δ᾽ Ἀγησίλαος, ὡς μόνος κατωρθωκὼς τὴν βασιλείαν, ἐτιμήθη προσηκȣ́σαις δωρεαῖς. ἐπανιὼν δὲ εἰς τὴν πατρίδα διὰ Κυρήνης, ἐτελεύτησε, καὶ τȣ̃ σώματος ἐν μέλιτι κομισθέντος εἰς τὴν Σπάρτην, ἔτυχε τῆς βασιλικῆς ταφῆς τε καὶ τιμῆς.

Agesilaus hostes profligat et Tacho regnum restituit.

Lib. XVI. c. 40. Κατὰ δὲ τὴν Ἀσίαν, ὁ βασιλεὺς τῶν Περσῶν ἐν μὲν τοῖς ἐπάνω χρόνοις στρατεύσας ἐπ᾽ Αἴγυπτον πολλοῖς πλήθεσι στρατιωτῶν, ἀπέτυχε· κατὰ δὲ τȣ̀ς ὑποκειμένȣς καιρȣ̀ς πάλιν ἐπολέμησε τοῖς Αἰγυπτίοις, καὶ πράξεις ἀξιολόγȣς κατεργασάμενος, διὰ τῆς ἰδίας ἐνεργείας τὴν Αἴγυπτον ἀνεκτήσατο καὶ

Artaxerxes Ochus Aegyptum recuperat.

Φοινίκην καὶ Κύπρον. ἵνα δὲ σαφῆ τὴν περὶ τούτων ἱστορίαν ποιήσωμεν, τὰς αἰτίας τοῦ πολέμου προεκθησόμεθα, μικρὸν ἀναλαβόντες τοὺς οἰκείους χρόνους. Τῶν γὰρ Αἰγυπτίων ἀπὸ Περσῶν ἀποστάντων κατὰ τοὺς ἀνωτέρω χρόνους, Ἀρταξέρξης ὁ ἐπικληθεὶς Ὦχος, αὐτὸς μὲν οὐκ ὢν φιλοπόλεμος, ἐφ᾽ ἡσυχίας ἔμενεν· ἀποστέλλων δυνάμεις καὶ στρατηγοὺς, πολλάκις ἀπετύγχανε, διὰ τὴν κακίαν καὶ ἀπειρίαν τῶν ἡγεμόνων. διὸ καὶ καταφρονηθεὶς ὑπὸ τῶν Αἰγυπτίων, ἠναγκάζετο καρτερεῖν, διά τε τὴν ἀργίαν καὶ τὸ τῆς ψυχῆς εἰρηνικόν. κατὰ δὲ τοὺς ὑποκειμένους καιροὺς τῶν Φοινίκων καὶ τῶν ἐν Κύπρῳ βασιλέων μιμησαμένων τοὺς Αἰγυπτίους, καὶ διὰ τὴν καταφρόνησιν ἐπὶ τὴν ἀπόστασιν ὁρμησάντων, παροξυνθεὶς ἔκρινε πολεμεῖν τοὺς ἀφεστηκότας. τὸ μὲν οὖν στρατηγοὺς ἐκπέμπειν ἀπεδοκίμασε, δι᾽ ἑαυτοῦ δὲ τοὺς ὑπὲρ τῆς βασιλείας ἀγῶνας ποιήσασθαι διέγνω. διόπερ ὅπλων καὶ βελῶν καὶ σίτου καὶ δυνάμεων μεγάλας παρασκευὰς ποιησάμενος, ἤθροισε πεζῶν μὲν τριάκοντα μυριάδας, ἱππέων δὲ τρεῖς, τριήρεις δὲ τριακοσίας, φορτηγοὺς δὲ καὶ τὰς ἄλλας τὰς τὴν ἀγορὰν κομιζούσας πεντακοσίας. Exercitus eius.

 Ἤρξα-

c. 41. Ἤρξατο δὲ πρὸς Φοίνικας πολεμεῖν, διὰ τοιαύτας τινὰς αἰτίας· κατὰ τὴν Φοινίκην ἐςὶ πόλις ἀξιόλογος ὄνομα Τρίπολις, οἰκείαν ἔχουσα τῇ φύσει τὴν προσηγορίαν. τρεῖς γὰρ εἰσὶν ἐν αὐτῇ πόλεις, ςαδιαῖον ἀπ' ἀλλήλων ἔχουσαι διάςημα. ἐπικαλεῖται δὲ τούτων ἡ μὲν Ἀραδίων, ἡ δὲ Σιδωνίων, ἡ δὲ Τυρίων· ἀξίωμα δ' ἔχει μέγιςον αὕτη, τῶν κατὰ τὴν Φοινίκην πόλεων, ἐν ᾗ συνέβαινε τοὺς Φοίνικας συνέδριον ἔχειν, καὶ βουλεύεσθαι περὶ τῶν μεγίςων. τῶν δὲ σατραπῶν καὶ ςρατηγῶν ἐν τῇ Σιδωνίων διατριβόντων, καὶ κατὰ τὰς τῶν προσταγμάτων ἐπιταγὰς ὑβριςικῶς καὶ ὑπερηφάνως προσφερομένων τοῖς Σιδωνίοις, οἱ κακούμενοι τὴν ἐπήρειαν χαλεπῶς φέροντες, ἔγνωσαν ἀποςῆναι τῶν Περσῶν. πείσαντες δὲ καὶ τοὺς ἄλλους Φοίνικας τῆς αὐτονομίας ἀντέχεσθαι, διεπρεσβεύσαντο πρὸς τὸν Αἰγυπτίων βασιλέα Νεκτανεβὼ, πολέμιον ὄντα Περσῶν, καὶ πείσαντες παραλαβεῖν αὐτοὺς εἰς τὴν συμμαχίαν, παρεσκευάζοντο τὰ πρὸς τὸν πόλεμον. τῆς δὲ Σιδῶνος εὐδαιμονίᾳ διαφερούσης, καὶ τῶν ἰδιωτῶν διὰ τὰς ἐμπορίας μεγάλους περιπεποιημένων πλούτους, ταχὺ τριήρεις τε πολλαὶ κατεσκευάσθησαν, καὶ μισθοφόρων πλῆθος ἠθροί-

Tripolis Phoenicia vrbs.

Phoenicum defectio a Persis, et societas cum Nectanebo Aegypti rege.

ἠθροίσθη· πρὸς δὲ τέτοις ὅπλα καὶ βέλη καὶ σῖτος, καὶ τἆλλα πάντα τὰ πρὸς πόλεμον χρήσιμα συντόμως κατεσκευάσθη. κατάρχοντες δὲ τῆς ἔχθρας, τὸν μὲν βασιλικὸν παράδεισον, ἐν ᾧ τὰς καταλύσεις οἱ τῶν Περσῶν βασιλεῖς εἰώθεισαν ποιεῖσθαι, δενδροτομήσαντες διέφθειραν. ἔπειτα τὸν ἠθροισμένον ὑπὸ τῶν σατραπῶν εἰς τὸν πόλεμον τοῖς ἵπποις χόρτον ἐνέπρησαν· τὸ δὲ τελευταῖον, τὲς τὰς ὕβρεις ἐπιτελεσαμένες Πέρσας συλλαβόντες ἐτιμωρήσαντο. τῦ δὲ πολέμε πρὸς τὲς Φοίνικας ταύτην τὴν καταρχὴν λαβόντος, ὁ βασιλεὺς πυθόμενος τὰ τετολμημένα τοῖς ἀποστάταις, πᾶσι μὲν τοῖς Φοίνιξιν ἠπείλει, μάλιστα δὲ τοῖς Σιδωνίοις. Sidonii hostilia prima audent.

c. 42. Ἐν δὲ τῇ Βαβυλῶνι συνηθροικὼς τὰς πεζικὰς καὶ ἱππικὰς δυνάμεις, εὐθὺς ἀναλαβὼν προῆγεν ἐπὶ τὲς Φοίνικας· ἐν ὅσῳ δ᾽ ἔτος c) κατὰ τὴν ὁδοιπορίαν ἐβάδιζεν, Βέλεσυς ὁ τῆς Συρίας σατράπης καὶ Μαζαῖος ὁ τῆς Κιλικίας ἄρχων συνελθόντες ἐπολέμεν τὲς Φοίνικας. Τένης

c) ἕτως κ. τ. ὁδ. ἐβαδ. ὁ βασιλεύς, ὁ τῆς Σ. Steph. Rhod.

Auxilia ab Aegyptiis accipiunt.

νης d) δ' ὁ τῆς Σιδῶνος βασιλεὺς προσελάβετο παρ' Αἰγυπτίων ϛρατιώτας μισθοφόρους Ἕλληνας τετρακισχιλίους, ὧν ἦν ϛρατηγὸς Μέντωρ ὁ Ῥόδιος. μετὰ δὲ τούτων καὶ τῶν πολιτικῶν ϛρατιωτῶν τοῖς προειρημένοις σατράπαις συμβαλὼν, ἐνίκησε, καὶ τοὺς πολεμίους ἐξέβαλεν ἐκ τῆς Φοινίκης.

Tennes Sidoniorum rex clam amicitiam cum rege Persarum inire ftudens, fe vna cum eo Aegyptiis bellum facere promittit.

c. 43. Μετὰ δὲ ταῦτα ὁ μὲν τῶν Περσῶν βασιλεὺς ἐκ τῆς Βαβυλῶνος τὴν ἀνάζευξιν ποιησάμενος, μετὰ τῆς δυνάμεως προῆγεν ἐπὶ τὴν Φοινίκην. ὁ δὲ τῆς Σιδῶνος δυνάϛης Τέννης e), πυνθανόμενος τὸ μέγεθος τῆς τῶν Περσῶν δυνάμεως, καὶ νομίσας τοὺς ἀφεϛηκότας οὐκ ἀξιομάχους εἶναι, τὴν σωτηρίαν ἰδίᾳ πορίζειν ἔκρινε. διόπερ τῶν ἑαυτοῦ θεραπόντων τὸν πιϛότατον Θετταλίωνα λάθρα τῶν Σιδωνίων ἐξέπεμψε πρὸς τὸν Ἀρταξέρξην, ἐπαγγελλόμενος αὐτῷ τὴν μὲν Σιδῶνα παραδώσειν, τὴν δ' Αἴγυπτον συνεκπολεμήσειν, μεγάλα δ' αὐτῷ συνεργήσειν, ἔμπειρον ὄντα τῶν κατὰ τὴν Αἴγυπτον τόπων, καὶ τὰς

d) Μέντωρ et mox pro Μέντωρ Τέννης Steph. Rhod. vitiofe.

e) Μέντωρ et h. l. et in feqq. Steph. Rhod.

τὰς κατὰ τὸν Νεῖλον ἀποβάσεις ἀκριβῶς εἰδότα. ὁ δὲ βασιλεὺς ἀκέσας τε Θετταλίωνος τὰ κατὰ μέρος, ἥσθη διαφερόντως, καὶ τῶν μὲν κατὰ τὴν ἀπόστασιν ἐγκλημάτων ἀπολύσειν ἔφη τὸν Τέννην, πράξαντος δ' αὐτε τὰ καθωμολογημένα, μεγάλας δωρεὰς δώσειν ἐπηγγείλατο. εἰπόντος δὲ τε Θετταλίωνος ὡς καὶ δεξιὰν λαβεῖν ὁ Τέννης ἠξίωσεν, ἐπὶ τέτοις ὁ μὲν βασιλεὺς ὀργισθεὶς, ὡς ε πιστευόμενος, παρέδωκε τὸν Θετταλίωνα τοῖς ὑπηρέταις, καὶ προσέταξεν ἀφελεῖν τὴν κεφαλήν. ἐπεὶ δὲ ἀπαγόμενος ὁ Θετταλίων ἐπὶ τὴν τιμωρίαν τοσετον εἶπεν, ὅτι σὺ μὲν ὦ βασιλεῦ πράξεις ὃ θέλεις, ὁ μέντοι Τέννης δυνάμενος ἅπαντα καταπρᾶξαι, διὰ τὸ μὴ δεναί σε τὴν πίστιν, εδὲν μὴ συντελέσει τῶν ἐπηγγελμένων· πάλιν ἀκέσας τέτων μετενόησε, καὶ μετακαλεσάμενος τες ὑπηρέτας, ἀφεῖναι προσέταξε, καὶ τὴν δεξιὰν ἔδωκε τῷ Θετταλίωνι. ἔστι δ' ἡ πίστις αὕτη βεβαιοτάτη παρὰ τοῖς Πέρσαις. ἔτος μὲν εν παρελθὼν εἰς Σιδῶνα, τὰ πεπραγμένα τῷ Τέννῃ λάθρα τῶν Σιδωνίων ἀπήγγειλεν.

c. 44. Ὁ δὲ βασιλεὺς, ἐν μεγάλῳ τιθέμενος τὸ κρατῆσαι τῆς Αἰγύπτε, διὰ τὸ — Artaxerxes Graecos auxilia

rogat adversus Aegyptios.

τὸ πρότερον ἐλάττωμα, πρεσβευτὰς ἀπέσειλε πρὸς τὰς μεγίσας τῶν κατὰ τὴν Ἑλλάδα πόλεων, ἀξιῶν συσρατεῦσαι τοῖς Πέρσαις ἐπ' Αἰγυπτίες. Ἀθηναῖοι μὲν ἒν καὶ Λακεδαιμόνιοι τὴν Φιλίαν ἔφασαν τὴν πρὸς Πέρσας τηρεῖν, συμμαχίαν δὲ ἀποσέλλειν ἀντεῖπον. Θηβαῖοι δὲ σρατηγὸν ἑλόμενοι Λακράτην, ἐξαπέσειλαν μετὰ χιλίων ὁπλιτῶν· Ἀργεῖοι δὲ τρισχιλίες σρατιώτας ἐξέπεμψαν, σρατηγὸν δὲ αὐτοὶ μὲν ἐχ εἵλοντο, τε δὲ βασιλέως κατ' ὄνομα Νικόσρατον σρατηγὸν αἰτησαμένε, συνεχώρησαν. ἦν γὰρ ὁ ἀνὴρ ἒτος ἀγαθὸς καὶ πρᾶξαι καὶ βελεύσασθαι, μεμιγμένην ἔχων τῇ Φρονήσει μανίαν. τῇ γὰρ τε σώματος ῥώμῃ διαφέρων ἐμιμεῖτο τὸν Ἡρακλέα κατὰ τὰς σρατείαν, καὶ λεοντῆν ἐφόρει καὶ ῥόπαλον ἐν ταῖς μάχαις. ὁμοίως δὲ τέτοις οἱ τὴν παραθαλαττίαν τῆς Ἀσίας οἰκεντες Ἕλληνες ἀπέσειλαν σρατιώτας ἑξακισχιλίες. ὥσε τὲς πάντας Ἕλληνας γενέσθαι συμμάχες μυρίες. πρὸς δὲ τῆς τέτων παρεσίας, ὁ μὲν βασιλεὺς διεληλυθὼς τὴν Συρίαν, καὶ παραγενόμενος εἰς τὴν Φοινίκην, ἐσρατοπέδευσεν ε μακρὰν τῆς Σιδῶνος. οἱ δὲ Σιδώνιοι, κεχρονικότος τε βασιλέως περὶ τὰς παρασκευὰς, σίτε τὲ καὶ ὅπλων καὶ βελῶν

Nicostratus Argiuorum dux.

Decem millia Graecorum in exercitu Persarum.

λῶν πολλὴν ἐπιμέλειαν ἐποίησαντο. ὁμοίως ἐν τὴν πόλιν τάφροις τριπλαῖς μεγάλαις καὶ τειχῶν ὑψηλῶν κατασκευαῖς περιειλήφεισαν. εἶχον δὲ καὶ στρατιωτῶν ἱκανὸν πλῆθος πολιτικῶν, ἐν γυμνασίοις καὶ πόνοις ἐνηθληκὸς, καὶ ταῖς τῶν σωμάτων f) εὐεξίαις καὶ ῥώμαις διαφέρον. πλούτῳ τε καὶ ταῖς ἄλλαις χορηγίαις ἡ πόλις πολὺ προεῖχε τῶν κατὰ τὴν Φοινίκην πόλεων. τὸ δὲ μέγιστον, τριήρεις καὶ πεντήρεις εἶχε πλείους τῶν ἑκατόν.

c. 45. Ὁ δὲ Τέννης κοινωσάμενος τὴν προδοσίαν Μέντορι τῷ στρατηγῷ τῶν ἐξ Αἰγύπτου μισθοφόρων, τοῦτον μὲν ἀπέλιπε τηροῦντα μέρος τῆς πόλεως, καὶ συνεργοῦντα τοῖς περὶ τὴν προδοσίαν ἐγχειρουμένοις· αὐτὸς δὲ μετὰ στρατιωτῶν πεντακοσίων προῆγεν ἐκ τῆς πόλεως, προσποιούμενος ἐπὶ κοινὴν τῶν Φοινίκων σύνοδον ἀπαντᾶν. ἦγε δὲ μεθ' ἑαυτοῦ τοὺς ἐπιφανεστάτους τῶν πολιτῶν ἑκατὸν, ὡς συμβούλους. ἐπεὶ δὲ πλησίον ἦσαν τοῦ βασιλέως, συναρπάσας τοὺς ἑκατὸν παρέδωκε τῷ Ἀρταξέρξῃ. ὁ δὲ βασιλεὺς ἀποδεξάμενος

f) μαχῶν Steph. Rhod. et omnia fere MSS.

μενος αὐτὸν ὡς φίλον, τὲς μὲν ἑκατὸν, ὡς αἰτίες ὄντας τῆς ἀποςάσεως, κατηκόντισε. πεντακοσίων δὲ τῶν πρώτων Σιδωνίων μεθ' ἱκετηριῶν ἀπαντησάντων, συνεκαλέσατο τὸν Τέννην, καὶ ἐπηρώτησεν εἰ δύναιτο τὴν πόλιν αὐτῷ παραδῦναι. σφόδρα γὰρ ἔσπευδε μὴ δι' ὁμολογίας τὴν Σιδῶνα παραλαβεῖν, ὅπως ἀπαραιτήτοις συμφοραῖς περιβαλὼν τὲς Σιδωνίες, τῇ τέτων τιμωρίᾳ καταπλήξηται τὰς ἄλλας πόλεις. τῦ δὲ Τέννε διαβεβαιωσαμένε παραδώσειν τὴν πόλιν, ὁ βασιλεὺς φυλάττων τὴν ὀργὴν ἀπαραίτητον ἅπαντας τὲς πεντακοσίες ἔχοντας τὰς ἱκετηρίας κατηκόντισεν. εἶθ' ὁ μὲν Τέννης προσελθὼν τοῖς ἐξ Αἰγύπτε μισθοφόροις, ἔπεισεν αὐτὲς ἐντὸς τῶν τειχῶν εἰσαγαγεῖν αὐτόν τε καὶ τὸν βασιλέα· ἡ μὲν ὖν Σιδὼν διὰ τοιαύτης προδοσίας ὑποχείριος ἐγένετο τοῖς Πέρσαις. ὁ δὲ βασιλεὺς ὑπολαβὼν τὸν Τέννην μηκέτι χρήσιμον ὑπάρχειν, ἀνεῖλεν. οἱ δὲ Σιδώνιοι πρὸ μὲν τῆς παρεσίας τῦ βασιλέως ἐνέπρησαν ἁπάσας τὰς ναῦς, ὅπως μηδεὶς δύνηται τῶν κατὰ τὴν πόλιν ἐκπλεύσας ἰδίαν σωτηρίαν πορίζεσθαι. ἐπειδὴ δὲ τὴν πόλιν ἑώρων καὶ τὰ τείχη κατειλημμένα, καὶ πολλαῖς μυριάσι ςρατιωτῶν περιεχόμενα, συγκλείσαντες ἑαυ-

Regis crudelitas.

Sidone potitus Tennem interficit.

τὲς

τὺς καὶ τὰ τέκνα καὶ γυναῖκας εἰς τὰς οἰκίας, ἐνέπρησαν. Φασὶ δὲ τὺς ὑπὸ τῦ πυρὸς τότε διαφθαρέντας, σὺν τοῖς οἰκετικοῖς σώμασι, γεγονέναι πλείυς τῶν τετρακισμυρίων. τύτυ δὲ τῦ πάθυς περὶ τὺς Σιδωνίυς γενομένυ, καὶ τῆς πόλεως ὅλης μετὰ τῶν ἐνοικύντων ὑπὸ τῦ πυρὸς ἀφανιθείσης, τὴν πυρκαϊὰν ὁ βασιλεὺς ἀπέδοτο πολλῶν ταλάντων. διὰ γὰρ τὴν εὐδαιμονίαν τῶν ἐνῳκηκότων, εὑρέθη πολὺς ἄργυρός τε καὶ χρυσὸς ὑπὸ τῦ πυρὸς κεχωνευμένος. τὰ μὲν ὖν κατα Σιδῶνα συμβάντα δυςυχήματα τοιαύτην ἔσχε τὴν καταςροφήν. αἱ δ' ἄλλαι πόλεις καταπλαγεῖσαι προσεχώρησαν τοῖς Πέρσαις.

Sidonis incendium.

Auream igne desolatam rex vendit.

c. 46. Ὁ δὲ τῶν Περσῶν βασιλεὺς, μετὰ τὴν ἅλωσιν τῆς Σιδῶνος παραγενομένων αὐτῷ τῶν συμμάχων ἔκ τε Ἄργυς καὶ Θηβῶν καὶ τῶν κατὰ τὴν Ἀσίαν Ἑλληνίδων πόλεων, ἀθροίσας πᾶσαν τὴν δυνάμιν, προῆγεν ἐπὶ τὴν Αἴγυπτον. καταντήσας δ' ἐπὶ τὴν μεγάλην λίμνην, καθ' ἣν ἐςι τὰ καλύμενα βάραθρα, μέρος τῆς δυνάμεως ἀπέβαλε διὰ τὴν ἀπειρίαν τῶν τόπων. περὶ δὲ τῆς κατὰ τὴν λίμνην φύσεως καὶ τῦ περὶ αὐτὴν παραδόξυ συμπτώματος προειρηκότες ἐν τῇ πρώτῃ βίβλῳ, τὸ

In Aegyptum ducit.

Partem exercitus amittit in barathris. Sup. Lib. I. c. 30.

τὸ διλογεῖν περὶ τῶν αὐτῶν παρήσομεν. διελθὼν δὲ τὰ βάραθρα, μετὰ τῆς δυνάμεως ὁ βασιλεὺς ἧκεν εἰς τὸ Πηλέσιον. αὕτη δέ ἐςι πρώτη πόλις ἐπὶ τȣ̃ πρώτȣ ςόματος, καθ' ὃν τόπον ὁ Νεῖλος ποιεῖται τὴν ἐκβολήν. οἱ μὲν ȣ̃ν Πέρσαι κατεςρατοπέδευσαν ἀπὸ τεσσαράκοντα ςαδίων τȣ̃ Πηλȣσίȣ, οἱ δ' Ἕλληνες πρὸς αὐτῷ τῷ πολίσματι. οἱ δ' Αἰγύπτιοι, δεδωκότων αὐτοῖς τῶν Περσῶν πολὺν χρόνον εἰς τὴν παρασκευὴν, πάντα μὲν τὰ ςόματα τȣ̃ Νείλȣ καλῶς κατεσκευακότες ὑπῆρχον, μάλιςα δὲ τὸ πρὸς τῷ Πηλȣσίῳ, διὰ τὸ πρῶτον εἶναι τȣ̃το καὶ μάλιςα κείμενον εὐκαίρως. ἐφρȣ́ρȣν δὲ τὸ χωρίον ςρατιῶται πεντακισχίλιοι, ςρατηγȣ̃ντος Φιλόφρονος τȣ̃ ςρατηγȣ̃. οἱ δὲ Θηβαῖοι, σπεύδοντες ἄριςοι φανῆναι τῶν συςρατευομένων Ἑλλήνων, πρῶτοι καὶ μόνοι διὰ ςενῆς τινος καὶ βαθείας διώρυγος ἐτόλμησαν διαβῆναι παραβόλως. διαβάντων δ' αὐτῶν, οἱ φρȣροȣ̃ντες τὸ Πηλȣ́σιον, ἐκχυθέντες ἐκ τῆς πόλεως, συνῆψαν μάχην πρὸς τȣ̀ς Θηβαίȣς. μεγάλȣ δ' ἀγῶνος γενομένȣ, διὰ τὰς παρ' ἀμφοτέροις φιλοτιμίας, τότε μὲν ἐν τῷ κινδύνῳ διημερεύσαντες, ὑπὸ τῆς νυκτὸς διελύθησαν.

Pelusium. Cf. *Sup.* L. XV. c. 42.

Thebanorum cum Aegyptiis pugna.

c. 47. Τῇ δ' ὑςεραίᾳ τῦ βασιλέως εἰς τρία μέρη τὴν Ἑλληνικὴν δύναμιν μερίσαντος, ἑκάςη μερὶς εἶχε ςρατηγὸν Ἕλληνα, καὶ τέτῳ παρακαθεςαμένον ἡγεμόνα ἄνδρα Πέρσην, προκεκριμένον ἐπ' ἀρετῇ τε καὶ εὐνοίᾳ. τὴν μὲν ὖν πρώτην τάξιν ἐπεῖχον οἱ Βοιωτοὶ, ςρατηγὸν μὲν ἔχοντες Λακράτην τὸν Θηβαῖον, ἡγεμόνα δὲ Πέρσην Ῥωσάκην. ὗτος δὲ ἀπόγονος μὲν ἦν τῶν ἑπτὰ Περσῶν τῶν τὺς Μάγυς καταλυσάντων, σατράπης δὲ Ἰωνίας καὶ Λυδίας. συνείπετο δ' αὐτῷ πολλὴ μὲν ἵππος, ὐκ ὀλίγη δὲ πεζικὴ ςρατιὰ τῶν βαρβάρων. δευτέρα δ' ἦν μερὶς ἡ τῶν Ἀργείων, Νικοςράτυ ςρατηγῦντος, καὶ μετ' αὐτῦ Πέρσυ συνάρχοντος Ἀριςάζανυ. ὗτος δ' ἦν εἰσαγγελεὺς τῦ βασιλέως, καὶ πιςότατος τῶν Φίλων μετὰ Βαγώαν. προσωρίσθησαν δ' αὐτῷ ςρατιῶται μὲν ἐπίλεκτοι πενταχιςχίλιοι, τριήρεις δὲ ὀγδοήκοντα. τῆς δὲ τρίτης μερίδος ἐςρατήγει Μέντωρ ὁ τὴν Σιδῶνα παραδὺς, ἔχων τὺς προϋπάρχοντας αὐτῷ μισθοφόρυς· συνεςρατεύετο δ' αὐτῷ Βαγώας, ᾧ μάλιςα βασιλεὺς ἐνεπίςευε, τόλμῃ, καὶ παρανομίᾳ διαφέρων. εἶχε δ' ὗτος τὺς τῦ βασιλέως Ἕλληνας, καὶ τῶν βαρβάρων ἱκανὸν πλῆθος, καὶ ναῦς ὐκ ὀλίγας. αὐτὸς

Graecorum auxiliorum in tres partes diuiſio.

δὲ τὴν λοιπὴν δύναμιν ἔχων, ἐφήδρευε τοῖς ὅλοις πράγμασι. τοιαύτης δὲ διαιρέσεως γενομένης παρὰ τοῖς Πέρσαις, ὁ μὲν τῶν Αἰγυπτίων βασιλεὺς Νεκτανεβὼς ὔτε τὸ πλῆθος τῶν πολεμίων, ὔτε τὴν ὅλην διάταξιν τῶν Περσῶν κατεπλάγη, καίπερ πολὺ λειπόμενος τῦ πλήθυς. εἶχε γὰρ Ἕλληνας μὲν μισθοφόρυς δισμυρίυς, Λίβυας δὲ παραπλησίυς τύτοις, Αἰγυπτίυς δὲ τὺς μαχίμυς παρ' αὐτοῖς ὀνομαζομένυς ἑξακισμυρίυς· πρὸς δὲ τύτοις πλοίων ποταμίων πρὸς τὰς κατὰ τὸν Νεῖλον μάχας καὶ συμπλοκὰς εὐθέτων ἄπιστον πλῆθος. ὠχύρωτο δ' αὐτῷ καὶ ἡ πρὸς τὴν Ἀραβίαν νεύυσα πλευρὰ τῦ ποταμῦ, πεπυκνωμένη πολίσμασιν, ἔτι δὲ τειχίσμασι καὶ τάφροις πᾶσα διειλημμένη. ἔχων δὲ καὶ τὰς ἄλλας παρασκευὰς πάσας πρὸς τὸν πόλεμον ἱκανὰς, διὰ τὴν ἰδίαν ἀβυλίαν ταχὺ τοῖς ὅλοις ἔπταισεν.

Aegyptiorum regis copiae.

c. 48. Αἰτία δ' ἐγένετο τῆς ἥττης μάλιστα ἡ τῦ στρατηγεῖν ἀπειρία, καὶ τὸ προνενικῆσθαι τὺς Πέρσας ὑπ' αὐτῦ κατὰ τὴν πρὸ ταύτης γεγενημένην στρατείαν. ἐσχηκὼς γὰρ τὺς τότε στρατηγὺς ἐπιφανεῖς ἄνδρας, καὶ διαφέροντας ἀρετῇ τε καὶ ἀγχινοίᾳ στρατηγικῇ, Διόφαντον τὸν Ἀθη-

Eius imperitia belli gerendi.

Ἀθηναῖον καὶ Λάμιον τὸν Σπαρτιάτην, διὰ τούτων ἅπαντα κατώρθωσε· τότε δὲ ὑπολαμβάνων ἑαυτὸν ἱκανὸν εἶναι στρατηγὸν, οὐδενὶ τῆς ἡγεμονίας μετεδίδου, καὶ διὰ τὴν ἀπειρίαν, οὐδὲν ἠδύνατο πράττειν τῶν ἐν τῷ πολέμῳ χρησίμων. τὰ μὲν οὖν πολίσματα φρουραῖς ἀξιολόγοις διαλαβὼν παρεφύλαττεν· αὐτὸς δὲ τῶν Αἰγυπτίων ἔχων τρισμυρίους, τῶν δ' Ἑλλήνων πεντακισχιλίους, τῶν δὲ Λιβύων τοὺς ἡμίσεις, ταῖς εὐκαιροτάταις τῶν εἰσβολῶν ἐφήδρευε. τοιαύτης δὲ παρ' ἀμφοτέροις οὔσης τῆς διατάξεως, Νικόστρατος μὲν ὁ τῶν Ἀργείων στρατηγὸς, ἔχων ἡγεμόνας Αἰγυπτίους, ὧν ἦσαν ὅμηροι παῖδες παρὰ τοῖς Πέρσαις καὶ γυναῖκες, παρέπλευσε μετὰ τοῦ στόλου διά τινος διώρυγος εἰς τόπον κεκρυμμένον. ἐκβιβάσας δὲ τοὺς στρατιώτας, καὶ παρεμβολὴν ὀχυρωσάμενος, κατεστρατοπέδευσεν. οἱ δὲ τὸν πλησίον τόπον παραφυλάττοντες μισθοφόροι τῶν Αἰγυπτίων, ὡς ᾔσθοντο τὴν τῶν πολεμίων παρουσίαν, εὐθὺς ἐξεβοήθουν, ὄντες οὐκ ἐλάττους τῶν ἑπτακισχιλίων. ἔχων δ' αὐτῶν τὴν ἡγεμονίαν Κλείνιος ὁ Κῷος συνέταξε τὴν δύναμιν εἰς μάχην. ἀντιταχθέντων δὲ τῶν καταπεπλευκότων, ἐγένετο καρτερὰ μάχη, καθ' ἣν οἱ μετὰ τῶν Περσῶν Ἕλληνες ἀγωνισάμενοι

Clades Aegyptiorum. μένοι λαμπρῶς, τόν τε ϛρατηγὸν Κλείνιον ἐφόνευσαν, καὶ τῶν ἄλλων ϛρατιωτῶν κατέκοψαν πλείους τῶν πεντακισχιλίων. Νεκτανεβῶς δ' ὁ τῶν Αἰγυπτίων βασιλεὺς, ἀκούσας τὴν τῶν ἰδίων ἀπώλειαν, κατεπλάγη, νομίσας, καὶ τὴν λοιπὴν τῶν Περσῶν δύναμιν ῥᾳδίως διαβήσεσθαι τὸν ποταμόν. ὑπολαβὼν δὲ τοὺς πολεμίους μετὰ πάσης τῆς δυνάμεως ἐπ' αὐτὴν ἥξειν τὴν Μέμφιν, ἔκρινε ταύτης μάλιϛα προνοήσασθαι. οὗτος μὲν οὖν μετὰ τῆς περὶ αὐτὸν ϛρατιᾶς ἐπανελθὼν εἰς Μέμφιν, τὰ πρὸς τὴν πολιορκίαν παρεσκευάζετο.

Lacrates Thebanus Pelusium oppugnat. c. 49. Ὁ δὲ τῆς πρώτης μερίδος ἀφηγέμενος Λακράτης ὁ Θηβαῖος ἐπὶ τὴν τοῦ Πηλουσίου πολιορκίαν ὥρμησεν. ἀποϛρέψας δὲ τῆς διώρυγος τὸ ῥεῦμα πρὸς ἕτερα μέρη, καὶ τὸν ἀναξηρανθέντα τόπον χώσας, μηχανὰς προσήγαγε τῇ πόλει. ἐπὶ πολὺ δὲ μέρος πεσόντων τῶν τειχῶν, οἱ τὸ Πηλούσιον φρουροῦντες ὀξέως ἀντῳκοδόμησαν ἕτερα, καὶ πύργους ξυλίνους ἀξιολόγους ἀνέϛησαν. ἐπὶ δέ τινας ἡμέρας συνεχοῦς γινομένης τῆς τειχομαχίας. τὸ μὲν πρῶτον οἱ κατὰ τὸ Πηλούσιον Ἕλληνες ἐῤῥωμένως ἠμύναντο τοὺς πολιορκοῦντας· ὡς δ' ἐπύθοντο τὴν τοῦ βασι-

βασιλέως ἀναχώρησιν εἰς Μέμφιν, καταπλαγέντες περὶ διαλύσεως ἐπρεσβεύοντο. τοῦ δὲ Λακράτους δόντος αὐτοῖς διὰ τῶν ὅρκων πίστεις ὅτι παραδόντων αὐτῶν τὸ Πηλούσιον ἀποκομισθήσονται πάντες εἰς τὴν Ἑλλάδα μεθ' ὧν ἂν ἐξενέγκωσι, παρέδωκαν τὸ φρούριον. | μετὰ δὲ ταῦτα ὁ μὲν Ἀρταξέρξης ἀπέστειλε Βαγώαν μετὰ στρατιωτῶν βαρβάρων παραληψόμενον τὸ Πηλούσιον· οἱ δὲ στρατιῶται παριόντες εἰς τὸ χωρίον, τῶν ἐξιόντων Ἑλλήνων ἀφῃροῦντο πολλὰ τῶν ὑπ' αὐτῶν ἐκκομιζομένων. ἀγανακτούντων δὲ τῶν ἀδικουμένων, καὶ θεοὺς τοὺς ἐπόπτας τῶν ὅρκων ἐπιβοωμένων, παροξυνθεὶς ὁ Λακράτης τροπὴν ἐποίησε τῶν βαρβάρων, καί τινας καταλαβὼν, ἐπεκούρησε τοῖς παρασπονδουμένοις. τοῦ δὲ Βαγώου φυγόντος πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ κατηγοροῦντος τοῦ Λακράτους, ὁ Ἀρταξέρξης ἔκρινε δίκαια πεπονθέναι τοὺς περὶ τὸν Βαγώαν, καὶ τῶν Περσῶν τοὺς αἰτίους τῆς ἁρπαγῆς ἀπέκτεινε. τὸ μὲν οὖν Πηλούσιον τοῦτον τὸν τρόπον παρεδόθη τοῖς Πέρσαις. Μέντωρ δὲ ὁ τοῦ τρίτου μέρους ἡγούμενος g), Βούβαστον καὶ πολλὰς

Pelusii deditio.

Persarum iniuria adversus Pelusii praesidium, a Lacrate vindicata.

g) καὶ add. Steph. Rhod.

λὰς ἄλλας πόλεις χειρωσάμενος, ὑπηκόους ἐποίησε τῷ βασιλεῖ δι' ἑνὸς στρατηγήματος. πασῶν γὰρ τῶν πόλεων Φρουρουμένων ὑπὸ δυοῖν ἐθνῶν, Ἑλληνικῶν τε καὶ Αἰγυπτίων, ὁ Μέντωρ διέδωκε λόγον εἰς τοὺς στρατιώτας ὅτι βασιλεὺς Ἀρταξέρξης τοῖς μὲν ἑκουσίως παραδιδοῦσι τὰς πόλεις Φιλανθρώπως χρήσασθαι διέγνωκε, τοῖς δὲ βίᾳ κρατηθεῖσι τὴν αὐτὴν ἀπονέμειν τιμωρίαν, ἥνπερ τοῖς Σιδωνίοις ἐπέστησε· καὶ τοῖς Φυλάττουσι τὰς πύλας παρήγγειλεν ἐᾶν τοὺς βουλομένους παρ' αὐτῶν αὐτομολεῖν. διόπερ ἀκωλύτως τῶν ἡλωκότων Αἰγυπτίων ἀπιόντων ἐκ τῆς παρεμβολῆς, ταχέως εἰς ἁπάσας τὰς κατὰ τὴν Αἴγυπτον πόλεις ὁ λόγος ὁ προειρημένος διεσπάρη. εὐθὺς οὖν οἱ μισθοΦόροι πρὸς τοὺς ἐγχωρίους πανταχῆ διεΦέροντο, καὶ στάσεως αἱ πόλεις ἐπληροῦντο. ἑκάτεροι γὰρ ἰδίᾳ διεΦιλοτιμοῦντο παραδιδόναι τὰ Φρούρια, καὶ τῆς χάριτος ταύτης ἰδίας ἀγαθῶν ἐλπίδας ἠλλάττοντο h). ὅπερ καὶ περὶ πρώτην τὴν Βούβαστον συνέβη γενέσθαι.

Mentoris strategema.

C. 50.

h) ἐλπίδος ἠλλαττοῦντο Steph. Rhod. et MSS. omnia.

c. 50. Ὡς γὰρ οἱ περὶ τὸν Μέντορα καὶ Βαγώαν πλησίον αὐτῆς κατεστρατοπέδευσαν, οἱ μὲν Αἰγύπτιοι λάθρα τῶν Ἑλλήνων ἐξέπεμψάν τινα πρὸς τὸν Βαγώαν, ἐπαγγελλόμενοι παραδώσειν τὴν πόλιν ἐὰν αὐτοῖς τὴν ἀσφάλειαν συγχωρήσωσιν. οἱ δ' Ἕλληνες αἰσθόμενοι τὸ γεγονὸς, κατεδίωξαν τὸν ἠπεσταλμένον, καὶ φόβον ἐπικρεμάσαντες, ἤκουσαν τὴν ἀλήθειαν. ἐφ' οἷς παροξυνθέντες ἐπέθεντο τοῖς Αἰγυπτίοις, καὶ τινὰς μὲν ἀπέκτειναν, τινὰς δὲ τραυματίας ποιήσαντες, τοὺς λοιποὺς συνήλασαν εἰς μέρος τὶ τῆς πόλεως. οἱ δ' ἡττηθέντες, δηλώσαντες τῷ Βαγώᾳ τὸ γεγονὸς, ἠξίουν κατὰ τάχος ἐλθόντα παραλαβεῖν τὴν πόλιν παρ' αὐτῶν. τῶν δὲ Ἑλλήνων πρὸς τὸν Μέντορα λάθρα διακηρυκευσαμένων, ὁ Μέντωρ ἐν ἀποῤῥήτοις παρεκάλεσεν αὐτοὺς, ὅταν Βαγώας εἰς τὴν πόλιν εἰσέλθῃ, τὴν ἐπίθεσιν τοῖς βαρβάροις ποιήσασθαι. μετὰ δὲ ταῦτα τοῦ Βαγώου μετὰ τῶν Περσῶν εἰσιόντος ἄνευ τῆς τῶν Ἑλλήνων συγκαταθέσεως, καὶ μέρους τῶν στρατιωτῶν εἰσεληλυθότος, οἱ μὲν Ἕλληνες ἄφνω τὰς πύλας κλείσαντες, ἐπέθεντο τοῖς ἐντὸς τῶν τειχῶν ὑπάρχουσι, καὶ πάντας ἀνελόντες, τὸν Βαγώαν αὐτὸν ἐζώγρησαν· ὁ δὲ, τὰς τῆς σω- Bubastus in deditionem accipitur.

σωτηρίας ἐλπίδας ἐν τῷ Μέντορι κειμένας ὁρῶν, ἐδεήθη σῶσαι, καὶ εἰς τὸ λοιπὸν κατεπηγγείλατο μηδὲν πράξειν ἄνευ τῆς ἐκείνου γνώμης. ὁ δὲ Μέντωρ, πείσας τοὺς Ἕλληνας ἀφεῖναι τὸν Βαγώαν, καὶ δι' ἑαυτοῦ γενέσθαι τὴν παράδοσιν, τὴν μὲν ἀναγραφὴν τοῦ προτερήματος αὐτὸς ἀπηνέγκατο, τῷ δὲ Βαγώᾳ τῆς σωτηρίας αἴτιος γενόμενος, συνέθετο πρὸς αὐτὸν κοινοπραγίαν, καὶ δοὺς ὅρκους καὶ λαβὼν περὶ τούτων, συνετέλεσε τὴν σύνθεσιν, φυλάττων μέχρι τῆς τοῦ βίου τελευτῆς. διὸ καὶ συνέβη τούτους, παρὰ βασιλεῖ συμφρονοῦντας ὕστερον πλεῖστον ἰσχύσαι τῶν φίλων καὶ συγγενῶν τῶν παρ' Ἀρταξέρξῃ. ὁ μὲν γὰρ Μέντωρ, ἐν τοῖς παραθαλαττίοις μέρεσι τῆς Ἀσίας ἡγεμὼν μέγιστος ἀποδειχθεὶς, τῷ βασιλεῖ μεγάλας παρείχετο χρείας, ἐκ μὲν τῆς Ἑλλάδος μισθοφόρους ἀθροίζων καὶ πέμπων πρὸς Ἀρταξέρξην, κατὰ δὲ τὰς πράξεις ἀνδρείως καὶ πιστῶς ἅπαντα διοικῶν. ὁ δὲ Βαγώας, ἐν ταῖς ἄνω σατραπείαις ἅπαντα τῷ βασιλεῖ διῳκηκὼς, τοσοῦτον ἴσχυσε διὰ τὴν πρὸς τὸν Μέντορα κοινωνίαν τῶν πράξεων, ὥστε τῆς βασιλείας κύριον εἶναι, καὶ μηδὲν πράττειν τὸν Ἀρταξέρξην ἄνευ τῆς ἐκείνου γνώμης· καὶ μετὰ τὴν ἐκείνου

Mentoris et Bagoae coniunctio.

τελευ-

τελευτὴν τὰς διαδόχους ἀεὶ τῆς βασιλείας ἔτος ἀπεδείκνυε, καὶ πάντα βασιλέως εἶχε πλὴν τῆς προσηγορίας. ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων τὰ κατὰ μέρος ἐν τοῖς οἰκείοις χρόνοις ἀναγράψομεν.

c. 51. Τότε δὲ μετὰ τὴν τῆς Βουβάστου παράδοσιν αἱ λοιπαὶ πόλεις καταπλαγεῖσαι καθ᾽ ὁμολογίαν παρεδόθησαν τοῖς Πέρσαις. ἐν δὲ τῇ Μέμφει διατρίβων ὁ βασιλεὺς Νεκτανεβὼς, καὶ θεωρῶν τὴν τῶν πολεμίων ὁρμὴν, οὐκ ἐτόλμησεν ὑποστῆναι τοὺς ὑπὲρ τῆς ἡγεμονίας κινδύνους. ἀπογνοὺς οὖν τὴν βασιλείαν, καὶ τὰ πλεῖστα τῶν χρημάτων ἀναλαβὼν, ἔφυγεν εἰς τὴν Αἰθιοπίαν. Ἀρταξέρξης δὲ, παραλαβὼν πᾶσαν τὴν Αἴγυπτον, καὶ τῶν ἀξιολογωτάτων πόλεων τὰ τείχη περιελὼν, τὰ μὲν ἱερὰ συλήσας, ἤθροισεν ἀργύρου τε καὶ χρυσοῦ πλῆθος, ἀπήνεγκε δὲ καὶ τὰς ἐκ τῶν ἀρχαίων ἱερῶν ἀναγραφὰς, ἃς ὕστερον Βαγώας πολλῶν χρημάτων ἀνελύτρωσε τοῖς ἱερεῦσι τῶν Αἰγυπτίων· τοὺς δὲ συστρατευσαμένους τῶν Ἑλλήνων, κατὰ τὴν ἀξίαν ἕκαστον δωρεαῖς ἀξιολόγοις τιμήσας, ἀπέλυσεν εἰς τὰς πατρίδας· τῆς δ᾽ Αἰγύπτου σατράπην καταστήσας Φερενδάτην, ἐπανῆλθε μετὰ τῆς δυνάμεως

Vrbes Aegypti Persis se dedunt.

Nectanebi ex Aegypto in Aethiopiam fuga.

Artaxerxes commentarios sacros Aegyptiorum secum asportat; quos postea sacerdotibus vendit Bagoas.

εἰς Βαβυλῶνα, πολλὰ μὲν χρήματα καὶ λάφυρα κομίζων, δόξαν δὲ μεγάλην ἐκ τῶν κατορθωμάτων περιπεποιημένος.

Amyntas ex Macedonia ad Darium transfuga, post praelium ad Issum in Aegyptum venit.

Ex Libro XVII. c. 48. Ἀμύντας φυγὼν ἐκ Μακεδονίας, καὶ πρὸς Δαρεῖον ἀναβὰς, συνηγωνίσατο μὲν τοῖς Πέρσαις ἐν τῇ Κιλικίᾳ, διασωθεὶς δ' ἐκ τῆς ἐν Ἰσσῷ παρατάξεως, μετὰ τετρακισχιλίων μισθοφόρων, καὶ πρὸ τῆς Ἀλεξάνδρου παρουσίας διανύσας εἰς Τρίπολιν τῆς Φοινίκης, ἐπέλεξεν ἐκ τοῦ παντὸς στόλου τὰς ἀρκούσας ναῦς εἰς τὸν πλοῦν τοῖς ἰδίοις στρατιώταις, τὰς δ' ἄλλας ἐνέπρησεν. διαπλεύσας δ' εἰς τὴν Κύπρον, καὶ προσλαβόμενος στρατιώτας καὶ ναῦς, διέπλευσεν εἰς τὸ Πηλούσιον.

Pelusio potitur.

τῆς δὲ πόλεως ἐγκρατὴς γενόμενος, ἀπέφαινεν ἑαυτὸν ὑπὸ Δαρείου τοῦ βασιλέως ἀπεστάλθαι στρατηγὸν, διὰ τὸ τὸν ἡγούμενον τῆς Αἰγύπτου σατράπην συναγωνιζόμενον ἐν Ἰσσῷ τῆς Κιλικίας πεπτωκέναι.

Memphim petit.

ἀναπλεύσας δ' εἰς Μέμφιν, τὸ μὲν πρῶτον πρὸ τῆς πόλεως παραταξάμενος τοῖς ἐγχωρίοις, ἐνίκησε. μετὰ δὲ ταῦτα, πρὸς ἁρπαγὴν τῶν στρατιωτῶν τραπέντων, ἐπεξελθόντες ἐκ τῆς πόλεως ἐπεθέντο τοῖς ἀτάκτως διαρπάζουσι τὰς ἐπὶ τῆς χώρας κτήσεις, καὶ τόν τε Ἀμύν-

A Memphitis occiditur.

ταν

ταν ἀπέκτειναν, καὶ τὲς μετ᾽ αὐτȣ̃ πάντας ἄρδην ἀνεῖλον.

c. 49. Ἀλέξανδρος ὁ βασιλεὺς τὰ περὶ τὴν Γάζαν διοικήσας, μετὰ πάσης τῆς δυνάμεως παρῆλθεν εἰς Αἴγυπτον, καὶ παρέλαβε πάσας τὰς ἐν αὐτῇ πόλεις χωρὶς κινδύνων. οἱ γὰρ Αἰγύπτιοι, τῶν Περσῶν ἠσεβηκότων εἰς τὰ ἱερὰ καὶ βιαίως ἀρχόντων, ἄσμενοι προσεδέξαντο τὲς Μακεδόνας. καταστήσας δὲ τὰ κατὰ τὴν Αἴγυπτον, προῆλθεν εἰς Ἄμμωνος, βȣλόμενος χρήσασθαι τῷ Θεῷ.

Alexander in Aegyptum venit, eaque se illi sponte tradit.

Ad Ammonis oraculum proficiscitur.

c. 50. Τὸ τέμενος φασὶν ἱδρύσασθαι Δαναὸν τὸν Αἰγύπτιον.

Templum Ammonis a Danao conditum.

c. 51. Ὁ δ᾽ Ἀλέξανδρος, ἡσθεὶς τοῖς κεχρησμῳδημένοις, καὶ τὸν Θεὸν μεγαλοπρεπέσιν ἀναθήμασι τιμήσας, ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Αἴγυπτον.

c. 52. Κρίνας δ᾽ ἐν ταύτῃ πόλιν μεγάλην κτίσαι, προσέταξε τοῖς ἐπὶ τὴν ἐπιμέλειαν ταύτην καταλειπομένοις, ἀναμέσον τῆς τε λίμνης καὶ τῆς θαλάσσης οἰκίσαι τὴν πόλιν. διαμετρήσας δὲ τὸν τόπον, καὶ ῥυμοτομήσας φιλοτέχνως τὴν

πόλιν,

Alexandriam in Aegypto condit. πόλιν, ἀφ᾽ ἑαυτȣ͂ προσηγόρευσεν Ἀλεξάνδρειαν, εὐκαιρότατα μὲν κειμένην πλησίον τȣ͂ Φάρȣ λιμένος, εὐςοχίᾳ δὲ τῆς

Situs huius vrbis. ῥυμοτομίας ποιήσας διαπνεῖσθαι τὴν πόλιν ἐτησίοις ἀνέμοις· καὶ τȣ́των πνεόντων μὲν διὰ τȣ͂ μεγίςȣ πελάγȣς, καταψυχόντων δὲ τὸν κατὰ τὴν πόλιν ἀέρα, πολλὴν τοῖς κατοικȣ͂σιν εὐκρασίαν καὶ ὑγίειαν κατεσκεύασε. καὶ τὸν μὲν περίβολον αὐτῆς ὑπεςήσατο τῷ τε μεγέθει διαφέροντα καὶ κατὰ τὴν ὀχυρότητα θαυμάσιον. ἀνὰ μέσον γὰρ ὢν μεγάλης λίμνης καὶ τῆς θαλάττης, δύο μόνον ἀπὸ τῆς γῆς ὁδȣ̀ς ςενὰς ἔχει, καὶ παντελῶς εὐφυλάκτȣς. τὸν δὲ τύπον ἀποτελῶς χλαμύδι παραπλήσιον, ἔχει πλατεῖαν μέσην σχεδὸν τὴν πόλιν τέμνȣσαν, καὶ τῷ τε μεγέθει καὶ πλάτει

Eius magnitudo. θαυμαςήν. ἀπὸ γὰρ πύλης ἐπὶ πύλην διήκȣσα, τεσσαράκοντα μὲν ςαδίων ἔχει τὸ μῆκος, πλέθρȣ δὲ τὸ πλάτος, οἰκιῶν δὲ καὶ ἱερῶν πολυτελέσι κατασκευαῖς πᾶσα κεκόσμηται. προσέταξε δ᾽ ὁ Ἀλέξανδρος καὶ βασίλεια κατασκευάσαι θαυμαςὰ κατὰ τὸ μέγεθος καὶ βάρος τῶν ἔργων.

Et magnificentia. ȣ̓ μόνον δ᾽ ὁ Ἀλέξανδρος, ἀλλὰ καὶ οἱ μετ᾽ αὐτὸν βασιλεύσαντες Αἰγύπτȣ μέχρι τȣ͂ καθ᾽ ἡμᾶς βίȣ, σχεδὸν ἅπαντες πολυτελέσι κατασκευαῖς ηὔξησαν αὐτὰ τὰ βασίλεια.

σιλεια. καθόλε δὲ ἡ πόλις τοσαύτην ἐπίδοσιν ἔλαβεν ἐν τοῖς ὕϛερον χρόνοις, ὥϛε παρὰ πολλοῖς αὐτὴν ἀριθμεῖσθαι τῶν κατὰ τὴν οἰκεμένην. καὶ γὰρ κάλλει καὶ μεγέθει, καὶ προσόδων πλήθει καὶ τῶν πρὸς τροφὴν ἀνηκόντων πολὺ διαφέρει τῶν ἄλλων. τὸ δὲ τῶν κατοικέντων οἰκητόρων αὐτὴν πλῆθος ὑπερβάλλει τὲς ἐν ταῖς ἄλλαις πόλεσιν οἰκήτορας. καθ᾽ ὃν γὰρ δὴ καιρὸν ἡμεῖς παρεβάλομεν εἰς Αἴγυπτον, ἔφασαν οἱ τὰς ἀναγραφὰς ἔχοντες τῶν κατοικέντων, εἶναι τὲς ἐν αὐτῇ διατρίβοντας ἐλευθέρες, πλείες τῶν τριάκοντα μυριάδων, ἔκ τε τῶν προσόδων τῶν κατ᾽ Αἴγυπτον λαμβάνειν τὸν βασιλέα πλείω τῶν ἑξακισχιλίων ταλάντων. ὁ δ᾽ ἒν βασιλεὺς Ἀλέξανδρος ἐπιϛήσας τινὰς τῶν φίλων ἐπὶ κατασκευὴν τῆς Ἀλεξανδρείας, καὶ διοικήσας ἅπαντα τὰ κατὰ τὴν Αἴγυπτον, ἐπανῆλθε μετὰ τῆς δυνάμεως εἰς τὴν Συρίαν.

Incolarum multitudo.

Aegypti reditus.

Ex Libro XVIII. c. 3. Ὁ Ἀῤῥιδαῖος δὲ παραλαβὼν τὴν τῶν ὅλων ἡγεμονίαν, καὶ συνεδρεύσας μετὰ τῶν ἡγεμόνων, Πτολεμαίῳ μὲν τῷ Λάγε τὴν Αἴγυπτον ἔδωκε.

Arridaeus Ptolemaeo Aegyptum tradit.

c. 4. Ἦν δὲ τῶν ὑπομνημάτων [τοῦ Ἀλεξάνδρου] τὰ μέγιστα τάδε, ναοὺς κατασκευάσαι πολυτελεῖς ἕξ, ἀπὸ ταλάντων χιλίων καὶ πεντακοσίων ἕκαστον· — — τοῦ δὲ πατρὸς Φιλίππου τάφον πυραμίδι παραπλήσιον μιᾷ τῇ μεγίστῃ κατὰ τὴν Αἴγυπτον, ἃς ἐν τοῖς ἑπτὰ τινὲς μεγίστοις ἔργοις καταριθμοῦσιν.

Alexander patri Pyramidem exſtruere cogitauerat.

c. 6. Παρὰ δὲ τὰ πέρατα τῆς κοίλης Συρίας καὶ τὴν συνεχῶς κειμένην ἔρημον, καθ' ἣν ὁ Νεῖλος φερόμενος ὁρίζει Συρίαν τε καὶ τὴν Αἴγυπτον, ἀπεδέδεικτο σατραπεία πασῶν ἀρίστη καὶ προσόδους ἔχουσα μεγάλας, Αἴγυπτος.

Satrapiarum Alexandri Aegyptus optima.

c. 14. Κατὰ δὲ τὴν Ἀσίαν, τῶν μεμερισμένων τὰς Σατραπείας Πτολεμαῖος μὲν ἀκινδύνως παρέλαβε τὴν Αἴγυπτον, καὶ τοῖς μὲν ἐγχωρίοις φιλανθρώπως προσεφέρετο, παραλαβὼν δὲ ὀκτακισχίλια τάλαντα, μισθοφόρους ἤθροιζε, καὶ δυνάμεις παρεσκευάζετο. συνέτρεχε δὲ καὶ φίλων πλῆθος πρὸς αὐτὸν, διὰ τὴν ἐπιείκειαν. πρὸς δὲ Ἀντίπατρον διαπρεσβευόμενος, κοινοπραγίαν συνέθετο, σαφῶς εἰδὼς, ὅτι Περδίκκας ἐπιβαλεῖται παρελέσθαι τὴν τῆς Αἰγύπτου Σατραπείαν.

Ptolomaeus Aegypto accepta benignum ſe ciuibus praebet.

Societatem cum Antipatro init.

c. 19. 20. 21. Θίμβρων εἷς τῶν φίλων [Ἁρπάλου] νομιζόμενος, δολοφονήσας τὸν Ἅρπαλον, κύριος ἐγένετο τῶν χρημάτων καὶ τῶν στρατιωτῶν, ὄντων ἑπτακισχιλίων. ὁμοίως δὲ καὶ τῶν νεῶν ἐγκρατὴς γενόμενος, καὶ τοὺς στρατιώτας εἰς ταύτας θέμενος, κατέπλευσεν εἰς τὴν χώραν τῶν Κυρηναίων. — — ἐπιγενομένου δὲ μεγάλου πνεύματος, αἱ πλεῖσται μὲν ὑπὸ τῆς θαλάσσης κατεποντίσθησαν, τῶν δ' ἄλλων αἱ μὲν εἰς Κύπρον, αἱ δ' εἰς Αἴγυπτον ἀπερρίφησαν. Ὁ δὲ Θίμβρων τηλικαύτῃ συμφορᾷ περιπεσὼν, ὅμως ἀντείχετο τοῦ πολέμου. — — χρονίζοντος δὲ τοῦ πολέμου, Κυρηναῖοι μὲν, σπανίζοντες τῆς τροφῆς, ἐστασίασαν πρὸς ἀλλήλους· ἐπικρατούντων δὲ τῶν δημοτικῶν, καὶ τοὺς κτηματικοὺς ἐκβαλλόντων, οἱ τῆς πατρίδος στερηθέντες ἔφυγον, οἱ μὲν πρὸς Θίμβρωνα, οἱ δ' εἰς Αἴγυπτον. οὗτοι δὲ πείσαντες τὸν Πτολεμαῖον κατάγειν αὐτοὺς, ἧκον ἄγοντες δύναμιν ἀξιόλογον πεζικήν τε καὶ ναυτικὴν, καὶ στρατηγὸν Ὀφέλλαν· ὧν τὴν παρουσίαν ἀκούσαντες οἱ παρὰ τῷ Θίμβρωνι φυγάδες, νυκτὸς ἐπιχειρήσαντες πρὸς τούτους ἀπιέναι λάθρα, φωραθέντες ἅπαντες κατεκόπησαν. οἱ δὲ τῆς Κυρήνης στρατηγοῦντες δημοτικοὶ, φοβηθέντες τὴν τῶν φυ-

Thimbronis expeditio aduersus Cyrenen.

Cyrenaeorum exsules in Aegyptum confugiunt, et auxilia a Ptolemaeo accipiunt.

φυγάδων κάθοδον, διελύσαντο πρὸς τὸν Θίμβρωνα, καὶ κοινῇ πολεμεῖν πρὸς τὸν Ὀφέλλαν παρεσκευάζοντο· Ὀφέλλας δὲ καταπολεμήσας τὸν Θίμβρωνα, καὶ ζωγρήσας, ἔτι δὲ τῶν πόλεων ἐγκρατὴς γενόμενος, παρέδωκε τάς τε πόλεις καὶ τὴν χώραν Πτολεμαίῳ τῷ βασιλεῖ. οἱ μὲν οὖν Κυρηναῖοι καὶ αἱ περιοικοῦσαι πόλεις τοῦτον τὸν τρόπον ἀποβαλοῦσαι τὴν ἐλευθερίαν, ὑπὸ τὴν Πτολεμαϊκὴν βασιλείαν ἐτάχθησαν.

Ptolemaeus Cyrenen ditioni suae addicit.

c. 25. Ἀντίγονος ὁ πεφευγὼς ἐκ τῆς Ἀσίας, συμμίξας τοῖς περὶ τὸν Ἀντίπατρον, ἐδίδαξεν αὐτοὺς περὶ τῆς ὅλης ἐπιβουλῆς τοῦ Περδίκκου, καὶ διότι τὴν Κλεοπάτραν γαμήσας εὐθὺς ἥξει μετὰ τῆς δυνάμεως εἰς Μακεδονίαν ὡς βασιλεὺς, καὶ τὴν ἡγεμονίαν αὐτῶν παραιρήσεται. οἱ δὲ περὶ τὸν Κρατερὸν καὶ Ἀντίπατρον, διὰ τὸ παράδοξον τῆς προσαγγελίας καταπλαγέντες, συνήδρευσαν μετὰ τῶν ἡγεμόνων· προτεθείσης οὖν βουλῆς περὶ τούτων, ἔδοξεν ὁμογνωμόνως —— πρεσβεύειν πρὸς Πτολεμαῖον περὶ κοινοπραγίας, ὄντα τοῦ μὲν Περδίκκου παντελῶς ἀλλότριον, ἑαυτοῖς δὲ φίλον, κοινῇ δὲ ἐπιβουλευόμενον. —— Περδίκκας δὲ τούς

Antipater et Craterus societatem cum Ptolemaeo contra Perdiccam firmant.

τε φίλες καὶ τὲς ἡγεμόνας ἀθροίσας, προέθηκε βέλην πότερον ἐπὶ τὴν Μακεδονίαν χρὴ ϛρατεύειν, ἢ πρότερον ἐπὶ τὸν Πτολεμαῖον ὁρμῆσαι. πάντων δ' ἐπενεχθέντων ἐπὶ τὸ πρόσερον καταπολεμῆσαι τὸν Πτολεμαῖον, ὅπως μηδὲν ἐμπόδιον ἔχωσι τῆς κατὰ τὴν Μακεδονίαν ὁρμῆς, Εὐμένη μὲν ἐξέπεμψε μετὰ δυνάμεως ἀξιολόγε, προστάξας ἐφεδρεύειν τοῖς περὶ τὸν Ἑλλήσποντον τόποις, καὶ τὴν διάβασιν κωλύειν· αὐτὸς δὲ ἀναλαβὼν ἐκ τῆς Πισιδικῆς, τὴν πορείαν ἐπὶ τὴν Αἴγυπτον ἐποιεῖτο.

c. 26. Ἀῤῥιδαῖος, ὁ κατασαθεὶς ἐπὶ τὴν κατακομιδὴν τε̃ Ἀλεξάνδρε σώματος. συντετελεκὼς τὴν ἁρμάξαν, ἐφ' ἧς ἔδει κατακομισθῆναι τὸ βασιλικὸν σῶμα, παρεσκευάζετο τὰ πρὸς τὴν κομιδήν. — — Arridaeus corpus Alexandri in Aegyptum transportandum curat.

c. 28. Ἀῤῥιδαῖος μὲν ὖν σχεδὸν ἔτη δύο ἀναλώσας περὶ τὴν κατασκευὴν τῶν ἔργων, ἀπεκόμισε τὸ σῶμα τε̃ βασιλέως ἐκ Βαβυλῶνος εἰς Αἴγυπτον. Πτολεμαῖος δὲ τιμῶν τὸν Ἀλέξανδρον, ἀπήντησε μετὰ τῆς δυνάμεως μέχρι τῆς Συρίας, καὶ παραλαβὼν τὸ σῶμα τῆς μεγίϛης φροντίδος ἠξίωσεν. ἔκρινε γὰρ ἐπὶ τε̃ παρόντος εἰς μὲν Ἄμμωνα μὴ παρακομίζειν, κατὰ Ptolemaeus corpori Alexandri occurſat, cum omni exercitu.

δὲ τὴν ἐκτισμένην ὑπ᾽ αὐτῦ πόλιν, ἐπιφανεστάτην ἦσαν σχεδόν τι τῶν κατὰ τὴν οἰκȣμένην, ἀποθέσθαι. κατεσκεύασεν ἐν τέμενος κατὰ τὸ μέγεθος καὶ κατὰ τὴν κατασκευὴν τῆς Ἀλεξάνδρȣ δόξης ἄξιον, ἐν ᾧ κηδεύσας αὐτὸν, καὶ θυσίαις ἡρωϊκαῖς καὶ ἀγῶσι μεγαλοπρεπέσι τιμήσας, ȣ̓ παρ᾽ ἀνθρώπων μόνον, ἀλλὰ καὶ παρὰ θεῶν καλὰς ἀμοιβὰς ἔλαβεν. οἱ μὲν γὰρ ἄνθρωποι, διὰ τὸ τῆς ψυχῆς εὐχάριστον καὶ μεγαλόψυχον, συνέτρεχον πάντοθεν εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν, καὶ προθύμως ἑαυτὺς εἰς τὴν στρατείαν παρείχοντο, καίπερ τῆς βασιλικῆς δυνάμεως i) μελλȣ́σης πολεμεῖν πρὸς Πτολεμαῖον· καὶ κινδύνων προδήλων καὶ μεγάλων ὄντων, ὅμως ἅπαντες τὴν τȣ́τȣ σωτηρίαν τοῖς ἰδίοις κινδύνοις ἑκȣσίως περιεποιήσαντο. οἱ δὲ θεοὶ, διὰ τὴν ἀρετὴν καὶ εἰς πάντας τὺς φίλȣς ἐπιείκειαν, ἐκ τῶν μεγίστων κινδύνων παραδόξως αὐτὸν διέσωσαν.

Fanum Alexandro condit.

c. 29. Περδίκκας γὰρ, ὑφορώμενος αὐτȣ̃ τὴν αὔξησιν, αὐτὸς μὲν ἔκρινε μετὰ τῶν

Perdiccas aduerfus Ptolemaeum ducit.

i) Perdiccae nempe exercitus, tutoris filiorum regis; vnde regius exercitus dicitur.

τῶν βασιλέων τῷ πλείςῳ μέρει τῆς δυνάμεως ςρατεύειν ἐπὶ τὴν Αἴγυπτον. Εὐμένη δ' ἐξέπεμψεν ἐπὶ τὸν Ἑλλήσποντον, κωλύσοντα τὰς περὶ τὸν Ἀντίπατρον καὶ Κρατερὸν διαβαίνειν εἰς τὴν Ἀσίαν, δὰς αὐτῷ τὴν ἁρμόζεσαν δύναμιν.

c. 33. Ἀντίπατρος δὲ προῆγεν ἐπὶ Κιλικίαν, σπεύδων βοηθῆσαι τῷ Πτολεμαίῳ. Περδίκκας δὲ, πυθόμενος τὴν κατὰ τὸν Εὐμένη νίκην, πολλῷ θρασύτερος ἐγένετο πρὸς τὴν εἰς Αἴγυπτον ςρατείαν. ὡς δ' ἐγγὺς ἐγένετο τοῦ Νείλου, κατεςρατοπέδευσεν οὐ μακρὰν πόλεως Πηλουσίου. ἐπιχειρήσας δὲ διώρυγά τινα παλαιὰν καθαίρειν, καὶ τοῦ ποταμοῦ λάβρως ἐκραγέντος καὶ τὰ ἔργα λυμηναμένου, πολλοὶ τῶν φίλων ἐγκαταλιπόντες ἀπεχώρησαν πρὸς τὸν Πτολεμαῖον. καὶ γὰρ φονικὸς ἦν, καὶ τῶν ἄλλων ἡγεμόνων περιαιρούμενος τὰς ἐξουσίας, καὶ καθόλου πάντων βουλόμενος ἄρχειν βιαίως· ὁ δὲ Πτολεμαῖος τοὐναντίον εὐεργετικὸς καὶ ἐπιεικὴς, καὶ μεταδιδοὺς πᾶσι τοῖς ἡγεμόσι τῆς παῤῥησίας, πρὸς δὲ τούτοις, διειληφὼς πάντας τοὺς ἐπικαιροτάτους Αἰγύπτου τόπους φυλακαῖς ἀξιολόγοις καὶ βέλεσι παντοδαποῖς, καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν εὖ κατεσκευασμένοις.

Diuersi Perdiccae et Ptolemaei mores.

νοις. διὸ καὶ κατὰ τὰς ἐπιβολὰς κατὰ τὸ πλεῖστον ἐπλεονέκτει, πολλοὺς ἔχων εὐνοοῦντας καὶ προθύμως διακινδυνεύοντας. ὁ δ' οὖν Περδίκκας, διορθούμενος τὰς ἐλαττώσεις, συνήγαγε τοὺς ἡγεμόνας, καὶ τοὺς μὲν δωρεαῖς, τοὺς δ' ἐπαγγελίαις μεγάλαις, πάντας δὲ φιλανθρώποις ὁμιλίαις ἐξιδιοποιησάμενος, προετρέψατο πρὸς τοὺς ἐπιφερομένους κινδύνους· παραγγείλας δὲ ἑτοίμους εἶναι πρὸς ἀναζυγὴν, ὥρμησε μετὰ τῆς δυνάμεως ἀφ' ἑσπέρας, οὐδενὶ δηλώσας τὸν τόπον εἰς ὃν διεγνωκὼς ἦν καταντᾶν. τὴν δὲ νύκτα πᾶσαν ὁδοιπορήσας ἐν τάχει, κατεστρατοπέδευσε παρὰ τὸν Νεῖλον, πλησίον φρουρίου τινὸς ὃ προσηγορεύετο Καμήλων τεῖχος· διαφαινούσης δὲ τῆς ἡμέρας, διεβίβαζε τὴν δύναμιν, ἡγουμένων τῶν ἐλεφάντων, ἐπακολουθούντων δὲ τῶν ὑπασπιστῶν καὶ κλιμακοφόρων, καὶ τῶν ἄλλων δι' ὧν ἔμελλε τὴν τειχομαχίαν ποιεῖσθαι. ἐπὶ πᾶσι δὲ ἐπεβάλλοντο οἱ κράτιστοι τῶν ἱππέων, οὓς διενοεῖτο πέμπειν τοῖς περὶ τὸν Πτολεμαῖον, ἐὰν τύχωσιν ἐπιφαινόμενοι.

Perdiccas Camelorum arcem oppugnat.

c. 34. Μεσοπορούντων δ' αὐτῶν, ἐπεφάνησαν οἱ περὶ τὸν Πτολεμαῖον δρόμῳ προσιόντες πρὸς τὴν τοῦ πολίσματος ἐπικουρίαν.

κυρίαν. Φθασάντων δ' αὐτῶν καὶ παρεισπεσόντων εἰς τὸ χωρίον διά τε τῶν σαλπίγγων καὶ βοῆς φανερὰν ποιησάτων τὴν ἑαυτῶν παρουσίαν, οἱ μὲν περὶ τὸν Περδίκκαν οὐ κατεπλάγησαν, ἀλλὰ τολμηρῶς προσῆγον τοῖς τειχίσμασιν. εὐθὺς δ' οἱ μὲν ὑπασπισαὶ προσθέμενοι τὰς κλίμακας ἀνέβαινον, οἱ δ' ἐπὶ τῶν ἐλεφάντων τὸν χάρακα διέσπων, καὶ τὰς ἐπάλξεις ἐῤῥίπτουν. ὁ δὲ Πτολεμαῖος ἔχων περὶ αὐτὸν τοὺς ἀρίστους, καὶ βουλόμενος προτρέψασθαι τοὺς ἄλλους ἡγεμόνας καὶ φίλους προσιέναι τοῖς δεινοῖς, αὐτὸς ἀναλαβὼν τὴν σάρισσαν, καὶ στὰς ἐπ' ἄκρου τοῦ προτειχίσματος, τὸν μὲν ἡγούμενον τῶν ἐλεφάντων ἐξετύφλωσεν, ὑπερδέξιον ἔχων τὴν στάσιν. τὸν δ' ἐπικαθήμενον Ἰνδὸν τραυματίαν ἐποίησε. τοὺς δὲ διὰ τῆς κλίμακος ἀναβαίνοντας καταπεφρονηκότως τύπτων καὶ κατατραυματίζων, περιεκύλισεν εἰς τὸν ποταμὸν μετὰ τῶν ὅπλων. ἀκολούθως δὲ τούτῳ καὶ τῶν φίλων τοῦ Πτολεμαίου διαγωνιζομένων, τὸ μὲν ἐχόμενον θηρίον, κατακεντιθέντος τοῦ κυβερνῶντος αὐτὸ Ἰνδοῦ, παντελῶς ἄχρηστον ἐγένετο. ἐπὶ πολὺν δὲ χρόνον τῆς τειχομαχίας συνεστώσης, οἱ μὲν περὶ τὸν Περδίκκαν ἐκ διαδοχῆς προσβάλλοντες, πᾶσαν σπουδὴν εἰσεφέ-

Quam acriter defendit Ptolemaeus.

εφέροντο κατὰ κράτος ἑλεῖν τὸ χωρίον. ὁ δὲ Πτολεμαῖος, αὐτὸς ἀριςεύων, καὶ τὰς φίλας παρακαλῶν ἐνδείξασθαι τὴν εὔνοιαν ἅμα καὶ τὴν ἀρετὴν, ἡρωϊκὰς ἀγῶνας συνεςήσατο. πολλῶν δ' ἀπολλυμένων παρ' ἀμφοτέροις, διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῆς τῶν ἡγεμόνων φιλοτιμίας, καὶ τῶν περὶ τὸν Πτολεμαῖον ταῖς ὑπεροχαῖς τῶν τόπων πλεονεκτέντων, τῶν δὲ περὶ τὸν Περδίκκαν τοῖς πλήθεσιν ὑπερεχόντων, τὸ τελευταῖον ἀμφοτέρων διημερευσάντων τοῖς κινδύνοις, ὁ μὲν Περδίκκας λύσας τὴν πολιορκίαν ἐπανῆλθεν εἰς τὴν ἰδίαν ςρατοπεδείαν. νυκτὸς δ' ἀναζεύξας, λαθραίων ἐποιεῖτο τὴν πορείαν, καὶ κατήντησεν εἰς τὸν ἀπεναντίον τόπον τῆς Μέμφεως, πρὸς ᾗ συμβαίνει σχίζεσθαι τὸν Νεῖλον, καὶ ποιεῖν νῆσον δυναμένην ἀσφαλῶς δέξασθαι ςρατοπεδείαν τὲ καὶ δύναμιν τὴν μεγίςην. εἰς ταύτην ὖν διεβίβασε τὴν δύναμιν, ἐπιπόνως τῶν ςρατιωτῶν περαιεμένων, διὰ τὸ βάθος τὲ ποταμὲ. μέχρι γὰρ τὲ γενείε τὸ ῥεῦμα προσπῖπτον, ἐσάλευε τὰ σώματα τῶν διαβαινόντων, ἅτε καὶ τῶν ὅπλων ἐμποδιζόντων τὰς ἄνδρας.

Perdiccas obsidionem soluit.

Exercitum transiicit Nilum.

c. 35. Ὁ δὲ Περδίκκας κατανοήσας τὴν δυσκολίαν τὲ ῥείθρε, τὰς μὲν ἐλέφαν-

φραγτας τȣ ποταμȣ ἐκ τῶν εὐωνύμων ἐπέστησεν, ἐκδεχομένȣς k) τὴν καταφορὰν τȣ ποταμȣ καταπραΰνοντας τὸ ῥεῖθρον· τȣς δ' ἱππεῖς ἐκ τȣ δεξιȣ μέρȣς ἔταξε, δι' ὧν ἐξεδέχετο τȣς παραφερομένȣς ὑπὸ τȣ ποταμȣ, καὶ διέσωζεν εἰς τὸ πέραν. ἴδιον δέ τι καὶ παράδοξον συνέβη γενέσθαι κατὰ τὴν διάβασιν τῆς δυνάμεως ταύτης. τῶν πρώτων γὰρ ἀσφαλῶς διαβάντων, οἱ μετὰ ταῦτα περαιȣμενοι, μεγάλοις περιέπιπτον κινδύνοις. ὁ γὰρ ποταμὸς, ȣδεμιᾶς ȣσης αἰτίας φανερᾶς, πολλῷ βαθύτερος ἐγίνετο, καὶ τῶν σωμάτων ὅλων καταδυομένων, ἅπαντες εἰς πολλὴν ἀμηχανίαν περιέπιπτον. τῆς δὲ κατὰ τὴν πλήρωσιν αἰτίας ἐπιζητȣμένης, τὸ μὲν ἀληθὲς ἀσυλλόγιςον ἦν. ἔφασαν δ' οἱ μὲν ἐν τοῖς ἄνω τόποις ἐγκεχωσμένην διώρυγα πάλιν ἐκφραχθῆναι, καὶ συμμιχθεῖσαν τῷ ποταμῷ, βαθύτερον πεποιηκέναι τὸν πόρον, οἱ δ' ὄμβρȣς ἐν τοῖς ἄνω τόποις γενομένȣς αὐξῆσαι τὸ μέγεθος τȣ Νείλȣ. τȣτων δ' ȣδέτερον ἦν· ἀλλὰ τȣ πόρȣ τὴν μὲν πρώτην διάβασιν ἀσφαλεςέραν συνέβαινε γεγονέναι, ἀκεραίȣ τῆς κατὰ τὴν διάβασιν ἄμμȣ

Summa in transeundo Nilum difficultas.

k) Sic vtique reponendum erat. Vulgo in omnibus ἐκδεχόμενοι.

ἄμμȣ γεγενημένης· κατὰ δὲ τὰς ἄλλας ὑπὸ τῶν προδιαβεβηκότων ἵππων τε καὶ ἐλεφάντων, ἔτι δὲ πεζῶν, τοῖς μὲν πᾶσι τὴν ἄμμον πατȣμένην καὶ κινȣμένην, ὑπὸ τȣ͂ ῥείθρȣ κατενεχθῆναι, καὶ διὰ τȣ͂το κοιλωθέντος τȣ͂ πόρȣ, βαθυτέραν γενέσθαι τὴν διάβασιν κατὰ μέσον τὸν ποταμόν. διὰ δὲ ταύτην τὴν αἰτίαν ἀδυνατȣ́σης τῆς λοιπῆς δυνάμεως διαβῆναι τὸν ποταμὸν, ὁ Περδίκκας εἰς πολλὴν ἀπορίαν ἐνέπιπτε, τῶν μὲν διαβεβηκότων ȣ̓κ ἀξιομάχων ὄντων τοῖς πολεμίοις, τῶν δ' ἐν τῷ πέραν μὴ δυναμένων βοηθεῖν τοῖς ἰδίοις, προσέταξεν εἰς τȣ̓πίσω πάλιν ἀπιέναι πάντας. διόπερ ἀναγκασθέντων ἁπάντων περαιȣ͂σθαι τὸ ῥεῖθρον, οἱ μὲν ἐπιςάμενοι καλῶς νεῖν, καὶ τοῖς σώμασιν ἰσχυρότεροι, μετὰ πολλῆς κακοπαθείας διενήξαντο τὸν Νεῖλον, πολλὰ τῶν ὅπλων ἀποβαλόντες· τῶν δ' ἄλλων διὰ τὴν ἀπειρίαν οἱ μὲν ὑπὸ τȣ͂ ῥείθρȣ κατεπόθησαν, οἱ δὲ πρὸς τȣ̀ς πολεμίȣς ἐξέπεσον. οἱ πλεῖςοι δὲ παρενεχθέντες ἐπὶ πολὺν χρόνον ὑπὸ τῶν ἐν τῷ ποταμῷ θηρίων κατεβρώθησαν.

Magna exercitus pars in flumine perit.

c. 36. Ἀπολομένων δὲ πλειόνων ἢ δισχιλίων, ἐν οἷς καὶ τῶν ἐπιφανῶν τινες ἡγεμόνων ὑπῆρχον, ἀλλοτρίως τὸ πλῆθος

ἔσχε

ἔσχε πρὸς τὸν Περδίκκαν. ὁ δὲ Πτολεμαῖος τὰ σώματα τῶν πρὸς αὐτὸν ἐκπεσόντων καύσας, καὶ τῆς ἁρμοζούσης κηδείας ἀξιώσας, ἀπέστειλε τὰ ὀστᾶ πρὸς τοὺς οἰκείους τε καὶ φίλους τῶν τετελευτηκότων. τούτων δὲ πραχθέντων, οἱ παρὰ τῷ Περδίκκᾳ Μακεδόνες πρὸς μὲν τοῦτον πολλῷ μᾶλλον ἀπεθηριώθησαν, πρὸς δὲ τὸν Πτολεμαῖον ἀπέκλιναν ταῖς εὐνοίαις. ἐπιγενομένης δὲ νυκτὸς, πλήρης ἦν ἡ παρεμβολὴ κλαυθμοῦ καὶ πένθους, τοσούτων μὲν ἀνδρῶν ἀλόγως ἀπολωλότων ἄνευ πολεμίας πληγῆς, καὶ τούτων οὐκ ἐλαττόνων ἢ χιλίων θηριοβρώτων γεγονότων· πολλοὶ μὲν τῶν ἡγεμόνων συνίσταντο, καὶ κατηγόρουν τοῦ Περδίκκου, πᾶσα δ' ἡ φάλαγξ τῶν πεζῶν ἀπαλλοτριωθεῖσα φανερὰν διὰ τῆς ἀπειλούσης φωνῆς τὴν ἰδίαν κατεσκεύασεν ἀλλοτριότητα. διόπερ πρῶτοι τῶν ἡγεμόνων ἀπέστησαν ὡς ἑκατὸν, ὧν ἦν ἐπιφανέστατος Πύθων 1), ὁ τοὺς ἀποστάντας Ἕλληνας καταπολεμήσας, οὐδενὸς δὲ τῶν Ἀλεξάνδρου λειπόμενος φίλων ἀρετῇ τε καὶ δόξῃ. μετὰ δὲ ταῦτα καὶ τῶν ἱππέων τινὲς συμφρονήσαντες ἐπὶ τὴν σκηνὴν

Ptolemaeus sibi exercitum Perdiccae conciliat.

1) Πίθων et mox ἅπαντας Ἕλληνας Steph. Rhod.

Perdiccas a suis interficitur.

τȣ̃ Περδίκκȣ κατήντησαν, καὶ προσπεσόντες ἀθρόοι κατέσφαξαν τὸν Περδίκκαν. τῇ δ' ὑςεραίᾳ γενομένης ἐκκλησίας, ὁ Πτολεμαῖος καταβὰς, καὶ τȣ̀ς Μακεδόνας ἀσπασάμενος, περί τε τῶν καθ' αὑτὸν ἀπελογήσατο, καὶ τῶν ἐπιτηδείων ἐκλελοιπότων ἐχορήγησε σῖτόν τε δαψιλῆ ταῖς δυνάμεσι, καὶ τῶν ἄλλων ἐπιτηδείων ἐπλήρωσε τὴν παρεμβολήν. μεγάλης δὲ τυγχάνων ἀποδοχῆς, καὶ δυνάμενος παραλαβεῖν τὴν ἐπιμέλειαν τῶν βασιλέων διὰ τὴν τȣ̃ πλήθȣς εὔνοιαν m), τȣ́τȣ μὲν ȣ̓κ ὠρέχθη, τῷ δὲ Πύθωνι καὶ Ἀῤῥιδαίῳ χάριτας ὀφείλων, συγκατεσκεύασε τὴν τῶν ὅλων ἡγεμονίαν. οἱ γὰρ Μακεδόνες, βȣλῆς προτεθείσης περὶ τῆς ἡγεμονίας, καὶ συμβȣλεύσαντος Πτολεμαίȣ, πάντες προθύμως εἵλοντο τῶν βασιλέων ἐπιμελητὰς αὐτοκράτορας Πύθωνα καὶ Ἀῤῥιδαῖον, τὸν τὸ σῶμα τȣ̃ βασιλέως κατακομίσαντα. Περδίκκας μὲν ȣ̓̃ν ἄρξας ἔτη τρία, τȣ̃τον τὸν τρόπον ἀπέβαλε τὴν ἡγεμονίαν καὶ τὴν ψυχήν.

Ptolemaeus tutelam filiorum regis non suscipit.

C. 37.

m) βιαζόμενος add. Steph. Rhod. mox apud eosdem legitur: τȣ́τȣ μὲν ὠρέχθη, τῷ Πύθωνι sine ȣ̓κ et δέ.

c. 37. Μετὰ δὲ τὴν ἀναίρεσιν τῦ Περδίκκυ Ἄτταλος· ὁ τῦ στόλυ τὴν ἡγεμονίαν ἔχων, διέτριβε μὲν περὶ τὸ Πηλύσιον, ὡς δ' ἐπύθετο τὴν τῆς γυναικὸς ἀναίρεσιν καὶ τὴν Περδίκκυ, τὸν στόλον ἀναλαβὼν ἐξέπλευσε, καὶ κατήντησεν εἰς Τύρον. — ἐν τῇ Τύρῳ διατριβὼν, ἀνελάμβανε τῶν Περδίκκυ φίλων τὰς διασωζομένυς ἐκ τῆς πρὸς τῇ Μέμφει στρατοπεδείας.

Attalus classem regiam ex Aegypto abducit.

c. 39. Ἀῤῥιδαῖος καὶ Πύθων, οἱ τῶν βασιλέων ἐπιμεληταὶ, ἀναζεύξαντες ἀπὸ τῦ Νείλυ μετὰ τῶν βασιλέων καὶ τῆς δυνάμεως, ἧκον εἰς Τριπαράδεισον τῆς ἄνω Συρίας. ἐνταῦθα δὲ —— οἱ Μακεδόνες ἐπιμελητὴν εἵλοντο τὸν Ἀντίπατρον αὐτοκράτορα. ὃς δὲ —— τὰς σατραπείας ἐξ ἀρχῆς ἐμερίσατο, καὶ Πτολεμαίῳ μὲν τὴν προϋπάρχυσαν προσώρισεν. ἀδύνατον γὰρ ἦν τῦτον μεταθεῖναι, διὰ τὸ δοκεῖν τὴν Αἴγυπτον διὰ τῆς ἰδίας ἀνδρείας ἔχειν οἱονεὶ δορίκτητον.

Regii exercitus regressus ex Aegypto.

Antipater tutor regum, noua prouinciarum distributione, Ptolemaeo Aegyptum confirmat.

c. 43. Κατὰ δὲ τὴν Αἴγυπτον, Πτολεμαῖος παραδόξως ἀποτετριμμένος τόν τε Περδίκκαν καὶ τὰς βασιλικὰς δυνάμεις, τὴν μὲν Αἴγυπτον ὡσανεί τινα δορίκτητον εἶχεν· ὁρῶν δὲ τήν τε Φοινίκην καὶ τὴν Κοίλην ὀνομαζομένην Συρίαν εὐφυῶς κειμένας

μένας κατὰ τῆς Αἰγύπτȣ, πολλὴν εἰσεφέρετο σπȣδὴν κυριεῦσαι τȣ́των τῶν πόλεων. ἐξαπέςειλεν ȣ̓͂ν τὴν ἱκανὴν δύναμιν, καὶ ςρατηγὸν ἕνα τῶν Φίλων προχειρισάμενος Νικάνορα. ȣ̔͂τος δὲ ςρατεύσας εἰς τὴν Συρίαν, Λαομεδόντα μὲν τὸν σατράπην ἐζώγρησε, τὴν δὲ Συρίαν ἅπασαν ἐχειρώσατο. ὁμοίως δὲ καὶ τὰς κατὰ τὴν Φοινίκην πόλεις προσαγαγόμενος, καὶ ποιήσας ἐμΦρȣ́ρȣς, ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Αἴγυπτον, συντομὸν τὴν ςρατείαν καὶ πρακτικὴν πεποιημένος.

Ptolemaeus per Nicanorem occupat Coële Syriam et Phoenicen.

c. 49. Ὁ Κάσσανδρος — — ἐξαπέςειλε πρὸς Πτολεμαῖον λάθρα πρεσβεύτας, τήν τε Φιλίαν ἀνανεȣ́μενος, καὶ παρακαλῶν συμμαχεῖν αὐτῷ, καὶ ναυτικὴν δύναμιν πέμψαι τὴν ταχίςην ἐκ τῆς Φοινίκης ἐπὶ τὸν Ἑλλήσποντον.

Cassander Antipatri filius societatem cum Ptolemaeo renouare studet.

c. 55. Πολυσπέρχων ὁ τῶν βασιλέων ἐπιμελητὴς μετὰ τὴν ἀπαλλαγὴν τȣ͂ Κασσάνδρȣ, προεώρα μὲν τὸ μέγεθος τȣ͂ πρὸς Κάσσανδρον ἐσομένȣ πολέμȣ· Φανερȣ͂ ὄντος, — — συμμαχήσειν τῷ Κασσάνδρῳ Πτολεμαῖόν τε τὸν Αἰγύπτȣ κρατȣ͂ντα, καὶ Ἀντίγονον τὸν Φανερῶς ἤδη γενόμενον ἀποςάτην τῶν βασιλέων· ἀμΦοτέρȣς δὲ καὶ δυνάμεις μεγάλας καὶ

χρη-

χρημάτων ἔχειν πλῆθος, ἔτι δὲ πολλῶν ἐθνῶν καὶ πόλεων ἀξιολόγων κυριεύειν.'

c. 62. Παραδόξȣ δὲ καὶ ταχείας τῆς περὶ τὸν Εὐμένη γενομένης αὐξήσεως, Πτολεμαῖος μὲν μετὰ ςόλȣ πλεύσας εἰς Ζεφύριον τῆς Κιλικίας, διεπέμπετο πρὸς τὸς τῶν Ἀργυρασπίδων ἡγεμόνας, παρακαλῶν μὴ προσέχειν τῷ Εὐμένει, καθ' ȣ̔ πάντες Μακεδόνες θάνατον κατέγνωσαν. ὁμοίως δὲ πρὸς τὸς ἐπὶ τῶν ἐν Κυΐνδοις Φρȣρίων τεταγμένȣς ἐξέπεμψε, διαμαρτυρόμενος μὴ διδόναι μηδὲν τῶν χρημάτων Εὐμένει, καὶ τὴν ἀσφάλειαν αὐτοῖς ἐπηγγείλατο παρέξεσθαι. ἀλλὰ τȣ́τῳ ȣ̓δεὶς προσεῖχε. Ptolomaeus Eumenis successibus aduersatur.

c. 73. Εὐμένης δὲ, πυθόμενος τὴν ὁρμὴν τῶν περὶ τὸν Ἀντίγονον, ἐπεβάλετο μὲν τὴν Φοινίκην ἀνακτᾶσθαι τοῖς βασιλεῦσι, κατειλημμένην ἀδίκως ὑπὸ Πτολεμαίȣ· κατασταχȣ́μενος δ' ὑπὸ τῶν καιρῶν, ἀνέζευξεν ἐκ τῆς Φοινίκης, καὶ διὰ τῆς Κοίλης Συρίας προῆγε μετὰ τῆς δυνάμεως, σπεύδων τῶν ἄνω λεγομένων σατραπειῶν ἅψασθαι. Eumenes Ptolemaeo Phoenicen frustra eripere conatur.

Ex Libro XIX. c. 55. Σέλευκος ἀναλογιζόμενος τὰ Πύθωνι συμβάντα, περιδέης Seleucus Antigonum ti-

mens, e Satrapia Babylonis ad Ptolemaeum confugit.

δέης ἦν, μήποτε προφάσεως λαβόμενος ὁ Ἀντίγονος ἀνελεῖν αὐτὸν ἐπιχειρήσῃ. — ταῦτ' ἔν εὐλαβηθεὶς, ἐξεπήδησε μετὰ πεντήκονθ' ἱππέων, διανοέμενος εἰς Αἴγυπτον ἀποχωρεῖν πρὸς Πτολεμαῖον. διεβεβόητο γὰρ ἡ τέτε χρηςότης καὶ τὸ πρὸς τὲς καταφεύγοντας ἐπ' αὐτὸν εὐμενὲς καὶ φιλάνθρωπον.

c. 56. Ὁ δ' ἔν Σέλευκος διασωθεὶς εἰς τὴν Αἴγυπτον, φιλανθρωπίας τε πάσης ἐτύγχανε παρὰ Πτολεμαίῳ, καὶ κατηγορίαν ἐποιεῖτο πικρὰν Ἀντιγόνε, λέγων ὅτι διεγνώκει πάντας τὲς ἐν ἀξιώμασιν ὄντας, καὶ μάλιςα τὲς Ἀλεξάνδρῳ συνεςρατευκότας ἐκβαλεῖν ἐκ τῶν σατραπειῶν, καὶ τέτων ἀποδείξεις ἔφερε τήν τε Πύθωνος ἀναίρεσιν, καὶ τὴν Πευκέςε τῆς Περσίδος ἀφαίρεσιν, καὶ τὰ περὶ αὐτὸν συμβάντα. πάντας γὰρ ἐδὲν ἠδικηκότας, ἀλλὰ καὶ χρείας πολλὰς καὶ μεγάλας ἐν τῇ φιλίᾳ παρεσχημένες, ἀρετῆς ὑπομεμενηκέναι πρόστιμον. διεξῄει δὲ καὶ τὰ μεγέθη τῶν περὶ αὐτὸν δυνάμεων, καὶ τὸ πλῆθος τῶν χρημάτων, ἔτι δὲ τὰς προσφάτες εὐτυχίας, ἐξ ὧν ὑπεδείκνυεν ὑπερήφανον γεγενημένον, καὶ ταῖς ἐλπίσι περιειληφότα πᾶσαν τὴν Μακεδό-

κεδόνων βασιλείαν. διὰ δὲ τοιούτων λόγων προτρεψάμενος τὸν Πτολεμαῖον ἑτοιμάζεσθαι τὰ πρὸς τὸν πόλεμον, ἐξέπεμψε τινὰς τῶν φίλων εἰς τὴν Εὐρώπην, προστάξας πειρᾶσθαι τοῖς ὁμοίοις λόγοις ἐχθροὺς Ἀντιγόνου καταστῆσαι Κάσσανδρόν τε καὶ Λυσίμαχον. ὧν ταχὺ τὸ κελευσθὲν συντελεσάντων, ἀρχὴ διαφορᾶς ἐφύετο, καὶ μεγάλων πολέμων. Ὁ δ' Ἀντίγονος, ἐκ τῶν εἰκότων συλλογισάμενος τὴν Σελεύκου προαίρεσιν, ἐξέπεμψε πρεσβευτὰς πρός τε Πτολεμαῖον καὶ Λυσίμαχον καὶ Κάσσανδρον, ἀξιῶν διαφυλάσσειν τὴν προϋπάρχουσαν φιλίαν· τῆς δὲ Βαβυλωνίας καταστήσας σατράπην Πύθωνα τὸν ἐκ τῆς Ἰνδικῆς καταβεβηκότα, μετὰ τῆς δυνάμεως ἀνέζευξεν, ἐπὶ τῆς Κιλικίας τὴν πορείαν ποιούμενος.

Seleucus Ptolemaeum ad bellum contra Antigonum concitat.

c. 57. Προάγοντος δ' εἰς τὴν ἄνω Συρίαν Ἀντιγόνου, παρεγένοντο πρέσβεις παρά τε Πτολεμαίου καὶ Λυσιμάχου καὶ Κασσάνδρου. οὗτοι δ' εἰσαχθέντες εἰς τὸ συνέδριον, ἠξίουν Καππαδοκίαν μὲν καὶ Λυκίαν Κασσάνδρῳ δοθῆναι, Φρυγίαν δὲ τὴν ἐφ' Ἑλλησπόντῳ Λυσιμάχῳ, Συρίαν δὲ πᾶσαν Πτολεμαίῳ, Βαβυλωνίαν δὲ Σελεύκῳ. τῶν δὲ θησαυρῶν, οὓς παρ-

Ptolemaei ad Antigonum legatio.

ἔλαβε

ἔλαβε μετὰ τὴν πρὸς Εὐμένη μάχην, ποιήσασθαι μερισμόν· καὶ γὰρ αὐτὰς κεκοινωνηκέναι τοῦ πολέμου. εἰ δὲ μηδὲν τούτων ποιήσῃ, συστάντες ἅπαντες ἔφασαν πολεμήσειν αὐτῷ. τοῦ δ' Ἀντιγόνου τραχύτερον ἀποκριναμένου, καὶ τὰ πρὸς Πτολεμαῖον εἰπόντος παρασκευάζεσθαι, συνέβη τοὺς πρέσβεις ἀπράκτους ἐπανελθεῖν. μετὰ δὲ ταῦθ' οἱ μὲν περὶ Πτολεμαῖον καὶ Λυσίμαχον, ἔτι δὲ καὶ Κάσσανδρον, συμμαχίαν πρὸς ἀλλήλους ποιησάμενοι, δυνάμεις τὲ συνῆγον, καὶ παρασκευὰς ὅπλων τὲ καὶ βελῶν καὶ τῶν ἄλλων τῶν χρησίμων ἐποίουν. Ἀντίγονος δ' ὁρῶν ἐφ' ἑαυτὸν συνεστηκότας πολλοὺς καὶ μεγάλους τοῖς ἀξιώμασιν ἄνδρας, καὶ συλλογιζόμενος τὸ μέγεθος τοῦ φυομένου, τὰ τ' ἔθνη καὶ πόλεις καὶ δυνάστας προσεκαλεῖτο εἰς συμμαχίαν.

Infecta re reuertitur.

Antigonus bellum parat.

Classem efficere conatur.

c. 58. Ἀπὸ δὲ τούτων γενόμενος, ἀνέζευξεν ἐπὶ Φοινίκην, σπεύδων ναυτικὴν δύναμιν συστήσασθαι. συνέβαινε γὰρ τοὺς μὲν πολεμίους τότε θαλασσοκρατεῖν, ναῦς πολλὰς ἔχοντας, αὐτῷ δὲ τὸ παράπαν οὐδ' ὀλίγας εἶναι· στρατοπεδεύσας δὲ ἐν Τύρῳ τῆς Φοινίκης, καὶ πολιορκῆσαι διανοούμενος τὴν Τύρον, μετεπέμπετο τοὺς βασι-

λεῖς

λεῖς τῶν Φοινίκων, καὶ τὰς ὑπάρχους τῆς Συρίας· καὶ τοὺς μὲν βασιλεῖς προετρέψατο συνεπιλαβέσθαι ναυπηγίας, ἐπειδὰ τὰς ναῦς τὰς ἐκ Φοινίκης ἁπάσας μετὰ τῶν πληρωμάτων Πτολεμαῖος εἶχεν ἐν Αἰγύπτῳ· τοῖς δ' ὑπάρχοις ἐκέλευσεν ἑτοιμάσαι κατὰ τάχος πυρῶν μὲν μεδίμνων μυριάδας τετρακοσίας πεντήκοντα. — τοῦ δ' Ἀντιγόνου περὶ ταῦτα ὄντος, καὶ πλησίον τῆς θαλάσσης κατεστρατοπεδευκότος, ἧκεν ἐξ Αἰγύπτου Σέλευκος μετὰ νεῶν ἑκατὸν, κεκοσμημένων βασιλικῶς καὶ πλεουσῶν ἱκανῶς. ποιουμένου δ' αὐτοῦ τὸν παράπλουν παρ' αὐτὴν τὴν στρατοπεδείαν καταπεφρονηκότως, οἵτε ἐκ τῶν συμμαχίδων πόλεων, καὶ πάντες οἱ κοινοπραγοῦντες τοῖς περὶ Ἀντίγονον, ἄθυμοι καθειστήκεισαν. πρόδηλον γὰρ ἦν ὅτι θαλασσοκρατοῦντες οἱ πολέμιοι πορθήσουσι τοὺς τοῖς ἐναντίοις κοινοπραγοῦντας ἀπὸ τῆς πρὸς Ἀντίγονον φιλίας. Ὁ δ' Ἀντίγονος τούτους μὲν παρεκάλει θαῤῥεῖν, διαβεβαιούμενος ἐν ταύτῃ τῇ θερείᾳ ἀποπλεύσεσθαι ναυσὶ πεντακοσίαις.

c. 59. Ὄντος δ' αὐτοῦ περὶ ταῦτα, παρῆν Ἀγησίλαος ὁ πεμφθεὶς εἰς Κύπρον πρεσβευτὴς, ἀπαγγέλλων ὅτι Νικοκρέων μὲν καὶ τῶν ἄλλων οἱ κράτιστοι βασιλεῖς

Πτολεμαῖον πεποίηνται συμμαχίαν. ὁ δὲ Κιττιεὺς καὶ Λαπίθιος, ἔτι δὲ Μάριος καὶ Κερυνίτης τὴν πρὸς αὐτὸν φιλίαν συντέθεινται. ἀκούσας δὲ ταῦτα, τρισχιλίους μὲν στρατιώτας καὶ στρατηγὸν Ἀνδρόνικον κατέλιπεν ἐπὶ τῆς πολιορκίας· αὐτὸς δὲ μετὰ τῆς δυνάμεως ἀναζεύξας εἰς τὴν τ' Ἰόππην καὶ Γάζαν ἀπειθούσας, κατὰ κράτος εἷλε, καὶ τοὺς μὲν καταληφθέντας Πτολεμαίου στρατιώτας ἐπιδιεῖλεν εἰς τὰς ἰδίας τάξεις, εἰς δὲ τὰς πόλεις παρεισήγαγε φρουρὰν τὴν ἀναγκάσουσαν πειθαρχεῖν τοὺς ἐνοικοῦντας. αὐτὸς δ' ἐπανελθὼν εἰς τὴν πρὸς Παλαιτύρῳ στρατοπεδείαν, παρεσκευάζετο τὰ πρὸς τὴν πολιορκίαν.

Ioppen et Gazam, Ptolemaei praesidia, occupat.

c. 61. Θαλασσοκρατῶν δὲ καὶ διακωλύων σῖτον εἰσάγεσθαι, προσεκαρτέρησε μὲν ἐνιαυτὸν καὶ τρεῖς μῆνας, εἰς ἔνδειαν δὲ δεινὴν ἀγαγὼν τοὺς ἐγκατακεκλεισμένους, τοῖς μὲν παρὰ Πτολεμαίου στρατιώταις συνεχώρησεν ἀπελθεῖν ἔχουσι τὰ ἑαυτῶν. τὴν δὲ πόλιν δι' ὁμολογίας παραλαβὼν, φρουρὰν τὴν διαφυλάξουσαν εἰς αὐτὴν εἰσήγαγεν.

Tyrum fame ad deditionem cogit.

c. 62. Ἅμα δὲ τούτοις πραττομένοις, Πτολεμαῖος μὲν ἀκούσας τὰ δεδογμένα τοῖς μετ' Ἀντιγόνου Μακεδόσι περὶ τῆς τῶν Ἑλλήνων

Ptolemaeus non minus ac Antigonus de-

λήνων ἐλευθερίας, ἔγραψε καὶ αὐτὸς τὰ παραπλήσια· βυλόμενος εἰδέναι τὺς Ἕλληνας ὅτι Φροντίζει τῆς αὐτονομίας αὐτῶν ὐχ ἧττον Ἀντιγόνυ. ὐ γὰρ μικρὰν ῥοπὴν ὁρῶντες ὕσαν ἑκάτεροι προσλαβέσθαι τὴν τῶν Ἑλλήνων εὔνοιαν, διημιλλῶντο πρὸς ἀλλήλυς περὶ τῆς εἰς τύτυς εὐεργεσίας. προσελάβετο δ᾽ εἰς τὴν συμμαχίαν καὶ τὸν τῆς Καρίας σατράπην Κάσσανδρον, ἰσχύοντα καὶ πόλεις ἔχοντα τεταγμένας ὑφ᾽ ἑαυτὸν ὐκ ὀλίγας. προαπεςαλκὼς δὲ τοῖς ἐν Κύπρῳ βασιλεῦσι ςρατιώτας τρισχιλίυς, ἐξέπεμψε τότε δύναμιν ἁδρὰν, σπεύδων συναναγκάσαι τὺς ἐναντιοπραγῦντας ποιεῖν τὸ προστασσόμενον. Μυρμιδόνα μὲν ὖν τὸν Ἀθηναῖον ἀπέςειλε μετὰ ςρατιωτῶν μυρίων, Πολύκλειτον δὲ μετὰ νεῶν ἑκατόν. τῶν δὲ πάντων ςρατηγὸν Μενέλαον τὸν ἀδελφόν. ὗτοι δὲ πλεύσαντες εἰς Κύπρον, κἀκεῖ καταλαβόντες Σέλευκον μετὰ τῦ ςόλυ, συνήδρευσαν βυλευόμενοι τί χρὴ πράττειν. ἔδοξεν ὖν αὐτοῖς Πολύκλειτον μετὰ πεντήκοντα νεῶν πλεῖν εἰς Πελοπόννησον, καὶ διαπολεμεῖν τοῖς περὶ Ἀριςόδημον καὶ Ἀλέξανδρον, ἔτι δὲ Πολυσπέρχοντα· Μυρμιδόνα δὲ καὶ τὺς ξένυς εἰς Καρίαν, βοηθήσοντας τοῖς περὶ τὸν Κάσσανδρον, πο-

cretum de liberanda Graecia facit.

Validum exercitum in Cyprum mittit.

λεμεμένοις ὑπὸ Πτολεμαίε τε̃ ϛρατηγε̃· τὲς δὲ περὶ τὸν Σέλευκον καὶ Μενέλαον ὑπολειφθέντας ἐν Κύπρῳ, μετὰ Νικοκρέοντος τε̃ βασιλέως καὶ τῶν ἄλλων τῶν συμμαχέντων διαπολεμεῖν τοῖς ἐναντιεμένοις. τε̃τον δὲ τὸν τρόπον τῆς δυνάμεως διαμεριθείσης, οἱ περὶ Σέλευκον Κερυνίαν μὲν καὶ Λάπιθον ἐξεπολιόρκησαν· Στασίοικον δὲ τὸν βασιλέα τῶν Μανέων προσαγαγόμενοι, τὸν Ἀμαθεσίων δυνάϛην ἠνάγκασαν ὅμηρα δε̃ναι· τὴν δὲ τῶν Κιτίων πόλιν ἐ δυνάμενοι προσαγαγέσθαι, συνεχῶς ἐπολιόρκεν πάσῃ τῇ δυνάμει.

Successus Ptolemaeanorum.

Polyclitus Ptolemaei legatus rem bene gerit.

c. 64. Πολύκλειτος χωρὶς κινδύνων πλεονεκτήσας, ἀπέπλευσεν εἰς Κύπρον, ἐντεῦθεν δ' εἰς Πηλέσιον. Ὁ δὲ Πτολεμαῖος τε̃τον μὲν ἐπαινέσας, δωρεαῖς μεγάλαις ἐτίμησε, καὶ πολὺ μᾶλλον προῆγεν, ὡς ἀρχηγὸν γεγονότα μεγάλε προτερήματος. τὸν δὲ Περίλαον καὶ τῶν ἄλλων αἰχμαλώτων τινὰς ἀπέλυσεν, ἐλθέσης περὶ τέτων πρεσβείας παρ' Ἀντιγόνε. αὐτὸς δὲ παρῆλθεν ἐπὶ τὸ καλέμενον Ἔκρηγμα. κἀκεῖ συνελθὼν εἰς λόγες Ἀντιγόνῳ, πάλιν ἀπῆλθεν, ἐ συγχωρε̃ντος Ἀντιγόνε τὰ ἀξιέμενα.

c. 68.

c. 68. Ὁ δὲ Κάσσανδρος παραγενόμενος εἰς Μακεδονίαν, καὶ πυθόμενος πολεμεῖσθαι τὰς ἐν Καρίᾳ πόλεις, ὅσαι συνεμάχουν τοῖς περὶ Πτολεμαῖον καὶ Σέλευκον, ἐξέπεμψε δύναμιν εἰς τὴν Καρίαν, ἅμα μὲν βουλόμενος βοηθεῖν τοῖς συμμάχοις, ἅμα δὲ σπεύδων εἰς περισπασμοὺς ἐμβαλεῖν Ἀντίγονον, ἵνα μὴ σχολὴν ἔχῃ διαβαίνειν εἰς τὴν Εὐρώπην.

Cassander Antipatri fil. sociis Ptolomaei in Caria opem fert contra Antigonum.

c. 69. Ἀντίγονος δὲ ὁρῶν τὸν Κάσσανδρον ἀντεχόμενον τῆς Ἀσίας, Δημήτριον μὲν τὸν υἱὸν ἀπέλιπεν ἐν τῇ Συρίᾳ, προστάξας ἐνεδρεύειν τοὺς περὶ Πτολεμαῖον, οὓς ὑπώπτευεν ἐκ τῆς Αἰγύπτου προάξειν μετὰ δυνάμεως ἐπὶ Συρίας. συναπέλιπε δ' αὐτῷ πεζοὺς μὲν ξένους μυρίους, Μακεδόνας δὲ δισχιλίους, Λυκίους δὲ καὶ Παμφυλίους πεντακοσίους, Πέρσας δὲ τοξότας καὶ σφενδονήτας τετρακοσίους, ἱππεῖς δὲ πεντακισχιλίους, ἐλέφαντας δὲ πλείους τῶν τεσσαράκοντα. παρακατέστησε δ' αὐτῷ καὶ συμβούλους τέσσαρας, Νέαρχόν τε τὸν Κρῆτα, καὶ Πύθωνα τὸν Ἀγήνορος, πρὸς δὲ τούτοις, Ἀνδρόνικόν τε τὸν Ὀλύνθιον, καὶ Φίλιππον, ἄνδρας πρεσβυτέρους καὶ συνεστρατευκότας τῷ Ἀλεξάνδρῳ πᾶσαν τὴν στρατείαν. ἦν γὰρ

Antigonus filium Demetrium opponit Ptolemaeo.

Copiae Demetrii.

Δημήτριος ἔτι νέος τὴν ἡλικίαν ὡς ἂν γεγονὼς ἔτη δύο πρὸς τοῖς εἴκοσιν. αὐτὸς δὲ τὴν ἄλλην δύναμιν ἔλαβε, καὶ —— παραγενόμενος εἰς Κελαινὰς τῆς Φρυγίας, διεῖλε τὸ ϛρατόπεδον εἰς χειμασίαν.

Olymp. CXVI. ann. 4.

c. 73. Τῶν δὲ κατὰ τοῦτον τὸν ἐνιαυτὸν πράξεων τέλος ἐχουσῶν, Ἀθήνησι μὲν παρέλαβε τὴν ἀρχὴν Θεόφραϛος· ἐν Ῥώμῃ δ᾽ ὕπατοι κατεϛάθησαν Μάρκος Πόπλιος καὶ Γάϊος Σουλπίκιος.

Olymp. CXVII. ann. 1.

c. 77. Τοῦ δ᾽ ἔτους τούτου διελθόντος, Ἀθήνησι μὲν ἦρχε Πολέμων, ἐν Ῥώμῃ δ᾽ ὑπῆρχον ὕπατοι Λεύκιος Παπίριος τὸ πέμπτον καὶ Γαΐος Ἰούνιος.

Cyrenaei a Ptolemaeo deficiunt.

c. 79. Τῆς δ᾽ αὐτῆς θερείας, Κυρηναῖοι μὲν ἀποϛάντες Πτολεμαίου, τὴν ἄκραν περιεϛρατοπέδευσαν, ὡς αὐτίκα μαλὰ τὴν Φρουρὰν ἐκβαλοῦντες. παραγενομένων δὲ πρεσβευτῶν ἐκ τῆς Ἀλεξανδρείας, καὶ παρακαλούντων παύσασθαι τῆς πολιορκίας, τούτους μὲν ἀπέκτεινων, τὴν δὲ ἄκραν ἐνεργέϛερον ἐπολιόρκουν. ἐφ᾽ οἷς παροξυνθεὶς ὁ Πτολεμαῖος, ἀπέϛειλεν Ἄγιν ϛρατηγὸν μετὰ δυνάμεως πεζῆς. ἐξέπεμψε δὲ καὶ ϛόλον τὸν συλληψόμενον τοῦ πολέμου, ναύαρχον ἐπιϛήσας Ἐπαίνετον.

νετον. ὁ δὲ Ἄγις ἐνεργῶς διαπολεμήσας τοῖς ἀφεστηκόσιν, ἐκυρίευσε κατὰ κράτος τῆς πόλεως, καὶ τοὺς μὲν αἰτίους τῆς ἀποστάσεως δήσας ἀπέστειλεν εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν· καὶ τῶν ἄλλων τὰ ὅπλα παρελόμενος, καὶ τὰ κατὰ τὴν πόλιν διοικήσας ὡς ποτ' ἔδοξεν αὐτῷ συμφέρειν, ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Αἴγυπτον. Πτολεμαῖος δὲ, τῶν περὶ Κυρήνην αὐτῷ κατὰ νοῦν ἀπηντηκότων, διῆρεν ἐκ τῆς Αἰγύπτου μετὰ δυνάμεως εἰς τὴν Κύπρον, ἐπὶ τοὺς ἀπειθοῦντας τῶν βασιλέων. Πυγμαλίωνα δὲ εὑρὼν διαπρεσβευόμενον πρὸς Ἀντίγονον ἀνεῖλε· Πράξιππον δὲ τὸν τῆς Λαπιθίας βασιλέα, καὶ τὸν τῆς Κερυνίας δυνάστην ὑποπτεύσας ἀλλοτρίως ἔχειν, συνέλαβε, καὶ Στασίοικον τὸν τοῦ Μαλιέως· καὶ τὴν μὲν πόλιν κατέσκαψε, τοὺς δ' οἰκοῦντας μετήγαγεν εἰς Πάφον. ταῦτα δὲ διαπραξάμενος, τῆς μὲν Κύπρου κατέστησε στρατηγὸν Νικοκρέοντα, παραδοὺς τάς τε πόλεις καὶ τὰς προσόδους τῶν ἐκπεπτωκότων βασιλέων. αὐτὸς δὲ μετὰ δυνάμεως ἐκπλεύσας ἐπὶ τῆς Συρίας τῆς ἄνω καλουμένης, Ποσίδειον καὶ Ποταμοὺς Καρῶν ἐκπολιορκήσας διήρπασεν. ἑτοίμως δὲ πλεύσας ἐπὶ Κιλικίας, Μαλλὸν εἷλε, καὶ τοὺς ἐγκαταληφθέντας ἐλαφυροπώλησεν.

Ab Agide Ptolemaei praefecto subiguntur.

Ptolemaei expeditio in Cyprum.

Syriam et Ciliciam.

ἐπόρθησε δὲ καὶ τὴν ἐγγὺς χώραν, καὶ τὸ στρατόπεδον ὠφελείας ἐμπλήσας, ἀπέπλευσεν εἰς τὴν Κύπρον. ἐπολιτεύετο δὲ πρὸς τοὺς στρατιώτας οὕτως, ἐκκαλούμενος αὐτῶν τὰς προθυμίας εἰς τοὺς ἐπιφερομένους κινδύνους.

c. 80. Δημήτριος δὲ ὁ Ἀντιγόνου διέτριβεν ἀεὶ περὶ Κοίλην Συρίαν, ἐφεδρεύων ταῖς τῶν Αἰγυπτίων δυνάμεσιν. ὡς δ' ἤκουσε τὰς τῶν πόλεων ἁλώσεις, Πύθωνα μὲν ἐπὶ τῶν τόπων κατέλιπε στρατηγὸν, δοὺς αὐτῷ τοὺς ἐλέφαντας καὶ τὰ βαρέα τῶν ταγμάτων· αὐτὸς δὲ ἀναλαβὼν τούς τε ἱππεῖς καὶ τὰ ψιλικὰ τάγματα, προῆγεν ἐπὶ Κιλικίας συντόμως, βοηθήσων τοῖς κινδυνεύουσιν· ὑστερήσας δὲ τῶν καιρῶν, καὶ καταλαβὼν ἀποπεπλευκότας τοὺς πολεμίους, ἐπανῆλθε συντόμως ἐπὶ τὸ στρατόπεδον, ἀποβεβληκὼς τῶν ἵππων τοὺς πλείους κατὰ τὴν ὁδοιπορίαν. διέτεινε γὰρ ἓξ ἡμέρας ἀπὸ Μαλλοῦ, σταθμοὺς εἴκοσι καὶ τέσσαρας, ὥστε διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῆς κακοπαθείας, μήτε σκευοφόρων ἀκολουθῆσαι μηδένα, μήτε τοὺς ἱπποκόμους. Ὁ δὲ Πτολεμαῖος, κατὰ νοῦν αὐτῷ τῶν πραγμάτων ἀπηντηκότων, τότε μὲν ἀπῆρεν εἰς Αἴγυπτον· μετ' ὀλίγον δὲ χρόνον

Demetrius Ciliciae succurrere studet.

παρα-

παροξυνόμενος ὑπὸ Σελεύκου, διὰ τὴν πρὸς τὸν Ἀντίγονον ἀλλοτριότητα, διέγνω στρατεύειν ἐπὶ Κοίλην Συρίαν, καὶ παρατάττεσθαι τοῖς περὶ τὸν Δημήτριον. συναγαγὼν οὖν πανταχόθεν τὰς δυνάμεις, ἀνέζευξεν ἀπὸ Ἀλεξανδρείας εἰς Πηλούσιον, ἔχων πεζοὺς μὲν μυρίους ὀκτακισχιλίους, ἱππεῖς δὲ τετρακισχιλίους· ὧν ἦσαν οἱ μὲν, Μακεδόνες, οἱ δὲ, μισθοφόροι. Αἰγυπτίων δὲ πλῆθος τὸ μὲν κομίζον βέλη καὶ τὴν ἄλλην παρασκευὴν, τὸ δὲ καθωπλισμένον καὶ πρὸς μάχην χρήσιμον. ἀπὸ δὲ Πηλουσίου διὰ τῆς ἐρήμου διελθὼν, κατεστρατοπέδευσε πλησίον τῶν πολεμίων, περὶ τὴν παλαιὰν Γάζαν τῆς Συρίας. ὁμοίως δὲ καὶ Δημήτριος, μεταπεμψάμενος πανταχόθεν τοὺς ἐκ τῆς χειμασίας στρατιώτας εἰς τὴν παλαιὰν Γάζαν, ὑπέμενε τὴν τῶν ἐναντίων ἔφοδον.

Ptolomaei in Coelesyriam contra Demetrium expeditio.

c. 81. Τῶν δὲ φίλων αὐτῷ συμβουλευόντων μὴ παρατάττεσθαι πρὸς ἡγεμόνα τηλικοῦτον καὶ δύναμιν μείζω, τούτοις μὲν οὐ προσεῖχεν, εἰς δὲ τὸν κίνδυνον παρεσκευάζετο τεθαῤῥηκὼς, καίπερ νέος ὢν παντελῶς, καὶ τηλικαύτην μάχην μέλλων ἀγωνίζεσθαι χωρὶς τοῦ πατρός. — οὐ μόνον γὰρ πρὸς πλείονας ἤμελλε διακινδυνεύειν,

Demetrius spreto amicorum consilio, pugnare cupit.

ἀλλὰ καὶ πρὸς ἡγεμόνας σχεδὸν μεγίϛυς Πτολεμαῖον καὶ Σέλευκον. ὗτοι γὰρ πάντας τὺς πολέμυς Ἀλεξάνδρῳ συϛρατευσάμενοι, καὶ πολλάκις καθ' αὑτὺς δυναμεων ἡγησάμενοι, μέχρι τῶν καιρῶν τύτων ὑπῆρχον ἀνίκητοι.

c. 82. Ὁ δ' ὖν Δημήτριος παρακαλέσας τὰ πλήθη τοῖς οἰκείοις λόγοις, καὶ δωρεάς τε δώσειν κατὰ τὴν ἀξίαν καὶ τὰ λάφυρα συγχωρήσειν ἐπαγγειλάμενος, ἐξέταξε τὴν δύναμιν εἰς τὴν μάχην. ἐπὶ μὲν ὖν τὸ λαιὸν κέρας ἔταξε, καθ' ὃ τὸν κίνδυνον αὐτὸς ἤμελλε ποιεῖσθαι, πρώτυς μὲν τὺς περὶ αὐτὸν ἱππεῖς ἐπιλέκτυς διακοσίυς, ἐν οἷς ἦσαν οἵ τε ἄλλοι φίλοι πάντες, καὶ Πύθων ὁ συνεϛρατευμένος μὲν Ἀλεξάνδρῳ, συγκαθιϛάμενος δὲ ὑπ' Ἀντιγόνυ ϛρατηγὸς, καὶ τῶν ὅλων μέτοχος. πρόταγμα δὲ τρεῖς ἴλας ἱππέων ἔταξε, καὶ πλαγιοφύλακας τὰς ἴσας, καὶ χωρὶς ἔξω τῦ κέρατος ἀπολελυμένας τρεῖς Ταραντίνων· ὥϛ' εἶναι τὺς περὶ τὸ σῶμα τεταγμένυς ἱππεῖς, ξυϛοφόρυς μὲν πεντακοσίυς, Ταραντίνυς δ' ἑκατόν· ἑξῆς δ' ἔταξε τῶν ἱππέων τὺς καλυμένυς μὲν ἑταίρυς, ὄντας δὲ τὸν ἀριθμὸν ὀκτακοσίυς· μετὰ δὲ τύτυς, παντοδαπὺς ἱππεῖς ὐκ ἐλάττυς τῶν χιλίων

Acies Demetrii quomodo ab eo ordinata.

χιλίων πεντακοσίων. πρὸ παντὸς δὲ τῦ κέρατος ἔςησε τῶν ἐλεφάντων τριάκοντα, καὶ τὰ διαςήματα αὐτῶν ἐπλήρωσε τοῖς ψιλικοῖς τάγμασιν, ὧν ἦσαν ἀκοντιςαὶ μὲν καὶ τοξόται, χίλιοι, σφενδονῆται δὲ Πέρσαι, πεντακόσιοι. τὸ μὲν ὖν εὐώνυμον κέρας ὕτω κατασκευάσας διενοεῖτο τῦτῳ κινεῖν τὴν μάχην. ἐχομένην δ' ἔςησε τὴν τῶν πεζῶν φάλαγγα, συνεςῶσαν ἐξ ἀνδρῶν μυρίων καὶ χιλίων. τύτων δ' ἦσαν Μακεδόνες μὲν δισχίλιοι, Λύκιοι δὲ καὶ Παμφύλιοι, χίλιοι, μισθοφόροι δ' ὀκτακισχίλιοι. Ἐπὶ δὲ τὸ δεξιὸν κέρας ἔταξε τὺς λοιπὺς ἱππεῖς χιλίυς πεντακοσίυς, ὧν Ἀνδρόνικος ἡγεῖτο. τύτῳ δ' ἦν συντεταγμένον λοξὴν φυλάττειν τὴν ςάσιν, καὶ φυγομαχεῖν, καραδοκῦντα τὴν δι' αὐτῦ γινομένην κρίσιν· τὺς δὲ λοιπὺς τῶν ἐλεφάντων τρεισκαίδεκα ἔςησε πρὸ τῆς τῶν πεζῶν φάλαγγος, μίξας εἴς τινα διαςήματα τῶν ψιλῶν τὺς ἱκανύς. Δημήτριος μὲν ὖν διεκόσμησε τὴν ἰδίαν δύναμιν τὸν τρόπον τῦτον.

c. 83. Οἱ δὲ περὶ τὸν Πτολεμαῖον καὶ Σέλευκον τὸ μὲν πρῶτον ἔταξαν ἰσχυ- ραν τὴν εὐώνυμον τάξιν, ἀγνοῦντες τὴν τῶν ἐναντίων ἐπιβολήν· μαθόντες δὲ **Ptolemaei et Seleuci acies.**

παρὰ

παρὰ τῶν κατασκόπων τὸ γεγονὸς, ταχέως ἐξέταξαν τὴν δύναμιν, ὅπως τὸ δεξιὸν κέρας ἰσχὺν ἔχον καὶ δύναμιν τὴν κρατίστην διαγωνίσηται πρὸς τὰς μετὰ Δημητρίου τεταγμένους ἐν τοῖς εὐωνύμοις μέρεσιν. ἔταξαν δὲ ἐπὶ τοῦ κέρατος τοῦ τῶν ἱππέων τοὺς κρατίστους τρισχιλίους, ἐν οἷς καὶ αὐτοὶ διεγνώκεισαν ἀγωνίσασθαι. Προέταξαν δὲ τῆς στάσεως ταύτης τοὺς κομίζοντας χάρακα σεσιδηρωμένον καὶ δεδεμένον ἁλύσεσιν, ὃν παρεσκευάσαντο πρὸς τὴν τῶν ἐλεφάντων ἔφοδον. τεθέντος γὰρ τούτου, ῥᾴδιον ἦν εἴργειν τὰ θηρία τῆς εἰς τοὔμπροσθεν πορείας. προέταξαν δὲ τοῦ κέρατος τούτου καὶ τὰ ψιλικὰ τάγματα, παραγγείλαντες τοῖς τε ἀκοντισταῖς καὶ τοῖς τοξόταις συνεχῶς κατατιτρώσκειν τὰ θηρία, καὶ τοὺς ἐπ' αὐτοῖς ἀναβεβηκότας. τοῦτον δὲ τὸν τρόπον ὀχυρωσάμενοι τὸ δεξιὸν κέρας, καὶ τὴν ἄλλην δύναμιν ἐκτάξαντες ἐνδεχομένως, ἐπῆγον τοῖς πολεμίοις μετὰ πολλῆς κραυγῆς. ἀντεπαγόντων δὲ καὶ τῶν ἐναντίων, τὸ μὲν πρῶτον ἐπ' ἄκρων τῶν κεράτων ἱππομαχία συνέστη τῶν προτεταγμένων ἱππέων, ἐν οἷς πολὺ προετέρουν οἱ περὶ τὸν Δημήτριον. μετ' ὀλίγον δὲ τῶν περὶ Πτολεμαῖον καὶ Σέλευκον περιϊππευσάντων τὸ κέρας, καὶ βιαιό-

Pugna inter Ptolemaeum et Demetrium.

βιαιότερον ἐπενεχθέντων ὀρθαῖς ἴλαις, συνέστη καρτερὰ μάχη, διὰ τὰς ἑκατέρων προθυμίας. κατὰ μὲν οὖν τὴν πρώτην ἔφοδον τοῖς ξυστοῖς ἀγωνισάμενοι, τούτων τὲ τὰ πλεῖστα συνέτριψαν, καὶ τῶν ἀγωνιζομένων οὐκ ὀλίγους κατετραυμάτισαν· κατὰ δὲ τὴν δευτέραν ἐπιστροφὴν, εἰς τὴν ἀπὸ τοῦ ξίφους μάχην ὥρμησαν, καὶ συμπλεκόμενοι πολλοὺς ἀλλήλων ἀνῄρουν. οἵ τε ἡγεμόνες αὐτοὶ πρὸ πάντων κινδυνεύοντες, προετρέποντο τοὺς ὑποτεταγμένους εὐρώστως ὑπομένειν τὸ δεινόν. οἵ τ' ἐπὶ τῶν κεράτων ἱππεῖς, ἅπαντες ἐπιλελεγμένοι κατ' ἀρετὴν, ἡμιλλῶντο πρὸς ἀλλήλους θεατὰς ἔχοντες τῆς ἀνδρείας τοὺς συναγωνιζομένους στρατηγούς.

c. 84. Ἐπὶ πολὺν δὲ χρόνον τῆς ἱππομαχίας οὔσης ἐφαμίλλου, τὰ θηρία, διὰ τῶν Ἰνδῶν εἰς τὸν ἀγῶνα παρορμηθέντα, μέχρι μέν τινος προῆγε καταπληκτικῶς, ὡς οὐδενὸς ὑποστησομένου· ὡς δ' ἐπὶ τὸν σεσιδηρωμένον χάρακα κατήντησε, τὸ μὲν πλῆθος τῶν ἀκοντιστῶν καὶ τοξοτῶν συνεχῶς βαλλόντων κατετίτρωσκε τὰ σώματα τῶν ἐλεφάντων καὶ τοὺς ἐπ' αὐτοῖς ἀναβεβηκότας. βιαζομένων δὲ τῶν Ἰνδῶν, καὶ κολαζόντων τὰ θηρία, τινὰ μὲν αὐτῶν

Ptolemaeani elephantes arte adoriuntur.

αὐτῶν περιεπείροντο τῷ φιλοτεχνηθέντι χάρακι, καὶ ταῖς πληγαῖς καὶ πυκνότησι τῶν τιτρωσκόντων περιώδυνα γινόμενα, ἐποίει θόρυβον. τὸ γὰρ γένος τοῦτο κατὰ μὲν τοὺς ὁμαλοὺς καὶ μαλακοὺς τόπους ἀνυπόστατον παρέχεται κατὰ στόμα τὴν ῥώμην· ἐν δὲ τοῖς τραχέσι καὶ δυσβάτοις τελέως ἄπρακτον ἔχει τὴν ἀλκὴν, διὰ τὴν τῶν ποδῶν μαλακότητα. διὸ καὶ τότε τῶν περὶ Πτολεμαῖον συνετῶς προεωραμένων τὸ μέλλον, ἐκ τοῦ χάρακος τῆς πήξεως ἄπρακτον ἐποίει τὴν βίαν αὐτῶν· τέλος δὲ τῶν πλείστων Ἰνδῶν κατακοντισθέντων, ὑποχειρίους συνέβη γενέσθαι πάντας τοὺς ἐλέφαντας. οὗ τελεσθέντος, οἱ πολλοὶ τῶν περὶ Δημήτριον ἱππέων καταπλαγέντες πρὸς φυγὴν ὥρμησαν· αὐτὸς δὲ μετ' ὀλίγων ἀπολειφθεὶς, καὶ δεόμενος ἑκάστου στῆναι καὶ μὴ καταλιπεῖν αὐτὸν, ὡς οὐδεὶς προσεῖχε, συναποχωρεῖν ἠναγκάζετο. μέχρι μὲν οὖν Γάζης οἱ πολλοὶ τῶν ἱππέων συνακολουθοῦντες ὑπήκουον, καὶ κατέστησαν εἰς τάξεις, ὥστε μηδένα ῥᾳδίως τολμᾷν προσάγειν τῶν εἰκῇ διωκόντων. τὸ γὰρ πεδίον εὐρύχωρον ὂν καὶ μαλακὸν συνήργει τοῖς βουλομένοις ἐν τάξει ποιεῖσθαι τὴν ἀποχώρησιν. συνείποντο δὲ καὶ πεζῶν οἱ βουληθέντες λιπεῖν τὰς τάξεις, καὶ χωρὶς

Eosque omnes capiunt. Fuga inde Demetrianorum.

ρὶς τῶν ὅπλων διασώζειν ἑαυτὰς ἐλαφρὰς. παραλλάσσοντος δὲ αὐτᾶ Γάζαν περὶ ἡλία δύσιν, ἀπολιπόντες τῶν ἱππέων τινὲς παρῆλθον εἰς τὴν πόλιν, ἐκκομίσαι βαλόμενοι τὰς ἀποσκευάς. ἀνοιχθεισῶν ἂν τῶν πυλῶν, καὶ πλήθας ὑποζυγίων ἀθροισθέντος, ἔτι δὲ ἑκάστα πρώτα σπεύδοντος ἐξαγαγεῖν τὰ σκευοφόρα τοσᾶτον θόρυβον γενέσθαι συνέβη περὶ τὰς πύλας, ὥστε τῶν περὶ Πτολεμαῖον ἐπιόντων μηδένα δύνασθαι φθάσαι συγκλείσαντα. διόπερ εἰς πεσόντων τῶν πολεμίων ἐντὸς τᾶ τείχας, ἡ πόλις ὑποχείριος ἐγένετο τοῖς περὶ Πτολεμαῖον. Ptolemaeus Gazam occupat.

c. 85. Τῆς δὲ μάχης τοιᾶτο τὸ τέλος λαβάσης Δημήτριος μὲν διέτεινεν εἰς Ἄζωτον περὶ μέσας νύκτας, διελθὼν σαδίας ἑβδομήκοντα καὶ διακοσίας· ἐντεῦθεν δὲ κήρυκα περὶ τῆς τῶν νεκρῶν ἀναιρέσεως ἐξέπεμψε, σπεύδων ἐκ παντὸς τρόπα τῆς ἐπιβαλλάσης κηδείας ἀξιῶσαι τὰς τετελευτηκότας. ἐτύγχανον γὰρ οἱ πλεῖσοι τῶν φίλων πεπτωκότες, ὧν ἦσαν ἐπιφανέστατοι, Πύθων τὲ ὁ μετέχων τῆς στρατηγίας ἐπίσης αὐτῷ, καὶ Βοιωτὸς πολὺν χρόνον συνεζηκὼς Ἀντιγόνῳ τῷ πατρὶ, καὶ μετεσχηκὼς παντὸς ἀπορρήτα. κατὰ Demetrius Azotum concedit.

δὲ

δὲ τὴν παράταξιν ἔπεσον μὲν πλείους τῶν πεντακοσίων, ὧν ἦσαν οἱ πλείους ἱππεῖς τῶν ἐπιφανῶν ἀνδρῶν· ἑάλωσαν δ' ὑπὲρ τοὺς ὀκτακισχιλίους. οἱ δὲ περὶ Πτολεμαῖον καὶ Σέλευκον, δόντες τὴν ἀναίρεσιν τῶν νεκρῶν, τήν τε ἀλοῦσαν βασιλικὴν ἀποσκευὴν, καὶ τῶν αἰχμαλώτων τοὺς περὶ τὴν αὐλὴν εἰωθότας διατρίβειν, χωρὶς λύτρων ἀπέστειλαν πρὸς Δημήτριον. οὐ γὰρ περὶ τούτων ἔφασαν διαφέρεσθαι πρὸς Ἀντίγονον, ἀλλ' ὅτι τοῦ πολέμου γιγνομένου κοινοῦ, πρότερον μὲν πρὸς Περδίκκαν, ὕστερον δὲ πρὸς Εὐμένη, τὰ μέρη τῆς δορικτήτου χώρας οὐκ ἀποδοίη τοῖς φίλοις· καὶ συνθέμενος πάλιν πρὸς αὐτὸν, τοὐναντίον ἀφέλοιτο τὴν σατραπείαν τῆς Βαβυλωνίας Σελεύκου παρὰ πάντα τὰ δίκαια. ὁ δὲ Πτολεμαῖος τοὺς μὲν ἁλόντας στρατιώτας ἀποστείλας εἰς Αἴγυπτον προσέταξεν ἐπὶ τὰς ναυαρχίας διελεῖν· αὐτὸς δὲ θάψας τῶν ἰδίων τοὺς ἐν τῇ μάχῃ τελευτήσαντας ἅπαντας μεγαλοπρεπῶς, μετὰ τῆς δυνάμεως ἐπῄει τῶν κατὰ Φοινίκην πόλεων τὰς μὲν πολιορκῶν, τὰς δὲ πειθοῖ προσαγόμενος. Δημήτριος δὲ δύναμιν οὐκ ἔχων ἀξιόχρεων, πρὸς μὲν τὸν πατέρα βιβλιαφόρον ἀπέστειλεν, ἀξιῶν βοηθεῖν τὴν ταχίστην· αὐτὸς δὲ παρελθὼν εἰς Τρίπολιν

Ptolemaei et Seleuci magnanimitas.

Cauffa belli cum Antigono.

Ptolemaeus Phoeniciae vrbes capit.

τῆς

τῆς Φοινίκης, μετεπέμπετό τε τὰς ἐκ Κιλικίας στρατιώτας, καὶ τῶν ἄλλων ὅσοι παρεφύλαττον ἢ πόλεις ἢ φρούρια μακρὰν ἀφεστῶτα τῶν πολεμίων.

c. 86. Πτολεμαῖος δὲ κρατῶν τῶν ὑπαίθρων Σιδῶνα μὲν προσηγάγετο· τῆς δὲ Τύρου πλησίον στρατοπεδεύσας, παρεκάλεσεν Ἀνδρόνικον τὸν φρούραρχον παραδοῦναι τὴν πόλιν, καὶ δωρεάς τε καὶ τιμὰς ἁδρὰς ἐπηγγείλατο δοῦναι. ὁ δὲ φήσας μηδενὶ τρόπῳ προδώσειν τὴν δεδομένην ὑπ᾽ Ἀντιγόνου καὶ Δημητρίου πίστιν, ἐλοιδόρησε φορτικῶς τὸν Πτολεμαῖον. ὕστερον δὲ στασιασάντων τῶν στρατιωτῶν, ἐκπεσὼν ἐκ Τύρου, καὶ γενόμενος ὑποχείριος, προσεδόκα μὲν τιμωρίας τεύξεσθαι, διά τε τὴν γενομένην λοιδορίαν καὶ διὰ τὸ μὴ βεβουλῆσθαι τὴν Τύρον παραδοῦναι· οὐ μὴν ὅγε Πτολεμαῖος ἐμνησικάκησεν, ἀλλὰ τοὐναντίον δοὺς δωρεὰς, εἶχε περὶ αὐτὸν, ἕνα τῶν φίλων ποιησάμενος, καὶ προάγων ἐντίμως. ἦν γὰρ ὁ δυνάστης οὗτος καθ᾽ ὑπερβολὴν ἐπιεικὴς καὶ συγγνωμονικὸς, ἔτι δ᾽ εὐεργετικός. ὅπερ καὶ μάλιστα, αὐτὸν ἠξίωσε μειζόνων, ηὔξησέ τε, καὶ πολλοὺς ἐποίησεν ἐπιθυμεῖν κοινωνῆσαι τῆς φιλίας. καὶ γὰρ τὸν Σέλευκον ἐκ τῆς Βαβυ- Ptolemaei aequitas et clementia.

 λωνίας

λωνίας ἐκπεσόντα φιλοτίμως ὑπεδέξατο, καὶ κοινὴν παρείχετο τούτῳ τε καὶ τοῖς ἄλλοις φίλοις τὴν περὶ αὐτὸν εὐδαιμονίαν. διὸ καὶ τότε παρακαλοῦντος αὐτὸν Σελεύκου δοῦναι στρατιώτας τοὺς ἀναβησομένους εἰς Βαβυλῶνα, προθύμως ὡμολόγησε, καὶ προσεπηγγείλατο πάντα συμπράξειν μέχρις ἂν ἀνακτήσαιτο τὴν προϋπάρχουσαν σατραπείαν.

Seleucum redeuntem in Babylonis satrapiam copiis adiuuat Ptolemaeus.

c. 90. Σέλευκος μετὰ τὴν γενομένην ἧτταν Δημητρίῳ περὶ Γάζαν τῆς Συρίας, ἀναλαβὼν παρὰ Πτολεμαίου πεζοὺς μὲν οὐ πλείους τῶν ὀκτακοσίων, ἱππεῖς δὲ περὶ διακοσίους, ἀνέζευξεν ἐπὶ Βαβυλῶνος.

c. 93. Ἅμα δὲ τούτοις πραττομένοις, Πτολεμαῖος μὲν διέτριβε περὶ τὴν Κοίλην Συρίαν, νενικηκὼς Δημήτριον τὸν Ἀντιγόνου παρατάξει μεγάλῃ. ὃν πυνθανόμενος ἐκ Κιλικίας ἀνεστροφέναι, καὶ στρατοπεδεύειν περὶ τὴν ἄνω Συρίαν, προεχειρίσατο τῶν περὶ αὐτὸν φίλων Κίλλην τὸν Μακεδόνα. Τούτῳ δὲ δοὺς δύναμιν ἱκανὴν, προσέταξεν ἐκδιῶξαι τὸν Δημήτριον τὸ παράπαν ἐκ τῆς Συρίας, ἢ περικαταλαβόντα συντρίψαι. τούτου δ᾽ ὄντος κατὰ πορείαν, Δημήτριος διὰ τῶν σκοπῶν ἀκούσας

τὸν

τὸν Κίλλην ϛρατοπεδεύειν καταπεφρονηκότως περὶ Μυῦντα, τὴν μὲν ἀποσκευὴν ἀπέλιπε, τὰς δὲ ϛρατιώτας εὐζώνας παραλαβὼν, νυκτὸς πορείαν σύντομον ἐποιήσατο. προσπεσὼν δὲ τοῖς πολεμίοις ἑωθινῆς φυλακῆς ἄφνω, τῆς τε δυνάμεως ἄνευ μάχης ἐκυρίευσε, καὶ αὐτὸν τὸν Κίλλην τὸν ϛρατηγὸν ἐζώγρησε. τηλικέτε δ' εὐτυχήματος γεγενημένε, τὴν ἧτταν ἀναμαχήσασθαι διελήφθη. ὁ μὴν ἀλλὰ τὸν Πτολεμαῖον ὑπολαμβάνων ἥξειν ἐπ' αὐτὸν μετὰ πάσης τῆς δυνάμεως, ἐϛρατοπέδευσε, προβλήματα τῆς παρεμβολῆς ποιησάμενος ἕλη καὶ λίμνας. ἔγραψε δὲ καὶ πρὸς τὸν πατέρα περὶ τῦ γενομένυ κατορθώματος, καὶ παρακαλῶν αὐτὸν ἢ δύναμιν ἀποϛεῖλαι τὴν ταχίϛην, ἢ καὶ αὐτὸν παραβαλεῖν εἰς Συρίαν. ὁ δ' Ἀντίγονος ἐτύγχανε μὲν ὢν ἐν Κελαιναῖς τῆς Φρυγίας· κομισάμενος δὲ τὴν ἐπιϛολὴν, ἐχάρη διαφερόντως ἐπὶ τῷ δοκεῖν τὸν υἱὸν νέον ὄντα καὶ κατωρθωκέναι δι ἑαυτῦ, καὶ φαίνεσθαι βασιλείας ἄξιον. αὐτὸς δὲ τὴν δύναμιν ἀναλαβὼν, ἀνέζευξεν ἐκ τῆς Φρυγίας, καὶ τὸν Ταῦρον ὑπερβαλὼν ὀλίγαις ἡμέραις, συνέμιξε, τοῖς περὶ τὸν Δημήτριον. Πτολεμαῖος δὲ πυθόμενος τὴν Ἀτιγόνυ παρυσίαν, καὶ συναγαγὼν

Cilles Ptolemaei, praefectus a Demetrio opprimitur.

Antigonus in Syriam descendens se cum filio coniungit.

τὺς ἡγεμόνας καὶ φίλυς ἐβυλεύετο, πότερον συμφέρει μένειν καὶ ἀγωνίζεσθαι περὶ τῶν ὅλων κατὰ Συρίαν, ἢ προάγειν εἰς Αἴγυπτον, καὶ πολεμεῖν ἐκεῖθεν, καθάπερ καὶ πρότερον Περδίκκα. πάντες ὖν συνεβύλευον μὴ διακινδυνεύειν πρὸς δύναμιν πολλαπλάσιον καὶ θηρίων πλῆθος, ἔτι δὲ ϛρατηγὸν ὄντα ἀήττητον. εὐχερέϛερον γὰρ πολλῷ διαγωνιεῖσθαι κατὰ τὴν Αἴγυπτον, ταῖς τε χορηγίαις ὑπερέχοντα, καὶ τόπων ὀχυρότητι πιϛεύοντα. διὸ καὶ κρίνας ἐκλιπεῖν τὴν Συρίαν, κατέσκαψε τὰς ἀξιολογωτάτας τῶν κεκρατημένων πόλεων, Ἄκην μὲν τῆς Φοινίκης Συρίας, Ἰόππην δὲ καὶ Σαμάρειαν καὶ Γάζαν τῆς Συρίας. αὐτὸς δὲ τὴν δύναμιν ἀναλαβὼν, καὶ τῶν χρημάτων ὅσα δυνατὸν ἦν ἄγειν καὶ φέρειν, ἐπανῆλθεν εἰς Αἴγυπτον.

Ptolomaeus deserta Syria in Aegyptum reuertitur.

c. 99. Οἱ Βάρβαροι ἀπάγυσι τὴν ἄσφαλτον εἰς τὴν Αἴγυπτον, καὶ πωλῦσιν εἰς τὰς ταριχείας τῶν νεκρῶν. μὴ μιγνυμένης γὰρ ταύτης τοῖς λοιποῖς ἀρώμασιν, ὐ δυνατὸν γενέσθαι τὴν τῶν σωμάτων φυλακὴν πολυχρόνιον.

Arabes bitumen in Aegyptum vendunt, ad condienda cadavera.

c. 105. Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθήνησι Σιμωνίδυ, Ῥωμαῖοι μὲν ὑπάτυς κατέϛησαν

Olymp. CXVII. ann. 2. Pto-

σαν Μάρκον Οὐαλέριον καὶ Πόπλιον Δέκιον· ἐπὶ δὲ τούτων, οἱ περὶ Κάσσανδρον καὶ Πτολεμαῖον καὶ Λυσίμαχον διαλύσεις ἐποιήσαντο πρὸς Ἀντίγονον, καὶ συνθήκας ἔγραψαν. ἐν δὲ ταύταις ἦν Κάσσανδρον μὲν εἶναι στρατηγὸν τῆς Εὐρώπης, μέχρις ἂν Ἀλέξανδρος ὁ ἐκ Ῥωξάνης εἰς ἡλικίαν ἔλθῃ· καὶ Λυσίμαχον μὲν τῆς Θρᾴκης κυριεύειν, Πτολεμαῖον δὲ τῆς Αἰγύπτου καὶ τῶν συνοριζουσῶν ταύτῃ πόλεων κατά τε τὴν Λιβύην καὶ τὴν Ἀραβίαν. Ἀντίγονον δὲ ἀφηγεῖσθαι τῆς Ἀσίας πάσης· τοὺς δ' Ἕλληνας αὐτονόμους εἶναι. οὐ μὴν ἐνέμειναν γε ταῖς ὁμολογίαις ταύταις, ἀλλ' ἕκαστος αὐτῶν προφάσεις εὐλόγους πορίζομενος, πλεονεκτεῖν ἐπειρᾶτο. Κάσσανδρος δὲ ὁρῶν Ἀλέξανδρον τὸν ἐκ Ῥωξάνης αὐξανόμενον, καὶ κατὰ τὴν Μακεδονίαν λόγους ὑπό τινων διαδιδομένους, ὅτι καθήκει προάγειν ἐκ τῆς φυλακῆς τὸν παῖδα, καὶ τὴν πατρῴαν βασιλείαν παραδιδόναι, φοβηθεὶς ὑπὲρ ἑαυτοῦ, προσέταξε Γλαυκίᾳ τῷ προεστηκότι τῆς τοῦ παιδὸς φυλακῆς τὴν μὲν Ῥωξάνην καὶ τὸν βασιλέα κατασφάξαι, καὶ κρύψαι τὰ σώματα; τὸ δὲ γεγονὸς μηδενὶ τῶν ἄλλων ἀπαγγεῖλαι. ποιήσαντος δ' αὐτοῦ τὸ προσταχθὲν, οἱ περὶ Κάσσανδρον καὶ Λυσίμαχον

Ptolemaei et Sociorum pax cum Antigono.

Cassander Roxanen cum filio Alexandri interficit.

Ptolemaeus et reliqui Alexan-

μαχον καὶ Πτολεμαῖον, ἔτι δ' Ἀντίγονον, ἀπηλλάγησαν τῶν ὑπὸ τοῦ βασιλέως προσδοκωμένων φόβων. οὐκέτι γὰρ ὄντος οὐδενὸς τοῦ διαδεξομένου τὴν ἀρχὴν, τὸ λοιπὸν ἕκαστος τῶν κρατούντων ἐθνῶν ἢ πόλεων βασιλικὰς εἶχεν ἐλπίδας, καὶ τὴν ὑφ' ἑαυτὸν τεταγμένην χώραν εἶχεν ὡσανεί τινα βασιλείαν δορίκτητον.

dri amici pro regibus se gerere incipiunt.

Ex Libro XX. c. 19. Τῶν κοινῶν συνθηκῶν τοῖς ἡγεμόσι περιεχουσῶν ἐλευθέρας ἀφεῖσθαι τὰς Ἑλληνίδας πόλεις. οἱ περὶ Πτολεμαῖον τὸν Αἰγύπτου δυνάστην ἐγκαλέσαντες Ἀντιγόνῳ, διότι φρουραῖς τινας διείληφε τῶν πόλεων, πολεμεῖν παρεσκευάζοντο. καὶ τὴν μὲν δύναμιν ἐξαποστείλας Πτολεμαῖος καὶ στρατηγὸν Λεωνίδην, τὰς ἐν τῇ τραχείᾳ Κιλικίᾳ πόλεις οὔσας ὑπ' Ἀντίγονον ἐχειρώσατο. διεπέμπετο δὲ καὶ τὰς ὑπὸ Κάσσανδρον καὶ Λυσίμαχον πόλεις, ἀξιῶν συμφρονεῖν ἑαυτῷ, καὶ κωλύειν Ἀντίγονον ἰσχυρὸν γίνεσθαι. ὁ δ' Ἀντίγονος τῶν υἱῶν Φίλιππον μὲν τὸν νεώτερον ἐξέπεμψεν ἐφ' Ἑλλήσποντον, διαπολεμήσοντα Φοίνικι καὶ τοῖς ἀφεστηκόσι, Δημήτριον δ' ἐπὶ Κιλικίαν. ὃς ἐνεργὸν ποιησάμενος τὴν στρατείαν, ἐνίκησε

Ptolemaeus Antigonum fracti foederis accusat, bellumque contra eum parat.

ἐνίκησε τὲς τῦ Πτολεμαίυ ςρατηγὲς, καὶ τὰς πόλεις ἀνεκτήσατο.

c. 21. Πτολεμαῖος δὲ τῶν ἐν Κύπρῳ πόλεων κυριεύων, ἐπειδὰ τινῶν ἐπύθετο Νικοκλέα τὸν βασιλέα τῶν Παφίων ἐν ἀποῤῥήτοις ἰδίᾳ πρὸς Ἀντίγονον συντεθεῖσθαι φιλίαν, ἔπεμψε τῶν φίλων Ἀργαῖον καὶ Καλλικράτην, προστάξας αὐτοῖς ἀνελεῖν τὸν Νικοκλέα. πάνυ γὰρ εὐλαβεῖτο μὴ καὶ τῶν ἄλλων τινὲς ὁρμήσωσι πρὸς μεταβολὴν n), ὁρῶντες ἀθρόες γεγονότας τὲς πρότερον ἀφεςηκότας· ἕτοι μὲν ἒν πλεύσαντες εἰς τὴν νῆσον, καὶ παρὰ Μενελάε τῦ ςρατηγῦ ςρατιώτας λαβόντες, περιέςησαν τὴν οἰκίαν τῦ Νικοκλέες, καὶ τὰ δόξαντα τῷ βασιλεῖ δηλώσαντες, προσέταξαν ἑαυτὸν ἀπαλλάξαι τῦ ζῆν. ὁ δὲ τὸ μὲν πρῶτον πρὸς τὴν ἀπολογίαν ἐτρέπετο τῶν ἐγκαλεμένων· ὡς δ' ἐδεὶς προσεῖχεν, ἑαυτὸν ἀπέκτεινεν. Ἀξιοθέα δὲ ἡ γυνὴ τῦ Νικοκλέες, ἀκέσασα τὴν τῦ ἀνδρὸς τελευτὴν, τὰς μὲν θυγατέρας τὰς ἑαυτῆς παρθένες ἔσας ἀπέσφαξεν, ὅπως μηδεὶς αὐτῶν πολέμιος κυριεύσῃ· τὰς δὲ

Ptolemaeus Nicocreontem a se Cypro praefectum, quia defecerat, a se interfici iussit.

n) πρὸς μεταβολὴν, ὡς ἀθρόες γεγονότας ἐ ῥᾴδιον ἦν συλλαβεῖν. Codd. nonnulli: bene.

δὲ τῶν ἀδελφῶν τῶν Νικοκλέυς γυναῖκας προετρέψατο μεθ᾽ αὑτῆς ἑλέσθαι τὸν θάνατον, ὐδὲν συντεταχότος Πτολεμαίυ περὶ τῶν γυναικῶν, ἀλλὰ συγκεχωρηκότος αὐταῖς τὴν ἀσφάλειαν. τῶν δὲ βασιλείων πεπληρωμένων φόνων καὶ συμπτωμάτων ἀπροσδοκήτων, οἱ τῦ Νικοκλέυς ἀδελφοὶ συγκλείσαντες τὰς θύρας, τὴν μὲν οἰκίαν ἐνέπρησαν, ἑαυτὺς δ᾽ ἀπέσφαξαν. ἡ μὲν ὖν τῶν ἐν Πάφῳ βασιλέων οἰκία, τραγικοῖς, συγκυρήσασα πάθεσι, τὸν εἰρημένον τρόπον κατελύθη.

Olymp. CXVII. ann. 4. c. 27. Ἐπ᾽ ἄρχοντος δ᾽ Ἀθήνησι Δημητρίυ τῦ Φαληρέως, τὴν ὕπατον ἀρχὴν ἐν Ῥώμῃ παρέλαβον Κόϊντος Φάβιος τὸ δεύτερον καὶ Γάϊος Μάρκιος. ἐπὶ δὲ τύτων, Πτολεμαῖος ὁ τῆς Αἰγύπτυ δυναστεύων o), πυθόμενος τὺς ἰδίυς στρατηγὺς ἀποβεβληκέναι τὰς ἐν Κιλικίᾳ πόλεις, πλεύσας μετὰ δυνάμεως ἐπὶ Φασηλίδα, ταύτην μὲν ἐξεπολιόρκησεν, εἰς δὲ τὴν Λυκίαν παρακομισθεὶς, Ξάνθον φρυρυμένην ὑπ᾽ Ἀντιγόνυ κατὰ κράτος εἷλεν. εἶτα τῇ Καύνῳ προσπλεύσας, τὴν μὲν πόλιν παρ-

Ptolemaei res gestae in Lycia.

o) βασιλεύων Steph. Rhod.

παρέλαβε, τὰς δὲ ἀκροπόλεις Φρυρυμένας τῇ βίᾳ κατισχύσας, τὸ μὲν Ἡράκλειον ἐξεῖλε, τὸ δὲ Περσικὸν παραδόντων τῶν ςρατιωτῶν ὑποχείριον ἐποιήσατο. μετὰ δὲ ταῦτα εἰς τὴν Κῶν πλεύσας, μετεπέμψατο Πτολεμαῖον· ὃς ὢν ἀδελφιδῦς Ἀντιγόνυ, καὶ δύναμιν πεπιςευμένος, τῦτον μὲν κατέλιπε, πρὸς δὲ Πτολεμαῖον κοινοπραγίαν ἐτίθετο. πλεύσαντος δ' ἐκ τῆς Χαλκίδος αὐτῦ καὶ κομισθέντος εἰς Κῶν, τὸ μὲν πρῶτον ὁ Πτολεμαῖος φιλανθρώπως αὐτὸν προσεδέξατο· εἶτα ὁρῶν πεφρονηματισμένον, καὶ τὺς ἡγεμόνας ὁμιλίαις καὶ δωρεαῖς ἐξιδιοποιύμενον, φοβηθεὶς μή τινα ἐπιβυλὴν μηχανήσηται, φθάσας αὐτὸν συνέλαβε, καὶ πιεῖν κώνειον συνηνάγκασε. τὺς δὲ συνηκολυθηκότας ςρατιώτας ἐπαγγελίαις δημαγωγήσας, κατέμιξε τοῖς μεθ' ἑαυτῦ ςρατευομένοις.

Ptolemaeus Antigoni nepotem Ptolemaeum accessit.

c. 37. Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθήνησι Χαρίνυ, Ῥωμαῖοι μὲν τὴν ὕπατον ἀρχὴν παρέδοσαν Ποπλίῳ Δεκίῳ, καὶ Κοΐντῳ Φαβίῳ· παρὰ δὲ τοῖς Ἠλείοις Ὀλυμπιὰς ἤχθη ὀγδόη πρὸς ταῖς ἑκατὸν δέκα, καθ' ἣν ἐνίκα ςάδιον Ἀπολλωνίδης Τεγεάτης. κατὰ δὲ τύτυς τὺς χρόνυς Πτολεμαῖος μὲν ἐκ

Olymp. CXVIII. ann. 1.

τῆς Μύνδȣ πλεύσας ἀδρῷ ϛόλῳ διὰ νήσων, ἐν παράπλῳ τὴν Ἄνδρον ἠλευθέρωσε, καὶ τὴν Φρȣρὰν ἐξήγαγε. κομιαθεὶς δ' ἐπὶ τὸν ἰσθμὸν, Σικυῶνα καὶ Κόρινθον παρέλαβε παρὰ Κρατησιπόλεως. τὰς δ' αἰτίας δι' ἃς ἐκυρίευσε πόλεων ἐπιφανῶν προδεδηλωκότες ἐν ταῖς πρὸ ταύτης βίβλοις, τὸ διλογεῖν ὑπὲρ τῶν αὐτῶν παρήσομεν. ἐπεβάλετο μὲν ȣ̂ν καὶ τὰς ἄλλας Ἑλληνίδας πόλεις Πτολεμαῖος ἐλευθερȣ̂ν, μεγάλην προσθήκην ἡγȣ́μενος ἔσεσθαι τοῖς ἰδίοις πράγμασι τὴν τῶν Ἑλλήνων εὔνοιαν· ἐπεὶ δὲ οἱ Πελοποννήσιοι συνταξάμενοι χορηγήσειν σῖτον καὶ χρήματα, τῶν ὡμολογημένων ȣ̓δὲν συνετέλȣν, ἀγανακτήσας ὁ δυνάϛης πρὸς μὲν Κάσσανδρον εἰρήνην ἐποιήσατο, καθ' ἣν ἑκατέρȣς ἔδει κυριεύειν τῶν πόλεων ὧν εἶχον· τὴν δὲ Σικυῶνα καὶ Κόρινθον ἀσφαλισάμενος Φρȣρᾷ, διῆρεν εἰς τὴν Αἴγυπτον. Ἅμα δὲ τȣ́τοις πραττομένοις, Κλεοπάτρα τῷ μὲν Ἀντιγόνῳ προσκόπτȣσα, τῇ δ' αἱρέσει πρὸς τὸν Πτολεμαῖον ἀποκλίνȣσα, προῆγεν ἐκ Σάρδεων, ὡς διακομιαθησομένη πρὸς ἐκεῖνον. ἦν δὲ ἀδελφὴ μὲν Ἀλεξάνδρȣ τȣ̂ Πέρσας καταπολεμήσαντος, θυγάτηρ δὲ Φιλίππȣ τȣ̂ Ἀμύντȣ, γυνὴ δὲ γεγενημένη τȣ̂ εἰς Ἰταλίαν ϛρατεύσαντος Ἀλεξάνδρȣ. διὰ

Ptolemaeus vrbes Graecas liberat.

Cleopatra Alexandri M. soror ad Ptolemaeum confugere conatur.

τὴν

τὴν ἐπιφάνειαν ἦν τῆς γένους οἱ περὶ Κάσσανδρον καὶ Λυσίμαχον, ἔτι δὲ Ἀντίγονον καὶ Πτολεμαῖον, καὶ καθόλου πάντες οἱ μετὰ τὴν Ἀλεξάνδρου τελευτὴν ἀξιολογώτατοι τῶν ἡγεμόνων ταύτην ἐμνήστευον. ἕκαστος γὰρ τούτῳ τῷ γάμῳ συνακολουθήσειν Μακεδόνας ἐλπίζων, ἀντείχετο τῆς βασιλικῆς οἰκίας, ὡς τὴν τῶν ὅλων ἀρχὴν περιστήσων εἰς ἑαυτόν. ὁ δὲ ἐπιμελητὴς τῶν Σάρδεων ἔχων παράγγελμα παρ' Ἀντιγόνου τηρεῖν τὴν Κλεοπάτραν, διεκώλυεν αὐτῆς τὴν ἔξοδον· ὕστερον δὲ προστάξαντος τοῦ δυνάστου, διά τινων γυναικῶν ἐδολοφόνησεν.

c. 46. Ὁ Ἀντίγονος πρὸς τὸν υἱὸν Δημήτριον ἔγραψε, κελεύων τῶν μὲν συμμαχίδων πόλεων συνέδρους συστήσασθαι τοὺς βουλευσομένους κοινῇ περὶ τῶν τῇ Ἑλλάδι συμφερόντων· αὐτὸν δὲ μετὰ τῆς δυνάμεως εἰς Κύπρον πλεῦσαι, καὶ διαπολεμῆσαι τὴν ταχίστην πρὸς τοὺς Πτολεμαίου στρατηγούς· οὗτος μὲν οὖν συντόμως πάντα πράξας κατὰ τὰς ἐντολὰς τοῦ πατρὸς, καὶ κομισθεὶς ἐπὶ Καρίας, παρεκάλει τοὺς Ῥοδίους πρὸς τὸν κατὰ Πτολεμαίου πόλεμον. οὐ προσεχόντων δ' αὐτῶν, ἀλλὰ κοινὴν εἰρήνην αἱρουμένων ἄγειν πρὸς ἅπαντας, ταύτην

Antigonus Ptolemaeo rursus bellum mouet.

την ἀρχὴν συνέβη γενέσθαι τῷ δήμῳ τῆς πρὸς Ἀντίγονον ἀλλοτριότητος.

Demetrii copiae.

c. 47. Ὁ δὲ Δημήτριος παραπλεύσας εἰς Κιλικίαν, κἀκεῖθεν ναῦς καὶ στρατιώτας προσλαβόμενος, διέπλευσεν εἰς τὴν Κύπρον, ἔχων πεζοὺς μὲν μυρίους πεντακισχιλίους, ἱππεῖς δὲ τετρακοσίους, ναῦς δὲ ταχυναυτούσας μὲν τριήρεις πλείους τῶν ἑκατὸν δέκα, τῶν δὲ βαρυτέρων στρατιωτίδων πεντήκοντα καὶ τρεῖς· καὶ πορεῖα τῶν παντοδαπῶν ἱκανὰ τῷ πλήθει τῶν ἱππέων τε καὶ πεζῶν. καὶ τὸ μὲν πρῶτον κατεστρατοπέδευσεν ἐν τῇ παραλίᾳ τῆς Καρπασίας, καὶ νεωλκήσας τὰ σκάφη, χάρακι καὶ τάφρῳ βαθείᾳ τὴν παρεμβολὴν ὠχύρωσεν. ἔπειτα τοῖς πλησιοχώροις προσβολὰς ποιησάμενος, εἷλε κατὰ κράτος Οὐρανίαν καὶ Καρπασίαν· τῶν δὲ νεῶν τὴν ἱκανὴν φυλακὴν ἀπολιπὼν, ἀνέζευξε μετὰ τῆς δυνάμεως ἐπὶ τὴν Σαλαμῖνα. ὁ δὲ τεταγμένος ὑπὸ Πτολεμαίου τῆς νήσου στρατηγὸς Μενέλαος συναγαγὼν τοὺς στρατιώτας ἐκ τῶν φρουρίων, διέτριβεν ἐν Σαλαμῖνι. ἀπεχόντων δὲ τεσσαράκοντα σταδίους τῶν πολεμίων, ἐξῆλθεν ἔχων πεζοὺς μὲν μυρίους καὶ δισχιλίους, ἱππεῖς δὲ περὶ ὀκτακοσίους. γενομένης δὲ μάχης ἐπ' ὀλίγον

Res gestae in Cypro.

χρό-

χρόνον, οἱ μὲν περὶ τὸν Μενέλαον ἐκβιασθέντες ἐτράπησαν. ὁ δὲ Δημήτριος συνδιώξας τὰς πολεμίους εἰς τὴν πόλιν, αἰχμαλώτους μὲν ἔλαβεν ὐ πολὺ ἐλάττους τρισχιλίων, ἀνεῖλε δὲ περὶ χιλίους. τὰς δ' ἁλόντας τὸ μὲν πρῶτον ἀπολύσας τῶν ἐγκλημάτων, καταδιεῖλεν εἰς τὰς τῶν ἰδίων στρατιωτῶν τάξεις· ἀποδιδρασκόντων δ' αὐτῶν πρὸς τὰς περὶ τὸν Μενέλαον, διὰ τὸ τὰς ἀποσκευὰς ἐν Αἰγύπτῳ καταλελοιπέναι παρὰ Πτολεμαίῳ, γνὰς ἀμεταθέτας ὄντας, ἐνεβίβασεν εἰς τὰς ναῦς, καὶ πρὸς Ἀντίγονον εἰς Συρίαν ἀπέστειλεν. — τῶν δὲ κατὰ τὴν Κύπρον οἱ περὶ τὸν Μενέλαον ἡττημένοι τῇ μάχῃ, τὰ μὲν βέλη καὶ τὰς μηχανὰς παρεκόμισαν ἐπὶ τὰ τείχη· καὶ τοῖς στρατιώταις διαλαβόντες τὰς ἐπάλξεις, παρεσκευάζοντο πρὸς τὸν κίνδυνον, ὁρῶντες καὶ τὸν Δημήτριον πρὸς πολιορκίαν ἑτοιμαζόμενον. πρὸς δὲ Πτολεμαῖον ἀπέστειλαν εἰς Αἴγυπτον τὰς δηλώσοντας περὶ τῶν ἐλαττωμάτων, καὶ ἀξιώσοντας βοηθεῖν, ὡς κινδυνευόντων αὐτῷ τῶν ἐν τῇ νήσῳ πραγμάτων. Victoria.

c. 48. Δημήτριος δὲ, τήν τε τῶν Σαλαμινίων ὁρῶν πόλιν ὐκ εὐκαταφρόνητον ὖσαν, καὶ στρατιωτῶν πλῆθος ὑπάρχον ἐν αὐτῇ Demetrius Salamina obsidere parat.

αὐτῇ τῶν ἀμυνομένων, ἔκρινε μηχανάς τε τοῖς μεγέθεσιν ὑπεραιρέσας κατασκευάζειν, καὶ καταπέλτας ὀξυβελεῖς, καὶ λιθοβόλες παντοίες, καὶ τὴν ἄλλην κατασκευὴν καταπληκτικήν. — προσαγαγὼν δὲ τὰς μηχανὰς τῇ πόλει, καὶ πυκνοῖς χρώμενος τοῖς βέλεσι, τῇ μὲν τὰς ἐπάλξεις ἀπέσυρε τοῖς πετροβόλοις, τῇ δὲ τὰ τείχη διέσεισε τοῖς κριοῖς. ἀμυνομένων δὲ καὶ τῶν ἔνδον εὐρώστως, καὶ τοῖς μηχανήμασιν ἑτέρας μηχανὰς ἀντιταττόντων, ἐφ' ἡμέρας μέν τινας ἀμφίδοξος ἦν ὁ κίνδυνος, ἀμφοτέρων κακοπαθέντων καὶ κατατραυματιζομένων· τοῦ δὲ τελευταίου τε τείχες πίπτοντος, καὶ τῆς πόλεως κινδυνευέσης ἁλῶναι κατὰ κράτος, νυκτὸς ἐπιγενομένης ἔληξε τὰ τῆς τειχομαχίας. οἱ δὲ περὶ τὸν Μενέλαον, ἀκριβῶς εἰδότες ἁλωσομένην τὴν πόλιν, εἰ μή τι καινοτομεῖν ἐπιχειρήσειαν, ἤθροισαν ὕλης ξηρᾶς πλῆθος. ταύτην δὲ περὶ τὸ μεσονύκτιον ἐμβαλόντες ταῖς τῶν πολεμίων μηχαναῖς, καὶ ἅμα πάντας τὲς πυρσοφόρες ἀπὸ τῶν τειχῶν ἀφέντες, ἀνῆψαν τὰ μέγιστα τῶν ἔργων. ἄφνω δὲ τῆς φλογὸς εἰς ὕψος ἀρθείσης, οἱ περὶ τὸν Δημήτριον ἐπεχείρησαν μὲν βοηθεῖν, τε δὲ πυρὸς κατασχήσαντος, συνέβη τὰς μηχανὰς κατακαυθῆναι,

Vrbem machinis oppugnat.

Machinae ab obsessis combustae.

ναι, καὶ πολλὰς τῶν ἐν αὐταῖς ὄντων p) διαφθαρῆναι. ὁ δὲ Δημήτριος, ἀποσφαλεὶς τῆς ἐλπίδος, οὐδ᾽ ὡς ἔληγεν, ἀλλὰ προσεκαρτέρει τῇ πολιορκίᾳ καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν, νομίζων τῷ χρόνῳ καταπολεμήσειν τοὺς πολεμίους.

c. 49. Πτολεμαῖος δὲ πυθόμενος τὴν τῶν ἰδίων ἧτταν, ἐξέπλευσεν ἐκ τῆς Αἰγύπτου, δύναμιν ἔχων ἀξιόλογον πεζικήν τε καὶ ναυτικήν. κατενεχθεὶς δὲ τῆς Κύπρου πρὸς τὴν Πάφον, ἔκ τε τῶν πόλεων παρεδέξατο τὰ σκάφη, καὶ κατέπλευσεν εἰς Κίτιον, τῆς Σαλαμῖνος ἀπέχον σταδίους διακοσίους. εἶχε δὲ τὰς πάσας ναῦς μακρὰς ἑκατὸν καὶ τεσσαράκοντα· τούτων δ᾽ ἦν ἡ μεγίστη, πεντήρης, ἡ δ᾽ ἐλαχίστη, τετρήρης· στρατιωτικὰ δὲ πορεῖα ταύταις ἐπηκολούθει πλείω τῶν διακοσίων, ἄγοντα πεζοὺς οὐκ ἐλάττους τῶν μυρίων. οὗτος μὲν οὖν πρὸς τὸν Μενέλαον κατὰ γῆν ἔπεμψέ τινας, διακελευόμενος τὰς ναῦς, ἂν ᾖ δυνατὸν, κατὰ τάχος ἐκ τῆς Σαλαμῖνος πρὸς αὐτὸν ἀποστεῖλαι, οὔσας ἑξήκοντα. ἤλπιζε γὰρ, εἰ προσλάβοι ταύτας, ῥᾳδίως κρα-

Ptolemaei ipsius in Cyprum aduentus.

p) πολλοὺς τῶν στρατιωτῶν ἐν αὐταῖς ὄντας Steph. Rhod.

κρατήσειν τῇ ναυμαχίᾳ, διακοσίοις σκά-φεσιν ἀγωνιζόμενος. ὁ δὲ Δημήτριος, νοή-σας αὐτȣ̃ τὴν ἐπιβολὴν, ἐπὶ μὲν τῆς πο-λιορκίας ἀπέλιπε μέρος τῆς δυνάμεως· τὰς δὲ ναῦς ἁπάσας πληρώσας, καὶ τῶν ςρατιωτῶν τȣ̀ς κρατίςȣς ἐμβιβάσας, βέλη καὶ πετροβόλȣς ἐνέθετο, καὶ τῶν τρισπι-θάμων ὀξυβελῶν τȣ̀ς ἱκανȣ̀ς ταῖς πρώραις ἐπέςησε. κοσμήσας δὲ πολυτελῶς πρὸς ναυμαχίαν τὸν ςόλον, περιέπλευσε τὴν πόλιν, καὶ κατὰ τὸ ςόμα τȣ̃ λιμένος μι-κρὸν ἔξω βέλȣς ἀφεὶς τὰς ἀγκύρας δι-ενυκτέρευσεν, ἅμα μὲν τὰς ἐκ τῆς πόλεως ναῦς κωλύσων συμμίξαι ταῖς ἄλλαις, ἅμα δὲ καραδοκῶν τὸν ἐπίπλȣν τῶν πολεμίων, καὶ πρὸς ναυμαχίαν ὢν ἕτοιμος. τȣ̃ δὲ Πτολεμαίȣ πλέοντος ἐπὶ τὴν Σαλαμῖνα, καὶ τῶν ὑπηρετικῶν πλοίων συνεπομένων, πόῤῥωθεν καταπληκτικὸν ὁρᾶσθαι συν-έβαινε τὸν ςόλον διὰ τὸ πλῆθος.

Demetrii ordinatio aciei naualis.

c. 50. Ὁ δὲ Δημήτριος, κατανοήσας τὸν ἐπίπλȣν, Ἀντισθένην μὲν τὸν ναύαρ-χον ἔχοντα ναῦς δέκα τῶν πεντηρικῶν, ἀπέλιπε κωλύσοντα τὰς ἐκ τῆς πόλεως ναῦς ἐπεξιέναι πρὸς τὴν ναυμαχίαν, ἔχον-τος τȣ̃ λιμένος ςενὸν τὸν ἔκπλȣν. τοῖς δ' ἱππεῦσι προσέταξε παράγειν παρὰ τὸν

αἰγια-

αἰγιαλὸν, ἵν', ἐὰν τι γένηται πταῖσμα, διασώσωμεν τὰς πρὸς τὴν γῆν διανηξομένας. αὐτὸς δ' ἐκτάξας τὰς ναῦς, ἀπήντα τοῖς πολεμίοις, ἔχων τὰς ἁπάσας ὀκτὼ πλείους τῶν ἑκατὸν, σὺν ταῖς πληρωθείσαις ἐκ τῶν χωρίων τῶν ληφθέντων. τούτων δ' ἦσαν αἱ μέγισται μὲν ἑπτήρεις, αἱ πλεῖσται δὲ πεντήρεις· καὶ τὸ μὲν εὐώνυμον κέρας ἐπεῖχον ἑπτήρεις ἑπτὰ Φοινίκων, τετρήρεις δὲ τριάκοντα τῶν Ἀθηναίων, Μηδίου τοῦ ναυάρχου τὴν ἡγεμονίαν ἔχοντος· ἐπὶ δὲ τούτοις ἔταξεν ἑξήρεις δέκα, καὶ πεντήρεις ἄλλας τοσαύτας, διεγνωκὼς ἴσως ἰσχυρὸν κατασκευάσαι τοῦτο τὸ κέρας, ἐφ' οὗ καὶ αὐτὸς ἤμελλε διαγωνίζεσθαι. κατὰ μέσην δὲ τὴν τάξιν τὰ ἐλάχιστα τῶν σκαφῶν ἔστησεν, ὧν ἡγοῦντο Θεμίσων τε ὁ Σάμιος καὶ Μαρσύας ὁ τὰς Μακεδονικὰς πράξεις συνταξάμενος. τὸ δὲ δεξιὸν εἶχε κέρας Ἡγήσιππός τε ὁ Ἁλικαρνασσεὺς, καὶ Πλειστίας ὁ Κῷος ἀρχικυβερνήτης ὢν τοῦ σύμπαντος στόλου. Πτολεμαῖος δὲ τὸ μὲν πρῶτον ἔτι νυκτὸς ἐπέπλει κατὰ σπουδὴν ἐπὶ τὴν q) Σαλαμῖνα, νομίζων φθάσαι τὰς

q) Duo vocabula ἐπὶ τὴν des. in Rhod. typographi errore.

τὺς πολεμίυς τὸν ἔσπλυν. ποιησάμενος
ὡς δ᾽ ἡμέρας ἐπιγενομένης ὐ μακρὰν ὁ τῶν
ἐναντίων σόλος ἐκτεταγμένος ἑωρᾶτο, καὶ
αὐτὸς τὰ πρὸς τὴν ναυμαχίαν παρεσκευ-
άζετο. τὰ μὲν ὖν πορεῖα πόῤῥωθεν ἐπ-
ακολυθεῖν παρήγγειλε. τῶν δὲ ἄλλων νε-
ῶν τὴν ἁρμόζυσαν τάξιν ποιησάμενος τὸ
λαιὸν κέρας διακατεῖχε, συναγωνιζομέ-
νων αὐτῷ τῶν μεγίσων σκαφῶν. τοιαύτης
δὲ τῆς διατάξεως γενομένης, εὐχὰς ἑκά-
τεροι τοῖς θεοῖς ἐποιῦντο, καθάπερ ἦν
ἔθος, διὰ τῶν κελευσῶν, συνεπιλαβομέ-
νυ καὶ τῦ πλήθυς τῇ φωνῇ.

c. 51. Οἱ δὲ δυνάσαι, ὡς ἂν περὶ τῦ
βίυ καὶ τῶν ὅλων μέλλοντες διακινδυνεύ-
ειν, ἐν ἀγωνίᾳ πολλῇ καθεισήκεισαν. Δη-
μήτριος μὲν ὖν τῶν ἐναντίων ἀποσχὼν ὡς
ἂν τρεῖς σαδίυς, ἦρε τὸ συγκείμενον πρὸς
μάχην σύσσημον, ἀσπίδα κεχρυσωμένην,
φανερὰν πᾶσιν ἐκ διαδοχῆς. τὸ παρα-
πλήσιον δὲ καὶ τῶν περὶ Πτολεμαῖον ποιη-
σάντων, ταχὺ τὸ διεῖργον διάσημα συνη-
ρέθη. ὡς δ᾽ αἵ τε σάλπιγγες τὸ πολεμι-
...ον, καὶ ...

Pugna na-
valis i...
Ptol...

ἔτι δὲ τοῖς ἀκοντίσμασι πυκνοῖς χρώμενοι κατετραυμάτιζον τοὺς ὑποπίπτοντας. εἶτα συνεγγισάντων τῶν σκαφῶν, καὶ μελλούσης γίνεσθαι τῆς ἐμβολῆς βιαίου, οἱ μὲν ἐπὶ τῶν καταστρωμάτων συγκαθῆκαν, οἱ δ' ἐρέται παρακληθέντες ὑπὸ τῶν κελευστῶν, ἐκθυμότερον ἐνέκειντο. ἀπὸ κράτους δὲ καὶ βίας ἐλαθεισῶν τῶν νεῶν, αἱ μὲν παρέσυρον ἀλλήλων τοὺς ταρσοὺς, ὥστε πρὸς φυγὴν καὶ διωγμὸν ἀχρήστους γίνεσθαι, καὶ τοὺς ἐπιβεβηκότας ἄνδρας, ὡρμηκότας πρὸς ἀλκὴν, κωλύεσθαι τῆς πρὸς τὸν κίνδυνον ὁρμῆς· αἱ δὲ κατὰ πρώραν τοῖς ἐμβόλοις συναράττουσαι, πρύμναν ἀνεκρούοντο πρὸς ἄλλην ἐμβολὴν, καὶ κατετραυμάτιζον ἀλλήλους οἱ ταύταις ἐφεστῶτες, ἅτε τοῦ σκοποῦ συνέγγυς ἑκάστοις κειμένου. τινὲς δὲ τῶν τριηράρχων ἐκ πλαγίας ἔτυπτον. καὶ τῶν ἐμβόλων δυσαποσπάστως ἐχόντων, ἐπεπήδων ἐπὶ τὰς τῶν πολεμίων ναῦς, πολλὰ καὶ πάσχοντες δεινὰ [illegible] διατιθέντες. οἱ μὲν γὰρ, τῶν [illegible] τοίχων ἐφαψάμενοι καὶ σφαλ[illegible] βάσεως, περιέπιπτον εἰς θαλ[illegible] [illegible]ημα τοῖς δόρασιν [illegible] [illegible] οἱ δὲ, [illegible]

εἰς τὸ πέλαγος. ὅμως δὲ ποικίλαι καὶ παράλογοι συνίσαντο μάχαι, πολλάκις τῶν μὲν ἡττόνων ἐπικρατέντων διὰ τὴν τῶν σκαφῶν ὑπεροχὴν, τῶν δὲ κρειττόνων θλιβομένων, διὰ τὸ περὶ τὴν ςάσιν ἐλάττωμα, καὶ τὴν ἀνωμαλίαν τῶν συμβαινόντων ἐν τοῖς τοιέτοις κινδύνοις. ἐπὶ μὲν γὰρ τῶν ἐπὶ τῆς γῆς ἀγώνων διάδηλος ἡ ἀρετὴ γίνεται, δυναμένη τυγχάνειν τῶν πρωτείων, μηδενὸς ἔξωθεν αὐτομάτε παρενοχλέντος· κατὰ δὲ τὰς ναυμαχίας, πολλὰς καὶ ποικίλας αἰτίας συμβαίνει παραλόγως ἐλαττεν τὲς δι᾽ ἀνδρείαν δικαίως ἂν τυχόντας τῆς νίκης.

c. 52. Λαμπρότατα δὲ πάντων Δημήτριος ἠγωνίσατο, τῆς ἑπτήρες ἐπιβεβηκὼς ἐπὶ τῇ πρύμνῃ. ἀθρόων γὰρ αὐτῷ περιχυθέντων, ὃς μὲν ταῖς λόγχαις ἀκοντίζων, ὃς δ᾽ ἐκ χειρὸς τῷ δόρατι τύπτων ἀνῄρει· πολλῶν δὲ καὶ παντοίων βελῶν ἐπ᾽ αὐτὸν φερομένων, ἃ μὲν προορώμενος ἐξέκλινεν, ἃ δὲ τοῖς σκεπαςηρίοις ὅπλοις ἐδέχετο. τριῶν δ᾽ ὑπερασπιζόντων αὐτὸν, εἷς μὲν λόγχῃ πληγεὶς ἔπεσεν, οἱ δὲ δύο κατετραυματίσθησαν. τέλος δὲ τὲς ἀντιςάντας ὁ Δημήτριος ἐκβισάμενος, καὶ τροπὴν τὲ δεξιὲ κέρατος ποιήσας, εὐθὺς

Demetrii victoria.

καὶ

καὶ τὰς συνεχεῖς φυγεῖν ἠνάγκασε. Πτολεμαῖος δὲ καὶ τὰ μέγιστα τῶν σκαφῶν καὶ τὰς κρατίστας ἄνδρας ἔχων μεθ' ἑαυτῦ, ῥαδίως ἐτρέψατο τὰς καθ' αὐτὸν τεταγμένας, καὶ τῶν νεῶν ἃς μὲν κατέδυσεν, ἃς δὲ αὐτάνδρας εἷλεν. ὑποστρέφων δ' ἀπὸ τῦ νικήματος, ἤλπιζε καὶ τὰς ἄλλας ῥαδίως χειρώσασθαι. θεωρήσας δὲ τό, τε εὐώνυμον κέρας τῶν ἰδίων συντετριμμένον, καὶ τὰς συνεχεῖς ἁπάσας πρὸς φυγὴν ὡρμημένας, ἔτι δὲ τὰς περὶ τὸν Δημήτριον μετὰ βάρας ἐπιφερομένας, ἀπέπλευσεν εἰς Κίτιον. Δημήτριος δὲ νικήσας τῇ ναυμαχίᾳ r), τῷ μὲν Νέωνι καὶ Βαρίχῳ παρέδωκε τὰ στρατιωτικὰ τῶν πλοίων, προστάξας διώκειν, καὶ τὰς ἐν τῇ θαλάττῃ διανηχομένας ἀναλαμβάνειν. αὐτὸς δὲ τὰς ἰδίας ναῦς κοσμήσας τοῖς ἀκροστολίοις, καὶ τὰς ἁλύσας ἐφελκόμενος, τὸν πλῦν ἐποιεῖτο πρὸς τὸ στρατόπεδον καὶ τὸν οἰκεῖον λιμένα. κατὰ δὲ τὸν τῆς ναυμαχίας καιρὸν, Μενέλαος ὁ ἐν τῇ Σαλαμῖνι στρατηγὸς, πληρώσας τὰς ἑξήκοντα ναῦς, ἐξαπέστειλε πρὸς βοήθειαν τῷ Πτολεμαίῳ ναύαρχον ἐπιστήσας Μενοίτιον. γενομένης δ'

Ptolemaeus in altero cornu victor.

r) Δημήτριος δὲ ναυμαχίῳ Rhod. vitiose.

δ' ἀγῶνος περὶ τὸ ςόμα τȣ̃ λιμένος πρὸς τὰς ἐφορμȣ́σας ναῦς, καὶ τῶν ἐκ τῆς πόλεως βιασαμένων, αἱ μὲν τȣ̃ Δημητρίȣ δέκα νῆες ἔφυγον πρὸς τὸ πεζὸν ςρατόπεδον. Οἱ δὲ περὶ τὸν Μενοίτιον ἀναπλεύσαντες, καὶ τῶν καιρῶν μικρὸν ὑςερήσαντες, ἀνέςρεψαν πάλιν εἰς τὴν Σαλαμῖνα. τῆς δὲ ναυμαχίας τοιȣ́το τέλος λαβȣ́σης, τῶν μὲν πορείων ἧλω πλείω τῶν ἑκατὸν, ἐν οἷς ἦσαν σχεδὸν ςρατιῶται ὀκτακισχίλιοι· τῶν δὲ μακρῶν αὔτανδροι μὲν ἐλήφθησαν τεσσαράκοντα, διεφθάρησαν δὲ περὶ ὀγδοήκοντα, ἃς πλήρεις ȣ̃σας θαλάττης κατήγαγον οἱ κρατήσαντες εἰς τὴν πρὸς τῇ πόλει ςρατοπεδείαν. διεφθάρη δὲ καὶ τῶν Δημητρίȣ σκαφῶν εἴκοσι. πάντα δὲ τῆς προσηκȣ́σης ἐπιμελείας τυχόντα, παρείχετο τὰς ἁρμοζȣ́σας χρείας.

c. 53. Μετὰ δὲ ταῦτα Πτολεμαῖος ἀπογνȣ̀ς τὰ κατὰ τὴν Κύπρον, ἀπῆρεν εἰς Αἴγυπτον.—— ὁ δ' Ἀντίγονος, πυθόμενος τὴν γεγενημένην νίκην, καὶ μετεωρισθεὶς ἐπὶ τῷ μεγέθει τȣ̃ προτερήματος, διάδημα περιέθετο, καὶ τὸ λοιπὸν ἐχρημάτιζε βασιλεὺς συγχωρήσας καὶ τῷ Δημητρίῳ τῆς αὐτῆς τυγχάνειν προσηγορίας καὶ τιμῆς.

Antigonus diadema ſumit.

μῆς.

μῆς. ὁ δὲ Πτολεμαῖος ἐδὲν τῇ ψυχῇ ταπεινωθεὶς διὰ τὴν ἧτταν, καὶ αὐτὸς ὁμοίως ἀνέλαβε τὸ διάδημα, καὶ πρὸς ἅπαντας ἀνέγραφεν ἑαυτὸν βασιλέα. Similiter et Ptolemaeus.

c. 73. Ἀντίγονος ὁ βασιλεὺς, τελευτήσαντος αὐτῷ τε νεωτέρε τῶν υἱῶν Φοίνικος, τῦτον μὲν βασιλικῶς ἔθαψε· τὸν δὲ Δημήτριον ἐκ τῆς Κύπρε μεταπεμψάμενος, ἤθροιζε τὰς δυνάμεις εἰς τὴν Ἀντιγονίαν, ἔκρινε δὲ ϛρατεύειν ἐπὶ τὴν Αἴγυπτον. αὐτὸς μὲν ὖν τῦ πεζῦ ϛρατεύματος ἀφηγέμενος προῆγε διὰ τῆς Κοίλης Συρίας, ἔχων πεζὲς s) μὲν πλείες τῶν ὀκτακισμυρίων, ἱππεῖς δὲ περὶ ὀκτακισχιλίες, ἐλέφαντας δὲ τρισὶ πλείες τῶν ὀγδοήκοντα. τῷ δὲ Δημητρίῳ παραδὲς τὸν ϛόλον συνέταξε συμπαραπλεῖν ἅμα πορευομένῃ τῇ δυνάμει, παρεσκευασμένων τῶν ἁπασῶν νεῶν μακρῶν μὲν ἑκατὸν πεντήκοντα, πορείων δὲ ϛρατιωτικῶν ἑκατὸν t), ἐν οἷς ἐκομίζετο βελῶν πλῆθος. τῶν δὲ κυβερνητῶν οἰομένων δεῖν ἀπιδεῖν τὴν τῆς Πλειάδος δύσιν, δοκῦσαν ἔσεσθαι μεθ᾽

Olymp. CXVIII. ann. 3. Antigonus rursus Ptolemaeo bellum mouet.

Demetrium classi praeficit.

s) πεζὲς deest in Rhod.

t) ἑκατὸν deest in Rhod.

μεθ' ἡμέρας ὀκτὼ, τέτοις μὲν ἐπετίμησεν ὡς καταῤῥωδῦσι τὲς κινδύνες· αὐτὸς δὲ ςρατοπεδεύων περὶ Γάζαν καὶ σπεύδων φθάσαι τὴν τῦ Πτολεμαίε παρασκευὴν, τοῖς μὲν ςρατιώταις παρήγγειλε δέχ' ἡμερῶν ἔχειν ἐπισίτησιν, ἐπὶ δὲ ταῖς καμήλοις ταῖς ἀθροισθείσαις ὑπὸ τῶν Ἀράβων ἐπέθηκε σίτε μυριάδας μεδίμνων τρεισκαίδεκα, καὶ χόρτε πλῆθος τοῖς τετράποσι. τά τε βέλη κομίζων τοῖς ζεύγεσι, προῆγε διὰ τῆς ἐρήμε μετὰ κακοπαθείας, διὰ τὸ πολλὲς εἶναι τῶν τόπων τελματώδεις, καὶ μάλιςα περὶ τὰ καλέμενα Βάραθρα.

Classis vehementer adfligitur.

c. 74. Οἱ δὲ περὶ τὸν Δημήτριον ἐκ τῆς Γάζης ἐκπλεύσαντες περὶ μέσας νύκτας, τὸ μὲν πρῶτον εὐδίας ἔσης ἐφ' ἡμέρας τινὰς ταῖς ταχυναυτέσαις ναυσὶν ἐρυμέλκεν τὰ ςρατιωτικὰ πορεῖα· ἔπειτα τῆς Πλειάδος περικαταλαμβανέσης αὐτὲς, καὶ πνεύματος ἐπιγενομένε Βορείε, συνέβη πολλὰ τῶν τετρηρικῶν σκαφῶν ὑπὸ τῦ χειμῶνος κατενεχθῆναι παραβόλως ἐπὶ πόλιν Ῥαφίαν, ἔσαν δυσπροσόρμισον καὶ τεναγώδη. τῶν δὲ πλοίων τῶν κομιζόντων τὰ βέλη τὰ μὲν ὑπὸ τῦ χειμῶνος συγκλυσθέντα διεφθάρη, τὰ δ' ἐπαλινδρόμησεν εἰς τὴν Γάζαν· τοῖς δὲ κρατίςοις

τῶν

τῶν σκαφῶν βιασάμενοι διέτειναν μέχρι τῦ Κασίυ. τῦτο δὲ τῦ μὲν Νείλυ διέστησεν ὐ μακρὰν, ἀλίμενον δέ ἐστι, καὶ κατὰ τὰς χειμερίυς περιστάσεις ἀπροσόρμιστον. διόπερ ἠναγκάζοντο τὰς ἀγκύρας ἀφέντες ὡς ἂν ἐν δυσὶ σταδίοις ἀπὸ τῆς γῆς ἀποσαλεύειν, ἅμα πολλοῖς περιεχόμενοι δεινοῖς. τῦ μὲν γὰρ κλύδωνος ῥηγνυμένυ, ταχύτερον ἐκινδύνευον αὔτανδρα τὰ σκάφη συγκλυσθῆναι· τῆς δὲ γῆς ὔσης ἀπροσορμίστυ καὶ πολεμίας, ὔτε ναῦς ἀκινδύνως ἦν προσπλεῖν, ὔτε τὺς ἄνδρας προσνήξασθαι· τὸ δὲ μέγιστον, ἐκλελοίπει τὸ εἰς πότον αὐτοῖς u) ὕδωρ. εἰς τοιαύτην δὲ σπάνιν κατεκλείσθησαν, ὥστε εἰ μίαν ἡμέραν ὁ χειμὼν ἐπέμεινε, πάντες ἂν τῷ δίψει διεφθάρησαν. ἐν ἀθυμίᾳ δ' ὄντων ἁπάντων, καὶ προσδοκωμένης ἤδη τῆς ἀπωλείας, τὸ μὲν πνεῦμα κατέπαυσεν, ἡ δὲ μετ' Ἀντιγόνυ δύναμις καταντήσασα πλησίον τῦ στόλυ κατεστρατοπέδευσεν. ἐκβάντες ὖν ἐκ τῶν σκαφῶν, καὶ προσαναλαβόντες ἑαυτὺς ἐν τῇ στρατοπεδείᾳ, προσέμενον τῶν νεῶν τὰς ἀποσπασθείσας. διεφθάρη δ' ἐν τύτῳ τῷ σάλῳ τρία

u) ἀνθρώποις Edd. omnes, quod interpretatio τῦ αὐτοῖς videtur.

αὐτῇ τῶν ἀμυνομένων, ἔκρινε μηχανάς τε τοῖς μεγέθεσιν ὑπεραιρέσας κατασκευάζειν, καὶ καταπέλτας ὀξυβελεῖς, καὶ λιθοβόλες παντοίας, καὶ τὴν ἄλλην κατασκευὴν καταπληκτικήν. — προσαγαγὼν δὲ τὰς μηχανὰς τῇ πόλει, καὶ πυκνοῖς χρώμενος τοῖς βέλεσι, τῇ μὲν τὰς ἐπάλξεις

Vrbem machinis oppugnat.

ἀπέσυρε τοῖς πετροβόλοις, τῇ δὲ τὰ τείχη διέσεισε τοῖς κριοῖς. ἀμυνομένων δὲ καὶ τῶν ἔνδον εὐρώστως, καὶ τοῖς μηχανήμασιν ἑτέρας μηχανὰς ἀντιταττόντων, ἐφ' ἡμέρας μέν τινας ἀμφίδοξος ἦν ὁ κίνδυνος, ἀμφοτέρων κακοπαθέντων καὶ κατατραυματιζομένων· τοῦ δὲ τελευταῖον τε τείχες πίπτοντος, καὶ τῆς πόλεως κινδυνευέσης ἁλῶναι κατὰ κράτος, νυκτὸς ἐπιγενομένης ἔληξε τὰ τῆς τειχομαχίας. οἱ δὲ περὶ τὸν Μενέλαον, ἀκριβῶς εἰδότες ἁλωσομένην τὴν πόλιν, εἰ μή τι καινοτομεῖν ἐπιχειρήσειαν, ἤθροισαν ὕλης ξηρᾶς πλῆθος.

Machinae ab obsessis combustae.

ταύτην δὲ περὶ τὸ μεσονύκτιον ἐμβαλόντες ταῖς τῶν πολεμίων μηχαναῖς, καὶ ἅμα πάντας τὲς πυρσοφόρες ἀπὸ τῶν τειχῶν ἀφέντες, ἀνῆψαν τὰ μέγιστα τῶν ἔργων. ἄφνω δὲ τῆς φλογὸς εἰς ὕψος ἀρθείσης, οἱ περὶ τὸν Δημήτριον ἐπεχείρησαν μὲν βοηθεῖν, τε δὲ πυρὸς κατισχύσαντος, συνέβη τὰς μηχανὰς κατακαυθῆναι,

ναι, καὶ πολλὰς τῶν ἐν αὐταῖς ὄντων p) διαφθαρῆναι. ὁ δὲ Δημήτριος, ἀποσφαλεὶς τῆς ἐλπίδος, οὐδ᾽ ὡς ἔληγεν, ἀλλὰ προσεκαρτέρει τῇ πολιορκίᾳ καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν, νομίζων τῷ χρόνῳ καταπολεμήσειν τοὺς πολεμίους.

c. 49. Πτολεμαῖος δὲ πυθόμενος τὴν τῶν ἰδίων ἧτταν, ἐξέπλευσεν ἐκ τῆς Αἰγύπτου, δύναμιν ἔχων ἀξιόλογον πεζικήν τε καὶ ναυτικήν. κατενεχθεὶς δὲ τῆς Κύπρου πρὸς τὴν Πάφον, ἔκ τε τῶν πόλεων παρεδέξατο τὰ σκάφη, καὶ κατέπλευσεν εἰς Κίτιον, τῆς Σαλαμῖνος ἀπέχον σταδίους διακοσίους. εἶχε δὲ τὰς πάσας ναῦς μακρὰς ἑκατὸν καὶ τεσσαράκοντα· τούτων δ᾽ ἦν ἡ μεγίστη, πεντήρης, ἡ δ᾽ ἐλαχίστη, τετρήρης· στρατιωτικὰ δὲ πορεῖα ταύταις ἐπηκολούθει πλείω τῶν διακοσίων, ἄγοντα πεζοὺς οὐκ ἐλάττους τῶν μυρίων. οὗτος μὲν οὖν πρὸς τὸν Μενέλαον κατὰ γῆν ἔπεμψε τινάς, διακελευόμενος τὰς ναῦς, ἂν ᾖ δυνατόν, κατὰ τάχος ἐκ τῆς Σαλαμῖνος πρὸς αὐτὸν ἀποστεῖλαι, οὔσας ἑξήκοντα. ἤλπιζε γάρ, εἰ προσλάβοι ταύτας, ῥᾳδίως κρα-

Ptolemaei ipsius in Cyprum aduentus.

p) πολλοὺς τῶν στρατιωτῶν ἐν αὐταῖς ὄντας Steph. Rhod.

κρατήσειν τῇ ναυμαχίᾳ, διακοσίοις σκάφεσιν ἀγωνιζόμενος. ὁ δὲ Δημήτριος, νοήσας αὐτῦ τὴν ἐπιβολὴν, ἐπὶ μὲν τῆς πολιορκίας ἀπέλιπε μέρος τῆς δυνάμεως· τὰς δὲ ναῦς ἁπάσας πληρώσας, καὶ τῶν στρατιωτῶν τὺς κρατίστυς ἐμβιβάσας, βέλη καὶ πετροβόλυς ἐνέθετο, καὶ τῶν τρισπιθάμων ὀξυβελῶν τὺς ἱκανὺς ταῖς πρώραις ἐπέστησε. κοσμήσας δὲ πολυτελῶς πρὸς ναυμαχίαν τὸν στόλον, περιέπλευσε τὴν πόλιν, καὶ κατὰ τὸ στόμα τῦ λιμένος μικρὸν ἔξω βέλυς ἀφεὶς τὰς ἀγκύρας διενυκτέρευσεν, ἅμα μὲν τὰς ἐκ τῆς πόλεως ναῦς κωλύσων συμμίξαι ταῖς ἄλλαις, ἅμα δὲ καραδοκῶν τὸν ἐπίπλυν τῶν πολεμίων, καὶ πρὸς ναυμαχίαν ὢν ἕτοιμος. τῦ δὲ Πτολεμαίυ πλέοντος ἐπὶ τὴν Σαλαμῖνα, καὶ τῶν ὑπηρετικῶν πλοίων συνεπομένων, πόῤῥωθεν καταπληκτικὸν ὁρᾶσθαι συνέβαινε τὸν στόλον διὰ τὸ πλῆθος.

Demetrii ordinatio aciei naualis.

c. 50. Ὁ δὲ Δημήτριος, κατανοήσας τὸν ἐπίπλυν, Ἀντισθένην μὲν τὸν ναύαρχον ἔχοντα ναῦς δέκα τῶν πεντηρικῶν, ἀπέλιπε κωλύσοντα τὰς ἐκ τῆς πόλεως ναῦς ἐπεξιέναι πρὸς τὴν ναυμαχίαν, ἔχοντος τῦ λιμένος στενὸν τὸν ἔκπλυν. τοῖς δ' ἱππεῦσι προσέταξε παράγειν παρὰ τὸν αἰγια-

αἰγιαλὸν, ἵν', ἐάν τι γένηται πταῖσμα, διασώσαιεν τοὺς πρὸς τὴν γῆν διανηξομένους. αὐτὸς δ' ἐκτάξας τὰς ναῦς, ἀπήντα τοῖς πολεμίοις, ἔχων τὰς ἁπάσας ὀκτὼ πλείους τῶν ἑκατὸν, σὺν ταῖς πληρωθείσαις ἐκ τῶν χωρίων τῶν ληφθέντων. τούτων δ' ἦσαν αἱ μέγισται μὲν ἑπτήρεις, αἱ πλεῖσται δὲ πεντήρεις· καὶ τὸ μὲν εὐώνυμον κέρας ἐπεῖχον ἑπτήρεις ἑπτὰ Φοινίκων, τετρήρεις δὲ τριάκοντα τῶν Ἀθηναίων, Μηδίου τοῦ ναυάρχου τὴν ἡγεμονίαν ἔχοντος· ἐπὶ δὲ τούτοις ἔταξεν ἑξήρεις δέκα, καὶ πεντήρεις ἄλλας τοσαύτας, διεγνωκὼς ἰσχυρὸν κατασκευάσαι τοῦτο τὸ κέρας, ἐφ' οὗ καὶ αὐτὸς ἤμελλε διαγωνίζεσθαι. κατὰ μέσην δὲ τὴν τάξιν τὰ ἐλάχιστα τῶν σκαφῶν ἔστησεν, ὧν ἡγοῦντο Θεμίσων τε ὁ Σάμιος καὶ Μαρσύας ὁ τὰς Μακεδονικὰς πράξεις συνταξάμενος. τὸ δὲ δεξιὸν εἶχε κέρας Ἡγήσιππός τε ὁ Ἁλικαρνασσεὺς, καὶ Πλεισίας ὁ Κῷος ἀρχικυβερνήτης ὢν τοῦ σύμπαντος στόλου. Πτολεμαῖος δὲ τὸ μὲν πρῶτον ἔτι νυκτὸς ἐπέπλει κατὰ σπουδὴν ἐπὶ τὴν q) Σαλαμῖνα, νομίζων φθάσαι

τὰς

q) Duo vocabula ἐπὶ τὴν def. in Rhod. typographi errore.

τὰς πολεμίας τὸν ἐκπλᾶν ποιησάμενος· ὡς δ' ἡμέρας ἐπιγενομένης ἐ μακρὰν ὁ τῶν ἐναντίων σόλος ἐκτεταγμένος ἑωρᾶτο, καὶ αὐτὸς τὰ πρὸς τὴν ναυμαχίαν παρεσκευάζετο. τὰ μὲν ἐν πορεῖα πόῤῥωθεν ἐπακολεθεῖν παρήγγειλε· τῶν δὲ ἄλλων νεῶν τὴν ἁρμόζεσαν τάξιν ποιησάμενος τὸ λαιὸν κέρας διακατεῖχε, συναγωνιζομένων αὐτῷ τῶν μεγίσων σκαφῶν. τοιαύτης δὲ τῆς διατάξεως γενομένης, εὐχὰς ἑκάτεροι τοῖς θεοῖς ἐποιᾶντο, καθάπερ ἦν ἔθος, διὰ τῶν κελευσῶν, συνεπιλαβομένε καὶ τε πλήθες τῇ φωνῇ.

c. 51. Οἱ δὲ δυνάμεις, ὡς ἂν περὶ τε βίε καὶ τῶν ὅλων μέλλοντες διακινδυνεύειν, ἐν ἀγωνίᾳ πολλῇ καθεισήκεισαν. Δημήτριος μὲν ἐν τῶν ἐναντίων ἀποσχὼν ὡς ἂν τρεῖς σαδίες, ἦρε τὸ συγκείμενον πρὸς μάχην σύσσημον, ἀσπίδα κεχρυσωμένην, φανερὰν πᾶσιν ἐκ διαδοχῆς. τὸ παραπλήσιον δὲ καὶ τῶν περὶ Πτολεμαῖον ποιησάντων, ταχὺ τὸ διεῖργον διάσημα συνῃρέθη. ὡς δ' αἵ τε σάλπιγγες τὸ πολεμικὸν ἐσήμαινον, καὶ συνηλάλαξαν αἱ δυνάμεις ἀμφότεραι, φερομένων ἁπασῶν τῶν νεῶν εἰς ἐμβολὴν καταπληκτικῶς, τὸ μὲν πρῶτον τοῖς τόξοις καὶ τοῖς πετροβόλοις,

Pugna navalis inter Ptolemaeum et Demetrium.

ἔτι

ἔτι δὲ τοῖς ἀκοντίσμασι πυκνοῖς χρώμενοι κατετραυμάτιζον τὰς ὑποπίπτοντας. εἶτα συνεγγισάντων τῶν σκαφῶν, καὶ μελλέσης γίνεσθαι τῆς ἐμβολῆς βιαίας, οἱ μὲν ἐπὶ τῶν καταςρωμάτων συγκαθῆκαν, οἱ δ' ἐρέται παρακληθέντες ὑπὸ τῶν κελευςῶν, ἐκθυμότερον ἐνέκειντο. ἀπὸ κράτας δὲ καὶ βίας ἐλασθεισῶν τῶν νεῶν, αἱ μὲν παρέσυρον ἀλλήλων τὰς ταρσὰς, ὥςε πρὸς φυγὴν καὶ διωγμὸν ἀχρήςας γίνεσθαι, καὶ τὰς ἐπιβεβηκότας ἄνδρας, ὡρμηκότας πρὸς ἀλκὴν, κωλύεσθαι τῆς πρὸς τὸν κίνδυνον ὁρμῆς· αἱ δὲ κατὰ πρῶραν τοῖς ἐμβόλοις συναράττεσαι, πρύμναν ἀνεκρέοντο πρὸς ἄλλην ἐμβολὴν, καὶ κατετραυμάτιζον ἀλλήλας οἱ ταύταις ἐφεςῶτες, ἅτε τῆ σκοπῆ συνέγγυς ἑκάςοις κειμένα. τινὲς δὲ τῶν τριηραρχῶν ἐκ πλαγίας ἔτυπτον. καὶ τῶν ἐμβόλων δυσαποσπάςως ἐχόντων, ἐπεπήδων ἐπὶ τὰς τῶν πολεμίων ναῦς, πολλὰ καὶ πάσχοντες δεινὰ καὶ διατιθέντες. οἱ μὲν γὰρ, τῶν ἐγγιζόντων τοίχων ἐφαψάμενοι καὶ σφαλέντες τῆς βάσεως, περιέπιπτον εἰς θάλατταν, καὶ παραχρῆμα τοῖς δόρασιν ὑπὸ τῶν ἐφεςώτων ἐφονεύοντο· οἱ δὲ, κρατήσαντες τῆς ἐπιβολῆς, τὰς μὲν ἀνῄρεν, τὰς δὲ κατὰ τὴν ςενοχωρίαν ἐκβιαζόμενοι περιέτρεπον

εἰς τὸ πέλαγος. ὅμως δὲ ποικίλαι καὶ παράλογοι συνίσαντο μάχαι, πολλάκις τῶν μὲν ἡττόνων ἐπικρατέντων διὰ τὴν τῶν σκαφῶν ὑπεροχὴν, τῶν δὲ κρειττόνων θλιβομένων, διὰ τὸ περὶ τὴν ςάσιν ἐλάττωμα, καὶ τὴν ἀνωμαλίαν τῶν συμβαινόντων ἐν τοῖς τοιέτοις κινδύνοις. ἐπὶ μὲν γὰρ τῶν ἐπὶ τῆς γῆς ἀγώνων διάδηλος ἡ ἀρετὴ γίνεται, δυναμένη τυγχάνειν τῶν πρωτείων, μηδενὸς ἔξωθεν αὐτομάτε παρενοχλέντος· κατὰ δὲ τὰς ναυμαχίας, πολλὰς καὶ ποικίλας αἰτίας συμβαίνει παραλόγως ἐλαττέν τὲς δι᾽ ἀνδρείαν δικαίως ἂν τυχόντας τῆς νίκης.

c. 52. Λαμπρότατα δὲ πάντων Δημήτριος ἠγωνίσατο, τῆς ἑπτήρες ἐπιβεβηκὼς ἐπὶ τῇ πρύμνῃ. ἀθρόων γὰρ αὐτῷ περιχυθέντων, ὃς μὲν ταῖς λόγχαις ἀκοντίζων, ὃς δ᾽ ἐκ χειρὸς τῷ δόρατι τύπτων ἀνῄρει· πολλῶν δὲ καὶ παντοίων βελῶν ἐπ᾽ αὐτὸν φερομένων, ἃ μὲν προορώμενος ἐξέκλινεν, ἃ δὲ τοῖς σκεπαςηρίοις ὅπλοις ἐδέχετο. τριῶν δ᾽ ὑπερασπιζόντων αὐτὸν, εἷς μὲν λόγχῃ πληγεὶς ἔπεσεν, οἱ δὲ δύο κατετραυματίσθησαν. τέλος δὲ τὲς

Demetrii victoria.

ἀντιςάντας ὁ Δημήτριος ἐκβιςάμενος, καὶ τροπὴν τε δεξιε κέρατος ποιήσας, εὐθὺς

καὶ

καὶ τὰς συνεχεῖς φυγεῖν ἠνάγκασε. Πτολεμαῖος δὲ καὶ τὰ μέγιςα τῶν σκαφῶν καὶ τὰς κρατίςας ἄνδρας ἔχων μεθ' ἑαυτῦ, ῥᾳδίως ἐτρέψατο τὰς καθ' αὐτὸν τεταγμένας, καὶ τῶν νεῶν ἃς μὲν κατέδυσεν, ἃς δὲ αὐτάνδρας εἷλεν. ὑποςρέφων δ' ἀπὸ τῦ νικήματος, ἤλπιζε καὶ τὰς ἄλλας ῥᾳδίως χειρώσασθαι. θεωρήσας δὲ τό, τε εὐώνυμον κέρας τῶν ἰδίων συντετριμμένον, καὶ τὰς συνεχεῖς ἁπάσας πρὸς φυγὴν ὡρμημένας, ἔτι δὲ τὰς περὶ τὸν Δημήτριον μετὰ βάρας ἐπιφερομένας, ἀπέπλευσεν εἰς Κίτιον. Δημήτριος δὲ νικήσας τῇ ναυμαχίᾳ r), τῷ μὲν Νέωνι καὶ Βρίχῳ παρέδωκε τὰ ςρατιωτικὰ τῶν πλοίων, προστάξας διώκειν, καὶ τὰς ἐν τῇ θαλάττῃ διανηχομένας ἀναλαμβάνειν. αὐτὸς δὲ τὰς ἰδίας ναῦς κοσμήσας τοῖς ἀκροςολίοις, καὶ τὰς ἁλύσας ἐφελκόμενος, τὸν πλῦν ἐποιεῖτο πρὸς τὸ ςρατόπεδον καὶ τὸν οἰκεῖον λιμένα. κατὰ δὲ τὸν τῆς ναυμαχίας καιρὸν, Μενέλαος ὁ ἐν τῇ Σαλαμῖνι ςρατηγὸς, πληρώσας τὰς ἑξήκοντα ναῦς, ἐξαπέςειλε πρὸς βοήθειαν τῷ Πτολεμαίῳ ναύαρχον ἐπιςήσας Μενοίτιον. γενομένης

Ptolemaeus in altero cornu victor.

r) Δημήτριος δὲ ναυμαχίᾳ Rhod. vitiose.

δ' ἀγῶνος περὶ τὸ ϛόμα τȣ̃ λιμένος πρὸς τὰς ἐφορμέσας ναῦς, καὶ τῶν ἐκ τῆς πόλεως βιασαμένων, αἱ μὲν τȣ̃ Δημητρίȣ δέκα νῆες ἔφυγον πρὸς τὸ πεζὸν ϛρατόπεδον. Οἱ δὲ περὶ τὸν Μενοίτιον ἀναπλεύσαντες, καὶ τῶν καιρῶν μικρὸν ὑϛερήσαντες, ἀνέϛρεψαν πάλιν εἰς τὴν Σαλαμῖνα. τῆς δὲ ναυμαχίας τοιȣ́το τέλος λαβȣ́σης, τῶν μὲν πορείων ἧλω πλείω τῶν ἑκατὸν, ἐν οἷς ἦσαν σχεδὸν ϛρατιῶται ὀκτακισχίλιοι· τῶν δὲ μακρῶν αὔτανδροι μὲν ἐλήφθησαν τεσσαράκοντα, διεφθάρησαν δὲ περὶ ὀγδοήκοντα, ἃς πλήρεις ȣ̓́σας θαλάττης κατήγαγον οἱ κρατήσαντες εἰς τὴν πρὸς τῇ πόλει ϛρατοπεδείαν. διεφθάρη δὲ καὶ τῶν Δημητρίȣ σκαφῶν εἴκοσι. πάντα δὲ τῆς προσηκȣ́σης ἐπιμελείας τυχόντα, παρείχετο τὰς ἁρμοζȣ́σας χρείας.

c. 53. Μετὰ δὲ ταῦτα Πτολεμαῖος ἀκȣ́σας τὰ κατὰ τὴν Κύπρον, ἀπῆρεν εἰς Αἴγυπτον.— ὁ δ' Ἀντίγονος, πυθόμενος τὴν γεγενημένην νίκην, καὶ μετεωρισθεὶς ἐπὶ τῷ μεγέθει τȣ̃ προτερήματος, διάδημα περιέθετο, καὶ τὸ λοιπὸν ἐχρημάτιζε βασιλεὺς συγχωρήσας καὶ τῷ Δημητρίῳ τῆς αὐτῆς τυγχάνειν προσηγορίας καὶ τιμῆς.

Antigonus diadema ſumit.

μῆς. ὁ δὲ Πτολεμαῖος ἐδὲν τῇ ψυχῇ ταπεινωθεὶς διὰ τὴν ἧτταν, καὶ αὐτὸς ὁμοίως ἀνέλαβε τὸ διάδημα, καὶ πρὸς ἅπαντας ἀνέγραφεν ἑαυτὸν βασιλέα.

Similiter et Ptolemaeus.

c. 73. Ἀντίγονος ὁ βασιλεὺς, τελευτήσαντος αὐτῷ τῦ νεωτέρυ τῶν υἱῶν Φοίνικος, τῦτον μὲν βασιλικῶς ἔθαψε· τὸν δὲ Δημήτριον ἐκ τῆς Κύπρυ μεταπεμψάμενος, ἤθροιζε τὰς δυνάμεις εἰς τὴν Ἀντιγονίαν, ἔκρινε δὲ στρατεύειν ἐπὶ τὴν Αἴγυπτον. αὐτὸς μὲν ὖν τῦ πεζῦ στρατεύματος ἀφηγέμενος προῆγε διὰ τῆς Κοίλης Συρίας, ἔχων πεζὰς s) μὲν πλείυς τῶν ὀκτακισμυρίων, ἱππεῖς δὲ περὶ ὀκτακισχιλίυς, ἐλέφαντας δὲ τρισὶ πλείυς τῶν ὀγδοήκοντα. τῷ δὲ Δημητρίῳ παραδὺς τὸν στόλον συνέταξε συμπαραπλεῖν ἅμα πορευομένῃ τῇ δυνάμει, παρεσκευασμένων τῶν ἁπασῶν νεῶν μακρῶν μὲν ἑκατὸν πεντήκοντα, πορείων δὲ στρατιωτικῶν ἑκατὸν t), ἐν οἷς ἐκομίζετο βελῶν πλῆθος. τῶν δὲ κυβερνητῶν οἰομένων δεῖν ἀπιδεῖν τὴν τῆς Πλειάδος δύσιν, δοκῦσαν ἔσεσθαι

Olymp. CXVIII. ann. 3. Antigonus rursus Ptolemaeo bellum mouet.

Demetrium classi praeficit.

 μεθ'

s) πεζὰς deest in Rhod.

t) ἑκατὸν deest in Rhod.

μεθ᾽ ἡμέρας ὀκτὼ, τέτοις μὲν ἐπετίμησεν ὡς κατοῤῥωδῦσι τὰς κινδύνας· αὐτὸς δὲ ϛρατοπεδεύων περὶ Γάζαν καὶ σπεύδων φθάσαι τὴν τῦ Πτολεμαίυ παρασκευὴν, τοῖς μὲν ϛρατιώταις παρήγγειλε δέχ᾽ ἡμερῶν ἔχειν ἐπισίτησιν, ἐπὶ δὲ ταῖς καμήλοις ταῖς ἀθροισθείσαις ὑπὸ τῶν Ἀράβων ἐπέθηκε σίτε μυριάδας μεδίμνων τρεισκαίδεκα, καὶ χόρτυ πλῆθος τοῖς τετράποσι. τά τε βέλη κομίζων τοῖς ζεύγεσι, προῆγε διὰ τῆς ἐρήμυ μετὰ κακοπαθείας, διὰ τὸ πολλὰς εἶναι τῶν τόπων τελματώδεις, καὶ μάλιϛα περὶ τὰ καλέμενα Βάραθρα.

Classis vehementer adfligitur.

c. 74. Οἱ δὲ περὶ τὸν Δημήτριον ἐκ τῆς Γάζης ἐκπλεύσαντες περὶ μέσας νύκτας, τὸ μὲν πρῶτον εὐδίας ὔσης ἐφ᾽ ἡμέρας τινὰς ταῖς ταχυναυτέσαις ναυσὶν ἐρυμέλκεν τὰ ϛρατιωτικὰ πορεῖα· ἔπειτα τῆς Πλειάδος περικαταλαμβανέσης αὐτὰς, καὶ πνεύματος ἐπιγενομένυ Βορείυ, συνέβη πολλὰ τῶν τετρηρικῶν σκαφῶν ὑπὸ τῦ χειμῶνος κατενεχθῆναι παραβόλως ἐπὶ πόλιν Ῥαφίαν, ὔσαν δυσπροσόρμιϛον καὶ τεναγώδη. τῶν δὲ πλοίων τῶν κομιζόντων τὰ βέλη τὰ μὲν ὑπὸ τῦ χειμῶνος συγκλυσθέντα διεφθάρη, τὰ δ᾽ ἐπαλινδρόμησεν εἰς τὴν Γάζαν· τοῖς δὲ κρατίϛοις τῶν

τῶν σκαφῶν βιασάμενοι διέτειναν μέχρι τȢ Κασίȣ. τȣ̃το δὲ τȣ̃ μὲν Νείλȣ διέστησεν ȣ̓ μακρὰν, ἀλίμενον δέ ἐστι, καὶ κατὰ τὰς χειμερίȣς περιστάσεις ἀπροσόρμιστον. διόπερ ἠναγκάζοντο τὰς ἀγκύρας ἀφέντες ὡς ἂν ἐν δυσὶ σταδίοις ἀπὸ τῆς γῆς ἀποσαλεύειν, ἅμα πολλοῖς περιεχόμενοι δεινοῖς. τȣ̃ μὲν γὰρ κλύδωνος ῥηγνυμένȣ, ταχύτερον ἐκινδύνευον αὔτανδρα τὰ σκάφη συγκλυσθῆναι· τῆς δὲ γῆς ȣ̓́σης ἀπροσορμίστȣ καὶ πολεμίας, ȣ̓́τε ναῦς ἀκινδύνως ἦν προσπλεῖν, ȣ̓́τε τȣ̀ς ἄνδρας προσνήξασθαι· τὸ δὲ μέγιστον, ἐκλελοίπει τὸ εἰς πότον αὐτοῖς u) ὕδωρ. εἰς τοιαύτην δὲ σπάνιν κατεκλείσθησαν, ὥστε εἰ μίαν ἡμέραν ὁ χειμὼν ἐπέμεινε, πάντες ἂν τῷ δίψει διεφθάρησαν. ἐν ἀθυμίᾳ δ᾽ ὄντων ἁπάντων, καὶ προσδοκωμένης ἤδη τῆς ἀπωλείας, τὸ μὲν πνεῦμα κατέπαυσεν, ἡ δὲ μετ᾽ Ἀντιγόνȣ δύναμις καταντήσασα πλησίον τȣ̃ στόλȣ κατεστρατοπέδευσεν. ἐκβάντες ȣ̓̃ν ἐκ τῶν σκαφῶν, καὶ προσαναλαβόντες ἑαυτȣ̀ς ἐν τῇ στρατοπεδείᾳ, προσέμενον τῶν νεῶν τὰς ἀποσπασθείσας. διεφθάρη δ᾽ ἐν τȣ́τῳ τῷ σάλῳ

 τρία

u) ἀνθρώποις Edd. omnes, quod interpretatio τȣ̃ αὐτοῖς videtur.

τρία σκάφη τῶν πεντηρικῶν, ἐξ ὧν ἔνιοι τῶν ἀνδρῶν διενήξαντο πρὸς τὴν γῆν. ἔπειτα Ἀντίγονος μὲν προαγαγὼν τὴν δύναμιν, πλησίον τῦ Νείλυ κατεστρατοπέδευσεν, ἀπέχων δύο ςαδίυς ἀπὸ τῦ ποταμῦ.

Antigonus ad Nilum castra ponit.

Ptolemaeus Antigoni milites praemiis ad transitionem incitat.

c. 75. Πτολεμαῖος δὲ προκατειληφὼς τὰς εὐκαιροτάτυς τόπυς ἀσφαλέσι φυλακαῖς, ἀπέςειλε τινὰς ἐν τοῖς κοντωτοῖς, παρακελευσάμενος προσπλεῖν πλησίον τῆς ἐκβάσεως, καὶ κηρύττειν ὅτι δώσει τοῖς μεταβαλλομένοις ἀπ' Ἀντιγόνυ τῶν μὲν ἰδιωτῶν ἑκάςοις δύο μνᾶς, τοῖς δ' ἐφ' ἡγεμονίας τεταγμένοις τάλαντον. γενομένων δ' ἐν τῶν κηρυγμάτων τοιύτων, ἐνέπεσέ τις ὁρμὴ πρὸς μετάθεσιν τοῖς μετ' Ἀντιγόνυ μισθοφόροις· ἐν οἷς καὶ τῶν ἡγεμόνων πλείυς εἶναι συνέβαινε δι' αἰτίας τινὰς, εἰς τὸ μεταβολῆς ἐπιθυμεῖν. πολλῶν δὲ πρὸς αὐτὸν αὐτομολέντων, ὁ μὲν Ἀντίγονος ἐπιςήσας τῷ χείλει τῦ ποταμῦ τοξότας καὶ σφενδονήτας, καὶ πολλὰ τῶν ὀξυβελικῶν, τὰς προσπλέοντας ἐν τοῖς κοντωτοῖς ἀνέςελλε. τῶν δ' αὐτομολέντων συλλαβών τινας, δεινῶς ᾐκίσατο, βυλόμενος καταπλῆξαι τὰς τῆς ὁμοίας ὁρμῆς ἀντεχομένυς. Καὶ προσλαβὼν τὰ καθυςερῦντα τῶν σκαφῶν, προσέπλευσεν ἐπὶ

Antigonus frustra excensum tentat.

ἐπὶ τὸ καλέμενον Ψευδόϛομον, νομίζων ἐνταῦθα δυνήσεσθαι τινὰς τῶν ϛρατιωτῶν ἀποβιβάσαι. εὑρὼν δὲ πρὸς αὐτῷ Φυλακὴν ἰσχυρὰν, καὶ τοῖς τε ὀξυβελέσι καὶ τοῖς ἄλλοις παντοίοις βέλεσιν ἀνειργόμενος, ἀπέπλευσε, προκαταλαμβανέσης νυκτός. ἔπειτα παραγγείλας τοῖς κυβερνήταις ἀκολεθεῖν τῇ ϛρατηγίδι νηῒ προσέχοντας τῷ λαμπτῆρι, προσέπλευσεν ἐπὶ τὸ ϛόμα τε Νείλε τὸ καλέμενον Φαγνητικόν· ἡμέρας δὲ γενομένης, ἐπειδὰ πολλαὶ τῶν νεῶν ἀπεπλανήθησαν, ἠναγκάσθη ταύτας περιμένειν, καὶ τὰς μάλιϛα ταχυναυτέσας τῶν ἠκολεθηκότων ἐξαποϛέλλειν ἐπὶ τὴν τέτων ζήτησιν.

c. 76. διόπερ χρόνε γενομένε πλείονος, οἱ μὲν περὶ τὸν Πτολεμαῖον πυθόμενοι τὸν κατάπλεν τῶν πολεμίων, ἧκον ὀξέως βοηθήσαντες, καὶ τὴν δύναμιν διασκευάσαντες, ἔϛησαν παρὰ τὸν αἰγιαλόν. ὁ δὲ Δημήτριος ἀποτυχὼν καὶ ταύτης τῆς ἐκβάσεως, καὶ τὴν συνάπτεσαν παραλίαν ἀκέων ἕλεσι καὶ λίμναις ὠχυρῶσθαι Φυσικῶς, ἐπαλινδρόμει παντὶ τῷ ϛόλῳ. εἶτ' ἐμπεσόντος βορέε λαμπρε, καὶ τε κλύδωνος εἰς ὕψος αἰρομένε, τρία μὲν σκάφη τῶν τετρηρικῶν, καὶ τῶν ϛρατιωτικῶν

τικῶν πορείων ἅμα κατὰ τὸ αὐτὸ βιαιότερον ὑπὸ τȢ κύματος ἐπὶ τὴν γῆν ἐξεβράσθη, καὶ τοῖς περὶ τὸν Πτολεμαῖον ὑποχείρια κατέστη· αἱ δ᾽ ἄλλαι, ἐκβιασαμένων τῶν πληρωμάτων, διεσώθησαν πρὸς τὴν Ἀντιγόνȣ στρατοπεδείαν. τῶν δὲ περὶ τὸν Πτολεμαῖον διειληφότων πᾶσαν τὴν περὶ τὸν ποταμὸν ἔκβασιν φυλακαῖς ἰσχυραῖς x) καὶ πολλῶν μὲν σκαφῶν ποταμίων αὐτῷ παρεσκευασμένων, πάντων δὲ τȢτων ἐχόντων βέλη παντοῖα, καὶ τȣ̀ς χρησομένȣς αὐτοῖς ἄνδρας, οἱ περὶ τὸν Ἀντίγονον ȣ̓ μετρίως ἠπορȣ̃ντο. ἡ γὰρ ναυτικὴ δύναμις ἄχρηστος ἦν αὐτοῖς προκατειλημμένȣ Πηλȣσιακȣ̃ στόματος ὑπὸ τῶν πολεμίων· τό, τε πεζὸν στράτευμα τὴν ὁρμὴν ἄπρακτον εἶχε, τῷ μεγέθει τȣ̃ ποταμȣ̃ διειργόμενον. τὸ δὲ μέγιστον ἡμερῶν ἤδη συχνῶν διεληλυθυιῶν, ὑπολιπεῖν ἤδη συνέβαινε τόν τε σῖτον καὶ τὰ χορτάσματα τοῖς κτήνεσι. διὰ δὴ ταῦτα τῆς δυνάμεως ἀθυμȣ́σης, παραλαβὼν τὸ στρατόπεδον καὶ τȣ̀ς ἡγεμόνας Ἀντίγονος, προέθηκε βȣλὴν πότερον συμφέρει μένειν καὶ διαπολεμεῖν, ἢ νῦν μὲν ἐπανελθεῖν εἰς Συρίαν,

Antigonus ex Aegypto re infecta recedit.

x) καὶ πολλαῖς add. Steph. Rhod.

ρίαν, ὕστερον δὲ κάλλιον παρεσκευασμένες στρατεῦσαι, καθ᾽ ὃν ἂν χρόνον ἐλάχιστος ὁ Νεῖλος εἶναι δόξῃ. πάντων δὲ κατενεχθέντων ἐπὶ τὸ τὴν ταχίστην ἀπιέναι, παρήγγειλε τοῖς στρατιώταις ἀναζευγνύειν, καὶ ταχὺ πάλιν ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Συρίαν, συμπαραπλέοντος αὐτῷ καὶ τε στόλε παντός. Πτολεμαῖος δὲ μετὰ τὴν ἀπαλλαγὴν τῶν πολεμίων περιχαρὴς γενόμενος, καὶ θύσας τοῖς θεοῖς χαριστήρια, τὲς φίλες εἱστία λαμπρῶς· καὶ πρὸς μὲν τὲς περὶ Σέλευκον καὶ Λυσίμαχον καὶ Κάσσανδρον ἔγραψε περὶ τῶν εὐτυχημάτων, καὶ περὶ τε πλήθες τῶν πρὸς αὐτὸν αὐτομολησάντων· αὐτὸς δὲ τὸ δεύτερον ἠγωνισμένος ὑπὲρ τῆς Αἰγύπτε, καὶ νομίσας δορίκτητον ἔχειν τὴν χώραν, ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν.

c. 81. Τε δ᾽ ἐνιαυσίε χρόνε διεληλυθότος, Ἀθήνησι μὲν ἦρχεν Εὐξένιππος y), ἐν Ῥώμῃ δ᾽ ὑπῆρχον ὕπατοι Λεύκιος Ποστέμιος, καὶ Τιβέριος Μινέκιος· ἐπὶ δὲ τέτων, Ῥοδίοις ἐνέστη πόλεμος πρὸς τὸν Ἀντίγονον, διὰ τοιαύτας τινὰς αἰτίας· ἡ πό-

Olymp. CXVIII. ann. 4. Antigonus Rhodiis bellum movet.

y) ἦρχε Ξένιππος Steph. Rhod.

ἡ πόλις ἡ τῶν Ῥοδίων, ἰσχύουσα ναυτικαῖς δυνάμεσι, καὶ πολιτευομένη κάλλιστα τῶν Ἑλλήνων, περιμάχητος τοῖς δυνάσταις καὶ βασιλεῦσιν ἦν, ἑκάστου σπεύδοντος εἰς τὴν αὐτοῦ φιλίαν προσλαμβάνεσθαι. — οἱ δ' οὖν Ῥόδιοι, πρὸς πάντας τοὺς δυνάστας συντεθειμένοι τὴν φιλίαν, διετήρουν μὲν ἑαυτοὺς ἐκτὸς ἐγκλήματος δικαίου, ταῖς δ' εὐνοίαις ἔῤῥεπον μάλιστα πρὸς Πτολεμαῖον. συνέβαινε γὰρ αὐτοῖς τῶν τε προσόδων τὰς πλείστας εἶναι διὰ τοὺς εἰς Αἴγυπτον πλέοντας ἐμπόρους, καὶ τὸ σύνολον τρέφεσθαι τὴν πόλιν ἀπὸ ταύτης τῆς βασιλείας.

Rhodiorum cum Ptolemaeo amicitia.

c. 82. Ὃ δὴ συνορῶν ὁ Ἀντίγονος, καὶ σπεύδων αὐτοὺς ἀποσπάσαι τῆς πρὸς ἐκεῖνον ἐπιπλοκῆς, τὸ μὲν πρῶτον πρεσβευτὰς ἀπέστειλε, καθ' ὃν καιρὸν ὑπὲρ τῆς Κύπρου διεπολέμει πρὸς Πτολεμαῖον, ἀξιῶν αὐτῷ συμμαχεῖν, καὶ ναῦς συναποστεῖλαι τῷ Δημητρίῳ. οὐ προσεχόντων δ' αὐτῶν, ἀπέστειλέ τινα τῶν στρατηγῶν μετὰ νεῶν, συντάξας τοὺς πλέοντας εἰς Αἴγυπτον ἐκ τῆς Ῥόδου κατάγειν, καὶ περιαιρεῖσθαι τὰ φορτία. τούτου δ' ἐκβληθέντος ὑπὸ τῶν Ῥοδίων, φήσας αὐτοὺς ἀδίκου κατῆρχθαι πολέμου, διηπειλήσατο πολιορκήσειν δυνάμεσιν ἁδραῖς τὴν πόλιν. οἱ δὲ

Causa belli.

Ῥόδιοι τὸ μὲν πρῶτον ἐψηφίσαντο μεγάλας αὐτῷ τιμάς. καὶ πέμψαντες πρέσβεις, ἠξίουν μὴ βιάσασθαι τὴν πόλιν προσπεσεῖν παρὰ τὰς συνθήκας εἰς τὸν πόλεμον πρὸς Πτολεμαῖον. τραχύτερον δὲ τοῦ βασιλέως ἀπαντῶντος, καὶ τὸν υἱὸν Δημήτριον ἐκπέμψαντος μετὰ δυνάμεως καὶ πολιορκητικῶν ὀργάνων, φοβηθέντες τὴν ὑπεροχὴν τοῦ βασιλέως, τὸ μὲν πρῶτον ἀπέστειλαν πρὸς τὸν Δημήτριον, φήσαντες συμπολεμήσειν Ἀντιγόνῳ πρὸς Πτολεμαῖον. ὡς δ' ἐκεῖνος ὁμήρους ἑκατὸν ᾔτει τοὺς ἐπιφανεστάτους, καὶ τοῖς λιμέσι δέχεσθαι τὸν στόλον προσέταττεν, ὑπολαβόντες ἐπιβουλεύειν αὐτὸν τῇ πόλει, τὰ πρὸς πόλεμον παρεσκευάζοντο. Δημήτριος δὲ πᾶσαν τὴν δύναμιν ἀθροίσας εἰς τὸν ἐν Λωρύμνοις z) λιμένα, στόλον ἐξήρτυε πρὸς τὸν ἐπίπλουν τὸν ἐπὶ τὴν Ῥόδον.

c. 84. Οἱ δὲ Ῥόδιοι μέχρι μέν τινος πρέσβεις ἐκπέμποντες ἠξίουν μηδὲν πρᾶξαι κατὰ τῆς πόλεως ἀνήκεστον· ὡς δ' οὐδεὶς αὐτοῖς προσεῖχεν, ἀπογνόντες τὰς διαλύσεις,

z) Ἐλωρύμνοις Steph. Rhod.

σεις, ἐξέπεμψαν πρεσβευτὰς πρὸς Πτολεμαῖον καὶ Λυσίμαχον καὶ Κάσσανδρον, ἀξιοῦντες βοηθεῖν, ὡς τῆς πόλεως προσπολεμέσης ὑπὲρ αὐτῶν.

Ptolemaeus Rhodiis auxilia mittit.

c. 88. Κατέπλευσαν δὲ τῇ πόλει σύμμαχοι, παρὰ μὲν Κνωσίων ἑκατὸν πεντήκοντα, παρὰ δὲ Πτολεμαίου πλείους τῶν πεντακοσίων, ὧν ἦσάν τινες Ῥόδιοι μισθοφοροῦντες παρὰ τῷ βασιλεῖ.

Ac frumentum.

c. 96. Ἐν δὲ ταῖς αὐταῖς ἡμέραις Πτολεμαῖος ὁ βασιλεὺς ἀπέστειλε τοῖς Ῥοδίοις πλοίων πλῆθος τῶν τὴν ἀγορὰν κομιζόντων, ἐν οἷς ἦσαν σίτου τριάκοντα μυριάδες ἀρταβῶν σὺν τοῖς ὀσπρίοις· προσφερομένων δ' αὐτῶν πρὸς τὴν πόλιν, ἐπεχείρησε Δημήτριος ἀποστέλλειν σκάφη τὰ κατάξοντα πρὸς τὴν αὐτοῦ στρατοπεδείαν. Φορᾶς δὲ πνεύματος αὐτοῖς ἐπιγενομένου, ταῦτα μὲν πλήρεσι τοῖς ἱστίοις φερόμενα, κατηνέχθη πρὸς τοὺς οἰκείους λιμένας· οἱ δ' ὑπὸ Δημητρίου πεμφθέντες ἐπανῆλθον ἄπρακτοι.

c. 98. Ἔπειτα Πτολεμαῖος ὁ βασιλεὺς ἀπέστειλε τοῖς Ῥοδίοις σῖτον καὶ τὴν ἄλλην ἀγορὰν οὐκ ἐλάττονα τῆς πρότερον ἐκπεμφθείσης, καὶ στρατιώτας χιλίους, πεντα-

πεντακοσίας, ὧν ἦν ἡγεμὼν Ἀντίγονος ὁ Μακεδών.

c. 99. Δημήτριος δὲ τοῦ πατρὸς αὐτῷ γράψαντος διαλύσασθαι πρὸς Ῥοδίους ὡς ἄν ποτε δύνηται, τὸν κάλλιστον ἐπετήρει καιρὸν, δώσοντα προφάσεις εὐλόγους τῆς συνθέσεως. Πτολεμαίου δὲ γράψαντος τοῖς Ῥοδίοις τὸ μὲν πρῶτον ὅτι πέμψει σίτου πλῆθος αὐτοῖς καὶ στρατιώτας τρισχιλίους, μετὰ δὲ ταῦτα συμβουλεύοντος ἐὰν ᾖ δυνατὸν, μετρίως διαλύσασθαι πρὸς Ἀντίγονον, ἅπαντες ἔῤῥεπον πρὸς τὴν εἰρήνην. καθ' ὃν δὴ χρόνον τοῦ κοινοῦ τῶν Αἰτωλῶν ἀποσείλαντος πρεσβευτὰς περὶ διαλύσεων, οἱ Ῥόδιοι συνέθεντο πρὸς Δημήτριον ἐπὶ τοῖσδε· αὐτόνομον καὶ ἀφρούρητον εἶναι τὴν πόλιν, καὶ ἔχειν τὰς ἰδίας προσόδους· συμμαχεῖν δὲ Ῥοδίους Ἀντιγόνῳ, πλὴν ἐὰν ἐπὶ Πτολεμαῖον στρατεύηται· καὶ δοῦναι τῶν πολιτῶν ὁμήρους ἑκατὸν, οὓς ἂν ἀπογράψηται Δημήτριος, πλὴν τῶν ἀρχὰς ἐχόντων. Demetrii pax cum Rhodiis.

c. 100. Οἱ μὲν οὖν Ῥόδιοι πολιορκηθέντες ἐνιαύσιον χρόνον, τούτῳ τῷ τρόπῳ κατελύσαντο τὸν πόλεμον. τοὺς δ' ἐν τοῖς κινδύνοις ἄνδρας ἀγαθοὺς γενομένους ἐτίμησαν ταῖς ἀξίαις δωρεαῖς, καὶ τῶν δούλων

τοὺς ἀνδραγαθήσαντας ἐλευθερίας καὶ πολιτείας ἠξίωσαν. ἔστησαν δὲ καὶ τῶν βασιλέων εἰκόνας *) Κασσάνδρου, καὶ Λυσιμάχου, καὶ τῶν δευτερευόντων μὲν ταῖς δόξαις, συμβεβλημένων δὲ μεγάλα πρὸς τὴν τῆς πόλεως σωτηρίαν. τὸν δὲ Πτολεμαῖον ἐν ἀνταποδόσει μείζονος ὑπερβάλλεσθαι βουλόμενοι, θεωροὺς ἀπέστειλαν εἰς Λιβύην τοὺς ἐπερωτήσοντας τὸ παρ' Ἄμμωνι μαντεῖον, εἰ συμβουλεύει Ῥοδίους Πτολεμαῖον ὡς θεὸν τιμῆσαι. συγκατατιθεμένου δὲ τοῦ χρηστηρίου, τέμενος ἀνῆκαν ἐν τῇ πόλει τετράγωνον, οἰκοδομήσαντες παρ' ἑκάστην στοὰν πλευρὰν σταδιαίαν, ὃ προσηγόρευσαν Πτολεμαῖον. ἀνῳκοδόμησαν δὲ, καὶ τὸ θέατρον, καὶ τὰ πεπτωκότα τῶν τειχῶν, καὶ τῶν ἄλλων τόπων τοὺς καθῃρημένους, πολλῷ κάλλιον ἢ προϋπῆρχον.

Rhodii Ptolemaeo diuinos honores tribuunt. Cf. Theocr. Id. XVII, 16 *sqq.*

Olymp. CXIX. ann. 4.

c. 102. Δημήτριος εἶχε πρόθεσιν τοὺς Ἕλληνας ἐλευθεροῦν. — — τῆς δὲ τῶν Σικυωνίων πόλεως φρουρουμένης ὑπὸ τῶν Πτολεμαίου τοῦ βασιλέως στρατιωτῶν (ὧν ἦν ἐπιφανέστατος στρατηγὸς Φίλιππος) νυκτὸς ἐπιθέμενος ἀπροσδοκήτως, παρεισέπεσεν ἐντὸς

*) Πτολεμαίου add. Steph. Rhod.

ἐντὸς τȣ̃ τείχȣς· εἶτα οἱ μὲν φρȣροὶ συνεισέπεσον εἰς τὴν ἀκρόπολιν· ὁ δὲ Δημήτριος τῆς πόλεως κυριεύσας, τὸν μεταξὺ τόπον τῶν οἰκιῶν καὶ τῆς ἄκρας κατεῖχε. μέλλοντος δ' αὐτȣ̃ μηχανὰς προσάγειν, καταπλαγέντες, τὴν μὲν ἀκρόπολιν δι' ὁμολογίας παρέδοσαν, αὐτοὶ δ' ἀπέπλευσαν εἰς Αἴγυπτον.

Demetrius Ptolemaei praesidium Sicyone expellit.

c. 113. Ἐν δὲ ταῖς αὐταῖς ἡμέραις καὶ Πτολεμαῖος ὁ βασιλεὺς ἀναζεύξας ἐξ Αἰγύπτȣ μετὰ δυνάμεως ἀξιολόγȣ, τὰς μὲν ἐν τῇ Κοίλῃ Συρίᾳ πόλεις ἁπάσας ὑποχειρίȣς ἐποιήσατο· Σιδῶνα δὲ πολιορκȣ̃ντος αὐτȣ̃ τινὲς παρῆσαν ἀπαγγέλλοντες ψευδῶς, ὅτι παρατάξεως γενομένης τοῖς βασιλεῦσιν οἱ μὲν περὶ Λυσίμαχον καὶ Σέλευκον ἡττηθέντες ἀποκεχωρήκασιν εἰς τὴν Ἡράκλειαν, Ἀντίγονος δὲ νενικηκὼς προσάγει μετὰ τῆς δυνάμεως ἐπὶ Συρίας. παραλογισθεὶς ȣ̃ν ὑπὸ τȣ́των, καὶ πεισθεὶς ἀληθῆ τὴν προσαγγελίαν εἶναι, πρὸς μὲν τȣ̀ς Σιδωνίȣς εἰς τέτταρας μῆνας ἀνοχὰς ἐποιήσατο, τὰς δὲ χειρωθείσας πόλεις φρȣραῖς ἀσφαλισάμενος, ἐπανῆλθε μετὰ τῆς δυνάμεως εἰς Αἴγυπτον.

Olymp. CXIX. ann. 3.

Ptolemaeus Cassandri, Lysimachi, et Seleuci socius, Antigoni vrbes in Coelesyria occupat.

Falso nuncio deceptus in Aegyptum revertitur.

EX FRAGMENTIS DIODORI.

Ptolemaeus Epiphanes Aristomenem tutorem interfici iubet.

Πτολεμαῖος ὁ τῆς Αἰγύπτου βασιλεὺς μέχρι μέν τινος ἐπῃνεῖτο· Ἀριστομένη δὲ τὸν ἐπίτροπον αὐτοῦ γεγενημένον, καὶ πάντα καλῶς διῳκηκότα, τὴν μὲν ἀρχὴν ἠγάπα καθάπερει πατέρα καὶ πάντα ἔπραττεν ἀπὸ τῆς ἐκείνου γνώμης· μετὰ δὲ ταῦτα ὑπὸ τῶν κολακευόντων διαφθαρεὶς τὴν ψυχὴν, τόν τε Ἀριστομένη παῤῥησιαζόμενον ἐμίσησε, καὶ τέλος συνηνάγκασεν αὐτὸν πιόντα κώνειον τελευτῆσαι. ἀεὶ δὲ μᾶλλον θηριούμενος, καὶ τυραννικὴν παρανομίαν, ἀλλ᾽ οὐ βασιλικὴν ἐξουσίαν ζηλώσας, ἐμισήθη μὲν ὑπὸ τῶν Αἰγυπτίων, ἐκινδύνευσε δὲ ἀποβαλεῖν τὴν βασιλείαν.

Plut. de discrim. Am. et Ad. p. 71.

Ptolemaeus Philometor Syriam recuperare conatur.

Πτολεμαῖος, ὁ τῆς Αἰγύπτου βασιλεὺς, εἰδὼς τοὺς αὐτοῦ προγόνους ἐσχηκότας Κοίλην Συρίαν, παρασκευὰς ἐποιεῖτο μεγάλας, ἀμφισβητῶν ταύτης· ἤλπιζέ τε τὴν ἀδίκῳ πολέμῳ πρότερον ἀνειμένην, τότε δικαίως τοῖς αὐτοῖς νόμοις ἀνακτήσασθαι. ἃ δὴ πυθόμενος ὁ Ἀντίοχος, ἐξαπέστειλεν εἰς Ῥώμην πρέσβεις, ἐντειλάμενος μαρτύρασθαι τὴν σύγκλητον, ὅτι πο-

λεμεῖν

λεμεῖν ἀδίκως ἐπιβάλλεται Πτολεμαῖος. ἐξαπέστειλε δὲ καὶ ὁ προειρημένος τοὺς ἀπολογησαμένους καὶ διδάξοντας τὴν σύγκλητον, ὅτι παρὰ πάντα τὰ δίκαια κρατεῖ τῆς Κοίλης Συρίας Ἀντίοχος, ἑαυτοῦ προγονικῆς ὑπαρχούσης. ἐνετείλατο δὲ τά τε φιλάνθρωπα πρὸς Ῥωμαίους ἀνανεώσασθαι, καὶ περὶ τῆς πρὸς Περσέα διαλύσεως διαπειραθῆναι. Legationem Romam mittit.

Ὁ Ἀντίοχος δυνάμενος ἐλασσωθέντας τοὺς Αἰγυπτίους ἀποκτεῖναι, παριππεύων ἐβόα μὴ κτείνειν αὐτοὺς, ἀλλὰ ζωγρεῖν συλλαμβάνειν. ταχὺ δὲ τοὺς καρποὺς ταύτης ἀγχινοίας ἐκομίσατο, καὶ περὶ τὴν τοῦ Πηλουσίου κατάληψιν, καὶ μετὰ ταῦτα τὴν κατάκτησιν τῆς Αἰγύπτου, ταύτης φιλανθρωπίας μέγιστα συμβαλομένης. Antiochi Epiphanis in victos Aegyptios clementia.

Ἡμεῖς δὲ τοῦ Πτολεμαίου τὴν ἀγενῆ φύσιν οὐκ ἂν προηγουμένως ἀνεπισήμαντον ἐάσαιμεν. τὸ γὰρ ἐκτὸς γενόμενον τῶν δεινῶν, καὶ τοσαῦτα ἀφεστηκότα τῶν πολεμίων, αὐτόθεν καθάπερ ἀκονιτὶ παραχωρῆσαι βασιλείας μεγίστης καὶ μακαριωτάτης, πῶς οὐκ ἄν τις ἡγήσαιτο ψυχῆς τελείως ἐκτεθηλυμένης εἶναι· ἣν εἰ μὲν συνέβαινε φυσικῶς ὑπάρχειν Πτολεμαίῳ τοιαύτην, ἴσως ἄν τις ἐκείνην καταμέμ-

ψατο· ὅτε δὲ διὰ τῶν ὕϛερον πράξεων ἡ Φύσις ἱκανῶς ὑπὲρ αὐτῆς ἀπελογήθη, δείξασα τὸν βασιλέα καὶ ϛάσιμον ὄντα, καὶ δραϛικὸν ἐδενὸς ἧττον, ἀναγκαῖόν ἐϛι τὰς αἰτίας ἀνατιθέναι τῆς τότε δειλίας καὶ ἀγεννείας εἰς τὸν σπάδωνα καὶ τὴν ἐκείνε συϛροφίαν· ὃς ἐκ παιδὸς τὸ μειράκιον ἐν τρυφῇ καὶ γυναικείοις ἐπιτηδεύμασι συνέχων, διέφθειρεν αὐτῦ τὴν ψυχήν.

Ptolemaeus Philometor, posito regali habitu ex Aegypto profugus, comiter a Demetrio excipitur.

Πτολεμαίε τῦ βασιλέως ἐκπεσόντος καὶ πεζῇ ἀπερχομένε εἰς Ῥώμην, ἐγνώρισεν αὐτὸν ὁ Δημήτριος ὁ τῦ Σελεύκε, καὶ θαυμάσας τὸ παράδοξον, ἐποίησέ τι βασιλικὸν καὶ μεγαλοπρεπὲς δεῖγμα τῆς ἑαυτῦ προαιρέσεως. παραχρῆμα γὰρ προχειρισάμενος βασιλικὴν ἐσθῆτα καὶ διάδημα, πρὸς δὲ τέτοις καὶ ἵππον πολυτελῆ χρυσοφάλαρον, μετὰ τῶν ἰδίων παίδων ἀπήντησε τῷ Πτολεμαίῳ. συμμίξας δ' αὐτῷ τῆς πόλεως ἀπὸ διακοσίων ϛαδίων, καὶ φιλοφρόνως ἀσπασάμενος, παρεκάλει κοσμηθέντα τοῖς τῆς βασιλείας παρασήμοις ἀξίαν ἑαυτῦ ποιήσασθαι τὴν εἰς τὴν Ῥώμην εἴσοδον, ἵνα μὴ τελέως εὐκαταφρόνητος εἶναι δόξῃ· ὁ δὲ Πτολεμαῖος τὴν μὲν προθυμίαν ἀπεδέξατο, τοσῦτον δὲ ἀπέσχε τῦ δέξασθαί τι τῶν διδομένων,

ὥϛε

ὥστε καὶ τὸν Δημήτριον ἠξίωσεν ἔν τινι τῶν κατὰ τὴν ὁδὸν πόλεων καταμεῖναι, καὶ τὰς περὶ τὸν Ἄρχιαν μετ' αὐτᾶ.

Ἧκον πρεσβευταὶ εἰς Ῥώμην παρά τε τᾶ νέα Πτολεμαίᾱ, καὶ παρὰ τᾶ πρεσβυτέρα. δοθέντος δὲ αὐτοῖς ἐν τῷ συνεδρίῳ λόγα, διακάσασα ἡ σύγκλητος κατὰ μέρος, ἐδογμάτισε, τὰς μὲν παρὰ τᾶ πρεσβυτέρα Πτολεμαία πρεσβευτὰς ἐν ἡμέραις πέντε ταῖς πάσαις ἐκ τῆς Ἰταλίας ἀπαλλάττεσθαι, καὶ τὴν συμμαχίαν ἀνελεῖν τὴν πρὸς αὐτόν· πρὸς δὲ τὸν νεώτερον Πτολεμαῖον πέμψαι πρεσβευτὰς τὰς ἐμφανιᾶντας αὐτῷ τὴν ἔννοιαν τῆς συγκλήτα, καὶ τὰ διασεσαφημένα τἀδελφῷ. Legationes Ptolemaeorum, Philometoris et Physconis, varie a Romano fenatu acceptae.

Ὁ πρεσβύτερος Πτολεμαῖος ταχὺ διὰ τὸ μέγεθος τῆς στρατείας συγκλείσας τὸν ἀδελφὸν εἰς πολιορκίαν, καὶ πεῖραν πάσης ἀπορίας λαβεῖν ἀναγκάσας, ἐπανελέσθαι μὲν αὐτὸν ἀκ ἐτόλμησεν· ἅμα μὲν διὰ τὴν χρηστότητα, καὶ διὰ τὸ τῆς φύσεως συγγενὲς, ἅμα δὲ καὶ διὰ τὸν ἀπὸ Ῥωμαίων φόβον. συνεχώρησε δὲ αὐτῷ τὴν ἀσφάλειαν, καὶ συνθήκας ἐποιήσατο, καθ' ἃς ἔδει Κυρήνην ἔχοντα τὸν νεώτερον εὐδοκεῖν, καὶ σίτα πλῆθος τακτὸν λαμβάνειν κατ' ἐνιαυτόν. καὶ τὰ Ptolemaei Philometoris cum fratre Physcone compositio.

κατὰ τὰς βασιλεῖς εἰς πολλὴν ἀλλοτριότητα καὶ κινδύνους ἀπελπισμένους προαχθέντα, παραδόξου καὶ φιλανθρώπου συλλύσεως ἔτυχε.

Ptolemaei Physconis in ciues suos iniquitas.

Πτολεμαῖος ὁ τοῦ Πτολεμαίου τοῦ Φιλομήτορος ἀδελφὸς, βασιλεύσας ἐξ ἀνομημάτων ἤρξατο μεγάλων διοικεῖν τὰ κατὰ τὴν βασιλείαν. πολλοὺς μὲν γὰρ ψευδέσιν αἰτίαις περιβάλλων ὡς ἐπιβουλεύοντας αὐτῷ, ὠμῶς καὶ παρανόμως ἀνῄρει· ἄλλους δὲ ποικίλαις προφάσεσι συκοφαντῶν ὡς ἀδικοῦντας ἐφυγάδευε, καὶ τὰς τούτων οὐσίας ἀφῃρεῖτο. ἐφ᾽ οἷς δυσχεραινόντων καὶ ἀγανακτούντων, τὴν παρὰ πάντων ὀργὴν ἐπαναιρούμενος, ταχὺ τοῖς ὑποτεταγμένοις ἦλθεν εἰς μῖσος. ὅμως ἐβασίλευσεν ἔτη πεντεκαίδεκα.

Odium Aegyptiorum in Ptolemaeum Physconem.

Κατὰ τὴν Αἴγυπτον τὸν Πτολεμαῖον, διὰ τὴν πρὸς τοὺς ἀρχομένους ὠμότητα καὶ παρανομίαν, οὐ μετρίως ἐμίσει τὸ πλῆθος. παράλληλος γὰρ ὁ τούτου τρόπος πρὸς τὴν τοῦ Φιλομήτορος θεωρούμενος, οὐδὲ σύγκρισιν ἐπεδέχετο, διὰ τὰς παρ᾽ ἀμφοτέροις ὑπερβολὰς, τοῦ μὲν ἐπιεικείας, τοῦ δὲ ὠμότητος καὶ μιαιφονίας. διὸ τὰ πλήθη καὶ πρὸς μεταβολὴν οἰκείως ἔχοντα,

τα, τὸν τῆς ἀποκαταστάσεως ἐκαραδόκει καιρόν.

Πτολεμαίȣ κατὰ τὴν Μέμφιν ἐνθρονιζομένȣ τοῖς βασιλείοις κατὰ τὰς Αἰγυπτίων νόμȣς, παῖς ἐγένετο ἐκ τῆς Κλεοπάτρας τῷ βασιλεῖ. ἡσθεὶς δὲ διαφερόντως, προσηγόρευσε τὸν παῖδα Μεμφίτην, ἀπὸ τῆς πόλεως, καθ' ἣν τὰς θυσίας ἐπιτελȣ̃ντος ἐγεννήθη ἄγων δὲ παιδογόνια, καὶ τῇ συνήθει μιαιφονίᾳ χρώμενος, προσέταξεν ἀποκτεῖναι τῶν Κυρηναίων τȣ̀ς συγκαταγαγόντας μὲν αὐτὸν εἰς τὴν Αἴγυπτον, ἐγκαλȣμένȣς δὲ ἐπί τισι δικαίαις παῤῥησίαις διὰ τὴν παλλακὴν Εἰρήνην. Ptolemaei Physconis crudelitas.

Πτολεμαῖος διὰ τὴν ὠμότητα καὶ μιαιφονίαν, καὶ διὰ τὰς ἀναιδῆν τῶν αἰσχίστων ἡδονῶν ἀπολαύσεις, καὶ τὸ τȣ̃ σώματος ἀγεννὲς πάθος, (διὸ Φύσκων ἐκαλεῖτο) [ὑπὸ πάντων ἐμισεῖτο.] ὁ δὲ στρατηγὸς Ἱέραξ ἐν τοῖς πολεμικοῖς ἔργοις θαυμαστὸς ὢν, καὶ κατὰ τὰς ἐντεύξεις τοῖς ὄχλοις εὔθετος, ἔτι δὲ μεγαλόψυχος, συνέσχε τὴν τȣ̃ Πτολεμαίȣ βασιλείαν. τȣ́τȣ γὰρ ἀπορȣμένȣ χρημάτων, καὶ τῶν στρατιωτῶν βȣλομένων ἀφίστασθαι Ptolemaeus Physcon Aegyptiis inuisus.

ϑαι πρὸς Γαλαίςην, διὰ τὸ μὴ κομίζεσθαι τὲς μισθὲς, ἐκ τῆς ἰδίας ἐσίας ὀψωνιάσας τὴν δύναμιν, διωρθώσατο τὴν ὅλην μεταβολήν.

Et ab iis contemtus.

Τῦ Πτολεμαίε παντελῶς οἱ Αἰγύπτιοι κατεφρόνησαν, ὁρῶντες ἔν τε ταῖς ὁμιλίαις ὄντα παιδαριώδη, καὶ πρὸς τὰς αἰσχίςας ἡδονὰς ἐκκεχυμένον, καὶ διὰ τὴν ἀκολασίαν τὸ σῶμα γυναικῶδες περιπεποιημένον.

Ptolemaei Physconis in ipsum filium immanis crudelitas.

Πτολεμαῖος ὁ Φύσκων προσαγορευόμενος, πυθόμενος τὴν τῆς Κλεοπάτρας πρὸς αὐτὸν ἀλλοτρίωσιν, καὶ ἐ δυνάμενος ἄλλως αὐτὴν λυπῆσαι, πρᾶξιν ἀνοσιωτάτην ἐτόλμησεν ἐπιτελέσασθαι. μιμησάμενος γὰρ τὴν τῆς Μηδείας ὠμότητα καὶ μιαιφονίαν, τὸν κοινὸν αὐτῦ τε κἀκείνης υἱὸν ἔσφαξεν ἐν τῇ Κύπρῳ, παῖδα μὲν ὄντα τὴν ἡλικίαν, ὀνομαζόμενον δὲ Μεμφίτην. ἐκ ἀρκεσθεὶς δὲ τῷ ἀσεβήματι τέτῳ, πολλῷ μεῖζον μύσος ἕτερον ἐπετελέσατο. ἀκρωτηριάσας γὰρ τὸ σῶμα τῦ παιδὸς, καὶ ἐνθεὶς εἴς τινα κίςην, προσέταξέ τινι τῶν ὑπηρετῶν εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν διακομίσαι. κατὰ τύχην δὲ σύνεγγυς ὄντων τῇ Κλεοπάτρᾳ τῶν γενεθλίων

γεθλίων, τῇ πρὸ τύτων νυκτὶ θεῖναι τὴν κίςην πρὸ τῶν βασιλείων παρεσκευάσατο. Ȣ συντελεσθέντος, καὶ τῆς περιςάσεως ἐπιγνωσθείσης, ἡ Κλεοπάτρα πένθος ἤρατο, καὶ τὸ πλῆθος παντελῶς ἀπεθηριώθη πρὸς τὸν Πτολεμαῖον.

Ἀποςαλεὶς παρὰ Πτολεμαίȣ τȣ̃ πρεσβυτέρȣ Ἡγέλοχος ςρατηγὸς ἐπὶ Μαρσύαν τὸν τῶν Ἀλεξανδρέων ςρατηγὸν μετὰ δυνάμεως, αὐτόν τε ἐζώγρησε καὶ τὴν μετ' αὐτȣ̃ δύναμιν ἄρδην ἀνεῖλεν. ἐπαναχθέντος δὲ τȣ̃ Μαρσύȣ πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ πάντων προσδοκώντων τιμωρίας αὐτὸν τεύξεσθαι τῆς μεγίςης, ἀπέλυσεν αὐτὸν τῶν ἐγκλημάτων. μετενόει γὰρ ἤδη, καὶ ταῖς φιλανθρωπίαις ἔσπευδε διορθώσασθαι τὴν τῶν ὄχλων πρὸς αὐτὸν ἀποθηρίωσιν.

Eiusdem in Marsyam perduellem clementia.

Ἧκον εἰς Ἀλεξάνδρειαν οἱ περὶ τὸν Σκιπίωνα τὸν Ἀφρικανὸν πρεσβευταὶ, κατασκεψόμενοι τὴν ὅλην βασιλείαν· ὁ δὲ Πτολεμαῖος μετὰ μεγάλης ἀπαντήσεως καὶ παρασκευῆς προσδεξάμενος τὲς ἄνδρας, τάς τε ἑςιάσεις πολυτελεῖς ἐποιεῖτο, καὶ τὰ βασίλεια περιάγων ἐπεδείκνυτο, καὶ τὴν ἄλλην τὴν βασιλικὴν γάζαν.

Legati Romani apud Aegypti regem, regiam magnificentiam parum mirantur.

οἱ τῶν Ῥωμαίων πρέσβεις ἀρετῇ διαφέροντες τοῖς μὲν βρωχοῖς τοῖς ὀλίγοις καὶ πρὸς ὑγιείαν διατείνυσι χρώμενο κατεφρόνυν τῆς πολυτελείας, ὡς διαφθειρύσης καὶ ψυχὴν καὶ σῶμα. τῶν δὲ ὑπὸ τῦ βασιλέως θαυμαζομένων, ἐν παρέργῳ τὴν θέαν, ὡς ὐδενὸς ἀξίαν ποιησαμένων, τὰ θέας ἄξια πρὸς ἀλήθειαν ἐπολυπραγμόνησαν ἀκριβῶς· τῆς πόλεως τὴν θέσιν καὶ τὸ βάρος καὶ τὰς περὶ τὸν Φάρον ἰδιότητας· πρὸς δὲ τύτοις ἀναπλεύσαντες εἰς Μέμφιν, τὴν ἀρετὴν τῆς χώρας, καὶ τὰς κατὰ τὸν Νεῖλον εὐκαιρίας, τό τε πλῆθος τῶν κατ' Αἴγυπτον πόλεων, καὶ τὰς ἀναριθμήτυς τῶν οἰκητόρων μυριάδας, καὶ τὴν ὀχυρότητα τῆς Αἰγύπτυ καὶ τὴν ὅλην τῆς χώρας ὑπεροχὴν, ὡς εὖ διάκειται πρὸς ἡγεμονίας ἀσφάλειάν τε καὶ μέγεθος. καὶ θαυμάσαντες τὰ πλήθη τῶν κατοικύντων Αἴγυπτον, καὶ τὰ τῶν τόπων ἐπιτεύγματα, διέλαβον μεγίστην ἡγεμονίαν δύνασθαι συσταθῆναι τυχύσης τῆς βασιλείας ταύτης ἀξίων τῶν ἡγεμόνων. οἱ μὲν ὖν πρεσβευταὶ κατασκεψάμενοι τὰ κατὰ τὴν Αἴγυπτον ἐπὶ Κύπρυ, κἀκεῖθεν ἐπὶ Συρίας τὴν ἀναγωγὴν ἐποιήσαντο.

Situm contra et magnitudinem vrbium contemplantur.

Eorum de Aegypti situ et opibus iudicium.

Ἀντίο-

Ἀντίοχος ὁ βασιλεὺς ἐπολιόρκει τὰ Ἱεροσόλυμα· οἱ δὲ πλείους αὐτῷ τῶν φίλων συνεβούλευον κατὰ κράτος αἱρήσειν τὴν πόλιν, καὶ τὸ γένος ἄρδην ἀνελεῖν τῶν Ἰουδαίων: μόνους γὰρ ἁπάντων ἐθνῶν ἀκοινωνήτους εἶναι τῆς πρὸς ἄλλο ἔθνος ἐπιμιξίας, καὶ πολεμίους ὑπολαμβάνειν πάντας. ἀπεδείκνυον δὲ καὶ τοὺς προγόνους αὐτῶν ὡς ἀσεβεῖς καὶ μισουμένους παρὰ θεῶν, ἐξ ἁπάσης τῆς Αἰγύπτου πεφυγαδευμένους. τοὺς γὰρ ἀλφοὺς ἢ λέπρας ἔχοντας ἐν τοῖς σώμασι, καθαρμοῦ χάριν, ὡς ἐναγεῖς συναθροισθέντας, ὑπερορίους ἐκβεβλῆσθαι. τοὺς δὲ ἐξορισθέντας καταλαβέσθαι μὲν τοὺς περὶ τὰ Ἱεροσόλυμα τόπους, συστησαμένους δὲ τὸ τῶν Ἰουδαίων ἔθνος, παραδόσιμον ποιῆσαι τὸ μῖσος τὸ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους. κ. τ. λ.

Antiochus Sidetes Iudaeos oppugnat.

Iudaei olim vt impii ex Aegypto tota expulsi.

Ἡμεῖς δὲ μέλλοντες ἀναγράφειν τὸν πρὸς Ἰουδαίους πόλεμον, οἰκεῖον εἶναι διαλαμβάνομεν προδιελθεῖν ἐν κεφαλαίοις τὴν τοῦ ἔθνους τούτου ἐξ ἀρχῆς κτίσιν, καὶ τὰ παρ᾽ αὐτοῖς νόμιμα. κατὰ τὴν Αἴγυπτον τὸ παλαιὸν, λοιμικῆς περιστάσεως γενομένης, ἀνέπεμπον οἱ πολ-

Iudaeorum gentis origo.

Pestis olim in Aegypto.

Irae diuinae causae in peregrinos conferuntur.

λοὶ τὴν αἰτίαν τῶν κακῶν ἐπὶ τὸ δαιμόνιον. πολλῶν γὰρ καὶ παντοδαπῶν κατοικούντων ξένων, καὶ διηλλαγμένοις ἔθεσι χρωμένων περὶ τὸ ἱερὸν καὶ τὰς θυσίας, καταλελύσθαι συνέβαινε παρ' αὐτοῖς τὰς πατρίους τῶν θεῶν τιμάς. ὅπερ οἱ τῆς χώρας ἐγγενεῖς ὑπέλαβον, ἐὰν μὴ τοὺς ἀλλοφύλους μεταστήσωνται, κρίσιν οὐκ ἔσεσθαι τῶν κακῶν.

Peregrini ex omni Aegypto expelluntur.

εὐθὺς οὖν ξενηλατουμένων τῶν ἀλλοεθνῶν, οἱ μὲν ἐπιφανέστατοι καὶ δραστικώτατοι συστραφέντες ἐξεῤῥίφησαν (ὥς τινές φασιν) εἰς τὴν Ἑλλάδα, καί τινας ἑτέρους τόπους, ἔχοντες ἀξιολόγους ἡγεμόνας, ὧν ἡγοῦντο Δαναὸς καὶ Κάδμος τῶν ἄλλων ἐπιφανέστατοι.

Quorum maxima pars Iudaeam occupat.

ὁ δὲ πολὺς λεὼς ἐξέπεσεν εἰς τὴν νῦν καλουμένην Ἰουδαίαν, οὐ πόῤῥω μὲν κειμένην τῆς Αἰγύπτου, παντελῶς δὲ ἔρημον οὖσαν κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους.

Moses coloniae dux.

ἡγεῖτο δὲ τῆς ἀποικίας ὁ προσαγορευόμενος Μωσῆς, φρονήσει δὲ πολλῇ καὶ ἀνδρείᾳ πλεῖστον διαφέρων.

Hierosolymarum et templi conditor.

οὗτος δὲ καταλαβόμενος τὴν χώραν, ἄλλας τε πόλεις ἔκτισε καὶ τὴν νῦν οὖσαν ἐπιφανεστάτην, ὀνομαζομένην Ἱεροσόλυμα. ἱδρύσατο δὲ καὶ τὸ μάλιστα παρ' αὐτοῖς τιμώμενον ἱερὸν, καὶ τὰς τιμὰς καὶ ἁγιστείας τοῦ θείου κατέδειξε· καὶ τὰ

κατὰ

κατὰ τὴν πολιτείαν ἐνομοθέτησέ τε καὶ διέταξε. διεῖλε δὲ τὸ πλῆθος εἰς δώδεκα φυλὰς, διὰ τὸ τὸν ἀριθμὸν τοῦτον τελεώτατον νομίζεσθαι, καὶ σύμφωνον εἶναι τῷ πλήθει τῶν μηνῶν τῶν τὸν ἐνιαυτὸν συμπληρούντων. ἄγαλμα δὲ θεῶν τὸ σύνολον οὐ κατεσκεύασε, διὰ τὸ μὴ νομίζειν ἀνθρωπόμορφον εἶναι τὸν θεόν· ἀλλὰ τὸν περιέχοντα τὴν γῆν οὐρανὸν μόνον εἶναι θεὸν, καὶ τῶν ὅλων κύριον. τὰς δὲ θυσίας ἐξηλλαγμένας συνεστήσατο τῶν παρὰ τοῖς ἄλλοις ἔθνεσι, καὶ τὰς κατὰ τὸν βίον ἀγωγάς· διὰ γὰρ τὴν ἰδίαν ξενηλασίαν ἀπάνθρωπόν τινα καὶ μισόξενον βίον εἰσηγήσατο. ἐπιλέξας δὲ τῶν ἀνδρῶν τοὺς χαριεστάτους καὶ μάλιστα δυνησομένους τοῦ συμπαρόντος ἔθνους προΐστασθαι, τούτους ἱερεῖς ἀπέδειξε· τὴν δὲ τριβὴν ἔταξεν αὐτῶν γίνεσθαι περὶ τὸ ἱερὸν, καὶ τὰς τοῦ θεοῦ τιμάς τε καὶ θυσίας. τοὺς αὐτοὺς δὲ καὶ δικαστὰς ἀπέδειξε τῶν μεγίστων κρίσεων, καὶ τὴν τῶν νόμων καὶ τῶν ἐθῶν φυλακὴν τούτοις ἐπέτρεψε· διὸ καὶ βασιλέα μὲν μηδέποτε τῶν Ἰουδαίων, [γενέσθαι φασὶ] τὴν δὲ τοῦ πλήθους προστασίαν δίδοσθαι διὰ παντὸς τῷ δοκοῦντι τῶν ἱερέων φρονήσει καὶ ἀρετῇ προέχειν.

Instituta, religio et leges Iudaeorum.

ἔχειν. τοῦτον προσαγορεύουσιν ἀρχιερέα, καὶ νομίζουσιν αὐτοῖς ἄγγελον γίνεσθαι τῶν τοῦ θεοῦ προσταγμάτων. τοῦτον δὲ κατὰ τὰς ἐκκλησίας καὶ τὰς ἄλλας συνόδους φησὶν ἐκφέρειν τὰ παραγγελλόμενα· καὶ πρὸς τοῦτο τὸ μέρος οὕτως εὐπειθεῖς γενέσθαι τοὺς Ἰουδαίους, ὥστε παραχρῆμα πίπτοντας ἐπὶ τὴν γῆν, προσκυνεῖν τὸν τούτοις ἑρμηνεύοντα ἀρχιερέα. προσγέγραπται δὲ καὶ τοῖς νόμοις ἐπὶ τῆς τελευτῆς, ὍΤΙ ΜΩΣΗ͂Σ ἈΚΟΎΣΑΣ ΤΟΥ͂ ΘΕΟΥ͂, ΤΆΔΕ ΛΈΓΕΙ ΤΟΙ͂Σ ἸΟΥΔΑΊΟΙΣ. ἐποιήσατο δ᾽ ὁ νομοθέτης τῶν τε πολεμικῶν ἔργων πολλὴν πρόνοιαν, καὶ τοὺς νέους ἠνάγκαζε καρτερίαν τε καὶ ἀνδρείαν ἀσκεῖν, καὶ τὸ σύνολον πάσης ὑπομονὴν κακοπαθείας. ἐποιεῖτο δὲ καὶ στρατείας εἰς τὰ πλησιόχωρα τῶν ἐθνῶν. καὶ πολλὴν κατακτησάμενος χώραν, κατεκληρούχησε· τοῖς μὲν ἰδιώταις ἴσους ποιήσας κλήρους, τοῖς δὲ ἱερεῦσι μείζονας· ἵνα λαμβάνοντες ἀξιολογωτέρας προσόδους, ἀπερίσπαστοι συνεχῶς προσεδρεύσωσι ταῖς τοῦ θεοῦ τιμαῖς. οὐκ ἐξῆν δὲ τοῖς ἰδιώταις τοὺς ἰδίους κλήρους πωλεῖν, ὅπως μή τινες διὰ πλεονεξίαν ἀγοράζοντες τοὺς κλήρους, ἐκθλίβωσι τοὺς ἀπορωτέρους, καὶ κατασκευάζωσιν ὀλιγανδρίαν.

δρίαν, τεκνοτροφεῖν τε ἠνάγκαζε τοὺς ἐπὶ τῆς χώρας· καὶ δι' ὀλίγης δαπάνης ἐκτρεφομένων τῶν βρεφῶν, ἀεὶ τὸ γένος τῶν Ἰουδαίων ὑπῆρχε πολυάνθρωπον. καὶ τὰ περὶ τοὺς γάμους δὲ, καὶ τὰς τῶν τελευτώντων ταφὰς, πολὺ τὸ παρηλλαγμένον ἔχειν ἐποίησε νόμιμα πρὸς τὰ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων. κατὰ δὲ τὰς ὕστερον γενομένας ἐπικρατείας, ἐκ τῆς τῶν ἀλλοφύλων ἐπιμιξίας, ἐπὶ τετάρτης τῶν Περσῶν ἡγεμονίας, καὶ τῶν ταύτην καταλυσάντων Μακεδόνων, πολλὰ τῶν πατρίων τοῖς Ἰουδαίοις νομίμων ἐκινήθη.

FINIS

PARTIS SECVNDAE.

LIPSIAE,
TYPIS BREITKOPFIIS.

4

